

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR
PREȘEDINTE GENERAL

13730/03.02.2016

ROMÂNIA

Avocatul Poporului

Ombudsman

Str. Eugeniu Carada nr. 3, Sector 3, București

Telefon +40-21-312.71.01 Fax: +40-21-312.49.21 Internet: <http://www.avpoporului.ro> E-mail: avp@avp.ro

Pentru BPOD,
02.02.2016
Ștefăneș
AP
AVOCATUL POPORULUI

Domnului Valeriu Ștefan Zgonea,
Președintele Camerei Deputaților
Parlamentul României

15/2016

AVOCATUL POPORULUI
REGISTRATURĂ GENERALĂ
IEȘIRE Nr. 2375/29.IAN.2016

Stimate Domnule Președinte,

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR
PREȘEDINTE
Nr. Ințr. 11508/178
16.02.2016

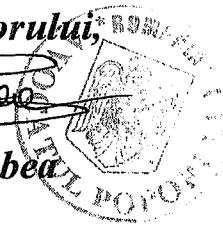
PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR
REGISTRATURĂ GENERALĂ
Nr. Ințr. 717
16.02.2016

În conformitate cu prevederile art. 60 din Constituție și ale art. 5 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, vă înaintăm alăturat, **Raportul de activitate pentru anul 2015**, cu rugămintea de a fi prezentat celor două Camere ale Parlamentului.

Vă rog să primiți, Stimate Domnule Președinte, asigurarea înaltei mele considerații.

Avocatul Poporului,

Victor Ciorbea

București, 29 ianuarie 2016

AVOCATUL POPORULUI

RAPORT

de activitate pentru anul 2015

București
2016

Raportul a fost transmis
președintelui Camerei Deputaților și
președintelui Senatului
pentru a fi discutat în ședința Parlamentului,
conform art. 60 din Constituția României

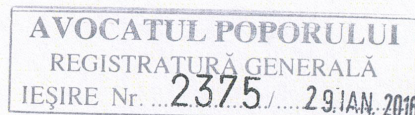
ROMÂNIA
Avocatul Poporului
Ombudsman

Str. Eugeniu Carada nr. 3, Sector 3, București

Telefon +40-21-312.71.01 Fax: +40-21-312.49.21 Internet: <http://www.avpoporului.ro> E-mail: avp@avp.ro

**Domnului Valeriu Ștefan Zgonea,
Președintele Camerei Deputaților
Parlamentul României**

Stimate Domnule Președinte,

*În conformitate cu prevederile art. 60 din Constituție și ale art. 5 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, vă înaintăm alăturat, **Raportul de activitate pentru anul 2015**, cu rugămintea de a fi prezentat celor două Camere ale Parlamentului.*

Vă rog să primiți, Stimate Domnule Președinte, asigurarea înaltei mele considerații.

Avocatul Poporului,

Victor Ciorbea

București, 29 ianuarie 2016

ROMÂNIA
Avocatul Poporului
Ombudsman

Str. Eugeniu Carada nr. 3, Sector 3, București

Telefon +40-21-312.71.01 Fax: +40-21-312.49.21 Internet: <http://www.avpoporului.ro> E-mail: avp@avp.ro

Domnului Călin Constantin Anton Popescu-Tăriceanu,
Președintele Senatului
Parlamentul României

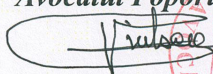

Stimate Domnule Președinte,

În conformitate cu prevederile art. 60 din Constituție și ale art. 5 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, vă înaintăm alăturat, **Raportul de activitate pentru anul 2015**, cu rugămintea de a fi prezentat celor două Camere ale Parlamentului.

Vă rog să primiți, Stimate Domnule Președinte, asigurarea înaltei mele considerații.

Avocatul Poporului,

Victor Ciorbea

București, 29 ianuarie 2016

CUPRINS

Cuvânt introductiv.....	1
CAPITOLUL I. Cadrul juridic de organizare și funcționare a instituției Avocatul Poporului.....	6
<i>Secțiunea 1.</i> Cadrul constituțional și legal existent.....	6
<i>SECȚIUNEA a 2-a.</i> Preocupări privind modificarea cadrului legal de funcționare a Instituției Avocatul Poporului.....	9
CAPITOLUL II. Volumul general de activitate.....	11
CAPITOLUL III. Anchete, recomandări, rapoarte speciale și sesizări din oficiu – mijloace specifice instituției Avocatul Poporului.....	15
<i>Secțiunea 1.</i> Anchete.....	15
<i>Secțiunea a 2-a.</i> Recomandări.....	18
<i>Secțiunea a 3-a.</i> Rapoarte speciale.....	21
<i>Secțiunea a 4-a.</i> Sesizări din oficiu.....	23
CAPITOLUL IV. Serviciul contencios constituțional, recurs în interesul legii, contencios administrativ și juridic, analiză acte normative, relații externe și comunicare. Precizări preliminare privind înființarea și funcționarea Serviciului contencios constituțional, recurs în interesul legii, contencios administrativ și juridic, analiză acte normative, relații externe și comunicare.....	27
<i>Secțiunea 1.</i> Prezentarea activității Biroului contencios constituțional și recurs în interesul legii.....	29
1.1. Obiecții de neconstituționalitate.....	30
1.2. Excepții de neconstituționalitate directe.....	31
1.3. Formularea punctelor de vedere asupra neconstituționalității legilor și ordonanțelor care se referă la drepturile omului	48
1.4. Petiții având ca obiect solicitarea de ridicare a unei excepții directe	80
<i>Secțiunea a 2-a</i> Implicarea Avocatului Poporului în activitatea de interpretare și aplicare unitară a legii de către instanțele de judecată.....	92
2.1. Prezentarea obiectului recursurilor în interesul legii formulate de Avocatul Poporului.....	93
2.2. Petiții având ca obiect solicitări de formulare a unui recurs în interesul legii.....	97
<i>Secțiunea a 3-a</i> Propuneri de modificare a legislației reținute din examinarea petițiilor soluționate.....	110
<i>Secțiunea a 4-a</i> Implicarea Avocatului Poporului în domeniul contencios administrativ și juridic.....	114
4.1. Prezentarea activității desfășurate de Biroul contencios administrativ și juridic.....	114
4.2. Petiții care nu s-au concretizat în formularea unor acțiuni în contencios administrativ.....	120
<i>Secțiunea a 5-a</i> Problemele juridice ale instituției	120
5.1. Dosarele în care instituția Avocatul Poporului are calitatea de parte.....	120
5.2. Activități care au impus verificarea documentelor emise de Avocatul Poporului sub aspectul legalității, emiterea unor opinii legale sau demersuri efectuate în vederea obținerii de clarificări cu privire la activitatea instituției, sau primirii unui sediu pentru birourile teritoriale/sediul central.....	121

Capitolul V. Prezentarea activității Biroului analiză acte normative, relații externe și comunicare - Raporturile cu ombudsmanii și instituțiile similare.....	123
<i>Secțiunea 1.</i> Participări la întruniri, seminarii, dezbateri, primiri, vizite și alte evenimente oficiale pe plan intern.....	123
<i>Secțiunea a 2-a.</i> Participări la ceremonii.....	141
<i>Secțiunea a 3-a.</i> Participări la întruniri, conferințe, simpozioane și reuniuni pe plan extern.....	141
<i>Secțiunea a 4-a.</i> Colaborarea cu Ombudsmanul European.....	157
<i>Secțiunea a 5-a.</i> Practica studenților.....	158
<i>Secțiunea a 6-a.</i> Încheierea unor protocoale de colaborare.....	160
CAPITOLUL VI. Comunicarea și relațiile instituției Avocatul Poporului cu mass-media.....	164
<i>Secțiunea 1.</i> Buletinul informativ al instituției Avocatul Poporului.....	166
<i>Secțiunea a 2-a.</i> Avocatul Poporului și adjuncții Avocatului Poporului în mass-media...167	167
<i>Secțiunea a 3-a.</i> Comunicarea și relațiile birourilor teritoriale ale Avocatului Poporului cu mass-media.....	177
CAPITOLUL VII. Domeniul drepturile omului, egalitate de șanse între bărbați și femei, culte religioase și minorități naționale.....	189
<i>Secțiunea 1.</i> Drepturile omului.....	189
<i>Secțiunea a 2-a.</i> Egalitate de șanse între bărbați și femei, culte religioase și minorități naționale.....	213
CAPITOLUL VIII. Domeniul drepturile copilului, ale familiei, tinerilor, pensionarilor, persoanelor cu handicap.....	222
<i>Secțiunea 1.</i> Drepturile copilului.....	222
<i>Secțiunea a 2-a.</i> Drepturile tinerilor și familiei.....	228
<i>Secțiunea a 3-a.</i> Drepturile pensionarilor.....	231
<i>Secțiunea a 4-a.</i> Drepturile persoanelor cu handicap.....	236
CAPITOLUL XI. Domeniul armată, justiție, poliție, penitenciare.....	240
<i>Secțiunea 1.</i> Armată.....	242
<i>Secțiunea a 2-a.</i> Justiție.....	245
<i>Secțiunea a 3-a.</i> Poliție.....	262
<i>Secțiunea a 4-a.</i> Penitenciare.....	276
CAPITOLUL X. Domeniul proprietate, muncă, protecție socială, impozite și taxe.....	299
<i>Secțiunea 1.</i> Proprietate.....	299
<i>Secțiunea a 2-a.</i> Muncă și protecția socială a muncii.....	311
<i>Secțiunea a 3-a.</i> Protecție socială.....	319
<i>Secțiunea a 4-a.</i> Impozite și taxe.....	323
CAPITOLUL XI. Domeniul privind prevenirea torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție.....	334
CAPITOLUL XII. Activitatea birourilor teritoriale ale instituției Avocatul Poporului.....	463
<i>Secțiunea 1.</i> Activitatea birourilor teritoriale.....	463
<i>Secțiunea a 2-a.</i> Instruirea personalului birourilor teritoriale ale instituției Avocatul Poporului.....	472
<i>Secțiunea a 3-a.</i> Colaborări cu alte autorități și O.N.G.-uri.....	473

<i>Secțiunea a 3-a.</i> Participări la seminarii, conferințe, mese rotunde și dezbateri publice.....	476
Capitolul XIII. Resurse umane, materiale și bugetare.....	482
<i>Secțiunea 1.</i> Resurse umane.....	482
<i>Secțiunea a 2-a.</i> Resurse materiale și bugetare consumate.....	483
Capitolul XIV. Audit și managementul riscurilor.....	486
<i>Secțiunea 1.</i> Activitatea de audit public intern.....	486
<i>Secțiunea a 2-a.</i> Controlul managerial intern.....	488
<i>Secțiunea a 3-a.</i> Managementul riscurilor.....	490
Anexe	
<i>ANEXA nr. 1 Tabel privind volumul general de activitate și indicatorii înregistrați.....</i>	491
<i>ANEXA nr. 2 Statistica petițiilor înregistrate în raport cu drepturile și libertățile încălcate.....</i>	492
<i>ANEXA nr. 3 Statistica petițiilor primite din străinătate.....</i>	494
<i>ANEXA nr. 4 Activitatea birourilor teritoriale ale instituției Avocatul Poporului.....</i>	495
<i>ANEXA nr. 5 Grafice privind indicatorii înregistrați în activitatea instituției Avocatul Poporului.....</i>	499

Cuvânt introductiv

*Domnule Valeriu Zgonea, Președinte al Camerei Deputaților,
Domnule Călin Popescu Tăriceanu, Președinte al Senatului,
Doamnelor și domnilor deputați și senatori,*

Raportul pe care îl prezentăm Camerelor reunite ale Parlamentului României este realizat în îndeplinirea obligației constituționale și legale rezultate din prevederile art. 60 din Constituția României, precum și ale art. 5 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Acesta se referă la activitatea desfășurată în 2015.

Și în anul 2015 instituția Avocatul Poporului și-a îndeplinit rolul de apărător al drepturilor și libertăților persoanelor fizice în raport cu autoritățile publice și a desfășurat, în acest scop, o activitate susținută.

Anul 2015 a adus pentru instituția Avocatul Poporului alte provocări importante cărora a trebuit să le facem față, între care necesitatea organizării a zeci de concursuri și examene pentru promovarea în funcțiile vacante și în special pentru ocuparea posturilor nou înființate în cadrul Domeniului pentru prevenirea torturii în locurile de detenție, Serviciului de contencios constituțional, recurs în interesul legii, contencios administrativ și juridic, analiză acte normative, relații externe și comunicare, celor 4 Domenii « clasice » și Cabinetului demnitarului.

În acest scop, între altele, am organizat un dialog intens și permanent cu asociațiile profesionale (Colegiul Medicilor, Colegiul Asistenților Sociali, Colegiul Psihologilor, Colegiul Sociologilor) precum și cu numeroase ONG-uri, la nivel național și local. Acest dialog s-a concretizat în zeci de Protocoale de colaborare între Avocatul Poporului și aceste asociații și organizații, care au permis, pe de o parte, organizarea concursurilor pentru noul Domeniu privind prevenirea torturii și reținerii în locurile de detenție și încheierea contractelor de colaborare cu numeroșii colaboratori externi ai instituției, precum și realizarea vizitelor în echipe tripartite sau cu mai mulți reprezentanți în locurile de detenție, pe de altă parte.

În afară de cele de mai sus, este important de subliniat că activitatea instituției Avocatul Poporului s-a amplificat în ritm susținut și în anul 2015, inclusiv în cadrul celor patru domenii de specialitate deja existente, precum și în cadrul Serviciului de contencios constituțional, recurs în interesul legii, contencios administrativ și juridic, analiză acte normative, relații externe și comunicare și a demarat în cadrul Cabinetului demnitarului.

Astfel, în ceea ce privește Serviciul sus-menționat, amintim că în 2015 am ridicat 7 excepții directe la Curtea Constituțională a României privind neconstituționalitatea a 5 legi și 2 ordonanțe de urgență ale Guvernului, am formulat 1132 puncte de vedere la solicitarea

Curții Constituționale, dintre care, în 52 de cauze am susținut neconstituționalitatea dispozițiilor legale supuse controlului instanței de contencios constituțional, am introdus 3 recursuri în interesul legii la Înalta Curte de Casație și Justiție (toate admise), am formulat prima acțiune în contencios administrativ din istoria instituției etc.

Totodată, luna ianuarie a anului 2015 a marcat și schimbarea practicii Avocatului Poporului în privința ordonanțelor de urgență ale Guvernului, în cursul anului trecut formulând, astfel cum am menționat, 2 excepții de neconstituționalitate a două ordonanțe de urgență, ambele întemeiate, între altele, și pe inexistența urgenței prevăzute de art. 115 din Constituție.

Pe de altă parte, am intensificat contactul direct al instituției cu cetățenii, inclusiv sub forma audiențelor acordate de către Avocatul Poporului și adjuncții acestuia, ne-am sesizat din oficiu într-un număr important de cazuri, pe baza informațiilor din mass-media și am realizat foarte multe anchete și vizite prin reprezentanții noștri.

Mai mult, în cursul anului 2015 au fost întocmite două Rapoarte Speciale și anume **Raportul special privind problemele identificate în legislația specifică plasamentului în regim de urgență al minorilor în cazul abuzului, neglijării, exploatării și a oricărei forme de violență și Raportul special privind condițiile de detenție din penitenciare și centre de reținere și arestare preventivă, factori determinanți în respectarea demnității umane și a drepturilor persoanelor private de libertate**. Acesta din urmă a necesitat un volum foarte mare de muncă sub forma anchetelor realizate în toate penitenciarele și centrele de arest preventiv din țară, înfăptuite de colegii noștri din cadrul birourilor teritoriale, iar apoi o susținută activitate de informare-sinteză și de redactare realizată de colegii din cadrul Domeniului pentru prevenirea torturii în locurile de detenție, în colaborare cu alți colegi din cadrul Serviciului de contencios. Acest Raport special este extrem de important întrucât are rolul de a contribui la respectarea demnității umane și a drepturilor persoanelor private de libertate, prin identificarea deficiențelor existente în sistemul penitenciar și în centrele de reținere și arestare preventivă și poate fi folosit atât de legiuitor cât și de practicienii și teoreticienii în materie.

Trebuie învederat faptul că și în anul 2015 Avocatul Poporului a avut un contact activ cu mass-media, în scopul asigurării transparenței instituționale. Elocvente în acest sens sunt numeroasele declarații de presă, interviuri, comunicatele de presă emise de către instituție, conferințele de presă și, nu în ultimul rând, reflectarea în presă a anchetelor inițiate de către Avocatul Poporului. Este important de menționat că numărul de apariții referitoare la Avocatul Poporului în presa scrisă a fost, în anul 2015, cel mai mare de la înființarea instituției.

În altă ordine de idei, subliniem faptul că, în cursul anului 2016, vom întocmi cel puțin câteva Rapoarte speciale și anume :

- Raportul special privind situația copiilor instituționalizați, care este în curs de realizare în colaborare cu UNICEF
- Raportul special privind reglementările legale în materia deconectărilor individuale de la sistemul centralizat de alimentare cu energie termică ale apartamentelor

situate în imobile tip bloc-condominii, raport finalizat ce urmează a fi depus la cele două Camere ale Parlamentului

- O atenție deosebită vom acorda unui Raport special (care va fi demarat în 2016), pe care îl vom întocmi în colaborare cu UNICEF și cu diverse instituții și ONG-uri, raport referitor la sărăcia în România și, în special, la impactul acesteia asupra educației respectiv sănătății copiilor, vârstnicilor, persoanelor cu dizabilități și alte categorii, cu privire specială asupra situațiilor din zonele cele mai defavorizate (regiuni care au fost mono-industriale în perioada regimului comunist și unde activitatea economică este aproape inexistentă). Acest Raport va valorifica Raportul UNICEF privind sărăcia în statele dezvoltate și statele membre ale U.E., precum și Raportul ONU privind sărăcia în România și în alte state emergente (ambele rapoarte urmând a fi date publicității în primul semestru al acestui an).

De asemenea, vom face toate demersurile necesare pentru rezolvarea, între altele, a două probleme, extrem de importante, cu care se confruntă instituția Avocatul Poporului.

O primă problemă, izvorâtă din activitatea cotidiană a instituției se referă la necesitatea unor modificări (multe dintre ele punctuale) importante și urgente ale Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare și ale Regulamentului de organizare și funcționare a instituției Avocatul Poporului, republicat și respectiv a Ordonanței Guvernului nr. 80/2001 privind stabilirea unor normative de cheltuieli pentru autoritățile și instituțiile publice (stabilirea parcului auto prin Ordin al Avocatului Poporului, în funcție de necesitățile instituției).

Printre modificările legislative pe care le apreciem ca fiind prioritare se numără, în principal:

1. posibilitatea plății cheltuielilor efectuate de reprezentanții ONG-urilor, ocazionate de participarea acestora la realizarea vizitelor Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție;

2. încetarea, cel puțin a unora, dintre incompatibilitățile personalului instituției Avocatul Poporului și prevederea unor dispoziții care să permită participarea acestuia la programele de derulare a fondurilor europene, având ca beneficiar instituția Avocatului Poporului; în acest sens, încercăm realizarea unui proiect de accesare a fondurilor europene POCA, dar cu implicarea altor persoane decât cele angajate în cadrul instituției Avocatul Poporului, și anume cu unii consilieri din cadrul Cabinetului Avocatul Poporului sau cu persoane din afara instituției. O implicare a personalului instituției Avocatului Poporului într-o asemenea activitate se poate realiza doar pe bază de voluntariat, fără vreo remunerație suplimentară potrivit normelor legale în materie, care sunt diferite (derogatorii) de la legislația aplicabilă tuturor celorlalte autorități și instituții;

3. examinarea posibilității ca specialiștii angajați permanent la Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție să-și poată desfășura activitatea de bază (medic) și în afara instituției Avocatul Poporului; cu alte cuvinte, prevederea posibilității ca aceștia să fie angajați cu ½ normă la instituția noastră;

4. consacrarea calității procesuale a instituției Avocatului Poporului în acțiunile întreprinse, în temeiul legii de organizare și funcționare;

5. **posibilitatea atacării în contencios administrativ a hotărârilor de Guvern;**

6. **posibilitatea promovării angajaților de la nivelul birourilor teritoriale**, care potrivit normelor legale în vigoare, sunt experți, fără a avea dreptul de a accede la funcția de consilier;

7. **prevederea ca Recomandările să nu poată fi supuse controlului judecătoresc**, dispoziție care a mai fost cuprinsă în legea de organizare și funcționare a instituției Avocatul Poporului, sporind astfel eficiența acestora și reducând numărul cazurilor de ignorare a lor de către autoritățile și instituțiile vizate;

8. **stabilirea parcului auto prin Ordin al Avocatului Poporului, în funcție de necesitățile instituției, în limitele bugetului aprobat ;**

9. **Stabilirea prin lege ca Regulamentul de organizare și funcționare a instituției Avocatul Poporului să fie aprobat prin Ordin al Avocatului Poporului**, parte a independenței funcționale și decizionale de care se bucură și nu de către Birourile permanente reunite ale celor două Camere ale Parlamentului. De altfel, aceasta este practica legiuitorului în toate reglementările ceva mai recente referitoare la diverse autorități și instituții.

O altă modificare legislativă foarte importantă se referă la corecta reglementare a salarizării personalului instituției. Astfel, în prezent, în temeiul prevederilor art. 36 alin. (3) teza a-II-a din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și a art. 29 și art. 30 Regulamentul de organizare și funcționare a instituției Avocatul Poporului, ***salarizarea personalului cu funcții de conducere și de execuție se face la nivelul prevăzut de lege pentru funcțiile similare din aparatul Parlamentului.***

Astfel, potrivit dispozițiilor art. 36 alin. (3) teza a-II-a din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, *funcțiile de conducere și de execuție de specialitate din cadrul instituției Avocatul Poporului sunt asimilate cu cele din aparatul Parlamentului.*

Totodată, prevederile art. 29 și art. 30 din Regulamentul de organizare și funcționare a instituției Avocatul Poporului, dispun că *personalul cu funcții de conducere și de execuție beneficiază de drepturile prevăzute de lege pentru funcțiile similare din aparatul Parlamentului, salarizarea personalului cu funcții de conducere și de execuție se face la nivelul prevăzut de lege pentru funcțiile similare din aparatul Parlamentului.*

În baza acestor dispoziții, prin adresele nr. 44449/V.M./182116/IG din 15 februarie 2012 și nr. 357042 din 26 martie 2012, Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, respectiv Ministerul Finanțelor Publice **au avizat asimilarea funcțiilor specifice și a altor funcții din cadrul instituției Avocatul Poporului și a funcțiilor publice parlamentare cu care se asimilează conform anexelor la Legea Cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice și a Legii nr. 7/2006 privind statutul funcționarului public parlamentar, republicată.**

Urmare a acestor avizări prin Ordinul nr. 37 din 27 martie 2012 emis de Avocatul Poporului s-a aprobat **statul de funcții și personal** al instituției Avocatul Poporului începând cu data de 1 aprilie 2012.

În pofida celor de mai sus, totuși în Legea Cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice, Avocatul Poporului este trecut în **ANEXA nr. I: FAMILIA OCUPAȚIONALĂ DE FUNCȚII BUGETARE "ADMINISTRAȚIE", Capitolul II, SECȚIUNEA A.** Salarizarea personalului contractual din administrația publică centrală de specialitate*), servicii deconcentrate ale ministerelor și ale altor organe centrale de specialitate, prefecturi, consilii județene, municipii, administrația publică locală - consilii, primării și servicii publice din subordinea acestora, 1. Salarii de bază pentru funcții de specialitate, **lit. a)** Funcții de conducere, **lit. b)** Funcții de execuție pe grade și trepte profesionale; **SECȚIUNEA B.** Salarizarea personalului contractual din cadrul cabinetului demnitarului și al serviciilor Parlamentului; **SECȚIUNEA D.** Alte funcții comune din sectorul bugetar **lit. b)** Funcții de execuție pe trepte profesionale.

Având în vedere prevederile legale mai sus menționate, **considerăm că pentru armonizarea legislației în materia salarizării, până la intrarea în vigoare a noii legi unice a salarizării se impune modificarea și completarea Legii Cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice, în sensul includerii instituției Avocatul Poporului în ANEXA nr. I: FAMILIA OCUPAȚIONALĂ DE FUNCȚII BUGETARE "ADMINISTRAȚIE", Capitolul I, A. Salarizarea funcționarilor publici lit. a), b), c), d).**

În noua lege a salarizării se impune ca instituția Avocatul Poporului să se regăsească în Anexa care cuprinde încadrările aparatului Parlamentului și anume categoria funcționarilor publici parlamentari.

A doua problemă, extrem de importantă și urgentă, rămasă nerezolvată, a cărei soluționare consider că este absolut necesară în anul 2016, se referă la atribuirea unui sediu pentru instituția Avocatului Poporului. Aceasta deoarece actualul sediu este insuficient și impropriu desfășurării activității de către personalul existent. Urgența soluționării acestei cerințe este cu atât mai mare în condițiile angajării noilor salariați în cadrul Domeniului privind prevenirea torturii, Serviciului contencios și Cabinetului Avocatului Poporului.

Îmi exprim convingerea că Parlamentul României și Guvernul vor adopta actele normative și, respectiv, vor rezolva problemele învederate în acest Raport.

Avocatul Poporului,

Victor Ciorbea

București, ianuarie 2015

CAPITOLUL I

CADRUL JURIDIC DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE AL INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI

SECȚIUNEA I

CADRUL CONSTITUȚIONAL ȘI LEGAL EXISTENT

Instituția Avocatul Poporului este organizată și funcționează în România cu rolul de a apăra drepturile și libertățile persoanelor fizice în raporturile acestora cu autoritățile administrației publice, valorificând tradiția și experiența clasicului Ombudsman vest-european.

Principalele reglementări privind Avocatul Poporului se regăsesc în:

- Constituția României, art. 58-60, art. 65 alin. 2), art. 146 lit. a) și lit. d), republicată în Monitorul Oficial al României Partea I, nr. 767 din 31 octombrie 2003;
- Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată în Monitorul Oficial al României Partea I, nr. 844 din 15 septembrie 2004, modificată și completată prin Legea nr. 383/2007 publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 900 din 28 decembrie 2007;
- Regulamentul de organizare și funcționare a instituției Avocatul Poporului, republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 758 din 27 octombrie 2011, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 206/1998 pentru aprobarea afilierii instituției Avocatul Poporului la Institutul Internațional al Ombudsmanului și la Institutul European al Ombudsmanului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 445 din 23 noiembrie 1998;
- Legea nr. 170/1999 pentru aprobarea afilierii instituției Avocatul Poporului la Asociația Ombudsmanilor și Mediatorilor Francofoni, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 584 din 30 noiembrie 1999;
- Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1154 din 7 decembrie 2004, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 714 din 26 octombrie 2010;
- Legea nr. 258/2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 847 din 17 decembrie 2010;
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 485 din 30 iunie 2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 6 din 6 ianuarie 2015.

Avocatul Poporului este numit în ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului pentru o durată de 5 ani. Pe durata mandatului său, nu poate îndeplini nici o altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior.

Birourile permanente ale Camerei Deputaților și Senatului numesc adjuncții Avocatului Poporului, specializați pe domeniile de activitate stabilite prin Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare:

- drepturile omului, egalitate de șanse între bărbați și femei, culte religioase și minorități naționale;
- drepturile copilului, ale familiei, tinerilor, pensionarilor, persoanelor cu handicap;
- armată, justiție, poliție, penitenciare;
- proprietate, muncă, protecție socială, impozite și taxe;
- prevenirea torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție.

Avocatul Poporului își exercită atribuțiile fie *din oficiu*, fie *la cererea persoanelor lezate* în drepturile și libertățile lor, în limitele stabilite de lege. Constituția obligă autoritățile publice să asigure Avocatului Poporului sprijinul necesar în exercitarea atribuțiilor sale.

În ședința comună a celor două Camere ale Parlamentului, Avocatul Poporului prezintă, anual sau la cererea acestora, rapoarte care cuprind informații cu privire la activitatea instituției Avocatul Poporului. Ele pot conține recomandări privind modificarea legislației sau măsuri de altă natură pentru ocrotirea drepturilor și libertăților persoanelor fizice.

Trăsăturile juridice particulare ale Avocatului Poporului sunt date de prevederile legale care detaliază dispozițiile constituționale. Astfel, Avocatul Poporului este o *autoritate publică autonomă și independentă față de orice altă autoritate publică; nu se substituie autorităților publice, nu poate fi supus nici unui mandat imperativ sau reprezentativ, iar activitatea sa are caracter public; are buget propriu care face parte integrantă din bugetul de stat; Avocatul Poporului și adjuncții săi nu răspund juridic pentru opiniile exprimate sau pentru actele pe care le îndeplinesc, cu respectarea legii, în exercitarea atribuțiilor prevăzute de lege.*

Pentru realizarea rolului său constituțional și legal, Avocatul Poporului, primește, examinează și soluționează, în condițiile legii, petițiile adresate de orice persoană fizică, fără deosebire de cetățenie, vârstă, sex, apartenență politică sau convingeri religioase. Petițiile adresate Avocatului Poporului trebuie formulate în scris și transmise prin poștă, inclusiv cea electronică, prin telefon, fax, sau direct, prin intermediul *audiențelor*. Practica a demonstrat că audiențele *reprezintă principalul mijloc de dialog* cu cetățenii, utilizat în majoritatea cazurilor, dar și modalitatea cea mai rapidă prin care se pot identifica clar problemele petiționarilor, lacunele legislative sau reglementările agresive la adresa drepturilor și libertăților cetățenilor. Petiționarul trebuie să dovedească refuzul administrației publice de a soluționa legal cererea. Petițiile adresate Avocatului Poporului sunt *scutite de taxa de timbru*.

Pentru soluționarea problemelor cu care este sesizat, Avocatul Poporului are dreptul de a solicita autorității administrației publice în cauză, luarea măsurilor ce se cuvin pentru apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice, precum și de a sesiza autoritățile publice, ierarhic superioare, în legătură cu lipsa de reacție a celor somați să dispună măsurile necesare.

Avocatul Poporului are dreptul să facă anchete proprii, să ceară autorităților administrației publice orice informații sau documente necesare anchetei, să audieze și să ia declarații de la conducătorii autorităților administrației publice și de la orice funcționar care poate da informațiile necesare soluționării petiției.

De asemenea, în exercitarea atribuțiilor sale, Avocatul Poporului emite recomandări. Prin recomandările emise, Avocatul Poporului sesizează autoritățile administrației publice asupra ilegalității actelor sau faptelor administrative.

Competența Avocatului Poporului în soluționarea unor petiții care privesc autoritatea judecătorească se concretizează în posibilitatea sa legală de a se adresa, după caz, ministrului justiției, Ministerului Public sau președintelui instanței de judecată, care sunt obligați să comunice măsurile luate. Este o modalitate legală prin care Avocatul Poporului poate interveni în situațiile de birocrație generate de neaplicarea art. 21 din Constituție, care a valorificat prevederile art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale privind dreptul părților la un proces echitabil și la soluționarea cauzei într-un termen rezonabil.

Avocatul Poporului se poate implica în *controlul de constituționalitate a legilor și ordonanțelor*, realizat de către Curtea Constituțională. Astfel, Avocatul Poporului poate sesiza Curtea Constituțională cu privire la neconstituționalitatea legilor adoptate de Parlament, înaintea promulgării acestora de către Președintele României; poate ridica în fața Curții Constituționale, excepții de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele în vigoare; formulează, la solicitarea Curții Constituționale, puncte de vedere la excepțiile de neconstituționalitate a legilor și ordonanțelor, care se referă la drepturile și libertățile cetățenilor.

De asemenea, Avocatul Poporului, poate sesiza *instanța competentă de contencios administrativ* în temeiul art. 3 din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, cu modificările și completările ulterioare, precum și Înalta Curte de Casație și Justiție cu *recursuri în interesul legii*, în condițiile art. 514 din Codul de procedură civilă sau art. 471 din Codul de procedură penală, pentru a se asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către toate instanțele judecătorești.

Prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, instituția Avocatul Poporului, ca autoritate publică autonomă și independentă față de orice altă autoritate publică, a fost desemnată ca singura structură națională care exercită atribuțiile specifice de Mecanism național de prevenire a torturii în locurile de detenție, prin Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

În lumina noilor modificări ale Legii nr. 35/1997, prin preluarea atribuțiilor specifice de Mecanism național de prevenire a torturii în locurile de detenție, *Avocatul Poporului are obligația de a sesiza de îndată organele judiciare atunci când, în exercitarea atribuțiilor sale, constată existența unor indicii privind săvârșirea unor fapte prevăzute de legea penală (art. 29¹⁵).*

SECȚIUNEA a 2-a

PREOCUPĂRI PRIVIND MODIFICAREA CADRULUI LEGAL DE FUNCȚIONARE A INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI

Activitatea instituției Avocatul Poporului se află permanent în atenția legiuitorului. În cursul anului 2015, s-au aflat în dezbateri parlamentară mai multe inițiative legislative privind modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatului Poporului.

Vom enumera în cele ce urmează, inițiativele legislative privind modificarea Legii nr. 35/1997:

- **Pl-x nr. 67/2015** - Propunere legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului. Propunerea a vizat modificări ale Legii nr. 35/1997, printre care: numirea, mandatul, încetarea mandatului și revocarea din funcție a Avocatului Poporului și a adjuncților Avocatului Poporului. Propunerea legislativă a fost adoptată de Camera Deputaților ca urmare a depășirii termenului de 45 de zile, potrivit art. 75 alin. (2) teza a III-a din Constituția României și respinsă de către Senat. Procedura legislativă a încetat prin respingere definitivă de către Senat;
- **Pl-x nr. 82/2015** - Propunere legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului. Propunerea a vizat modificări substanțiale ale Legii nr. 35/1997, printre care: introducerea unor condiții pentru numirea în funcția de Avocat al Poporului; reglementarea unor dispoziții privind revocarea Avocatului Poporului în situația în care acesta nu își însușește două dintre solicitările de sesizare a Curții Constituționale formulate de minimum 15 senatori, 20 de deputați sau 2000 de cetățeni asupra ordonanțelor Guvernului; obligativitatea sesizării Curții Constituționale la solicitarea motivată a minimum 15 senatori, 20 deputați sau 2000 de cetățeni. Propunerea legislativă a fost adoptată de Camera Deputaților ca urmare a depășirii termenului de 45 de zile, potrivit art. 75 alin. (2) teza a III-a din Constituția României și respinsă de către Senat. Procedura legislativă a încetat prin respingere definitivă de către Senat;
- **Pl-x nr. 190/2015** - Propunere legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului. Propunerea a vizat modificarea legii prin implicarea Comisiei pentru drepturile omului, culte și minorități în activitatea de avizare și revocare a Avocatului Poporului și adjuncților acestuia. Propunerea legislativă a fost adoptată de Camera Deputaților ca urmare a depășirii termenului de 45 de zile, potrivit art. 75 alin. (2) teza a III-a din Constituția României și respinsă de către Senat. Procedura legislativă a încetat prin respingere definitivă de către Senat.

Având în vedere modificările intervenite în atribuțiile instituției Avocatul Poporului în ultimii ani, aprecim că se impune elaborarea/ adoptarea unui act normativ de modificare a Legii nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și implicit a Regulamentului de organizare și funcționare a instituției Avocatul Poporului.

Printre modificările legislative pe care le considerăm ca fiind prioritare se numără, în principal:

1. încetarea, cel puțin a unora, dintre incompatibilități pentru personalul instituției Avocatul Poporului și **prevederea unor dispoziții care să permită participarea acestuia la programele de derulare a fondurilor europene, având ca beneficiar instituția Avocatului Poporului**; în acest sens, încercăm realizarea unui proiect de accesare a fondurilor europene POCA, dar cu implicarea altor persoane decât cele angajate în cadrul instituției Avocatul Poporului, și anume cu consilierii Cabinetului Avocatul Poporului sau cu persoane din afara instituției. O implicare a personalului instituției Avocatului Poporului într-o asemenea activitate se poate realiza doar pe bază de voluntariat, fără vreo remunerație suplimentară potrivit normelor legale în materie, care sunt diferite (derogatorii) de la legislația aplicabilă tuturor celorlalte autorități și instituții;

2. posibilitatea plății cheltuielilor realizate de reprezentanții ONG-urilor, ocazionate de participarea acestora la realizarea vizitelor Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție;

3. examinarea posibilității ca specialiștii angajați permanent la Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție să-și poată desfășura activitatea de bază (medic) și în afara instituției Avocatul Poporului; cu alte cuvinte, prevederea posibilității ca aceștia să fie angajați cu ½ normă la instituția noastră;

4. consacrarea calității procesuale a instituției Avocatului Poporului în acțiunile întreprinse, în temeiul legii de organizare și funcționare;

5. posibilitatea atacării în contencios administrativ a hotărârilor de Guvern;

6. posibilitatea promovării personalului angajat la nivelul birourilor teritoriale, care potrivit normelor legale în vigoare, sunt experți, fără a avea dreptul de a accede la funcția de consilier;

7. prevederea ca Recomandările să nu poată fi supuse controlului judecătoresc, dispoziție care a mai fost cuprinsă în legea de organizare și funcționare a instituției Avocatul Poporului, sporind astfel eficiența acestora și reducând numărul cazurilor de ignorare a lor de către autoritățile și instituțiile vizate;

8. stabilirea parcului auto prin Ordin al Avocatului Poporului, în funcție de necesitățile instituției;

9. Stabilirea prin lege ca Regulamentul de organizare și funcționare a instituției Avocatul Poporului să fie aprobat prin Ordin al Avocatului Poporului, parte a independenței funcționale și decizionale de care se bucură și nu de către Birourile permanente reunite ale celor două Camere ale Parlamentului. De altfel, aceasta este practica legiuitorului în toate reglementările ceva mai recente.

CAPITOLUL II

VOLUMUL GENERAL DE ACTIVITATE

Prezentarea generală a activității în anul 2015 poate fi sintetizată în următoarele date statistice:

- **15428 de audiențe**, în cadrul cărora au fost invocate încălcări ale drepturilor persoanelor fizice, dintre care **1928** la sediul central și **15300** la birourile teritoriale;
Pentru instituția Avocatul Poporului este important ca cetățenii să fie informați și familiarizați cu privire la drepturile și libertățile garantate de lege și să se creeze condițiile necesare pentru cunoașterea și exercitarea lor. O bună cunoaștere a acestor drepturi și libertăți permite realizarea lor optimă. Din acest considerent, cu prilejul audiențelor, petiționarilor li se oferă explicații asupra problemelor pe care le invocă, li se acordă îndrumări de specialitate privind posibilele căi de urmat pentru soluționarea problemelor și li se indică instituțiile sau autoritățile competente.
- **12164 de petiții**, înregistrate la instituția Avocatul Poporului, dintre care **8851** la sediul central și **3313** la birourile teritoriale;
Din totalul acestora, **10452** de petiții au fost transmise instituției Avocatul Poporului pe suport de hârtie, **1649** prin poșta electronică, dintre acestea **63** fiind primite din străinătate.
- **7968** de apeluri telefonice, înregistrate prin serviciul de dispecerat, dintre care **2308** la sediul central și **5660** la birourile teritoriale;
Persoanele fizice care s-au adresat telefonic instituției Avocatul Poporului au fost, în special, cele aflate la mari distanțe, precum și cele cu dificultăți de deplasare. Prin serviciul dispecerat, persoanele fizice solicită, informații instituției Avocatul Poporului. În urma unor asemenea discuții, acestora li se poate recomanda să depună o petiție scrisă.
- **240 de anchete**, efectuate de instituția Avocatul Poporului, dintre care **69** anchete la sediul central și **171** la birourile teritoriale;
Anchetele constituie mijloace puse la dispoziția Avocatului Poporului pentru examinarea petițiilor cu care a fost sesizat și reprezintă sursele perceperii celor mai concrete informații ce pot fi valorificate pentru soluționarea petițiilor.
- **117 de sesizări din oficiu**;
Avocatul Poporului se poate sesiza din oficiu atunci când află, prin orice mijloace, că au fost încălcate drepturi sau libertăți ale persoanelor fizice.
- **28 de recomandări**, emise de Avocatul Poporului;
Avocatul Poporului poate emite recomandări adresate autorității administrației publice, dacă constată ilegalitatea actului administrativ. Recomandarea poate fi considerată atât ca o stăruință pe lângă autoritățile administrației publice, cât și ca un avertisment, destul de serios, adresat acestora. Recomandările emise de Avocatul Poporului nu produc efecte juridice garantate prin sancțiuni.

- **1132 de puncte de vedere**, exprimate la solicitarea Curții Constituționale;

În cauzele în care se solicită punctul de vedere al Avocatului Poporului este pusă în discuție posibila contrarietate a unor dispoziții legale față de prevederile legii fundamentale. Prevederile constituționale cel mai frecvent invocate sunt cele referitoare la: principiul separației puterilor în stat, principiul egalității în drepturi, accesul liber la justiție, inclusiv dreptul la un proces echitabil, dreptul la apărare, dreptul la informație, libertatea individuală, prezumția de nevinovăție, dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, dreptul de proprietate, restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți, principiul neretroactivității legii, inclusiv aplicarea legii penale mai favorabile, dreptul la muncă, protecția socială a muncii, nivelul de trai, dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică, dreptul internațional și dreptul intern, tratate internaționale privind drepturile omului, integrarea în Uniunea Europeană, delegarea legislativă, dreptul la vot, dreptul de a fi ales, dreptul la educație.

Avocatul Poporului și-a exprimat punctul de vedere în sensul constituționalității sau neconstituționalității prevederilor legale criticate ori al inadmisibilității excepției de neconstituționalitate invocate.

- **7 excepții de neconstituționalitate**, ridicate direct de Avocatul Poporului:
 - excepția de neconstituționalitate referitoare la prevederile *art. 155 alin. (4) din Codul penal*, publicat în Monitorul Oficial nr. 510/2009;
 - excepția de neconstituționalitate referitoare la prevederile *art. 335 alin. (4) din Codul de procedură penală*, publicat în Monitorul Oficial nr. 486/2010;
 - excepția de neconstituționalitate referitoare la prevederile *art. 250 alin. (6) din Codul de procedură penală*, publicat în Monitorul Oficial nr. 486/2010;
 - excepția de neconstituționalitate referitoare la prevederile *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 8/2015 pentru modificarea și completarea unor acte normative*, publicată în Monitorul Oficial nr. 285/2015;
 - excepția de neconstituționalitate referitoare la prevederile *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 7/2015 privind stabilirea destinației unor bunuri imobile confiscate*, publicată în Monitorul Oficial nr. 256/2015;
 - excepția de neconstituționalitate referitoare la prevederile *Anexei nr. 330 a Legii nr. 45/2009 privind organizarea și funcționarea Academiei de Științe Agricole și Silvicultură „Gheorghe Ionescu-Șișești” și a sistemului de cercetare-dezvoltare din domeniile agriculturii, silviculturii și industriei alimentare*, cu modificările și completările ulterioare, publicată în Monitorul Oficial nr. 200/2009;
 - excepția de neconstituționalitate referitoare la prevederile *art. 436 alin. (2), art. 439 alin. (4¹) teza întâi și art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală*, publicat în Monitorul Oficial nr. 486/2010.

În ceea ce privește sesizarea directă a Curții Constituționale cu excepții de neconstituționalitate, menționăm că în anul 2015 s-au înregistrat **643** de solicitări de ridicare de excepții de neconstituționalitate din partea unor petenți.

- **1 acțiune în contencios administrativ.**

În temeiul art. 3 din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, cu modificările și completările ulterioare, Avocatul Poporului poate sesiza *instanța competentă de contencios administrativ*. În anul 2015, a fost formulată **prima acțiune**

în contencios administrativ, având ca obiect cererea de anulare a unei hotărâri de consiliu local privind încadrarea terenurilor intravilane pe zone, care a fost admisă de Tribunalul Dolj.

- 3 recursuri în interesul legii:

Din cuprinsul art. 514 din Codul de procedură civilă și art. 471 din Codul de procedură penală reiese că pentru a se asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către toate instanțele judecătorești, Procurorul General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, din oficiu sau la cererea ministrului justiției, colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, colegiile de conducere ale curților de apel, precum și Avocatul Poporului au îndatorirea să ceară Înaltei Curți de Casație și Justiție să se pronunțe asupra problemelor de drept care au fost soluționate diferit de instanțele judecătorești.

În cursul anului 2015, au fost promovate trei recursuri în interesul legii, după cum urmează:

- Recursul în interesul legii privind problema de drept referitoare la legalitatea hotărârilor adoptate de consiliile locale în vederea reglementării procedurii privind ridicarea vehiculelor staționate neregulamentar, constatarea și aplicarea contravențiilor prevăzute de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

- Recursul în interesul legii privind interpretarea și aplicarea dispozițiilor legale privind includerea perioadei de ucenicie la calculul vechimii în muncă;

- Recursul în interesul legii privind interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 59 din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, respectiv ale art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, și anume stabilirea înțelesului termenului ”nevăzător”.

În cursul anului 2015, au fost primite **72** de cereri privind promovarea unui recurs în interesul legii, în diferite domenii: litigii de muncă, proprietate, drepturi patrimoniale, drepturi pentru anumite categorii de persoane - nevăzători etc.

- 2 rapoarte speciale.

Avocatul Poporului poate prezenta un raport special președinților celor două Camere ale Parlamentului sau, după caz, primului-ministru, dacă constată, cu prilejul cercetărilor întreprinse, lacune în legislație sau cazuri grave de corupție ori de nerespectare a legilor țării. Cercetările trebuie să fie legate de cazuri concrete cu care Avocatul Poporului a fost sesizat.

Au fost elaborate două rapoarte speciale, înaintate Primului-ministru și președinților celor două Camere ale Parlamentului:

- *Raportul special privind problemele identificate în legislația specifică plasamentului în regim de urgență al minorilor în cazul abuzului, neglijării, exploatării și a oricărei forme de violență;*

- *Raportul special privind condițiile de detenție din penitenciare și centre de reținere și arestare preventivă, factori determinanți în respectarea demnității umane și a drepturilor persoanelor private de libertate.*

- 54 de vizite efectuate de Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție

Avocatul Poporului monitorizează, împreună cu reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale și ai asociațiilor profesionale (medici, psihologi, asistenți sociali, sociologi), în mod regulat, tratamentul aplicat persoanelor aflate în locuri de detenție în vederea consolidării protecției acestora împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante și a exercitării fără discriminare a drepturilor și libertăților fundamentale ale acestora, prin vizite desfășurate din oficiu, pe baza unui plan anual de vizitare, ori inopinat sau pe baza sesizării oricărei persoane sau a luării la cunoștință pe orice cale despre existența unei situații de tortură ori tratamente aplicate cu cruzime, inumane sau degradante în cadrul unui loc de detenție.

CAPITOLUL III

ANCHETE, RECOMANDĂRI, RAPOARTE SPECIALE ȘI SESIZĂRI DIN OFICIU - MIJLOACE DE INTERVENȚIE SPECIFICE INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI

Pentru realizarea scopului său legal, acela al respectării drepturilor și libertăților persoanelor fizice, instituția Avocatul Poporului are la dispoziție ca procedee și mijloace de intervenție specifice: anchetele, recomandările, rapoartele speciale și sesizările din oficiu.

Prin intermediul **anchetelor** efectuate se solicită autorităților administrației publice informațiile sau documentele necesare soluționării petițiilor, se audiază și se iau declarații de la conducătorii autorităților administrației publice sau funcționarii care au încălcat drepturile sau libertățile persoanelor fizice.

În cazurile în care Avocatul Poporului constată încălcări ale drepturilor și ale libertăților prin acte administrative, solicită reformarea sau revocarea actului administrativ în cauză, repararea prejudiciilor produse și repunerea persoanei fizice lezate în situația anterioară. Pe cale de consecință, autoritățile implicate sunt obligate să ia toate măsurile pentru înlăturarea ilegalităților constatate, repararea prejudiciilor și înlăturarea cauzelor care au generat sau au favorizat încălcarea respectivă, informând despre aceasta pe Avocatul Poporului.

Avocatul Poporului are posibilitatea legală să se adreseze autorităților publice ierarhic superioare, în legătură cu lipsa de reacție a celor îndrituiți să dispună măsurile legale, în situația în care autoritatea administrației publice sesizată nu se conformează solicitării adresate de acesta. Totodată, în cazul unor încălcări grave ale drepturilor sau libertăților sau ilegalității unui act administrativ, Avocatul Poporului **poate emite recomandări** adresate autorităților administrației publice care au încălcat drepturile fundamentale sau au emis acte ilegale.

De asemenea, în cazul în care Avocatul Poporului constată lacune în legislație sau cazuri grave de corupție ori de nerespectare a legilor țării, va prezenta președinților celor două Camere ale Parlamentului, la cererea acestora sau din proprie inițiativă, sau, după caz, primului-ministru, **un raport**, care trebuie să conțină cele constatate.

SECȚIUNEA I

ANCHETE

Pentru clarificarea aspectelor semnalate prin petiții, au fost efectuate **240** de anchete.

În cele ce urmează, vom enumera anchetele efectuate, iar analiza tematică, constatările anchetelor efectuate și deficiențele identificate în activitatea administrației publice, urmând să fie prezentate în cadrul domeniilor de activitate.

Au fost efectuate:

- **15** anchete privind *dreptul la protecția sănătății și dreptul la un nivel de trai decent*, la: Penitenciarul Giurgiu, Penitenciarul-Spital București-Rahova, Penitenciarul-Spital București-Jilava, Penitenciarul Craiova, Penitenciarul Pelendava, Penitenciarul Baia Mare, Penitenciarul de Maximă Siguranță Mărgineni, Penitenciarul Aiud, Penitenciarul Focșani, Penitenciarul Poarta Albă, Penitenciarul Vaslui, Penitenciarul Botoșani, Penitenciarul Târgu Jiu și Primăria Orașului Eforie, județul Constanța;
- **48** de anchete privind *condițiile de detenție din penitenciarele din România*, la: Penitenciarul-Spital București-Jilava, Penitenciarul Jilava, Penitenciarul Rahova, Penitenciarul-Spital București-Rahova, Penitenciarul Drobeta Turnu Severin, Penitenciarul Târgu Jiu, Penitenciarul Craiova, Penitenciarul de Minori și Tineri Craiova, Penitenciarul Pelendava, Centrul de Reținere și Arestare Preventivă din cadrul Inspectoratului Județean de Poliție Mehedinți, Penitenciarul Oradea, Penitenciarul Satu Mare, Penitenciarul Bistrița, Penitenciarul Gherla, Penitenciarul-Spital Dej, Penitenciarul Baia Mare, Secția exterioară Cluj-Napoca a Penitenciarului Gherla, Penitenciarul Ploiești, Penitenciarul de femei Târgșor, Penitenciarul de Maximă Siguranță Mărgineni, Penitenciarul Găești, Penitenciarul Aiud, Penitenciarul Bârcea Mare, Penitenciarul Bacău, Penitenciarul Focșani, Centrul Educativ Târgu Ocna, Penitenciarul-Spital Târgu Ocna, Penitenciarul Codlea, Penitenciarul Poarta Albă, Penitenciarul Tulcea, Penitenciarul Slobozia, Penitenciarul Galați, Penitenciarul Brăila, Penitenciarul Iași, Penitenciarul Vaslui, Penitenciarul Colibași, Penitenciarul Giurgiu, Penitenciarul Botoșani, Penitenciarul Târgu Mureș, Penitenciarul Miercurea Ciuc, Centrul Educativ Buziaș, Penitenciarul Arad, Penitenciarul de Minori și Tineri Tichilești, Penitenciarul-Spital Colibași și Penitenciarul Timișoara;
- **1** anchetă privind *nerespectarea prevederilor Legii nr. 254/2013* privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, la Penitenciarul Giurgiu;
- **13** anchete privind *dreptul de proprietate privată, dreptul de petiționare și dreptul la informație*, la: Instituția Prefectului Județul Ilfov, Primăria Municipiului Sfântu Gheorghe, județul Covasna, Primăria comunei Belin, județul Covasna, Primăria Grădinari, județul Olt, Agenția Domeniile Statului, Primăria comunei Hoghilag, județul Sibiu, Primăria comunei Târlungeni, județul Brașov, Primăria comunei Roșiori, județul Brăila, Primăria Corbeanca, județul Ilfov, Primăria Municipiului Făgăraș, județul Brașov, Instituția Prefectului Județul Brașov și Primăria Municipiului Brașov;
- **11** anchete privind *dreptul la informație și dreptul la un nivel de trai decent*, la: Penitenciarul Craiova, Penitenciarul Slobozia, Penitenciarul Tulcea, Penitenciarul Pelendava, Primăria Municipiului București – Serviciul Spațiu Locativ și cu Altă Destinație, Căminul pentru Persoane Vârstnice Brașov din cadrul Direcției de Servicii Sociale Brașov, Casa Județeană de Pensii Bihor, Penitenciarul Arad, Regia Autonomă de Distribuție a Energiei Termice – RADET și Primăria Sectorului 3 București – Serviciul Fond Imobiliar;
- **24** de anchete privind *dreptul la ocrotirea sănătății, dreptul la un nivel de trai decent și accesul liber la justiție*, la: Penitenciarul de femei Târgșor, Agenția Națională a Medicamentului, Penitenciarul Mărgineni, Penitenciarul-Spital Târgu Ocna, Primăria Municipiului Brăila, Penitenciarul Suceava, Penitenciarul Timișoara, Centrul de Reținere și Arest Preventiv din cadrul Inspectoratului Județean de Poliție Ialomița, Penitenciarul Galați, Penitenciarul Colibași, Penitenciarul Târgu Jiu, Penitenciarul-Spital Colibași, Penitenciarul Baia Mare, Penitenciarul Bârcea Mare, Penitenciarul Aiud, Penitenciarul Craiova, Penitenciarul Tulcea, Administrația Străzilor București, Penitenciarul Iași,

Penitenciarul Bacău, Penitenciarul Tichilești, Spitalul Orășenesc Tg. Bujor, Serviciul Public Local de Evidență a Populației a Municipiului Brașov și Penitenciarul-Spital București Jilava;

- **11** anchete privind ***dreptul la ocrotirea sănătății și protecția copiilor și a tinerilor***, la Spitalul Clinic Județean de Urgență “Sf. Apostol Andrei” Constanța, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Vaslui, Direcția de Sănătate Publică Satu Mare, Școala Gimnazială “Constantin Brâncoveanu” Satu Mare, Primăria comunei Letea Veche, județul Bacău, Casa de tip familial “Phoenix”, județul Cluj, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Satu Mare, Casele de tip familial “Speranța” și “Violeta” Satu Mare, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Cluj și Liceul Sportiv “Banatul” din Timișoara;

- **8** anchete privind ***dreptul de petiționare și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică***, la: Casa Județeană de Pensii Constanța, Primăria comunei Bărcănești, județul Ialomița, Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor, Primăria Orașului Balș, județul Olt, Primăria Municipiului Galați, Primăria Municipiului Oltenița, județul Călărași, Primăria Sector 2 București, Casa de Asigurări de Sănătate a Municipiului București și Primăria comunei Corlăteni, județul Botoșani;

- **7** anchete privind ***dreptul la ocrotirea sănătății, protecția persoanelor cu handicap și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică***, la: Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Hârlau, Centrul de Îngrijire și Asistență Leorda, județul Botoșani, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Botoșani, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Mureș, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bacău, Penitenciarul Gherla și Primăria comunei Comănești, județul Bacău;

- **25** de anchete privind ***dreptul la viață și la integritate fizică și psihică***, la: Clinica I Psihiatrie a Spitalului Clinic de Neuropsihiatrie Craiova, Penitenciarul Giurgiu, Penitenciarul Craiova, Penitenciarul București Rahova, Penitenciarul Mărgineni, Penitenciarul Galați, Spitalul Clinic Județean de Urgență “Sfântul Apostol Andrei” Galați, Penitenciarul Iași, Penitenciarul Colibași, Penitenciarul Târgu-Mureș, Penitenciarul-Spital București Jilava, Penitenciarul de Minori și Tineri Tichilești, Penitenciarul de Minori și Tineri Craiova, Penitenciarul Arad, Penitenciarul Pelendava, Centrul de Reținere și Arestare preventivă Sibiu, Penitenciarul Botoșani, Penitenciarul Focșani, Spitalul Județean de Urgență “Sf. Ioan cel Nou” Suceava;

- **49** de anchete privind ***respectarea drepturilor persoanelor aflate în locurile de reținere și arestare preventivă***, la: Centrele de Reținere și Arestare preventivă nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 și 10 București, Centrele de Reținere și Arestare preventivă din cadrul Inspectoratelor Județene de Poliție: Teleorman, Giurgiu, Ialomița, Călărași, Olt, Gorj, Dolj, Satu Mare, Bihor, Maramureș, Bistrița-Năsăud, Sălaj, Cluj, Prahova, Dâmbovița, Buzău, Alba, Hunedoara, Sibiu, Bacău, Neamț, Vrancea, Covasna, Brașov, Constanța, Tulcea, Galați, Brăila, Iași, Vaslui, Argeș, Vâlcea, Suceava, Botoșani, Mureș, Harghita, Timiș, Arad, Caraș-Severin;

- **2** anchete privind ***dreptul la un mediu sănătos***, la Instituția Prefectului Județului Galați și Primăria Municipiului Iași;

- **17** anchete privind ***protecția copiilor și a tinerilor, protecția persoanelor cu handicap și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică***, la: Centrul Social Educativ pentru Persoane cu Dizabilități Galata, județul Iași, Primăria comunei Sânger, județul Mureș, Centrul de Plasament Sf. Spiridon – Târgu Frumos, județul Iași, Centrul Școlar pentru

Educație Incluzivă "Alexandru Roșca" Piatra Neamț, Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Tileagd, Primăria comunei Iana, județul Vaslui, Direcția de Asistență Socială și Protecția Copilului Vaslui, Primăria comunei Lipovăț, județul Vaslui, Spitalul Clinic de Boli Infecțioase "Sf. Parascheva" Iași, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 6, Primăria Municipiului Suceava, SC Transport Public Local SA Suceava, Primăria comunei Botești, județul Neamț, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Tulcea, Centrul de Plasament "Speranța" Tulcea, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Iași și Primăria comunei Cornu Luncii, județul Suceava;

- 2 anchete privind *dreptul la muncă și protecția socială a muncii și dreptul la un nivel de trai decent*, la: Penitenciarul Arad și Agenția Națională a Funcționarilor Publici;
- 1 anchetă privind *libertatea conștiinței*, la Penitenciarul București Rahova;
- 1 anchetă privind *dreptul la viață intimă, familială și privată și dreptul la ocrotirea sănătății*, la Spitalul Clinic Județean de Urgență "Sf. Apostol Andrei" Constanța;
- 4 anchete privind *dreptul la învățătură și dreptul la ocrotirea sănătății*, la: Colegiul Național "Unirea" din Târgu-Mureș, Inspectoratul Școlar Județean Mureș, Școala Gimnazială nr. 146 "I.Ghe. Duca" București și Primăria Municipiului Târgu-Mureș;
- 1 anchetă privind *lipsa locurilor de înhumare în cimitirele din Ploiești și nepunerea în aplicare a unei hotărâri de consiliu local privind extinderea unuia dintre cimitirele existente*, la Primăria Municipiului Ploiești.

SECȚIUNEA a 2-a

RECOMANDĂRI

În exercitarea atribuțiilor sale, Avocatul Poporului emite **recomandări**, prin care sesizează autoritățile administrației publice asupra ilegalității actelor sau faptelor administrative.

În cazul în care Avocatul Poporului identifică, cu ocazia soluționării unei petiții, sau în cursul unei anchete, cazuri de administrare defectuoasă, acesta emite recomandări, autorităților administrației publice în cauză, în care solicită reformarea sau revocarea actului administrativ, repararea prejudiciilor produse, repunerea persoanei fizice lezate în situația anterioară. De asemenea, prin recomandările emise, Avocatul Poporului poate solicita conducătorilor autorităților administrației publice modificarea sau completarea normelor, ordinelor, instrucțiunilor emise în exercitarea atribuțiilor legale.

Recomandările nu au efectul juridic al sancțiunilor, însă ele constituie o atenționare adresată autorității administrației publice asupra necesității reevaluării actului sau faptului administrativ ilegal și îndreptării acestuia.

În situația în care autoritatea administrației publice nu își însușește recomandarea emisă de Avocatul Poporului, se procedează la sesizarea autorităților ierarhic superioare.

În cursul anului 2015, Avocatul Poporului a emis **28 recomandări**, dintre care, **15 recomandări au fost însușite** de către autoritățile sesizate, **5 recomandări au fost însușite în parte**, **5 recomandări nu au fost însușite**, iar **3 recomandări sunt în termen**.

În cele ce urmează, vom enumera recomandările emise de Avocatul Poporului în anul 2015, urmând ca analiza tematică, constatările și deficiențele identificate în activitatea administrației publice să fie făcute la domeniile de activitate:

- Recomandarea nr. 1 din 20 februarie 2015, adresată managerului Spitalului Clinic Județean de Urgență „Sf. Apostol Andrei” Constanța, referitoare la respectarea dreptului privind protecția copiilor și a tinerilor și a dreptului privind ocrotirea sănătății.
- Recomandarea nr. 2 din 12 martie 2015, adresată directorului Casei Județene de Pensii Constanța, referitoare la nerespectarea prevederilor constituționale privind dreptul de petiționare și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică.
- Recomandarea nr. 3 din 24 martie 2015, adresată inspectorului general al Poliției Române, pentru prevenirea încălcării drepturilor și libertăților cetățenești.
- Recomandarea nr. 4 din 30 martie 2015, adresată primarului municipiului Baia Mare, referitoare la soluționarea cazului cu caracter discriminatoriu privind ridicarea de către Primăria Municipiului Baia Mare a unui zid despărțitor între locuințele sociale – ocupate în majoritate de familii de etnie romă din Str. Horea și Str. Principală.
- Recomandarea nr. 5 din 28 aprilie 2015, adresată ministrului justiției și directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor, privind asigurarea pregătirii personalului de la Penitenciarul Giurgiu în vederea monitorizării pacienților care urmează tratamente cu metadonă.
- Recomandarea nr. 6 din 28 mai 2015, adresată primarului comunei Șcheia, județul Suceava și directorului executiv al Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Suceava, referitoare la respectarea dreptului la protecția copiilor și a tinerilor, garantat de art. 49 din Constituție.
- Recomandarea nr. 7 din 1 iulie 2015, adresată președintelui Casei Naționale de Asigurări de Sănătate, referitoare la introducerea noilor terapii privind tratarea Hepatitei C.
- Recomandarea nr. 8 din 2 iulie 2015, adresată primarului Orașului Eforie, județul Constanța, referitoare la respectarea dispozițiilor constituționale privind egalitatea în drepturi și dreptul la un nivel de trai decent, prevăzute de art. 16 și art. 47 din Constituție.
- Recomandarea nr. 9 din 15 iulie 2015, adresată directorului Penitenciarului Timișoara și directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor, referitoare la reevaluarea oportunității folosirii mijloacelor de constrângere în cazul unui deținut diagnosticat cu leucemie și libertatea de exercitare a dreptului său de petiționare.
- Recomandarea nr. 10 din 30 iulie 2015, adresată directorului Centrului Școlar pentru Educație Incluzivă Tileagd, referitoare la respectarea dispozițiilor constituționale privind protecția copiilor și a tinerilor, prevăzute de art. 49 din Constituție.
- Recomandarea nr. 11 din 5 august 2015, adresată primarului comunei Târlungeni, județul Brașov, referitoare la respectarea dreptului de proprietate privată.
- Recomandarea nr. 12 din 4 septembrie 2015, adresată directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor, referitoare la dispunerea măsurilor legale pentru reducerea supraaglomerării Penitenciarului Iași, asigurarea condițiilor de detenție și de servire a mesei, supravegherea corespunzătoare a deținuților și asigurarea unui număr suficient de grupuri sanitare față de numărul de persoane private de libertate.
- Recomandarea nr. 13 din 8 octombrie 2015, adresată directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor și ministrului justiției, pentru prevenirea incidentelor violente în cadrul Penitenciarului-Spital Jilava.

- Recomandarea nr. 14 din 8 octombrie 2015, adresată directorului general al Casei de Asigurări de Sănătate a Municipiului București, privind respectarea dreptului la informație și a dreptului la o bună administrare.
- Recomandarea nr. 15 din 8 octombrie 2015, adresată managerului S.C.J.U. "Sf. Apostol Andrei", Constanța, referitoare la respectarea dreptului privind ocrotirea sănătății.
- Recomandarea nr. 16 din 14 octombrie, adresată primarului Municipiului Târgu-Mureș și inspectorului școlar general al Inspectoratului Școlar Județean Mureș, referitoare la încălcarea prevederilor constituționale privind dreptul la învățătură, dreptul la ocrotirea sănătății, protecția copiilor și a tinerilor și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică.
- Recomandarea nr. 17 din 14 octombrie 2015, adresată directorului general al Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Bacău, referitoare la respectarea dreptului la protecție a persoanei cu handicap, a dreptului la un nivel de trai și a dreptului la ocrotirea sănătății.
- Recomandarea nr. 18 din 15 octombrie 2015, adresată primarului interimar al Municipiului București și primarului sectorului 3, București, referitoare la respectarea dispozițiilor constituționale privind dreptul la un nivel de trai decent.
- Recomandarea nr. 19 din 15 octombrie 2015, adresată președintelui Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție, referitoare la încălcarea prevederilor constituționale privind protecția copiilor și tinerilor.
- Recomandarea nr. 20 din 15 octombrie 2015, adresată ministrului afacerilor interne și ministrului muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice, referitoare la încălcarea prevederilor constituționale privind egalitatea în drepturi și dreptul la viață și la integritate fizică și psihică.
- Recomandarea nr. 21 din 4 noiembrie 2015, adresată președintelui Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților și președintelui Agenției Domeniilor Statului, privind respectarea dreptului de proprietate privată.
- Recomandarea nr. 22 din 9 noiembrie 2015, adresată directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor, referitoare la dispunerea măsurilor legale pentru prevenirea incidentelor violente în Penitenciarul pentru Minori și Tineri Tichilești.
- Recomandarea nr. 23 din 9 noiembrie 2015, adresată inspectorului școlar general al Inspectoratului Școlar Județean Satu-Mare și directorului executiv al Direcției de Sănătate Publică Satu Mare, referitoare la respectarea dispozițiilor constituționale privind protecția copiilor și tinerilor, precum și dreptul la ocrotirea sănătății, prevăzute de art. 49 și art. 34 din Constituție.
- Recomandarea nr. 24 din 10 noiembrie 2015, adresată directorului Penitenciarului Botoșani, referitoare la dispunerea măsurilor legale pentru asigurarea unor condiții decente de cazare și a asistenței medicale în Penitenciarul Botoșani.
- Recomandarea nr. 25 din 11 noiembrie 2015, adresată primarului municipiului Galați, privind respectarea dreptului de proprietate privată.
- Recomandarea nr. 26 din 19 noiembrie 2015, adresată primarului comunei Botești, privind respectarea dreptului la protecție a persoanei cu handicap și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică, prevăzute de art. 50 și art. 52 din Constituție.
- Recomandarea nr. 27 din 14 decembrie 2015, adresată primarului municipiului Caracal, referitoare la drepturile prevăzute de Constituția României, respectiv art. 16 privind egalitatea în drepturi, a art. 22 privind dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, precum și art. 47 privind dreptul la un nivel de trai decent.

- Recomandarea nr. 28 din 23 decembrie 2015, adresată directorului Penitenciarului Pelendava, referitoare la dispunerea măsurilor legale pentru îmbunătățirea condițiilor igienico-sanitare și respectarea intimității la grupurile sanitare.

* Cu ocazia vizitelor efectuate de Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție au fost elaborate rapoarte de vizită, care conțin constatările vizitelor, precum și **recomandări** pentru îmbunătățirea tratamentului și condițiilor de detenție.

SECȚIUNEA a 3-a

RAPOARTE SPECIALE

În cursul anului 2015, Avocatul Poporului a întocmit **2 rapoarte speciale**. Rapoartele se regăsesc (integral) și pe site-ul instituției Avocatul Poporului – **www.avpoporului.ro** - *Secțiunea Rapoarte speciale*. În cele ce urmează, vom menționa aspectele care au condus la întocmirea rapoartelor speciale și propunerile instituției Avocatul Poporului.

1. Raport special privind problemele identificate în legislația specifică plasamentului în regim de urgență al minorilor în cazul abuzului, neglijării, exploatării și a oricărei forme de violență

Raportul special a evidențiat problemele identificate în legislația specifică plasamentului în regim de urgență al minorilor în cazul abuzului, neglijării, exploatării și a oricărei forme de violență și, totodată, expune necesitatea identificării unei soluții legislative care să asigure preluarea imediată și efectivă a copilului aflat în pericol iminent și îndepărtarea acestuia de îndată din mediul abuziv.

Prin acest Raport special, Avocatul Poporului a apreciat că este în interesul copilului, aflat în pericol iminent, într-o situație de abuz deosebit de grav, de a fi scos imediat din mediul în care viața, integritatea fizică și psihică îi sunt puse în pericol, în baza dispoziției conducătorului Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului, chiar și atunci când întâmpină opoziție din partea reprezentanților legali ai minorului, iar această dispoziție să își mențină puterea obligatorie până la soluționarea cauzei de către instanța de judecată sesizată.

În condițiile legislative actuale, dacă părinții sau reprezentanții legali ai minorului se opun măsurii, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului nu poate face altceva decât să sesizeze instanța de judecată, iar până la soluționarea cauzei, până la obținerea hotărârii judecătorești și până la punerea ei în executare, minorii sunt lăsați, în tot acest interval de timp care variază de la câteva zile la câteva luni, în mediul în care viața lor este pusă în pericol.

Atunci când viața copilului este pusă în pericol, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului trebuie să acționeze pentru a proteja copilul de urgență, să procedeze imediat la separarea respectivului copil de părinții agresori, chiar în condițiile în care părinții se opun.

Față de cele expuse, Avocatul Poporului a apreciat că, pentru a înlătura situația de pericol iminent, este imperios necesară identificarea unei soluții legislative care să se aplice strict în cazuri grave, în situații de abuz deosebit de grav, când minorul este în pericol iminent, când integritatea fizică și viața îi sunt puse în pericol, prin introducerea unei proceduri speciale și de urgență, altă decât emiterea unei ordonanțe președințiale, care să permită reprezentanților direcțiilor generale de asistență socială și protecția copilului efectuarea de urgență a verificărilor și luarea deciziilor care se impun referitor la situația copilului, cu asigurarea sprijinului efectiv și prompt al organelor de poliție.

Dobândirea prin act normativ a caracterului executoriu a dispoziției emise de directorul direcției generale de asistență socială și protecția copilului, în baza căreia, organele de poliție să se implice activ la punerea în executare, fără a fi necesară investirea executorului judecătoresc, ar conduce la scurtarea termenului în care specialiștii direcțiilor generale de asistență socială și protecția copilului vor putea aplica efectiv dispoziția de instituire a măsurii de protecție a plasamentului în regim de urgență, urmând ca aceasta să își mențină puterea obligatorie până la soluționarea cauzei de către instanța de judecată.

2. Raport special privind condițiile de detenție din penitenciare și centre de reținere și arestare preventivă, factori determinanți în respectarea demnității umane și a drepturilor persoanelor private de libertate

În prima parte a anului 2015, postul de televiziune Realitatea TV și alte posturi TV, precum și presa scrisă au inițiat o campanie de informare privind situația din penitenciare.

Informațiile din presă prezentau condițiile de detenție din penitenciare (cu referire în special la Penitenciarele: Iași, Craiova, Brăila, Galați, Colibași, Giurgiu, Aiud, Oradea, Târgu Jiu și altele), menționând cu titlu de exemplu: supraaglomerarea din camerele de detenție; existența insectelor dăunătoare în unele unități de detenție; timpul insuficient alocat pentru toaleta deținuților; starea necorespunzătoare a lenjeriilor de pat; inexistența spațiilor de depozitare a bunurilor personale ale deținuților; calitatea necorespunzătoare a alimentelor servite; subdimensionarea curților de plimbare; insuficiența și calitatea inadecvată a asistenței medicale; prețurile mari practicate în magazinele din incinta penitenciarelor și cele ale convorbirilor telefonice; atitudinea necorespunzătoare a cadrelor din penitenciare față de deținuți, precum și diverse evenimente în care au fost implicate persoanele private de libertate.

Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu și a dispus efectuarea anchetelor în locurile de detenție și întocmirea Raportului special.

Astfel, Avocatul Poporului a decis realizarea de anchete în întreg sistemul penitenciar din România și, pe lângă aspecte semnalate în presă, a stabilit solicitarea de informații referitoare la: condițiile de servire a mesei; programul de furnizare a apei și energiei electrice; calitatea apei și a hranei; distribuirea materialelor igienico-sanitare; repartizarea deținuților în funcție de gradul de pericolozitate; existența uscătoriilor; numărul de decese și numărul persoanelor private de libertate care au recurs la forma de protest a refuzului de hrană din perioada 2014 până la data efectuării anchetelor; evenimentele în care au fost implicate persoanele private de libertate în perioada 2014-2015 (agresiuni fizice, eventuale relații sexuale între persoanele private de libertate sau între persoanele private de libertate și cadrele locurilor de detenție); alte aspecte relevante privind situația din penitenciare.

Ulterior, anchetele au fost extinse și la centrele de reținere și arestare preventivă, aflate în subordinea Ministerului Afacerilor Interne, având aceleași obiective cu anchetele

din unitățile penitenciare, iar Administrația Națională a Penitenciarelor și Inspectoratul General al Poliției Române au transmis la solicitarea instituției Avocatul Poporului, date statistice referitoare la condițiile de detenție din unitățile subordonate.

În scopul obținerii unor informații edificatoare privind situația din sistemul penitenciar și din centrele de reținere și arestare preventivă, pe parcursul întocmirii Raportului special, s-au efectuat demersuri atât la Ministerul Justiției, Administrația Națională a Penitenciarelor, cât și la Inspectoratul General al Poliției Române, prin care s-au solicitat o serie de informații, care priveau, printre altele, și stadiul adoptării unor ordine/hotărâri/regulamente referitoare la: organizarea, funcționarea și atribuțiile Administrației Naționale a Penitenciarelor; regulamentul de aplicare a dispozițiilor Legii nr. 254/2013; organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă și a măsurilor necesare pentru siguranța acestora, precum și cele cu privire la penitenciarele, centrele de arestare preventivă, centrele educative și centrele de detenție în a căror circumscripție funcționează centrele de reținere și arestare preventivă etc.

Scopul Raportului special este acela de a contribui la respectarea demnității umane și a drepturilor persoanelor private de libertate, prin identificarea deficiențelor existente în sistemul penitenciar și în centrele de reținere și arestare preventivă cu ocazia anchetelor efectuate de reprezentanții instituției Avocatul Poporului, prin valorificarea informațiilor obținute cu ocazia anchetelor și prin propunerea unor măsuri de natură a contribui la respectarea dispozițiilor constituționale, reglementărilor internaționale și legale aplicabile în materie, în special sub aspectul asigurării unor condiții decente de detenție.

Raportul special reprezintă o încercare menită să prevină pronunțarea unei decizii-pilot de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului împotriva României.

Măsurile propuse vizează în mod special modificări și completări ale legislației interne incidente în materie sau, după caz, emiterea unor noi acte normative, precum și creșterea sumelor alocate de la buget pentru acest sistem și luarea altor măsuri necesare în vederea realizării scopului enunțat.

SECȚIUNEA a 4-a

SESIZĂRI DIN OFICIU

În anul 2015, Avocatul Poporului **s-a sesizat din oficiu în 117 de cazuri**, prezentate atât prin intermediul mijloacelor de informare în masă, cât și din activitatea desfășurată de experții și de consilierii instituției.

Cu titlu de exemplu, amintim câteva sesizări din oficiu, mai importante, celelalte **fiind detaliate în cadrul prezentării domeniilor de activitate:**

- Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu ca urmare a publicării în cotidianul *Deșteptarea*, a articolului *Calvarul unei tinere de 26 de ani*, în care a fost prezentată situația unei tinere de 26 de ani din orașul Comănești, județul Bacău, cu afecțiuni psihice, aflată într-o situație disperată și care nu beneficia de protecția autorităților publice cu atribuții în furnizarea de servicii sociale.

Experții din cadrul Biroului Teritorial Bacău au efectuat o anchetă la Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bacău în data de 16 septembrie 2015

și la Primăria orașului Comănești, județul Bacău, în data de 22 septembrie 2015, din care au rezultat următoarele:

- tânăra a fost evaluată de specialiștii din cadrul Serviciului de Evaluare Complexă și Vocațională a Persoanelor Adulte cu Handicap, demers în urma căruia a fost eliberat certificat de încadrare în grad de handicap accentuat, deficiență psihică;

- cererea însoțită de documentația necesară instituționalizării tinerei într-un centru rezidențial de protecție a fost înregistrată la D.G.A.SP.C. Bacău în cursul lunii iunie 2015 și a fost repartizată Serviciului pentru Îngrijire de Tip Rezidențial. În urma evaluării dosarului, s-a stabilit că solicitarea tinerei este prioritară, fiind inclusă pe lista de așteptare, ca urmare a faptului că în atenția instituției se află și alte cereri formulate de persoane cu handicap, aflate în situații similare.

Reprezentanții Biroului Teritorial Bacău au pus în discuție posibilitatea internării tinerei în regim de urgență, având în vedere situația dificilă în care aceasta se află, respectiv, faptul că locuiește pe stradă, este supusă în permanență abuzurilor fizice, nu beneficiază de tratament de specialitate și reprezintă un pericol pentru ea însăși, fiind o persoană lipsită de discernământ.

Propunerea de internare, chiar și doar în regim de urgență nu a fost agreată, reprezentanții D.G.A.S.P.C. Bacău, susținând că în cauză, Serviciul Public de Asistență Socială Comănești ar avea posibilitatea de a iniția demersuri pentru admiterea tinerei, pe o perioadă limitată, într-un centru de îngrijire privat, care funcționează în zona de proximitate a orașului Comănești, județul Bacău, cu plata de către autoritatea locală a contravalorii serviciilor oferite.

Apreciind că este necesară o mediere între cele două autorități cu atribuții în furnizarea de servicii sociale, Biroul Teritorial Bacău, a efectuat o anchetă la Primăria orașului Comănești, județul Bacău, în data de 22 septembrie 2015.

La discuțiile purtate cu primarul orașului Comănești, și cu reprezentanții S.P.A.S. Comănești a participat și un reprezentant al D.G.A.S.P.C. Bacău. Reprezentanții autorității locale au expus situația gravă în care se află tânăra, care a determinat solicitarea de ocrotire într-un centru rezidențial specializat.

Astfel, din ancheta socială prezentată a rezultat că tânăra provine dintr-o familie cu mari probleme sociale, mama acesteia fiind la rândul ei bolnavă psihic și încadrată într-un grad de handicap cu valabilitate permanent, tatăl s-a sinucis în anul 2011, fratele acesteia, este în prezent internat la Secția de Psihiatrie a Spitalului Buhuși, iar în anul 2014, tânăra a incendiat casa bunicilor în care locuia împreună cu fratele.

Ca urmare a faptului că tânăra prezintă probleme psihice și locuiește pe stradă, în anul 2013, a dat naștere unui copil, aflat în prezent în plasament în regim de urgență la un asistent maternal profesionist. Întrucât aceasta doarme prin boscheți, întreține relații sexuale ocazionale, există pericolul de a mai da naștere și altor copii. Din cauza afecțiunilor de care suferă, are un comportament violent față de ea însăși, provocându-și multiple răni, refuză orice colaborare cu autoritățile, refuză să urmeze tratamentul medicamentos prescris de medic și are tendințe de suicid.

În cadrul întâlnirii, reprezentanta DGASPC Bacău a susținut că în cauză este necesară o mai mare implicare a autorităților locale și a reiterat propunerea de ocrotire a persoanei cu handicap într-un centru privat din proximitatea orașului Comănești, măsură ce ar urma să fie luată pe o perioadă determinată, până la eliberarea unui loc într-un centru din structura DGASPC Bacău. De asemenea, aceasta a propus autorității locale să repartizeze

tinerei o locuință socială, unde ar urma să se deplaseze zilnic, o echipă a DGASPC Bacău, care să monitorizeze îngrijirea persoanei și acordarea tratamentului medical necesar.

Reprezentanții autorității locale au subliniat faptul că ocrotirea persoanelor cu handicap neuropsihic nu poate fi asigurată într-un centru privat, întrucât aceste centre nu au ca specific îngrijirea persoanelor cu deficiențe psihice, acestea nefiind autorizate/acreditate pentru astfel de servicii și nu dispun de personal specializat.

În ceea ce privește propunerea de repartizare a unei locuințe sociale, reprezentanții autorității locale au menționat că aceasta nu poate fi acceptată, având în vedere antecedentele persoanei cu handicap, respectiv, incendierea fostei locuințe, precum și lipsa unui venit care să acopere cheltuielile cu utilitățile și cele necesare traiului zilnic.

Având în vedere că în urma discuțiilor purtate cu reprezentanții celor două autorități publice, nu a fost identificată o soluție concretă pentru ocrotirea în regim de urgență, iar D.G.A.S.P.C. Bacău a invocat în repetate rânduri lipsa locurilor în centrele pentru neuropsihici, am solicitat informații cu privire la gradul de ocupare în astfel de centre.

Din informațiile primite rezultă, printre altele, că la Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Dărmănești (centrul aflat în proximitatea domiciliului tinerei), capacitatea unității conform Normelor Direcției de Sănătate Publică, este de 85 paturi, iar conform Standardelor de calitate, este de 75 de locuri, în prezent fiind internate în acest centru 78 persoane.

Din susținerile reprezentantei D.G.A.S.P.C. Bacău, ar rezulta faptul că depășirea numărului de beneficiari peste standardele de calitate, ar atrage sancțiuni contravenționale din partea Autorității Naționale pentru Persoane cu Handicap, situație care nu se regăsește în Legea nr. 448/2006 privind protecția persoanelor cu handicap și în Normele metodologice de aplicare a legii.

Astfel, ținând cont de capacitatea unității de 85 de paturi și de situația de urgență în care se află persoana în cauză, am apreciat că internarea persoanei în acest centru este posibilă. Ocrotirea persoanei într-un astfel de centru, se impune cu atât mai mult cu cât în acest moment, în proximitatea domiciliului tinerei, nu există nicio altă unitate privată sau public-privată, care să-i poată asigura protecția.

Având în vedere cele constatate la efectuarea celor două anchete, Avocatul Poporului a emis o Recomandare către directorul general al D.G.A.S.P.C. Bacău, referitoare la internarea în regim de urgență a persoanei în cauză, care a fost însușită.

- Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu ca urmare a unui articol potrivit căruia, decesul unei paciente a fost ținut sub tăcere trei zile. Reprezentanții Biroului Teritorial Galați au efectuat o anchetă la Spitalul Județean de Urgență "Sf. Apostol Andrei" Galați, având ca obiectiv solicitarea de informații despre circumstanțele care au făcut posibilă această situație și despre desfășurarea anchetei interne la nivelul instituției.

În urma anchetei, conducerea spitalului a dispus constituirea unei comisii în vederea efectuării cercetării administrative a evenimentelor semnalate de mass-media; în cadrul cercetării administrative, comisia a analizat punctele de vedere exprimate în declarațiile date de medicul șef secție Neurologie, de medicul neurolog de gardă în 10-11 aprilie 2015 și de asistentul de tură.

Comisia de cercetare administrativă a propus următoarele măsuri: cercetarea disciplinară prealabilă a asistentei, reinstruirea întregului personal din unitate cu privire la

procedura privind externarea pacientului decedat și redistribuirea procedurii pe secții, reinstruirea personalului din secția Neurologie, prin prelucrarea procedurii în cadrul secției.

Din concluziile anchetei, a reieșit necesitatea continuării demersurilor în cadrul dosarului, datorită inadvertențelor constatate, prin emiterea unei adrese către Spitalul Clinic Județean de Urgență „Sf. Apostol Andrei” Galați, prin care s-a solicitat: comunicarea rezultatelor cercetării disciplinare prealabile și a măsurilor dispuse, dovezi referitoare la instruirea medicului neurolog de gardă cu privire la Procedura de externare a pacienților decedați, anterior producerii incidentului din 10-11 aprilie 2015, precum și o copie a foii de observație a pacientei. Cercetarea disciplinară prealabilă este în curs de desfășurare.

- Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în legătură cu informațiile apărute în presa din Constanța, în articolul *Secția de pediatrie a Spitalului Județean Constanța, e un focar de infecție*.

Avocatul Poporului a dispus efectuarea unei anchete de către reprezentanții Biroului Teritorial Constanța la Spitalul Clinic Județean de Urgență „Sf. Apostol Andrei” Constanța.

Ancheta a vizat între altele, condițiile în care erau spitalizați și tratați copiii în Secția de Pediatrie a Spitalului Clinic Județean de Urgență „Sf. Apostol Andrei” Constanța.

În urma constatărilor la fața locului, a discuțiilor purtate cu conducerea spitalului și cu medicul șef al Secției de Pediatrie, și din înscrisurile prezentate de reprezentanții unității sanitare, a rezultat că există o singură Secție de Pediatrie, cu 90 de paturi.

În județul Constanța există un număr insuficient de paturi de pediatrie (pentru pacienții cu boli acute), în raport cu populația județului, cu gradul mare de adresabilitate către Secția de Pediatrie și cu faptul că medicii din secție asigură și asistență medicală pentru pacienții din județele limitrofe (Tulcea, Ialomița și Călărași). Numărul total de paturi este aprobat anual, prin Ordin al Ministrului Sănătății. Secțiile/compartimentele de pediatrie din Spitalele Hârșova și Medgidia nu au linie de gardă de pediatrie, motiv pentru care un mare număr de pacienți, din aceste zone, sunt îndreptați către spitalul din Constanța.

Din constatările la fața locului a rezultat că Secția de Pediatrie este împărțită în două sectoare: un sector a fost renovat cu susținere financiară din partea Consiliului Județean Constanța și îndeplinește condițiile igienico-sanitare prevăzute de standardele medicale; celălalt sector nu a fost renovat, existând unele deficiențe în ceea ce privește respectarea condițiilor igienico-sanitare din lipsă de fonduri.

În urma anchetei efectuate, Avocatul Poporului a emis Recomandarea nr.1/20 februarie 2015, adresată managerului Spitalului Clinic Județean de Urgență „Sf. Apostol Andrei” Constanța, referitoare la respectarea dreptului privind protecția copiilor și a tinerilor și a dreptului privind ocrotirea sănătății. Recomandarea a fost însoțită de conducerea spitalului, în sensul că s-au întreprins măsurile legale în vederea rezolvării deficiențelor constatate, obținându-se finanțare de la Ministerul Sănătății și Consiliul Județean Constanța pentru lucrări de reparații capitale la Secția de Pediatrie.

CAPITOLUL IV

SERVICIUL CONTENCIOS CONSTITUȚIONAL, RECURS ÎN INTERESUL LEGII, CONTENCIOS ADMINISTRATIV ȘI JURIDIC, ANALIZĂ ACTE NORMATIVE, RELAȚII EXTERNE ȘI COMUNICARE

Precizări preliminare privind înființarea și funcționarea Serviciului contencios constituțional, recurs în interesul legii, contencios administrativ și juridic, analiză acte normative, relații externe și comunicare

Prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative s-a înființat Serviciul contencios constituțional, recurs în interesul legii, contencios administrativ și juridic, analiză acte normative, relații externe și comunicare. Acest serviciu este o structură funcțională din cadrul instituției Avocatul Poporului, în subordinea directă a Avocatului Poporului condus de un șef serviciu, care coordonează: Biroul contencios constituțional și recurs în interesul legii, Biroul contencios administrativ și juridic și Biroul analiză acte normative, relații externe și comunicare. Birourile menționate sunt conduse de câte un șef de birou.

Serviciul menționat a devenit funcțional la 1 martie 2015.

În context, precizăm că *de facto* această structură a existat în cadrul instituției, de mai mulți ani, cu personal selectat de către Avocații Poporului în funcție, pe criterii de competență și în raport de atribuțiile care i-au fost acordate Avocatului Poporului de-a lungul anilor - control de constituționalitate, contencios administrativ, recurs în interesul legii și legalitate. Crearea acestei structuri în cadrul instituției Avocatul Poporului, distinct de domeniile de activitate, a fost justificată de diversitatea și complexitatea aspectelor juridice abordate în cadrul controlului de constituționalitate, contencios administrativ, recurs în interesul legii, precum și de cele juridice, ivite în activitatea instituției Avocatul Poporului.

Biroul contencios constituțional și recurs în interesul legii

Este unul dintre birourile aflate în componența Serviciului, care are următoarele atribuții:

- elaborează punctele de vedere privind excepțiile de neconstituționalitate aflate pe rolul Curții Constituționale având ca obiect legile și ordonanțele;
- analizează constituționalitatea legilor înainte de promulgare;
- analizează, formulează și susține excepțiile de neconstituționalitate directe la Curtea Constituțională;
- soluționează petițiile prin care se solicită ridicarea directă a excepțiilor de neconstituționalitate;
- soluționează petițiile prin care se cere promovarea recursului în interesul legii;
- analizează legislația în materie și identifică problema de drept care face obiectul practicii neunitare;

- solicită curților de apel comunicarea unor cazuri de practică judiciară;
- examinează și identifică hotărârile judecătorești în care instanțele au pronunțat soluții diferite în privința aceleiași probleme de drept;
- examinează jurisprudența Curții Constituționale, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene;
- formulează solicitările adresate Înaltei Curți de Casație și Justiție în sensul de a se pronunța asupra practicii neunitare semnalate;
- susține în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție recursul în interesul legii;
- examinează petițiile privind nerespectarea reglementărilor Uniunii Europene.

Activitatea desfășurată de Biroul contencios constituțional și recurs în interesul legii este detaliată în cuprinsul acestui capitol.

Biroul contencios administrativ și juridic este o structură în cadrul Serviciului contencios constituțional, recurs în interesul legii, contencios administrativ și juridic, analizează acte normative, relații externe și comunicare.

Atribuțiile Biroului contencios administrativ și juridic sunt, în principal, următoarele:

- redactează, în termenele procedurale, acțiunile formulate în contencios administrativ în baza legii, având ca obiect actele administrative ale autorităților administrației publice, inclusiv ale celor care administrează locuri de detenție în sensul Protocolului opțional și susținerea acestora în fața instanțelor competente;
- sesizează parchetul cu privire la faptele penale constatate cu prilejul vizitelor efectuate în locurile de detenție;
- reprezintă instituția în fața instanțelor judecătorești și apără drepturile și interesele acesteia în fața instanțelor judecătorești, precum și în raporturile cu alte autorități, cu persoane fizice sau juridice;
- redactează, în termenele procedurale, cererile de chemare în judecată, întâmpinările, notele de ședință, concluziile scrise, motivele care stau la baza exercitării căilor de atac, în dosarele în care instituția este parte;
- analizează demersurile întreprinse de domeniile de activitate în vederea promovării acțiunilor în contencios administrativ;
- întreprinde demersurile premergătoare necesare introducerii acțiunilor în contencios administrativ;
- verifică și avizează, sub aspectul legalității, clauzele contractelor și actele adiționale încheiate de instituție;
- verifică și avizează notele justificative elaborate în materia achizițiilor publice;
- verifică și avizează, sub aspectul legalității, ordinele supuse aprobării Avocatul Poporului, sau de persoana căreia i s-a delegat dreptul de semnătură;
- încadrează juridic faptele și actele autorităților administrației publice, prin care s-au încălcat drepturile și libertățile cetățenilor;
- elaborează note, studii, evaluări, lucrări de sinteză legate de specificul activității instituției și furnizează date de sinteză privind activitatea Biroului contencios administrativ și juridic.

Activitatea desfășurată de Biroul contencios administrativ și juridic este prezentată în cuprinsul acestui capitol.

Biroul analiză acte normative, relații externe și comunicare, este un alt birou din cadrul Serviciului contencios, cu următoarele atribuții:

- identifică lacunele legislative în vederea includerii lor în rapoartele anuale și speciale;
- urmărește evoluția practicii judiciare;
- editează buletinele informative, precum și alte materiale din domeniul său de activitate;
- analizează și formulează punctele de vedere, precum și observațiile și propunerile cu privire la proiectele de acte normative inițiate conform legii și transmise Avocatului Poporului în acest scop;
- selectează și rezumă spețele semnificative în vederea publicării lor în Buletinul informativ și în alte publicații;
- examinează reglementările europene în diverse domenii;
- asigură publicarea excepțiilor directe, a solicitărilor adresate Înaltei Curți de Casație și Justiție privind promovarea recursului în interesul legii și a acțiunilor în contencios administrativ, pe pagina de internet a instituției;
- organizează participarea Avocatului Poporului și a reprezentanților acestuia la conferințe interne și internaționale;
- primește delegațiilor străine;
- organizează stagiile de practică ale studenților la sediul instituției Avocatul Poporului;
- redactează comunicate de presă;
- întocmește statisticile lunare și trimestriale privind activitatea la sediul central și la sediul birourilor teritoriale;
- traduce invitațiile și solicitările primite de la Ombudsmeni sau alte organizații cu care colaborează instituția Avocatul Poporului;
- răspunde la solicitările primite din partea mass-media;
- pregătește rapoartele anuale de activitate.

SECȚIUNEA 1

PREZENTAREA ACTIVITĂȚII BIROULUI CONTENCIOS CONSTITUȚIONAL ȘI RECURS ÎN INTERESUL LEGII

Avocatul Poporului se poate implica, prin procedee proprii, în controlul de constituționalitate a legilor și ordonanțelor, realizat în România de către Curtea Constituțională, astfel:

- ***poate sesiza Curtea Constituțională cu obiecții de neconstituționalitate privind legile adoptate de Parlament, înaintea promulgării acestora de către Președintele României;***

- poate ridica în fața Curții Constituționale, excepții de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele în vigoare;
- formulează, la solicitarea Curții Constituționale, puncte de vedere la excepțiile de neconstituționalitate a legilor și ordonanțelor, care se referă la drepturile și libertățile cetățenilor.

Transpusă în **date statistice**, activitatea instituției Avocatul Poporului în domeniul controlului de constituționalitate a legilor și ordonanțelor, în anul 2015, s-a concretizat prin formularea a **1132 puncte de vedere**, prin ridicarea directă a **7 excepții de neconstituționalitate**, precum și prin analizarea unui număr de **754 de legi**, în vederea exercitării dreptului de sesizare a Curții Constituționale, înainte de promulgare. Totodată, au fost soluționate **643 petiții** prin care petenții au solicitat Avocatului Poporului sesizarea directă a Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate a unor dispoziții din acte normative.

1.1. Obiecții de neconstituționalitate

Potrivit art. 146 lit. a) din Constituția României, republicată: „*Curtea Constituțională se pronunță asupra constituționalității legilor, înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a Guvernului, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Avocatului Poporului, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori, precum și, din oficiu, asupra inițiativelor de revizuire a Constituției*”.

Suntem în sfera controlului de constituționalitate *a priori*, iar introducerea Avocatului Poporului printre subiectele de sezină este justificată prin capacitatea instituției de a identifica, prin contactul direct și permanent cu societatea civilă, situațiile legale care ar contraveni, din perspectiva legiferării, dispozițiilor constituționale. În această situație sunt aplicabile regulile procedurale atât parlamentare, cât și cele ale jurisdicției constituționale. Acestea se regăsesc în Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată. Potrivit acestei legi, sesizările trebuie făcute în formă scrisă și motivate.

În vederea exercitării acestui drept, **cu 5 zile înainte de a fi trimisă spre promulgare la Președintele României**, legea se comunică Avocatului Poporului (sau cu **2 zile înainte în cazul legilor adoptate prin procedură de urgență**).

În aplicarea dispozițiilor constituționale, Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată și Legea nr. 47/1992, republicată, conține prevederi privind **posibilitatea Avocatului Poporului de a formula obiecții de neconstituționalitate**. În vederea exercitării dreptului de sesizare a Curții Constituționale, în anul 2015, au fost analizate **754 proiecte de legi**.

În întreaga sa activitate în domeniul controlului de constituționalitate *a priori*, Avocatul Poporului a formulat **3 obiecții de neconstituționalitate**, dintre acestea 2 fiind admise de către Curtea Constituțională. Examinând activitatea în această materie, se poate concluziona că numărul redus de obiecții de neconstituționalitate se datorează termenului scurt prevăzut de Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, pe care Avocatul Poporului îl are la dispoziție pentru analizarea actului normativ transmis de Parlament.

1.2. Excepții de neconstituționalitate directe

Precizări

Potrivit art. 146 lit. d) din Constituția României, republicată: „Curtea Constituțională hotărăște asupra excepțiilor de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele, ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial; excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată și direct de Avocatul Poporului.”

În această situație, în care Avocatul Poporului se adresează direct Curții Constituționale, printr-o excepție, nefiind necesară parcurgerea unei etape prealabile în fața instanțelor judecătorești, suntem în domeniul controlului de constituționalitate *a posteriori*. În ceea ce privește procedura aplicabilă, observăm că excepția nu se ridică în fața instanței judecătorești, ci direct în fața Curții Constituționale.

Deși în literatura de specialitate, s-a apreciat că, în lumina dispozițiilor constituționale și legale privind rolul instituției Avocatul Poporului, *excepția poate fi ridicată numai atunci când legile și ordonanțele încalcă drepturile și libertățile persoanelor fizice*, devenind o garanție a exercitării acestora, Curtea Constituțională a constatat, prin Decizia nr. 336/2013, că Avocatul Poporului **poate declanșa controlul de constituționalitate pe calea excepției de neconstituționalitate indiferent de problemele vizate prin aceasta, însă ridicarea directă a excepției de neconstituționalitate este și rămâne la aprecierea exclusivă a Avocatului Poporului, acesta neputând fi obligat sau împiedicat de nicio autoritate publică să ridice o atare excepție.**

În ceea ce privește activitatea concretă desfășurată în materia excepțiilor ridicate direct, menționăm că în anul 2015, Avocatul Poporului a ridicat un număr de **7 excepții de neconstituționalitate directe** după cum urmează:

a) *Excepția de neconstituționalitate referitoare la prevederile art. 155 alin. (4) din Codul penal;*

b) *Excepția de neconstituționalitate referitoare la prevederile art. 335 alin. (4) din Codul de procedură penală;*

c) *Excepția de neconstituționalitate referitoare la prevederile art. 250 alin. (6) din Codul de procedură penală;*

d) *Excepția de neconstituționalitate având ca obiect Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 8/2015 pentru modificarea și completarea unor acte normative;*

e) *Excepția de neconstituționalitate cu privire la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 7/2015 privind stabilirea destinației unor bunuri imobile confiscate;*

f) *Excepția de neconstituționalitate a prevederilor anexei nr. 3³⁰ a Legii nr. 45/2009 privind organizarea și funcționarea Academiei de Științe Agricole și Silvicultură „Gheorghe Ionescu-Sisești” și a sistemului de cercetare-dezvoltare din domeniile agriculturii, silviculturii și industriei alimentare, cu modificările și completările ulterioare ;*

g) *Excepția de neconstituționalitate referitoare la dispozițiile art. 436 alin. (2), art. 439 alin. (4¹) teza întâi și art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală.*

După cum se poate constata, în ce privește controlul ordonanțelor de urgență ale Guvernului, în anul 2015, **Avocatul Poporului și-a schimbat practica în acest domeniu, sesizând Curtea Constituțională în privința a două ordonante de urgență, - excepția de neconstituționalitate cu privire la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 8/2015 și a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 7/2015.**

Din totalul de 7 *excepții de neconstituționalitate ridicate direct* de Avocatul Poporului, un număr de 3 au fost admise, altele 2 au fost respinse, iar restul de 2 se aflau în curs de soluționare la data întocmirii prezentului raport.

Prezentarea obiectului excepțiilor de neconstituționalitate directe

a) *Excepția de neconstituționalitate referitoare la prevederile art. 335 alin. (4) din Codul de procedură penală*

Potrivit dispoziției legale criticate: *”(4) Redeschiderea urmăririi penale este supusă confirmării judecătorului de cameră preliminară, în termen de cel mult 3 zile, sub sancțiunea nulității. Judecătorul de cameră preliminară hotărăște prin încheiere motivată, în camera de consiliu, fără participarea procurorului și a suspectului sau, după caz, a inculpatului, asupra legalității și temeiniciei ordonanței prin care s-a dispus redeschiderea urmăririi penale. Încheierea judecătorului de cameră preliminară este definitivă”*.

Avocatul Poporului a apreciat că textul legal criticat contravine dispozițiilor art. 21 alin. (3) referitor la soluționarea cauzei în mod echitabil și art. 24 privind dreptul la apărare, din Legea fundamentală, pentru următoarele motive:

În procesul penal, modul de impunere a garanțiilor dreptului la un proces echitabil este indisolubil legat de caracteristicile procedurii specifice, de circumstanțele cauzei, precum și de posibilitatea ca rezultatul procedurii referitoare la admisibilitatea plângerii să fie decisiv pentru temeinicia unei acuzații în materie penală.

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a reținut că, deși dispozițiile în cauză normează în domeniul unor proceduri penale care nu țin de rezolvarea pe fond a cauzei, dreptul la un proces echitabil trebuie impus, întrucât există posibilitatea ca rezultatul procedurii referitoare la redeschiderea urmăririi penale să fie decisiv pentru stabilirea unei acuzații în materie penală (Decizia nr. 599/2014).

Conceptul de „acuzație în materie penală” trebuie înțeles în sensul Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, și poate fi definit drept „notificarea oficială, din partea autorității competente, privind suspiciunea referitoare la comiterea unei fapte penale”, definiție care depinde, de asemenea, de existența sau absența unor „repercusiuni importante asupra situației (suspectului)” (a se vedea Hotărârea din 27 februarie 1980, pronunțată în Cauza Deweer împotriva Belgiei, paragraful 46; Hotărârea din 15 iulie 1982, pronunțată în Cauza Eckle împotriva Germaniei, paragraful 73).

În speță, supunerea confirmării ordonanței prin care s-a dispus redeschiderea urmăririi penale - sub aspectul legalității și temeiniciei -, judecătorului de cameră preliminară fără participarea procurorului și a suspectului sau, după caz, a inculpatului, nu era de natură a respecta exigențele de soluționare a cauzei în mod echitabil, în condiții de contradictorialitate și oralitate, și nici a asigurării dreptului la apărare.

În legătură cu acest aspect, Avocatul Poporului a remarcat faptul că principiul contradictorialității permite părților să participe în mod egal la prezentarea, argumentarea, discutarea și combaterea susținerilor făcute de fiecare și să își exprime opinia asupra inițiativelor instanței în scopul stabilirii adevărului. Cu acest prilej, învinuirea și apărarea se înfruntă în fața instanței de judecată de pe poziții contradictorii, pentru ca judecătorul să realizeze o apreciere corectă a probelor propuse, încuviințate și administrate în fața acestuia.

Prevederile referitoare la un proces echitabil presupun și dreptul participanților la proces de a lua cunoștință de orice înscris sau observație prezentat/prezentată instanței și să

il/o dezbată. Acest aspect este esențial pentru încrederea justițiabililor în funcționarea justiției și se bazează pe siguranța părților implicate că și-au putut exprima opinia cu privire la orice înscris sau probă din dosar.

Dat fiind cele de mai sus, Avocatul Poporului a considerat că instanța are obligația de a efectua o examinare completă și obiectivă a motivelor care au stat la baza redeschiderii urmăririi penale. Or, în cazul de față, instanța nu putea decide în mod definitiv asupra legalității și temeiniciei ordonanței prin care s-a dispus redeschiderea urmăririi penale, întrucât, în lipsa participării procurorului și a suspectului sau, după caz, a inculpatului, nu își poate forma o opinie obiectivă asupra motivelor care au stat la baza redeschiderii urmăririi penale. Din această perspectivă, s-a constatat că suspectul/inculpatul nu avea posibilitatea de a se apăra în ceea ce privește legalitatea și temeinicia ordonanței prin care s-a dispus redeschiderea urmăririi penale, deoarece ședința în care judecătorul de cameră preliminară hotărăște asupra soluției dispuse de procuror se desfășura fără participarea suspectului/inculpatului.

Prin urmare, suspectul sau, după caz, inculpatul erau privați de dreptul la un proces echitabil și cel de apărare prin aceea că, necunoscând motivele care au stat la baza redeschiderii urmăririi penale, nu puteau întreprinde niciun demers în apărarea drepturilor acestora.

Aspectele de neconstituționalitate ale procedurii de confirmare a soluției procurorului puteau fi acoperite în măsura în care judecătorul de cameră preliminară s-ar fi pronunțat asupra ordonanței prin care s-a dispus redeschiderea urmăririi penale, în cadrul unei proceduri contradictorii și orale, în care să dea posibilitatea părților implicate (procurorul, suspectul/inculpatul) să formuleze propriile apărări.

În aceste condiții, a fost pusă în discuție și egalitatea armelor între acuzare și apărare. Principiul egalității armelor prevede ca fiecare parte să dispună de posibilitatea rezonabilă de a-și prezenta cauza în condiții care să nu o plaseze într-o situație dezavantajoasă față de adversarul său. Or, din această perspectivă, prin lipsa dezbaterilor contradictorii, suspectul sau, după caz, inculpatul nu numai că nu se poate apăra prin formularea de cereri sau excepții cu privire la legalitatea și temeinicia ordonanței prin care s-a dispus redeschiderea urmăririi penale, dar nu poate contesta în niciun fel aceste cereri sau excepții, printr-o cale de atac, cu atât mai mult cu cât, încheierea judecătorului de cameră preliminară este definitivă.

În situația în care părțile implicate în această procedură ar fi avut posibilitatea să se prezinte la dezbateri acestea ar fi putut beneficia de dreptul de a-și exprima opiniile, de a se apăra și de a răspunde nu numai la aspectele relevate, dar și la eventualele întrebări ale judecătorului de cameră preliminară.

Prin urmare, prezența procurorului, suspectului sau, după caz, a inculpatului apărarea ca indispensabilă în acest stadiu al procedurii în care judecătorul de cameră preliminară trebuie să decidă asupra legalității și temeiniciei ordonanței prin care s-a dispus redeschiderea urmăririi penale.

Referitor la ***dreptul la apărare***, în literatura de specialitate s-a reținut că acesta constituie un drept fundamental, pentru garantarea căruia statul trebuie să se abțină de la orice ar putea limita posibilitățile unei persoane de a se apăra în instanță (Constituția României, Comentariu pe articole, ed. C.H. Beck, 2008, coordonatori Prof. univ. dr. Ioan Muraru și Prof. univ. dr. Elena Simina Tănăsescu, p.228).

Ca atare, Avocatul Poporului a apreciat că luarea deciziei de confirmare a ordonanței de redeschidere a urmăririi penale, în lipsa procurorului și a suspectului sau, după caz, a

inculpatului era de natură să aducă atingere exercitării dreptului la apărare, părțile implicate neavând posibilitatea de a beneficia de o "egalitate de arme". Privarea acestora de a formula propriile cereri/apărări, în cadrul procedurii reglementate de dispozițiile art. 335 alin. (4) din Codul de procedură penală, reprezintă o sancțiune disproporționată pentru părțile implicate, dat fiind locul primordial al dreptului la apărare într-o societate democratică.

Având în vedere aspectele relevate, *Avocatul Poporului a considerat că dispozițiile art. 335 alin. (4) din Codul de procedură penală referitoare la soluționarea legalității și temeiniciei ordonanței prin care s-a dispus redeschiderea urmăririi penale de către judecătorul de cameră preliminară fără participarea procurorului și a suspectului sau, după caz, a inculpatului, contravin dreptului la un proces echitabil în componentele sale referitoare la contradictorialitate și oralitate, precum și dreptului la apărare.*

Soluția Curtii Constituționale: Prin Decizia nr. 496 din 23 iunie 2015 Curtea Constituțională **a admis excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 335 alin. (4) din Codul de procedură penală**, constatând că soluția legislativă potrivit căreia judecătorul de cameră preliminară hotărăște "fără participarea procurorului și a suspectului sau, după caz, a inculpatului" este **neconstituțională**.

b) Excepția de neconstituționalitate referitoare la prevederile art. 250 alin. (6) din Codul de procedură penală care au următorul conținut: "Împotriva modului de aducere la îndeplinire a măsurii asigurătorii luate de către judecătorul de cameră preliminară ori de către instanța de judecată, procurorul, suspectul ori inculpatul sau orice altă persoană interesată poate face contestație la acest judecător ori la această instanță, în termen de 3 zile de la data punerii în executare a măsurii".

În excepția formulată, Avocatul Poporului a reținut că dispozițiile art. 250 din Codul de procedură penală prevăd posibilitatea contestației numai împotriva măsurilor asigurătorii luate de către procuror (în cursul urmăririi penale), nu și împotriva măsurii luate de judecătorul de cameră preliminară sau de către instanța de judecată. Totdată, s-a arătat că art. 250 alin. (6) din Codul de procedură penală permite formularea contestației exclusiv împotriva modului de aducere la îndeplinire a măsurii asigurătorii luate de către judecătorul de cameră preliminară ori de către instanța de judecată, nu și împotriva măsurii însăși.

În acest sens, s-a apreciat că **textul legal criticat contravine dispozițiilor art. 21 alin. (1) – (2), art. 24 alin. (1) și art. 44 alin. (8) din Legea fundamentală.**

Referitor la **liberul acces la justiție**, s-a arătat că instituirea unei căi de atac ca modalitate de acces la justiție implică în mod necesar asigurarea posibilității de a o utiliza pentru toți cei care au un drept, un interes legitim, capacitate și calitate procesuală. Or, art. 250 din Codul de procedură penală lipsește de posibilitatea atacării măsurilor sus arătate, nu numai suspectul și inculpatul, dar și orice alte persoane asupra bunurilor cărora s-a dispus măsura confiscării speciale/extinse, persoane care nu au nicio calitate procesuală și ca urmare, nicio cale proprie de atac.

Totodată, semnificația art. 21 alin. (2) din Constituție, potrivit căruia accesul la justiție nu poate fi îngădit prin lege, este aceea că nu se poate exclude de la exercițiul drepturilor procesuale nicio categorie. În cazul de față, împotriva măsurii asigurătorii luate de către judecătorul de cameră preliminară și de către instanța de judecată, legea nu prevede nicio cale de atac.

Art. 21 din Constituție implică o corectă delimitare între dreptul la acțiune în justiție și obligația constituțională de ocrotire a drepturilor și libertăților legitime. Caracterul legitim sau nelegitim al pretențiilor formulate în acțiunea în justiție va rezulta numai în urma judecății respective și va fi constatat prin hotărâre judecătorească. Folosind exprimarea *interese legitime* textul constituțional nu pune o condiție de admisibilitate a acțiunii în justiție, ci obligă justiția să ocrotească numai interese legitime. Ca urmare, ceea ce trebuie să primeze este accesul la o cale de atac, caracterul legitim sau nelegitim al interesului urmând să fie constatat de instanță.

Pe cale de consecință, Avocatul Poporului a apreciat că prin excluderea posibilității de contestație a măsurii asigurătorii luate de către judecătorul de cameră preliminară și de către instanța de judecată se încalcă accesul la justiție al persoanelor asupra bunurilor cărora s-a dispus această măsură.

În ceea ce privește *dreptul de apărare* – consacrat de art. 24 alin. (1) al Legii fundamentale, Avocatul Poporului a reținut, în esență, că acesta cuprinde dreptul la apărare în sens larg, și anume totalitatea drepturilor și regulilor procedurale ce permit părților implicate în procese să se apere împotriva acuzațiilor ce li se aduc, dovedind lipsa vinovăției lor și justetea propriilor afirmații, precum și contestând învinuirile ce li se aduc.

Garantarea dreptului la apărare constituie o obligație ce revine statului. Ea se află în strânsă corelație cu principii procesuale fundamentale, precum cel al legalității, al aflării adevărului, al rolului activ al organelor judiciare ce trebuie să stabilească și aspectele favorabile ale părților etc. Exercitarea dreptului la apărare presupune însă, în primul rând, existența unor drepturi procesuale pentru părțile în proces. Drepturile procesuale oferă părților posibilitatea de a invoca interesele lor legitime în soluționarea cauzei, pe tot parcursul procesului. Prin intermediul garanțiilor procesuale aceste drepturi pot fi realizate în mod concret, în funcție de poziția procesuală a fiecărei părți și de interesul său în soluționarea cauzei. Garanțiile procesuale constituie mijloace procedurale prin care părțile au posibilitatea în concret de a-și exercita drepturile procesuale recunoscute de lege. O garanție procesuală importantă este posibilitatea controlului asupra legalității și temeiniciei atât a soluționării cauzelor, cât și a măsurilor procedurale. Dar, în cazul de față, persoanele vizate de măsurile asigurătorii luate de către judecătorul de cameră preliminară și de către instanța de judecată nu au la dispoziție nicio garanție procesuală, neavând posibilitatea de a contesta măsura – spre deosebire de situația în care măsura asiguratorie a fost luată de procuror.

În legătură cu *dreptul de proprietate privată*, **Avocatul Poporului a invocat dispozițiile Directivei 2014/42/UE privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană** care instituie obligația statelor membre de a prevedea posibilitatea efectivă pentru persoana împotriva căreia este dispusă confiscarea de a ataca hotărârea de confiscare în fața unei instanțe (art. 8 alin. (6) teza a doua).

Totodată, art. 8 alin. (8) din aceeași directivă stipulează că în cadrul procedurilor confiscării extinse, persoana afectată beneficiază de posibilitatea efectivă de a contesta circumstanțele cauzei, inclusiv elementele concrete de fapt și probe disponibile pe baza cărora bunurile respective sunt considerate bunuri derivate din activități infracționale.

În aceste condiții, Avocatul Poporului a apreciat că textul de lege criticat este neconstituțional întrucât lipsește persoana împotriva căreia judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată a luat o măsură asiguratorie nu are posibilitatea

contestării acestei măsuri, fiind astfel afectate atât accesul său la justiție, dreptul la apărare, cât și prezumția dobândirii licite a averii.

Prin concluziile formulate, s-a susținut că ridicarea directă a excepției de neconstituționalitate a prevederilor legale criticate a avut ca temei, între altele, o situație descrisă de un petent care s-a adresat instituției Avocatul Poporului. Acesta reclama faptul că într-un dosar, în care nu avea calitatea de parte, judecătorul de cameră preliminară a luat măsura asiguratorie a sechestrului asupra bunurilor sale, iar împotriva acesteia nu avea nicio cale de atac.

Este adevărat că între timp, Curtea Constituțională s-a pronunțat asupra textului legal criticat, în sensul respingerii excepțiilor de neconstituționalitate, prin Deciziile nr. 207/2015, nr. 486/2015, nr. 487/2015 și nr. 543/2015, însă nu s-a pus în discuție o situație de genul celei sesizate de Avocatul Poporului.

Prin urmare, am considerat că nu se impune o reconsiderare a jurisprudenței Curții Constituționale din perspectiva celor avute în vedere până în prezent, întrucât **Avocatul Poporului, prin excepția formulată, a invocat considerente diferite decât cele supuse controlului de constituționalitate**, asupra cărora instanța de contencios constituțional nu s-a pronunțat prin deciziile menționate.

Din dispozițiile art. 353 alin. (1) din Codul de procedură penală, reiese că *instanța poate dispune citarea altor subiecți procesuali atunci când prezența acestora este necesară pentru soluționarea cauzei*, iar din cele ale art. 366 alin. (3) din același act normativ rezultă că *persoanele ale căror bunuri sunt supuse confiscării pot fi reprezentate de avocat și pot formula cereri, ridica excepții și pune concluzii cu privire la măsura confiscării*.

Totodată, din prevederile art. 408 alin. (2) coroborat cu art. 409 alin. (1) lit. f) din **Codul de procedură penală**, reiese că măsura poate fi contestată cu apel, odată cu sentința atacată prin care se soluționează fondul cauzei.

Având în vedere cele prezentate, se desprinde concluzia că în ceea ce privește subiecții procesuali, (alții decât participanții prevăzuți la art. 33 din Codul de procedură penală), aceștia:

- *pot fi citați atunci când prezența acestora este necesară pentru soluționarea cauzei;*
- *pot fi reprezentați de avocat și pot formula cereri, ridica excepții și pune concluzii;*
- *pot face apel în situația în care drepturile legitime au fost vătămăte nemijlocit printr-o măsură sau printr-un act al instanței, în ceea ce privește dispozițiile care au provocat asemenea vătămare.*

La o primă vedere, s-ar putea reține că terțelor persoane, împotriva cărora s-a luat o măsură asiguratorie, le sunt respectate toate garanțiile procesuale. Însă, analizând o situație concretă, de genul celei avute în vedere de Avocatul Poporului se poate întâmpla (fără a fi o situație ipotetică) ca persoana în cauză să nu fie citată (**instanța poate să citeze, nu este obligată**) și în acest mod, să nu poată să formuleze cereri, să ridice excepții sau să pună concluzii. Însă, tot la fel de adevărat, este faptul că aceasta, poate să exercite calea de atac a apelului în condițiile legii, doar că, având în vedere împrejurarea că până la pronunțarea unei soluții în primă instanță, în materie penală, poate trece o perioadă îndelungată de timp (chiar și ani, aspect dovedit de practica judiciară), calea de atac devine posibilă abia în momentul pronunțării sau comunicării minutei, după caz. Cu luarea în considerare a efectului devolutiv al apelului și a soluționării cauzei în această cale de atac, modalitatea aleasă de legiuitor prelungește termenul în care o persoană ar avea posibilitatea să reintre în posesia bunurilor care au făcut obiectul măsurii asiguratorii.

Or, față de cele arătate, este de necontestat faptul că acest lucru este de natură să vatăme, în unele cazuri, în mod iremediabil, drepturile unei persoane străine de cauza supusă judecării. Putem avea în vedere și împrejurarea că poate bunurile care au făcut obiectul măsurii asigurătorii luate de judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată, constituie singura formă de subzistență a persoanei în cauză.

În aceste condiții, nu se poate reține că exercitarea căii de atac, în condițiile arătate, este cu adevărat eficientă, întrucât partea beneficiază de acest remediu procesual abia după trecerea unui timp îndelungat (soluționarea cauzei în primă instanță), or, acest aspect este de natură să vatăme drepturile unei persoane care apelează la justiție pentru apărarea drepturilor sale.

În opinia Avocatului Poporului, faptul că de la momentul luării măsurii de către judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată și până la momentul în care subiecții procesuali au posibilitatea efectivă de a o contesta, trece un interval de timp (uneori foarte mare) este de natură a lipsi de conținut dreptul constituțional al accesului liber la justiție și implicit al dreptului la apărare.

În literatura de specialitate, s-a reținut că dacă interpretăm accesul liber la justiție ca un principiu procedural trebuie să observăm că procedura trebuie să permită valorificarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime. Ea nu poate distruge aceste drepturi, pentru că ar deveni un nonsens... Procedura poate deveni inamicul rosturilor juridice cărora îi datorează existența, ceea ce evident ar fi o absurditate (Studii Constituționale, ed. Actami, București, 1995, Prof. univ. Dr. Ioan Muraru, Prof. dr. Mihai Constantinescu, p. 189- 190).

În speță, după modul în care este reglementată procedura contestării măsurii asigurătorii luate de judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată, era clar că aceasta nu permite valorificarea drepturilor și intereselor legitime, de către subiecții procesuali vătămați.

Soluția Curții Constituționale

Curtea Constituțională, cu majoritate de voturi, a admis excepția de neconstituționalitate ridicată direct de Avocatul Poporului și a constatat că soluția legislativă cuprinsă în art. 250 alin. (6) din Codul de procedură penală care nu permite și contestarea luării măsurii asigurătorii de către judecătorul de cameră preliminară ori de către instanța de judecată, este neconstituțională. Curtea a reținut că dispozițiile criticate contravin prevederilor constituționale ale art. 21 coroborate cu cele ale art. 129, referitoare la accesul liber la justiție și exercitarea căilor de atac, precum și prevederilor art. 44 din Legea fundamentală, care consacră dreptul de proprietate privată.

c) Avocatul Poporului a ridicat direct excepția de neconstituționalitate cu privire la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 7/2015, apreciind că aceasta contravenea dispozițiilor constituționale ale art. 115 alin. (4) privind regimul ordonanțelor de urgență și ale art. 1 alin. (4) privind principiul constituțional al separației puterilor în stat.

Actul normativ criticat avea ca obiect reglementarea transmiterii bunurilor imobile confiscate, din proprietatea privată a statului în domeniul public al statului și în administrarea autorităților administrației publice centrale și a altor instituții publice de interes național, prin hotărâre a Guvernului, inițiată de Ministerul Finanțelor Publice. Potrivit actului criticat, bunurile imobile confiscate erau date în administrare entităților

beneficiare, la solicitarea acestora, pe bază de proces-verbal de predare-preluare încheiat între organul de valorificare și entitatea beneficiară, termenul de predare-preluare fiind de maximum 90 de zile de la data intrării în vigoare a hotărârii Guvernului de transmitere a imobilului. Sancțiunea aplicată în cazul în care acest termen nu era respectat, era revenirea de drept a bunurilor respective în proprietatea privată a statului, acestea putând fi valorificate conform prevederilor Ordonanței Guvernului nr. 14/2007, republicată.

Art. 115 alin. (4) prevede că Guvernul poate adopta ordonanțe de urgență numai în situații extraordinare a căror reglementare nu poate fi amânată, având obligația de a motiva urgența în cuprinsul acestora. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a reținut că pentru îndeplinirea cerințelor prevăzute de art. 115 alin. (4) din Constituție este necesară existența unei stări de fapt obiective, cuantificabile, independente de voința Guvernului, care pune în pericol un interes public (Decizia nr. 255 din 11 mai 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 511 din 16 iunie 2005).

Atât în preambulul ordonanței de urgență, cât și în nota de fundamentare a acesteia, existența unei situații extraordinare a cărei reglementare nu poate fi amânată și urgența acesteia erau justificate prin ”necesarul de spații pentru autoritățile administrației publice centrale și alte instituții publice de interes național”, ”nivelul redus al cheltuielilor bugetare pentru finanțarea investițiilor destinate asigurării spațiilor de funcționare ale autorităților administrației publice centrale și ale altor instituții publice de interes național”, ”creșterea exponențială a volumului bunurilor confiscate”, ”costuri ridicate pentru conservarea bunurilor confiscate până la momentul valorificării acestora”, ”principiul economicității, eficienței și eficacității utilizării resurselor alocate activității de valorificare a bunurilor intrate, în condițiile legii, în proprietatea privată a statului” și ”necesitatea reducerii costurilor administrative și birocratice”. Aceste împrejurări erau calificate ca fiind situații de urgență și extraordinare care, ”vizează interesul public”, iar ”în cazul neadoptării măsurilor propuse în regim de urgență, nu se poate asigura îndeplinirea de către Guvern a funcției de administrare a proprietății publice și private a statului, cu respectarea principiul economicității, eficienței și eficacității în utilizarea fondurilor publice și în administrarea patrimoniului”.

Din examinarea actului normativ, s-a observat că situația extraordinară și urgența erau doar proclamate, fără a fi în realitate motivate și fără a fi precizat vreun element cuantificabil prin care să se demonstreze motivele cu caracter de urgență și situația extraordinară în care se află Guvernul din cauza căreia nu poate asigura îndeplinirea funcției de administrare a proprietății publice și private a statului, cu respectarea principiul economicității, eficienței și eficacității în utilizarea fondurilor publice și în administrarea patrimoniului.

Față de exigențele formulate de Curtea Constituțională, Avocatul Poporului a apreciat că motivarea situației extraordinare și a urgenței din preambulul ordonanței de urgență era insuficientă și nu corespundea dispozițiilor art. 115 alin. (4) din Legea fundamentală și nici jurisprudenței în materie a instanței de contencios constituțional.

Situația extraordinară definită de Guvern se referea la necesarul de spații pentru instituțiile publice, în condițiile în care unele locații actuale erau improprietății desfășurării activității în condiții optime sau unele imobile au fost retrocedate, aspecte care afectează buna desfășurare a activității entităților respective și îndeplinirea atribuțiilor legale ale acestora și, totodată, generează cheltuieli suplimentare de funcționare, care grevează bugetul de stat. Totodată, Guvernul menționa și numărul în creștere al bunurilor confiscate și costurile ridicate pentru conservarea acestora.

Or, motivele expuse nu erau de natură să explice caracterul extraordinar al situației, ci descriau o situație de fapt cu care se confruntau instituțiile publice (spații insuficiente), precum și o soluție pentru rezolvarea acesteia (imobilele confiscate intrate în proprietatea privată a statului). Or, Avocatul Poporului a observat că niciuna dintre aceste împrejurări nu avea caracter extraordinar, nu implicau o deficiență gravă, inopinată, care să pună în pericol grav un interes public, o situație de criză, excepțională care să necesite găsirea urgentă a unei soluții. Soluționarea pe cale legislativă a unei situații de fapt ține de natura procesului legislativ, fără să definească o situație ca extraordinară și de urgență.

Mai mult, necesitatea adoptării de măsuri legislative și instituționale care să permită o mai bună administrare a bunurilor sechestrate și confiscate era cunoscută la nivelul Guvernului de peste 3 ani, reprezentând unul din obiectivele acestuia menționate în Hotărârea Guvernului nr. 215/2012 privind aprobarea Strategiei naționale anticorupție pe perioada 2012-2015, a Inventarului măsurilor preventive anticorupție și a indicatorilor de evaluare, precum și a Planului național de acțiune pentru implementarea Strategiei naționale anticorupție 2012-2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 202 din data de 27 martie 2012 (secțiunea 3: 4.3. Combaterea corupției prin măsuri administrative și penale - subsecțiunea 2, alin. (5), pct. 7). În plus, acest act normativ prevedea termene pentru acest obiectiv, și anume semestrul II 2012, respectiv semestrul II 2013 (Anexa nr. 3: Planul Național de Acțiune pentru implementarea Strategiei naționale anticorupție pe perioada 2012-2015).

Ca urmare, având în vedere că luarea unor măsuri legislative și instituționale pentru o mai bună administrare a bunurilor confiscate era prevăzută în planul național de acțiune încă din luna martie 2012, nu se putea considera că împrejurările enunțate erau de natură extraordinară.

În ceea ce privește *condiția ca reglementarea situației în cauză să nu poate fi amânată*, s-a apreciat că nici aceasta nu era îndeplinită. Cu privire la acest aspect, în preambulul ordonanței de urgență se arăta că *"în cazul neadoptării măsurilor propuse în regim de urgență, nu se poate asigura îndeplinirea de către Guvern a funcției de administrare a proprietății publice și private a statului, cu respectarea principiului economicității, eficienței și eficacității în utilizarea fondurilor publice și în administrarea patrimoniului"*. Din analiza acestui text nu reieșea motivul pentru care reglementarea propusă nu putea fi amânată și ar trebui adoptată prin ordonanță de urgență. Oportunitatea unei reglementări nu poate servi de una singură drept justificare pentru caracterul urgent. Simplul fapt că o reglementare este oportună, utilă sau necesară nu înseamnă că ea trebuie aprobată cât mai repede posibil, și cu atât mai puțin de către legiuitorul delegat, pentru că, în atare situație se ajunge la încălcarea principiului fundamental al separației puterilor în stat.

Or, simpla enunțare a faptului că Guvernul nu putea asigura îndeplinirea funcției de administrare a proprietății publice și private a statului nu era în măsură să justifice urgența reglementării, în lipsa oricărui element cuantificabil prin care să se demonstreze afirmația respectivă.

De altfel, urgența reglementării nu era justificată nici prin prevederile conținute, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 7/2015 necuprinzând nicio măsură de aplicare imediată de natură să rezolve o situație excepțională, ci stabilea procedura de trecere a imobilelor confiscate din proprietatea privată a statului, în proprietatea sa publică, în vederea dării lor în administrarea instituțiilor publice. Astfel, domeniul de aplicare era general, neavând ca obiect o situație aparte, deosebită, care să necesite o rezolvare de

urgență. Nici problema costurilor ridicate impuse de administrarea imobilelor confiscate nu era rezolvată prin dispozițiile ordonanței de urgență, fiind transferată instituțiilor publice care le iau în administrare. În plus, procedura reglementată nu avea caracter de celeritate (care ar justifica necesitatea soluționării de urgență a unor situații excepționale). Într-o primă etapă, instituția publică potențial beneficiară solicita darea în administrare a unui imobil confiscat. Acesta era evaluat de o comisie în termen de 21 de zile de la preluarea în proprietatea privată a statului. Ulterior, Ministerul Finanțelor Publice urma să inițieze un proiect de hotărâre de atribuire, care trebuia adoptată de Guvern. Într-o ultimă etapă, se prevedea un termen de 90 de zile pentru predarea – primirea imobilului, termen care curgea de la intrarea în vigoare a hotărârii Guvernului prin care se schimba regimul juridic al proprietății.

Pe cale de consecință, urgența reglementării nu era justificată nici în preambul actului normativ criticat, nici prin măsurile preconizate.

A treia condiție necesară a fi îndeplinită la adoptarea unei ordonanțe de urgență se referă la ***motivarea urgenței în cuprinsul ordonanței***. Astfel, motivarea trebuie să fie efectivă, adică să demonstreze necesitatea obiectivă a adoptării reglementării în regim de urgență, nu doar să enunțe această necesitate. Motivarea nu înseamnă doar justificarea pe fond a măsurilor propuse, ci mai ales justificarea caracterului urgent al acestora, adică nu trebuie să se refere doar la necesitatea adoptării lor, ci la necesitatea adoptării lor prin ordonanță de urgență. Or, în speță, aceste cerințe nu sunt îndeplinite. Astfel cum am arătat și mai sus, în preambulul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 7/2015 urgența era enunțată, fără a fi demonstrată sau explicată.

În plus, motivarea în sine avea caracter general, fără a se menționa informații concrete de natură să justifice urgența măsurilor propuse. Nici nota de fundamentare nu cuprindea informații cu privire la impactul financiar asupra bugetului, nici pentru anul curent, nici pentru următorii 4 ani, deși unul din motivele emiterii actului normativ îl reprezenta ”necesitatea reducerii costurilor administrative și birocratice” și ”respectarea principiul economicității, eficienței și eficacității în utilizarea fondurilor publice și în administrarea patrimoniului”.

În ceea ce privește excepția directă menționată, trebuie precizat că aceasta a constituit prilejul formulării unei *amicus curiae* de către Centrul de Resurse Juridice, APADOR-CH, precum și de către o serie de organizații membre ale Rețelei pentru Apărarea Drepturilor Cetățenești, în sprijinul excepției de neconstituționalitate ridicată de Avocatul Poporului. Prin intermediul instituției juridice *amicus curiae* este permis celor care au o expertiză într-un anumit domeniu să ajute instanța, ca “prieteni ai instanței” (*amicii curiae*), prin furnizarea, cu rol consultativ, de informații/observații relevante pentru soluționarea unei cauze importante (*n.a.*)

Soluția Curții Constituționale

Instanța de contencios constituțional a admis excepția ridicată direct de Avocatul Poporului și a constatat că dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 7/2015 privind stabilirea destinației unor bunuri imobile confiscate sunt neconstituționale.

Curtea a constatat că dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr.7/2015 încalcă art.115 alin.(4) din Constituție. Motivele invocate de Guvern pentru emiterea ordonanței de urgență, astfel cum sunt enunțate în preambulul și nota de fundamentare ale acesteia, prezintă aspecte care țin de rațiunea, necesitatea, oportunitatea și utilitatea

reglementării, fără a motiva existența unei situații extraordinare care să justifice utilizarea acestui instrument de legiferare. Cu privire la urgența reglementării, Curtea a reținut că legiferarea operativă a remedierii unor disfuncționalități sau perfecționarea cadrului legislativ se putea realiza pe calea procedurii obișnuite de legiferare, și nu prin ordonanță de urgență, astfel că motivarea urgenței adoptării actului normativ este una formală.

d) Excepția de neconstituționalitate referitoare la prevederile art. 155 alin. (4) din Codul penal

Textele criticate au următorul conținut: *”Termenele prevăzute la art. 154 (Termenele de prescripție a răspunderii penale, n.n.) dacă au fost depășite cu încă o dată, vor fi socotite îndeplinite oricâte întreruperi ar interveni”.*

Examinând dispozițiile art. 155 alin. (4) din Codul penal, prin **raportare la art. 147 alin. (4) din Constituție, Avocatul Poporului a reținut** că soluția legislativă referitoare la înlăturarea răspunderii penale **este afectată de un viciu de neconstituționalitate din perspectiva considerentelor reținute în Decizia nr. 1092 din 18 decembrie 2012 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 124 din Codul penal din 1969.**

Referitor la acest aspect, s-a arătat că **puterea de lucru judecat** ce însoțește actele jurisdicționale, deci și deciziile Curții Constituționale, **vizează nu numai dispozitivul, ci și considerentele** pe care se sprijină acestea. Astfel, Curtea Constituțională a reținut că atât considerentele, cât și dispozitivul deciziilor sale sunt general obligatorii și se impun cu aceeași forță tuturor subiecților de drept. În consecință, Parlamentul are obligația de a respecta cele stabilite de Curtea Constituțională în considerentele și dispozitivul deciziei pronunțate în materie (Decizia nr. 1/1995 și Decizia nr. 1415/2009).

În esență, Avocatul Poporului a apreciat că aplicarea dispozițiilor art. 155 alin. (4) din Codul penal unor fapte săvârșite anterior Legii nr. 63/2012 ar atrage neconstituționalitatea prevederilor criticate față de art. 15 alin. (2) din Constituție. Astfel, întrucât dispozițiile art. 155 alin. (4) din Codul penal, (ca și cele ale art. 124 din Codul penal din 1969, de altfel, asupra cărora Curtea Constituțională s-a pronunțat prin Decizia nr. 1092/2012) sunt de imediată aplicare, este evident că acestea sunt mai puțin favorabile prin raportare la legea penală anterioară Legii nr. 63/2012.

Avocatul Poporului a reținut că din Decizia nr. 1092/2012 rezultă că, prin efectele sale, prescripția înlătură răspunderea penală. Aceasta înseamnă că există o asemenea răspundere, dar care, prin efectul prescripției, este înlăturată. Înlăturându-se răspunderea penală, se înlătură și acțiunea penală. Prin urmare, prescripția răspunderii penale apare ca o cauză de înlăturare a răspunderii penale și, pe cale de consecință, ca o cauză de înlăturare sau de neaplicare a pedepsei. Această cauză face să înceteze dreptul de a trage la răspundere penală și obligația corespunzătoare. Prescripția are așadar caracterul unei renunțări a statului de a mai aplica pedeapsa pentru o faptă săvârșită, cu condiția trecerii unui anumit termen sau interval de timp de la data săvârșirii faptei.

Totodată, s-a făcut precizarea că art. 124 alin. (1) din Codul penal din 1969, anterior modificării prin Legea nr. 63/2012 prevedea că *”Prescripția înlătură răspunderea penală oricâte întreruperi ar interveni, dacă termenul de prescripție prevăzut în art. 122 este depășit cu încă jumătate”.*

Prin urmare, anterior modificărilor legislative intervenite prin Legea nr. 63/2012, termenul de prescripție era la jumătate decât cel reglementat prin Legea nr. 63/2012,

considerabil mai favorabil decât cel prevăzut ulterior, atât prin art. 155 alin. (4) din noul Cod penal, cât și cel stabilit de art. 124 din Codul penal din 1969 din care rezultă/rezulta că termenele de prescripție prevăzute de lege, dacă au fost depășite cu încă o dată, vor fi socotite îndeplinite oricâte întreruperi ar interveni.

Soluția Curții Constituționale: prin Decizia nr. 147 din 12 martie 2015, publicată în Monitorul oficial al României nr. 328 din data de 14 mai 2015, Curtea Constituțională a **respins ca inadmisibilă** excepția ridicată apreciind că *actuala critică de neconstituționalitate a prevederilor art. 155 alin. (4) din Codul penal are în vedere aplicarea legii penale mai favorabile de către instanțele de judecată.*

e) Avocatul Poporului a ridicat excepția de neconstituționalitate cu privire la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 8/2015 pentru modificarea și completarea unor acte normative, în integralitatea ei, apreciind că aceasta **contravine** prevederilor **art. 115 alin. (6) din Constituție**, din perspectiva încălcării prin pct. 8. (viii) al pct. 13 din același act normativ a dispozițiilor **art. 1 alin. (4), art. 21, art. 52 alin. (1), art. 53, art. 124 alin. (3) și art. 135 alin. (2) din Legea fundamentală.**

Referitor la încălcarea **art. 1 alin. (4) din Constituție privind principiul separației și echilibrul puterilor în stat, art. 21 privind accesul liber la justiție, art. 52 alin. (1) teza finală, privind dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică de a obține repararea pagubei și art. 124 alin. (3) privind independența judecătorilor**, Avocatul Poporului a observat că, deși procesul-verbal de constatare a contravenției este supus controlului instanței de judecată, hotărârea judecătorească de anulare a acestuia nu are nici o finalitate cu caracter reparatoriu pentru persoana vătămată în patrimoniul său, întrucât amenda și suma de bani achitată nu se restituie, așa cum reiese din textul legal criticat.

În context, a subliniat faptul că lipsirea de efecte a unei hotărâri judecătorești conduce la încălcarea prevederilor constituționale ce consacră separația și echilibrul puterilor în stat. Potrivit acestui principiu, autoritățile statului au îndatorirea de a-și exercita competențele în limitele impuse de Constituție și de lege, fără a imixtiona în atribuțiile legale ale celorlalte autorități. În speță, Executivul, prin reglementarea legală criticată, anihilează practic efectele obligatorii ale unei hotărâri judecătorești. Astfel, puterea judecătorească, investită în mod legal cu soluționarea unei cauze având ca obiect anularea procesului-verbal de contravenție, deși putea dispune asupra anulării acestuia, era pusă în imposibilitatea de a dispune și asupra restituirii amenzii sau sumei de bani achitate în baza pct. 13 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 8/2015.

Prin urmare, pe de-o parte, operatorul economic, în exercitarea dreptului de acces liber la justiție, nu putea solicita recuperarea sumei de bani achitate, iar pe de altă parte, instanța de judecată era împiedicată de dispozițiile criticate să repună partea în situația anterioară constatării măsurii contravenționale, deși procesul-verbal de contravenție putea fi anulat sub aspectul legalității.

În aceste condiții, dreptul oricărei persoane de a se adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime devenea teoretic și iluzoriu, cu atât mai mult cu cât dispozițiile art. 52 din Constituție recunosc dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică într-un drept al său ori într-un interes legitim printr-un act administrativ de a obține recunoașterea dreptului legitim sau a interesului pretins, anularea actului și repararea pagubei. Astfel, imposibilitatea instanței de a se pronunța asupra reparării pagubei, în speță, restituirea sumelor reținute în temeiul unui proces-verbal a cărui nelegalitate a fost constatată, era de natură să aducă atingere independenței judecătorilor.

Or, rolul instanței de judecată nu trebuie să fie unul pur formal ci, soluția trebuie să aparțină exclusiv instanței ca o garanție a independenței asigurată la nivel constituțional, prin prevederile art. 124 alin. (3).

În privința *încălțării prevederilor constituționale ale art. 53 alin. (1) referitor la principiul proporționalității, art. 45 privind libertatea economică și art. 135 alin. (2), care reglementează obligația statului de a asigura crearea cadrului favorabil pentru valorificarea factorilor de producție*, Avocatul Poporului a arătat că principiul proporționalității presupune o relație considerată justă, între măsura juridică adoptată, realitatea socială și scopul legitim urmărit. Proporționalitatea poate fi analizată cel puțin ca rezultat al combinării a trei elemente: decizia luată, finalitatea acesteia și situația de fapt căreia i se aplică, fiind corelată cu conceptele de legalitate, oportunitate și putere discreționară. În dreptul public, cum este și cazul suspus controlului de constituționalitate, încălcarea principiului proporționalității este considerată ca fiind depășirea libertății de acțiune, lăsată la dispoziția autorităților, și, în ultimă instanță, exces de putere. Amintim faptul că există interferență între principiul proporționalității și alte principii generale ale dreptului, respectiv: principiile legalității și egalității, precum și principiul echității și justiției.

În argumentele sale, Avocatul Poporului a reținut că necesitatea asigurării unui just echilibru între exigențele intereselor generale ale comunității și imperativele de apărare a drepturilor fundamentale se concretizează în necesitatea existenței unui raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit. Verificarea acestui just echilibru impune un examen global al diferitelor interese în cauză. Or, din această perspectivă constatăm că „*achitarea amenzii contravenționale sau jumătate din cuantumul acesteia, după caz, precum și o sumă egală cu de zece ori amenda aplicată*” în vederea încetării sancțiunii complementare a suspendării activității operatorului economic pentru o durată de 30 de zile, care încetează de drept la 24 de ore de la prezentarea dovezii achitării la organul constator, apare ca o măsură disproporționată pentru operatorul economic. Ca atare, dispozițiile legale criticate condiționează exercitarea de către agentul economic a liberului acces la o activitate economică de achitarea unei sume de bani având caracter exorbitant, acesta fiind practic, constrâns de organele statului să suporte o sarcină inechitabilă și neconstituțională în vederea exercitării unei libertăți fundamentale. Or, plata unei asemenea sume, care are un caracter arbitrar, constituie nu doar o măsură de restrângere a exercițiului drepturilor, ci și o obligație excesivă asupra patrimoniului operatorului economic, care poate conduce la o îmbogățire a statului corelativ cu diminuarea proprietății persoanei, neconformă cu principiile unei societăți democratice.

Față de cele de mai sus, reținând încălcarea drepturilor fundamentale menționate, *Avocatul Poporului a considerat că se pune problema analizării constituționalității dispozițiilor legale criticate și prin prisma art. 115 alin. (6) din Constituție*, ca o consecință firească, ce dă expresie principiului supremației Constituției prevăzut de art. 1 alin. (5) din Constituție (a se vedea, mutatis mutandis, Decizia nr. 100 din 9 martie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 261 din 24 martie 2004). Dispozițiile art. 115 alin. (6) din Constituție prevăd că o ordonanță de urgență nu poate afecta drepturile, libertățile și îndatoririle prevăzute de Constituție. Cu alte cuvinte, în cazul de față, dispozițiile legale criticate erau de natură să afecteze drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale, ceea ce a impus analiza lor și prin prisma dispozițiilor art. 115 alin. (6) din Legea fundamentală.

Curtea Constituțională a precizat în jurisprudența sa (a se vedea Decizia nr. 1.189 din 6 noiembrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 787 din 25 noiembrie 2008) sensul noțiunii de "a afecta", reținând sensul juridic al acestei noțiuni, sub diferite nuanțe, cum ar fi: "a suprima", "a aduce atingere", "a prejudicia", "a vătăma", "a leza", "a antrena consecințe negative".

În cazul prezentat, ordonanța de urgență a Guvernului afecta direct accesul liber la justiție, dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică de a obține repararea pagubei, condițiile restrângerii exercițiului unor drepturi și libertăți precum și libertatea economică ale persoanelor vizate de ipoteza normei legale criticate. Conduita impusă de legiuitorul delegat persoanelor vizate nu mai apare ca fiind proporțională cu scopul urmărit, excedând condițiilor normale de exercitare a activității de legiferare. În aprecierea proporționalității măsurii, trebuie ținut cont și de faptul că legiuitorul delegat nu a indicat în preambulul ordonanței de urgență sau în nota de fundamentare în mod clar o justificare concretă și rezonabilă a măsurilor dispuse prin normele legale criticate.

În aceste condiții, s-a reținut și încălcarea prevederilor art. 135 alin. (2) lit. a) din Constituție, care prevăd că *"Statul trebuie să asigure: a) libertatea comerțului, protecția concurenței loiale, crearea cadrului favorabil pentru valorificarea tuturor factorilor de producție"*.

Această ordonanță de urgență nu conținea numai simple norme de procedură care să vizeze competența instanțelor judecătorești, ci și norme care produceau efecte de ordin patrimonial, care puteau avea consecințe negative iremediabile pentru activitatea economică a persoanelor vizate de ipoteza normei legale.

Soluția Curții Constituționale

Curtea Constituțională a respins, ca devenită inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor pct.8 (viii) al art.I pct.13 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 8/2015, cât privește teza *„nu se restituie în cazul în care, la solicitarea operatorului economic, instanța de judecată anulează procesul -verbal de constatare a contravenției."* Respingerea ca inadmisibilă a excepției directe a fost determinată de modificarea de către legiuitorul delegat a soluției legislative criticate, modificare intervenită între data sesizării Curții Constituționale și data pronunțării soluției.

Cât privește celelalte dispoziții ale pct.8 (viii) al art.I pct.13 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 8/2015 Curtea Constituțională a **constatat că acestea sunt constituționale în raport de criticile formulate.**

La data întocmirii prezentului raport, decizia Curții Constituționale nu fusese publicată (n.n).

f) Excepția de neconstituționalitate a prevederilor anexei nr. 3³⁰ a Legii nr. 45/2009 privind organizarea și funcționarea Academiei de Științe Agricole și Silvicultură „Gheorghe Ionescu-Sișești” și a sistemului de cercetare-dezvoltare din domeniile agriculturii, silviculturii și industriei alimentare, cu modificările și completările ulterioare

În excepția directă formulată, Avocatul Poporului a apreciat că Anexa nr. 3³⁰ a Legii nr. 45/2009 privind organizarea și funcționarea Academiei de Științe Agricole și Silvicultură „Gheorghe Ionescu-Sișești” și a sistemului de cercetare-dezvoltare din domeniile agriculturii, silviculturii și industriei alimentare, cu modificările și completările ulterioare, contravenea dispozițiilor **art. 44 din Constituție și ale art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale,**

coroborat cu art. 11 și 20 din Constituție și art. 17 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, în măsura în care suprafețele cuprinse în anexă se suprapun cu suprafața de 37,7545 ha, asupra căreia a fost reconstituit dreptul de proprietate al foștilor proprietari, prin Hotărârea nr. 825/9 noiembrie 2007 a Comisiei Județene de Fond Funciar Bistrița-Năsăud, confirmată prin decizia civilă nr. 153/R/2010 irevocabilă, pronunțată de Tribunalul Bistrița-Năsăud-Secția civilă, în dosarul nr. 3980/190/2009. S-a considerat că măsura legislativă producea o ingerință în dreptul de proprietate privată, fără să fi existat o cauză de utilitate publică, în condițiile în care, anterior intrării în vigoare a legii, instanțele judecătorești s-au pronunțat irevocabil, în sensul recunoașterii dreptului de proprietate al foștilor proprietari.

Chiar Legea nr. 45/2009, prin art. 31 alin. (2) teza I consacră caracterul de bun aparținând domeniului public al terenurilor care nu sunt retrocedate potrivit legii: *"Suprafețele de teren cu destinație agricolă prevăzute în anexele la prezenta lege sunt bunuri aparținând domeniului public al statului, indispensabile cercetării-dezvoltării și multiplicării materialului biologic, cu excepția terenurilor retrocedate potrivit legii"*. **Per a contrario, înseamnă că suprafețele retrocedate potrivit legilor reparatorii nu pot fi considerate bunuri aparținând domeniului public al statului, indispensabile cercetării-dezvoltării și multiplicării materialului biologic.**

Ca atare, asemenea suprafețe nu puteau figura nici în anexa nr. 3³⁰, întrucât dreptul de proprietate al persoanelor din Anexa nr. 29 la Hotărârea nr. 825/2007 a Comisiei județene de fond funciar a fost reconstituit, anterior adoptării Legii nr. 72/2011, și confirmat prin sentința civilă nr. 7275/2009 a Judecătoriei Bistrița, rămasă irevocabilă prin decizia civilă nr. 153/R/2010 pronunțată de Tribunalul Bistrița-Năsăud – Secția Civilă, în data de 20 mai 2010. Această hotărâre este înzestrată cu autoritate de lucru judecat, iar ca atare răspunde exigenței de securitate juridică, părțile având obligația să se supună efectelor sale obligatorii, fără a exista posibilitatea de a mai pune în discuție ceea ce s-a tranșat deja pe calea judecătii.

Or, prin prevederile legale criticate, terenurile asupra cărora s-a reconstituit dreptul de proprietate privată al foștilor proprietari, treceau, din nou, în proprietatea publică a statului. Trecerea silită în proprietatea statului a unor bunuri proprietate privată se poate realiza prin expropriere, în condițiile prevăzute la art. 44 alin. (3) și (5) din Constituție, sau prin confiscare, în cazul bunurilor destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții, în condițiile prevăzute la alin. (9) al aceluiași articol. Aceste dispoziții constituționale constituie garanții ale dreptului de proprietate privată, care nu pot fi eludate. În același sens sunt și dispozițiile tratatelor și documentelor internaționale pe care statul român și le-a asumat și a căror respectare este obligatorie, conform prevederilor art. 11 și art. 20 din Constituție: spre exemplu, art. 17 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, care, după ce proclamă că *"Orice persoană are dreptul la proprietate atât singură, cât și în asociație cu alții"*, prevede că *"Nimeni nu poate fi lipsit în mod arbitrar de proprietatea sa"*. De asemenea, Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, ratificat de România prin Legea nr. 30/1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 135 din 31 mai 1994, prevede la art. 1 paragraful 1 privind protecția proprietății că *"Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional"*.

În argumentele sale, Avocatul Poporului a concluzionat că persoanele menționate în Anexa nr. 29 din Hotărârea nr. 825/2007 a Comisiei Județene de Fond Funciar Bistrița - Năsăud, al căror drept de proprietate a fost confirmat prin hotărâri judecătorești irevocabile ar trebui să **beneficieze de ocrotirea proprietății în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.**

Cât privește existența, în speță, a unui "bun" în înțelesul art. 1 din Protocolul nr. 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Avocatul Poporului a arătat că, în conformitate cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, noțiunea de "bunuri" poate cuprinde atât "bunurile actuale", cât și valorile patrimoniale, inclusiv creanțele, în virtutea cărora reclamantul poate pretinde că are cel puțin o "speranță legitimă" de a obține exercitarea efectivă a unui drept de proprietate (Cauza Kopecky împotriva Slovaciei, cererea nr. 44.912/98, Hotărârea CEDO din 28 septembrie 2004, pag. 35).

Într-o cauză similară (Cauza Pop împotriva României, cererea nr. 7234/03, prin Hotărârea CEDO din 21 decembrie 2006), pentru a stabili dacă reclamantul beneficia de un "bun" în sensul art. 1 al Protocolului nr. 1, Curtea a reținut că trebuie să examineze însemnătatea deciziei din 29 aprilie 1992 a comisiei județene. În urma analizării acesteia, Curtea a considerat că "decizia administrativă din 29 aprilie 1992 a comisiei județene reprezintă o creanță împotriva statului român ce ar putea fi considerată suficient de bine stabilită pentru a fi considerată drept "valoare patrimonială" și să necesite protecția articolului 1 al Protocolului nr. 1. Această decizie, care a devenit definitivă în cazul în speță prin respingerea acțiunii în anulare înaintată de F.R., nu a fost invalidată prin nicio decizie jurisdicțională ulterioară (Cauza Manolescu și Dobrescu, cererea nr. 60861/00, Hotărâre CEDO - paragrafele 88 și 89)." – potrivit paragrafelor 29 – 32 din Cauza Pop contra României, mai sus menționată.

Soluția Curții Constituționale:

Până la data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu a pronunțat nici o decizie în dosar.

g) Excepția de neconstituționalitate referitoare la prevederile art. 436 alin. (2), art. 439 alin. (4¹) teza întâi și art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală

Avocatul Poporului a sesizat Curtea Constituțională cu o excepție de neconstituționalitate având ca obiect dispozițiile art. 436 alin. (2), art. 439 alin. (4¹) și a art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală, apreciind că acestea **sunt neconstituționale** sub aspectul impunerii obligației inculpatului, părții civile și părții responsabile civilmente de a formula recursul în casație numai prin intermediul unui avocat care poate pune concluzii în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție, sub sancțiunea restituirii cererii, pe cale administrativă, respectiv a respingerii, prin încheiere definitivă, întrucât acestea erau de natură să **contravină dispozițiilor art. 21 alin. (1) și (2), art. 24, art. 11, art. 20 și art. 148 din Legea fundamentală, art. 6 paragraful 1 și 3 lit. c) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, art. 14 paragraful 3 lit. d) din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice și art. 47 paragraful 3 și art. 52 alin. (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.**

În ceea ce privește **accesul liber la justiție**, s-a arătat că acesta reprezintă facultatea fiecărei persoane de a se adresa unei instanțe judecătorești pentru apărarea drepturilor sale

sau valorificarea intereselor sale legitime. Orice limitare a acestui drept, oricât de neînsemnată ar fi, trebuie să fie temeinic justificată, analizându-se în ce măsură dezavantajele create de ea nu cumva depășesc posibilele avantaje, deoarece *”simpla sa consacrare legală, chiar și la nivelul suprem, prin Constituție, nu este de natură a asigura și o eficacitate reală a acestuia, atât timp cât, în practică, exercitarea sa întâmpină obstacole. Accesul la justiție trebuie să fie asigurat, în consecință, în mod efectiv și eficient”* (Decizia nr. 670/2011 a Curții Constituționale).

În aceste condiții, Avocatul Poporului a analizat, prin prisma **unui test de proporționalitate**, dacă **limitele impuse prin intervenția legiuitorului acestui drept reprezintă o limitare rezonabilă care să nu fie disproporționată față de obiectivul urmărit, de natură să transforme dreptul într-unul iluzoriu/teoretic.**

Pentru a verifica conformitatea dispozițiilor criticate cu acest principiu, s-a examinat măsura legislativă sub următoarele aspecte:

- legitimitatea obiectivului urmărit și adecvarea mijlocului folosit pentru îndeplinirea obiectivului urmărit;
- dacă măsura este necesară, adică indispensabilă pentru îndeplinirea scopului;
- dacă măsura este proporțională - justul echilibru între obiectivul urmărit și mijloacele utilizate pentru atingerea acesteia.
- Cât privește **obiectivul** urmărit, s-a apreciat că acesta este nu numai legitim,

dar deosebit de important în asigurarea unei justiții în care normele sunt corect aplicate. În plus, Avocatul Poporului a evidențiat că expunerea de motive nu conține nicio mențiune or justificare referitoare la obligativitatea formulării recursului în casație prin avocat. În ceea ce privește adecvarea mijlocului folosit pentru îndeplinirea obiectivului urmărit, s-a reținut că poate fi *in abstracto* o măsură adecvată pentru impunerea unei rigori și discipline procesuale.

- Cu privire la **caracterul necesar al măsurii criticate** față de scopul legitim urmărit, și anume buna administrare a justiției prin creșterea calității actului de justiție în procedura recursului în casație, acesta apărea ca fiind împlinit, deoarece formularea căii de atac prin avocat este, de principiu, conformă acestui scop.

- În ceea ce privește **proporționalitatea măsurii cu obiectivul urmărit**, prin limitarea dreptului de acces liber la justiție, s-a apreciat că **nu exista un raport rezonabil între cerințele de interes general referitoare la buna administrare a justiției și protecția drepturilor fundamentale ale individului, dispozițiile legale criticate realizând un dezechilibru între cele două interese concurente.** Astfel, obligația formulării cererii prin avocat în etapa procesuală a recursului în casație a fost considerată o condiție excesivă, în situația în care nu îi corespunde dreptul justițiabilului la asistență juridică specializată la nivelul impus de lege, și anume asigurarea accesului la un avocat care poate pune concluzii în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție. Impunerea unei sarcini excesive părților ar fi de natură să producă un dezechilibru în defavoarea justițiabilului, în sensul că acesta trebuie să suporte costurile (plata avocatului) sau sancțiunile procedurale (respingerea sau restituirea pe cale administrativă a cererii), după caz.

Referitor la **dreptul la apărare**, Avocatul Poporului a apreciat că legiuitorul a impus justițiabililor obligativitatea formulării prin avocat a unei căi de atac menită să garanteze legalitatea hotărârilor judecătorești, **fără a lua măsurile legislative necesare pentru a asigura asistența juridică a celor care nu dispun de mijloace materiale pentru a plăti un avocat.** Ca urmare, obligația instituită pentru exercitarea recursului în

casă echivală, pe de o parte, cu **transformarea conținutului dreptului fundamental la apărare într-o condiție de admisibilitate a exercitării unei căi de atac**, iar, pe de altă parte, **cu convertirea acestui drept într-o obligație, ceea ce ar fi adus atingere însăși substanței dreptului la apărare**. Or, legiuitorul nu poate da dreptului la apărare garantat de Constituție valențe care, practic, contravin caracterului său de garanție a dreptului la un proces echitabil. Astfel, a fost subliniat faptul că obligația legală impusă era disproporționată, de natură să rupă justul echilibru ce trebuie să existe între preocuparea legitimă de asigurare a accesului liber la justiție și exercitarea dreptului la apărare. Neasigurarea necondiționată a dreptului la apărare ar fi condus la privarea persoanelor interesate de dreptul de a formula și exercita o cale de atac, ceea ce echivalează cu o sancțiune procesuală aplicată celor lipsiți de veniturile necesare pentru plata serviciilor unui avocat care poate pune concluzii în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție.

În plus, în condițiile în care **art. 20 alin. (1) și art. 148 din Constituție** impun ca dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor să fie interpretate și aplicate în concordanță cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte, iar Parlamentul, Președintele României, Guvernul și autoritatea judecătorească garantează aducerea la îndeplinire a obligațiilor rezultate din actul aderării la Uniunea Europeană. Față de faptul că art. 21 din Constituție consacră liberul acces la justiție, a cărei exercitare, potrivit alin. (2), nicio lege nu o poate îngreuna, și art. 24 din Legea fundamentală garantează dreptul la apărare, Parlamentul are îndatorirea de a legifera norme corespunzătoare pentru asigurarea reală a respectării acestor drepturi, în lipsa cărora nu se poate concepe existența statului de drept, prevăzută prin art. 1 alin. (3) din Constituție. Fără îndeplinirea acestor îndatoriri, normele constituționale menționate ar avea un caracter pur declarativ, situație inadmisibilă pentru un stat care împărtășește valorile democratice ce fac parte din ordinea publică europeană, așa cum este prefigurat de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

Soluția Curții Constituționale:

Până la data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu a pronunțat o soluție în acest dosar.

În context, amintim faptul că în anul 2015 s-a soluționat una dintre excepțiile directe ridicate de Avocatul Poporului în anul 2014, și anume, excepția de neconstituționalitate dispozițiilor art. 112¹ alin. (2) lit. a) din Codul penal.

Prin Decizia nr. 11 din 15 ianuarie 2015 Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate ridicată direct de Avocatul Poporului și a constatat că dispozițiile art. 112¹ alin. (2) lit. a) din Codul penal sunt constituționale în măsura în care confiscarea extinsă nu se aplică asupra bunurilor dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012 pentru modificarea și completarea Codului penal al României și a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal.

1.3 Formularea punctelor de vedere asupra neconstituționalității legilor și ordonanțelor care se referă la drepturile omului

Precizări

Potrivit prevederilor art. 19 din Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, *“În cazul sesizării privind excepția de neconstituționalitate a legilor și ordonanțelor care se referă la drepturile omului, Curtea Constituțională va solicita și punctul de vedere al instituției Avocatul Poporului.”*

O prevedere similară se regăsește și în art. 30 din Legea nr. 47/1992, republicată, potrivit căreia *”președintele Curții Constituționale, primind încheierea de sesizare de la instanța judecătorească, o va comunica și Avocatului Poporului, indicând data până la care poate să trimită punctul său de vedere asupra excepției de neconstituționalitate invocată într-un proces concret.”*

Legea nr. 47/1992, republicată, stabilește și posibilitatea Avocatului Poporului *de a prezenta, la solicitarea instanței de contencios constituțional, puncte de vedere cu privire la sesizările de neconstituționalitate formulate de președintele uneia dintre Camerele Parlamentului sau Guvern.*

În anul 2015, **Avocatul Poporului a formulat un număr de 1132 puncte de vedere la solicitarea Curții Constituționale**; dintre acestea într-un număr de **54 de dosare ale Curții Constituționale au fost formulate puncte de vedere fie în sensul neconstituționalității textelor legale criticate, fie sub rezervă de interpretare a dispozițiilor legale** invocate de autorii excepțiilor de neconstituționalitate.

Prezentarea punctelor de vedere formulate de Avocatul Poporului la solicitarea Curții Constituționale

În cele ce urmează vom prezenta, pentru exemplificare, **obiectul unora dintre excepțiile de neconstituționalitate în privința cărora Avocatul Poporului a formulat punctul său de vedere în sensul neconstituționalității dispozițiilor legale invocate, fie punctul de vedere a fost exprimat sub rezervă de interpretare a textelor legale criticate.**

a) Obiectul excepției de neconstituționalitate l-au constituit ***dispozițiile art. 665 alin. (2) [actual art. 666 alin. (2)] din Codul de procedură civilă*** astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 29 din Legea nr. 138/2014, față de art. 21 alin. (3) din Constituție. Prin normele criticate se stabilea că *„Executorul judecătoresc se pronunță asupra încuviințării executării silite, prin încheiere, fără citarea părților. Motivarea încheierii se face în cel mult 7 zile de la pronunțare”*.

Avocatul Poporului a apreciat că excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 666 alin. (2) din Codul de procedură civilă, republicat, față de art. 21 alin. (3) este **întemeiată**.

Potrivit dispozițiilor cuprinse în Codul de procedură civilă, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 138/2014, procedura de încuviințare a executării silite a fost preluată de la instanța de executare de către executorul judecătoresc.

În mod evident, rațiunea acestei modificări, subliniată în Expunerea de motive a proiectului Legii nr. 138/2014, de modificare a Legii nr. 134/2010, a fost determinată de creșterea volumului de activitate a instanțelor de executare din cauza numărului relativ mare de cereri de încuviințare a executării silite formulate în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă, urmărindu-se, în mod clar, degrevarea instanțelor de executare și soluționarea, cu o mai mare celeritate, a procedurii de executare silită, prin atribuirea acesteia în sarcina executorului judecătoresc. Însă, din perspectiva jurisprudenței Curții Constituționale în materie, s-a considerat că această soluție legislativă aduce în discuție o serie de critici de neconstituționalitate, care, în trecut, au mai fost dezbătute în cadrul unui control de constituționalitate.

Astfel, prin Decizia nr. 458/2009 au fost declarate neconstituționale dispozițiile art. 373¹ din Codul de procedură civilă, din anul 1865, astfel cum acestea au fost modificate

prin art. I pct. 13 din Legea nr. 459/2006, care elimină procedura încuviințării executării silite, care până la acel moment era dispusă de către instanța de judecată, executorul judecătoresc nemaivând nevoie de încuviințare pentru a începe executarea silită.

În această privință, instanța de contencios constituțional a statuat că „*prin înlăturarea controlului judecătoresc asupra începerii executării silite, s-a conferit executorului judecătoresc competența de a decide cu privire la legalitatea și temeinicia cererii de executare silită, activitate ce constituia atributul instanței de judecată. Altfel spus, verificările efectuate anterior modificării art. 373¹ din Codul de procedură civilă, din anul 1865, de către instanța de executare, în vederea încuviințării executării silite (existența și legalitatea titlului executoriu, caracterul cert, lichid și exigibil al creanței, calitatea părților din procedura de executare silită etc.), trebuie să fie realizate, față de noua reglementare a acestui text de lege, de către executorul judecătoresc, care, potrivit art. 373¹ alin. (2) Codul de procedură civilă, din anul 1865, este dator să stăruie prin toate mijloacele admise de lege, pentru realizarea integrală și cu celeritate a obligației prevăzute în titlul executoriu și pentru respectarea dispozițiilor legii, a drepturilor părților și ale altor persoane interesate. (...) Lăsarea unei faze a procesului civil la aprecierea reprezentanților unui serviciu administrativ, care nu se bucură de garanțiile de independență și imparțialitate ale instanței de judecată, încalcă dreptul părților la un proces echitabil consfințit de art. 21 alin. (3) din Constituție și de art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Aceasta cu atât mai mult cu cât legalitatea începerii procedurii de executare produce efecte asupra tuturor actelor de executare ulterioare și, prin urmare, asupra tuturor părților implicate în această procedură*”. În plus, „*accesul la o instanță de judecată, prin posibilitatea contestării actelor de executare făcute cu încălcarea legii, nu constituie întotdeauna un remediu suficient oferit persoanei împotriva căreia s-a procedat în mod nelegal la începerea executării silite. Este necesară o garanție procesuală a debitorului pentru prevenirea oricărui abuz în exercitarea dreptului de către creditorul urmăritor, iar controlul judecătoresc al începerii executării silite constituia o asemenea garanție, adecvată și eficientă, a dreptului la un proces echitabil al tuturor părților implicate în această procedură*”.

În atare condiții, în care noile prevederi cuprinse în Codul de procedură civilă, republicat, instituiau monopolul exercitării activității de executare silită în sarcina executorului judecătoresc, Avocatul Poporului a considerat că este nesocotit dreptul la un proces echitabil, pentru argumentele reținute de Curtea Constituțională în decizia exemplificată.

Soluția Curții Constituționale:

Curtea Constituțională a **admis o excepție de neconstituționalitate având ca obiect prevederile art. 666 din Codul de procedură civilă**, soluție pronunțată într-un alt dosar.

b) Avocatul Poporului a formulat punctul său de vedere în sensul neconstituționalității prevederilor art. 509 alin. (1) pct. 11 și alin. (2) din Codul de procedură civilă, față de art. 16 alin. (1), art. 21 alin. (1), (2), (3) și art. 147 alin. (4) din Constituție, pentru următoarele argumente:

Prin normele criticate se prevedea că „(1) Revizuirea unei hotărâri pronunțate asupra fondului sau care evocă fondul poate fi cerută dacă: 11. după ce hotărârea a devenit definitivă, Curtea Constituțională s-a pronunțat asupra excepției invocate în acea

cauză, declarând neconstituțională prevederea care a făcut obiectul acelei excepții. (2) Pentru motivele de revizuire prevăzute la alin. (1) pct. 3, dar numai în ipoteza judecătorului, pct. 4, pct. 7-10 sunt supuse revizuirii și hotărârile care nu evocă fondul”.

Procedura administrativă de soluționare a dosarelor privind acordarea de măsuri reparatorii, aplicabilă anterior adoptării Legii nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, era reglementată de Titlul VII din Legea nr. 247/2005. Aceasta presupunea parcurgerea mai multor etape și anume: 1. etapa transmiterii și înregistrării dosarelor; 2. etapa analizării dosarelor de către Secretariatul Comisiei Centrale sub aspectul restituirii în natură a imobilului ce face obiectul notificării; 3. etapa evaluării, etapă în care dacă după analizarea dosarului se constată că în mod întemeiat cererea de restituire în natură a fost respinsă, dosarul va fi transmis evaluatorului sau societății de evaluatori desemnate, în vederea întocmirii raportului de evaluare.

Procedura se finaliza prin emiterea de către Comisia Centrală de Stabilire a Despăgubirilor a deciziei reprezentând titlul de despăgubire, iar valorificarea acestui titlu se realiza în condițiile legii. Prin urmare, procedura de acordare a despăgubirilor era considerată finalizată și implicit, dosarul de despăgubire era soluționat prin emiterea titlului de despăgubire.

Întrucât autorii excepției de neconstituționalitate, ca mulți alți beneficiari ai legilor de restituire a dreptului de proprietate, au întâmpinat dificultăți în soluționarea dosarului de despăgubire, au formulat acțiune în justiție care a avut ca obiect obligarea Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor la emiterea deciziei reprezentând titlul de despăgubire, precum și la emiterea titlului de plată aferent despăgubirilor. Cu aplicarea art. 4 din Legea nr. 165/2013, prin care legiuitorul a dispus ca normele noului act normativ să se aplice și proceselor aflate pe rolul instanțelor având ca obiect restituirea imobilelor preluate abuziv, acțiunea formulată de autori în litigiul aflat pe rolul instanței de judecată înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 165/2013, în contradictoriu cu Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților și Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor, a fost respinsă ca prematur introdusă. În cadrul acestui proces, însă, derulat în fața Curții de Apel Oradea, prin Încheierea din 15 aprilie 2014, instanța de judecată a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 4, art. 33 – art. 35 din Legea nr. 165/2013, excepție invocată într-o cauză având ca obiect soluționarea apelului formulat împotriva sentinței prin care s-a respins acțiunea introdusă de autorii excepției ca prematur introdusă, ca urmare a intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013.

Între timp, prin Decizia nr. 269/2014, instanța de contencios constituțional a constatat că prevederile art. 4 teza a doua din Legea nr. 165/2013 sunt constituționale în măsura în care termenele prevăzute la art. 34 alin. (1) din aceeași lege nu se aplică și cauzelor în materia restituirii imobilelor preluate abuziv, aflate pe rolul instanțelor la data intrării în vigoare a legii.

În atare condiții, ulterior, prin Decizia nr. 616/2014, excepția de neconstituționalitate asupra prevederilor art. 4, art. 33 – art. 35 din Legea nr. 165/2013 invocată de autori a fost respinsă ca inadmisibilă. În context, Avocatul Poporului a făcut precizarea că instanța de contencios constituțional a statuat în sensul că o decizie prin care s-a admis excepția de neconstituționalitate profită și autorilor aceleiași excepții, invocate anterior publicării deciziei Curții, în alte cauze, soluționate definitiv.

Acest aspect a fost, de altfel, reținut și în Decizia nr. 616/2014 cu privire la excepția de neconstituționalitate a unor dispoziții din Legea nr. 165/2013 ridicată de autorii acestei excepții. Astfel, în considerentele deciziei se precizează că deși „în temeiul art. 29 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, excepția de neconstituționalitate urmează să fie respinsă ca devenită inadmisibilă, potrivit jurisprudenței Curții - de exemplu, Decizia nr. 404 din 3 iulie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 597 din 11 august 2014 - deciziile anterioare de constatare a neconstituționalității pot reprezenta temeiul unei cereri de revizuire, conform art. 322 pct. 10 din Codul de procedură civilă din 1865 sau art. 509 alin. (1) pct. 11 din Codul de procedură civilă, raportat la incidența acestor ultime articole în speță”.

În context, s-a evidențiat faptul că „este unanim recunoscut, în practică și doctrină, că puterea de lucru judecat ce însoțește actele jurisdicționale, deci și deciziile Curții Constituționale, se atașează nu numai dispozitivului, ci și considerentelor pe care se sprijină acesta”. Prin urmare, atât considerentele, cât și dispozitivul deciziilor pronunțate de Curtea Constituțională sunt general obligatorii și se impun cu aceeași forță tuturor subiectelor de drept, iar respectarea deciziilor trebuie realizată „întru totul”. Acest procedeu utilizat de Curtea Constituțională este menit să readucă în atenția autorităților publice implicate în procesul de legiferare problema efectivității justiției constituționale (M. Safta, Benke K. – Obligatorietatea considerentelor deciziilor Curții Constituționale în Dreptul nr. 9/2010, p.30).

Or, în temeiul prevederilor art. 509 alin. (1) pct. 11 din Codul de procedură civilă dacă instanța de contencios constituțional s-a pronunțat asupra excepției invocate în acea cauză, declarând neconstituțională prevederea care a făcut obiectul acelei excepții, se poate cere revizuirea unei hotărâri pronunțate asupra fondului sau care evocă fondul. În prezenta speță, însă, în cazul autorilor, cererea de revizuire se referă la un proces în care instanța de judecată nu a evocat fondul, ci pe calea unei excepții a respins acțiunea acestora ca fiind prematur introdusă, în aplicarea și interpretarea dată dispozițiilor art. 4 raportate la art. 34 alin. (1) din Legea nr. 165/2013.

Este adevărat că prin evocarea fondului instanța administrează probatoriul în cauza respectivă, în timp ce în prezenta speță, în cazul autorilor, Curtea de Apel Oradea nu a respins acțiunea în urma cercetării fondului, ci pe cale de excepție, aspect care dacă ar reprezenta un impediment în admiterea cererii de revizuire ar fi de natură să suprimă chiar efectele deciziei Curții Constituționale.

De asemenea, Avocatul Poporului a amintit că, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a reținut că prin Hotărârea din 20 decembrie 2007, pronunțată în *Cauza Iosif și alții împotriva României*, publicată și în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 561 din 24 iulie 2008, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că *"art. 322 § 9 din Codul de procedură civilă permite revizuirea unui proces pe plan intern, dacă Curtea a constatat încălcarea drepturilor unui reclamant"*. În plus, Curtea de la Strasbourg a apreciat că, *"atunci când constată că un reclamant nu a avut acces la o instanță stabilită prin lege, redresarea cea mai potrivită ar fi, în principiu, rejudecarea sau redeschiderea procedurii în timp util, cu respectarea cerințelor art. 6 din Convenție"* (paragraful 99). De altfel, aceleași concluzii reies și din Hotărârea din 26 ianuarie 2006, pronunțată în *Cauza Lungoci împotriva României* (paragraful 56), Hotărârea din 21 februarie 2008, pronunțată în *Cauza S.C. Marolux S.R.L. și Jacobs împotriva României* (paragraful 52) și Hotărârea din 8 ianuarie 2009, pronunțată în *Cauza Rusen împotriva României* (paragraful 47 și 48). A se vedea în acest sens Decizia nr. 233/2011.

Din perspectiva celor enunțate, Avocatul Poporului a apreciat că reglementarea condiției evocării fondului, ca o condiție de admisibilitate a cererii de revizuire a respectivei hotărâri judecătorești, obstrucționează accesul liber la justiție al justițiabililor, garantat de art. 21 din Constituție.

Prin excluderea de la posibilitatea revizuirii a hotărârilor rămase definitive, ca urmare a soluționării unei excepții procesuale, înainte ca instanța de contencios constituțional să se pronunțe asupra excepției de neconstituționalitate invocate în acea cauză, declarând neconstituțională prevederea care a făcut obiectul acelei excepții (cum a fost cazul autorilor – excepția prematurității cererii de chemare în judecată) se ajunge în situația de a nu se pune la dispoziția justițiabilului un instrument eficient pentru protejarea drepturilor sale constituționale. Astfel, apreciem că este firesc ca decizia prin care s-a admis excepția de neconstituționalitate să profite celor îndreptățiți, chiar dacă în procesele judecate nu au fost pronunțate hotărâri definitive prin care să se intre în cercetarea fondului.

Prin urmare, am apreciat că prevederile art. 509 alin. (1) pct. 11 din Codul de procedură civilă sunt neconstituționale în măsura în care nu permit revizuirea unei hotărâri judecătorești definitive prin care, fără a se evoca fondul, acțiunea a fost respinsă, iar Curtea Constituțională s-a pronunțat asupra excepției invocate în acea cauză, declarând neconstituțională prevederea care a făcut obiectul acelei excepții.

Soluția Curții Constituționale:

Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că sintagma „pronunțate asupra fondului sau care evocă fondul” din cuprinsul dispozițiilor art.509 alin.(1) din Codul de procedură civilă este neconstituțională cu referire la motivul de revizuire prevăzut la pct.11 din cuprinsul acestora.

Curtea a reținut că prin respingerea ca inadmisibilă a unei cereri de revizuire întemeiate pe prevederile alin.(1) pct.11 al art.509 din Codul de procedură civilă motivată de faptul că hotărârea a cărei revizuire se cere nu vizează fondul, lipsește de eficiență însuși controlul de constituționalitate, părțile aflându-se în imposibilitatea de a beneficia de efectele deciziei Curții, deci ale controlului de constituționalitate pe care ele l-au declanșat. Astfel, deciziile obligatorii ale Curții Constituționale ar fi lipsite de orice efecte juridice, iar rolul instanței constituționale ar fi negat. În plus, aceasta echivalează cu o limitare nepermisă a exercitării unei căi de atac. De asemenea, a mai reținut că nu există o motivare obiectivă și rezonabilă pentru ca o decizie de constatare a neconstituționalității să profite numai unei categorii de justițiabili în declararea căii de atac a revizuirii, în funcție de împrejurarea că hotărârea definitivă pronunțată de instanță evocă sau nu fondul.

c) Avocatul Poporului a formulat punctul său de vedere în sensul neconstituționalității dispozițiilor art. 318 alin. (1) din Codul de procedură penală, raportate la art. 314 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală, prin raportare la art. 1 alin. (3), alin. (5), art. 124 alin. (1) și art. 131 alin. (1) din Legea fundamentală.

Dispozițiile legale criticate aveau următorul conținut: art. 318 alin. (1) din Codul de procedură penală prevede că *”În cazul infracțiunilor pentru care legea prevede pedeapsa amenzii sau pedeapsa închisorii de cel mult 7 ani, procurorul poate renunța la urmărirea penală când, în raport cu conținutul faptei, cu modul și mijloacele de săvârșire, cu scopul urmărit și cu împrejurările concrete de săvârșire, cu urmările produse sau care s-ar fi putut produce prin săvârșirea infracțiunii, constată că nu există un interes public în*

*urmărirea acesteia”, iar art. 314 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală stabilește că ”După examinarea sesizării, când constată că au fost strânse probele necesare potrivit dispozițiilor art. 285, procurorul, la propunerea organului de urmărire penală sau din oficiu, soluționează cauza prin ordonanță, dispunând renunțarea la urmărirea penală, când **nu există interes public** în urmărirea penală a inculpatului.”*

Examinând excepția de neconstituționalitate a art. 318 alin. (1) din Codul de procedură penală, raportate la art. 314 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală, Avocatul Poporului a făcut următoarele precizări prealabile:

Prin Recomandarea nr. (87) 18 privind simplificarea justiției penale (adoptată de Comitetul Miniștrilor în 17 sept. 1987, la a 410-a reuniune a delegaților miniștrilor), principiul oportunității urmăririi penale este prevăzut ca un remediu de natură să determine simplificarea justiției, precum și o mai buna administrare a acesteia, însă, acest principiu trebuie să fie adoptat sau aplicarea sa să se regăsească, ori de câte ori contextul istoric sau Constituția statelor membre o permit; dacă aceasta nu este posibil, trebuie gândite măsuri pentru a se ajunge la aceeași finalitate. În aceste condiții, trebuie analizat în ce măsură principiul oportunității corespunde exigențelor constituționale impuse de Legea fundamentală și dezvoltate în jurisprudența Curții Constituționale.

Transpunând această recomandare în legislația internă, noul Cod de procedură penală reglementează soluția de renunțare la urmărirea penală, modalitate prin care a fost introdus principiul oportunității urmăririi penale. Astfel, ”în România s-a trecut de la un sistem de urmărire obligatorie (principiul legalității acuzării) la unul de urmărire bazată pe principiul oportunității acuzării. Motivația acestei schimbări este legată de supraîncărcarea organelor judiciare cu cauze penale și necesitatea de a oferi o soluție de mijloc pentru faptele de gravitate redusă între soluția de a trimite în judecată și cea de a dispune clasarea (în afara oricărei sancționări ori atenționări a făptuitorului)” .

Analizând textele criticate prin raportare la art. 1 alin. (3) și (5) și art. 131 alin. (1) din Constituție, Avocatul Poporului a apreciat că prevederile criticate contravin textelor constituționale care definesc rolul Ministerului Public, pentru argumentele arătate în continuare:

Dispozițiile art. 131 din Legea fundamentală consacră procurorului un rol esențial în activitatea judiciară și anume acela de reprezentant al intereselor generale ale societății, de apărător al ordinii de drept, precum și al drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor. Deși textul constituțional se referă, în egală măsură, la apărarea ordinii de drept, precum și la drepturile și libertățile cetățenilor, prevederile art. 318 alin. (1) din Codul de procedură penală, raportate la art. 314 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală creează o disproporție vădită între interesele generale ale societății (noțiune căreia i se circumscrie interesul public) și celelalte valori constituționale a căror apărare intră tot în competența procurorului, fără să existe o justificare rezonabilă și echitabilă pentru această lipsă de proporționalitate. Dimpotrivă, dispoziția criticată poate induce în conștiința societății civile că apărarea unor drepturi și libertăți fundamentale concrete este sacrificată în detrimentul unei noțiuni abstracte (interesul public) a cărei cuantificare este realizată de procuror - partea din procesul penal care are tocmai menirea de a asigura protecția drepturilor și libertăților cetățenilor în cursul procesului penal. Astfel, renunțarea la urmărirea penală ar putea încuraja alte persoane să comită fapte asemănătoare, dacă aceasta ar crea în opinia publică un sentiment de insecuritate, credința că justiția nu acționează suficient de ferm împotriva unor manifestări infracționale.

Mai mult, textele de lege criticate deveneau lipsite de previzibilitate din moment ce persoana vătămată ale cărei drepturi trebuie protejate pe calea procesului penal se afla în imposibilitatea de a cunoaște criteriile de stabilire a interesului public, valoare apărută de autoritățile judiciare în defavoarea drepturilor sale vătămate prin săvârșirea faptei pentru care s-a declanșat urmărirea penală. În aceste condiții, se puneă întrebarea în ce măsură permitea textul de lege criticat asigurarea caracterului echitabil al procesului penal reglementat de art. 8 din Codul de procedură penală, care obligă organele judiciare să desfășoare urmărirea penală și judecata cu respectarea garanțiilor procesuale și a drepturilor părților și ale subiecților procesuali, astfel încât să fie constatate la timp și în mod complet faptele care constituie infracțiuni, nicio persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală, iar orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit legii, într-un termen rezonabil.

Pe cale jurisprudențială, Curtea Constituțională a detaliat prevederile constituționale care reglementează rolul Ministerului Public, statutul procurorilor și, implicit, principiul legalității pe care se întemeiază activitatea acestora. Astfel, principiul legalității este, în sensul atribuit de Legea fundamentală, specific activității procurorilor, care, în virtutea acestuia, au obligația ca în exercitarea atribuțiilor prevăzute de lege să urmeze în mod obligatoriu dispozițiile legii, fără posibilitatea de a acționa întemeindu-se pe criterii de oportunitate, fie în adoptarea unor măsuri, fie în alegerea procedurilor. Astfel, acționând pe baza principiului legalității, procurorul nu poate refuza începerea urmăririi penale sau punerea în mișcare a acțiunii penale în alte cazuri decât cele prevăzute de lege și nici nu are dreptul să solicite instanței de judecată achitarea unui inculpat vinovat de comiterea unei infracțiuni, pe motiv că interese politice, economice, sociale sau de altă natură fac inoportună condamnarea acestuia.

Așadar, așa cum s-a reținut în literatura de specialitate, principiul oportunității urmăririi penale ar trebui să acționeze în sistemul nostru procesual doar în mod subsidiar, atunci când procurorul constată cu certitudine existența condițiilor prevăzute de art. 318 Codul de procedură penală pentru renunțarea la urmărirea penală. Fiind vorba de o excepție de la principiul obligativității punerii în mișcare și a exercitării acțiunii penale, ea este de strictă interpretare, neputând fi extinsă, de pildă, la cazurile în care aceste acte nu ar fi oportune din considerente politice sau economice, așa cum este posibil în statele care au consacrat ca regulă fundamentală principiul oportunității urmăririi penale. Condițiile pentru ca procurorul să renunțe la urmărirea penală sunt prevăzute în mod limitativ, doctrina subliniind că necesitatea impunerii unor condiții în aplicarea „clasării în oportunitate” are ca scop: asigurarea transparenței și înlăturarea oricărui arbitrar în dispunerea unor măsuri ce reprezintă în fapt opțiuni de politică penală ale Ministerului Public, asigurarea unui control jurisdicțional eficient al soluțiilor procurorului întemeiate pe principiul oportunității, evitarea sporirii excesive a puterilor procurorului, care altfel ar fi putut deveni actorul principal în politica penală a statului. Or, legislația procedurală penală nu conține asemenea garanții împotriva arbitrarului și nici de natură să asigure exercitarea accesului liber la justiție. În acest sens, trebuie menționat că instanța de contencios constituțional a constatat neconstituționalitatea prevederilor art. 341 alin. (6) lit. c) și, prin extindere, ale art. 341 alin. (7) pct. 2 lit. d) din Codul de procedură penală prin împiedicarea accesului la justiție în cazul soluțiilor de renunțare la urmărirea penală (Decizia nr. 733 din 29 octombrie 2015, nepublicată la data prezentei). Din această perspectivă, și critica de neconstituționalitate adusă textelor de lege criticate prin raportare la art. 124 alin. (1) din Legea fundamentală poate fi reținută, întrucât dispozițiile criticate

nu permit judecătorului identificarea normei aplicabile, analiza conținutului său și adaptarea acesteia la faptele juridice stabilite, trăsături menite să asigure înfăptuirea justiției în numele legii.

În plus, s-a menționat că **Recomandarea nr. (87) 18 a Comitetului Miniștrilor către Statele Membre**, argumentând necesitatea recurgerii la principiul oportunității urmăririi penale, pornește de la premisa existenței unor fapte care atrag o "răspundere ușoară", iar în Expunerea de motive la noul Cod de procedură penală, instituția renunțării la urmărirea penală apare ca fiind justificată de evitarea desfășurării unor procese penale în "cauze minore", în care nu există un interes public. În aceste condiții, reglementarea prevăzută la art. 318 alin. (1) din Codul de procedură penală potrivit căreia "*În cazul infracțiunilor pentru care legea prevede pedeapsa amenzii sau pedeapsa închisorii de cel mult 7 ani, procurorul poate renunța la urmărirea penală când, în raport cu conținutul faptei, cu modul și mijloacele de săvârșire, cu scopul urmărit și cu împrejurările concrete de săvârșire, cu urmările produse sau care s-ar fi putut produce prin săvârșirea infracțiunii, constată că nu există un interes public în urmărirea acesteia*" pune în discuție respectarea principiului proporționalității între "interesul public" și "apărarea drepturilor și libertăților cetățenilor", drepturi și libertăți vătămăte prin infracțiunea săvârșită. Analizând limitele de pedeapsă reglementate de Codul penal, s-a observat că obiectul juridic special al infracțiunilor pentru care legea prevede pedeapsa amenzii sau pedeapsa închisorii de cel mult 7 ani constă în: relațiile sociale referitoare la dreptul la viață (de ex. uciderea la cererea victimei, înlesnirea sinuciderii, uciderea din culpă), relațiile sociale referitoare la integritatea corporală sau sănătatea persoanei (de ex. lovirea sau alte violențe, vătămarea corporală vătămarea corporală din culpă, relele tratamente aplicate minorului. În context, se poate pune în discuție modul în care statul, prin legislația adoptată, asigură garanțiile necesare pentru garantarea exercitării dreptului la viață și la integritate fizică al persoanelor vătămăte (subiectul pasiv al infracțiunii față de care s-a dispus soluția renunțării la urmărirea penală). În Cauza Voiculescu împotriva României, Hotărârea din 3 februarie 2009, Curtea a reamintit că art. 2 din Convenție impune statului obligația de a asigura dreptul la viață prin implementarea unei legislații penale concrete, care să descurajeze comiterea de infracțiuni contra persoanei și care să se sprijine pe un mecanism de aplicare conceput pentru a preveni, împiedica și pedepsi încălcările sale. Această obligație presupune, implicit, începerea unei anchete oficiale efective atunci când o persoană își pierde viața. Scopul esențial al unei astfel de anchete este să asigure punerea în aplicare efectivă a legislației interne ce protejează acest drept. Ancheta trebuie să permită stabilirea cauzei decesului și identificarea persoanelor vinovate. Este vorba nu de o obligație de rezultat, ci de o obligație de mijloace; așadar, autoritățile trebuie să fi luat măsuri rezonabile pentru culegerea probelor referitoare la incident.

Soluția Curții Constituționale

Referitor la prevederile art. 318 din Codul de procedură penală, Curtea Constituțională, cu majoritate de voturi, **a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art. 318 din Codul de procedură penală sunt neconstituționale**. Curtea a reținut că dispozițiile criticate contravin principiului legalității, prevăzut de art. 1 alin. (5) din Constituție, precum și prevederilor art.124 alin.(1) coroborate cu art.126 alin.(1), potrivit cărora justiția se înfăptuiește în numele legii și se realizează prin instanțele judecătorești stabilite de lege.

d) Punctul de vedere exprimat de Avocatul Poporului în privința excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 6 alin. (1) și (2) din Legea nr. 283/2011 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 80/2010 pentru completarea art. 11 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 37/2008 privind reglementarea unor măsuri financiare în domeniul bugetar, a fost în sensul neconstituționalității textului invocat față de art. 16 alin. (1) din Constituție, întrucât se creea o diferențiere de salarizare între persoanele care au aceeași vechime și îndeplinesc aceeași funcție, fără să existe o justificare obiectivă și rezonabilă.

Potrivit normelor criticate, „(1) În anul 2012, avansarea personalului încadrat pe funcții de execuție în gradația corespunzătoare tranșei de vechime în muncă se face prin încadrarea în clasele de salarizare corespunzătoare vechimii în muncă dobândite, prevăzute la art. 11 alin. (3) din Legea-cadru nr. 284/2010, cu modificările ulterioare, personalul beneficiind de o majorare a salariului de bază avut, corespunzător numărului de clase de salarizare succesive suplimentare multiplicat cu procentul stabilit la art. 10 alin. (5) din legea sus-menționată, fără acordarea salariului corespunzător coeficientului de ierarhizare aferent noii clase de salarizare.

(2) În anul 2012, prevederile alin. (1) se aplică în mod corespunzător personalului de conducere, precum și la trecerea într-o altă tranșă de vechime în funcție personalului care ocupă funcții din cadrul familiei ocupaționale «Justiție»”.

Privind lucrurile din perspectiva respectării principiului egalității de tratament, Avocatul Poporului a reținut că potrivit jurisprudenței constante a instanței de contencios constituțional, precum și celei a Curții Europene a Drepturilor Omului, principiul egalității presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite, iar un tratament diferit nu poate fi doar expresia aprecierii exclusive a legiuitorului, ci trebuie să se justifice în mod rațional și obiectiv (Decizia Curții Constituționale nr. 2/2013). În aplicarea dispozițiilor art. 14 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Curtea Europeană a statuat, în mod constant, că discriminarea este acceptabilă dacă are o justificare obiectivă și rezonabilă. Într-o societate democratică este o astfel de discriminare aceea care urmărește un „scop legitim” și respectă „un raport de proporționalitate rezonabil între scopul urmărit și mijloacele utilizate pentru realizarea lui” (a se vedea Corneliu Bârsan, „Convenția Europeană a Drepturilor Omului–Comentariu pe articole”, vol. I, Drepturi și libertăți, Editura All Beck, pag. 906).

Diferența de tratament devine discriminare, în sensul art. 14 din Convenția drepturilor omului și a libertăților fundamentale, atunci când autoritățile statale „introduc distincții între situații analoge și comparabile”, fără ca ele să se bazeze pe „o justificare rezonabilă și obiectivă” (Hotărârea C.E.D.O., pronunțată în cauza Fredin contra Suediei, la 18.02.1991, parag. 60, Hotărârea C.E.D.O., pronunțată în cauza Hoffmann contra Austriei, 23.06.1993, parag. 31, Hotărârea C.E.D.O., pronunțată în cauza Spadea și Scalabrino contra Italiei, la 28.09.1995).

Totodată, din prevederile art. 1 alin. (3) din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare reiese că există discriminare, atunci când se aplică un tratament diferit persoanelor aflate în situații comparabile. Mai mult, în art. 2 alin. (3) din Ordonanța Guvernului nr. 137/200 se prevede că „sunt discriminatorii, potrivit prezentei ordonanțe, prevederile, criteriile sau practicile aparent neutre care dezavantajează anumite persoane, pe baza criteriilor prevăzute la alin. (1), față de alte persoane, în afara cazului în care aceste prevederi, criterii sau

practici sunt justificate obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a acelui scop sunt adecvate si necesare”.

În acest context, Avocatul Poporului a subliniat faptul că principiul sistemului de salarizare este acela al egalității de tratament în stabilirea salariului, consacrat de art. 41 alin. (4) din Constituția României și de art. 6 alin. (3) din Codul muncii, cel de-al doilea text fiind introdus prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 55/2006 pentru modificarea și completarea Legii nr. 53/2003 - Codul muncii, în concordanță cu normele Uniunii Europene.

Potrivit art. 23 pct. 2 din Declarația Universală a Drepturilor Omului „Toți oamenii au dreptul, fără nici o discriminare, la salariu egal pentru muncă egală”. De altfel, principiul „la muncă egală, salariu egal” este enunțat ca atare, expres și generic, de art. 1 alin. (2) lit. e) din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 „Principiul egalității între cetățeni, al excluderii privilegiilor și discriminării sunt garantate în special în exercitarea următoarelor drepturi: (...) dreptul la ... la un salariu egal pentru muncă egală”.

În speță, o diferențiere salarială se contrazicea cu unul dintre principiile legii-cadru, enunțat la art. 3 lit. d) din Legea-cadru nr. 330/2009, în prezent abrogată, act normativ care a stat la baza emiterii actelor normative în vigoare în materia salarizării: „remunerație egală pentru muncă egală” (echitate și coerență, prin crearea de oportunități egale și remunerație egală pentru muncă de valoare egală pe baza principiilor și normelor unitare privind stabilirea și acordarea salariului și a celorlalte drepturi de natură salarială ale personalului din sectorul bugetar).

Munca poate fi egală deoarece funcția/postul sunt identice, ca atribuții de serviciu, impunându-se aceleași cerințe pentru salariații care le ocupă. În context, este de reținut faptul că prin „funcție similară” se înțelege funcție identică, cu aceeași vechime, grad/treaptă, categorie, condiții de muncă etc. din instituția respectivă sau dintr-o altă instituție care are încadrate astfel de funcții.

Prin urmare, principiul de ordine publică „la muncă egală sau de valoare egală, salariu egal” exclude orice discriminare în materia stabilirii sau modificării salariilor. Dacă felul muncii este același, dacă cerințele și condițiile de muncă sunt aceleași, dacă munca este egală sau de valoare egală, diferențierile de salarizare nu se justifică.

În acest context, s-a amintit faptul că sunt admisibile diferențieri de salarii pentru funcții/posturi similare dacă sunt dimensionate în funcție de nivelul studiilor, în raport cu importanța și complexitatea muncii, cu funcția/postul/meseria îndeplinit(ă) după cantitatea, calitatea și valoarea muncii, în raport cu condițiile de muncă și în funcție de vechimea în muncă, îndeosebi în specialitate, diferită. Din jurisprudența instanței supreme reiese că în sistemul public (bugetar) principiul egalității de salariu este aplicabil în interiorul aceleiași ramuri, al aceluiași domeniu sau la același nivel, fiind posibile însă diferențieri întemeiate obiectiv și rezonabil între domenii sau nivele fără a fi vorba de existența unor discriminări (Decizia nr. 46/2008 al Înaltei Curți de Casație și Justiție).

Pe cale de consecință, salarizarea poate fi diferențiată după: nivelul studiilor; importanța și complexitatea muncii; funcția, postul sau meseria îndeplinită; cantitatea, calitatea și valoarea muncii; condițiile de muncă, care pot fi vătămătoare, grele sau periculoase și vechimea în munca. Or, în speță, în cazul personalului care îndeplinește condițiile de trecere la o altă gradație după 1 ianuarie 2011 nu există astfel de diferențieri, acesta îndeplinind toate criteriile - inclusiv atribuțiile specifice postului ocupat.

Prin urmare, s-a precizat că, în temeiul principiului „la muncă egală, salariu egal”, personalul care îndeplinește condițiile de trecere la o altă gradație după 1 ianuarie 2011 ar

fi trebuit să aibă dreptul legal la stabilirea și obținerea unor drepturi salariale egale cu ale personalului care a îndeplinit condițiile de trecere la o altă gradație până la 31 decembrie 2010, întrucât deține o funcție sau un post identic, la același nivel cu ceilalți colegi și au aceleași atribuții de serviciu.

Soluția Curții Constituționale

Prin Decizia nr. 607/2015, Curtea Constituțională a respins ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate și a constatat că prevederile criticate sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

e) În privința dispozițiilor art. 4 teza întâi din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, cu modificările și completările ulterioare, Avocatul Poporului a formulat punctul său de vedere în sensul că acestea sunt constituționale numai în măsura în care noile prevederi nu se aplică cererilor formulate și depuse, în termen legal, la entitățile investite de lege, nesoluționate până la data intrării în vigoare a acestei legi, în care instanțele s-au pronunțat irevocabil/definitiv asupra calității de persoane îndreptățite și asupra întinderii dreptului de proprietate.

În punctul de vedere transmis Curții Constituționale, Avocatul Poporului a arătat că prin normele criticate legiuitorul a dispus că dispozițiile Legii nr. 165/2013 se aplică cererilor formulate și depuse, în termen legal, la entitățile investite de lege, nesoluționate până la data intrării în vigoare a acestui act normativ.

Criticile de neconstituționalitate ale autoarei excepției față de aceste norme vizau termenul de „nesoluționat”, întrucât aceasta susținea că în favoarea sa, anterior intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013, s-a pronunțat o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă prin care a fost soluționată notificarea depusă în temeiul Legii nr. 10/2001.

Procedura administrativă anterioară, de soluționare a dosarelor privind acordarea de măsuri reparatorii, reglementată de Titlul VII din Legea nr. 247/2005, presupunea parcurgerea mai multor etape și anume: 1. etapa transmiterii și înregistrării dosarelor; 2. etapa analizării dosarelor de către Secretariatul Comisiei Centrale sub aspectul restituirii în natură a imobilului ce face obiectul notificării; 3. etapa evaluării, etapă în care dacă după analizarea dosarului se constată că în mod întemeiat cererea de restituire în natură a fost respinsă, dosarul va fi transmis evaluatorului sau societății de evaluatori desemnate, în vederea întocmirii raportului de evaluare. Procedura se finaliza prin emiterea de către Comisia Centrală de Stabilire a Despăgubirilor a deciziei reprezentând titlul de despăgubire, iar valorificarea acestui titlu se realiza în condițiile legii. Prin urmare, procedura de acordare a despăgubirilor era considerată finalizată și implicit, dosarul de despăgubire era soluționat prin emiterea titlului de despăgubire.

Însă, ca toate actele normative care au reglementat procesul de restituire a imobilelor preluate în mod abuziv, pentru evitarea perpetuării stării de incertitudine în ceea ce privește situația juridică a unor asemenea imobile, și Legea nr. 10/2001 a avut o aplicabilitate limitată în timp, legiuitorul stabilind un termen de decădere în interiorul căruia persoanele îndreptățite au putut formula notificări. Astfel, art. 22 din Legea nr. 10/2001 a instituit un termen de 6 luni de la data intrării sale în vigoare, în interiorul căruia trebuia depusă o notificare, termenul fiind prelungit de două ori cu câte 3 luni, expirând la un an după intrarea în vigoare a legii, și anume la data de 14 februarie 2002.

Caracteristica raporturilor juridice create, în temeiul acestui act normativ (Legea nr. 10/2001), între titularii notificărilor și persoanele juridice deținătoare ale imobilelor ce fac obiectul legii, este aceea că, odată înregistrată notificarea în condițiile legii, pentru fostul proprietar se naște dreptul de a redobândi în natură imobilul sau despăgubiri, iar, pentru unitatea deținătoare se naște obligația de a emite, în termen de 60 de zile, decizia sau dispoziția de restituire sau de propunere de acordare a despăgubirilor.

Astfel, persoanele îndreptățite au formulat, în termen, înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 165/2013, cereri de chemare în judecată, solicitând instanțelor să se pronunțe asupra notificărilor depuse în temeiul Legii nr. 10/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare, întrucât unitățile deținătoare nu le-au soluționat potrivit legii. Unele instanțe sesizate în acest mod s-au pronunțat prin hotărâri judecătorești stabilind calitatea de persoană îndreptățită a celor care au formulat cereri de chemare în judecată, cu punerea în discuție a dreptului de proprietate.

Aspectele particulare ale prezentei cauze se încadrează în ipoteza art. 4 teza întâi din Legea nr. 165/2013, din moment ce dosarul de despăgubire al autoarei excepției se afla, la data sesizării instanței de judecată, în anul 2012, în faza administrativă de cerere nesoluționată de autoritatea competentă - Comisia Centrală pentru Stabilirea Despăgubirilor.

Referitor la pretinsa **retroactivitate a normelor supuse controlului de constituționalitate**, Avocatul Poporului a apreciat că aceasta poate fi reținută, în condițiile în care legea nouă ar trebui, de principiu, să fie aplicabilă de îndată tuturor situațiilor ce se vor constitui, se vor modifica sau se vor stinge după intrarea ei în vigoare, precum și tuturor efectelor produse de situațiile juridice formate după abrogarea legii vechi.

Or, în cauză cu toate că ne aflăm în prezența unei obligații neexecutate, având în vedere că dosarul de despăgubire nu era finalizat prin emiterea unei decizii și a unui titlu de despăgubire, deci a unei situații juridice în curs, normele criticate, care instituiau aplicarea noii legi cererilor nesoluționate, deși produceau efecte juridice exclusiv în domeniul lor temporal de acțiune, erau de natură a opera modificări cu privire la raporturi juridice intrate sub autoritatea de lucru judecat anterior intrării sale în vigoare.

În consecință, Avocatul Poporului a apreciat că dispozițiile supuse controlului de constituționalitate aduc atingere principiului neretroactivității legii.

Solutia Curtii Constituționale

Prin Decizia nr. 466/2015 Curtea Constituțională a respins ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate.

f) Referitor la critica de neconstituționalitate a art. 296²⁷ și a art. 296²⁸ din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, raportat la art. 56 alin. (2) din Constituție, Avocatul Poporului a apreciat că dispozițiile criticate sunt neconstituționale.

Dispozițiile legale criticate instituiau o excepție de la regula în materie, de aplicare a unei cote unice indiferent de venit. Excepția se aplica persoanelor cu venituri mici și/sau neregulate, pentru care s-a instituit obligația de plată a contribuției aplicate la salariul de bază minim brut pe țară, având ca principiu de bază, principiul solidarității sociale. În motivarea punctului său de vedere, Avocatul Poporului a arătat că reglementarea trebuie să respecte și principiul constituțional al justei așezări a sarcinilor fiscale. Acesta implică un complex de condiții de care legiuitorul este ținut atunci când instituie anumite obligații fiscale în sarcina contribuabililor. În acest sens, în jurisprudența sa Curtea Constituțională a

consacrat conceptul potrivit căruia *"fiscalitatea trebuie să fie nu numai legală, ci și proporțională, rezonabilă, echitabilă și să nu diferențieze impozitele pe criteriul grupelor sau categoriilor de cetățeni"* (Decizia nr. 6/1993, Decizia nr. 3/1994, Decizia nr. 940/2010, și Decizia nr. 164/2013).

Într-o speță similară (Decizia nr. 1394/2010), instanța de contencios constituțional a reținut că *"așezarea justă a sarcinilor fiscale trebuie să reflecte însuși principiul egalității cetățenilor în fața legii, prin impunerea unui tratament identic pentru situații identice și să țină cont, în același timp, de capacitatea contributivă a contribuabililor, luând în considerare elementele ce caracterizează situația individuală și sarcinile sociale ale acestora"*, constatând că niciuna dintre aceste cerințe nu este respectată de textul de lege criticat, deoarece tratamentul juridic diferențiat nu este justificat de nicio împrejurare obiectivă. Astfel, se arată că *"Natura veniturilor (n.n. venituri din cedarea folosinței bunurilor, investiții și dobânzi) nu constituie, din perspectiva textului de lege criticat, un criteriu pentru instituirea unei reglementări diferite."* În acest sens, Curtea Constituțională observa că *"teza întâi a art. 257 alin. (2) lit. f) se supune aceleiași reguli generale, aplicabile tuturor categoriilor de venituri, și numai dispozițiile tezei finale, referitoare la contribuția minimă datorată, instituie un tratament diferit."* În același timp, instanța de contencios administrativ constata că *"obligția instituită de prevederile art. 257 alin. (2) lit. f) teza finală din Legea nr. 96/2006 poate conduce, în practică, la obligarea asiguratului de a plăti o contribuție mai mare decât înseși veniturile realizate. Or, o asemenea prevedere nu poate fi considerată, sub niciun aspect, ca asigurând proporționalitatea și caracterul rezonabil al sarcinii fiscale, în sensul celor arătate mai sus."*

Avocatul Poporului a reținut că dispozițiile art. 296²⁷ și art. 296²⁸ din Codul fiscal reiau și mențin soluția legislativă din art. 257 alin. (2) lit. f) teza finală din Legea nr. 95/2006, argumentele de mai sus fiind aplicabile cu acuratețe.

Soluția Curții Constituționale

Prin Decizia nr. 903/2015, Curtea Constituțională a **respins ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate** (decizie în faza de redactare, la data întocmirii raportului).

g) Avocatul Poporului a considerat că dispozițiile art. 47 din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil sunt neconstituționale în măsura în care se aplică și acțiunilor în contestația filiației față de tatăl din căsătorie, pentru motivele arătate în continuare:

În categoria normelor juridice de noutate absolută introduse de noul Cod civil, se regăsește și contestația filiației față de tatăl din căsătorie, instituție nouă de drept civil, căreia nu-i se poate găsi un corespondent în vechea reglementare, existentă în Codul familiei, doctrina și practica judiciară fiind cele care au creat o cale de acțiune în așa numita contestare a paternității copilului aparent din căsătorie. Prin această acțiune, se urmărește exclusiv înlăturarea prezumției de paternitate greșit aplicate datorită înregistrării greșite a copilului, ca fiind din căsătorie. Lipsa acestei reglementări în Codul familiei a determinat introducerea unor reguli clare în noul Cod civil – art. 434.

Dat fiind această diferență majoră între cele două reglementări cea veche și cea nouă, înseamnă că reglementările novatoare vor fi destinate exclusiv situațiilor constituite după intrarea în vigoare a legii și care respectă întocmai exigențele acesteia. Principiul

neretroactivității nu este însă încălcat dacă se aplică legea nouă unor raporturi constituite în trecut, dar care se adaptează condițiilor nou introduse, prin reconfigurarea elementelor sale. În aceste cazuri, aplicarea imediată a legii noi este dictată de importanța acelei reglementări, în considerarea necesității de a proteja anumite drepturi și valori deosebit de însemnate. Or, Avocatul Poporului a apreciat că **dreptul copilului de a-și cunoaște identitatea personală trebuie protejat în toate formele, indiferent că vorbim de copiii născuți anterior intrării în vigoare a noului Cod civil sau de cei născuți după intrarea în vigoare a acestuia.** Deosebirea de tratament juridic apare ca nefiind întemeiată pe un criteriu obiectiv și rezonabil, creându-se astfel o situație în care este imposibil să se acorde prioritate realității biologice asupra unei prezumții legale de paternitate, ceea ce nu este compatibil cu obligația statelor de a garanta respectarea efectivă a vieții private și de familie, conform art. 8 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 1062/2012, a reținut că situația diferită în care se află titularii dreptului la acțiunea în tăgada paternității, în funcție de data nașterii copilului a cărui paternitate se contestă, derivă din succesiunea în timp a actelor normative în materie, mai concret, din aplicarea principiului general de drept *tempus regit actum*. Însă, având în vedere cele invocate, s-a considerat că în această situație nu-și găsește aplicabilitatea principiul *tempus regit actum*.

Soluția Curții Constituționale

Prin Decizia nr. 847/2015, Curtea Constituțională a respins excepția de neconstituționalitate invocată.

h) Într-un punct de vedere exprimat în privința prevederilor art. 209 alin. (16) din Codul de procedură penală, Avocatul Poporului a apreciat că prevederile criticate sunt constituționale în măsura în care se consideră că termenul de 6 ore are natura juridică a unui termen peremptoriu. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituiau dispozițiile art. 209 alin. (16) din Codul de procedură penală, raportate la art. 16, art. 21 alin. (3) și art. 24 din Constituție.

Dispozițiile legale criticate au următorul conținut: *”Procurorul sesizează judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța competentă, în vederea luării măsurii arestării preventive față de inculpatul reținut, cu cel puțin 6 ore înainte de expirarea duratei reținerii acestuia.”*

Referitor la critica de neconstituționalitate a **art. 209 alin. (16) din Codul de procedură penală, raportată la art. 21 alin. (3) și art. 24 din Constituție**, Avocatul Poporului a constatat că aceasta ar putea fi reținută. Textul de lege criticat reglementa termenul de sesizare al judecătorului de drepturi și libertăți în cazul luării măsurii arestării preventive față de inculpatul reținut. **Ca atare, natura juridică a acestui termen – imperativ sau de recomandare – este deosebit de importantă datorită materiei de reglementare, măsurile privative de libertate.** Deoarece aceste măsuri reprezintă limitări ale libertății individuale, persoanele afectate beneficiază de garanții constituționale și de drept internațional în vederea prevenirii unor abuzuri de drept. În acest sens, prevederile art. 6 paragraful 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale instituie o serie de drepturi-garanții pentru acuzați, printre care – la lit. b) – dreptul să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale.

Pe plan intern, la nivel procedural, printre condițiile cerute de lege pentru ca un act procesual sau procedural să fie valabil se numără și condiția privitoare la timpul în care trebuie realizat actul. Astfel, intervalul de timp înăuntrul căruia sau până la care se pot ori trebuie îndeplinite anumite acte în cadrul procesului penal trebuie fixat astfel încât procesul să se desfășoare într-un termen rezonabil, dar să se asigure părților timpul necesar pentru a-și exercita drepturile procesuale și pentru a-și îndeplini obligațiile prevăzute de lege, iar, în cazul particular al măsurilor preventive, să se împiedice prelungirea duratei constrângerii peste limita necesară desfășurării normale a procesului penal.

Îndeplinirea actelor procedurale cu respectarea întocmai a termenelor legale reprezintă un element important în desfășurarea procesului penal, fără de care ar fi imposibilă respectarea principiilor fundamentale ale procesului penal, respectiv legalitatea, prezumția de nevinovăție, principiul aflării adevărului, principiul oficialității, garantarea libertății și siguranței persoanei, garantarea dreptului la apărare, dreptul la un proces echitabil, egalitatea părților în procesul penal.

Totodată, în materia măsurilor preventive, dreptul la apărare trebuie exercitat în mod real, întrucât excedează sferei intereselor inculpatului, interesând întreg procesul penal. Ca urmare, Avocatul Poporului a considerat că prin reglementarea termenului de sesizare a judecătorului de drepturi și libertăți pentru luarea măsurii arestării preventive, intenția legiuitorului a fost aceea de a face din respectarea principiului garantării libertății persoanei și asigurarea dreptului la apărare al inculpatului reținut o regulă efectivă, iar nu una declarativă, pur teoretică. Astfel, s-a avut în vedere acordarea unui interval de timp suficient atât pentru pregătirea unei apărări efective, cât și pentru studierea dosarului de către judecătorul de drepturi și libertăți, pentru a putea delibera și dispune în cunoștință de cauză cu privire la legalitatea și temeinicia măsurii preventive. În acest sens, instanța europeană a drepturilor omului a statuat că **este crucial ca judecătorul să beneficieze de deplină capacitate de concentrare și atenție pentru a putea urmări dezbaterile și pentru a dispune o soluție lămuritoare** (Hotărârea din 19 octombrie 2004, pronunțată în Cauza Makhfi împotriva Franței, paragraful 40). Eventuala nerespectare a termenului impus de legiuitor a fost apreciat ca fiind de natură a încălca art. 24 din Constituție și art. 6 paragraful 3 lit. b) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Mai mult decât atât, într-o situație similară, Curtea Constituțională a constatat că nerespectarea termenului de depunere a propunerii de prelungire a arestării preventive la judecătorul de drepturi și libertăți ”cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea duratei arestării preventive”, termen instituit prin art. 235 alin. (1) din Codul de procedură penală, este de natură să cauzeze o vătămare procesuală, concretizată în încălcarea dreptului fundamental la apărare al inculpatului arestat (Decizia nr. 336/2015). Prin analogie, Avocatul Poporului a apreciat că rațiunea sesizării judecătorului de drepturi și libertăți în vederea luării măsurii arestării preventive față de inculpatul reținut, cu cel puțin 6 ore înainte de expirarea duratei reținerii acestuia, a fost aceea de a asigura respectarea dreptului fundamental la apărare al inculpatului reținut, iar acest termen are natura juridică a unui termen peremptoriu. Pe cale de consecință, în cazul nerespectării acestui termen, sunt incidente normele procesual penale ale art. 268 alin. (1) din Codul de procedură penală, care impun sancțiunea decăderii procurorului din exercițiul dreptului de a depune propunerea de luare a măsurii arestului preventiv și nulitatea absolută a actului făcut peste termen.

Soluția Curții Constituționale

La data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu pronunțase o decizie în privința textului de lege criticat.

i) Examinând critica de neconstituționalitate a art. 215¹ din Codul de procedură penală, Avocatul Poporului a apreciat, în punctul de vedere transmis Curții Constituționale, că dispozițiile legale indicate ar contraveni art. 16, art. 21 și art. 24 din Constituție, pentru următoarele considerente:

Cadrul general pentru măsurile preventive este stabilit de art. 202 - 208 din Codul de procedură penală. Potrivit art. 202 alin. (4), măsurile preventive sunt: reținerea; controlul judiciar; controlul judiciar pe cauțiune; arestul la domiciliu; arestarea preventivă. Legiuitorul a reglementat sintetic, într-un singur articol - art. 202 - toate condițiile generale pentru luarea acestor măsuri și a stabilit, unitar, că nicio măsură preventivă nu poate fi dispusă, confirmată, prelungită sau menținută dacă există o cauză care împiedică punerea în mișcare sau exercitarea acțiunii penale.

Totodată, art. 203 alin. (5) din Codul de procedură penală prevede că, în cursul urmăririi penale și al procedurii de cameră preliminară, cererile, propunerile, plângerile și contestațiile privitoare la măsurile preventive se soluționează în camera de consiliu, prin încheiere motivată, care se pronunță în camera de consiliu.

Distinct de cadrul general aplicabil tuturor măsurilor preventive, controlul judiciar este reglementat de art. 211 – 215¹ din același act normativ. În ceea ce privește procedura de prelungire a măsurii controlului judiciar în faza de urmărire penală, art. 215¹ din Codul de procedură penală stabilește că: *în cursul urmăririi penale, controlul judiciar poate fi prelungit de către procuror, prin ordonanță, dacă se mențin temeiurile care au determinat luarea măsurii sau au apărut temeiuri noi care să justifice prelungirea acestuia, fiecare prelungire neputând să depășească 60 de zile; ordonanța procurorului prin care s-a prelungit măsura controlului judiciar se comunică în aceeași zi inculpatului; împotriva ordonanței procurorului prin care s-a prelungit măsura controlului judiciar, inculpatul poate face plângere la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în fond.*

Însă, din economia acestor texte legale, nu se desprind anumite aspecte de ordin procedural pentru prelungirea măsurii controlului judiciar în faza urmăririi penale, aspecte care au fost însă detaliat reglementate pentru măsura arestării preventive, în art. 235: propunerea de prelungire a arestării preventive împreună cu dosarul cauzei se depun la judecătorul de drepturi și libertăți cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea duratei arestării preventive; judecătorul de drepturi și libertăți fixează termen pentru soluționarea propunerii de prelungire a arestării preventive înainte de expirarea măsurii, ziua și ora stabilite se comunică procurorului, iar avocatul inculpatului este încunoscător și i se acordă, la cerere, posibilitatea de a studia dosarul cauzei; inculpatul este ascultat de judecătorul de drepturi și libertăți asupra tuturor motivelor pe care se întemeiază propunerea de prelungire a arestării preventive, în prezența unui avocat, ales sau numit din oficiu; participarea procurorului este obligatorie; judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra propunerii de prelungire a arestării preventive înainte de expirarea duratei acesteia.

Date fiind elementele comune care privesc natura juridică a măsurilor preventive, condițiile generale pentru luarea, menținerea, prelungirea acestora și, îndeosebi, finalitatea urmărită, am apreciat că, pentru a se asigura egalitatea în drepturi a cetățenilor, sub

aspectul unui necesar echilibru al armelor în cadrul procesului penal, dreptul la un proces echitabil și dreptul la apărare, ar trebui ca **procedura de prelungire a măsurii controlului judiciar să fie explicit reglementată sub toate aspectele, inclusiv în ceea ce privește termenul de depunere a propunerii de prelungire a măsurii.**

Așa cum a statuat Curtea Constituțională în jurisprudența sa, un aspect fundamental al dreptului la un proces echitabil constă în egalitatea armelor între acuzare și apărare și în caracterul contradictoriu al procedurii (Decizia nr. 599/2014, Decizia nr. 641/2014, Decizia nr. 506/2015). Cu privire la principiul egalității armelor, instanța de contencios constituțional a reținut că acesta presupune ca fiecare parte să dispună de posibilitatea rezonabilă de a-și prezenta cauza în condiții care să nu o plaseze într-o situație dezavantajoasă față de adversarul sau adversarii săi. În același timp, contradictorialitatea reprezintă dreptul fiecărei părți de a participa la prezentarea, argumentarea și dovedirea pretențiilor sau apărărilor sale, precum și dreptul de a discuta și combate susținerile și probele adversarului sau adversarilor săi.

Prin Decizia nr. 336/2015, Curtea Constituțională a statuat că procesul penal implică desfășurarea unei activități compuse dintr-o succesiune de acte reglementate de legea de procedură penală, activitate care impune ca, în disciplinarea actelor procesuale și procedurale, să se țină seama și de elementul timp. De aceea, printre condițiile cerute de lege pentru ca un act procesual sau procedural să fie valabil se numără și condiția privitoare la timpul în care trebuie realizat actul. Astfel, intervalul de timp înăuntrul căruia sau până la care se pot ori trebuie îndeplinite anumite activități sau acte în cadrul procesului penal trebuie fixat astfel încât procesul să păstreze în desfășurarea sa un ritm accelerat, fără însă să se împiedice aflarea adevărului sau respectarea drepturilor părților. Așadar, stabilirea unor termene pentru desfășurarea procesului penal are în vedere două obiective: pe de o parte, desfășurarea procesului penal într-un termen rezonabil, nelăsându-le organelor judiciare și părților libertatea de a acționa când vor și pe orice durată de timp, iar pe de altă parte, termenele trebuie să asigure părților timpul necesar pentru a-și exercita drepturile procesuale și pentru a-și îndeplini obligațiile prevăzute de lege, iar, în cazul particular al măsurilor procesuale, incluzând măsurile preventive, împiedică prelungirea duratei constrângerii peste limita necesară desfășurării normale a procesului penal. Așa încât, îndeplinirea actelor procedurale cu respectarea întocmai a termenelor legale reprezintă un element important în desfășurarea procesului penal, fără de care ar fi imposibilă respectarea principiilor fundamentale ale procesului penal, respectiv legalitatea, prezumția de nevinovăție, principiul aflării adevărului, principiul oficialității, garantarea libertății și siguranței persoanei, garantarea dreptului la apărare, dreptul la un proces echitabil, egalitatea părților în procesul penal.

Astfel, în cazurile în care propunerea de prelungire a controlului judiciar s-ar depune chiar înainte de expirarea duratei măsurii, intervalul de timp rămas până la soluționarea propunerii ar fi insuficient pentru pregătirea unei apărări efective, încălcându-se astfel art. 21 și art. 24 din Constituție.

În considerentele deciziei mai sus amintite, referitoare la prelungirea arestării preventive, Curtea Constituțională a subliniat că *"dreptul la apărare în materia măsurilor preventive trebuie exercitat în mod real, prin reglementarea termenului de depunere a propunerii de prelungire a duratei arestului preventiv, intenția legiuitorului fiind aceea de a face din respectarea principiului garantării libertății persoanei și asigurarea dreptului la apărare al inculpatului arestat o regulă efectivă, iar nu una declarativă, pur teoretică"*.

Dacă în cazul măsurilor preventive privative de libertate legiuitorul a prevăzut expres termenul pentru depunerea propunerii de prelungire a arestării preventive, astfel încât inculpatul să își poată face apărarea în mod efectiv, nu doar teoretic, în cazul măsurii preventive a controlului judiciar, dispozițiile art. 211-215¹ din Codul de procedură penală nu conțineau o asemenea prevedere, ceea ce atrage încălcarea art. 16 alin. (1), art. 21 și art. 24 din Constituție.

Soluția Curții Constituționale

La data întocmirii raportului, Curtea Constituțională nu pronunțase o decizie în privința textului de lege criticat.

j) Avocatul Poporului a formulat punctul său de vedere în sensul că dispozițiile art. 222 alin. (4) din Codul de procedură penală sunt neconstituționale în măsura în care se interpretează că "termenul de 5 zile înainte de expirarea duratei măsurii arestului la domiciliu" este un termen de recomandare, iar nu un termen imperativ. Astfel, Avocatul Poporului a apreciat că excepția de neconstituționalitate a art. 222 alin. (4) din Codul de procedură penală, față de art. 24 din Legea fundamentală și față de art. 6 paragraful 3 lit. b) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, **este întemeiată**, pentru considerentele reținute de Curtea Constituțională în Decizia nr. 336/2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 235 alin. (1) din Codul de procedură penală.

În ceea ce privește natura juridică a termenului de 5 zile înainte de expirarea cărora procurorul trebuie să depună propunerea de prelungire a arestării preventive, împreună cu dosarul cauzei, la judecătorul de drepturi și libertăți, Curtea Constituțională a reținut, în esență, următoarele:

În cazurile în care propunerea de prelungire a arestării preventive se depune cu mai puțin de 5 zile înainte de expirarea duratei măsurii, intervalul de timp rămas până la soluționarea propunerii este insuficient pentru pregătirea unei apărări efective, încălcându-se astfel art. 24 din Constituție și art. 20 din Legea fundamentală raportat la dispozițiile art. 6 paragraful 3 lit. b) din Convenție. Aceasta întrucât dreptul la apărare în materia măsurilor preventive trebuie exercitat în mod real, prin reglementarea termenului de depunere a propunerii de prelungire a duratei arestului preventiv, intenția legiuitorului fiind aceea de a face din respectarea principiului garantării libertății persoanei și asigurarea dreptului la apărare al inculpatului arestat o regulă efectivă, iar nu una declarativă, pur teoretică. De altfel, Curtea a reținut că, din jurisprudența instanței de la Strasbourg se desprind exigențe suplimentare de natură să asigure un conținut mai profund dreptului la apărare.

În situația în care procurorul depune propunerea de prelungire a arestării preventive la instanță cu mai puțin de 5 zile înainte de expirarea duratei acesteia, intervalul de timp astfel rămas este insuficient pentru studierea de către judecător a cauzei, pentru derularea ședinței și pentru soluționarea propunerii în raport cu dispozițiile referitoare la înfăptuirea justiției, cuprinse în art. 124 din Legea fundamentală. Or, Curtea a arătat că rațiunea termenului reglementat de art. 235 alin. (1) din Codul de procedură penală este și aceea de **a da posibilitatea judecătorului să cunoască dosarul cauzei pentru a putea delibera și dispune în cunoștință de cauză cu privire la cererea de prelungire a măsurii privative de libertate, astfel încât să fie înlăturat arbitrariul din soluția sa.** Așa încât, în lipsa unui termen îndestulător în care să studieze propunerea de arestare preventivă, instanța ar putea pronunța o soluție ce nu s-ar baza pe cunoașterea amănunțită a cauzei, garantarea dreptului la apărare al inculpatului arestat impunând să nu existe nici măcar o aparență de

arbitrar în modul în care judecătorul de drepturi și libertăți dispune cu privire la prelungirea duratei măsurii privative de libertate.

Ca atare, scopul termenului de depunere a propunerii de prelungire a duratei arestării preventive este acela de a asigura respectarea dreptului fundamental la apărare al inculpatului arestat și de a elimina arbitrariul cât privește dispunerea prelungirii măsurii privative de libertate. Acest termen are natura juridică a unui termen peremptoriu. Aceasta este singura interpretare care poate determina compatibilitatea normelor procesual penale criticate cu dispozițiile constituționale și convenționale referitoare la dreptul la apărare și cu dispozițiile constituționale privind înfăptuirea justiției.

Față de cele de mai sus, având în vedere regimul juridic atribuit de lege celor două măsuri preventive, arestarea preventivă și arestul la domiciliu, precum și reglementările similare în ceea ce privește prelungirea măsurilor, considerentele reținute de Curtea Constituțională în Decizia nr. 336/2015 au fost considerate ca fiind deplin aplicabile și în privința textelor de lege criticate.

Soluția Curții Constituționale

Până la data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu se pronunțase în privința excepției de neconstituționalitate invocată.

k) Pentru identitate de rațiune cu argumentele prezentate în dosarul arătat mai sus având ca obiect prevederile art. 222 alin. (4) din Codul de procedură penală, *Avocatul Poporului a formulat punctul său de vedere și în privința art. 207 alin. (1) din Codul de procedură penală, arătând că acesta este neconstituțional în măsura în care se interpretează că "termenul de 5 zile înainte de expirarea duratei măsurii preventive" este un termen de recomandare, iar nu un termen imperativ.*

Soluția Curții Constituționale

Până la data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu pronunțase o decizie în privința excepției de neconstituționalitate invocată.

l) În privința dispozițiilor art. 142¹ și ale art. 143 alin. (2¹) din Codul de procedură penală, Avocatul Poporului și-a exprimat punctul de vedere în sensul neconstituționalității acestora în raport de prevederile art. 1 alin. (5), art. 21 și art. 24 din Legea fundamentală.

Prin dispozițiile art. 142¹ și ale art. 143 alin. (2¹) din Codul de procedură penală, se stabilea că orice persoană autorizată care realizează activități de supraveghere tehnică sau care transmite ori primește date rezultate din activitățile de supraveghere tehnică, are posibilitatea de a asigura semnarea electronică a datelor rezultate din activitățile de supraveghere tehnică, utilizând o semnătură electronică extinsă bazată pe un certificat calificat eliberat de un furnizor de servicii de certificare acreditat. De asemenea, orice persoană autorizată care realizează copii ale unui suport de stocare a datelor informatice care conține rezultatul activităților de supraveghere tehnică are posibilitatea să verifice integritatea datelor incluse în suportul original și, după efectuarea copiei, să semneze datele incluse în aceasta, utilizând o semnătură electronică extinsă.

Avocatul Poporului a arătat că dispozițiile legale criticate încalcă prevederile constituționale referitoare la dreptul la un proces echitabil și dreptul la apărare, ca urmare a lipsei de claritate și previzibilitate a normei, motivat de faptul că nu permit inculpatului sau apărătorului acestuia accesul nemijlocit la probele administrate în proces, în speță, la datele rezultate din activitățile de supraveghere tehnică. Simpla asumare a responsabilității

persoanei autorizate care realizează activități de supraveghere tehnică, transmite ori primește date rezultate din activitățile de supraveghere tehnică ori care realizează copiile unui suport de stocare a datelor informatice, în ceea ce privește integritatea datelor, nu este suficientă pentru a oferi inculpatului suficiente garanții procedurale, menite să asigure exercitarea deplină a dreptului la apărare.

Astfel, dreptul la apărare trebuie să confere oricărei părți implicate într-un proces posibilitatea de a folosi toate mijloacele prevăzute de lege prin care pot fi invocate situații sau împrejurări ce susțin și probează apărarea. Acesta include posibilitatea de a folosi orice mijloc de probă și de a solicita administrarea unor probe, în ședință publică, în condiții de contradictorialitate și oralitate, cu respectarea garanțiilor constituționale și convenționale.

În jurisprudența sa (Deciziile nr. 599/2014 și nr. 423/2015), Curtea Constituțională a statuat că principiul contradictorialității trebuie să îngăduie părților să participe în mod egal la prezentarea, argumentarea, discutarea și combaterea susținerilor făcute de fiecare și să își exprime opinia asupra inițiativelor instanței în scopul stabilirii adevărului. Principiul este exprimat prin adagiul *audiatur et altera pars*. Totodată, Curtea Constituțională a statuat că, pentru ca părțile să aibă plenitudinea exercitării drepturilor lor, este necesar ca acestea să uzeze nu numai de o procedură eminentemente scrisă, ci și de contradictorialitate și oralitate, componente esențiale ale dreptului la un proces echitabil. Chiar dacă procurorul și părțile pot depune note scrise cu privire la admisibilitatea ori temeinicia plângerii, nicio parte nu are posibilitatea de a cunoaște conținutul acestora și de a produce contraargumente. Cu alte cuvinte, în sarcina instanței cade obligația de a efectua o examinare efectivă a motivelor invocate de petent, părți și procuror, care trebuie înțeleasă ca o necesitate a examinării argumentelor decisive pentru soluționarea cauzei.

Cu același prilej, Curtea a reținut că garanțiile referitoare la un proces echitabil implică și dreptul participanților la proces de a lua cunoștință de orice înscris sau observație prezentat/prezentată instanței și să îl/o dezbată. Acest aspect este esențial pentru încrederea justițiabililor în funcționarea justiției și se bazează pe siguranța părților că s-au putut exprima cu privire la orice înscris din dosar.

De asemenea, prin Deciziile nr. 641/2014 și nr. 166/2015, Curtea Constituțională a subliniat, în ceea ce privește contradictorialitatea, că aceasta *"este, în primul rând, posibilitatea reală de a dezbate în fața judecătorului tot ceea ce este avansat în drept sau în fapt de către adversar și tot ceea ce este prezentat de acesta, probe sau alte documente. Din perspectiva protejării drepturilor omului, principiul contradictorialității este un element al principiului egalității armelor și al dreptului la un proces echitabil. Astfel, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că egalitatea armelor este o trăsătură inerentă a unui proces echitabil, care presupune ca fiecărei părți să i se acorde posibilitatea rezonabilă de a prezenta cauza în condiții care să nu o plaseze într-o situație net dezavantajoasă vizavi de adversarul său (Hotărârea din 16 noiembrie 2006, pronunțată în Cauza Klimentyev împotriva Rusiei, paragraful 95). [...] Totodată, instanța europeană a statuat că un aspect fundamental al dreptului la un proces echitabil este acela că, în materie penală, inclusiv elementele ce țin de procedură, ar trebui să se desfășoare într-o manieră contradictorie, trebuind să existe egalitate de arme între acuzare și apărare. Dreptul la un proces în contradictoriu înseamnă, într-un caz penal, că atât procurorului, cât și inculpatului, trebuie să li se ofere posibilitatea de a avea cunoștință și de a putea aduce observații referitoare la toate probele prezentate sau la observațiile depuse de către cealaltă parte în vederea influențării deciziei instanței (Hotărârea din 16 februarie 2000, pronunțată în Cauza Rowe și Davis împotriva Regatului Unit, paragraful*

60). *Legislația națională poate îndeplini această exigență în diverse maniere, dar metoda adoptată de către aceasta trebuie să garanteze ca partea adversă să fie la curent cu depunerea observațiilor și să aibă posibilitatea veritabilă de a le comenta (Hotărârea din 28 august 1991, pronunțată în Cauza Brandstetter împotriva Austriei)".*

Prin urmare, pentru a asigura dreptul părților la un proces echitabil în componenta sa privind contradictorialitatea și egalitatea armelor, textele legale criticate ar trebui să îndeplinească cerințe de claritate și previzibilitate și să permită inculpatului sau apărătorului acestuia accesul nemijlocit la toate probele administrate în proces.

Referitor la **previzibilitate**, Curtea Constituțională a statuat în jurisprudența sa (Deciziile nr. 65/2015 și nr. 1/2012) că orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de precis și clar pentru a putea fi aplicat; astfel, formularea cu o precizie suficientă a actului normativ permite persoanelor interesate să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat. Dispozițiile legale sunt precise și previzibile atunci când destinatarul normei juridice este capabil să își adapteze conduita în funcție de conținutul acesteia, în concordanță cu prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție care consacră principiul respectării obligatorii a legilor.

Sub acest aspect, Avocatul Poporului a apreciat că dispozițiile art. 142¹ și ale art. 143 alin. (2¹) din Codul de procedură penală **nu sunt clare, predictibile și neechivoce**, astfel încât să elimine orice confuzie în procesul de interpretare și aplicare a acestora, în cadrul procesului penal și, totodată, să asigure exigențele dreptului la un proces echitabil și ale dreptului la apărare.

Soluția Curții Constituționale

Până la data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu pronunțase o decizie în privința excepției de neconstituționalitate invocată.

m) Examinând excepția de neconstituționalitatea a dispozițiilor art. 54 alin. (4) din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, potrivit căroră *"decontarea cheltuielilor dintre autoritățile administrației publice locale se face în baza costului mediu lunar al cheltuielilor efectuate în luna anterioară de centrul în care persoana cu handicap este îngrijită și protejată"*, Avocatul Poporului a apreciat că **acestea sunt neconstituționale în măsura în care se aplică și persoanelor cu handicap admise în centru înainte de intrarea în vigoare a Ordinului nr. 468/2009.**

Argumentele Avocatului Poporului au avut în vedere faptul că întrucât prin textul legal criticat nu se precizează că decontarea cheltuielilor pentru îngrijirea unei persoane cu handicap într-un centru rezidențial situat într-o altă unitate administrativ-teritorială decât cea de domiciliu se face lunar, pentru luna anterioară și numai pentru persoanele cu handicap admise în centru după intrarea în vigoare a acestui ordin, în practică se poate ajunge în situația în care direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului care dețin un centru rezidențial condiționează primirea persoanelor cu handicap din alte unități administrativ-teritoriale, care nu au centre rezidențiale, de decontarea cheltuielilor pentru toate persoanele cu handicap provenite din acele unități administrativ-teritoriale, de la data internării acestora, indiferent dacă internarea s-a făcut înainte de emiterea Ordinului nr. 468/2009. În acest fel se ajunge la aplicarea retroactivă a dispozițiilor legale, în dezacord cu art. 15 alin. (2) din Constituție.

Precizăm că o astfel de critică a fost formulată de instituția Avocatul Poporului încă din anul 2013, când a fost întocmit *Raportul special privind protecția persoanelor cu handicap*, prin care s-a recomandat modificarea acestor dispoziții legale în sensul înlăturării caracterului lor ambiguu.

Soluția Curții Constituționale

Până la data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu se pronunțase în privința excepției de neconstituționalitate invocată.

n) Examinând criticile de neconstituționalitate aduse dispozițiilor art. 76 alin. (2) din Legea nr. 293/2004, privind Statutul funcționarilor publici cu statut special din Administrația Națională a Penitenciarelor, republicată, față de art. 1 alin. (4), (5) și art. 73 alin. (3) lit. j) din Constituție, Avocatul Poporului a considerat că acestea pot fi reținute, pentru argumentele ce vor fi prezentate în continuare.

Potrivit normelor criticate „Repararea pagubelor aduse Administrației Naționale a Penitenciarelor și unităților de penitenciare în situațiile prevăzute la alin. (1) se dispune prin emiterea de către directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor ori de către directorii unităților de penitenciare a unei dispoziții de imputare, în termen de 30 de zile de la constatarea pagubei, sau, după caz, prin semnarea unui angajament de plată, conform metodologiei stabilite prin ordin al ministrului justiției. Împotriva dispoziției de imputare personalul în cauză se poate adresa instanței de contencios administrativ competente, în condițiile legii. Dreptul de a emite dispoziția de imputare se prescrie în termen de 3 ani de la data producerii pagubei”.

În punctul de vedere exprimat, Avocatul Poporului a apreciat că argumentele reținute în considerentele Deciziei nr. 392/2014 a Curții Constituționale sunt aplicabile și în acest dosar, având în vedere faptul că aspecte ce țin de statutul funcționarului public nu ar trebui reglementate prin acte normative de rang inferior.

Prin decizia menționată, instanța de contencios constituțional a stabilit că normele criticate în acea speță sunt neconstituționale întrucât „nu numai că nu reglementează procedura disciplinară prealabilă, aplicarea sancțiunilor disciplinare sau activitatea consiliului de disciplină, ci deleagă reglementarea acestor aspecte importante ministrului de resort care este abilitat să adopte ordine. Așadar, se ajunge la situația ca un aspect esențial care vizează executarea și/sau încetarea raporturilor de serviciu să fie reglementat printr-un act administrativ, care, de altfel, în cazul de față, nici măcar nu a fost publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, ceea ce este de natură să confere un caracter iluzoriu posibilităților autorului excepției de neconstituționalitate de a se apăra în mod eficient”.

În atare condiții, soluția legislativă constatată ca fiind neconstituțională nu este diferită de cea criticată în prezenta speță, având în vedere că recuperarea pagubelor produse patrimoniului Administrației Naționale a Penitenciarelor și unităților de penitenciare, în care își desfășoară activitatea funcționarul public cu statut special, nu se realizează în condiții impuse întocmai de Legea nr. 293/2004. Astfel, în temeiul art. 76 alin. (2) din Legea nr. 293/2004, republicată, cu modificările ulterioare, ministrul justiției a emis Ordinul nr. 1760/C/2013 prin care s-a aprobat Metodologia privind stabilirea răspunderii patrimoniale a funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare.

Chiar dacă această modalitate poate părea ca fiind una simplificată și operativă, de acoperire a unui prejudiciu, în fapt aduce atingere dispozițiilor art. 73 alin. (3) lit. j) din

Constituție, potrivit căreia statutul funcționarilor publici se reglementează prin lege organică, în condițiile în care răspunderea patrimonială, ca formă a răspunderii juridice a funcționarilor publici decurgând din executarea unui raport de serviciu, trebuie stabilită prin lege organică, iar nu prin acte normative cu natură juridică inferioară, date în executarea legii.

În acest context, au fost menționate și prevederile art. 4 alin. (3) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, potrivit căreia „*actele normative date în executarea legilor, ordonanțelor sau a hotărârilor Guvernului se emit în limitele și potrivit normelor care le ordonă*”.

Astfel, actele normative de nivel inferior trebuie să corespundă atât cerințelor de competență și procedură, cât și celor legate de concordanța conținutului cu cel al actului normativ având forța juridică superioară. Or, în cazul de față, legea organică reglementând statutul funcționarului public cu statut special din sistemul administrației penitenciare nu cuprindea elemente suficiente, precise și clare din care să rezulte procedura de stabilire a răspunderii patrimoniale a funcționarilor prevăzuți în ipoteza normei, astfel încât norma administrativă să poată fi emisă în limitele și potrivit normei principale a cărei executare o asigură.

Legea organică, fiind adoptată cu o majoritate parlamentară absolută, poate fi considerată o extensie a prevederilor constituționale, legiuitorul constituant rezervând această procedură anumitor domenii, expres și limitativ specificate de art. 73 alin. (3) din Legea fundamentală. Decizia puterii constituante de a reglementa anumite aspecte ale vieții sociale prin legi organice nu poate fi ignorată, reprezentând un imperativ procedural. Ca atare, statutul special de care trebuie să se bucure funcționarul public din sistemul administrației penitenciare, investit de altfel cu exercițiul autorității publice, este consacrat și garantat constituțional.

Procedura de stabilire a răspunderii patrimoniale, vizând executarea raporturilor de serviciu ale funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, ajungea, în aplicarea art. 76 alin. (2) din Legea nr. 293/2004, republicată, cu modificările ulterioare, să fie reglementată prin act administrativ al ministrului justiției. Astfel, atribuții care aparțin exclusiv majorității parlamentare absolute sunt delegate unui membru al Guvernului, iar aspecte ce trebuie stabilite, conform imperativelor constituționale, prin lege organică, dobândeau în fapt, caracter infralegal, administrativ, eludând regimul juridic stabilit la nivel constituțional pentru domeniul în cauză.

Soluția Curții Constituționale

La data întocmirii prezentului raport, dosarul se afla în fază de raport, pe rolul Curții Constituționale.

o) Avocatul Poporului a apreciat că prevederile art. 37¹ alin. (4) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, sunt neconstituționale în măsura în care limitează posibilitatea decontării cheltuielilor de transport doar la activitățile de formare continuă.

Dispozițiile legale criticate aveau următorul conținut: *”Cheltuielile de transport ale auditorilor de justiție și ale personalului de instruire al Institutului Național al Magistraturii, care participă la activitățile de formare profesională continuă organizate de Institutul Național al Magistraturii, se suportă din bugetul acestei instituții.”*

În punctul de vedere exprimat, Avocatul Poporului a reținut că dispozițiile legale criticate sunt **neconstituționale** față de art. 16 și art. 20 din Constituția României, pe

considerentul că textul criticat instituie o discriminare între personalul de instruire al Institutului Național al Magistraturii, care participă la activități de formare profesională continuă, pe de o parte, și personalul de instruire care desfășoară activități în cadrul formării inițiale, pe de altă parte.

Soluția Curții Constituționale

Până la data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu se pronunțase în privința excepției de neconstituționalitate invocată.

p) Referitor la critica de neconstituționalitate a art. 486 alin. (2) din Codul de procedură penală, față de art. 16 și art. 21 din Constituție, Avocatul Poporului a apreciat că aceasta poate fi reținută.

Potrivit textului legal criticat, „În cazul în care instanța admite acordul de recunoaștere a vinovăției și între părți nu s-a încheiat tranzacție sau acord de mediere cu privire la acțiunea civilă, instanța lasă nesoluționată acțiunea civilă. În această situație, hotărârea prin care s-a admis acordul de recunoaștere a vinovăției nu are autoritate de lucru judecat asupra întinderii prejudiciului în fața instanței civile”.

În punctul de vedere exprimat, Avocatul Poporului a reținut că dispozițiile legale criticate care stabileau că instanța lasă nesoluționată acțiunea civilă în cazul în care aceasta admite acordul de recunoaștere a vinovăției și între părți nu s-a încheiat tranzacție sau acord de mediere cu privire la acțiunea civilă ***aduc atingere principiului egalității cetățenilor în fața legii***. Principiul egalității în drepturi, înscris în art. 16 din Legea fundamentală, presupune egalitatea cetățenilor în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări. Acest principiu impune statului asigurarea unui cadru legal menit să permită aplicarea unui tratament egal tuturor persoanelor aflate în situații juridice similare, astfel încât acestea să fie egale în drepturi, fără privilegii și fără discriminări.

În același sens, este și jurisprudența Curții Constituționale, prin care s-a statuat în mod constant că *"violarea principiului egalității și nediscriminării există atunci când se aplică un tratament diferențiat unor cazuri egale, fără să existe o motivare obiectivă și rezonabilă, sau dacă există o disproporție între scopul urmărit prin tratamentul inegal și mijloacele folosite"*. De asemenea, în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului s-a stabilit că diferența de tratament devine discriminare, în sensul art. 14 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, numai atunci când autoritățile statale „introduc distincții între situații analoage și comparabile”, fără ca acestea să se bazeze pe „o justificare rezonabilă și obiectivă”.

În cauză, dacă nu s-ar fi încheiat acordul de recunoaștere a vinovăției, persoana vătămată se putea constitui ca parte civilă, acțiunea sa civilă fiind alăturată acțiunii penale. În această situație, persoana vătămată beneficia de o serie de dispoziții în favoarea sa, cum ar fi administrarea din oficiu a probelor pentru stabilirea existenței faptei și a vinovăției inculpatului, scutirea de cheltuieli legate de acțiune în fața instanțelor civile, respectiv plata taxei judiciare de timbru, și durata rezonabilă a procesului. Însă, având în vedere că acțiunea civilă a rămas nesoluționată, persoana vătămată este obligată să formuleze acțiune separată în fața instanței civile în vederea recuperării prejudiciului cauzat prin săvârșirea faptei respective, suportând toate rigorile impuse de legea procesual civilă referitoare la investirea instanței civile cu o cerere de chemare în judecată care va respecta regulile stabilite de art. 194-200 din Codul de procedură civilă, inclusiv cu privire la obiectul cererii și valoarea lui, precum și indicarea dovezilor și administrarea probatoriului.

În context, s-a precizat că, în procesul civil, sarcina probei pentru a se angaja răspunderea civilă a celui vinovat revine, potrivit art. 249 din Codul de procedură civilă, persoanei care a suferit prejudiciul, astfel încât acesta trebuie să demonstreze existența unei fapte ilicite, vinovăția, existența unui prejudiciu, legătura de cauzalitate dintre acestea pentru a putea fi angajată răspunderea civilă delictuală.

În plus, art. 197 din Codul de procedură civilă prevede că, în cazul în care cererea este supusă timbrării, dovada achitării taxelor datorate se atașează cererii. Netimbrarea sau timbrarea insuficientă atrage anularea cererii de chemare în judecată. Având în vedere că acțiunea prin care se cere recuperarea unui prejudiciu este, de regulă, o acțiune evaluabilă în bani, plata taxei judiciare de timbru se va stabili în funcție de valoarea pretenției deduse judecății, în condițiile art. 3 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013.

Or, în aceste condiții, persoana vătămată care a suferit un prejudiciu material ori a cărei integritate corporală sau sănătate a avut de suferit ca urmare a săvârșirii unei fapte penale, ar trebui să avanseze noi cheltuieli judiciare care includ și taxa judiciară de timbru stabilită în funcție de valoarea pretenției deduse judecății, pe lângă plata onorariului avocatului sau plata expertizelor necesare, în vederea recuperării pagubelor suferite, uzând de calea unei cu totul alte acțiuni în justiție ca singură modalitate de recuperare a prejudiciului.

În acest mod, tratamentul juridic diferit aplicat persoanelor care se află în aceeași situație juridică, respectiv a celor care solicită recuperarea prejudiciului suferit ca urmare a săvârșirii unei fapte penale pentru care s-a încheiat un acord de recunoaștere a vinovăției, dar care nu mai face obiectul acțiunii penale, este determinat, în principiu, de un element exterior conduitei procesuale a părții civile, în speță, de încheierea unui acord de recunoaștere a vinovăției.

Stabilirea unui asemenea criteriu, aleatoriu și exterior conduitei persoanei, este în contradicție cu principiul egalității în fața legii, consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituție, conform căruia, în situații egale, tratamentul juridic aplicat nu poate fi diferit. Cu privire la incidența art. 16 alin (1) din Constituție, potrivit jurisprudenței instanței de contencios constituțional, principiul egalității în drepturi presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite (Decizia Plenului Curții Constituționale nr. 1/1994).

De asemenea, potrivit jurisprudenței constante a Curții Constituționale, situațiile în care se află anumite categorii de persoane trebuie să difere în esență pentru a se justifica deosebirea de tratament juridic, iar această deosebire de tratament trebuie să se bazeze pe un criteriu obiectiv și rațional (a se vedea, în acest sens, cu titlu exemplificativ, Decizia nr. 755/2014 sau Decizia nr. 67/2015). Așadar, nesocotirea principiului egalității în drepturi are drept consecință neconstituționalitatea normei care instituie un privilegiu ori o discriminare. Or, în cauză, acțiunea civilă în recuperarea prejudiciului cauzat de o faptă penală cu privire la care s-a încheiat un acord de recunoaștere a vinovăției este supusă dispozițiilor procedurale comune, ceea ce impune justițiabililor aflați în aceeași situație un tratament juridic diferențiat, care se concretizează în cheltuielile de judecată suplimentare care includ și taxele judiciare de timbru, precum și la alte costuri față de cei care își recuperează prejudiciul cauzat de o infracțiune pentru care nu s-a încheiat un acord de recunoaștere a vinovăției, sau s-a încheiat un astfel de acord dar între părți s-a încheiat tranzacție sau acord de mediere cu privire la acțiunea civilă.

În consecință, Avocatul Poporului a observat că se aplică un tratament diferit între părțile civile din dosarele în care s-a încheiat un acord de recunoaștere a vinovăției și

părțile civile din dosarele în care nu s-a încheiat un astfel de acord, fără ca tratamentul juridic să aibă o justificare rezonabilă și obiectivă.

În ceea ce privește încălcarea art. 21 alin. (1) din Constituție, s-a făcut precizarea că, potrivit acestui principiu constituțional, orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime, iar potrivit alin. (2) al aceluiași articol, nici o lege nu poate îngreuna exercitarea acestui drept.

Accesul la justiție nu este un drept absolut, putând fi limitat prin anumite condiții de formă și de fond impuse de legiuitor, prin raportare la dispozițiile art. 21 din Legea fundamentală. Aceste condiționări nu pot fi acceptate dacă afectează dreptul fundamental în chiar substanța sa. Prin urmare, limitările aduse dreptului fundamental sunt admisibile doar în măsura în care vizează un scop legitim și există un raport de proporționalitate între mijloacele folosite de legiuitor și scopul urmărit de acesta.

Dispozițiile legale criticate au fost apreciate ca fiind în contradicție cu dreptul la un proces echitabil și cu principiul egalității armelor părților în proces, ca element component al dreptului la un proces echitabil, întrucât partea civilă nu mai beneficia de garanțiile specifice procesului penal, datorită faptului că instanța penală lăsa nesoluționată acțiunea civilă în cazul în care s-a admis acordul de recunoaștere a vinovăției și între părți nu s-a încheiat tranzacție sau acord de mediere cu privire la acțiunea civilă.

Din analiza textului de lege criticat reiese că partea civilă nu ar trebui să se mai adreseze instanței penale, ci doar instanței civile, aspect care ar fi lipsit de raționament, cu atât mai mult cu cât, soluționarea laturii civile a procesului depinde și de stabilirea existenței faptei penale și a vinovăției inculpatului judecat în cauză.

În plus, potrivit art. 479 din Codul de procedură penală, acordul de recunoaștere a vinovăției are ca obiect recunoașterea comiterii faptei și acceptarea încadrării juridice pentru care a fost pusă în mișcare acțiunea penală și privește felul și quantumul pedepsei, precum și forma de executare a acesteia, iar potrivit art. 478 alin. (3) din actul normativ indicat mai sus, acordul de recunoaștere a vinovăției poate fi inițiat atât de către procuror, cât și de către inculpat, astfel partea civilă este exclusă de la negociere, fiindu-i anihilat dreptul de a beneficia de soluționarea acțiunii civile în cadrul procesului penal.

Soluția Curții Constituționale

La data întocmirii raportului, dosarul se afla în curs de soluționare pe rolul Curții Constituționale.

r) În privința dispozițiilor art. 22 alin. (7) din Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, cu modificările și completările ulterioare, Avocatul Poporului și-a exprimat punctul de vedere în sensul neconstituționalității acestora, prin raportare la art. 1 alin. (3)-(5), art. 24 alin. (1), art. 73 alin. (3) lit. j) și p), art. 118 alin. (2) și art. 148 alin. (2) și (4) din Constituție.

Dispozițiile criticate aveau următorul conținut: *”Competențele emiterii actelor administrative privind nașterea, modificarea, suspendarea și încetarea raportului de serviciu al polițistului se stabilesc prin ordin al ministrului administrației și internelor, în condițiile legii.”*

Potrivit art. 1 alin. (1) și art. 2 alin. (1) din Legea nr. 360/2002 *”polițistul este funcționar public civil, cu statut special, înarmat”, ”investit cu exercițiul autorității publice”, iar conform rigorilor constituționale ale art. 73 alin. (3) lit. j), statutul funcționarilor publici se reglementează prin lege organică. Pe cale de consecință, este necesar ca statutul polițistului să fie reglementat prin lege organică. În acest sens, a fost*

adoptată Legea nr. 360/2002. Ca urmare, în mod neechivoc, raportul de serviciu al polițistului trebuie să ia naștere, să se execute și să înceteze în condițiile speciale prevăzute de legea organică. Or, dispozițiile legale criticate nu numai că nu reglementează aceste elemente esențiale care conturează statutul acestei profesii, dar le lasă la latitudinea ministrului de resort. Așadar, nașterea, modificarea, suspendarea și încetarea raportului de serviciu al polițistului sunt reglementate printr-un act administrativ infralegal (Ordinul nr. 600/2005), care, de altfel, nici măcar nu a fost publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, și ca urmare, nu îi este opozabil. Or, potrivit art. 11 alin. (1) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, *"În vederea intrării lor în vigoare, legile și celelalte acte normative adoptate de Parlament, hotărârile și ordonanțele Guvernului, deciziile primului-ministru, actele normative ale autorităților administrative autonome, precum și ordinele, instrucțiunile și alte acte normative emise de conducătorii organelor administrației publice centrale de specialitate se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I."*

În plus, dispozițiile constituționale impun adoptarea măsurilor legislative privind statutul funcționarilor publici prin lege organică, cu o majoritate parlamentară absolută, putând fi astfel considerată o extensie a prevederilor constituționale. Legiuitorul constituant a rezervat această procedură anumitor domenii, expres și limitativ specificate de art. 73 alin. (3) din Legea fundamentală. Astfel, decizia puterii constituate de a reglementa anumite aspecte ale vieții sociale prin legi organice nu poate fi ignorată, reprezentând un imperativ procedural. Ca atare, statutul special de care trebuie să se bucure polițistul, investit de altfel cu exercițiul autorității publice, este consacrat și garantat constituțional. Nașterea, modificarea, suspendarea și încetarea raportului de serviciu al polițistului sunt aspecte esențiale care vizează în mod direct raporturile de serviciu ale polițiștilor, dar care ajung în aplicarea textelor de lege criticate, să fie reglementate prin acte administrative. În punctul de vedere exprimat, Avocatul Poporului a constatat astfel că atribuții care aparțin exclusiv majorității parlamentare absolute sunt delegate unui membru al Guvernului, iar aspecte ce trebuie stabilite, conform imperativelor constituționale, prin lege organică, dobândesc în fapt, caracter infralegal, administrativ, eludând regimul juridic stabilit la nivel constituțional pentru domeniul în cauză. Ca atare, sunt încălcate dispozițiile art. 1 alin. (4) și (5) și art. 73 alin. (3) lit. j) și p) din Constituție.

Mai mult, potrivit prevederilor art. 4 alin. (3) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, *"Actele normative date în executarea legilor, ordonanțelor sau a hotărârilor Guvernului se emit în limitele și potrivit normelor care le ordonă."* Astfel, actele normative infralegale trebuie să corespundă atât cerințelor de competență și procedură, cât și celor legate de concordanța conținutului cu cel al actului normativ având forța juridică superioară. Or, în cazul de față, legea organică reglementând statutul polițistului nu cuprindea nici un fel de dispoziții referitoare la nașterea, modificarea, suspendarea și încetarea raportului de serviciu al polițistului, astfel încât norma administrativă să poată fi emisă în limitele și potrivit normei principale a cărei executare o asigură.

Soluția Curtii Constituționale

La data întocmirii raportului, dosarul se afla în curs de soluționare pe rolul Curții Constituționale.

s) Pentru identitate de raționament cu cel amintit în cazul punctului de vedere formulat în privința art. 22 alin. (7) din Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, cu

modificările și completările ulterioare, *Avocatul Poporului și-a exprimat punctul de vedere în sensul neconstituționalității art. 78 alin. (1) și art. 27 din Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, prin raportare la art. 1 alin. (4) și (5) și art. 73 alin. (3) lit. j) din Constituție.*

Dispozițiile criticate aveau următorul conținut: "Art. 78 alin. (1): "Procedura și cazurile de modificare și/sau suspendare a raporturilor de serviciu ale polițistului se stabilesc prin ordin al ministrului administrației și internelor.

Art. 27 Selecționarea, pregătirea, obținerea gradelor profesionale și evoluția profesională a polițiștilor se stabilesc, în condițiile prezentei legi, prin Ghidul carierei polițistului, aprobat prin ordin al ministrului de interne."

Procedura și cazurile de modificare și/sau suspendare a raporturilor de serviciu ale polițistului, precum și selecționarea, pregătirea, obținerea gradelor profesionale și evoluția profesională a polițiștilor sunt aspecte esențiale care vizează executarea raporturilor de serviciu ale polițiștilor, care potrivit textelor de lege criticate, erau reglementate prin acte administrative. Ca atare, s-a apreciat că sunt încălcate dispozițiile art. 1 alin. (4) din Constituție referitoare la principiul separației și echilibrului puterilor în stat, competențe ce aparțin în exclusivitate legiuitorului fiind delegate ministrului administrației și internelor.

Soluția Curții Constituționale

La data întocmirii raportului, Curtea Constituțională nu se pronunțase asupra excepției de neconstituționalitate invocată.

ș) Într-o situație similară celei expuse anterior, se află și legislația referitoare la cadrele militare, astfel încât, în cazul ***excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 73 din Legea nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare, cu modificările și completările ulterioare, prin raportare la art. 1 alin. (4) și (5), art. 31, art. 73 alin. (3) lit. t) și art. 118 alin. (2) din Constituție, Avocatul Poporului a apreciat că textele criticate încalcă prevederile constituționale incidente.***

Dispozițiile criticate aveau următorul conținut: "(1) Cadrelor militare li se întocmesc aprecieri de serviciu.

(2) Aprecierea de serviciu constituie unicul document de evaluare a competenței profesionale, a calității morale, a perspectivelor de dezvoltare și promovare, pe baza căruia ofițerii, maiștrii militari și subofițerii sunt înaintați în gradul următor.

(3) Aprecierea de serviciu a cadrelor militare în activitate se face periodic, precum și în cazurile stabilite de ministrul apărării naționale.

(4) Cadrelor militare în rezervă li se întocmesc aprecieri de serviciu în anul în care sunt propuse la înaintarea în grad.

(5) Metodologia întocmirii aprecierilor de serviciu, în timp de pace, precum și sistemul de apreciere în timp de război se stabilesc ***prin ordin al ministrului apărării naționale.*** Aprecierea se exprimă prin unul dintre următoarele calificative: "excepțional", "foarte bun", "bun", "corespunzător", "mediocru" sau "necorespunzător".

Potrivit rigorilor constituționale, statutul cadrelor militare se stabilește prin lege organică (Legea nr. 80/1995). În speță, normele legale criticate reglementau aprecierea de serviciu a cadrelor militare, urmând ca metodologia întocmirii acestor aprecieri, în timp de pace, precum și sistemul de apreciere în timp de război să se stabilească prin ordin al ministrului apărării naționale. Aceasta reprezintă, potrivit textului legal criticat, "unicul document de evaluare a competenței profesionale, a calității morale, a perspectivelor de dezvoltare și promovare, pe baza căruia ofițerii, maiștrii militari și subofițerii sunt

înaintați în gradul următor". Ca atare, acesta fiind unicul document în baza căruia cadrele militare sunt promovate, rezultă fără echivoc că aprecierea de serviciu este parte semnificativă din executarea raportului de serviciu. Or, conform art. 118 alin. (2) teza ultimă din Legea Fundamentală, statutul cadrelor militare se stabilește prin lege organică. Astfel, dispozițiile constituționale impun adoptarea unor măsurilor legislative prin lege organică, cu o majoritate parlamentară absolută. Decizia puterii constituante de a reglementa anumite aspecte ale vieții sociale prin legi organice nu poate fi ignorată, reprezentând un imperativ procedural. Ca atare, statutul special de care trebuie să se bucure militarii este consacrat și garantat constituțional. Nașterea, modificarea, suspendarea și încetarea raportului de serviciu al cadrelor militare sunt definitorii pentru statutul acestora. Dar unele aspecte ajung în aplicarea normelor legale criticate, să fie reglementate prin acte administrative infralegale (regulamente militare), care, de altfel, nu au fost publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I. Deși atribuția reglementării statutului cadrelor militare aparține exclusiv majorității parlamentare absolute, prin normele criticate aceasta a fost delegată unui membru al Guvernului, iar aspecte ce trebuie stabilite, conform imperativelor constituționale, prin lege organică, dobândesc în fapt, caracter infralegal, administrativ, eludând regimul juridic stabilit la nivel constituțional pentru domeniul în cauză, încălcând și principiul separației puterilor în stat.

Soluția Curții Constituționale

La data întocmirii raportului, Curtea Constituțională nu se pronunțase asupra excepției de neconstituționalitate invocată.

t) Dispozițiile art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală, au fost apreciate ca fiind neconstituționale în măsura în care se consideră că dreptul la repararea pagubei în cazul privării nelegale de libertate, se acordă numai în situațiile expres și limitativ specificate de lege.

Dispozițiile criticate aveau următorul conținut: *"Privarea nelegală de libertate trebuie să fie stabilită, după caz, prin ordonanță a procurorului, prin încheierea definitivă a judecătorului de drepturi și libertăți sau a judecătorului de cameră preliminară, precum și prin încheierea definitivă sau hotărârea definitivă a instanței de judecată învestită cu judecarea cauzei."*

În speță, măsura preventivă la care a fost supus reclamantul încetase la data pronunțării hotărârii de către instanță, motiv pentru care nu a fost necesară menționarea acestuia în dispozitivul încheierii definitive, respectiv hotărârii. Ca urmare, cazul expus nu se regăsește în situațiile expres menționate de lege pentru acordarea despăgubirilor în cazul privării nelegale de libertate. Or, potrivit art. 5 paragraful 5 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, orice persoană, victimă a unei arestări sau dețineri în condiții contrare dispozițiilor art. 5, are dreptul la reparații, fără nicio limitare sau condiționare. În plus, dispozițiile legale criticate trebuie să fie în mod indisolubil subordonate principiului constituțional al responsabilității statului față de persoanele care au suferit din cauza unei erori judiciare, consacrat de art. 52 alin. (3) teza întâi, potrivit căruia *"Statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare"*. Aceasta reprezintă totodată o garanție constituțională a statului în caz de eroare judiciară.

Astfel, a fost subliniat faptul că soluția constituțională este în concordanță cu reglementarea din art. 5 paragraful 5 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, ambele texte nefiind de natură a limita răspunderea statului la anumite situații. Așadar, legiuitorul nu ar putea stabili ca anumite erori judiciare,

neimputabile victimei, să fie suportate de aceasta. Ca urmare, în cazul în care dispoziția legală în cauză ar exclude angajarea răspunderii statului pentru oricare altă eroare judiciară, o asemenea limitare ar contraveni art. 52 alin. (3) din Constituție care instituie competența legiuitorului de a reglementa despăgubirea, nicidecum de a alege erorile judiciare pentru care statul își asumă răspunderea.

În același sens, Curtea Constituțională s-a pronunțat și în Decizia nr. 45/1998 privind dispozițiile art. 504 alin. (1) din Codul de procedură penală din 1968 privind cazurile care dau dreptul la reparație. Textul instituia două cauze care atrăgeau răspunderea statului pentru erorile judiciare, și anume când persoana condamnată nu a săvârșit fapta ori fapta imputată nu exista. Prin decizia mai sus menționată s-a admis excepția de neconstituționalitate și s-a constatat că, prevederile criticate sunt constituționale numai în măsura în care nu limitează la ipotezele prevăzute în text cazurile în care statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erori judiciare săvârșite în procesele penale.

Soluția Curții Constituționale

La data întocmirii raportului, Curtea Constituțională nu se pronunțase asupra excepției de neconstituționalitate invocată.

t) În ceea ce privește critica de neconstituționalitate a art. 68 alin. (7) teza a doua din Codul de procedură penală, față de art. 15 alin. (1) din Constituție, Avocatul Poporului a apreciat, în punctul de vedere transmis Curții Constituționale, că textul criticat este de natură să contravină principiului universalității drepturilor, consacrat constituțional prin art. 15 alin. (1).

Norma legală conferea caracter definitiv încheierii prin care se soluționează abținerea ori recuzarea, statuând astfel o excepție de la regulă, aceasta nefiind supusă niciunei căi de atac. Or, cadrul legal în materia apelului (art. 408 din același cod) prevede ca regulă - încheierile pot fi atacate cu apel odată cu sentința, respectiv apelul declarat împotriva sentinței se socotește făcut și împotriva încheierilor, iar ca excepție - cazurile când, potrivit legii, încheierile pot fi atacate separat cu apel. Cu toate acestea, art. 68 alin. (8) din Codul de procedură penală introduce o nouă excepție, care privește toate încheierile de soluționare a cererilor de abținere și de recuzare, care nu pot fi supuse niciunei căi de atac. Sintagma "niciunei căi de atac" are semnificația imposibilității de atacare atât odată cu sentința, cât și separat. Este adevărat că dreptul la o cale de atac nu este un drept absolut, care prin însăși natura sa cere o reglementare din partea statului. Ca atare, acest drept poate fi subiectul unor limitări/restricții atât timp cât nu este atinsă însăși substanța sa. **Or, Avocatul Poporului a apreciat că desființarea, prin noua reglementare a procedurii penale, a dreptului de a ataca orice încheiere de soluționare a abținerii sau recuzării afectează dreptul în chiar esența/existența sa.**

Soluția Curții Constituționale

La data întocmirii raportului, Curtea Constituțională nu se pronunțase asupra excepției de neconstituționalitate invocată.

u) Avocatul Poporului a formulat un punct de vedere în sensul că dispozițiile art. 381 alin. (7) din Codul de procedură penală sunt constituționale în măsura în care se va ține seama numai de depozițiile martorilor cărora toate părțile au avut posibilitatea să le adreseze întrebări în fazele anterioare ale procesului penal, ca o garanție a respectării principiului contradictorialității.

Dispozițiile criticate aveau următorul conținut: *"Dacă audierea vreunui dintre martori nu mai este posibilă, iar în faza de urmărire penală acesta a dat declarații în fața organelor de urmărire penală sau a fost ascultat de către judecătorul de drepturi și libertăți în condițiile art. 308, instanța dispune citirea depoziției date de acesta în cursul urmăririi penale și ține seama de ea la judecarea cauzei."*

În punctul de vedere transmis, Avocatul Poporului a arătat că, în ceea ce privește folosirea în faza de judecată a depoziției date de martor în cursul urmăririi penale, în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, s-a reținut că utilizarea probelor obținute în faza instrucției penale nu contravine art. 6 paragraful 3 lit. d) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, atât timp cât dreptul la apărare a fost respectat. De aceea, citirea declarațiilor unor martori care au refuzat să depună mărturie în fața tribunalului nu poate fi luată în considerare dacă acuzatul nu a avut posibilitatea, în niciun stadiu al procedurii anterioare, să interogheze persoanele ale căror declarații sunt citite în ședința de judecată (Hotărârea din 20 septembrie 1993, pronunțată în Cauza Saidi împotriva Franței, paragrafele 43 și 44 și Hotărârea din 13 octombrie 2005 pronunțată în Cauza Bracci împotriva Italiei, paragrafele 51 și 54.). Mai mult decât atât, Curtea a mai arătat că art. 6 paragraful 3 lit. d) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale presupune asigurarea completă a egalității armelor în materie, ceea ce înseamnă că, sub această rezervă, textul lasă autorităților naționale competente facultatea de a aprecia relevanța unei oferte de probă făcute de acuzat, în măsura compatibilității ei cu noțiunea de proces echitabil.

Soluția Curții Constituționale

La data întocmirii raportului, Curtea Constituțională nu se pronunțase asupra excepției de neconstituționalitate invocată în acest dosar.

v) În punctul de vedere formulat, ***prevederile art. 252 alin. (2) din Codul de procedură civilă, republicat, au fost apreciate de Avocatul Poporului ca fiind neconstituționale, prin raportare la art. 1 alin. (5) și art. 20 din Constituție***, pentru argumentele prezentate în continuare:

Situația textelor care nu sunt publicate în Monitorul Oficial al României sau într-o altă modalitate anume prevăzută de lege, a convențiilor, a tratatelor și acordurilor internaționale aplicabile în România, care nu sunt integrate într-un text de lege, precum și a dreptului internațional cutumiar este una diferită, acestea trebuind probate de partea interesată potrivit textului din legea menționată.

Pentru textele adoptate în plan intern, cu efect obligatoriu și care nu sunt publicate în Monitorul Oficial al României sau într-o altă modalitate anume prevăzută de lege, au fost subliniate dispozițiile art. 78 și cele ale art. 108 alin. (4) din Constituție, care au semnificația că nepublicarea actului echivalează cu lipsa sa de autoritate reglementară. În aceste condiții, chiar dovedirea existenței sale de către partea interesată este lipsită de semnificație.

Însă, întotdeauna trebuie avută în vedere premisa textului constituțional, acesta aplicându-se numai pentru legi și ordonanțe, iar nu pentru alte acte cu caracter normativ, fie că sunt acte ale Guvernului (hotărâri, decizii, ordine sau instrucțiuni), ale autorităților administrative autonome (ordine, instrucțiuni) sau acte emise de conducătorii organelor administrației publice centrale de specialitate. În privința acestora devin incidente atât din

perspectiva publicității, cât și a autorității actului în plan normativ dispozițiile art. 11 alin. (1), dar și cele ale art. 83 din Legea nr. 24/2000 privind tehnica legislativă.

Potrivit art. 11 alin. (1) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, *”În vederea intrării lor în vigoare, legile și celelalte acte normative adoptate de Parlament, hotărârile și ordonanțele Guvernului, deciziile primului-ministru, actele normative ale autorităților administrative autonome, precum și ordinele, instrucțiunile și alte acte normative emise de conducătorii organelor administrației publice centrale de specialitate se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.”* Cât privește actele normative adoptate de autoritățile administrației publice locale, sunt aplicabile dispozițiile art. 83 din aceeași lege, privind publicarea.

Totodată, atât timp cât justițiabililor le este aplicabil principiul potrivit căruia *”nimeni nu se poate apăra invocând necunoașterea legii”* (*”nemo censetur ignorare legem”*), cu valoare de prezumție legală absolută, Avocatul Poporului a reținut că este necesar ca actele normative să fie publicate în vederea aducerii lor la cunoștința publică. În caz contrar, normele juridice sunt inaccesibile și imprevizibile, ceea ce contravine flagrant atât principiului securității juridice, recunoscut în jurisprudența instanței europene a drepturilor omului, cât și principiului legalității.

Totodată, s-a arătat că accesibilitatea legii privește, în principal, aducerea la cunoștință publică a acesteia, care se realizează prin publicarea actelor normative. Pentru ca o lege lato sensu să producă efecte juridice, trebuie să fie cunoscută de destinatarii săi, efectele legii producându-se, prin urmare, după aducerea sa la cunoștința publică și după intrarea sa în vigoare. În caz contrar, principiul *nemo censetur ignorare legem* nu ar mai putea fi aplicat, ceea ce ar avea grave consecințe asupra securității raporturilor sociale, a existenței societății în general. În mod evident, și Curtea Constituțională a reținut în jurisprudența sa că, din punct de vedere formal, **accesibilitatea are în vedere aducerea la cunoștința publică a actelor normative de rang infraconstituțional și intrarea în vigoare a acestora** (Decizia nr. 363/21015, paragraful 26). Or, în lipsa aducerii actelor normative la cunoștința publică, cetățeanul nu poate să prevadă consecințele sau să își corecteze/adapteze conduita și nu i se poate imputa necunoașterea normelor legale.

Soluția Curtii Constituționale

La data întocmirii raportului, Curtea Constituțională nu se pronunțase asupra excepției de neconstituționalitate invocată în acest dosar.

1.4 Petiții având ca obiect solicitarea de ridicare a unei excepții directe

Așa cum am amintit anterior, Avocatul Poporului a primit un număr de **643 petiții referitoare la solicitarea de ridicare a unei excepții de neconstituționalitate privind legi sau ordonanțe în vigoare**. Aceste solicitări sunt analizate de consilierii Biroului contencios constituțional și recurs în interesul legii prin raportare la dispozițiile constituționale invocate de către petenți. În acest context, trebuie precizat că petițiile adresate Avocatului Poporului prin care se solicită sesizarea Curtii Constituționale trebuie să cuprindă, pe lângă normele criticate și textele constituționale pretins încălcate, o evidențiere concretă a motivelor de neconstituționalitate. Toate acestea sunt necesare în contextul în care potrivit art. 10 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, republicată, *„sesizările trimise Curtii Constituționale, pe lângă faptul că trebuie să fie făcute în formă scrisă, ele trebuie să fie și motivate”*.

Procedura sesizării Curții Constituționale este o procedură care implică aspecte judiciare, acesta fiind motivul pentru care petițiile în această materie trebuie să îndeplinească anumite cerințe specifice. Astfel, pentru invocarea directă a excepției de neconstituționalitate de către Avocatul Poporului, este necesară respectarea în mod corespunzător a rigorilor procedurale privind realizarea controlului de constituționalitate, impuse de art. 29 din Legea nr. 47/1992, republicată, precum și a celor de fond. În jurisprudența Curții Constituționale a fost consacrată o anumită structură inerentă și intrinsecă oricărei excepții de neconstituționalitate. Sesizarea de neconstituționalitate trebuie să cuprindă 3 elemente: textul legal în vigoare contestat din punctul de vedere al constituționalității, textul constituțional de referință pretins încălcat, precum și motivarea relației de contrarietate existente între cele două texte, cu alte cuvinte, motivarea neconstituționalității textului criticat.

Pentru o bună înțelegere a condițiilor în care Avocatul Poporului se poate adresa Curții Constituționale cu o excepție directă, prezentăm o serie de petiții având acest obiect, cu evidențierea modului de soluționare al acestora:

a) O serie de asociații s-au adresat instituției Avocatul Poporului solicitând *sesizarea Curții Constituționale cu o excepție de neconstituționalitate a art. 107² din Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe*, față de art. 16 și art. 44 din Constituție.

Potrivit normelor criticate, și anume art. 107² din Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, în forma actuală: „(1) Remunerația compensatorie pentru copia privată încasată de organisme de gestiune colectoare unice se repartizează beneficiarilor, astfel: a) în cazul suporturilor și aparatelor pentru copii înregistrate sonor, prin procedeu analogic, 40 % din remunerație revine, în părți negociabile, autorilor și editorilor operelor înregistrate, 30 % revine artiștilor interpreți sau executanți, iar restul de 30 % revine producătorilor de înregistrări sonore; b) în cazul suporturilor și aparatelor pentru copii înregistrate audiovizual, prin procedeu analogic, remunerația se împarte în mod egal între următoarele categorii: autori, artiști interpreți sau executanți și producători; (...) d) în cazul copiilor înregistrate prin procedeu digital, pe orice tip de suport, remunerația se împarte în mod egal între beneficiarii corespunzând fiecăreia dintre cele trei categorii prevăzute la lit. a), b) și c), iar, în interiorul fiecărei categorii, conform celor stabilite la literele amintite.

(1¹) În cazul copiilor înregistrate, prin procedeu analogic, pe hârtie, remunerația se împarte în mod egal între autori și editori. Sumele cuvenite editorilor se repartizează acestora numai prin asociațiile de editori, pe baza unui protocol încheiat între acestea, conținând criteriile de repartizare și procentele cuvenite fiecărei asociații. Pot participa la negocierea protocolului de repartizare numai asociațiile de editori care îndeplinesc condițiile stabilite prin decizie a directorului general al Oficiului Român pentru Drepturile de Autor”.

În fapt, prevederile art. 107² din Legea nr. 8/1996 au fost modificate prin Legea nr. 329/2006 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 123/2005 pentru modificarea și completarea Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe.

Textul de lege criticat prevedea inițial că: „(1) Remunerația compensatorie pentru copia privată încasată de organisme de gestiune colectoare unice se repartizează beneficiarilor, astfel:

a) în cazul suporturilor și aparatelor pentru copii înregistrate sonor, prin procedeu analogic, 40 % din remunerație revine, în părți negociabile, autorilor și editorilor operelor înregistrate, 30 % revine artiștilor interpreți sau executanți, iar restul de 30 % revine producătorilor de înregistrări sonore; b) în cazul suporturilor și aparatelor pentru copii înregistrate audiovizual, prin procedeu analogic, remunerația se împarte în mod egal între următoarele categorii: autori, artiști interpreți sau executanți și producători; c) în cazul copiilor înregistrate, prin procedeu analogic, pe hârtie, remunerația se împarte în mod egal între autori și editori. Sumele cuvenite editorilor se repartizează acestora numai prin asociațiile de editori, pe baza unui protocol încheiat între acestea, conținând criteriile de repartitie și procentele cuvenite fiecărei asociații. Pot participa la negocierea protocolului de repartizare numai asociațiile de editori care îndeplinesc condițiile stabilite prin decizia directorului general al Oficiului Român pentru Drepturile de Autor; d) în cazul copiilor înregistrate prin procedeu digital, pe orice tip de suport, remunerația se împarte în mod egal între beneficiarii corespunzând fiecăreia dintre cele trei categorii prevăzute la lit. a), b) și c), iar, în interiorul fiecărei categorii, conform celor stabilite la literele amintite”.

Prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 123/2005 nu se aducea nici o modificare prevederilor art. 107² din Legea nr. 8/1996. Ulterior, însă, în cadrul procedurii legislative de adoptare a Legii de aprobare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 123/2005, Comisia pentru cultură, arte, mijloace de informare în masă, Comisia juridică de disciplină și imunități și Comisia pentru învățământ tineret și sport au propus un amendament, care, a fost admis. În context, s-a apreciat că modificarea art. 107² alin. (1) lit. c) din Legea nr. 8/1996, în sensul ca lit. c) să devină un alineat nou, este necesară pentru facilitarea repartizării și evitarea posibilelor blocaje.

Or, după cum se poate observa, prevederea separată a acordării unei remunerații compensatorii pentru copierea privată prin procedeu analogic, pe hârtie, a înlăturat posibilitatea autorilor de a mai primi vreo remunerație compensatorie pentru copiele private ale lucrărilor realizate în format digital.

Referitor la solicitarea formulată în privința neconstituționalității art. 107² din Legea nr. 8/1996, prin raportare la art. 16 și art. 44 din Constituție, petenților li s-a comunicat că problema expusă nu este de natură constituțională, iar criticile nu pot fi reținute în vederea sesizării Curții Constituționale pe calea unei excepții de neconstituționalitate.

În fapt, din susținerile acestora rezulta, mai degrabă o lacună legislativă (prezentată în cuprinsul prezentului raport anual, la secțiunea *”propuneri legislative”*), rezultată în urma unor modificări legislative, abordată din perspectiva concretă a situației autorilor și editorilor de operă scrisă, ceea ce conducea atât la o discriminare față de ceilalți creatori protejați de lege, „având în vedere faptul că operele scrise sunt în egală măsură reproduse digital cu ajutorul aparatelor și suporturilor digitale de reproducere”, cât și la o nesocotire a dreptului de proprietate privată.

Or, analiza unor astfel de critici de neconstituționalitate nu intră în competența de soluționare a Curții Constituționale, care, potrivit art. 2 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, republicată, „se pronunță numai asupra constituționalității actelor cu privire la care a fost sesizată” și, prin urmare, nu are competența de a cenzura o eventuală omisiune legislativă. În acest sens, Curtea Constituțională a statuat în mod constant, în jurisprudența sa, că „nu își poate asuma rolul de a crea, de a abroga sau de a modifica o normă juridică spre a îndeplini rolul de legislator pozitiv și nici nu se poate substitui legiuitorului pentru

adăugarea unor noi prevederi celor instituite” (a se vedea în acest sens, Decizia nr. 159/1998 și Decizia nr. 1194/2007 ale Curții Constituționale).

b) Printr-o serie de petiții, un grup de sindicate și-au exprimat nemulțumirea față de **dispozițiile art. 7 și art. 9 alin. (1) lit. b) din Ordonanța Guvernului nr. 26/2013 privind întărirea disciplinei financiare la nivelul unor operatori economici la care statul sau unitățile administrativ-teritoriale sunt acționari unici ori majoritari sau dețin direct ori indirect o participație majoritară, cu modificările și completările ulterioare, art. 49 alin. (1) și (4) din Legea nr. 186/2014 a bugetului de stat pe anul 2015, precum și art. 157 din Legea nr. 62/2011 a dialogului social, republicată, cu modificările și completările ulterioare.** Avocatul Poporului a fost sesizat că există o încălcare a dreptului de negociere liberă și de pe poziții egale a drepturilor colective ale salariaților din anumite confederații sindicale cauzate de acte normative adoptate la nivelul Guvernului și Parlamentului, mai exact a celor menționate mai sus.

În acest sens, s-a arătat, pe de-o parte, în prima dintre petiții că normele indicate aduc atingere prevederilor art. 41 alin. (5) și art. 43 din Constituție, art. 131 din Legea nr. 62/2011, art. 217 și art. 218 din Codul muncii, art. 4 și art. 5 din Convenția Organizației Internaționale a Muncii nr. 154/1981 privind promovarea negocierii colective, art. 28 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene - Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene și art. 6 din Carta Social Europeană Revizuită iar, în cea de-a doua petiție, s-a susținut că prin adoptarea Ordonanței Guvernului nr. 26/2013 privind întărirea disciplinei financiare la nivelul unor operatori economici la care statul sau unitățile administrativ-teritoriale sunt acționari unici ori majoritari sau dețin direct ori indirect o participație majoritară, cu modificările și completările ulterioare, coroborată cu Legea nr. 186/2014 a bugetului de stat pe anul 2015 se limitează dreptul de negociere colectivă.

Întrucât problemele ridicate au fost similare, petenții au fost informați în sensul celor de mai jos:

Legea nr. 62/2011, care reglementează în prezent dialogul social, prevede că dreptul angajaților de a declanșa conflicte colective de muncă în legătură cu începerea, desfășurarea și încheierea negocierilor contractelor colective de muncă este garantat de lege. Scopul declanșării conflictelor colective de muncă este apărarea intereselor colective cu caracter economic, profesional sau social.

Potrivit dispozițiilor art. 157 din Legea nr. 62/2011 „*nu pot constitui obiect al conflictelor colective de muncă revendicările angajaților pentru a căror rezolvare este necesară adoptarea unei legi sau a altui act normativ*”.

În privința acestei interdicții, în literatura de specialitate se arată că aceasta „*are aplicabilitate, în special, în sectorul bugetar având în vedere că drepturile salariale ale angajaților din acest sector se stabilesc prin lege*” (Alexandru Țiclea, Tratat de dreptul muncii, Ed. Universul Juridic 2013, p.271).

În sectorul bugetar, conținutul contractelor colective de muncă este circumscris unor dispoziții mai puțin permissive. În acest sens, Legea nr. 62/2011, la art. 138 alin. (1), dispune că „*prin contractele și acordurile colective de muncă încheiate în sectorul bugetar nu pot fi negociate și incluse clauze referitoare la drepturi în bani și în natură, altele decât cele prevăzute de legislația în vigoare pentru categoria respectivă de personal*”. Cu titlu de excepție, același articol, la alin. (2), stabilește faptul că, în sectorul bugetar, contractele și acordurile colective de muncă se negociază, în condițiile legii, după aprobarea bugetelor de

venituri și a cheltuieli ale ordonatorilor de credite, în limitele și în condițiile stabilite prin acestea.

O asemenea abordare, din punct de vedere legal, a modului de stabilire și negociere a drepturilor salariale este corespunzătoare realităților sociale și economice actuale, reflectând într-un mod obiectiv regimul juridic aparte al angajaților din cadrul unităților de stat, al căror raport de muncă este jalonat într-un mod mai strict de prevederile legale în materie.

Totodată, art. 138 alin. (3) din Legea nr. 62/2011 prevede că „Drepturile salariale din sectorul bugetar se stabilesc prin lege în limite precise, care nu pot constitui obiect al negocierilor și nu pot fi modificate prin contracte colective de muncă. În cazul în care drepturile salariale sunt stabilite de legi speciale între limite minime și maxime, drepturile salariale concrete se determină prin negocieri colective, dar numai între limitele legale”.

Din perspectiva dispozițiilor legale indicate mai sus și cu luarea în considerare a statutului juridic al unităților cărora le sunt aplicabile, s-a apreciat că este legal ca drepturile de natură salarială ale angajaților să fie stabilite, sub aspectul cuantumului, prin lege, și nu prin contractul colectiv de muncă, în urma negocierilor, având în vedere sursa de finanțare a acestor venituri, și anume bugetul public național.

În acest sens, a fost amintită Decizia nr. 1010/2011, prin care Curtea Constituțională a statuat: *„Faptul că aceste elemente ale contractului colectiv de muncă nu sunt supuse negocierii între părți nu are semnificația încălcării dreptului la negocieri colective în materie de muncă, consacrat de art. 41 alin. (5) din Constituție, în condițiile în care art. 9 din Legea fundamentală prevede expres că Sindicatul, patronatele și asociațiile profesionale se constituie și își desfășoară activitatea potrivit statutelor lor, în condițiile legii [...]”*.

Ca o concluzie firească a celor expuse, a rezultat că decizia legiuitorului de a stabili că în contractele colective de muncă încheiate în unități bugetare nu se pot negocia clauze cu privire la drepturile al căror cuantum este reglementat de norme legale este în consens cu prevederile Constituției.

În plus, s-a apreciat ca fiind în acord cu atribuțiile puterii legiuitoare ca anumite revendicări ale angajaților pentru a căror rezolvare este necesară adoptarea unei legi sau a altui act normativ, să nu fie negociate. În caz contrar, sindicatele ar fi nevoite să își asume obligații care nu doar că ar intra în aria acestora de competență (cum ar fi adoptarea unui act normativ), dar ar interveni în actul legislativ.

Pe de altă parte, prevederile art. 157 din Legea nr. 62/2011 reprezintă, de fapt, o reiterare în fondul activ al legislației a soluției legislative cuprinsă în actele normative anterioare, în prezent abrogate (a se vedea în acest sens art. 8 din Legea nr. 168/1999 privind soluționarea conflictelor de muncă: *„Nu pot constitui obiect al conflictelor de interese revendicările salariaților pentru a căror rezolvare este necesară adoptarea unei legi sau a altui act normativ”*; art. 3 lit. b) din Legea nr. 15/1991 pentru soluționarea conflictelor colective de muncă: *„Nu constituie conflicte colective de muncă: b) revendicările salariaților pentru a căror rezolvare este necesară adoptarea unei legi”*).

Având în vedere cele de mai sus, Avocatul Poporului a considerat că nu există suficiente argumente care să justifice sesizarea Curții Constituționale.

c) Un petent a reclamat „abuzul legislativ privind regimul armelor și munițiilor”, motivat de faptul că expirarea termenului de valabilitate al permisului de port-armă atrage

după sine anularea permisului ”fără nicio notificare” și întocmirea unui dosar penal, cu toate că ”permisul de armă nu este un produs perisabil”.

Petentul a fost informat că în România, regimul armelor și al munițiilor este reglementat prin Legea nr. 295/2004, republicată. Așa cum reiese din expunerea de motive a proiectului de lege, la adoptarea acestuia s-a ținut cont de prevederile Convenției europene cu privire la controlul achiziționării și deținerii armelor de foc de către particulari, adoptată la Strasbourg la 28 iunie 1978, ratificată prin Legea nr. 116/1997 și de prevederile Protocolului împotriva fabricării și traficului ilegal de arme de foc, piese și componente ale acestora, precum și de muniții, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, adoptată la New York la 15 noiembrie 2000, la care România a aderat prin Legea nr. 9/2004.

Potrivit art. 25 din Legea nr. 295/2004, permisul de armă are o valabilitate de 5 ani, termen care se calculează de la data eliberării sau, după caz, de la data ultimei prelungiri. În vederea prelungirii valabilității permisului de armă, titularul acestuia este obligat să se prezinte înainte de împlinirea termenului de 5 ani la structura de poliție competentă în a cărei rază de competență teritorială își are domiciliul sau reședința cu armele înscrise în permis, precum și cu documentele stabilite în normele metodologice de aplicare a prezentei legi. Valabilitatea permisului de armă se prelungește de către autoritatea competentă pentru o perioadă de 5 ani, dacă titularul îndeplinește condițiile prevăzute de lege, iar armele destinate folosirii în condițiile prezentei legi au efectuată inspecția tehnică periodică.

Totodată, prevederile art. 28-art. 30 din lege stabilesc procedura anulării ori suspendării permisului de armă: în cazul în care titularul nu se prezintă până la împlinirea termenului de 5 ani pentru prelungirea valabilității permisului de armă, acesta se anulează. Constatarea acestor situații se face de către organele de poliție competente, care iau măsura suspendării sau, după caz, anulării permisului de armă. Măsurile se comunică, în scris, titularului dreptului de deținere. Deținătorul armelor este obligat ca, în termen de 10 zile de la data la care i-a fost adusă la cunoștință măsura, să depună armele la un armurier autorizat, în vederea înstrăinării sau depozitării, cu excepția situațiilor în care acestea sunt ridicate de organul de poliție competent. Ca atare, critica petentului potrivit căreia ”nu există în legislație menționat că persoana poate fi notificată” nu poate fi reținută.

Având în vedere dispozițiile art. 29 alin. (3) din Legea nr. 295/2004, potrivit cărora măsura suspendării sau, după caz, anulării permisului de armă este supusă controlului judecătoresc, potrivit Legii nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, petentul a fost îndrumat să urmeze această cale legală.

Pentru mai multe informații, petentul a fost informat că are posibilitatea de a se adresa unui avocat înscris în barou, în condițiile Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată, cu modificările ulterioare, întrucât instituția Avocatul Poporului nu reprezintă justițiabili în fața instanțelor judecătorești.

d) O petentă a susținut că anumite dispoziții legale din domeniul electoral încalcă prevederile art. 125 alin. (3) din Constituție, potrivit cărora ”funcția de judecător este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior”.

Prevederile criticate de petentă, reglementând, în esență, desemnarea unor judecători ca președinți, locuitori și membri ai birourilor electorale, au fost art. 11 și art. 13 din Legea nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente; art. 26 și art. 38 din

Legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali; art. 15 și art. 18 din Legea nr. 370/2004 pentru alegerea Președintelui României, republicată; art. 24 și art. 26 din Legea nr. 33/2007 privind organizarea și desfășurarea alegerilor pentru Parlamentul European, republicată; art. 24 și art. 26 din Legea nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului.

Asupra unor aspecte de neconstituționalitate similare, Curtea Constituțională s-a pronunțat prin Decizia nr. 326/2004 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 32 din Legea nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, arătând că organizarea și desfășurarea operațiunilor electorale trebuie realizate de organisme neutre, alese sau desemnate prin procedee democratice și transparente. Rolul Biroului Electoral Central este de a veghea la buna organizare și desfășurare a alegerilor și la stabilirea corectă a rezultatului voturilor, la asigurarea și garantarea egalității de șanse pentru toți candidații, indiferent de apartenența politică a acestora. Cât privește componența acestuia, alături de reprezentanți ai partidelor politice, alianțelor politice și alianțelor electorale, legiuitorul a optat și pentru șapte judecători ai Înaltei Curți de Casație și Justiție, atât pentru neutralitatea lor politică, pe de o parte, cât și pentru faptul că ei fac parte dintr-o altă putere a statului - cea judecătorească -, pe de altă parte.

Din această perspectivă, s-a apreciat că participarea judecătorilor Înaltei Curți de Casație și Justiție ca membri în Biroul Electoral Central se constituie într-o garanție privind desfășurarea corectă a întregului proces electoral, atâta vreme, prin statutul lor, aceștia nu pot face parte din partide politice, nu pot candida, nu pot fi aleși și se supun, în întreaga lor activitate, numai legii. Pe perioada cât își desfășoară activitatea în cadrul Biroului Electoral Central, judecătorii de la Înalta Curte de Casație și Justiție au statutul de detașați, exercitând numai atribuții proprii procesului electoral.

Funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție nu este incompatibilă cu calitatea de membru al Biroului Electoral Central, întrucât aceasta din urmă reprezintă o împuternicire legală de a face parte dintr-un organism electoral. Incompatibilitatea presupune imposibilitatea exercitării concomitente a două funcții publice ireconciliabile. Or, în speță, judecătorul care este desemnat în calitate de membru al Biroului Electoral Central încetează să desfășoare activitatea de judecată în cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție, dar, în virtutea legii, el desfășoară o altă activitate în cadrul unei alte autorități publice. De altfel, în această perioadă de timp, el este considerat detașat, potrivit articolului 116 alineatul (2) din Legea nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, iar detașarea exclude existența situației de incompatibilitate, tocmai prin faptul că împiedică, pe o perioadă limitată de timp, exercitarea concomitentă a celor două funcții.

Astfel, Curtea Constituțională a reținut că desemnarea unor judecători de la Înalta Curte de Casație și Justiție în Biroul Electoral Central nu transformă această autoritate electorală în organ judecătorec, hotărârile acestuia putând fi atacate la Înalta Curte de Casație și Justiție. Intervenind în faza de contencios electoral, prezența judecătorilor conferă un caracter de imparțialitate întregii activități a Biroului Electoral Central.

Argumentele reținute de Curtea Constituțională cu referire la judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție membri în Biroul Electoral Central sunt aplicabile pentru identitate de rațiune și judecătorilor membri în birourile electorale de circumscripție.

În plus, față de considerentele reținute de instanța de contencios constituțional, s-a menționat că, potrivit art. 58 alin. (1) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, *"Consiliul Superior al Magistraturii dispune detașarea judecătorilor și procurorilor, cu acordul scris al acestora, la alte instanțe sau parchete, la Consiliul Superior al Magistraturii, Institutul Național al Magistraturii, Ministerul Justiției sau la unitățile subordonate acestuia ori la alte autorități publice, în orice funcții, inclusiv cele de demnitate publică numite, la solicitarea acestor instituții, precum și la instituții ale Uniunii Europene sau organizații internaționale"*.

Astfel, aceste dispoziții de lege permit detașarea judecătorilor și procurorilor, cu acordul scris al acestora, în orice funcții, inclusiv cele de demnitate publică numite, la solicitarea instituțiilor respective, precum și la instituții ale Uniunii Europene sau organizații internaționale. Prin urmare, judecătorul sau procurorul detașat într-o funcție publică încetează să mai exercite funcțiile specifice judecătorului sau procurorului și exercită atribuții specifice funcției publice în care a fost detașat. În acest sens sunt și prevederile art. 58 alin. (5) din Legea nr. 303/2004, potrivit căreia, după încetarea detașării, judecătorul sau procurorul revine în funcția deținută anterior.

De asemenea, s-a comunicat petentei că dispoziții referitoare la detașarea membrilor Birourilor electorale se regăsesc și în art. 109 alin. (2) din Legea nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente, în art. 121 alin. (2) din Legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, precum și în art. 67 alin. (2) din Legea nr. 370/2004 pentru alegerea Președintelui României, republicată.

Ca atare, având în vedere faptul că judecătorii și procurorii detașați în funcții publice nu exercită atribuții specifice funcției de judecător sau procuror, nu se putea susține încălcarea prevederilor constituționale ale art. 125 alin. (3) din Legea fundamentală, întrucât acestea se referă la incompatibilitățile funcției de judecător, respectiv de procuror. În acest sens, Curtea Constituțională s-a pronunțat prin Decizia nr. 949/2008.

e) O petentă a solicitat Avocatului Poporului ridicarea directă a excepției de neconstituționalitate având ca obiect prevederile art. 100 alin. (1), raportate la art. 100 alin. (3) din Codul penal, în contextul nemulțumirii sale față de soluția legislativă care nu permite aplicarea liberării condiționate persoanelor bolnave, persoanelor care pot efectua doar munci ușoare și persoanelor în ale căror penitenciare nu sunt asigurate locuri de muncă pentru toți deținuții.

În legătură cu susținerile privind încălcarea prevederilor art. 16 alin. (1) din Legea fundamentală prin dispozițiile art. 100 alin. (1) și alin. (3) din Codul penal, petentei i s-a comunicat că ***nu se justifică sesizarea Curții Constituționale***, pentru următoarele argumente:

Prevederile art. 100 alin. (1) și (3) din Codul penal reiau soluția legislativă care se regăsea în art. 59 alin. (1) și art. 59¹ alin. (1) din Codul penal din 1968, având următorul cuprins: „*Art. 59 alin. (1): "După ce a executat cel puțin două treimi din durata pedepsei în cazul închisorii care nu depășește 10 ani sau cel puțin trei pătrimi în cazul închisorii mai mari de 10 ani, condamnatul care este stăruitor în muncă, disciplinat și dă dovezi temeinice de îndreptare, ținându-se seama și de antecedentele sale penale, poate fi liberat condiționat înainte de executarea în întregime a pedepsei."*

Art. 59¹ alin. (1): *"Cel condamnat pentru săvârșirea uneia sau mai multor infracțiuni din culpă poate fi liberat condiționat înainte de executarea în întregime a pedepsei, după ce a executat cel puțin jumătate din durata pedepsei în cazul închisorii care nu depășește 10 ani sau cel puțin două treimi în cazul închisorii mai mari de 10 ani, dacă îndeplinește și celelalte condiții prevăzute în art. 59 alin. (1)."*

În privința constituționalității dispozițiilor art. 59 alin. (1) și art. 59¹ alin. (1) din vechiul Cod penal, Curtea Constituțională s-a pronunțat, în repetate rânduri, printr-o serie de decizii, dintre care am amintit, cu titlu de exemplu: Deciziile nr. 101/2008, nr. 1037/2011, nr. 84/2013 și nr. 145/2013. În considerentele Deciziei nr. 145/2013, Curtea Constituțională a reținut că *"respectarea egalității în drepturi nu înseamnă eo ipso aplicarea aceluiași regim juridic unor situații care, prin specificul lor, sunt diferite. Principiul egalității nu presupune uniformitate, ci presupune ca la situații egale să corespundă un tratament egal, iar la situații diferite să existe un tratament diferit. Altfel spus, principiul egalității nu se opune ca o lege să stabilească reguli diferite în raport cu persoane care se află în situații diferite. Este firesc și echitabil ca legiuitorul să îi stimuleze pe condamnații care desfășoară o muncă utilă, sunt stăruitori în muncă și dau dovadă prin aceasta că s-au îndreptat. Cei care satisfac aceste condiții se bucură de acest tratament fără discriminări, după cum cei care nu prestează munca, indiferent din ce cauză, sunt supuși altui tratament, tot fără discriminări. Legiuitorul a avut în vedere situația specială a altor categorii de condamnați, stabilind în acest sens, prin dispozițiile art. 60 din Codul penal, condițiile liberării condiționate în cazuri speciale.*

De altfel, este atributul exclusiv al legiuitorului de a stabili condițiile în care poate fi acordată liberarea condiționată și mijloacele de stimulare a condamnaților în vederea îndeplinirii scopurilor pedepsei, liberarea condiționată nefiind un drept al acestora, ci doar o vocație pe care o au, prin voința legiuitorului, toți condamnații care, după ce au executat fracțiunile de pedeapsă stabilite de lege, după criteriile arătate, îndeplinesc, de asemenea, și condiția de a fi disciplinați și de a da dovezi temeinice de îndreptare, inclusiv atunci când nu prestează muncă."

Totodată, am făcut precizarea că prevederile art. 100 din noul Cod penal au constituit obiectul controlului de constituționalitate, iar Curtea Constituțională **a respins excepția de neconstituționalitate**, prin Decizia nr. 595/2015. În considerentele acestei decizii, instanța de control constituțional a constatat că atât prestarea unei munci de către persoanele condamnate la pedeapsa închisorii, în condițiile dispozițiilor art. 83-88 din Legea nr. 254/2013, cât și participarea acestora la activități educative, de asistență psihologică și asistență socială, instruirea școlară, învățământul universitar și formarea profesională, precum și luarea în calcul a duratei acestor activități cu prilejul acordării liberării condiționate, potrivit art. 100 din Codul penal, după algoritmul prevăzut la art. 96 din Legea nr. 254/2013, reprezintă beneficii acordate de legiuitor, în condițiile legii, persoanelor condamnate apte să desfășoare asemenea activități. **Astfel, persoanele condamnate inapte de muncă pot beneficia de dispozițiile art. 95 coroborate cu cele ale art. 96 alin. (1) lit. d)-f) din Legea nr. 254/2013, care echivalează absolvirea unui an universitar cu 30 de zile executate din pedeapsa închisorii, absolvirea unui curs de calificare ori recalificare profesională cu 20 de zile executate din pedeapsa închisorii, iar elaborarea fiecărei lucrări științifice și a fiecărei invenții și inovații brevetate cu 30 de zile executate din pedeapsa închisorii.**

Curtea a reținut că, în ceea ce privește *principiul egalității în drepturi*, acesta presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit,

nu sunt diferite. De aceea el nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune soluții diferite pentru situații diferite. În consecință, un tratament diferit nu poate fi doar expresia aprecierii exclusive a legiuitorului, ci trebuie să se justifice rațional, în respectul principiului egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice (Decizia Plenului Curții Constituționale nr. 1 din 8 februarie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 16 martie 1994). Totodată, Curtea a statuat că art. 16 din Constituție vizează egalitatea în drepturi între cetățeni în ceea ce privește recunoașterea în favoarea acestora a unor drepturi și libertăți fundamentale, nu și identitatea de tratament juridic asupra aplicării unor măsuri, indiferent de natura lor (Decizia nr. 53 din 19 februarie 2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 224 din 3 aprilie 2002, Decizia nr. 1.615 din 20 decembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 99 din 8 februarie 2012, și Decizia nr. 323 din 30 aprilie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 467 din 29 iunie 2015). În aceste condiții, acordarea de către legiuitor a unor beneficii legale persoanelor condamnate nu este de natură a crea discriminare (a se vedea Decizia nr. 484 din 23 iunie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 603 din 10 august 2015). Aceste considerente sunt valabile și în privința persoanelor care sunt apte să beneficieze de prevederile art. 100 alin. (3) și (4) din Codul penal și cele care nu au aptitudinile fizice necesare pentru a se prevala de dispozițiile legale anterior referite.

Pentru aceste motive, ***Curtea a constatat că nu poate reține încălcarea prin textele criticate a dispozițiilor art. 16 din Constituție.***

Totodată, petentei i-a fost adus la cunoștință faptul că situația semnalată a fost reținută și se regăsește printre propunerile Avocatului Poporului (vizând condițiile liberării condiționate) formulate în ***Raportul special privind condițiile de detenție din penitenciare și centre de reținere și arestare preventivă, factori determinanți în respectarea demnității umane și a drepturilor persoanelor private de libertate***, publicat în toamna anului 2015, după cum urmează:

► propunerea privind utilizarea, de către comisiile de liberare condiționată din penitenciare și respectiv, de către instanțele de judecată, într-un număr mai mare de cazuri a liberării condiționate, când sunt întrunite condițiile legale;

► propunerea având ca obiect valorizarea potențialului persoanelor private de libertate prin folosirea la muncă, având în vedere că munca este un factor important de stabilitate în viața deținuților și în reintegrarea lor în societate. În acest sens, este importantă prioritizarea obiectivelor Administrației Naționale a Penitenciarelor pentru introducerea unui volum semnificativ de muncă, care să permită atragerea unui număr mare de deținuți în activități diverse, aducându-se astfel și contribuții mai mari bugetului public. Sub acest aspect, s-a reiterat propunerea reglementării în Planul de management al locului de detenție a obligației fiecărui director de a identifica locuri de muncă pentru persoanele private de libertate, de natură a contribui la asigurarea unui tratament echitabil acestora și de a permite realizarea fracției de pedeapsă considerată ca executată pe baza muncii prestate.

f) Petenta, persoană juridică, ***a solicitat Avocatului Poporului să sesizeze Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 1 alin. (1), art. 11, art. 12 și art. 13 din Legea nr. 70/2015 pentru întărirea disciplinei financiare privind operațiunile de încasări și plăți în numerar și pentru modificarea și completarea***

Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 193/2002 privind introducerea sistemelor moderne de plată, față de art. 44 alin. (8) și (9), art. 53 și art. 56 din Constituție.

Dispozițiile legale criticate aveau ca obiect operațiunile de încasări și plăți efectuate de persoane juridice, persoane fizice autorizate, întreprinderi individuale, întreprinderi familiale, liber profesioniști, persoane fizice care desfășoară activități în mod independent, asocieri și alte entități cu sau fără personalitate juridică de la/către oricare dintre aceste categorii de persoane, care, potrivit legii, se vor realiza numai prin instrumente de plată fără numerar, definite potrivit legii. În susținerea cererii sale, petenta arăta că parțial, ”problema banilor virtuali a fost declarată neconstituțională”, prin Decizia nr. 859/2009 a Curții Constituționale, care a reținut că *”Obligarea personalului din instituțiile publice de a primi drepturile salariale prin intermediul cardului condiționează folosința acestor ”bunuri” de existența bancomatelor și automat de voința unor persoane juridice private (bănci), care percep pentru eliberarea banilor anumite comisioane. În aceste condiții, se ajunge la micșorarea drepturilor salariale ale persoanelor din instituțiile publice, fără a se ține cont de consimțământul acestora.* Mai mult, titularii cardurilor nu pot folosi și dispune de drepturile lor salariale în orice situație, fiind ținuti de limitarea zilnică a retragerilor sumelor de bani al căror plafon este stabilit de bancă. Or, nici chiar legiuitorul nu poate limita un drept, decât doar pentru un interes de utilitate publică, și nicidecum pentru un interes privat.” În context, petenta aprecia că limitarea uzului de numerar este o restrângere a dreptului de proprietate ce contravine art. 53 din Constituție. Totodată, obligativitatea plății comisionului bancar la toate tranzacțiile încalcă art. 56 din Constituție. În plus, susținea că dispozițiile privind contravențiile în caz de nerespectare a prevederilor acestei legi ar contraveni art. 44 alin. (9) din Legea fundamentală.

În răspunsul formulat la această petiție, s-a făcut precizarea că Legea nr. 70/2015 nu introduce o soluție legislativă nouă, prevederi similare regăsindu-se în Ordonanța Guvernului nr. 15/1996 privind întărirea disciplinei financiar-valutare. Astfel, potrivit art. 5 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 15/2006, *„Pentru întărirea disciplinei financiare și evitarea evaziunii fiscale, operațiunile de încasări și plăți între persoanele juridice se vor efectua numai prin instrumente de plată fără numerar.”* Actul normativ anterior a fost înlocuit, deoarece nu își mai găsea aplicabilitatea în contextul economic actual, unele prevederi devenind caduce, astfel încât s-a impus adoptarea unui nou act normativ, prin reconfigurarea cadrului legal, așa cum se arăta în expunerea de motive a Legii nr. 70/2015.

De fapt, noua reglementare a extins obligativitatea efectuării încasărilor și plăților prin instrumente de plată fără numerar, de la persoanele juridice la toți operatorii economici, inclusiv între persoanele fizice care desfășoară activități în mod independent.

Ambele acte normative prevedeau excepții de la obligația de efectuare a operațiunilor de încasări și plăți numai prin instrumente de plată fără numerar, permițând plățile în numerar pentru anumite cazuri expres prevăzute în art. 3 alin. (1) din Legea nr. 70/2015, respectiv art. 5 alin. (2) – (4) din Ordonanța Guvernului nr. 15/1996. Astfel, potrivit prevederilor legale în vigoare, prin excepție de la prevederile art. 1 alin. (1) se pot efectua operațiuni de încasări și plăți în numerar, în următoarele condiții:

a) *încasări de la persoanele prevăzute la art. 1 alin. (1), în limita unui plafon zilnic de 5.000 lei de la o persoană;*

b) *încasări efectuate de către magazinele de tipul cash and carry, care sunt organizate și funcționează în baza legislației în vigoare, de la persoanele prevăzute la art. 1 alin. (1), în limita unui plafon zilnic de 10.000 lei de la o persoană;*

c) plăți către persoanele prevăzute la art. 1 alin. (1), în limita unui plafon zilnic de 5.000 lei/persoană, dar nu mai mult de un plafon total de 10.000 lei/zi;

d) plăți către magazinele de tipul cash and carry, care sunt organizate și funcționează în baza legislației în vigoare, în limita unui plafon zilnic total de 10.000 lei;

e) plăți din avansuri spre decontare, în limita unui plafon zilnic de 5.000 lei, stabilit pentru fiecare persoană care a primit avansuri spre decontare.

Cu privire la **criticile de neconstituționalitate** menționate, s-a făcut mențiunea că agenții economici trebuie să se integreze cadrului constituțional creat în concordanță cu interesul public la care statul este obligat să vegheze. Astfel, în temeiul art. 135 alin. (2) lit. a) din Constituție, legiuitorul, în contextul general al politicii economice, are drept exclusiv de reglementare a unor măsuri specifice pentru protejarea intereselor naționale în activitatea economică, financiară și valutară, așa cum sunt și cele prevăzute prin Legea nr. 70/2015, astfel că nu se poate reține încălcarea normelor și principiilor fundamentale referitoare la protecția proprietății private.

În ceea ce privește **critica de neconstituționalitate a dispozițiilor legale mai sus menționate, prin raportare la art. 53 din Constituție**, s-a apreciat că acestea nu sunt de natură a restrânge exercițiul unor drepturi, ci stabilesc limita unui anumit plafon pentru efectuarea plăților în numerar între agenții economici, ceea ce intră în competența exclusivă a organului legiuitor.

Referitor la **critica de neconstituționalitate referitoare la încălcarea caracterului licit al dobândirii averii și confiscarea bunurilor destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții, prevăzute de art. 44 alin. (8) și (9) din Legea fundamentală**, s-a considerat că aceasta nu poate reținută, întrucât Legea nr. 70/2015 nu dispune confiscarea vreunei sume de bani sau a vreunui bun folosit sau rezultat din contravenții sau infracțiuni.

g) Doi petenți și-au exprimat nemulțumirea față de soluția legislativă consacrată prin art. 19 din Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, modificată și completată, apreciind că aceasta este neconstituțională și discriminatorie.

În fapt, petenții erau nemulțumiți de faptul că, în aplicarea art. 19 alin. (2) și (3) din Legea nr. 360/2002, modificată și completată, agenții de poliție care au obținut titlul de doctor și doresc obținerea gradelor profesionale de comisar-șef, subcomisar și agent-șef, sunt exceptați de la obligația impusă de prevederile art. 16 alin. (2) din Legea nr. 360/2002, modificată și completată, în sensul absolvirii un curs de capacitate profesională, în timp ce pentru ofițerii de poliție este suficientă absolvirea unor cursuri postuniversitare în specializările corespunzătoare cerinței postului.

Potrivit art. 19 din Legea nr. 360/2002, modificată și completată, “(1) Acordarea gradelor profesionale următoare în cadrul aceleiași categorii se face în ordinea ierarhică a gradelor, în limita numărului de posturi prevăzute cu gradele respective, aprobat de ministrul administrației și internelor.

(2) Polițistul care a dobândit titlul științific de doctor sau doctor docent, în specializările corespunzătoare cerinței postului, este exceptat de la condițiile prevăzute la art. 16 alin. (2).

(3) Ofițerul de poliție care a absolvit cursuri postuniversitare în specializările corespunzătoare cerinței postului este exceptat de la condițiile prevăzute la art. 16 alin. (2), mai puțin de la cea referitoare la acordarea gradului profesional de chestor.

(4) *Specialitățile studiilor superioare, ale cursurilor postuniversitare și ale titlurilor științifice prevăzute la alin. (2) se stabilesc prin ordin al ministrului administrației și internelor.*"

Conform **art. 16 alin. (2) din Legea nr. 360/2002, modificată și completată**, „Pentru obținerea gradelor profesionale de comisar-șef, subcomisar și agent-șef, polițistul este obligat să absolve un curs de capacitate profesională, ale cărui organizare și desfășurare pentru fiecare categorie vor fi stabilite prin ordin al ministrului administrației și internelor, iar pentru obținerea gradului profesional de chestor este necesară promovarea examenului organizat în acest scop.”

Examinând argumentele de neconstituționalitate invocate, s-a apreciat că dispozițiile art. 19 alin. (2) și (3) din Legea nr. 360/2002 nu cuprind norme juridice care să contravină principiului fundamental al egalității în drepturi. Cu privire la semnificația acestui principiu, Curtea Constituțională a statuat, prin Decizia nr. 1/1994, că *"principiul egalității în fața legii presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite. De aceea el nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune soluții diferite pentru situații diferite. În consecință, un tratament diferit nu poate fi doar expresia aprecierii exclusive a legiuitorului, ci trebuie să se justifice rațional, în respectul principiului egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice"*. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a stabilit, în mod constant, că egalitatea nu înseamnă uniformitate, fiind permisă instituirea unor tratamente juridice distincte pentru anumite categorii de persoane, în considerarea situațiilor specifice în care acestea se află, dacă există o justificare obiectivă și rezonabilă.

În lumina acestor considerente, s-a făcut precizarea că **ofițerii de poliție se află într-o situație distinctă în mod obiectiv de cea a agenților de poliție, din perspectiva nivelului studiilor necesare** care, potrivit art. 14 din Legea nr. 360/2002, determină încadrarea în cele două categorii de polițiști: Corpul ofițerilor de poliție (studii superioare) și Corpul agenților de poliție (studii liceale sau postliceale cu diplomă), **împrejurare ce justifică un tratament juridic deosebit din punct de vedere al condițiilor de acordare a gradelor profesionale.**

În plus, așa cum a stabilit Curtea Constituțională prin Decizia nr. 1570/2011, reglementarea dreptului, a procedurii și a condițiilor de acordare a gradelor profesionale, printre care și limita numărului de posturi, intră în competența exclusivă a legiuitorului.

SECȚIUNEA a 2-a

IMPLICAREA AVOCATULUI POPORULUI ÎN ACTIVITATEA DE INTERPRETARE ȘI APLICARE UNITARĂ A LEGII DE CĂTRE INSTANȚELE DE JUDECATĂ

Precizări

Potrivit prevederilor procedurale civile și penale, Avocatul Poporului are îndatorirea să ceară Înaltei Curți de Casație și Justiție să se pronunțe **asupra problemelor de drept care au fost soluționate diferit de instanțele judecătorești**. Avem în vedere, în acest sens, prevederile art. 471 din Codul de procedură penală, respectiv art. 514 din Codul

de procedură civilă, potrivit căroră „pentru a se asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către toate instanțele judecătorești, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, din oficiu sau la cererea ministrului justiției, colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, colegiile de conducere ale curților de apel, precum și Avocatul Poporului au îndatorirea să ceară Înaltei Curți de Casație și Justiție să se pronunțe asupra problemelor de drept care au fost soluționate diferit de instanțele judecătorești.”

În exercitarea atribuțiilor sale în acest domeniu, în anul 2015, Avocatul Poporului a înaintat instanței supreme un număr de **3 solicitări de recurs în interesul legii, putându-se observa o intensificare a activității Avocatului Poporului față de anii anteriori**. În plus, au fost soluționate **85 de petiții** având ca obiect solicitarea de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție cu recursuri în interesul legii în diferite domenii.

Referitor la cele 3 solicitări de recurs în interesul legii formulate de Avocatul Poporului, facem precizarea că acestea au fost soluționate de către Înalta Curte de Casație și Justiție, care a admis recursurile formulate și s-a pronunțat fie în sensul punctului de vedere al Avocatului Poporului (în cazul *Recursului în interesul legii privind problema de drept referitoare la legalitatea hotărârilor adoptate de consiliile locale în vederea reglementării procedurii privind ridicarea vehiculelor staționate neregulamentar, constatarea și aplicarea contravențiilor prevăzute de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată, cu modificările și completările ulterioare* și al *Recursului în interesul legii privind interpretarea și aplicarea dispozițiilor legale privind includerea perioadei de ucenicie la calculul vechimii în muncă*), fie a împărtășit un punct de vedere diferit de cel reținut de Avocatul Poporului [*Recursul în interesul legii privind interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 59 din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, respectiv de art. 47 alin (2) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale și anume stabilirea înțelesului termenului "nevăzător"*].

Trebuie precizat că, deși produce efecte asupra activității instanțelor de judecată, intervenția Avocatului Poporului în acest domeniu nu poate fi calificată ca aducând atingere principiului independenței justiției, întrucât recursul în interesul legii nu reprezintă un alt grad de jurisdicție, el nu repune în discuție hotărârile judecătorești - constituie doar premisele justificative ale deciziei pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție -, nici nu antrenează repunerea părților în situația anterioară adoptării acelor hotărâri. Conform art. 517 alin. (2) din Codul de procedură civilă, „Decizia se pronunță numai în interesul legii și nu are efecte asupra hotărârilor judecătorești examinate și nici cu privire la situația părților din acele procese.” Decizia produce efecte numai pentru viitor, așa cum rezultă din dispozițiile art. 517 alin. (4) din Codul de procedură civilă, potrivit căroră „Dezlegarea dată problemelor de drept judecate este obligatorie pentru instanțe de la data publicării deciziei în Monitorul Oficial al României, Partea I.”

2.1. Prezentarea obiectului recursurilor în interesul legii formulate de Avocatul Poporului

În continuare, vom detalia solicitările de recurs în interesul legii adresate de Avocatul Poporului Înaltei Curți de Casație și Justiție:

a) Prin recursul în interesul legii formulat în luna ianuarie 2015, Avocatul Poporului a cerut Înaltei Curți de Casație și Justiție să se pronunțe în privința **problemei**

de drept referitoare la legalitatea hotărârilor adoptate de consiliile locale în vederea reglementării procedurii privind ridicarea vehiculelor staționate neregulamentar, constatarea și aplicarea contravențiilor prevăzute de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

În sesizarea formulată, Avocatul Poporului a arătat că actele normative de reglementare secundară, în speță hotărârile adoptate de consiliile locale în vederea reglementării procedurii de ridicare a vehiculelor staționate neregulamentar, încalcă prevederile art. 64 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare și nu îndeplinesc condițiile expres prevăzute de art. 4 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată.

Solutia Înaltei Curți de Casație și Justiție

Prin Decizia nr. 9 din 25 mai 2015 privind examinarea recursului în interesul legii formulat de Avocatul Poporului privind legalitatea hotărârilor adoptate de consiliile locale în vederea reglementării procedurii privind ridicarea vehiculelor staționate neregulamentar, constatarea și aplicarea contravențiilor prevăzute de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, **a admis recursul în interesul legii formulat de Avocatul Poporului și a stabilit că:** ”În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 128 alin. (1) lit. d), art. 134 alin. (2) și art. 135 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, raportate la dispozițiile art. 3 alin. (1), art. 5, art. 36 alin. (1), alin. (2) lit. d) și alin. (6) lit. a) pct. 13 din Legea administrației publice locale nr. 215/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare, art. 21 lit. b) și art. 24 lit. d) din Legea-cadru a descentralizării nr. 195/2006, procedura de aplicare a măsurii tehnico-administrative constând în ridicarea vehiculelor staționate/oprite neregulamentar pe partea carosabilă, prevăzută de art. 64 și art. 97 alin. (1) lit. d) și alin. (6) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002, nu poate fi reglementată prin hotărâri ale consiliilor locale.”

b) Recursul în interesul legii privind interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 59 din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, respectiv ale art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, și anume stabilirea înțelesului termenului ”nevăzător”

Legea nr. 19/2000 a introdus, prin art. 47 alin. (2), dreptul asiguraților nevăzători de a beneficia de pensie pentru limită de vârstă, indiferent de vârstă, dacă au realizat ca nevăzător cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare prevăzut de lege. Această normă a fost preluată în Legea nr. 263/2010 la art. 59. Ambele texte de lege au fost interpretate și aplicate diferit, atât la nivelul caselor teritoriale de pensii, cât și la nivel jurisprudențial, situație ce a determinat în unele cazuri stabilirea unor debite de 50.000 – 65.000 lei. Hotărârile judecătorești pronunțate s-au conturat în două opinii referitoare la interpretarea și aplicarea normelor legale menționate, opinii conturate în raport de înțelesul dat termenului ”nevăzător”:

- Într-o **primă orientare de jurisprudență** - instanțele au considerat că termenul ”nevăzător” se referă exclusiv la persoanele cu grad de handicap grav, iar persoanelor cu handicap vizual accentuat/mediu nu le sunt aplicabile prevederile privind ”nevăzători”, ci dispozițiile privind persoanele cu handicap accentuat/mediu, și anume art.

58 lit. b) din Legea nr. 263/2010, respectiv ale art. 47 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 19/2000.

- Într-o **a doua opinie** - instanțele au reținut că prevederile art. 59 din Legea nr. 263/2010, respectiv ale art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 sunt aplicabile atât persoanelor cu handicap vizual grav, cât și celor cu handicap accentuat.

- În **opinia Avocatului Poporului** dispozițiile art. 59 din Legea nr. 263/2010 și art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 **se aplică și persoanelor cu gradul de handicap accentuat.**

Față de situația expusă, Avocatul Poporului a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție, cu solicitarea de a constata că problema de drept prezentată a primit o soluționare diferită din partea instanțelor judecătorești și, printr-o decizie obligatorie, să stabilească modul unitar de interpretare și aplicare a dispozițiilor legale incidente.

Soluția Înaltei Curți de Casație și Justiție

Prin Decizia nr. 16 din 21 septembrie 2015, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursul în interesul legii formulat de Avocatul Poporului și a stabilit că **în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare, respectiv a prevederilor art. 59 din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare, noțiunea de "nevăzător" se referă exclusiv la cecitatea absolută.**

c) Recursul în interesul legii privind interpretarea și aplicarea dispozițiilor legale privind includerea perioadei de ucenicie la calculul vechimii în muncă

Pe rolul instanțelor judecătorești s-au aflat numeroase cauze prin care s-a solicitat recunoașterea ca vechime în muncă a perioadei de ucenicie, în care solicitantul a fost ucenic cu plată și a urmat cursurile unei școli profesionale. Examinarea jurisprudenței la nivel național a relevat că instanțele de judecată au soluționat diferit această problemă de drept. Elementele puse în discuție sunt următoarele: existența unui contract de ucenicie; plata salariilor / indemnizațiilor; plata cotizațiilor de asigurări sociale; existența unui contract de muncă. Hotărârile judecătorești pronunțate s-au conturat în nu mai puțin de șapte opinii:

- Într-o **primă orientare de jurisprudență** – s-a reținut că perioada în care persoana a fost ucenic cu plată trebuie să fie valorificată ca stagiul de cotizare, întrucât se face dovada:

- plății salariului ucenicului în perioada de ucenicie;
- achitării cotizațiilor de asigurări sociale.

- Într-o **altă opinie** - instanțele au admis acțiunile în baza adeverințelor emise de unitățile de învățământ în care se arată că reclamantii au urmat cursurile școlilor profesionale de ucenici, timp în care au beneficiat "de toate drepturile prevăzute de Legea nr. 3/1950 cap. 14, art. 106 ind.2 și art. 133 lit. d)". În plus, au fost depuse statele de plată.

- Într-o **altă orientare de jurisprudență (minoritară)** - perioada de ucenicie a fost recunoscută ca vechime în muncă doar cu dovada veniturilor, nu și a plății contribuțiilor sociale.

- Într-o **altă orientare de jurisprudență (minoritară)** - vechimea în muncă pentru perioada uceniei a fost recunoscută numai prin dovada contractului de ucenicie și o adeverință în care se precizează virarea contribuției pentru pensii, nu și a salariului.

- Într-o *altă opinie (minoritară)* - pentru recunoașterea ca vechime în muncă a perioadei de ucenicie, s-a considerat suficientă existența diplomei de absolvire și înscrierea mențiunii școlii în carnetul de muncă, fără a fi necesare probarea celorlalte elemente (salariu, contribuții sociale, adeverință de la școala sau întreprinderea respectivă).

- Într-o *altă orientare de jurisprudență* - acțiunea a fost respinsă, în temeiul art. 89 din Regulamentul de aplicare a Decretului nr. 292/1957, respectiv ale art. 32 lit. b) din Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 252/1967, pentru aplicarea Legii nr. 27/1966 privind pensiile de asigurări sociale de stat și pensia suplimentară. În această speță, reclamantul a solicitat recunoașterea ca stagiu de cotizare a activității de ucenic dovedită cu mențiunea din carnetul de muncă și adeverință, în care nu se specifică salariul sau plata cotizațiilor, arătând că lipsa acestor mențiuni nu i se poate imputa.

- Într-o altă *orientare de jurisprudență* - solicitările cu acest obiect au fost respinse, reținându-se că perioada în care persoana a urmat cursurile unei școli profesionale de ucenici și a primit salariu, nu trebuie să fie valorificată ca stagiu de cotizare, în cazul în care persoanele respective: nu pot face dovada plății cotizațiilor de asigurări sociale și nu au încheiat un contract de muncă cu întreprinderea. Astfel, activitatea fiind prestată în baza unui contract de ucenicie încheiat cu școala profesională nu este luată în considerare ca stagiu de cotizare la calculul pensiei.

În *opinia Avocatului Poporului* perioada de ucenicie trebuie să fie luată în considerare ca stagiu de cotizare în situațiile în care se face dovada plății contribuțiilor de asigurări sociale.

Față de situația expusă, Avocatul Poporului a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție, cu solicitarea de a constata că problema de drept prezentată a primit o soluționare diferită din partea instanțelor judecătorești și, printr-o decizie obligatorie, să stabilească modul unitar de interpretare și aplicare a dispozițiilor legale incidente.

Soluția Înaltei Curți de Casație și Justiție

Prin Decizia nr. 18 din 5 octombrie 2015, Înalta Curte de Casație și Justiție a **admis recursul în interesul legii formulat de Avocatul Poporului** și a stabilit că *perioada în care o persoană a fost ucenic cu plată și a urmat cursurile unei școli profesionale:*

- ✓ *anterior datei de 1 ianuarie 1949 va fi considerată stagiu de cotizare dacă ucenicii au primit salariu ori au cotizat la fostele case de asigurări sociale;*

- ✓ *între 1 ianuarie 1949 și 1 ianuarie 1954 va fi considerată vechime în muncă, indiferent dacă în privința ucenicilor a existat obligația virării contribuțiilor la fostele case de asigurări sociale, dar va reprezenta stagiu de cotizare numai în măsura în care s-a cotizat la fostele case de asigurări sociale;*

- ✓ *după 1 ianuarie 1954 și până la 1 aprilie 2001 va fi considerată stagiu de cotizare și vechime în muncă perioada practicii în producție.*

În acest context, amintim faptul că în anul 2015, Înalta Curte de Casație și Justiție a soluționat două recursuri în interesul legii promovate de Avocatul Poporului în anii anteriori. Astfel, un prim recurs în interesul legii l-a constituit interpretarea dispozițiilor art. 17 din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, cu modificările și completările ulterioare, și ale Legii nr. 455/2001 privind semnătura electronică, republicată, din punctul de vedere al semnăturii agentului constatatator necesare legalității procesului-verbal de contravenție, pentru contravențiile sancționate de Ordonanța Guvernului nr. 15/2002 privind aplicarea tarifului de utilizare și a tarifului de trecere pe rețeaua de drumuri naționale din România, aprobată cu modificări și completări

prin Legea nr. 424/2002, cu modificările și completările ulterioare. Instanța supremă, a decis că *proceșele-verbale de constatare și sancționare a contravențiilor, prevăzute de art. 8 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 15/2002, încheiate potrivit art. 9 alin. (1) lit. a), alin. (2) și (3) din aceeași ordonanță a Guvernului, transmise persoanelor sancționate contravențional pe suport hârtie, sunt lovite de nulitate absolută pentru lipsa semnăturii olografe a agentului constatator, în raport cu dispozițiile art. 17 din Ordonanța Guvernului nr. 2/2001 (Decizia nr. 6/2015).*

Cel de-al doilea recurs în interesul legii l-a constituit cel referitor la la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 3 alin. (3) din Ordonanța Guvernului nr. 9/2000 privind nivelul dobânzii legale pentru obligațiile bănești, a dispozițiilor art. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 13/2011 privind dobânda legală remuneratorie și penalizatoare pentru obligațiile bănești, precum și pentru reglementarea unor măsuri financiar-fiscale în domeniul bancar, a dispozițiilor art. 120 alin. (7) și art. 124 alin. (2) din Ordonanța Guvernului nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală, republicată, cu modificările și completările ulterioare și a dispozițiilor art. 994 din Codul civil din anul 1864, ale art. 1.535 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, ale art. 124 alin. (1) și art. 70 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Prin decizia pronunțată, **Înalta Curte de Casație și Justiție a hotărât că dobânda care se acordă pentru sumele încasate cu titlu de taxă de primă înmatriculare, taxă pe poluare și taxă pentru emisii poluante, restituite prin hotărâri judecătorești, este dobânda fiscală prevăzută de dispozițiile art. 124 alin. (1) și alin. (2) din Codul de procedură fiscală, coroborat cu dispozițiile art. 120 alin. (7) din același act normative. Totodată, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 994 din Codul civil din anul 1864, ale art. 1.535 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, ale art. 124 alin. (1) și art. 70 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală, republicată, cu modificările și completările ulterioare, momentul de la care curge dobânda fiscală pentru sumele încasate cu titlu de taxă de primă înmatriculare, taxă pe poluare și taxă pentru emisii poluante, restituite în temeiul hotărârilor judecătorești, este reprezentat de data plății acestor taxe (Decizia nr. 14/2015).**

2.2. Petiții având ca obiect solicitări de formulare a unui recurs în interesul legii

*Așa cum am menționat anterior, activitatea Biroului contencios constituțional și recurs în interesul legii în materia recursului în interesul legii s-a concretizat, pe lângă cele 3 recursuri în interesul legii prezentate anterior, și în examinarea unui număr de **85** **petiții** având ca obiect îndatorirea Avocatului Poporului de a sesiza Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea soluționării cazurilor de epractică judiciară neunitară. În pofida numărului mare de petiții având acest obiect, observăm că doar trei dintre acestea au condus la sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, întrucât doar în cazul acestora au fost întrunite condițiile de fond și de formă pentru recurgerea la această instituție procedurală.*

Pentru exercitarea de către Avocatul Poporului a atribuției privind promovarea unui recurs în interesul legii este necesară întrunirea unor condiții ce decurg atât din legislația procedurală civilă sau penală, cât și din jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție în materia recursului în interesul legii.

În primul rând, petiția adresată instituției Avocatul Poporului trebuie să fie însoțită de **copii ale hotărârilor judecătorești din care să rezulte interpretarea diferită a aceleiași probleme de drept de către instanțe de judecată aflate în circumscripțiile mai multor curți de apel**, scopul acestei proceduri excepționale fiind unificarea practicii la nivelul întregii țări.

De asemenea, în activitatea sa de asigurare a unificării practicii judiciare prin recursul în interesul legii, Înalta Curte de Casație și Justiție a reținut că **sesizarea trebuie să cuprindă nu numai problema de drept, ci și dispozițiile legale a căror interpretare și aplicare diferită au determinat practica judiciară neunitară la nivelul întregii țări**. În acest sens, în jurisprudența sa, Înalta Curte de Casație și Justiție a arătat că „*Dezideratul recursului în interesul legii și rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție în această procedură sunt unificarea interpretării și aplicării legii, ceea ce este distinct de cel al unificării practicii judiciare, care presupune un alt mecanism*” (Decizia nr. 20/2013).

Așadar, Avocatul Poporului are posibilitatea promovării unui recurs în interesul legii în raport cu normele legale potrivit cărora recursul în interesul legii este admisibil numai dacă se face dovada că problemele de drept care formează obiectul judecății au fost soluționate în mod diferit prin hotărâri judecătorești definitive, care se anexează cererii.

În al doilea rând, scopul recursului în interesul legii, astfel cum rezultă din prevederile Codului de procedură civilă/penală, este de „*a se asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii pe întreg teritoriul României*” în urma sesizării unor chestiuni de drept care au primit o soluționare diferită din partea instanțelor judecătorești. Acesta **nu reprezintă o cale de atac cu efect de modificare a hotărârilor judecătorești pronunțate într-o cauză și nu poate afecta raporturile juridice care au fost deja soluționate prin pronunțarea unor hotărâri judecătorești care se bucură de autoritate de lucru judecat**.

Pentru o mai bună înțelegere a condițiilor în care Avocatul Poporului își poate exercita această îndatorire legală, prezentăm în continuare, cu titlu de exemplu, o serie de petiții însoțite de o evidențiere sintetică a argumentelor care au fundamentat decizia de a nu sesiza Înalta Curte de Casație și Justiție cu un recurs în interesul legii în sensul solicitat de petenți.

a) Mai mulți petenți au solicitat instituției Avocatul Poporului să sesizeze Înalta Curte de Casație și Justiție în privința unei **probleme de drept soluționată diferit de către instanțele judecătorești și anume, dacă norma de zilnică de hrană reprezintă un venit salarial constant astfel încât să fie inclusă în baza de calcul a pensiei de întreținere**.

În urma analizării jurisprudenței instanței supreme, Avocatul Poporului a comunicat petenților că Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept- a luat în examinare, în temeiul art. 519 din Codul de procedură civilă, sesizarea formulată de Tribunalul Botoșani - Secția I civilă în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile în legătură **cu chestiunea de drept vizând interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 527 alin. (2) și art. 529 alin. (2) din noul Cod civil, în corelare cu prevederile Ordonanței Guvernului nr. 26/1994 privind drepturile de hrană, în timp de pace, ale personalului din sectorul de apărare națională, ordine publică și siguranță națională, republicată, cu modificările și completările ulterioare**, iar prin Decizia nr. 6 din 23 iunie 2014, Înalta Curte de Casație și Justiție a respins ca inadmisibilă sesizarea formulată de Tribunalul Botoșani.

Din examinarea considerentelor Deciziei nr. 6 din 23 iunie 2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Avocatul Poporului a reținut că Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – analiza jurisprudența în vederea promovării unui recurs în interesul legii privind "interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 529 alin. (2) din Codul civil".

În acest context, pentru a evita dublă sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție cu un recurs în interesul legii având ca obiect dezlegarea aceleiași probleme de drept și în vederea soluționării unei solicitări similare formulată de către un alt petent, Avocatul Poporului s-a adresat Procurorului General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție pentru a ne comunica dacă Ministerul Public întreprinde demersuri pentru a cere Înaltei Curți de Casație și Justiție să se pronunțe asupra problemei de drept privind interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 527 alin. (2) și art. 529 alin. (2) din noul Cod civil, în corelare cu prevederile Ordonanței Guvernului nr. 26/1994 privind drepturile de hrană, în timp de pace, ale personalului din sectorul de apărare națională, ordine publică și siguranță națională, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție ne-a adus la cunoștință faptul că la nivelul acestei autorități s-a verificat jurisprudența în vederea promovării unui recurs în interesul legii în problema de drept menționată, iar Procurorul General al României a apreciat că sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate a acestui demers de unificare a jurisprudenței, sens în care se analiza posibilitatea promovării unui recurs în interesul legii în această problemă de drept.

Totodată, am comunicat petenților că Dosarul nr. 17/2015 al Completului competent să judece recursul în interesul legii, cu termen de judecată pe data de 19 octombrie 2015, are ca obiect interpretarea dispozițiilor art. 527 alin. (2) și art. 529 alin. (2) din Legea nr. 287/2009, coroborate cu prevederile Ordonanței Guvernului nr. 26/1994, republicată, și anume ***dacă în cuantumul pensiei de întreținere stabilită în sarcina unuia dintre părinți se include norma de hrană, ca fiind un venit cu caracter permanent.***

Față de cele de mai sus, având în vedere că Înalta Curte de Casație și Justiție a fost deja sesizată cu un recurs în interesul legii în sensul avut în vedere de petenți, o nouă cerere de recurs în interesul legii formulată de instituția Avocatul Poporului nu avea justificare.

Ulterior, prin Decizia nr. 21 din 19 octombrie 2015, Înalta Curte de casație și Justiție a admis recursurile în interesul legii formulate de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și de Colegiul de conducere al Curții de Apel Suceava și a stabilit că *"în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 527 alin. (2) și art. 529 alin. (1) și (2) din Codul civil, echivalentul valoric al normei de hrană prevăzute de art. 2 alin. (4) și art. 4 alin. (4) din Ordonanța Guvernului nr. 26/1994 privind drepturile de hrană, în timp de pace, ale personalului din sectorul de apărare națională, ordine publică și siguranță națională, republicată, cu modificările și completările ulterioare, nu se include în totalul veniturilor nete lunare în raport de care se stabilește pensia de întreținere datorată de către părinte copilului."*

b) O persoană juridică a solicitat ***promovarea unui recurs în interesul legii referitor la interpretarea dispozițiilor legale privind încadrarea unor locuri de muncă în condiții speciale prevăzute de Anexa 2 la și în Legea nr. 226/2006 privind încadrarea unor locuri de muncă în condiții speciale (Legea nr. 226/2006) și cele prevăzute de Anexa 3 la și în Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice (Legea nr. 263/2010) și angajatorii cărora li se aplică, prin coroborarea acestora cu prevederile***

Hotărârile Guvernului nr. 1025/2003 privind metodologia și criteriile de încadrare a persoanelor în locuri de muncă în condiții speciale, cu modificările și completările ulterioare.

Potrivit prevederilor art. 20 alin. (1) și (2) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale (în prezent abrogată), în sensul acestui act normativ, locurile de muncă în condiții speciale erau cele din: a) unitățile miniere, pentru personalul care își desfășoară activitatea în subteran cel puțin 50% din timpul normal de muncă în luna respectivă; b) activitățile de cercetare, explorare, exploatare sau prelucrare a materiilor prime nucleare, zonele I și II de expunere la radiații; c) aviația civilă, pentru personalul navigant prevăzut în anexa nr. 1; d) activitatea artistică desfășurată în profesiile prevăzute în anexa nr. 2; iar alte locuri de muncă în condiții speciale decât cele menționate puteau fi stabilite numai prin lege.

De asemenea, în temeiul art. 20 alin. (3) din Legea nr. 19/2000 (în prezent abrogată), metodologia și criteriile de încadrare a persoanelor în locuri de muncă în condiții speciale se stabileau prin hotărâre a Guvernului, pe baza propunerii comune a Ministerului Muncii și Solidarității Sociale și a Ministerului Sănătății și Familiei, în urma consultării Casei Naționale de Pensii și alte Drepturi de Asigurări Sociale.

În concordanță cu aceste dispoziții, Guvernul a adoptat Hotărârea nr. 1025/2003 privind metodologia și criteriile de încadrare a persoanelor în locuri de muncă în condiții speciale (cu aplicabilitate temporară), prin care a stabilit aceste *criterii, în mod cumulativ, astfel: a) încadrarea locurilor de muncă în grupa I de muncă, anterior datei de 1 aprilie 2001; b) desfășurarea activității în condiții speciale pe durata programului normal de lucru din luna respectivă numai în locurile de muncă definite la art. 1 lit. a); c) existența la locurile de muncă în condiții speciale a unor factori de risc care nu pot fi înlăturați, în condițiile în care s-au luat măsurile tehnice și organizatorice pentru eliminarea sau diminuarea acestora, în conformitate cu legislația de protecție a muncii în vigoare; d) efecte asupra persoanelor din punct de vedere al securității și sănătății în muncă, datorate în exclusivitate unor cauze profesionale și înregistrate pe perioada ultimilor 15 ani; e) efecte asupra capacității de muncă și stării de sănătate, evaluate în baza datelor medicale înregistrate la nivelul cabinetelor medicale de întreprindere, de structurile medicale de medicina muncii sau la comisiile de expertizare a capacității de muncă, pe perioada ultimilor 15 ani.*

Ulterior, a fost înființată o comisie pentru acordarea avizelor de încadrare în condiții speciale, iar în urma activității acesteia, au fost stabilite locurile de muncă cu condiții speciale și unitățile în care se găsesc aceste locuri de muncă. Toate demersurile în acest sens au fost cuprinse, în final, în textul Legii nr. 226/2006 privind încadrarea unor locuri de muncă în condiții speciale (în prezent abrogată) care s-a dorit o concretizare a art. 20 alin. (2) din Legea nr. 19/2000.

Potrivit dispozițiilor Legii nr. 226/2006, în prezent abrogată, începând cu data de 1 aprilie 2001, erau încadrate în condiții speciale locurile de muncă în care se desfășoară activitățile prevăzute în anexa nr. 1 la acest act normativ. În plus, aceste locuri de muncă sunt cele din unitățile prevăzute în anexa nr. 2, care au obținut avizul pentru îndeplinirea procedurilor și criteriilor de încadrare în condiții speciale, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 1025/2003.

Ca atare, pentru ca anumite locuri de muncă să fie încadrate în condiții speciale, până la apariția Legii nr. 263/2010 – nou act normativ în materia pensiilor – era necesară îndeplinirea cumulativă a celor două condiții: a) desfășurarea unor activități expres

prevăzute de lege, b) în anumite unități care au obținut un aviz ce atesta existența condițiilor speciale de muncă, cuprinse, de asemenea, în conținutul Legii nr. 226/2006, în prezent abrogată.

Ulterior, atât locurile de muncă încadrate în condiții speciale, cât și unitățile avizate potrivit Hotărârii Guvernului nr. 1025/2003, enumerate în cuprinsul Legii nr. 226/2006, au fost preluate aproape identic în cuprinsul Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice.

Față de această situație, o parte din angajații societății pe acțiuni care ne-a sesizat, care au apreciat că din cauza condițiilor de muncă acestea ar avea caracter special, au acționat în justiție angajatorul. Situația creată raportată la normele legale în materie, indicate mai sus, a generat pronunțarea unor hotărâri judecătorești contradictorii, ceea ce a condus la solicitarea de către angajator a promovării unui recurs în interesul legii.

Jurisprudența în materie indicată de petentă a relevat că:

✓ unele instanțe au considerat că este admisibilă și întemeiată acțiunea reclamanților (angajați ai petentei) de a li se recunoaște condițiile speciale de muncă din partea unui angajator care nu a fost inclus în nici una din cele două anexe (Anexa nr. 2 la Legea nr. 226/2006 sau Anexa nr. 3 la Legea nr. 263/2010), ce cuprind unitățile care au obținut avizul pentru îndeplinirea procedurilor și criteriilor de încadrare în condiții speciale, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 1025/2003. În acest sens, s-a apreciat că cele două anexe nu reglementează o situație definitivă și nu exclude faptul ca alte entități să obțină, în viitor, acest aviz. În plus, dacă activitatea salariaților unui angajator se încadrează în cele prevăzute de lege ca fiind prestate la locuri de muncă posibil a fi încadrate în condiții speciale, iar salariații prin reprezentanții lor își manifestă dorința în acest sens, angajatorul ar avea obligația pozitivă de a-și da concursul pentru parcurgerea procedurii prevăzute de Hotărârea Guvernului nr. 1025/2003, spre a verifica dacă este cazul încadrării acestor locuri de muncă în condiții speciale.

În hotărârea judecătorească atașată se arată că „În absența concursului angajatorului în vederea parcurgerii procedurii administrative în urma căreia locurile de muncă ale reclamanților să fie încadrate în condiții speciale, conflictul individual de muncă astfel rezultat a fost supus spre rezolvare instanței judecătorești competente, chemată să se pronunțe direct asupra fondului dreptului contestat. Spre deosebire de autoritățile administrative terțe de proces, cărora instanțele judecătorești nu li se pot substitui, acestea din urmă nu parcurg proceduri administrative, ci judiciare”.

✓ alte instanțe au pronunțat soluții de respingere a acțiunilor prin care se solicita recunoașterea condițiilor speciale de muncă de la un angajator, iar în acest sens a fost invocată necesitatea îndeplinirii cumulative a condițiilor impuse de art. 30 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 263/2010 (potrivit căruia „În sensul prezentei legi, locurile de muncă în condiții speciale sunt cele din: e) activitățile și unitățile prevăzute în anexele nr. 2 și 3.”), care presupunea în mod neechivoc faptul ca angajatorul să fie inclus în Anexa 3 la Legea nr. 263/2010. O recunoaștere, pe cale judecătorească, a condițiilor speciale de muncă pentru anumite locuri de muncă ar fi de natură, în opinia acestor instanțe, să aducă atingere principiului contributivității. În aceste condiții, neîndeplinirea tuturor criteriilor prevăzute de Hotărârea Guvernului nr. 1025/2003 și a procedurii de avizare nu putea conduce la admiterea acțiunii a reclamanților, care ar fi dovedit o „îndeplinire trunchiată a criteriilor”.

Față de soluțiile contradictorii pronunțate de instanțele de judecată facem următoarele precizări: după cum am menționat, pentru ca anumite locuri de muncă să fie încadrate în condiții speciale, până la apariția Legii nr. 263/2010 – în prezent, aceasta

reprezintă dreptul comun în materia pensiilor – era necesară îndeplinirea cumulativă a două condiții: desfășurarea unor activități expres prevăzute de lege, în anumite unități, care de asemenea erau cuprinse în conținutul legii, care au obținut un aviz ce atesta existența condițiilor speciale de muncă.

Referitor la obținerea avizului în temeiul Hotărârii Guvernului nr. 1025/2003, din cercetările realizate pentru soluționarea prezentei petiții (consultarea site-ului Camerei Deputaților) s-a desprins realitatea că avizul se putea obține doar până la data de 30 iunie 2005, iar după întocmirea listei cu unitățile avizate în acest sens și cuprinsă în Anexa nr. 2 la Legea nr. 226/2006 nici o altă unitate nu a mai fost avizată, aceasta fiind și situația petentei.

Ulterior, atât locurile de muncă încadrate în condiții speciale, cât și unitățile avizate potrivit Hotărârii Guvernului nr. 1025/2003, enumerate în cuprinsul Legii nr. 226/2006, au fost preluate aproape identic în cuprinsul Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice.

În plus, legiuitorul a menținut îndeplinirea cumulativă a celor două condiții, prin art. 30 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 263/2010, potrivit căruia „În sensul prezentei legi, locurile de muncă în condiții speciale sunt cele din: e) activitățile și unitățile prevăzute în anexele nr. 2 și 3”.

Astfel, pe de-o parte, **din solicitarea formulată de petentă a rezultat că aceasta achiesează la soluția care îi este favorabilă, ca societate comercială, dar care este în defavoarea cetățenilor.**

Pe de altă parte, din analiza actelor normative în materie, se poate desprinde ideea că o soluție pronunțată de instanțele de judecată în favoarea cetățenilor nu s-ar fi încadrat întocmai în limitele legale, în situația în care instanța de judecată ar obliga angajatorii să recunoască angajaților faptul că aceștia își desfășoară activitatea în condiții speciale.

În vederea valorificării drepturilor recunoscute prin hotărâri judecătorești, pronunțate împotriva angajatorilor care nu figurează în vreuna din cele două anexe la legi, ce cuprind unitățile avizate, pentru a beneficia de drepturile cuvenite în perioada pensionării, potrivit art. 8 alin. (1) din Hotărârea Guvernului nr. 1025/2003, angajatorul (n.n. care a primit avizul potrivit legii) este obligat să depună la casele teritoriale de pensii, la definitivarea contractului colectiv de muncă, lista categoriilor profesionale care au fost încadrate în aceste locuri de muncă în condiții speciale. Or, în lipsa unei avizări, dar și a faptului că aceste hotărâri judecătorești nu pot fi opozabile caselor de pensii, angajații nu le pot valorifica.

În plus, în temeiul art. 30 alin. (2) din Legea nr. 263/2010 periodic, din 2 în 2 ani, locurile de muncă în condiții speciale prevăzute la art. 30 alin. (1) lit. e) din același act normativ sunt supuse procedurii de reevaluare a încadrării în condiții speciale. Pentru acest motiv, instanța de judecată a obligat angajatorul să recunoască unui grup restrâns de angajați condiții speciale pentru o perioadă limitată.

Această soluție a instanțelor de judecată, pronunțată în defavoarea cetățenilor, a relevat faptul că instanțele s-au substituit atât autorităților competente să avizeze unitățile în cadrul cărora sunt desfășurate activități în condiții speciale, cât și Parlamentului, care este abilitat să modifice o anexă dintr-o lege.

Concluzionând, soluțiile pronunțate au fost generate, în mod evident, de probleme existente la nivel legislativ din cauza unor lacune care nu au permis obținerea și de către alte unități în care au fost desfășurate activități în condiții speciale a avizului de la minister. În acest sens, avem în vedere atât faptul că termenul pentru reevaluarea locurilor

de muncă prevăzut de Hotărârea Guvernului nr. 1025/2003 a expirat, dar și faptul că o anexă dintr-o lege trebuie completată în cadrul unui proces legislativ.

Cu luarea în considerare a celor expuse, am considerat că Avocatul Poporului nu poate susține în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție un recurs în interesul legii, prin care s-ar apăra drepturile unei societăți comerciale în detrimentul persoanelor fizice.

La data formulării răspunsului către petentă, Decizia nr. 13/2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție privind pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea modului de interpretare și aplicare a prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 1.025/2003, cu modificările și completările ulterioare, privind metodologia și criteriile de încadrare a persoanelor în locuri de muncă în condiții speciale, prin stabilirea dacă este admisibilă constatarea, pe cale judiciară, a prestării muncii în condiții speciale în cazul în care la nivelul angajatorului s-a efectuat procedura prealabilă conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 1025/2003, cu modificările și completările ulterioare, însă aceasta nu a vizat meseria/funcția exercitată de reclamant era în curs de redactare. În acest caz dedus judecării instanței supreme, titularul sesizării a solicitat interpretarea unor dispoziții legale în scopul determinării măsurii în care instanța poate să constate prestarea muncii în condiții speciale, în cazul în care la nivelul angajatorului s-a efectuat procedura prealabilă prevăzută de Hotărârea Guvernului nr. 1.025/2003, cu modificările și completările ulterioare, pentru încadrarea locurilor de muncă în condiții speciale, însă aceasta nu a vizat meseria/funcția exercitată de reclamant.

Deși din petiția adresată instituției Avocatul Poporului nu rezulta că societatea comercială care ne-a sesizat ar fi declanșat procedura prevăzută de Hotărârea Guvernului nr. 1025/2003, considerăm că, în principiu, Decizia nr. 13/2015 poate fi luată în considerare și cu privire la situația creată. Astfel, din cuprinsul acestei hotărâri rezultă că „chestiunea de drept a cărei dezlegare se solicită și-a clarificat înțelesul în practica judiciară, așa cum rezultă din examinarea hotărârilor judecătorești puse la dispoziție de instanțele naționale, acestea aplicând de o bună perioadă de timp normele de drept în discuție, stabilindu-le, într-o majoritate covârșitoare, aceeași interpretare” (în sensul că nu se poate constata, pe cale judiciară, prestarea muncii în condiții speciale în cazul în care angajatorul a urmat procedura prevăzută de Hotărârea Guvernului nr. 1025/2003, cu modificările și completările ulterioare, însă aceasta nu avizat meseria/funcția exercitată de reclamant).

c) O societate comercială desfășurând activitate de consultanță juridică și reprezentare în fața instanțelor de judecată, a sesizat instituția Avocatul Poporului cu probleme de natură legală intervenite de la înființare și până în prezent în exercitarea obiectului de activitate, din cauza unor practici judiciare neunitare și contradictorii.

În acest sens, petenta a solicitat Avocatului Poporului ***promovarea unui recurs în interesul legii în vederea asigurării unei practici judiciare unitare privind societățile profesionale înregistrate în temeiul Legii nr. 514/2003 privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic și a Statutului profesiei de consilier juridic, înființate înainte de Decizia nr. XXII/2006 a Înaltei Curți de Casație și Justiție.***

Raportat la problema expusă de petentă, am comunicat acesteia că organizarea și funcționarea profesiei de consilier juridic este reglementată prin Legea nr. 514/2003, iar în temeiul acestui act normativ și în baza prevederilor art. 9, art. 40, art. 41 și art. 45 din Constituție, Congresul Extraordinar al Colegiilor Consilierilor Juridici din România a adoptat un Statut al profesiei de consilier juridic, în data de 29 iulie 2004.

Potrivit art. 1 din Legea nr. 514/2003, consilierul juridic asigură apărarea drepturilor și intereselor legitime ale statului, ale autorităților publice centrale și locale, ale instituțiilor publice și de interes public, ale celorlalte persoane juridice de drept public, precum și ale persoanelor juridice de drept privat, în slujba cărora se află și în conformitate cu Constituția și legile țării.

Astfel, din analiza conținutului profesiei de consilier juridic a rezultat că aceasta este o profesie distinctă, care are ca obiect apărarea drepturilor și intereselor legitime ale statului, ale autorităților publice centrale și locale, ale instituțiilor publice și de interes public, precum și ale persoanelor juridice de drept privat, în slujba cărora se află.

Pentru desfășurarea activității, unii consilieri juridici s-au asociat, iar în temeiul Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și a art. 21 din Statutul profesiei de consilier juridic au înființat societăți comerciale având ca obiect de activitate consultanță, asistență și reprezentare juridică.

Potrivit dispozițiilor art. 21 din Statutul profesiei de consilier juridic *„Persoana juridică înființată în baza Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale, republicată, constituită de către unul sau mai mulți consilieri juridici înscrși în Tabloul ținut de colegiile teritoriale, are caracter de societate profesională, în conformitate cu normele deontologice și de etică profesională și cu prezentul statut, aceste societăți profesionale nu pot funcționa în lipsa avizului de principiu dat de colegiul teritorial pe a cărui rază își au sediul, care va verifica, în principal, următoarele: - calitatea de consilier juridic, conform legii și statutului profesiei, a asociatului unic/asociaților/acționarilor; - obiectul de activitate să fie unic, respectiv activități juridice (consultanță și reprezentare juridică, exclusiv activități atribuite speciale ale altor profesii juridice) cod CAEN 7411. În urma dobândirii personalității juridice și a obținerii autorizațiilor de funcționare, a avizului Colegiului, societatea profesională, prin grija acestuia, va fi înregistrată obligatoriu în partea cu destinație specială, respectiv Societăți Profesionale, din Tabloul ținut de colegiul teritorial.*

Orice modificare adusă actelor constitutive ale acestor societăți va trebui adusă la cunoștință colegiului teritorial în a cărui raza acestea își au sediul”.

Întrucât în practica judiciară s-a constatat că nu există un punct de vedere unitar cu privire la aplicarea dispozițiilor art. 46 alin. (1) din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în cazul cererilor de autorizare a constituirii și de înmatriculare a unor asemenea societăți comerciale, Înalta Curte de Casație și Justiție a fost investită cu soluționarea unui recurs în interesul legii.

Prin Decizia nr. XXII/2006, Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit în aplicarea dispozițiilor art. 46 alin. (1) din Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, că cererile de autorizare a constituirii și de înmatriculare a societăților comerciale de consultanță, asistență și reprezentare juridică sunt inadmisibile.

În atare condiții, în practică a apărut o nouă problemă legată de calitatea de reprezentant pe care aceste societăți comerciale, înființate înainte de pronunțarea de către Înalta Curte de Casație și Justiție a Deciziei nr. XXII/2006, ar putea să o aibă în fața instanțelor de judecată pentru apărarea drepturilor unor instituții publice sau a altor persoane de drept privat și de acordare a cheltuielilor de judecată.

Raportat la cele expuse mai sus, din petiție a rezultat că petenta - societate comercială având ca obiect desfășurarea de activități de consultanță juridică și reprezentare în fața instanțelor de judecată - s-a constituit în anul 2004.

În sprijinul promovării unui recurs în interesul legii, petenta a depus o serie de hotărâri judecătorești, din care au rezultat trei situații:

✓ În mai multe litigii având obiecte diferite (ex. înlocuirea amenzii cu sancțiunea prestării unei activități în folosul comunității ș.a.) instanțele de judecată nu au acordat cheltuieli de judecată instituțiilor publice care au primit consultanță juridică din partea petentei, întrucât acestea nu s-ar încadra în rigorile impuse de art. 451 alin. (1) din Codul de procedură civilă. În sprijinul unor asemenea soluții pronunțate de instanțele de judecată a fost invocată atât Decizia nr. XXII/2006 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, cât și dispozițiile art. 21 alin. (3) din Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale, republicată, art. 84 alin. (1) din Codul de procedură civilă, art. 5 din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată.

✓ altă problemă expusă în petiție se referă la acțiunile în justiție promovate de două barouri din România în vederea dizolvării unor societăți comerciale care au ca obiect de activitate consultanță, asistență și reprezentare juridică, înființate în temeiul Legii nr. 514/2003, a art. 46 din Legea nr. 31/1990, republicată și art. 21 din Statutul profesiei de consilier juridic. Temeiul juridic al acestor cereri de chemare în judecată l-a constituit art. 56 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 31/1990, republicată, potrivit căreia „Nulitatea unei societăți înmatriculate în registrul comerțului poate fi declarată de tribunal numai atunci când: c) obiectul de activitate al societății este ilicit sau contrar ordinii publice”, dar și Decizia nr. XXII/2006 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție.

✓ Prin trei hotărâri judecătorești, având ca obiect ordonanță de plată și contestație la executare, petenta a încercat să dovedească faptul că două instanțe au acordat cheltuieli de judecată rezultate din contracte de consultanță încheiate cu aceasta, însă, din examinarea doar a hotărârilor judecătorești atașate nu a rezultat, în mod indubitabil, că instanțele au pus în discuție calitatea de reprezentant a petentei.

✓ De asemenea, petenta a invocat în sprijinul promovării unui recurs în interesul legii o Hotărâre pronunțată în 2011 de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza Colegiului Consilierilor Juridici Argeș împotriva României. În ceea ce privește trimiterea petentei la practica instanței europene, menționăm că hotărârea invocată vizează dreptul consilierilor juridici de a înființa asociații, care sunt organizații nonprofit, și nu dreptul acestora, de a înființa societăți comerciale.

Cu luarea în considerare a tuturor aspectelor prezentate de petentă, menționăm că în urma analizării tuturor hotărârilor judecătorești atașate petiției, dar și a normelor legale în materie în vigoare am identificat două probleme de drept, și anume:

- posibilitatea societăților comerciale de consultanță, asistență și reprezentare juridică înființate cu aplicarea dispozițiilor art. 46 alin. (1) din Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și art. 21 din Statutul profesiei consilierilor juridici anterior Deciziei nr. XXII/2006 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, de a avea calitate de reprezentant al statului, al autorităților publice centrale și locale, al instituțiilor publice și de interes public, al celorlalte persoane juridice de drept public, precum și al persoanelor juridice de drept privat;

- dizolvarea societăților comerciale care au ca obiect de activitate consultanță, asistență și reprezentare juridică, înființate în temeiul Legii nr. 514/2003, a art. 46 din

Legea nr. 31/1990, republicată și art. 21 din Statutul profesiei de consilier juridic, anterior Deciziei nr. XXII/2006.

În plus, hotărârile judecătorești erau pronunțate în procese care nu aveau același obiect, iar instanțele de judecată erau în circumscripția unei singure curți de apel.

Motivat de acestea, petenta a fost informată asupra exigențelor impuse de lege ce trebuie respectate în vederea promovării unui recurs în interesul legii.

d) Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR) a solicitat *promovarea unui recurs în interesul legii având ca obiect interpretarea și aplicarea unitară a normelor în temeiul cărora acesta a fost obligat la acordarea de despăgubiri potrivit Legii nr. 381/2002 privind acordarea despăgubirilor în caz de calamități naturale în agricultură.*

Prin adoptarea Legii nr. 381/2002, în prezent abrogată, s-a urmărit protecția persoanelor fizice și agenților economici a căror activitate în domeniul producției agricole vegetale și animale a fost afectată de calamități naturale, prin recuperarea unei părți din pagubele înregistrate. În acest sens, legiuitorul a intenționat să creeze posibilitatea refacerii capacității de plată și de desfășurare în continuare a producției agricole și stimularea producătorilor agricoli să-și protejeze direct prin asigurare culturile și animalele.

Ca atare, în temeiul art. 18 din Legea nr. 381/2002, astfel cum a fost modificată în anul 2004, „*Producătorii agricoli, persoane fizice sau juridice, care au înregistrat pagube produse de fenomenele naturale și bolile prevăzute la art. 2, pe zonele declarate afectate prin hotărâre a Guvernului, vor primi despăgubirile aferente calamităților naturale de la bugetul de stat prin bugetul Ministerului Agriculturii, Pădurilor, Apelor și Mediului (în prezent MADR)*”. Potrivit art. 14 din același act normativ „*Ministerul Agriculturii, Alimentației și Pădurilor (în prezent MADR) sesizează Guvernul, care, în funcție de calamitățile naturale, precum și de mărimea zonelor afectate, declară starea de calamitate naturală prin hotărâre*”, iar art. 8 alin. (2) din Normele metodologice din 2002 arată că „*În baza informațiilor primite de la Compania Națională "Institutul Național de Meteorologie, Hidrologie și Gospodărire a Apelor" - S.A. și de la unitățile teritoriale Ministerul Agriculturii, Alimentației și Pădurilor va sesiza Guvernul și va elabora o hotărâre pentru declararea stării de calamitate în zonele afectate*”.

Referitor la aceste dispoziții, în petiție, MADR a subliniat faptul că adoptarea unei hotărâri de către Guvern reprezintă o condiție esențială fără de care nu se putea face plata despăgubirilor prevăzute de Legea nr. 381/2002.

În fapt, mai multe persoane juridice și fizice au formulat cereri de chemare în judecată în contradictoriu cu MADR și Guvernul României solicitând, pe de-o parte, ca MADR să sesizeze Guvernul României cu privire la starea de calamitate, iar pe de altă parte obligarea Guvernului să emită o hotărâre în temeiul Legii nr. 381/2002, urmată de acordarea despăgubirilor.

În aceste litigii, normele legale invocate au fost interpretate și aplicate neunitar, în principal de Înalta Curte de Casație și Justiție, ca instanță de recurs.

Astfel, într-o primă orientare jurisprudențială, majoritară, instanța supremă a admis recursurile promovate de MADR sau Guvernul României, iar pe fondul cauzei s-au respins cererile de chemare în judecată fie ca nefondate, fie ca prescrise sau inadmisibile, întrucât nu era realizată procedura prealabilă prevăzută de Legea nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ.

Într-o altă orientare jurisprudențială, Înalta Curte de Casație și Justiție a respins recursurile promovate de MADR sau Guvernul României, iar pe fondul cauzei s-au admis acțiunile formulate în vederea acordării despăgubirilor civile.

În fapt, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Regionale, prin memoriul formulat, a solicitat promovarea unui recurs în interesul legii față de practica neunitară care ar exista la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Astfel, în privința solicitării formulate de MADR am apreciat că nu se poate reține existența unei practici judecătorești neunitare la nivel național, care să justifice promovarea unui recurs în interesul legii, întrucât hotărârile indicate erau pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție, și anume Secția contencios administrativ și fiscal.

De asemenea, evidențiem faptul că, în general, Avocatul Poporului nu poate susține în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție un recurs în interesul legii, prin care s-ar apăra drepturile unei autorități în detrimentul persoanelor fizice. Așadar, îndeplinirea atribuțiilor, ce decurg din calitatea de subiect de sezină în cadrul procedurii recursului în interesul legii, nu poate avea loc decât în limitele constituționale. Or, potrivit art. 58 alin. (1) din Legea fundamentală, funcția constituțională a Avocatului Poporului este aceea de apărător al drepturilor și libertăților persoanelor fizice.

În condițiile date și cu luarea în considerare a exigențelor legale pentru promovarea unui recurs în interesul legii, MADR a fost informat că are posibilitatea să se adreseze Înaltei Curte de Casație și Justiție, în vederea examinării și luării măsurilor care se impun în situația creată, din perspectiva dispozițiilor art. 25 lit. b) și art. 26 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, referitoare la soluționarea sesizărilor privind schimbarea jurisprudenței Înaltei Curți de Casație și Justiție.

e) Un petent a adus la cunoștința Avocatului Poporului *„o problemă de drept soluționată în mod diferit de instanțele naționale, care se referă la plata contravalorii energiei termice către sistemul centralizat dintr-un municipiu exclusiv de către persoanele care s-au debransat de la furnizorul de agent termic”*.

În susținerea solicitării sale, petentul a arătat că în vreme ce unele instanțe consideră că este legal ca persoanele fizice sau agenții economici debransați să achite în continuare contravaloarea energiei termice, care se presupune că ar fi generată în spațiile comune ale unui condominiu, alte instanțe dau câștig de cauză locatarilor debransați, pe considerentul că efectuează plăți nedatorate.

Dispozițiile legale indicate ca fiind neunitar interpretate și aplicate au fost:

- art. 38 alin. (2) din Legea nr. 325/2006 serviciului public de alimentare cu energie termică, potrivit căreia *„Proprietarii apartamentelor individuale situate în imobile de locuit tip condominiu, care sunt deconectate de la rețeaua de alimentare cu energie termică, plătesc o cotă-parte din cheltuielile cu energia termică consumată pentru încălzirea spațiilor aflate în proprietate indiviză, proporțională cu cota indiviză”*;

- art. 9 din Ordinul nr. 343/2010 pentru aprobarea Normei tehnice privind repartizarea consumurilor de energie termică între consumatorii din imobilele de tip condominiu, în cazul folosirii sistemelor de repartizare a costurilor pentru încălzire și apă caldă de consum: *„Cantitatea de energie termică aferentă consumului comun în imobilele de tip condominiu, indiferent dacă pentru individualizarea costurilor se utilizează repartitoare de costuri sau contoare de energie termică individuale la nivel de apartament, se repartizează proporțional cu cota indiviză și se achită de toți proprietarii din cadrul*

condominiului, indiferent dacă sunt sau nu racordați la sistemul centralizat de distribuție a energiei termice”.

În sprijinul promovării recursului în interesul legii petentul a atașat petiției două hotărâri judecătorești contradictorii, pronunțate, însă, de aceeași instanță. În cele două litigii, care au avut ca obiect „cerere de valoare redusă”, reclamanta – societate de distribuție a energiei termice – a solicitat instanței de judecată obligarea părților, persoane fizice debransate de la sistemul de încălzire centralizată, care locuiesc în blocuri de locuințe în care au fost montate repartitoare de costuri, la plata unor sume de bani reprezentând consumul de energie termică cedată în spațiile comune ale condominiului.

Dispozițiile legale incidente în cauzele menționate erau cele cuprinse în art. 38 alin. (2) din Legea nr. 325/2006 și art. 9 din Norma tehnică privind repartizarea consumurilor de energie termică între consumatorii din imobilele de tip condominiu, în cazul folosirii sistemelor de repartizare a costurilor pentru încălzire și apă caldă de consum aprobată prin Ordinul nr. 343/2010 emis de președintele Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice.

Din cele două hotărâri judecătorești a rezultat ***că instanța de judecată nu a avut un punct de vedere unitar, existând soluții diferite în aplicarea aceluiași norme legale***, astfel:

✓ printr-o decizie civilă instanța de judecată a stabilit că obligația de plată a utilităților aferente spațiilor comune este una legală, accesorie coproprietății forțate, fiind instituită tocmai pentru a se evita un eventual refuz al locatarilor debransați de la sistemul centralizat de furnizare a energiei termice de a achita contravaloarea serviciilor furnizate.

În susținerea acestui punct de vedere s-au avut în vedere dispozițiile legale indicate mai sus, apreciindu-se că din interpretarea lor nu rezultă vreo excepție care să-l exonereze pe apelant de la plata consumului de energie termică, chiar dacă instalațiile aflate la subsolul blocului sau cele din apartamentul său sunt izolate.

În context, instanța de judecată a apreciat că susținerile apelantului legate de inexistența caloriferelor sau țevilor care să degaje agent termic atât în apartamentul său (țevile fiind tăiate la momentul debransării sau izolate cu rigips), cât și pe casa scărilor, holul blocului și subsol, nu au relevanță în cauză, atâta vreme cât normele legale sunt în vigoare.

De asemenea, instanța a arătat că indiferent dacă s-ar reține că utilizarea coloanelor de distribuție se realizează exclusiv în folosul apartamentelor care nu sunt debransate de la sistemul centralizat de încălzire, disiparea energiei termice care parcurge aceste coloane se realizează în subsolul blocului, subsol care constituie partea de uz comun a tuturor coproprietarilor.

Un alt argument în sprijinul acestei opinii a fost art. 654 alin. (1) din Codul civil, potrivit căruia „*În lipsa unor prevederi legale sau înțelegeri contrare, fiecare coproprietar suportă cheltuielile legate de întreținerea, repararea și exploatarea părților comune, în proporție cu cota sa parte*”.

✓ Aceeași instanță de judecată, printr-o altă decizie civilă, într-un proces având același obiect – „cerere de valoare redusă”, a statuat că repartizarea costului pierderilor de energie termică, ce nu echivalează cu consumul de energie pentru încălzirea spațiilor comune, nu poate fi făcută către persoane care nu le folosesc pentru alimentarea vreunei coloane de încălzire aflată în spațiul comun. În fapt, instanța de judecată, în aplicarea aceluiași norme legale (art. 38 alin. (2) din Legea nr. 325/2006 și art. 3 pct. 8, art. 9 din Norma tehnică privind repartizarea consumurilor de energie termică între

consumatorii din imobilele de tip condominiu, în cazul folosirii sistemelor de repartizare a costurilor pentru încălzire și apă caldă de consum aprobată prin Ordinul nr. 343/2010 emis de președintele Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice) a apreciat că în cazul în care s-a realizat o izolare a conductelor nu se poate vorbi despre un consum individual al recurentului, ci despre o pierdere tehnologică aferentă acestor conducte de distribuție, inerente furnizării energiei termice, care ar trebui suportată de persoanele care sunt racordate la sistemul de încălzire centralizat.

Pe cale de consecință, practica neunitară s-a dedus din interpretarea și aplicarea diferită a dispozițiilor art. 38 alin. (2) din Legea nr. 325/2006 și art. 9 din Norma tehnică privind repartizarea consumurilor de energie termică între consumatorii din imobilele de tip condominiu, în cazul folosirii sistemelor de repartizare a costurilor pentru încălzire și apă caldă de consum aprobată prin Ordinul nr. 343/2010, care au condus la soluții diferite în privința scutirii sau nu de la plata energiei termice a proprietarilor apartamentelor debranșate de la sistemul central de încălzire sau a celor care au realizat izolarea coloanelor de căldură situate fie în apartamentele individuale, fie în spațiile comune.

Cu luarea în considerare a celor expuse mai sus raportate la solicitarea petentului, de a promova un recurs în interesul legii, am comunicat acestuia împrejurarea că pentru realizarea unui asemenea demers de către Avocatul Poporului este necesară întrunirea unor condiții legale.

Or, cele două hotărâri judecătorești nu au relevat o practică neunitară la nivel național, fiind pronunțate la **nivelul unei singure curți de apel, și anume, Curtea de Apel Brașov.**

Cu toate că solicitarea petentului nu s-a încadrat în coordonatele legale pentru promovarea unui recurs în interesul legii, evidențiem faptul că potrivit normelor legale cuprinse în *Secțiunea IV¹ – Măsuri privind unificarea practicii judiciare din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești aprobat prin Hotărârea nr. 387/2005* există posibilitatea de unificare a practicii judiciare la nivelul instanțelor de judecată.

Astfel, motivat de dispozițiile legale de mai sus, precizăm că în temeiul art. 18 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în cazul în care instituția Avocatul Poporului a constatată că soluționarea petiției cu care a fost sesizată este de competența autorității judecătorești, se poate adresa, după caz, ministrului justiției, Consiliului Superior al Magistraturii, Ministerului Public sau președintelui instanței de judecată, care este obligat să comunice măsurile luate.

În condițiile în care aspectele din petiție nu au fost suficiente pentru promovarea unui recurs în interesul legii, iar unificarea practicii judiciare se poate realiza la nivelul Tribunalului Brașov conform procedurii prevăzute de Hotărârea nr. 387/2005, **Avocatul Poporului a formulat o adresă către Tribunalul Brașov**, în temeiul prevederilor art. 18 din Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și ale Regulamentului de ordine interioară al instanțelor judecătorești din anul 2005.

În răspunsul primit din partea Tribunalului Brașov, se arată că această problemă de drept a fost discutată atât în ședințele de învățământ profesional organizate la nivelul instanței cu judecătorii secției, cât și supusă dezbaterii Curții de Apel Brașov cu ocazia întâlnirii trimestriale cu judecătorii specializați în judecarea cauzelor civile ce a avut loc la data de 5 iunie 2015, potrivit Hotărârii CSM nr. 148/2015.

Opinia majoritară este în sensul că proprietarii de apartamente datorează aceste cheltuieli în temeiul dispozițiilor art. 38 alin. (2) din Legea nr. 325/2006, potrivit

căroră „Proprietarii apartamentelor individuale situate în imobile de locuit tip condominiu, care sunt deconectate de la rețeaua de alimentare cu energie termică, plătesc o cotă-parte din cheltuielile cu energia termică consumată pentru încălzirea spațiilor aflate în proprietate indiviză, proporțională cu cota indiviză”.

Astfel, din minuta întâlnirii trimestriale cu judecătorii specializați în judecarea cauzelor civile ce a avut loc la Curtea de Apel Brașov la data de 5 iunie 2015, a rezultat că „norma care reglementează obligația de plată a cotei părți din cheltuielile cu energia consumată, respectiv dispozițiile art. 38 alin. (2) din Legea nr. 325/2006 este clară și fără nici un echivoc, iar aplicarea acesteia nu poate fi înlăturată numai pe baza interpretării voinței unei anumite categorii de proprietari, prin prisma scopului urmărit de ei”.

De asemenea, s-a precizat că în situația în care întreg imobilul este debransat de la rețeaua centralizată de termoficare, se va aprecia în funcție de probatoriul administrat în cauză și de particularitatea speței.

SECȚIUNEA a 3-a

PROPUNERI DE MODIFICARE A LEGISLAȚIEI REȚINUTE DIN EXAMINAREA PETIȚIILOR SOLUȚIONATE

Având în vedere prevederile art. 5 alin. (1) din Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit căroră *rapoartele anuale pot să conțină recomandări privind modificarea legislației*, prezentăm în continuare o serie de propuneri de modificare a legislației reținute din petițiile care au fost soluționate de către consilierii Serviciului contencios.

a) modificarea art. 28 din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, în sensul ca persoanele cu handicap să poată beneficia de scutire de la plata tarifului de utilizare pentru autovehicule și nu doar pentru autoturisme, cum este în prezent. Potrivit textului de lege invocat:

“(1) Persoanele cu handicap, precum și însoțitorii sau, după caz, asistenții personali ai acestora, deținători de **autoturisme**, beneficiază de scutire de la plata tarifului de utilizare a rețelelor de drumuri naționale, prevăzut în Ordonanța Guvernului nr. 15/2002 privind aplicarea tarifului de utilizare și a tarifului de trecere pe rețeaua de drumuri naționale din România, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 424/2002, cu modificările și completările ulterioare.

(2) Scutirea prevăzută la alin. (1) se aplică pentru un singur autoturism deținut de fiecare din persoanele îndreptățite potrivit prevederilor alin. (1).”

b) modificarea art. 107² din Legea nr. 8/1996 în sensul acordării remunerației compensatorii pentru autorii și editorii de operă scrisă în cazul realizării unei copii private în format digital.

Dispozițiile art. 107² din Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, în forma actuală sunt lacunare. Potrivit normelor invocate, și anume art. 107² din

Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, în forma actuală: „(1) Remunerația compensatorie pentru copia privată încasată de organisme de gestiune colectoare unice se repartizează beneficiarilor, astfel: a) în cazul suporturilor și aparatelor pentru copii înregistrate sonor, prin procedeu analogic, 40 % din remunerație revine, în părți negociabile, autorilor și editorilor operelor înregistrate, 30 % revine artiștilor interpreți sau executanți, iar restul de 30 % revine producătorilor de înregistrări sonore; b) în cazul suporturilor și aparatelor pentru copii înregistrate audiovizual, prin procedeu analogic, remunerația se împarte în mod egal între următoarele categorii: autori, artiști interpreți sau executanți și producători; (...) d) în cazul copiilor înregistrate prin procedeu digital, pe orice tip de suport, remunerația se împarte în mod egal între beneficiarii corespunzând fiecăreia dintre cele trei categorii prevăzute la lit. a), b) și c), iar, în interiorul fiecărei categorii, conform celor stabilite la literele amintite.

(1¹) În cazul copiilor înregistrate, prin procedeu analogic, pe hârtie, remunerația se împarte în mod egal între autori și editori. Sumele cuvenite editorilor se repartizează acestora numai prin asociațiile de editori, pe baza unui protocol încheiat între acestea, conținând criteriile de repartitie și procentele cuvenite fiecărei asociații. Pot participa la negocierea protocolului de repartizare numai asociațiile de editori care îndeplinesc condițiile stabilite prin decizie a directorului general al Oficiului Român pentru Drepturile de Autor”.

În fapt, prevederile art. 107² din Legea nr. 8/1996 au fost modificate prin Legea nr. 329/2006 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 123/2005 pentru modificarea și completarea Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe.

Textul de lege criticat prevedea inițial că: „(1) Remunerația compensatorie pentru copia privată încasată de organisme de gestiune colectoare unice se repartizează beneficiarilor, astfel: a) în cazul suporturilor și aparatelor pentru copii înregistrate sonor, prin procedeu analogic, 40 % din remunerație revine, în părți negociabile, autorilor și editorilor operelor înregistrate, 30 % revine artiștilor interpreți sau executanți, iar restul de 30 % revine producătorilor de înregistrări sonore; b) în cazul suporturilor și aparatelor pentru copii înregistrate audiovizual, prin procedeu analogic, remunerația se împarte în mod egal între următoarele categorii: autori, artiști interpreți sau executanți și producători; c) în cazul copiilor înregistrate, prin procedeu analogic, pe hârtie, remunerația se împarte în mod egal între autori și editori. Sumele cuvenite editorilor se repartizează acestora numai prin asociațiile de editori, pe baza unui protocol încheiat între acestea, conținând criteriile de repartitie și procentele cuvenite fiecărei asociații. Pot participa la negocierea protocolului de repartizare numai asociațiile de editori care îndeplinesc condițiile stabilite prin decizia directorului general al Oficiului Român pentru Drepturile de Autor; d) în cazul copiilor înregistrate prin procedeu digital, pe orice tip de suport, remunerația se împarte în mod egal între beneficiarii corespunzând fiecăreia dintre cele trei categorii prevăzute la lit. a), b) și c), iar, în interiorul fiecărei categorii, conform celor stabilite la literele amintite”.

Prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 123/2005 nu se aducea nici o modificare prevederilor art. 107² din Legea nr. 8/1996. Ulterior, însă, în cadrul procedurii legislative de adoptare a Legii de aprobare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 123/2005, Comisia pentru cultură, arte, mijloace de informare în masă, Comisia juridică de disciplină și imunități și Comisia pentru învățământ tineret și sport au propus un amendament, care, a fost admis. În context, s-a apreciat că modificarea art. 107² alin. (1)

lit. c) din Legea nr. 8/1996, în sensul ca lit. c) să devină un alineat nou, este necesară pentru facilitarea repartizării și evitarea posibilelor blocaje.

Or, după cum se poate observa, prevederea separată a acordării unei remunerații compensatorii pentru copierea privată prin procedeu analogic, pe hârtie, a înlăturat posibilitatea autorilor de a mai primi vreo remunerație compensatorie pentru copiile private ale lucrărilor realizate în format digital.

c) introducerea unor norme legale privind rolurile nominale unice, care să prevadă, în mod expres, posibilitatea oricărui coproprietar de a plăti impozitele și taxele pentru coproprietate, pe numele tuturor coproprietarilor. Implicit, luarea în considerare a plăților efectuate de unul dintre coproprietari pentru întreaga proprietate, în cazul în care respectiva plata acoperă în întregime impozitul/taxa pentru care s-a făcut. Această propunere legislativă este justificată de practica organelor fiscale este de a nu lua în considerare plata impozitului pe coproprietate efectuată de unul dintre coproprietari. Astfel, plata se consideră efectuată numai pe numele plătitorului (cu surplus), iar pe numele celui alt coproprietar se emite decizie de impunere/somație pentru restanță, la care se adaugă dobânzi și majorări de întârziere, eventual pe întreaga perioadă de prescripție.

d) eliminarea pragului minim obligatoriu pentru aplicarea contribuției pentru asigurările de sănătate, de douăsprezece salarii de bază minime brute pe țară [art. 179 alin. (3) teza a doua din Codul fiscal]. Apreciem că, în vederea respectării principiului așezării juste a sarcinilor fiscale, consacrat de art. 56 alin. (2) din legea fundamentală, contribuția trebuie să fie aplicată la veniturile obținute, nu la un venit fictiv.

e) eliminarea obligației de a plăti contribuția pentru asigurările de sănătate pentru persoanele fără venituri (prevăzută în art. 180 din Noul Cod fiscal).

f) modificarea dispozițiilor art. 489 alin. (5)-(8) din Noul Cod fiscal care acordă dreptul consiliului local de a majora impozitul pe clădiri și impozitul pe teren cu până la 500%, pentru clădirile și terenurile intravilane neîngrijite, fără a defini termenul "neîngrijit" și fără a stabili alte condiții, cum de exemplu se menționează pentru terenul agricol, pentru care se impune o condiție, și anume să fie nelucrat timp de 2 ani consecutiv, impozitul majorat aplicându-se începând cu al treilea an. Pentru terenurile și clădirile din intravilan - dispozițiile criticate nu prevăd nicio condiție legală, criteriile de încadrare în această categorie sunt lăsate, în totalitate, la latitudinea consiliilor locale, care le vor stabili prin hotărâre.

g) introducerea obligației organelor fiscale de a comunica contribuabililor natura obligațiilor fiscale (impozite, taxe, contribuții sociale) și termenele de plată în termen rezonabil pentru efectuarea plății. În cazul în care organul fiscal nu a adus la cunoștință contribuabililor sumele de plată, nu vor fi adăugate sume accesorii (dobânzi și penalități de întârziere), acestea începând să curgă de la data scadentă precizată în înștiințarea de plată/decizia de impunere exclusiv după comunicarea acesteia.

h) introducerea obligației organelor fiscale de a comunica contribuabililor istoricul fiscal al autovehiculelor achiziționate, inclusiv a plății taxei speciale pentru autoturisme și autovehicule, taxei pe poluare pentru autovehicule, sau a taxei pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule, după caz.

i) modificarea Legii nr. 567/2004 privind statutul personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea și al personalului care funcționează în cadrul Institutului Național de Expertize Criminalistice, în sensul acordării pensiei de serviciu pentru personalul auxiliar de

specialitate din cadrul Institutului Național de Expertize Criminalistice pensionat anterior intrării în vigoare a acestei legi.

j) modificarea art. 93 din Legea nr. 567/2004, în sensul recunoașterii ca vechime în specialitate a activității depuse de personalul auxiliar al instanțelor judecătorești și al parchetelor în anumite funcții juridice recunoscute ca vechime în magistratură (în acest sens, petenții enumeră următoarele categorii de funcții: avocații, notarii, asistenții judiciari, consilierii juridici, personalul de probațiune cu studii superioare juridice, ofițerii de poliție judiciară cu studii superioare juridice, persoanele care au îndeplinit funcții de specialitate juridică în aparatul Parlamentului, Administrației Prezidențiale, Guvernului, Curții Constituționale, Avocatului Poporului, Curții de Conturi sau al Consiliului Legislativ, din Institutul de Cercetări Juridice al Academiei Române și Institutul Român pentru Drepturile Omului, cadrele didactice din învățământul juridic superior acreditat, precum și magistrații-asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție și alte funcții juridice).

Petenții au invocat o discriminare între personalul auxiliar al instanțelor judecătorești și al parchetelor care au avut funcțiile prevăzute la art. 93 alin. (1), în speță impiegat, secretar, secretar ajutor, secretar dactilograf, dactilograf, executor judecătoresc, conducător de carte funciară, arhivar, registrator, arhivar-registrator, curier, referent, stenodactilograf, șef de cabinet, funcționar, statistician, grefier dactilograf, grefier analist programator, informatician și cărora activitatea depusă în aceste funcții le este recunoscută ca vechime în specialitate, pe de o parte, și personalul auxiliar al instanțelor judecătorești și al parchetelor care a ocupat funcții de specialitate juridică și cărora activitatea depusă în funcțiile anterioare nu le este recunoscută ca vechime în specialitate, pe de altă parte.

k) modificarea art. 107 alin. (3) și (5) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare, în sensul că pensionarii care nu realizează noi stagii de cotizare, dar care adaugă adeverințe cu veniturile obținute ulterior cererii inițiale de pensioare, să beneficieze de recalcularea pensiei de la data pensionării (cu încadrarea în termenul general de prescripție), nu începând cu luna următoare celei în care a fost înregistrată solicitarea, deoarece nu se referă la un stagiu nou de cotizare.

l) modificarea dispozițiilor art. 5 din Ordonanța Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, modificată și completată, din perspectiva cuantumului taxelor de timbru, astfel încât legislația în materie să permită cetățenilor exercitarea efectivă a accesului liber la justiție. Apreciem ca fiind necesară modificarea textului legal menționat, în așa fel încât să se aibă în vedere în mod special stabilirea unor taxe de timbru neprohibitiv de natură să pună titularul dreptului subiectiv în imposibilitatea de a-l valorifica în justiție.

m) Modificarea prevederilor art. 8 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, modificată și completată, în sensul majorării limitei venitului mediu lunar pe membru de familie sub care persoanele pot beneficia de ajutor public judiciar. Susținem modificarea prevederilor art. 8 din Ordonanța de urgență nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, modificată și completată, în sensul majorării limitei venitului mediu lunar pe membru de familie sub care persoanele pot beneficia de ajutor public judiciar. În aceste condiții, apreciem că de ajutorul public judiciar ar trebui să beneficieze *persoanele al căror venit mediu net lunar pe membru de familie, în ultimele două luni anterioare formulării*

cererii, se situează sub nivelul salariului de bază minim brut pe tară garantat în plată, stabilit prin hotărâre de Guvern.

n) Reglementarea naturii juridice a termenelor prevăzute de Codul de procedură penală la art. 207 alin. (1), art. 209 alin. (16) și art. 235 alin. (1). Propunerea este motivată de faptul că, până în prezent, aceste termene au fost definite pe cale jurisprudențială fie ca termene de recomandare, fie ca termene imperative.

o) modificarea Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, prin completarea Anexei nr. 3: Unitățile care au obținut avizul pentru îndeplinirea procedurilor și criteriilor de încadrare în condiții speciale, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 1.025/2003 privind metodologia și criteriile de încadrare a persoanelor în locuri de muncă în condiții speciale, cu modificările și completările ulterioare anexelor și cu alte societăți comerciale în cadrul cărora sunt desfășurate activități în condiții speciale și cu alte unități în care se desfășoară activități în condiții speciale. În prealabil, însă, este necesară o prevedere legală care să permită aplicarea procedurii prevăzută de Hotărârea Guvernului nr. 1025/2003, cu modificările și completările ulterioare.

p) modificarea cadrului legislativ în sensul majorării termenelor în interiorul cărora poate fi sesizată Curtea Constituțională în privința constituționalității unei legi înainte de promulgare, precum și reglementarea naturii juridice a acestor termene.

SECȚIUNEA a 4-a

IMPLICAREA AVOCATULUI POPORULUI ÎN DOMENIUL CONTENCIOS

ADMINISTRATIV ȘI JURIDIC

Precizări

În temeiul dispozițiilor art. 13 alin. (1) lit. j) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată cu modificările și completările ulterioare, art. 1 alin. (3), coroborat cu art. 11 alin. (1) și (3) și art. 14 din Legea nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, Avocatul Poporului, în urma controlului realizat, potrivit legii sale organice, dacă apreciază că ilegalitatea actului sau refuzul autorității administrative de a-și realiza atribuțiile legale nu poate fi înlăturat decât prin justiție, poate sesiza instanța competentă de contencios administrativ de la domiciliul petentului. Petiționarul dobândește de drept calitatea de reclamant, urmând a fi citat în această calitate. Dacă petiționarul nu își însușește acțiunea formulată de Avocatul Poporului la primul termen de judecată, instanța de contencios administrativ anulează cererea.

4.1. Prezentarea activității desfășurate de Biroul contencios administrativ și juridic

Așa cum reiese din prezentarea Serviciului contencios constituțional, recurs în interesul legii, contencios administrativ și juridic, analiză acte normative, relații externe și comunicare, Biroul contencios administrativ și juridic, ca de altfel, și celelalte două birouri din cadrul serviciului, a fost consacrat legislativ în anul 2014 și consolidat pe cuprinsul întregului an ce a trecut.

Deși numărul solicitărilor înregistrate la Biroul contencios administrativ și juridic, în anul 2015, a fost redus, totuși în acest an, Avocatul Poporului a formulat prima acțiune în contencios administrativ. Însă, ceea ce trebuie evidențiat, este faptul că atribuția de a sesiza instanța de contencios administrativ, nu este îndeajuns de cunoscută de cetățeni, dat fiind faptul că activitatea Avocatul Poporului în acest domeniu a început practic în anul 2015, deși această competență a fost atribuită instituției în anul 2004.

În ceea ce privește acțiunea în contencios administrativ formulată de Avocatul Poporului, având în vedere că este prima acțiune de acest gen din istoria instituției, vom reda speța care a fost supusă controlului instanței de contencios administrativ, iar în continuare, vom evidenția aspectele care au fost suspuse atenției instituției Avocatul Poporului, de către petenți, strict în aria contenciosului administrativ, care însă nu s-au finalizat printr-o acțiune în justiție.

Acțiunea în contencios administrativ formulată la Tribunalul Olt - Secția contencios administrativ

A) Situația de fapt expusă Avocatului Poporului:

Prin petiția nr. 54 din 19 ianuarie 2015, petenta V.C.M. a adus la cunoștința Instituției Avocatului Poporului - Biroul Teritorial Craiova, faptul că, în calitate de proprietară a imobilului situat în orașul Balș, str. Teiș, a adresat sesizarea nr. 11 119/08.12.2014 către Primăria Balș, sesizare la care nu a primit nici un răspuns.

Prin memoriul adresat Primăriei Balș, petenta V.C.M. și-a manifestat nemulțumirea cu privire la schimbarea încadrării zonale a str. Teiș, de la zona C la zona A, pentru anul 2014, conform Hotărârii Consiliului Local nr. 142/2013, cu solicitarea de a se reveni la vechea încadrare zonală a străzii respective, la zona C. În context, aceasta susținea că în urma emiterii Hotărârii Consiliului Local prin care s-a aprobat schimbarea încadrării zonei de la zona C la zona A pentru anul 2014, s-au majorat impozitele și taxele locale pentru anul 2015. Totodată, petenta V.C.M. preciza că proprietatea sa se învecinează cu cimitirul orașului, calea ferată și cu groapa de gunoi a cartierului, motiv pentru care consideră că aceasta nu poate fi încadrată în zona A de impozitare, cu atât mai mult cu cât lucrarea de asfaltare a străzii este incomplet realizată și nu corespunde standardelor pentru încadrarea în zona centrală a orașului.

B) Demersurile și constatările Avocatului Poporului

În urma controlului realizat potrivit Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, de către instituția Avocatul Poporului, prin Biroul Teritorial Craiova, din examinarea documentelor aflate la sediul Primăriei Balș precum și din discuțiile purtate cu reprezentanții Primăriei Balș (aspecte consemnate în procesul-verbal nr. 5190/11.05.2015), a reieșit faptul că Primăria Balș, invocând volumul mare de activitate pe fondul lipsei de personal, nu a dat curs demersurilor întreprinse de Avocatul Poporului.

Cu prilejul anchetei efectuate, reprezentanții Primăriei Balș au mai menționat faptul că, la nivelul acestei instituții este cunoscută situația semnalată de petenta V.C.M., în acest sens, secretarul Primăriei Balș, acordând o audiență soțului petentei. În cursul acelei audiențe directe s-au purtat discuții cu privire la solicitarea petentei de a se reveni la vechea încadrare în zona C a străzii Teiș, secretarul Primăriei Balș menționând că va purta o discuție în acest sens cu Primarul Orașului Balș. Ulterior acelei audiențe, la nivelul Primăriei Balș s-a stabilit faptul că nu se va reveni la vechea încadrare zonală, pe cale de consecință Hotărârea Consiliului Local nr. 142/23.12.2013 rămânând în vigoare. Totodată,

s-a stabilit cu reprezentanții Primăriei Balș să se întocmească un răspuns către petentă prin care să i se comunice faptul că nu se va reveni la vechea încadrare zonală.

Prin adresa nr. 5189/11.05.2015, petenta a fost informată asupra deciziei Primăriei Balș referitor la cererea sa, anexându-se totodată actele solicitate prin adresa nr. 11 119/08.12.2014, respectiv, Raportul nr. 11 622/18.12.2013, referitor la încadrarea terenurilor intravilane pe zone în cadrul orașului Balș pe anul 2014, Raportul nr. 281/18.12.2013 al Comisiei pentru Amenajarea Teritoriului și Urbanism, referitor la încadrarea terenurilor intravilane pe zone în cadrul orașului Balș pentru anul 2014.

Din același proces-verbal reiese că petenta a fost îndrumată să se adreseze instanței de contencios administrativ, în vederea anulării actului administrativ în cauză, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei cauzate.

Ulterior analizării situației descrise, Avocatul Poporului a dispus emiterea unei noi adrese către Primăria Orașului Balș, pentru a fi clarificate unele aspecte legate de data emiterii hotărârii în discuție și pentru a se comunica documentele care au stat la baza emiterii Hotărârii Consiliului Local al Orașului Balș nr. 142 din data de 23.12.2013 (care inițial figura emisă în anul 2012).

Astfel, în ceea ce privește primul aspect, din informațiile publicate pe pagina oficială a instituției Primăriei orașului Balș, rezultă că prin Hotărârea Consiliului Local al Orașului Balș nr. 142 din data de 23.12.2012 s-a aprobat încadrarea terenurilor intravilane pe zone în cadrul orașului Balș pentru anul 2014 (hotărârea a fost adoptată cu 12 voturi). Or, potrivit dispozițiilor legale incidente în materie, în situația în care se impun modificări ale delimitărilor zonelor, consiliile locale pot adopta hotărâri pentru anul fiscal următor, numai în cursul lunii mai.

Cât privește cel de-al doilea aspect, s-a apreciat că având în vedere că din Nota nr. 592/14.05.2015 reieșea că prin Hotărârea nr. 142, pentru anul 2014, Consiliul Local al orașului Balș a schimbat încadrarea zonală a străzii Teiș din zona C la Zona A, pentru a analiza posibilitatea sesizării instanței de contencios administrativ, am solicitat întreaga documentația care a stat la baza elaborării hotărârii în discuție și a următoarelor:

-Raportul Comisiei pentru Amenajarea Teritoriului și Urbanism, realizarea lucrărilor publice, protecția mediului, conservarea monumentelor istorice și de arhitectură nr. 281/18.12.2013;

-Raportul Serviciului Urbanism și amenajarea teritoriului nr. 269/18.12.2013 (menționat în cuprinsul Raportului nr. 281/18.12.2013);

-Raportul Serviciului Urbanism și Amenajarea Teritoriului nr. 11622/18.12.2013.

Totodată, s-a solicitat Consiliului Local al Orașului Balș, să transmită motivele care au stat la baza adoptării acestei hotărâri în data de 23.12.2012 (sau 23.12.2013, dacă era o greșeală de redactare, având în vedere că din verificările efectuate, reieșea că în anul 2012 mai exista o hotărâre a aceluiași consiliu local - nr. 142 care se referea la includerea în domeniul privat al orașului Balș și concesiunea suprafeței de teren de 630 mp situată în orașul Balș, str. Libertății, jud. Olt și care a fost emisă în data de 28 noiembrie 2012).

Cele de mai sus, reies din conținutul adresei nr. 662/02.06.2015, transmisă Primăriei Orașului Balș de către Biroul Teritorial Craiova.

Prin Adresa nr. 5955/03.06.2015, înregistrată de subscrisa prin Biroul Teritorial Craiova sub nr. 699/10.06/2015, Primăria Orașului Balș a precizat numai greșeala de tehnoredactare a datei de adoptare a hotărârii (respectiv din greșeală a fost trecut data de 23.12.2012 în loc de 23.12.2013, cu precizarea că ulterior s-a adoptat Hotărârea Consiliului Local nr. 5 din 31 ianuarie 2014 prin care s-a făcut îndreptare de eroare materială cu

privire la dată) fără însă a înainta documentația aferentă ce a stat la baza elaborării hotărârii și fără a menționa motivele care au stat la baza adoptării acestei hotărâri.

În ceea ce privește afirmația că hotărârile consiliilor locale pot fi adoptate până în luna mai, Primăria Orașului Balș a precizat că art. 73 din Ordonanța Guvernului nr. 36/2002, care prevedea această obligație, a fost abrogat.

C) Motivele de drept și de fapt care au stat la baza acțiunii principale formulate de Avocatul Poporului în numele unei petente

În urma analizării situației de fapt expusă de petentă și examinată atât în drept cât și în fapt de Avocatul Poporului, am constatat următoarele:

Potrivit art. 247 lit. b) din Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, zonele din cadrul localității sunt definite ca fiind zone stabilite de consiliul local, în funcție de poziția terenului față de centrul localității, de rețelele edilitare, precum și de alte elemente specifice fiecărei unități administrativ-teritoriale, conform documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism, registrelor agricole, evidențelor specifice cadastrului imobiliar-edilitar sau altor evidențe agricole sau cadastrale care pot afecta valoarea terenului.

Prevederile art. 247¹ din titlul IX capitolul I Cod fiscal pct. 4 alin. (1) și pct. 6 alin. (1) și (2) ale Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal, adoptate prin Hotărârea de Guvern nr. 44/2004, pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal, dispun următoarele:

„Delimitarea zonelor și stabilirea numărului acestora, atât în intravilanul, cât și în extravilanul localităților, se stabilesc prin hotărârile adoptate de către consiliile locale potrivit art. 247 lit. b) din Codul fiscal, în funcție de poziția terenului față de centrul localității, de rețelele edilitare, precum și de alte elemente specifice fiecărei unități administrativ-teritoriale, pe baza documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism, a registrelor agricole, a evidențelor specifice cadastrului imobiliar-edilitar sau a oricăror alte evidențe agricole sau cadastrale” [Art. 247¹ pct. 4 alin. (1)].

„În cazul în care la nivelul unității administrativ-teritoriale se impun modificări ale delimitării zonelor, consiliile locale pot adopta hotărâri în acest sens numai în cursul lunii mai pentru anul fiscal următor. Neadoptarea de modificări ale delimitării zonelor în cursul lunii mai corespunde opțiunii consiliilor locale respective de menținere a delimitării existente a zonelor pentru anul fiscal următor. Dacă în cursul anului fiscal se modifică rangul localităților ori limitele intravilanului/extravilanului, după caz, impozitul pe clădiri, în cazul persoanelor fizice, precum și impozitul pe teren, atât în cazul persoanelor fizice, cât și al celor juridice, se modifică potrivit noii ierarhizări a localității sau noii delimitări a intravilanului/extravilanului, după caz, începând cu data de 1 ianuarie a anului fiscal următor” [Art. 247¹ pct. 6 alin. (1) și (2)].

În ceea ce privește dispozițiile art. 73 din Ordonanța Guvernului nr. 36/2002 privind impozitele și taxele locale, invocate de Primăria Orașului Balș, în susținerea legalității emiterii Hotărârii Consiliului Local nr. 142/2013, acesta (de altfel întreaga ordonanță) a fost abrogat la data 1 ianuarie 2004, prin art. 298 alin. (1), punctul 27 din titlul X din Codul Fiscal din 2003.

În atare condiții, afirmația Primăriei Orașului Balș potrivit căreia art. 73 din Ordonanța Guvernului nr. 36/2002, care prevedea obligația adoptării hotărârilor consiliilor locale până în luna mai, a fost abrogat, nu poate fi reținută sau susținută, având în vedere că din prevederile art. 247¹ din titlul IX Capitolul I Cod fiscal pct. 4 alin. (1) și pct. 6 alin. (1) și (2) ale Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal,

reiese în mod clar că asemenea hotărâri se emit doar în luna mai, pentru anul fiscal următor. Or, după cum se poate observa, Hotărârea Consiliului Local nr. 142 a fost emisă de către autoritatea în luna decembrie 2013, pentru anul fiscal următor, respectiv anul 2014, cu încălcarea prevederilor legale mai sus menționate, care, așa cum s-a arătat mai sus, dispun în mod expres adoptarea hotărârilor de către consiliile locale numai în cursul lunii mai pentru anul fiscal următor.

Prin urmare, neadoptarea de modificări ale delimitării zonelor în cursul lunii mai, corespunde menținerii delimitării existente a zonelor pentru anul fiscal următor, aspect care conduce fără echivoc la anularea actului administrativ pentru nelegalitate, respectiv pentru nerespectarea dispozițiilor legale mai sus menționate.

Față de faptul că răspunsul (nr. 5955/03.06.2015) Primăriei Orașului Balș transmis Avocatului Poporului era incomplet, în administrarea probei cu înscrisuri, am solicitat instanței de judecată emiterea unei adrese către Primăria Orașului Balș, prin care să i se pună în vedere să depună la dosarul cauzei întreaga documentație care a stat la baza elaborării Hotărârii Consiliului Local 142/23.12.2013, evident cu precizarea motivelor adoptării unei astfel de hotărâri.

Necesitatea administrării acestei probe, alături de motivația adoptării unei astfel de hotărâri, rezidă în faptul că nu se justifică măsurile adoptate cu privire la încadrarea zonală a str. Teiș de la zona C la zona A, iar în situația raportată la petentă, singura justificare pe care o putem găsi este majorarea nejustificată a impozitelor și taxelor locale, în baza unei hotărâri care încalcă dispozițiile legale în vigoare.

D) Referitor la suspendarea actului administrativ până la soluționarea definitivă a prezentei acțiuni, s-au precizat următoarele:

Potrivit art. 14 alin. (1) din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, cu modificările și completările ulterioare, *"În cazuri bine justificate și pentru prevenirea unei pagube iminente, după sesizarea, în condițiile art. 7, a autorității publice care a emis actul sau a autorității ierarhic superioare, persoana vătămată poate să ceară instanței competente să dispună suspendarea executării actului administrativ unilateral până la pronunțarea instanței de fond"*.

După cum se poate constata, pentru suspendarea executării actului administrativ, prevederile legale invocate impun îndeplinirea a două condiții: cazuri bine justificate și prevenirea unei pagube iminente, repere care se justifică prin nevoia asigurării unui just echilibru între interesul particular și cel general.

Ca o paranteză, am precizat că dreptul de a solicita suspendarea actului administrativ contestat, care face obiectul prezentului dosar, constituie o garanție procesuală pusă de legiuitor la îndemâna părții interesate pentru evitarea efectelor negative pe care punerea în executare a actului administrativ a cărui anulare s-a solicitat, le-ar putea avea asupra acesteia.

În atare împrejurări, ne-am exprimat convingerea că instanța va putea dispune suspendarea efectelor Hotărârii Consiliului Local al Orașului Balș nr. 142/2013, fără ca una dintre părți să fie privilegiată, iar cealaltă dezavantajată, ținând seama de toate garanțiile procedurale de care se bucură părțile. Cu atât mai mult, s-a apreciat că se impune o soluție favorabilă în cauza dedusă judecății, demersul fiind justificat, nu numai de modul eronat în care autoritatea emitentă a aplicat legea, ci și de faptul că măsurile dispuse sunt, fără tagadă, în defavoarea petentei, ci și în detrimentul tuturor cetățenilor afectați în mod direct de efectele hotărârii menționate.

Este adevărat că suspendarea prin hotărâre judecătorească a executării actului administrativ, reglementată prin art. 14 alin. (1) din Legea nr. 554/2004, reprezintă o excepție de la principiul executării din oficiu a actelor administrative, însă în speță, am apreciat că admiterea cererii formulate în acest sens este pe deplin justificată, după cum vom arăta în continuare:

a) *Astfel, sub aspectul cazului bine justificat*, - art. 2 alin. (1) lit. t) din Legea nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, potrivit căruia cazuri bine justificate reprezintă împrejurările legate de starea de fapt și de drept, care sunt de natură să creeze o îndoială serioasă în privința legalității actului administrativ, - am apreciat că suspendarea se impune cu necesitate, dat fiind, în opinia noastră, caracterul nelegal al actului administrativ contestat, în care, pentru măsurile dispuse există fundamentări necorespunzătoare, așa cum am arătat mai sus.

Având în vedere cele prezentate, s-a considerat că în scopul evitării consecințelor negative ale executării actului administrativ nelegal contestat, se justifica suspendarea efectelor acestuia până la clarificarea aspectelor referitoare la legalitatea acestuia.

b) *În ceea ce privește cea de-a doua condiție impusă de legiuitor pentru suspendarea executării actului administrativ, și anume prevenirea unei pagube iminente*, am considerat că și aceasta este îndeplinită.

Astfel, nemulțumirea declarată în cadrul acțiunii, se încadrează în sintagma pagubă iminentă în accepțiunea dispozițiilor art. 2 alin. (1) lit. ș) din Legea nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, (pagubă iminentă - prejudiciul material viitor și previzibil sau, după caz, perturbarea previzibilă gravă a funcționării unei autorități publice sau a unui serviciu public).

Paguba iminentă se reflectă atât în patrimoniul petentei, cât și în patrimonial tuturor cetățenilor afectați de măsura delimitării zonei în modul arătat.

Pe cale de consecință, s-a apreciat că se ridică îndoieli privind temeinicia și legalitatea actului administrativ contestat, iar suspendarea executării se impunea în vederea prevenirii unui prejudiciu în patrimoniul celor afectați de emiterea Hotărârii Consiliului Local al Orașului Balș nr. 142/2013.

Față de cele prezentate, s-a solicitat suspendarea actului administrativ până la soluționarea definitivă a dosarului, admiterea acțiunii astfel cum a fost formulată, anularea actului administrativ reprezentat de Hotărârea Consiliului Local nr. 142/23.12.2013 emisă de Consiliul Local al Orașului Balș pentru nerespectarea dispozițiilor legale în vigoare și repararea pagubei cauzate de măsura dispusă prin hotărârea menționată.

Procedura de citare în acest dosar s-a efectuat față de petentă, având în vedere dispozițiile art. 1 alin. (3) ultima teză din Legea nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, care dispun în mod expres că petiționarul dobândește de drept calitatea de reclamant, urmând a fi citat în această calitate: *”Petiționarul dobândește de drept calitatea de reclamant, urmând a fi citat în această calitate. Dacă petiționarul nu își însușește acțiunea formulată de Avocatul Poporului la primul termen de judecată, instanța de contencios administrativ anulează cererea”*.

Prin Hotărârea nr. 847/2015 din 08.12.2015, Tribunalul Olt, a admis cererea și a dispus anularea H.C.L. nr. 142/23.12.2013 și suspendarea efectelor acesteia până la soluționarea definitivă a cauzei.

4.2. *Petiții care nu s-au concretizat în formularea unor acțiuni în contencios administrativ*

În unele dintre petițiile adresate instituției Avocatul Poporului, petenții, având deja acțiuni în contencios administrativ pe rolul instanței de judecată, au solicitat să fie reprezentați în instanță de Avocatul Poporului. Cu privire la aceste aspect, li s-a comunicat că scopul instituției Avocatul Poporului este acela de apărare a drepturilor și libertăților persoanelor fizice în raporturile acestora cu autoritățile publice, iar în materia contenciosului administrativ, Avocatul Poporului este subiect de sezină doar în formularea acțiunii în contencios, rolul acestuia oprindu-se la introducerea acesteia, partea în numele cărei s-a introdus acțiunea având posibilitatea de a-și însuși sau nu cererea la primul termen de judecată, după cum reiese din prevederile art. 1 alin. (3) din Legea nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ, cu modificările și completările ulterioare.

Într-un dosar, în care s-a solicitat formularea unei acțiuni în contencios administrativ, în urma cererii adresate de Avocatul Poporului petentului de a transmite informații suplimentare (potrivit art. 15 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare *"Petițiile adresate instituției Avocatul Poporului trebuie să se facă în scris și să indice numele și domiciliul persoanei fizice lezate în drepturile și libertățile acesteia, drepturile și libertățile încălcate, precum și autoritatea administrativă ori funcționarul public în cauză."*) în vederea formulării unei eventuale acțiuni în instanță, în baza prevederilor Legii nr. 554/2004, acesta nu s-a conformat cerințelor instituției Avocatul Poporului de a transmite informațiile solicitate, situație care nu s-a concretizat în efectuarea vreunui demers de natură administrativă.

Totodată, Avocatului Poporului i s-au transmis unele petiții care priveau reglementările legale în materia deconectărilor individuale de la sistemul centralizat de alimentare cu energie termică ale apartamentelor situate în imobile de locuit tip bloc - condominii. Obiectul criticilor îl constituia în mod special, art. 246 și art. 249-251 din Regulamentul-cadru al serviciului public de alimentare cu energie termică, aprobat prin Ordinul nr. 91/2007, emis de președintele Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Publice de Gospodărie Comunală. Dată fiind complexitatea aspectelor sesizate, în prezent, se analizează posibilitatea întocmirii unui raport special, în baza art. 26 alin. (2) din Legea nr. 35/1997, republicată.

SECȚIUNEA A 5-A

PROBLEMELE JURIDICE ALE INSTITUȚIEI

5.1. *Dosarele în care instituția Avocatul Poporului are calitatea de parte*

În anul 2015, instituția Avocatul Poporului a avut calitatea de parte într-un număr de 14 dosare, dintre care în 13 cauze, are calitatea de pârât/chemat în garanție/intervenient forțat, iar într-unul calitatea de reclamant. Două dintre acestea sunt întemeiate pe dispozițiile Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, cu modificările și completările ulterioare.

Trei dintre dosarele în care Avocatul Poporului a fost chemat în instanță, au avut ca obiect raporturi de drept civil privat, respectiv, partaj judiciar între soți. Din verificările efectuate, s-a observat că din niciun înscris transmis Avocatul Poporului nu reieșea implicarea instituției în litigiul dedus judecății sau în alte demersuri efectuate de pârâtul reclamant. De asemenea, s-a constatat că pârâtul reclamant nu s-a adresat instituției Avocatul Poporului pentru soluționarea problemelor pe care le întâmpina, sau că instituția Avocatul Poporului ar fi avut vreo implicare în emiterea sau contestarea acțiunilor/documentelor descrise/invocate de acesta în acțiunea formulată.

Față de aspectele mai sus menționate, s-a invocat lipsa calității procesuale pasive a instituției Avocatul Poporului.

Așa cum am arătat mai sus, în două dintre dosarele în care instituția are calitatea de pârât sunt întemeiate pe dispozițiile Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, cu modificările și completările ulterioare. Astfel, într-un dosar care privea comunicarea de informații de interes public, cu privire la evenimentele din anul 2012 de la Pungești, Tribunalul București a respins acțiunea formulată de un petent.

Într-o altă cauză petentul a solicitat instanței de judecată obligarea Avocatului Poporului să-i comunice informațiile de interes public solicitate prin petițiile adresate instituției. Instanța de fond a respins cererea ca fiind nefondată apreciind că informațiile solicitate de reclamant nu se încadrează în cele definite de art. 12 lit. b) din Legea nr. 544/2001.

În celelalte cauze în care Avocatul Poporului a avut calitatea de parte, petenții s-au arătat, în general, nemulțumiți de răspunsurile primite atât de la autorități cât și de la instituția Avocatul Poporului.

În ceea ce privește acțiunea în contencios administrativ, în care Avocatul Poporului are calitatea de reclamant în contradictoriu cu Curtea de Conturi - Departamentul VIII și al cărei obiect îl constituie stabilirea drepturilor salariale ale personalului nou încadrat după anul 2010, menționăm că dosarul se află în procedură de filtru, la Înalta Curte de Casație și Justiție, instanța de fond a respins acțiunea formulată de Avocatul Poporului.

În completare, menționăm că majoritatea acțiunilor în instanță sunt dosare aflate pe rolul instanțelor din anii anteriori.

5.2. Activități care au impus verificarea documentelor emise de Avocatul Poporului sub aspectul legalității, emiterea unor opinii legale sau demersuri efectuate în vederea obținerii de clarificări cu privire la activitatea instituției, sau primirii unui sediu pentru birourile teritoriale sau pentru sediul central

În anul 2015, Biroul contencios administrativ și juridic a colaborat cu Biroul administrativ și Biroul financiar, resurse umane și salarizare, în vederea elaborării documentației necesare pentru participarea instituției Avocatul Poporului la Programul de stimulare a înnoirii parcului auto național pentru anul 2015, în vederea achiziționării a 4 autoturisme, prin acest program.

S-au avizat sub aspectul legalității:

- documentațiile de atribuire în vederea achiziționării de calculatoare și a unui număr de 5 autoturisme;

- 224 de ordine (ex. angajare, încetare contracte individuale de muncă, delegare de atribuții, comisie pentru dezvoltarea sistemelor de control managerial, promovare, numirea comisiilor de concurs și a comisiilor de soluționare a contestațiilor la concursurile organizate în anul 2015);

- notele justificative privind achizițiile efectuate în anul 2015.

Au fost analizate și avizate un număr de 36 de contracte încheiate de instituția Avocatul Poporului cu diferite instituții sau societăți (prestări servicii de curățenie, telefonie fixă, bază legislativă, bibliotecă etc.).

S-au emis puncte de vedere la solicitarea persoanelor cu putere de decizie din cadrul instituției Avocatul Poporului cu privire la diferite probleme (sporul de condiții vătămătoare, controlul financiar preventiv, contracte de prestări servicii, achiziția de autoturisme, stabilire drepturi salariale, conflicte de interese).

Au fost formulate solicitări instituțiilor cu atribuții în domeniul legislației muncii, relații de muncă și finanțelor publice, cele din urmă, pe fondul noilor modificări survenite în domeniul salarizării personalului bugetar în anul 2015. De asemenea, s-au întocmit adrese pentru soluționarea unor aspecte care țin de desfășurarea în condiții corespunzătoare a relațiilor de muncă (atribuirea de sedii corespunzătoare atât unora dintre birourile teritoriale cât și sediului central din municipiul București).

CAPITOLUL V

PREZENTAREA ACTIVITĂȚII BIROULUI ANALIZĂ ACTE NORMATIVE, RELAȚII EXTERNE ȘI COMUNICARE RAPORTURILE CU OMBUDSMANII ȘI INSTITUȚIILE SIMILARE

Pe plan intern, în cadrul vizitelor unor delegații din România și din alte țări, la instituția Avocatul Poporului, s-au prezentat aspecte privind modul de organizare și funcționare a instituției, atribuțiile, raporturile de colaborare cu Parlamentul, Guvernul, Curtea Constituțională, autoritatea judecătorească, cât și societatea civilă. De asemenea, au fost evidențiate rolul și importanța ombudsmanului în peisajul instituțional intern și internațional, în promovarea și protejarea drepturilor și libertăților omului.

Pe plan extern, instituția Avocatul Poporului și-a intensificat activitatea în cursul anului 2015, atât în ceea ce privește consolidarea relațiilor bilaterale cu instituții similare din Europa și din alte țări, cât și implicarea crescândă pe plan multilateral în cadrul întâlnirilor la care a participat în calitate de membru al Institutului European al Ombudsmanului și Asociației Ombudsmanilor și Mediatorilor Francofoni, precum și la mesele rotunde și conferințele organizate de Ombudsmanul European, Institutul Internațional al Ombudsmanului, Consiliul Europei și Instituțiile Naționale pentru Protecția Drepturilor Omului din statele membre ale Uniunii Europene.

Întâlnirile care s-au desfășurat atât pe plan intern cât și extern au avut ca scop principal schimbul de experiență acumulată de instituția Avocatul Poporului de-a lungul celor 18 ani de activitate, în slujba cetățenilor, cu instituțiile ombudsman similare, precum și împărtășirea bunelor practici din activitatea altor instituții ombudsman instituției Avocatul Poporului.

Aceste manifestări întreprinse de instituția Avocatul Poporului au avut un impact semnificativ asupra creșterii rolului și prestigiului Avocatului Poporului, ca instituție a statului de drept, determinând o creștere a imaginii instituției, pe plan intern și internațional.

SECȚIUNEA 1

PARTICIPĂRI LA ÎNTRUNIRI, SEMINARII, DEZBATERI, PRIMIRI, VIZITE ȘI ALTE EVENIMENTE OFICIALE PE PLAN INTERN

* *

- În perioada ianuarie-martie 2015, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, și Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului au avut o serie de *întâlniri* cu reprezentanți ai asociațiilor profesionale - Colegiul Psihologilor din România, Colegiul Național al Asistenților Sociali din România, Colegiul Medicilor din România și Asociația Română de Sociologie și reprezentanți ai 7 organizații neguvernamentale, în vederea încheierii unor protocoale de colaborare privind colaborarea în vederea realizării

responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

* *

- În perioada 16 ianuarie 2015, a avut loc la Romanian American Foundation, *întâlnirea tematică Hărțuirea sexuală la locul de muncă și în universități*, organizată de 9 ONG-uri care promovează egalitatea de gen și acționează împotriva violenței asupra femeilor. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Luiza Portase-Necula, consilier.

* *

- În data de 28 ianuarie 2015, a avut loc la Palatul Parlamentului, *simpozionul cu tema Ziua Europeană a Protecției Datelor – reforma cadrului normativ al protecției datelor personale la nivel european*, organizat de Autoritatea Națională de Supraveghere a Datelor cu Caracter Personal. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ionel Oprea, adjunct al Avocatului Poporului.

* *

- În data de 3 februarie 2015, a avut loc la Institutul Național de Statistică, prezentarea Raportului anual 2014 al Administrației Naționale a Penitenciarelor. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Mircea Criste, adjunct al Avocatului Poporului.

* *

- În data de 3 februarie 2015, a avut loc la sediul Fundației Româno-Americane, o *întâlnire organizată în cadrul Proiectului Sprijinirea procesului de liberalizare a vizelor în Georgia prin acordarea de asistență în domeniul protecției datelor cu caracter personal și anti-discriminării*, organizată de Centrul Român de Politici Europene și Open Society Georgia Foundation. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Dorel Bahrin, consilier.

* *

- În data de 9 februarie 2015, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la *Ședința comună solemnă a Camerei Deputaților și Senatului*, în care domnul Klaus Werner Iohannis, președintele României a adresat un mesaj Parlamentului.

* *

- În data de 10 februarie 2015, a avut loc la Ministerul Justiției, o reuniune care a avut ca obiect *Raportul întocmit de Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratatelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante - CPT*, transmis Guvernului României, cuprinzând starea de fapt constatată pe parcursul vizitei efectuate în perioada 5-

17 iunie 2014, în România. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului și Ecaterina Mirea, consilier.

* *

- În data de 12 februarie 2015, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la *dezbaterile publice Drepturi și libertăți în contextul securității cibernetice și a telecomunicațiilor*, organizată de Grupul Parlamentar al Partidului Național Liberal.

* *

- În data de 12 februarie 2015, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la o *dezbateri* care a avut ca temă procesul de rescriere a Codului fiscal și a Codului de procedură fiscală, organizată de Ministerul Finanțelor Publice.

* *

- În data de 13 februarie 2015, a avut loc la Palatul Parlamentului, *masa rotundă* cu tema *Legea pensiilor militare de stat între realitate și deziderat*, organizată de Federația Militarilor din România. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Andreea Cîrjan, expert.

* *

- În data de 17 februarie 2015, a avut loc la sediul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, un *grup de lucru tematic* privind prioritățile strategice cu privire la dreptul la demnitate. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Dorina David, expert.

* *

- În data de 19 februarie 2015, a avut loc la Ministerul Justiției, *a opta reuniune a Platformei de cooperare a autorităților independente și a instituțiilor anticorupție*. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Eugen Dinu, consilier.

* *

- În data de 20 februarie 2015, a avut loc la Teatrul Elisabeta, un eveniment organizat de Centrul Național de Cultură a Romilor Romano Kher și Agenția Națională pentru Romi, cu prilejul celebrării *Zilei Dezrobirii Romilor*. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Roxana Gavrilă, consilier.

* *

- În data de 26 februarie 2015, a avut loc la Reprezentanța Comisiei Europene în România, lansarea Raportului anual de analiză și prognoză al Societății Academice din

România – SAR. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Emma Turtoi, consilier.

* *

- În data de 5 martie 2015, au avut loc la sediul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, *dezbaterele grupului de lucru în domeniul educației* – strategia antidiscriminare. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Roxana Gavrilă, consilier.

* *

- În data de 9 martie 2015, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, o întâlnire a domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, cu prof. Radu Alexandru. În cadrul întâlnirii s-a discutat pe marginea propunerii de inițiere a unui proiect de cercetare privind relația cetățean – instituția Avocatul Poporului – autoritățile administrației publice.

* *

- În data de 10 martie 2015, au avut loc la sediul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, *dezbaterele grupului de lucru în domeniul accesului la locuire*. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Luiza Portase-Necula, consilier.

* *

- În perioada 12-13 martie 2015, a avut loc la Hotel Marshal Garden, conferința internațională cu tema *Challenges Ahead: Integration of Migrants on the European Labour Market*, organizată de Centrul de Documentare și Cercetare în Domeniul Integrării Imigranților. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Luiza Portase-Necula, consilier.

* *

- În data de 16 martie 2015, a avut loc la Hotel Intercontinental, conferința/dezbaterea cu tema *Promovarea instrumentelor on-line pentru cetățeni. Implicarea efectivă a societății civile în lupta împotriva corupției*, organizată de Transparency International România. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Eugen Dinu, consilier.

* *

- În perioada 16-27 martie 2015, un grup de 8 studenți din cadrul Facultății de Drept – Universitatea București, au efectuat un *stagiu de practică* la instituția Avocatul Poporului.

* *

- În data de 17 martie 2015, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, o *întâlnire* cu organizațiile neguvernamentale cu care instituția Avocatul Poporului a încheiat protocoale de colaborare, în vederea elaborării Normelor metodologice privind desfășurarea vizitelor în locurile de detenție.

* *

- În data de 17 martie 2015, a avut loc la Ateneul Român, a doua ediție a *Galei Naționale a Excelenței în Asistența Socială*, organizat de Colegiul Național al Asistenților Sociali. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului și Ligia Gherța, consilier.

* *

- În data de 18 martie 2015, a avut loc la sediul Reprezentanței Comisiei Europene în România, *conferința* de lansare a raportului de țară pentru România, organizată în cadrul proiectului Confort - Contracurarea noilor forme de trafic cu minori de etnie romă: abordare participativă, de Fundația pentru o societate deschisă și Reprezentanța Comisiei Europene în România. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Dorina David, consilier.

* *

- În data de 18 martie 2015, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, o *întâlnire* a domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, cu domnul Claudiu Bejan, director general al Administrației Naționale a Penitenciarelor, în cadrul căreia s-a discutat pe marginea problemelor din sistemul penitenciar și relațiilor dintre cele două instituții. La întâlnire au mai participat Magda Constanța Ștefănescu și Mircea Criste, adjuncți ai Avocatului Poporului.

* *

- În data de 25 martie 2015, a avut loc la sediul Ministerului Fondurilor Europene, o *întâlnire* privind propunerea Ministerului Fondurilor Europene de instituire la nivelul instituției Avocatul Poporului a mecanismului prevăzut de art. 74 alin. (3) din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 privind soluționarea reclamațiilor asupra modului de administrare și gestionare a fondurilor ESI. La întâlnire au participat Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, Emma Turtoi, șef Birou contencios constituțional și recurs în interesul legii și Ileana Frimu, consilier.

* *

- În data de 26 martie 2015, a avut loc la Rin Grand Hotel, Adunarea Generală a Colegiului Medicilor din România. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului și Daniela Ristea, consilier.

* *

- În data de 26 martie 2015, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la *ceremonia decernării titlului de Doctor Honoris Causa* domnului Dieter Grimm, Universitatea Humboldt, Berlin, organizată de Universitatea din București.

* *

- În data de 27 martie 2015, a avut loc la Hotel Minerva, *conferința internațională* cu tema *Etica în administrația publică*, organizată de Centrul de Resurse Juridice și Agenția Națională a Funcționarilor Publici. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ion Ionescu, consilier.

* *

- În data de 31 martie 2015, a avut loc la Sala Drepturilor Omului din cadrul Camerei Deputaților, *întâlnirea* cu reprezentanții autorităților publice care au în subordine locuri de detenție în sensul prevederilor art. 29² din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, ai asociațiilor profesionale (medici, psihologi, asistenți sociali, sociologi), precum și ai organizațiilor neguvernamentale, organizată de instituția Avocatul Poporului. La întâlnire au participat: domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului, experți și consilieri din cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție și ai Serviciului contencios constituțional, recurs în interesul legii, contencios administrativ și juridic, analiză acte normative, relații externe și comunicare, reprezentanți ai asociațiilor profesionale (medici, psihologi, asistenți sociali, sociologi), precum și ai organizațiilor neguvernamentale cu care Avocatul Poporului a încheiat Protocoale de colaborare pentru monitorizarea locurilor de detenție.

În cadrul întâlnirii au fost prezentate atribuțiile Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, asociațiile profesionale și organizațiile neguvernamentale care desemnează membri ai echipelor de vizitare și s-a stabilit modul de acces al echipelor de vizitare în locurile de detenție, având în vedere că acestea pot efectua vizite anunțate și inopinate.

* *

- În data de 2 aprilie 2015, a avut loc la Facultatea de Drept din cadrul Universității București, Conferința cu tema *Carențe ale actualei reglementări în materia contenciosului administrativ*. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ecaterina Mirea, șef Serviciu, Claudia Virenfeldt, consilier și Aurelia Moise, expert.

* *

- În data de 3 aprilie 2015, a avut loc la sediul Autorității de Management pentru Programul Operațional Capacitate Administrativă, întâlnirea unei delegații a instituției Avocatul Poporului, conduse de domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului și Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului, cu reprezentanți ai Ministerului

Dezvoltării Regionale și Administrației Publice. La întâlnire au participat și consilieri din cadrul instituției Avocatul Poporului.

* *

- În data de 3 aprilie 2015, a avut loc la sediul Romanian-American Foundation, seminarul cu tema *Reutilizarea socială în contextul înființării agenției pentru bunurile confiscate. Bune practici din Italia și Spania*, organizată de Centrul de Resurse Juridice. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ecaterina Gica Teodorescu, adjunct al Avocatului Poporului, Eugen Dinu și Claudiu Constantin, consilieri.

* *

- În data de 8 aprilie 2015, a avut loc la sediul Camerei de Comerț și Industrie a României, evenimentul *Ziua Internațională a Romilor*, organizat de Centrul Național de Cultură a Romilor - Romano Kher. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Roxana Gavrilă, consilier.

* *

- În data de 17 aprilie 2015, a avut loc la sediul Reprezentanței Comisiei Europene în România, conferința de lansare a proiectului *Formarea specialiștilor care lucrează cu copiii din sistemul de protecție specială*, organizată de Asociația SOS Satele Copiilor. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Raluca Teodorescu, consilier.

* *

- În data de 21 aprilie 2015, a avut loc la Palatul Parlamentului, Conferința cu tema *Drepturile pacienților – între teorie și practică*, organizată de Comisia pentru drepturile omului, culte și minorități și Comisia pentru sănătate publică din Senatul României, în contextul Zilei Internaționale a Drepturilor Pacienților și Zilei Mondiale a Hemofiliei. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Dorina David, consilier.

* *

- În data de 21 aprilie 2015, a avut loc la Hotel Capitol, Seminarul național cu tema *Violența sexuală: de la tăcere la politici pentru siguranța femeilor*, organizat de rețeaua informală *Rupem tăcerea despre violența sexuală*, formată din 14 organizații neguvernamentale care promovează egalitatea de gen și acționează împotriva violenței asupra femeilor. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Luiza Portase-Necula, consilier.

* *

- În data de 24 aprilie 2015, a avut loc la sediul Spațiul Public European, o dezbatere publică privind *situația copiilor cu părinți deținuți*, organizată de Alternative

Sociale. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ionel Oprea, adjunct al Avocatului Poporului, Ligia Gherța și Ion Ionescu, consilieri.

* *

- În data de 27 aprilie 2015, a avut loc la sediul Asociației ACCEPT, masa rotundă cu tema *Priorități strategice de prevenire și combatere a discriminării multiple*, organizată de Centrul FILIA și Coaliția anti-discriminare. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Luiza Portase-Necula, consilier.

* *

- În data de 6 mai 2015, a avut loc la Palatul Parlamentului, o masă rotundă cu tema *Egali, dar diferiți*, organizată de Comisia pentru drepturile omului, culte și minorități din cadrul Senatului României. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Luiza Portase-Necula, consilier.

* *

- În data de 11 mai 2015, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, întâlnirea domnului Ionel Oprea, adjunct al Avocatului Poporului cu reprezentanți ai UNICEF România. În cadrul întâlnirii s-a discutat pe marginea colaborării cu Domeniul drepturile copilului, ale familiei, tinerilor, pensionarilor, persoanelor cu handicap.

* *

- În data de 12 mai 2015, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului o întâlnire a domnului Ionel Oprea, adjunct al Avocatului Poporului, cu reprezentanți ai Federației Organizațiilor Neguvernamentale pentru Copil – FONPC, ai Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului și adopție și Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului. Discuțiile au vizat implementarea unui proiect derulat de FONPC.

* *

- În data de 19 mai 2015, a avut loc la Hotel Capital Plaza, a doua Masă rotundă dedicată problematicii *integrării cetățenilor străini în viața locală*, organizată în cadrul proiectului european de cercetare Diversitate în economie și Integrare locală – DELI. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Roxana Gavrilă, consilier.

* *

- În data de 21 mai 2015, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, întâlnirea dintre Avocatul Poporului, domnul Victor Ciorbea și președintele Colegiului Medicilor din România, dr. Gheorghe Borcean. În cadrul întâlnirii s-au purtat discuții referitoare la colaborarea în cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de

detenție. La întâlnire au mai participat Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului și Ecaterina Mirea, șef Serviciu.

* *

- În data de 25 mai 2015, a avut loc la Palatul Parlamentului, *întrevederea* reprezentanților instituției Avocatul Poporului cu domnul Andreas Gross, raportor al Comisiei pentru afaceri juridice și drepturile omului a APCE. Vizita a avut ca scop o documentare în vederea elaborării raportului cu tema *Tratamentul acordat deținuților grav bolnavi în Europa*. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului și Andreea Băicoianu, consilier șef Birou analiză acte normative, relații externe și comunicare.

* *

- În data de 27 mai 2015, a avut loc la Centrul de cazare al străinilor luați în custodie publică Otopeni, masa rotundă cu tema *Custodia publică*, organizată de Asociația Serviciul Iezuiților pentru Refugiați din România și Inspectoratul General pentru Imigrări. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Daniela Ristea și Marius Ungureanu, consilieri.

* *

- În data de 28 mai 2015, a avut loc la Palatul Victoria, evenimentul *Astăzi vorbim noi!*, organizat de Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție, Consiliul Elevilor și UNICEF România. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Cristian Cristea, consilier.

* *

- În data de 2 iunie 2015, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului a participat la o recepție organizată de Ambasada Italiei la București, cu ocazia Zilei Naționale a Republicii Italiene.

* *

- În data de 3 iunie 2015, a avut loc la Acuarela Bufet, conferința de *lansare a proiectului Rolul organizațiilor neguvernamentale în îngrijirea alternativă a copiilor*, organizată de SOS Satele Copiilor. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Raluca Teodorescu, consilier.

* *

- În data de 3 iunie 2015, a avut loc la Hotel Novotel, conferința cu tema *Reutilizarea socială în România: modele, bune practici și alternative de reglementare*, organizată de Centrul de Resurse Juridice. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată

de Ecaterina Gica Teodorescu, adjunct al Avocatului Poporului, Eugen Dinu și Claudiu Constantin, consilieri.

* *

- În data de 10 iunie 2015, a avut loc la Palatul Parlamentului, dezbateră cu tema *Protecția datelor personale în contextul dezvoltării noilor tehnologii*, organizată de Autoritatea Națională de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal cu ocazia celebrării a 10 ani de la înființare. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ecaterina Mirea, șef Serviciu.

* *

- În data de 11 iunie 2015, a avut loc la Palatul Parlamentului, o conferință pe tema *insolvenței persoanelor juridice și a persoanelor fizice*, organizată de Banca Mondială, Camera Deputaților și Ministerul Justiției. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ecaterina Gica Teodorescu, adjunct al Avocatului Poporului și Claudia Virenfeldt, consilier.

* *

- În data de 13 iunie 2015, a avut loc la Salonul Vega al Societății Timișoara, dezbateră cu tema *Decembrie 1989-Timișoara, Martie 1990-Târgu-Mureș, Iunie 1990-București*. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de prof.univ.dr. Mircea Criste, adjunct al Avocatului Poporului.

* *

- În data de 22 iunie 2015, a avut loc la Palatul Parlamentului, dezbateră cu tema *Aspecte teoretice și practice ale aplicării Codurilor penale la un an de la intrarea în vigoare*, organizată de Comisia juridică, de disciplină și imunități din cadrul camerei Deputaților și Uniunea Juriștilor din România. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Claudia Virenfeldt, consilier.

* *

- În data de 25 iunie 2015, a avut loc la Biblioteca Academiei Române, o dezbateră pe tema *principiului prezumției de nevinovăție, prevăzut de art. 6 alin. (2) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, interpretare și aplicare*, organizată de Fundația pentru Apărarea Cetățenilor Împotriva Abuzurilor Statului – FACIAS. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ecaterina Mirea, șef Serviciu.

* *

- În data de 26 iunie 2015, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *întâlnirea* domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului cu membrii grupului de lucru ai

Camerei de Comerț Americane în România (AmCham). În cadrul întâlnirii s-au purtat discuții pe marginea proiectului de act normativ, respectiv a ordonanței de urgență pentru modificarea legii concurenței. La întrevedere au mai participat Ecaterina Mirea, șef Serviciu, Emma Turtoi, șef Birou contencios constituțional și recurs în interesul legii și Claudia Virenfeldt, consilier.

* *

- În data de 1 iulie 2015, a avut loc la Facultatea de Drept a Universității București, evenimentul de lansare a *Codexului Constituțional*, organizat de Ministerul Justiției și Facultatea de Drept. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Magda Constanța Ștefănescu și Ecaterina Gica Teodorescu, adjuncți ai Avocatului Poporului, Ecaterina Mirea, șef Serviciu, Emma Turtoi, șef Birou contencios constituțional și recurs în interesul legii, Claudiu Constantin, consilier.

* *

- În data de 2 iulie 2015, a avut loc la Ministerul Afacerilor Externe *întâlnirea de validare a Procesului de Revizuire a Programului de Țară*, încheiat între Guvernul României și UNICEF. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ionel Oprea, adjunct al Avocatului Poporului.

* *

- În data de 2 iulie 2015, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la *aniversarea Zilei Justiției*, eveniment organizat de Consiliul Superior al Magistraturii.

* *

- În data de 5 iulie 2015, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la celebrarea celei de-a 239-a *aniversări a Independenței Statelor Unite ale Americii*, organizată de Ambasada Statelor Unite ale Americii în România.

* *

- În data de 14 iulie 2015, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului a participat la o recepție organizată de Ambasada Franței la București, cu ocazia Zilei Naționale a Republicii Franceze.

* *

- În data de 13 august 2015, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, o întâlnire cu reprezentanți ai corpului medical din România, doamna dr. Monica Pop, doamna dr. Dana Safta și dr. Florin Chirculescu. În cadrul întâlnirii s-au purtat discuții cu privire la deciziile Înaltei Curți de Casație și Justiției care conturează statutul de funcționar public al medicilor și incriminează fapta de a oferi daruri. La întrevedere au participat

Ionel Oprea, adjunct al Avocatului Poporului și Emma Turtoi, șef Birou contencios constituțional și recurs în interesul legii.

* *

- În data de 2 septembrie 2015, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la *Reuniunea Anuală a Diplomației Române*, organizată de Ministerul Afacerilor Externe.

* *

- În data de 4 septembrie 2015, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *întâlnirea* domnului Victor Ciorbea, Avocatului Poporului, cu domnul Joseph Siegele, secretar general al Institutului European al Ombudsmanului și cu o delegație de parlamentari din Austria, membri ai Comisiei pentru petiții. La întrevedere au participat și Erzsebet Dane, adjunct al Avocatului Poporului, Ecaterina Mirea, șef Serviciu contencios și Andreea Băicoianu, consilier șef Birou analiză acte normative, relații externe și comunicare.

* *

- În data de 7 septembrie 2015, a avut loc la Rin Grand Hotel, conferința de închidere a proiectului *Un start bun – încurajarea educației timpurii în comunitatea din Glină*, organizată de Centrul Romilor pentru Intervenție Socială și Studii Romani CRISS. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Roxana Gavrilă, consilier.

* *

- În data de 9 septembrie 2015, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *vizita unei delegații a Diviziei de Evaluare a Direcției de Supraveghere Internă din cadrul Secretariatului Consiliului Europei*, conduse de doamna Aygen Becquart, șefa misiunii. Scopul vizitei a fost de a evalua eficacitatea sprijinului oferit de Consiliul Europei domeniului pentru condițiile de detenție din România. La întrevedere au participat și Magda Constanța Ștefănescu și Ionel Oprea, adjuncți ai Avocatului Poporului, Ecaterina Mirea, șef Serviciu contencios, Andreea Băicoianu, șef Birou analiză acte normative, relații externe și comunicare și Silvia Lobonțiu, consilier.

* *

- În data de 12 septembrie 2015, a avut loc la Eforie Nord, un eveniment cu tema *Noua lege a partidelor politice și legea electorală. Cetățean versus Stat*, organizată de Partidul Social Românesc. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ionel Oprea, adjunct al Avocatului Poporului.

* *

- În data de 17 septembrie 2015, a avut loc la sediul Societății Academice din România (SAR), o întâlnire *privind discriminarea imigranților în domeniul drepturilor civile*, organizată în parteneriat cu Asociația Română pentru Promovarea Sănătății și Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Luiza Portase-Necula, consilier.

* *

- În data de 22 septembrie 2015, a avut loc la Hotel Sheraton, București, un eveniment prilejuit de *lansarea studiului sociologic despre percepția românilor asupra drepturilor omului*, implementat de APADOR-CH. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Roxana Gavrilă, consilier.

* *

- În perioada 23-24 septembrie 2015, a avut loc la Palatul Parlamentului, conferința cu tema *Guvernarea reprezentativă și separația puterilor sub imperiul democrației*, organizată de Senatul României. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, Ecaterina Mirea, șef Serviciu contencios și Emma Turtoi, șef Birou contencios constituțional și recurs în interesul legii.

* *

- În data de 29 septembrie 2015, a avut loc la Hotel Capitol București, o *masă rotundă* organizată de către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, în parteneriat cu Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI). Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Dorina David, consilier.

* *

- În data de 1 octombrie 2015, a avut loc la Palatul Parlamentului, Conferința cu tema *Justiția pentru tineri – Let's walk, let's talk together*, organizată de Administrația Națională a Penitenciarelor. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de prof.univ.dr. Mircea Criste, adjunct al Avocatului Poporului și Eugen Dinu, consilier.

* *

- În data de 7 octombrie 2015, a avut loc lansarea programului *Open Justice 2.0 for Romania*, organizată de Fundația Konrad Adenauer Stiftung și Asociația Funky Citizens. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de prof.univ.dr. Mircea Criste, adjunct al Avocatului Poporului și Cristina Pascu, expert.

* *

- În data 8 octombrie 2015, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului a participat la conferința cu tema *Generalul Nicolae Rădescu, erou al războiului de întregire a*

neamului 1916-1918, simbol al rezistenței naționale împotriva comunismului și fascismului, la Universitatea Națională de Apărare „Carol I”.

* *

- În data 9 octombrie 2015, a avut loc la Hotelul Royal, al II-lea Congres pentru Limba și Civilizația Aromână, organizat de Uniunea Femeilor Aromâne de Pretutindeni. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Luiza Portase-Necula, consilier.

* *

- În data de 14 octombrie 2015, a avut loc la Palatul Parlamentului, dezbateră cu tema *Respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului a tratatelor internaționale privind drepturile omului în cazul persoanelor de cetățenie română și nu numai, aflate în orice formă de detenție pe teritoriul României*, organizată de Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale din Camera Deputaților. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului și Silvia Lobonțiu, consilier.

* *

- În data de 19 octombrie 2015, a avut loc la Hotel Novotel, conferința de închidere a proiectului *Formare în domeniul antidiscriminării, egalității de gen și al drepturilor persoanelor cu dizabilități*, organizată de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Luiza Portase-Necula, consilier.

* *

- În data de 20 octombrie 2015, a avut loc la Biblioteca Națională a României, evenimentul de lansare a primei cercetări naționale despre sistemul de educație specială din România, efectuată în cadrul Proiectului ”Dignity, Access, Respect, Education for Children with Disabilities - D.A.R.E for Children with Disabilities”, organizat de Centrul European pentru Drepturile Copiilor cu Dizabilități. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Camelia Cristian, expert.

* *

- În data de 22 octombrie 2015, a avut loc la Hotel Sheraton, conferința finală a proiectului *ICARUS*, organizată de Fundația Terre des hommes Elveția. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Carmen Iliescu, consilier.

* *

- În data de 29 octombrie 2015, a avut loc la Palatul Parlamentului, prima ședință de lucru a *Grupului mixt de lucru pentru redactarea unor proiecte legislative în domeniul Justiției*, organizată de Senatul României. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată

de Ecaterina Mirea, șef Serviciu și Emma Turtoi, șef Birou contencios constituțional și recurs în interesul legii.

* *

- În data de 3 noiembrie 2015, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, vizita domnului prof. Philip Geoffrey Alston, Raportor ONU pentru combaterea sărăciei extreme și drepturile omului. Din delegația oaspete au mai făcut parte doamna Junko Tadaki, Special Procedures Branch officer și domnul Christiaan Van Veen, Senior Advisor OHCHR. În cadrul discuțiilor, Avocatul Poporului, domnul Victor Ciorbea a făcut o scurtă prezentare a rolului și funcțiilor instituției, cu precădere a domeniilor ce au în vedere combaterea sărăciei și respectarea drepturilor omului. Din partea instituției Avocatul Poporului au participat și: Erzsebet Dane, Ecaterina Gica Teodorescu și Magda Ștefănescu, adjuncți ai Avocatului Poporului, Eugen Dinu, consilier și Andreea Băicoianu, șef Birou analiză acte normative, relații externe și comunicare.

* *

- În perioada 16-20 noiembrie 2015, s-a derulat proiectul *Ziua Ștafetei – Acum decid eu*, celebrând dreptul tuturor copiilor de a participa în societate, cu ocazia Zilei Internaționale a semnării Convenției Privitoare la Drepturile Copilului, derulat de Fundația Terre des hommes Elveția. În cadrul acestui proiect, peste 3500 de copii și tineri din toată țara au preluat slujbele unor adulți care acționează ca modele de profesionalism și care au disponibilitatea de a împărtăși din abilitățile și experiența lor. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ionel Oprea, adjunct al Avocatului Poporului.

* *

- În data de 16 noiembrie 2015, a avut loc la Consiliul Superior al Magistraturii, conferința cu tema *Violența de gen*, organizată de Ministerul Justiției în colaborare cu mai multe ONG-uri. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Eugen Dinu și Cristian Cristea, consilieri.

* *

- În data de 18 noiembrie 2015, a avut loc la Hotel Rin Central, un *atelier de lucru*, organizat de Grupul Român pentru Apărarea Drepturilor Omului în cadrul proiectului Prison Litigation Network. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Maria Lepadatu și Nicolae Voicu, consilieri.

* *

- În data de 20 noiembrie 2015, a avut loc la Palatul Parlamentului, evenimentul de încheiere a programului *Ziua Ștafetei – Acum decid eu*, organizat de Fundația Terre des hommes Elveția. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ionel Oprea, adjunct al Avocatului Poporului și Andreea Băicoianu, șef Birou analiză acte normative, relații externe și comunicare.

* *

- În data de 23 noiembrie 2015, a avut loc la Centrul Infoeuropa al Ministerului Afacerilor Externe, seminarul de lansare a raportului de cercetare și policy brief-ului elaborate în cadrul proiectului *Discriminarea Imigranților în Domeniul Drepturilor Civile-DIM*, organizate de Asociația Română pentru Promovarea Sănătății, Societatea Academică din România și Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Roxana Gavrilă, consilier.

* *

- În data de 26 noiembrie 2015, a avut loc la Palatul Parlamentului, ședința de lucru a *Grupului mixt de lucru pentru redactarea unor proiecte legislative în domeniul Justiției*, organizată de Senatul României. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ecaterina Mirea, șef Serviciu contencios și Emma Turtoi, șef Birou contencios constituțional și recurs în interesul legii.

* *

- În data de 27 noiembrie 2015, a avut loc la Phoenicia Grand Hotel București, întâlnirea de lucru a Consiliului Director al Asociația Orașelor din România. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Claudiu Constantin, consilier.

* *

- În data de 2 decembrie, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la *Ședința solemnă a Senatului consacrată sărbătoririi Zilei de 1 Decembrie – Ziua Națională a României*.

* *

- În data de 3 decembrie 2015, a avut loc la sediul Ambasadei Republicii Polone, Gala de Decernare a Premiilor *Drepturile Copilului Korczak*, organizată de Federația Organizațiilor Neguvernamentale pentru Copil (FONPC), Ambasada Republicii Polone în România și Institutul Polonez din București. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ionel Oprea, adjunct al Avocatului Poporului.

* *

- În data de 3 decembrie 2015, a avut loc la Hotel Capitol, a șasea Masă rotundă organizată în cadrul proiectului *Îmbunătățirea măsurilor antidiscriminare la nivel național prin participarea largă a specialiștilor și a societății civile*, de către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Dorel Bahrin, consilier.

* *

• În data de 3 decembrie 2015, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *întrevederea* domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului cu reprezentanți ai APADOR-CH, Asociației Naționale a Birourilor de Consiliere pentru Cetățeni și ActiveWatch, precum și ai Rețelei pentru Apărarea Drepturilor Cetățenești – RADC, rețea ce reunește 10 organizații non-guvernamentale care activează în domeniul drepturilor omului. La *întrevedere* au participat și: Erzsebet Dane, Ionel Oprea, Magda Constanța Ștefănescu, adjuncți ai Avocatului Poporului, Ecaterina Mirea, șef Serviciu și Emma Turtoi, șef Birou contencios constituțional și recurs în interesul legii.

* *

• În data de 10 decembrie 2015, a avut loc la Primăria Sectorului 2, *dezbateră publică* cu tema *Dimensiunea participativă a democrației. Politica statului față de structurile asociative ale militarilor*, organizată de Federația Militarilor din România. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Dorel Bahrin, consilier.

* *

• În perioada 14-15 decembrie 2015, au avut loc la Hotel Capitol, evenimentele *Masa Rotundă cu privire la condițiile de recepție pentru solicitanții de azil și la Conferința Națională pe tema integrării persoanelor cu o formă de protecție în România*, organizate de către Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați (UNHCR), Reprezentanța în România. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Luiza Portase-Necula, consilier.

* *

• În data de 15 decembrie 2015, a avut loc la Palatul Parlamentului, *dezbateră Rolul Avocatului Poporului în societatea românească*, organizată de APADOR-CH, Asociația Națională a Birourilor de Consiliere pentru Cetățeni și ActiveWatch. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de: Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, Erzsebet Dane, Mircea Criste și Magda Constanța Ștefănescu, adjuncți ai Avocatului Poporului, Ecaterina Mirea, șef Serviciu și Emma Turtoi, șef Birou contencios constituțional și recurs în interesul legii.

* *

• În data de 15 decembrie 2015, a avut loc la Hotel Capitol, *Conferința de închidere a proiectului Îmbunătățirea măsurilor antidiscriminare la nivel național prin participarea largă a specialiștilor și a societății civile*, organizată de Consiliul National pentru Combaterea Discriminării. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Dorina David, consilier.

* *

- În data de 16 decembrie, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la *Ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului*, în care domnul Klaus-Werner Iohannis, președintele României a adresat un mesaj Parlamentului.

* *

- În data de 16 decembrie 2015, a avut loc la Hotel Ambasador, Seminarul de formare privind colectarea de date pentru Raportul Special al Avocatului Poporului referitor la respectarea drepturilor copiilor din instituții rezidențiale, organizat de UNICEF. Din partea instituției Avocatul Poporului au participat: Ionel Oprea, adjunct al Avocatului Poporului, Ligia Gherța, Carmen Iliescu, Cristian Cristea, consilieri, Camelia Cristian, Gabriela Stan și Andreea Cîrjan, experți, precum și reprezentanți ai celor 14 birouri teritoriale.

* *

- În data de 16 decembrie 2015, a avut loc la Palatul Parlamentului – Comisia juridică de disciplină și imunități din Camera Deputaților, o manifestare organizată pentru celebrarea *Zilei internaționale de luptă împotriva corupției*, în cadrul căreia a susținut o alocuțiune domnul Devon Mahoney, agent special Federal Bureau of Investigation, având ca temă legislația SUA cu privire la practicile de corupție în străinătate. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ion Ionescu, consilier și Gabriel Radu, expert.

* *

- În data de 17 decembrie 2015, a avut loc la Palatul Parlamentului, lansarea *Raportului special privind condițiile de detenție din penitenciare și centre de reținere și arestare preventivă, factori determinanți în respectarea demnității umane și a drepturilor persoanelor private de libertate*, organizată de instituția Avocatul Poporului. La întâlnire au participat: domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, Magda Constanța Ștefănescu, Erzsebet Dane și Ecaterina Gica Teodorescu, adjuncți ai Avocatului Poporului, experți și consilieri din cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție și ai Serviciului contencios constituțional, recurs în interesul legii, contencios administrativ și juridic, analiză acte normative, relații externe și comunicare.

Lansarea a prilejuit și o dezbatere aplicată asupra stării actuale a sistemului penitenciar din România și a perspectivelor de îmbunătățire, dezbateri la care au luat parte reprezentanți ai Administrației Prezidențiale, Parlamentului, ministerelor, reprezentanți ai autorităților, corpului diplomatic acreditat în România și organizațiilor neguvernamentale. Evenimentul a beneficiat și de o acoperire mediatică importantă, fiind reflectat atât în media audio-vizuală cât și în cea scrisă.

SECȚIUNEA a 2-a
PARTICIPĂRI LA CEREMONII

- Participare în data de 21 mai 2015, la manifestările prilejuite de sărbătorirea *Zilei Eroilor* și depunerea de coroane la Mormântul Ostașului Necunoscut (Parcul Carol I). Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ionel Oprea, adjunct al Avocatului Poporului și Eugen Dinu, consilier.

* *

- Participare în data de 26 iunie 2015, la ceremonia publică de înălțare a drapelului României în Piața Tricolorului, organizată de Instituția Prefectului București, cu ocazia *Zilei Drapelului Național*. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ecaterina Gica Teodorescu, adjunct al Avocatului Poporului.

* *

- Participare în data de 29 iulie 2015, la ceremonialul public de intonare a Imnului Național al României din Piața Tricolorului din Capitală, organizat de Instituția Prefectului București, cu ocazia *Zilei Imnului Național al României*. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de prof.univ.dr. Mircea Criste, adjunct al Avocatului Poporului.

* *

- Participare în data de 25 octombrie 2015, la ceremonialul public de depunere de coroane și manifestările prilejuite de sărbătorirea *Zilei Armatei Române*, organizate de Ministerul Apărării Naționale, la Mormântul Ostașului Necunoscut din Parcul Carol I. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Dorel Bahrin, consilier.

* *

- Participarea domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, în data de 1 decembrie 2015, la parada militară organizată de Ministerul Apărării Naționale cu ocazia *Zilei Naționale a României*.

SECȚIUNEA a 3-a
PARTICIPĂRI LA ÎNTRUNIRI, CONFERINȚE, SIMPOZIOANE ȘI
REUNIUNI PE PLAN EXTERN

- În perioada 2-6 martie 2015, a avut loc la Ljubljana – Slovenia, *Cursul de pregătire Performanța auditului*, organizat de Centrul pentru Excelență în Finanțe din

Slovenia. Din partea instituției Avocatul Poporului a participat Anda Gheorghiu, consilier pentru audit.

Subiectele abordate au fost:

- Introducere în auditul performanței (economic, eficiență, eficacitate);
- Metodologia auditului de performanță;
- Audit de performanță la Curtea Europeană de Conturi;
- Standardele Internaționale de Audit în auditul de performanță;
- Diferitele roluri și responsabilități în domeniul auditului performanței;
- Obiective de audit, studiul preliminar, check-list cu întrebări de audit;
- Verificări administrative și verificări la fața locului;
- Achiziții publice și management financiar;
- Realizarea auditului performanței;
- Colectarea și analizarea probelor de audit corespunzătoare;
- Raportarea, concilierea și punerea în aplicare a recomandărilor de audit, controlul calității.

Cursul a fost deosebit de interesant, interactiv, cu multe studii de caz și aplicații practice, care au aprofundat noțiunile discutate.

▪ În perioada 23-24 aprilie 2015, a avut loc la Geneva – Elveția, prezentarea ***Raportului privind aplicarea Convenției ONU împotriva torturii și a altor tratamente sau pedepse crude sau degradante, în cadrul celei de-a 54-a sesiuni a Comitetului pentru Prevenirea Torturii.***

Delegația care a reprezentat România a fost alcătuită din: Excelența Sa, Ambasador Maria Ciobanu, Reprezentant permanent al României la Oficiul Națiunilor Unite de la Geneva și la organizațiile internaționale cu sediul în Elveția; Ioana Morar, director general Adjunct al Administrației Naționale a Penitenciarelor (șeful delegației); Emma Turtoi, șef birou contencios constituțional-instituția Avocatul Poporului, Ștefania Cojanu, consilier - Ministerul Justiției, Valentin Trandafir, ofițer specialist Inspectoratul Român pentru Imigrări – Ministerul Afacerilor Interne și Răzvan Rotundu, ministru consilier - Reprezentanța Permanentă a României la Oficiul Națiunilor Unite.

Sesiunea de examinare a Raportului României din perioada 2008-2012 a fost deschisă de către Președintele Comitetului pentru Prevenirea Torturii, Claudio Grossman, care a salutat prezența delegației României, a felicitat Statul Român pentru înființarea Mecanismului de Prevenirea Torturii și a predat cuvântul Șefului delegației, care a rostit Declarația de deschidere.

Sesiunea de examinare a României s-a desfășurat pe parcursul a 2 zile, astfel:

Prima zi, 23 aprilie 2015, a fost rezervată întrebărilor pe care membrii CAT le-au adresat României, în baza celui de-al Doilea Raport Periodic al României transmis de Ministerul Afacerilor Externe. În ceea ce privește Mecanismul Național de Prevenire constituit în cadrul instituției Avocatul Poporului, întrebările au fost adresate de către George Tugushi (vice-președinte și raportor pentru România) și Claudio Grossman (președinte) și au vizat următoarele aspecte: competențele Mecanismului de Prevenirea Torturii; activitățile preliminare în vederea funcționării efective; dacă au fost efectuate vizite de evaluare și dacă au fost întocmite rapoarte de vizită; structura MNP; respectarea, în modul de înființare a MNP, a recomandărilor din Ghidul de implementare a mecanismelor naționale de prevenire privind existența unei structuri distincte cu buget distinct; constituirea echipelor pluridisciplinare; buget; dialogul cu societatea civilă;

cooperarea cu alte organisme care efectuează vizite preventive; dacă MNP poate interveni în centre rezidențiale private în care se găsesc minori; desfășurarea activităților MNP; actualizarea informațiilor privind consecințele Raportului special al Avocatului Poporului pe penitenciare din anul 2003.

În cea de-a doua zi, 24 aprilie 2015, membrii delegației României au răspuns întrebărilor formulate în ziua anterioară, precum și unor întrebări ad-hoc venite din partea experților CAT.

Celelalte aspecte abordate în cadrul examinării României au fost următoarele: supraaglomerarea penitenciarelor, necesitatea renovării unor penitenciare, intervenția trupelor de mascați în penitenciarele de maximă siguranță, condițiile de cazare și retelele tratamente aplicate persoanelor aflate în Centrele de Reținere și Arestare Preventivă ale Poliției, statutul juridic al probelor obținute prin acte de tortură, operațiunile de salvare ale migrantilor în cadrul acțiunilor desfășurate în Marea Neagră, procedurile de azil, traficul de copii în scopul exploatarei sexuale, stadiul de soluționare a urmăririi penale a infracțiunilor comise în timpul regimului comunist, compensarea acordată victimelor comunismului, informații privind eventuale centre secrete ale CIA pe teritoriul României. Totodată, s-a susținut necesitatea existenței unor statistici privind cazurile de tortură sau rele tratamente segregate în funcție de categoriile vulnerabile (copii, cetățeni de etnie rromă, femei). În acest sens, Comitetul a insistat pe necesitatea unor statistici bazate pe etnie.

▪ În perioada 26-29 aprilie 2015, a avut loc la Varșovia și Cracovia, cel **de-al 10-lea Seminar al Rețelei Europene a Ombudsmanilor**, organizat de Ombudsmanul European, doamna Emily O'Reilly, în colaborare cu Ombudsmanul din Polonia, doamna prof. Irena Lipowicz.

Seminarul a reunit ombudsmani naționali din 33 de țări europene, ombudsmani regionali din Austria, Belgia, Germania, Italia, Spania, Elveția și Marea Britanie, precum și reprezentanți ai Parlamentului European, Agenției pentru Drepturile Fundamentale a Uniunii Europene – FRA, Agenției Europene pentru Gestionarea Cooperării Operaționale la Frontierele Externe ale Statelor Membre ale Uniunii Europene – FRONTEX, Comisiei pentru petiții din cadrul Parlamentului European, Institutului Ombudsmanului Internațional - IOI Regiunea Europa și ai Ombudsmanului European.

Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată la Seminar de domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, și Andreea Băicoianu, șef Birou analiză acte normative, relații externe și comunicare.

Tema generală a Seminarului a fost *Ombudsmanii împotriva discriminării*.

Lucrările au avut loc la Muzeul de Istorie a Evreilor Polonezi. Seminarul a început în data de 26 aprilie 2015, cu o sesiune de prezentări ale societății civile poloneze – ONG-uri active în domeniul protecției persoanelor cu dizabilități, copiilor, femeilor, refugiaților, și a continuat pe parcursul a două zile, cu 5 Sesiuni de lucru.

Prima sesiune de lucru, cu tema *Drepturile persoanelor cu dizabilități*, a fost moderată de Kalliopi Spanou, Ombudsmanul din Grecia. În cadrul acesteia, au prezentat lucrări, Catherine Naughton, director Forumul European privind Dizabilitățile și Jacques Toubon, Ombudsmanul din Franța. După susținerea prezentărilor, participanții au fost împărțiți în trei grupuri de lucru.

În cadrul grupurilor de lucru s-au desprins următoarele:

- rolul limitat al anumitor ombudsmeni în monitorizarea drepturilor persoanelor cu dizabilități (Anglia și Irlanda);
- persoanele cu dizabilități nu se adresează direct ombudsmanului;
- existența mai multor tipuri de instituții ombudsman, inclusiv pentru persoane cu dizabilități (Croatia);
- probleme privind accesul persoanelor cu dizabilități în instituții (lipsa rampelor speciale, lifturi etc. – Spania, Croatia);
- probleme privind neîncadrarea corespunzătoare în gradele de handicap, neacordarea drepturilor cuvenite pentru persoanele cu handicap, refuzul autorităților administrației publice locale de a angaja asistenți personali pentru persoanele cu handicap grav cărora li s-a stabilit dreptul de a beneficia de asistent social, tergiversarea emiterii certificatelor de încadrare într-un grad de handicap, sesizări din oficiu, întocmire de rapoarte speciale (România).

A doua sesiune de lucru, cu tema *Drepturile persoanelor vârstnice*, a fost moderată de Lora Vidovic, Ombudsmanul din Croatia. În cadrul acesteia, au prezentat lucrări, Johan ten Geuzendam, consilier în cadrul Direcției Egalitate, Comisia Europeană și Peter Tyndall Ombudsmanul din Irlanda. După susținerea prezentărilor, participanții au fost împărțiți în trei grupuri de lucru.

În cadrul grupurilor de lucru s-au desprins, printre altele:

- creșterea numărului populației vârstnice în majoritatea țărilor europene (Portugalia, România);
- legile și regulamentele care discriminează pe motiv de vârstă (Malta);
- contactul cu cluburile seniorilor, de unde primesc petiții (Slovacia);
- lipsa de servicii și măsuri specifice;
- colaborarea cu ONG-urile;
- discriminarea survenită la angajare între tineri/vârstnici; pentru ca o persoană să poată fi angajată într-o instituție UE trebuie să aibă până în 35 de ani;
- tratamentul diferit aplicat persoanelor (tineri/vârstnici) care au suferit un infarct, pentru persoanele vârstnice nu este justificată investiția (Germania);
- accesul persoanelor vârstnice la modalitățile de formulare a petițiilor.

A treia sesiune de lucru, cu tema *Rețeaua Europeană a Ombudsmanilor*, a fost moderată de Tom Frawley Ombudsmanul pentru Irlanda de Nord. În cadrul acesteia, a susținut o prezentare Emily O'Reilly, Ombudsmanul European.

Ombudsmanul European a amintit că Rețeaua s-a dezvoltat constant din anul 1996 când a fost înființată de Jacob Soderman, primul Ombudsman European, și în prezent include pe lângă statele membre UE și țări candidate: Macedonia, Turcia, Islanda, Muntenegru.

A patra sesiune de lucru, cu tema *Drepturile minorităților naționale* - cu accent pe minoritatea romă, a fost moderată de Jernej Rovsek, adjunct al Ombudsmanului din Slovenia. În cadrul acesteia, au prezentat lucrări, Jan Jarab, reprezentant regional Europa al Înalțului Comisar pentru Drepturile Omului și Elisabeth Sandor-Szalaz, adjunct al Ombudsmanului din Ungaria. După susținerea prezentărilor, participanții au fost împărțiți în trei grupuri de lucru.

În cadrul grupurilor de lucru s-au desprins următoarele:

- discriminarea la care sunt supuși romii în ceea ce privește dreptul la locuință și educație;
- evacuările forțate ale romilor (România, Cehia);
- plasarea acestora în tabere de nomazi, deși nu erau nomazi, ci migranți (Italia);
- necesitatea unui dialog inter-cultural, a programelor de pregătire informale pentru angajații din administrație;
- manifestarea de către populația majoritară a toleranței și gândirii inclusive.

A cincea sesiune de lucru, cu tema *Monitorizarea activităților de returnare forțată* a fost moderată de Emily O'Reilly, Ombudsmanul European. În cadrul acesteia, au prezentat lucrări, Marta Hirsch-Ziembinska, șeful unității de anchete și plângeri din cadrul Ombudsmanului European, Soledad Becerril Bustamante, Ombudsmanul din Spania, Reinier van Zutphen, Ombudsmanul din Olanda și Per Kvistholm, șeful Sectorului operațiunilor de întoarcere din cadrul Agenției FRONTEX.

În cadrul discuțiilor ce au urmat după prezentările susținute s-au desprins:

- participarea Ombudsmanului din Danemarca (personal) la aceste zboruri în calitate de observator, fără a avea dreptul de a interveni; lipsa competenței în soluționarea plângerilor individuale;
- normele CPT care prevăd ca obligatorie prezența unui medic pe parcursul zborului de returnare forțată;
- în urma desfășurării activității de monitorizare, Ombudsmanul din Spania a amintit scrisoarea adresată Ombudsmanului European, în care a formulat mai multe propuneri cu privire la: examinarea medicală preliminară pentru a se stabili dacă persoana este aptă pentru zbor, existența personalului medical în toate zborurile, interpreți, identificarea femeilor gravide și a copiilor, existența ecusoanelor de identificare purtate de escorte;
- necesitatea existenței unui protocol medical;
- condițiile de repatriere: modul de repatriere a minorilor, persoanelor în vârstă, persoanelor bolnave sau cu dizabilități.

▪ În data de 29 aprilie 2015, a avut loc la Viena – Austria, **Conferința privind consolidarea urmăririi implementării recomandărilor MNP în UE**, organizată de către Institutul Ludwig Boltzmann pentru Drepturile Omului și Centrul pentru Implementarea Drepturilor Omului al Universității din Bristol.

Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de doamna Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului.

În cadrul conferinței a fost prezentat studiul final al Proiectului finanțat de UE *Consolidarea implementării efective și urmărirea recomandărilor organelor de monitorizare a torturii în Uniunea Europeană*. Studiul a fost realizat în comun de către Institutul Ludwig Boltzmann pentru Drepturile Omului și Centrul pentru Implementarea Drepturilor Omului al Universității din Bristol, și oferă o colecție de bune practici pentru o urmărire eficientă a recomandărilor Mecanismelor Naționale de Prevenire (MNP) în UE. Rezultatele sale sunt bazate pe cercetare și consultări cuprinzătoare, precum și pe două ateliere de lucru care au avut loc în anul 2014, la Viena și Bristol.

Câteva aspecte rezultate din prezentările și discuțiile purtate în cadrul Conferinței s-au referit la:

- necesitatea asigurării de condiții decente de detenție pentru toate persoanele private de libertate, cu referire la situația supraaglomerării în penitenciarele din statele Europei și aresturile poliției;
- importanța întâlnirilor regulate ale MNP-urilor pentru promovarea bunelor practici, astfel ca autoritățile publice să asigure condițiile standard de detenție;
- necesitatea ca legea penală să fie orientată spre prevenire;
- principiile generale ale urmăririi recomandărilor: efectuarea vizitelor și întocmirea rapoartelor; întâlniri și dialog cu instituțiile vizitate; grupuri de lucru pentru implementare în vederea identificării de soluții sub acest aspect; identificarea schimbărilor;
- importanța rapoartelor – scurte, concise, generale și a recomandărilor care trebuie urmărite.

▪ În perioada 28-29 mai 2015, a avut loc la Strasbourg-Franța, **Seminarul pentru organisme specializate din statele membre**, cu tema *Rolul organismelor specializate în identificarea neraportării discriminării și a infracțiunilor motivate de ură*, organizat de Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI).

Seminarul a reunit reprezentanți ai organismelor specializate care combat rasismul și discriminarea (instituții de tip ombudsman și alte instituții specializate în combaterea discriminării) din Austria, Albania, Belgia, Bulgaria, Croația, Republica Cehă, Danemarca, Estonia, Grecia, Spania, Franța, Elveția, Italia, Cipru, Letonia, Lituania, Monaco, Ungaria, Olanda, Italia, Polonia, Portugalia, Slovenia, Slovacia, Spania, Serbia, Finlanda, Franța, Germania, Moldova, Mexic, Suedia, Marea Britanie, Irlanda de Nord, Islanda, Norvegia, Turcia, Ungaria, Rusia, reprezentanți ai Consiliului Europei și reprezentanți ai societății civile. Din partea instituției Avocatul Poporului a participat Dorina David, consilier.

Temele principale abordate în cadrul seminarului s-au referit la contribuția pe care organismele specializate o au în vederea depășirii barierelor față de raportarea discriminării și a infracțiunilor de ură, precum și prezentarea de exemple de bune practici ale cooperării între aceste organisme și alte instituții, inclusiv organisme neguvernamentale.

Concluzia principală a acestui seminar a fost aceea că, discriminarea și infracțiunile motivate de ură, chiar dacă sunt fenomene distincte, sunt îndreptate împotriva persoanelor cele mai vulnerabile ale societății noastre. Totodată, s-a subliniat faptul că organismele naționale specializate au și folosesc mijloace de colaborare/cooperare cu celelalte autorități cu competență în domeniu și este de dorit, ca și în viitor aceste mijloace să fie folosite într-un mod proactiv în vederea diminuării acestor forme de discriminare. Nu în ultimul rând, s-a considerat că raportarea și prelucrarea datelor sunt esențiale în procesul de combatere a acestor forme de discriminare.

▪ În perioada 17-19 iunie 2015, a avut loc la Riga - Letonia, **Atelierul de lucru pentru Mecanismele Naționale de Prevenire - MNP**, cu tema *Implementarea unui mandat preventiv*, organizat de Institutul Internațional al Ombudsmanului – IOI, fiind primul program adresat instituțiilor ombudsman care îndeplinesc și atribuții de mecanisme naționale de prevenire.

Atelierul de lucru a reunit ombudsmani și reprezentanți ai instituțiilor ombudsman cu atribuții de mecanisme naționale de prevenire din 24 de țări membre ale IOI: Armenia, Austria, Azerbaidjan, Coasta de Fildeș, Croația, Cehia, Estonia, Finlanda, Georgia, Grecia,

Ungaria, Letonia, Lituania, Republica Moldova, Norvegia, Pakistan, România, Slovenia, Spania, Suedia și Ucraina.

Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată la Atelierul de lucru de doamna Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului, și Andreea Băicoianu, șef Birou analiză acte normative, relații externe și comunicare.

Atelierul de lucru a început în data de 17 iunie 2015 și s-a desfășurat pe parcursul a două zile și jumătate, fiind structurat în 9 *Sesiuni de lucru*. Obiectivele Atelierului de lucru au fost:

- *Înțelegerea naturii globale a abordării preventive pentru combaterea torturii și a principiilor care stau la baza abordării preventive;*
- *Explorarea consecințelor abordării preventive pentru metodele de lucru, structura și strategiile instituțiilor Ombudsman ca MNP;*
- *Identificarea măsurilor suplimentare pentru consolidarea capacităților membrilor IOI.*

▪ În perioada 8-10 iulie 2015, a avut loc la Chișinău – Republica Moldova, **Conferința internațională cu tema 5 ani de la ratificarea Republicii Moldova a Convenției ONU cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilități. Analiza aspectelor practice**, organizată de Avocatul Poporului din Republica Moldova.

Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ionel Oprea, adjunct al Avocatul Poporului și Doina Sirghie, expert coordonator Biroul Teritorial Bacău.

Conferința a fost susținută de către Uniunea Europeană și PNUD Moldova în cadrul Proiectului “Consolidarea capacităților naționale de protejare a celor mai vulnerabile persoane din Republica Moldova de tortură”, de către Ministerul Afacerilor Externe al Norvegiei și PNUD Moldova în cadrul Proiectului “Susținerea Instituțiilor Naționale pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Omului conform recomandărilor Comitetelor Convenționale ONU și Revizuirii Periodice Universale”.

Reuniunea a întrunit parlamentari, demnitari cu atribuții în domeniu, reprezentanți ai unor instituții de drept, autorități publice centrale și locale, reprezentanți ai societății civile, persoane cu dizabilități, experți în domeniu, parteneri externi ai Oficiului Avocatului Poporului din Republica Moldova.

De asemenea, la conferință au participat Ombudsmanul din Lituania, domnul Raimondas Sukys, reprezentantul împuternicitului pentru drepturile omului al Parlamentului din Ucraina, domnul Dimitro Leah.

În cursul zilei de 9 iulie 2015, a fost efectuat un schimb de opinii privind evoluțiile înregistrate în implementarea în Republica Moldova a Convenției ONU cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilități și restanțele existente la acest capitol.

Participanții străini au vorbit despre experiența Lituaniei, României și Ucrainei de implementare a Convenției nominalizate. În expunerea sa, domnul Ionel Oprea, adjunct al Avocatului Poporului, a prezentat aspecte privind activitatea instituțiilor de implementare și de monitorizare a Convenției în România.

În cea de-a doua zi a conferinței, au avut loc patru ateliere de lucru, având ca teme:

- Incluziunea socială a copiilor cu dizabilități;
- Accesul persoanelor cu dizabilități la infrastructura socială;
- Situația privind respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități psihosociale;
- Accesul persoanelor cu dizabilități la justiție.

Un alt subiect important s-a referit la respectarea drepturilor persoanelor cu deficiențe mintale, situația din cadrul internatelor psihoneurologice din țară și a altor instituții specializate, lipsirea de capacitatea de exercițiu și consecințele acestui act juridic, cele mai frecvente încălcări ale drepturilor persoanelor cu dizabilități psihosociale în Republica Moldova.

În cadrul lucrărilor au fost abordate și probleme ce țin de respectarea dreptului la muncă al persoanelor cu dizabilități, respectarea dreptului la vot al acestei categorii de persoane și asigurarea protecției sociale a persoanelor cu dizabilități.

După încheierea lucrărilor conferinței, a fost vizitat Centrul Comunitar de Sănătate Mintală din Chișinău, Botanica. Reprezentanții instituțiilor Ombudsman din Lituania, Ucraina și România au fost informați despre serviciile prestate beneficiarilor în cadrul Centrului comunitar, particularitățile acestuia, experiența în activitate.

▪ În perioada 10-13 august 2015, a avut loc la Bristol, Marea Britanie, ***Școala de vară pentru membrii și personalul mecanismelor naționale de prevenire***, cu tema *Prevenirea torturii și a relelor tratamente aplicate deținuților de sex feminin prin monitorizarea dimensiunii de gen*, organizată de Universitatea din Bristol, Penal Reform International și Asociația pentru Prevenirea Torturii – APT.

Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Silvia Lobonțiu, consilier în cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

Scopul principal al cursului a fost familiarizarea juriștilor care desfășoară activități în cadrul Mecanismelor Naționale de Prevenire, cu Regulile Națiunilor Unite privind tratamentul femeilor deținute, cunoscute și ca *Regulile de la Bangkok* și formarea deprinderilor necesare pentru a adapta acest set de reguli la specificul fiecărui tip de vizită de prevenire, organizată în locuri de detenție.

Discursul introductiv la deschiderea cursului a fost susținut de domnul Malcolm Evans - președintele Subcomitetului ONU pentru prevenirea torturii - SPT. Acesta a subliniat importanța înființării și dezvoltării mecanismelor de prevenire, precizând totodată că Subcomitetul și-a propus să crească numărul de vizite anuale, astfel ca în cursul anului 2016 să poată fi vizitate cel puțin 10 țări, "vizitele variind ca tip și mai ales ca intensitate". În evaluarea activității mecanismelor naționale de prevenire se va avea în vedere felul în care regulile și standardele naționale și internaționale au fost adaptate precum și modul în care s-a încercat să se ajungă la rezultatele pe care acestea le ținesc.

Cursul a fost structurat în 9 module tematice, abordarea fiind una de tip integrativ, avându-se în vedere atât Regulile de la Bangkok cât și Regulile ONU minime, privind tratamentul deținuților în varianta revizuită și aprobată de Comisia ONU pentru prevenirea criminalității și justiție penală, în data de 22 mai 2015, denumite în continuare *Regulile Mandela*.

Modulele au fost structurate după cum urmează:

Modulul 1: *Considerații introductive* - discriminarea femeilor în sistemul de justiție penală; situația femeilor în detenție; raționamentele pe care s-au fundamentat Regulile de la Bangkok; plasarea în cadrul legislativ internațional al acestui set de reguli; tipuri de măsuri alternative la detenție.

Modulul 2: *Protecție împotriva abuzului* – garanții împotriva unor forme de abuz, inclusiv examinarea medicală; informare și consiliere în cazuri de violență; informare, plângeri și risc de represiune; acces spre lumea exterioară detenției; nevoia de politici și reguli clare.

Modulul 3: *Siguranță și securitate* – încarcerarea și regimurile de deținere; personal de sex feminin în unitățile de detenție; tipuri de controale corporale aplicate femeilor; izolarea și segregarea; interzicerea contactului cu familia și alte restricții ca forme de pedeapsă; uzul mijloacelor de imobilizare; represalii și protecția acordată în cazul denunțului unui abuz; prevenirea suicidului și automutilării.

Modulul 4: *Asistență medicală și igienă* – igiena personală; examenul medical la internarea într-o unitate de deținere; confidențialitatea actului medical; servicii și asistență medicală specifică identității de gen; prevenirea, tratamentul și asistența în cazul infectării cu HIV; dependența de droguri și măsuri preventive; asistența medicală pentru grupuri specifice de femei.

Modulul 5: *Categorii speciale* – copii care își însoțesc mamele în detenție; vulnerabilitățile specifice fetelor; persoanele arestate preventiv/reținute; cetățenii străini; victimele traficului de ființe umane; deținute lesbiene sau transgender.

Modulul 6: *Interacțiunea cu femeile deținute* – stigmatizare; dreptul la vizită; reprezentarea legală; inspecții și organisme de monitorizare; personalul unităților de detenție.

Modulul 7: *Pregătirea și desfășurarea unei vizite de monitorizare din perspectiva identității de gen* – pregătirea și metodologia specifică vizitelor de monitorizare; formarea echipei de monitorizare; aspecte privind identitatea de gen în timpul desfășurării vizitei; interviuarea femeilor deținute; metode de adresare în cazul experiențelor de abuz; intimitate/confidențialitate și anonimitate; risc de represalii.

Modulul 8: *Raportarea și emiterea recomandărilor* – ”unelte” existente pentru formularea recomandărilor; redactarea recomandărilor; crearea unei legături între aspectele referitoare la identitatea de gen și mandatul privind prevenirea torturii și a tratamentelor inumane și degradante.

Modulul 9: *Vizitele de verificare* – verificarea implementării recomandărilor; tipuri de abordare a autorităților guvernamentale; provocări în implementarea Regulilor de la Bangkok; abordarea problemelor de identitate de gen.

Lectorii care au susținut prezentări, ca de altfel și facilitatorii atelierelor și grupurilor de lucru au fost persoane cu experiență în prevenirea torturii care desfășoară activități sub egida unor organizații/organisme naționale și internaționale în domeniu, cum ar fi: Comitetul pentru Prevenirea Torturii (CPT), Comitetul Internațional al Crucii Roșii, Organizația Internațională pentru Sănătate (WHO) – Centrul din Marea Britanie, Centrul de implementare a drepturilor omului din cadrul Universității Bristol, Institutul Danez pentru Prevenirea Torturii (Dignity), Inspectoratul Majestății Sale privind penitenciarele (Marea Britanie), Institutul Ludwig Boltzman etc.

▪ În perioada 16-17 septembrie 2015, a avut loc la Ankara, cel ***de-al treilea Simpozion Internațional pentru Instituțiile Ombudsman***, organizat de Ombudsmanul din Turcia. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de prof.univ.dr. Mircea Criste, adjunct al Avocatului Poporului.

La întâlnire au participat conducători și reprezentanți ai unor instituții de tip ombudsman din: Azerbaidjan, Croația, Finlanda, Grecia, Iordania, Naser Seraj din Iran, Irlanda, Kosovo, Letonia, Lituania, Macedonia, Malta, Abdelaziz Benzakour din Maroc, Republica Moldova, Muntenegru, Niger, Pakistan, România, Ucraina, Sudan, Nikiforos

Diamandouros fost Ombudsman European, precum și o serie de membri ai delegațiilor și reprezentanți ai corpului diplomatic din Turcia.

În deschiderea lucrărilor au luat cuvântul președintele Turciei, Recep Tayyip Erdogan, Ombudsmanul Republicii Turcia, ambasadorul Suediei, președintele Parlamentului, care au arătat în cuvântul lor importanța și locul instituției ombudsman într-o societate democratică.

Lucrările s-au desfășurat pe 3 sesiuni.

Prima sesiune a avut ca temă *Ombudsmanul și grupurile vulnerabile*. În cadrul sesiunii au fost relevate aspectele sensibile și uneori dificile în tratarea problemelor legate de aceste categorii de persoane, mai ales în ceea ce privește situația femeilor în societate și problemele legate de impedimentele de natură diferită în exercitarea dreptului de sesizare.

A doua sesiune a avut ca temă *Structurile sistemelor naționale privind drepturile omului și rolul Ombudsmanului: experiența diferitelor țări*. În prezentările la această sesiune au fost relevate în special practicile de soluționare a diferitelor plângeri în contextul unei competențe convergente sau concurente uneori.

Ultima sesiune a avut ca temă *Dimensiunea autorității Ombudsmanului și urmărirea recomandărilor*. Moderarea acestei secțiuni a revenit profesorului Nikiforos Diamandouros, fost Ombudsman European între 2003 și 2013.

▪ În perioada 20-21 septembrie 2015, a avut loc la Mainz, Germania, ***Adunarea Generală a Institutului European al Ombudsmanului – EOI***.

Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Victor Ciorbea, Avocatul Poporului.

În cadrul lucrărilor a fost aleasă noua conducere a asociației, funcția de președinte al E.O.I. revenind domnului doctor Dieter Burgard. În Consiliul Institutului European al Ombudsmanului (E.O.I.) a fost ales și Avocatul Poporului din România. Totodată, a fost acceptată propunerea Avocatului Poporului, ca lucrările următoarei Adunări Generale a E.O.I. să se desfășoare la București, în luna septembrie 2017, când se vor aniversa 20 de ani de la înființarea instituției Avocatul Poporului.

▪ În perioada 13-15 octombrie 2015, a avut loc la Quebec, ***al-IX-lea Congres al Asociației Ombudsmanilor și Mediatorilor Francofoni - AOMF***, organizat de Protectorul Cetățenilor din Québec.

Adunarea Generală a AOMF a ales un nou președinte, în persoana domnului Marc Bertrand, Ombudsman al Regiunii Wallonia și al Federației Wallonia-Bruxelles. În funcția de secretar general al A.O.M.F. a fost reales domnul Jacques Toubon, Apărător al Drepturilor în Franța.

În cadrul Consiliului de Administrație al AOMF a fost ales și Avocatul Poporului, domnul Victor Ciorbea. Congresul Asociației Ombudsmanilor și Mediatorilor Francofoni a adoptat câteva rezoluții, între care cea pentru modificarea Statutului AOMF, în sensul organizării Adunării Generale a AOMF din 3 în 3 ani.

▪ În perioada 21-22 octombrie 2015, a avut loc la Kiev, Conferința internațională cu tema ***Rolul instituțiilor naționale pentru drepturile omului în situațiile de conflict și post-conflict***, organizată de Comisarul Parlamentar pentru Drepturile Omului (Ombudsman) din Republica Ucraina. Conferința a reunit reprezentanți ai organismelor specializate pentru apărarea drepturilor omului (instituții de tip ombudsman și alte instituții specializate în

combaterea discriminării) din Europa, Asia și regiuni ale CSI (Comunitatea Statelor Independente) printre care și țări afectate de conflicte interne și internaționale, precum și reprezentanți ai organizațiilor internaționale.

Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată la conferință de Erzsebet Dane, adjunct al Avocatului Poporului și Dorina David, consilier.

Obiectivele conferinței au fost: schimbul de experiență, provocări, lecții învățate și recomandări cu privire la rolul NHRI-urilor în situațiile de conflict și non-conflict; identificarea oportunităților pentru NHRI-uri și alți actori din domeniul drepturilor omului de a colabora în vederea consolidării eforturilor colective pentru a răspunde mai eficient provocărilor în domeniul drepturilor omului în țările afectate de conflicte; construirea de legături și înființarea unei rețele informale / comunități a NHRI-urilor interesate, pentru practică în domeniul drepturilor omului și conflictelor.

La finalul conferinței a fost adoptată o declarație cu privire la importanța rolului pe care Instituțiile Naționale pentru Apărarea Drepturilor Omului trebuie să o aibă în situațiile de conflict și post conflict.

▪ În perioada 25-27 octombrie 2015, a avut loc la Praga, ***a 7-a Conferință internațională a Instituțiilor Ombudsman pentru Forțele Armate***, organizată de Centrul din Geneva pentru Controlul Democratic al Forțelor Armate – DCAF și Ministerul Apărării din Republica Cehă.

La întâlnire au participat 70 de participanți din 37 de țări: Africa de Sud, Albania, Armenia, Australia, Austria, Belgia, Bosnia-Herțegovina, Burkina Faso, Cehia, Estonia, Filipine, Finlanda, Georgia, Germania, Irlanda, Kazahstan, Kosovo, Kîrgîzstan, Lituania, Madagascar, Mali, Malta, Marea Britanie, Mongolia, Olanda, Niger, Norvegia, România, Senegal, Serbia, Slovenia, S.U.A., Tadjikistan, Togo, Tunisia, Ucraina. De asemenea, au participat reprezentanți ai EUROMIL DCAF și Ministerului Apărării din Republica Cehă.

Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată la conferință de prof.univ.dr. Mircea Criste, adjunct al Avocatului Poporului.

Scopul principal al acestei Conferințe a fost acela de a promova schimbul de experiențe și a consolida cooperarea între instituțiile de tip ombudsman, cu un accent special pus pe rolul instituțiilor de tip ombudsman pentru forțele armate în societățile democratice.

În deschiderea lucrărilor Conferinței au luat cuvântul Antonin Rada, adjunct al ministrului apărării din Republica Cehă, șef al diviziei de inspecție a armatei, Lenka Marečková, inspector principal pentru protecția drepturilor omului în Ministerul Apărării al Republicii Cehe, ambasadorul Theodor H. Winkler, directorul Centrului din Geneva pentru Controlul Democratic al Forțelor Armate, g-ral. maior Jaroslav Kocián, adjunct al Statului Major General al Forțelor armate cehe, Anna Šabatová, Apărător Public.

După două secțiuni plenare, în care au fost discutate rolul instituțiilor de tip ombudsman pentru forțele armate și importanța protejării drepturilor omului în societățile democratice, au urmat trei sesiuni desfășurate pe grupuri de lucru. În fiecare sesiune au fost organizate câte 4 grupuri de discuții paralele, reprezentantul instituției Avocatul Poporului a participat la grupurile în care s-au discutat libertatea de exprimare, modalitatea de sesizare și înregistrare a plângerilor și mandatul instituțiilor de tip ombudsman având un mandat general.

▪ În perioada 12-14 noiembrie 2015, a avut loc la Baku - Azerbaidjan, a XIII-a Conferință Internațională cu tema ***Rolul instituțiilor Ombudsman în asigurarea drepturilor și libertăților constituționale***, organizată de Comisarul pentru Drepturile Omului al Republicii Azerbaidjan (Ombudsman), dedicată celei de-a 20-a aniversări a Constituției Republicii Azerbaidjan și celei de-a 70-a aniversări a UNESCO.

Conferința a reunit ombudsmani și reprezentanți ai instituțiilor ombudsman din: Austria, Croația, Egipt, Kazahstan, Republica Moldova, Namibia, România, Federația Rusă, Slovenia, Turcia și Uzbekistan, reprezentanți ai autorităților publice din Azerbaidjan: Curtea Constituțională, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministrul Educației, parlamentari, reprezentați ai corpului diplomatic, organizațiilor internaționale, precum și ai mediului universitar și de afaceri din Baku.

Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată la conferință de Ionel Oprea, adjunct al Avocatului Poporului și Andreea Băicoianu, șef Birou analiză acte normative, relații externe și comunicare.

Lucrările Conferinței s-au desfășurat pe parcursul a trei zile, în cadrul unei sesiuni plenare și a 3 sesiuni de lucru, și au început în data de 12 noiembrie 2015, cu participarea tuturor reprezentanților la ceremonialul de depunere de coroane la monumentul dedicat fostului președinte al Azerbaidjanului, Heydar Aliyev, precum și la Aleea Martirilor.

În deschiderea Conferinței au avut alocuțiuni: doamna prof. Elmira Suleymanova, Comisarul pentru drepturile omului din Republica Azerbaidjan, care a prezentat istoricul instituției Ombudsman în Azerbaidjan; domnul Ali Hasanov, viceprim-ministru, șeful Comisiei de stat privind problemele refugiaților și persoanelor strămutate; domnul Farhad Abdullayev, președintele Curții Constituționale și doamna Gunay Efendiyeve, președintele Fundației Turkic Culture and Heritage.

Sesiunea plenară a fost moderată de doamna Elmira Suleymanova, Comisarul pentru drepturile omului din Republica Azerbaidjan, care a prezentat lucrarea Rolul Ombudsmanului în asigurarea drepturilor și libertăților fundamentale în Azerbaidjan – un aspect demn de reținut este acela că potrivit dispozițiilor legale și constituționale, Ombudsmanul poate face propuneri privind persoanele care pot face obiectul unei grațieri sau amnistii (femei, bătrâni, tineri, persoane grav bolnave). În cursul anilor, în baza propunerilor formulate de Ombudsman, 460 de deținuți au fost eliberați.

Prima Sesiune a avut tema *Constituția - principala garanție a protecției drepturilor omului*. În cadrul acesteia au prezentat lucrări:

- Domnul Samad Seyidov, șeful delegației Azerbaidjanului la Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei – Rolul cooperării internaționale în asigurarea drepturilor și libertăților constituționale în Azerbaidjan, subliniind următoarele: angajamentele asumate de Azerbaidjan în fața Consiliului Europei; integrarea Azerbaidjanului în sistemul juridic european; conflictul cu Armenia; existența standardelor duble și a abordărilor discriminatorii, inclusiv în cadrul Consiliului Europei; decizia CEDO care a statuat faptul că Armenia este vinovată de ocuparea teritoriului azer, dar care nu a fost adoptată și de Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei; necesitatea ca și organismele internaționale să asigure abordări egale.

- Domnul Inam Karimov, președintele Agenției de stat pentru Servicii Publice și Inovații Sociale – ASAN – Serviciile publice în contextul protecției drepturilor și

libertăților fundamentale, experiența ASAN: mecanism de furnizare a serviciilor publice în mod transparent; reprezintă un model de succes, mai ales în ceea ce privește protecția drepturilor omului, care poate fi implementat și în alte țări. În cursul celei de-a doua zile a Conferinței, participanții au vizitat unul din centrele ASAN din Baku. Centrele ASAN (fixe sau mobile) reunesc în aceeași locație toate serviciile publice de care poate avea nevoie un cetățean, de la eliberare de acte de stare civilă, certificate de naștere, permise auto, formulare pașapoarte etc., la plata impozite, aceștia având posibilitatea de a vedea în timp real modul în care sunt procesate solicitările lor.

A doua Sesiune a avut tema *Constituția – garanție a stabilității și dezvoltării*. În cadrul acesteia au prezentat lucrări:

- Domnul Günter Kräuter, Ombudsmanul din Austria – Secretar general al IOI – Abordarea drepturilor omului în activitatea zilnică a Ombudsmanului. În discursul său Ombudsmanul din Austria a făcut un scurt istoric al IOI, contribuția institutului la dezvoltarea membrilor săi. Domnia sa a subliniat importanța schimbului de experiență între instituțiile Ombudsman, mai ales că acestea au tradiții și istorie diferite. Totodată, au fost amintite programele de pregătire destinate personalului instituțiilor membre, pe care IOI le-a derulat cu succes în anii anteriori, și anume: Ascuțiți-vă dinții, Programul anticorupție și, începând cu anul 2015, Programul de pregătire pentru instituțiile Ombudsman care îndeplinesc și funcția de MNP.

- Doamna Vlasta Nussdorfer, Ombudsmanul din Slovenia – Solicități ale Ombudsmanului de revizuire a constituționalității legilor: raporturile instituției Ombudsman cu Curtea Constituțională, admiterea solicitărilor Ombudsmanului, procedura de sesizare a Curții Constituționale.

A treia Sesiune a avut tema *Mecanisme de protecție în protejarea drepturilor constituționale*. În cadrul acesteia au prezentat lucrări:

- Doamna Aurelia Grigoriu, președinte Camera Publică, Republica Moldova – Politica standardelor duble, încălcarea a principiilor constituționale și ale drepturilor omului: respectarea drepturilor omului trebuie să facă parte din agenda națională, nu se afle pe agenda instituțiilor internaționale; politica standardelor duble a dus la conflicte înghețate; situația Republicii Moldova și a Azerbaidjanului, care se confruntă cu aceeași probleme, în Transnistria, respectiv Nagorno-Karabah; situația refugiaților din Nagorno-Karabah, care se ridică la 1 milion persoane; Ombudsmanul trebuie să devină un mecanism care să prevină încălcarea drepturilor omului în fiecare țară în parte; nu este suficient să existe cadrul legal, ci să existe și mecanismele necesare pentru a putea pune în aplicare dispozițiile legii.

- Domnul Ionel Oprea, adjunct al Avocatului Poporului – Avocatul Poporului, implicarea în protecția drepturilor și libertăților constituționale: prezentarea instituției Avocatul Poporului, caracteristicile legale și constituționale; implicarea în controlul de constituționalitate – obiecția de neconstituționalitate, punctele de vedere formulate la solicitarea Curții Constituționale și excepția de neconstituționalitate; mijloace de intervenție; contenciosul administrativ; recursul în interesul legii.

- Domnul Mehmet Elkatmis, Ombudsman Turcia – Problema refugiaților: Turcia are peste 2.200.000 refugiați din Siria, Palestina, Ucraina; au înființat peste 25 de centre pentru refugiați; asigură accesul la educație pentru 80.000 de copii și asistență medicală

pentru 500.000 persoane, care sunt tratate în spitale din Turcia; numărul refugiaților crește, iar discuțiile și întâlnirile care au loc între liderii Europei nu rezolvă situația.

În data de 14 noiembrie 2015, participanții la Conferință au fost invitați la sediul instituției Ombudsman, unde a fost discutată Declarația de la Baku.

▪ În perioada 23-24 noiembrie 2015, a avut loc la Belgrad – Serbia, Conferința cu tema ***Instituții Ombudsman / Instituții Naționale pentru Drepturile Omului – Provocări privind drepturile omului în criza refugiaților/migranților***, organizată de Apărătorul Cetățenilor (Ombudsman) din Serbia.

Scopul Conferinței a fost acela de a oferi un prilej pentru schimburi de experiență, pentru a compara priorități și abordări diferite, precum și adoptarea unei declarații comune semnată de către reprezentanții tuturor instituțiilor invitate să participe ca punct de plecare pentru stabilirea unor standarde minime de protecție a drepturilor refugiaților și migranților precum și pentru o mai bună monitorizare a respectării drepturilor omului în contextul actual.

Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Silvia Lobonțiu, consilier.

Lucrările Conferinței s-au deschis cu un moment de reculegere în memoria victimelor atacurilor de la Paris. Discursul introductiv a fost susținut de către domnul Sasa Jankovic, Ombudsmanul din Republica Serbia, în calitate de organizator al evenimentului. Acesta a subliniat importanța și actualitatea temei, insistând asupra unei abordări integrative a problematicii specifice materiei migrației; punctul de vedere al domniei sale a fost acela că aflulul de migranți poate duce la rezultate pozitive pentru țările de tranzit și destinație, condiția este ca acestea să se preocupe serios de respectarea drepturilor fundamentale ale acestora.

Mihael Georg Link - Director ODIHR a subliniat în alocuțiunea sa faptul că rezolvarea cauzelor care au determinat aflulul masiv de migranți în Europa și Orientul Mijlociu este o problemă care ia timp, iar până la stabilizarea situației în țările de origine, este absolut necesar ca țările de tranzit și destinație să abordeze problema refugiaților/migranților din perspectiva drepturilor omului, în condițiile în care, din punctul său de vedere, o restricționare a liberei circulații în Spațiul Schengen și reintroducerea controalelor la frontierele statelor europene nu va rezolva criza.

Jadranka Jelincic - Director executiv al Fundației pentru o Societate Deschisă - Serbia a insistat asupra faptului că instituțiile Ombudsman trebuie să se asigure că drepturile și libertățile fundamentale sunt protejate atât în ceea ce-i privește pe migranți și refugiați (mai ales grupurile vulnerabile) cât și pe proprii cetățeni, sarcină care nu este una facilă mai ales în contextul actual, când opinia majorității europenilor este profund afectată de atacurile de la Paris.

Au avut alocuțiuni în cadrul conferinței mai mulți reprezentanți ai instituțiilor de tip ombudsman din state participante. Astfel:

- Mehmet Elkatmiş (Ombudsman al Republicii Turcia) a subliniat că „terorismul este marele rău al lumii actuale”, iar Turcia se confruntă de mult timp cu problema persoanelor care își părăsesc țările de origine din această cauză, precizând că în momentul de față pe teritoriul Turciei se află aproximativ 2.250.000 refugiați de origine siriană, 16.000 de refugiați irakieni, precum și de alte naționalități. Acesta a menționat totodată faptul că deși Turcia are deja „un istoric” în ceea ce privește sprijinul acordat refugiaților, fiind a treia țară din lume ca ajutor umanitar acordat refugiaților, singură nu poate rezolva „drama” actuală.

- Vassilis Karydis (Ombudsman Grecia) a pledat pentru o abordare pragmatică a problematicei refugiaților și migranților în condițiile în care în situația Greciei este vorba despre „un colaps al infrastructurii instituționale”, iar majoritatea migranților care ajung în Grecia sunt persoane ne-returnabile.

- Snezana Teodosieska Jordanoska (Ombudsman - Macedonia) a prezentat situația din Macedonia în contextul crizei refugiaților/migranților explicând cum s-a constatat existența unei abordări discriminatorii a unor autorități din acest stat față de migranți (aceștia erau nevoiți să cumpere bilete pentru transportul în comun la un preț mult ridicat, spre deosebire de cetățenii statului), context în care instituția Ombudsman a emis o Recomandare către Guvern cu privire la prețul билетelor pentru transportul în comun. De asemenea, aceasta a atras atenția asupra pericolelor adiacente crizei refugiaților/migranților și anume, traficul de persoane și traficul de migranți. Referitor la centrele de cazare pentru migranți - instituția Ombudsman a organizat vizite împreună cu reprezentanți ai instituției Ombudsman din Grecia în mai multe centre de cazare.

- Beate Rudolf - Director al Institutului German pentru Drepturile Omului a prezentat o serie de statistici privind afluxul de migranți în Germania și a făcut precizări cu privire la cadrul legislativ actual și eventualele modificări care se au în vedere de către legiuitorul german; până în luna septembrie 2015 cetățenii sirieni care ajungeau pe teritoriul Germaniei erau considerați refugiați pe loc conform Convenției de la Geneva din 1951, dacă puteau face proba identității și țării de origine cu un document de călătorie, însă se dorește modificarea legislației astfel încât să fie „descurajată” dorința migranților de a veni în special în Germania, iar cetățenilor sirieni să li se acorde protecție subsidiară, nu statut de refugiat ca și până acum.

- Adriana Stehouwer (adjunct al Ombudsman-ului Olandei) a prezentat o serie de date statistice referitoare la numărul de migranți/refugiați de pe teritoriul Olandei, explicând în mod sintetic dificultățile cu care se confruntă instituția în condițiile în care nu există suficiente locuri de cazare pentru solicitanții de azil, iar din partea comunităților locale din diverse zone ale țării există o „opозиție” puternică față de problematica migranților.

- Michel Saint-Lot - Director în cadrul UNICEF Serbia a insistat asupra problemei minorilor neînsoțiți, o categorie extrem de vulnerabilă din cadrul fluxurilor migratorii mixte; în Serbia există mai multe categorii de beneficiari ai sprijinului UNICEF, și anume, minori care călătoresc împreună cu părinții, minori neînsoțiți, precum și minori separați de familie din cauza afluxului mare de migranți. Acesta a prezentat și o particularitate a grupurilor care au tranzitat Serbia și anume - femeile și copiii, chiar dacă au fost identificați ca fiind vulnerabili și li s-a explicat faptul că pot beneficia de sprijin suplimentar, preferă să-și continue călătoria, refuzând să fie referiți către serviciile de protecție specializate din Serbia.

În cadrul discuțiilor libere/dezbaterilor purtate între alocuțiunile care au avut loc în prima zi a Conferinței, reprezentanta instituției Avocatul Poporului a făcut o serie de precizări cu privire la perspectiva României în contextul crizei refugiaților/migranților. Astfel, s-a explicat că România nu este direct afectată nefiind pe ruta Balcanilor de Vest; în momentul de față există norme aplicabile în situația apariției unui val subsidiar de migranți sau activării unei rute secundare care ar putea tranzita România. La nivel guvernamental există un plan de urgență privind gestionarea unui aflux masiv de migranți aprobat de Premier și asumat de toate ministerele implicate, plan care este inclus și în Strategia Națională privind Imigrația 2015-2020. În legislația specifică este implementată atât

Convenția de la Geneva din 1951 cât și Carta Europeană a Drepturilor Omului, există o procedură de azil la frontieră precum și un sistem de referire a solicitanților de azil către autoritatea competentă a statului român, respectiv Inspectoratul General pentru Imigrări (IGI) care stabilește dacă persoana respectivă se încadrează pentru a primi statutul de refugiat sau pentru protecție subsidiară. Totodată, prin Ordonanța nr. 53/2015 s-a reglementat felul în care se va gestiona situația în cazul în care va veni un număr foarte mare de migranți și anume prin crearea unor centre integrate pentru gestionarea unui flux masiv de migranți la frontieră, mărirea zonelor de tranzit existente în care vor lucra în comun Poliția de Frontieră, Inspectoratul General pentru Imigrări, Poliția Română, Jandarmeria și Inspectoratul pentru Situații de Urgență astfel încât stabilirea situației juridice a migranților să se desfășoare cu celeritate.

▪ În perioada 9-11 decembrie 2015, a avut loc la Rabat – Maroc, ***a 16-a Sesiune de pregătire a Centrului de Formare și Schimb de Experiență în Domeniul Medierii din Rabat, cu tema Descentralizarea instituțiilor Ombudsman-ului: așteptări și provocări***, organizată de Asociația Ombudsmanilor și Mediatorilor Francofoni (AOMF) și de Instituția Mediatorului Regatului Maroc, cu sprijinul Organizației Internaționale a Francofoniei.

Sesiunea a reunit reprezentanți ai Ombudsmanilor din: Franța, România, Regatul Maroc, Burkina Faso, Coasta de Fildeș, Mali, Benin, Ciad, Senegal, Guineea și Djibouti.

Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de către domnul Matei Vîrtosu, expert, purtător de cuvânt, în calitate de cursant.

Cursurile s-au desfășurat la sediul Institutului Național al Magistraturii Regatului Maroc pe parcursul a trei zile și au fost organizate în 5 module.

În cadrul primului modul, *Organizarea birourilor teritoriale ale Ombudsmanului* (selecția personalului, formare profesională etc.), au susținut prelegeri reprezentanții instituției Ombudsmanului din Benin și Burkina Faso, care au prezentat modul de organizare a reprezentanțelor regionale din respectivele state, neajunsurile și provocările la care sunt supuse respectivele instituții. Prezentările au fost urmate de dezbateri și observații pe marginea temelor prezentate, dezbateri care s-au desfășurat în cadrul tuturor celor 5 module.

Cel de-al doilea modul, *Deontologia membrilor birourilor teritoriale și relațiile acestora cu Sediul Central: independență, delegarea puterii, ierarhie* a beneficiat de prezența domnului Driss Belmahi, consilier în cadrul instituției Mediatorului Regatului Maroc, care a prezentat modul în care sunt puse în practică criteriile de deontologie în privința angajaților Mediatorului Regatului Maroc. În cadrul prelegerii a fost prezentat și ghidul de deontologie al instituției Mediatorului Regatului Maroc.

În cadrul modului *Diferitele modalități de sesizare a reprezentanților birourilor teritoriale (direct, internet, telefon etc.)* au susținut prelegeri reprezentanții Mediatorilor din Benin și Mali, care au prezentat modul în care instituțiile pe care le reprezintă relaționează cu petiționarii, modalitățile prin care cetățenii sesizează Ombudsmanul în legătură cu diversele probleme pe care le întâmpină în relația cu administrația. În cadrul acestui modul, la secțiunea de observații și dezbateri, reprezentantul Avocatului Poporului din România a făcut o scurtă prezentare a *Modalităților de interacțiune între reprezentanții Avocatului Poporului din România și cetățeni*.

În cadrul celui de-al patrulea modul, *Urmărirea modului de soluționare a reclamației și a recomandărilor și relațiile cu cetățenii* au intervenit domnii Jacky Duperche, delegat regional în cadrul Apărătorului Drepturilor din Republica Franceză și Badr Eddine Dakka, consilier în cadrul Mediatorului Regatului Maroc, care au prezentat procedurile după care sunt primite, analizate și soluționate petițiile atât la sediul central cât și în cadrul delegațiilor regionale.

Reprezentantul Apărătorului Drepturilor din Republica Franceză, domnul Jacky Duperche a intervenit și în cadrul celui de-al cincilea modul, *Medierea la nivel local între administrație și reclamant*, alături de reprezentantul Mediatorului din Coasta de Fildeș. În cadrul prelegerii sale, reprezentantul Apărătorului Drepturilor din Republica Franceză a subliniat faptul că una din greutăți este slaba cunoaștere de către cetățeni a atribuțiilor instituției pe care o reprezintă, fiind de foarte multe ori confundată cu cea a avocatului pledant. În context, domnul Jacky Duperche a precizat că, în scopul mai bune cunoașteri a instituției de către cetățeni, în afara comunicării cu mass-media, se organizează parteneriate cu colectivitățile teritoriale și campanii de informare. Reprezentantul Apărătorului Drepturilor din Republica Franceză a afirmat că în cadrul instituției sale funcționează foarte mulți benevoli, pe bază de voluntariat și a prezentat modul în care aceștia își desfășoară activitatea în cadrul instituției Apărătorului Drepturilor din Republica Franceză.

Sesiunea de formare profesională a fost închisă, în 11 decembrie 2015, printr-o ceremonie care a beneficiat de prezența Mediatorului Regatului Maroc, domnul Abdelaziz Benzakour, care a înmănat diplome participanților la curs.

SECȚIUNEA a 4-a

COLABORAREA CU OMBUDSMANUL EUROPEAN

■ Pentru realizarea schimbului de experiență și de informații specifice activității desfășurate, instituția Avocatul Poporului a continuat ***colaborarea cu Ombudsmanul European***.

Până în anul 2013 inclusiv, Ombudsmanul European a elaborat bianual *Buletinul Ombudsmanilor Europeni*, în limbile engleză, franceză, germană, italiană și spaniolă. Buletinul are ca scop schimbul de bune practici între ombudsmanii din Europa. Instituția Avocatul Poporului a avut o prezență permanentă în numerele Buletinului.

Cu ocazia celui de-al 9-lea Seminar al Ofițerilor de legătură ai Rețelei Europene a Ombudsmanilor s-a stabilit ca Buletinul să apară într-un nou format. Ca atare, în cursul anului 2014, Buletinul Ombudsmanilor Europeni nu a fost editat, iar începând cu anul 2015 acesta va apărea într-un format - *multilingvistic, numai în variantă electronică*.

Astfel, în nr. 22/ianuarie 2015, 23/aprilie 2015 și nr. 24/decembrie 2015 ale Buletinului Ombudsmanilor Europeni, au fost publicate articolele:

- *The People's Advocate's role in amending the legal framework on The consumer's right to be informed about the source of bottled water;*

- *A mother's parental rights violated by the Mayor's Office of Constanța by failing to reach a final and binding judgment;*
- *Relations between the People's Advocate and the judiciary;*
- *The Ombudsman's involvement in the establishment of the legal regime of infringement notices for failure to pay for the vignette, sent on paper to persons penalised for infringements, requesting the High Court of Cassation and Justice in terms of his duty to rule an appeal on points of law as regards inconsistent practice;*
- *Applicability of Council Directive 92/85/EEC in Romania;*
- *Persons deprived of liberty: their right to privacy and family and the Ombudsman's role in protecting that right;*
- *Rights and freedoms of persons subjected to custodial preventive measures.*

SECȚIUNEA a 5-a

PRACTICA STUDENȚILOR

Ca și în anii precedenți, în cursul anului 2015 a continuat colaborarea instituției Avocatul Poporului cu universități din întreaga țară, prin efectuarea de stagii de practică ale studenților atât la sediul central, cât și la birourile teritoriale.

A. Practica studenților la sediul central

În cadrul bunelor raporturi de colaborare cu alte instituții, trebuie amintită colaborarea cu Facultatea de Drept din cadrul Universității București și cea cu Programul ELSA, în cadrul căreia, **21 de studenți** au desfășurat stagii de practică, la instituția Avocatul Poporului, în perioadele: 16-27 martie 2015, 29 iunie – 17 iulie 2015 și 16 – 27 noiembrie 2015.

În perioada 29 iunie - 17 iulie 2015, **un** student din cadrul Facultății de Drept – Universitatea “Nicolae Titulescu” din București a efectuat un stagiul de practică la instituția Avocatul Poporului.

Activitatea de practică a studenților a cuprins: familiarizarea cu modul de organizare și funcționare a instituției Avocatul Poporului, cunoașterea domeniilor de activitate, legea și regulamentul de organizare și funcționare a instituției, prezentarea de dosare/fișe de caz, colaborarea Avocatului Poporului cu Curtea Constituțională - punctele de vedere trimise la solicitarea Curții Constituționale; obiecțiile de neconstituționalitate asupra legilor, adoptate și nepromulgate și excepțiile de neconstituționalitate ridicate direct de Avocatul Poporului.

De asemenea, studenții au participat la programul de audiențe/dispecerat al instituției Avocatul Poporului și au studiat, la biblioteca instituției, materiale informative privind activitatea instituției Avocatul Poporului (rapoartele anuale, rapoartele speciale, buletinele informative, broșura de prezentare a instituției).

La încheierea stagiului de practică, studenții au completat fișe de evaluare a acestui program, care cuprind întrebări și sugestii referitoare la desfășurarea stagiului de practică. Studenții au apreciat în mod pozitiv activitățile incluse în cadrul stagiului de practică, unii dintre ei fiind chiar interesați de o viitoare carieră în cadrul instituției Avocatul Poporului.

- În data de 22 aprilie 2015, a avut loc la sediul instituției, întrevederea domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, cu un grup de *20 studenți* ai Facultății de Drept din cadrul Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, participanți în cadrul Proiectului *Ai dreptul la o carieră juridică!*

- În data de 18 decembrie 2015, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, întrevederea domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului cu un grup de 10 studenți din cadrul Facultății de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, sub coordonarea prof.univ.dr. Tudorel Toader, judecător Curtea Constituțională.

B. Practica studenților la birourile teritoriale și colaborări cu universități și licee

Birourile teritoriale ale instituției Avocatul Poporului au continuat colaborarea cu anumite universități, în vederea efectuării unor stagii de practică ale studenților, după cum urmează:

- activitatea de îndrumare a unui număr de *20 de studenți* ai Facultății de Drept din cadrul Universității Creștine „Dimitrie Cantemir” Cluj, de către Biroul Teritorial Cluj-Napoca;

- desfășurarea unui stagiului de practică, pe perioada semestrului I, cu un grup de *69 de studenți* din anul III la Facultatea de Drept și Științe Sociale - Universitatea din Craiova la sediul Biroului Teritorial Craiova;

- efectuarea unui stagiului de practică de către *30 de studenți* din anul II ai Facultății de științe juridice și administrație publică din cadrul Universității de Stat Pitești, la sediul Biroului Teritorial Pitești;

*

- Pe parcursul anului 2015, Biroul Teritorial Suceava a semnat acorduri de parteneriat, cu: Școala Postliceală FEG Education, Filiala Suceava, Colegiul Tehnic “Al.I. Cuza” Suceava și Liceul Particular “Virgil Madgearu” din Suceava.

*

Încheierea unui parteneriat între Biroul Teritorial Pitești și Facultatea de Științe Juridice și Administrație Publică din cadrul Universității de Stat Pitești, privind practica studenților din anul II.

SECȚIUNEA a 6-a

ÎNCHEIEREA UNOR PROTOCOALE DE COLABORARE

În vederea eficientizării activității și pentru a consolida relațiile cu autoritățile publice dispuse să colaboreze cu Avocatul Poporului în interesul cetățenilor, pentru apărarea drepturilor și libertăților acestora, au fost încheiate protocoale de colaborare. Protocoalele de colaborare se regăsesc pe site-ul instituției Avocatul Poporului – www.avpoporului.ro.

- **Protocolul nr. 1**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între instituția **Avocatul Poporului și Colegiul Psihologilor din România**.

- **Protocolul nr. 2**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între instituția **Avocatul Poporului și Colegiul Național al Asistenților Sociali din România**.

- **Protocolul nr. 3**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între instituția **Avocatul Poporului și Colegiul Medicilor din România**.

- **Protocolul nr. 4**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între instituția Avocatul Poporului și organizația neguvernamentală **Asociația Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului - AEPADO**.

- **Protocolul nr. 5**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între instituția **Avocatul Poporului** și organizația neguvernamentală **Asociația GRADO – Grupul Român pentru Apărarea Drepturilor Omului**.

- **Protocolul nr. 6**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între instituția **Avocatul Poporului** și organizația neguvernamentală **Asociația ANAIS**.

- **Protocolul nr. 7**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între instituția **Avocatul**

Poporului și organizația neguvernamentală **Consiliul Național Român pentru Refugiați – CNRR**.

- **Protocolul nr. 8**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între instituția **Avocatul Poporului** și organizația neguvernamentală **Federația Organizațiilor Nегuvernamentale pentru Copil – F.O.N.P.C.**

- **Protocolul nr. 9**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între instituția **Avocatul Poporului** și organizația neguvernamentală **Asociația Desenăm Viitorul Tău - DVT**.

- **Protocolul nr. 10**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între instituția **Avocatul Poporului** și **Asociația Română pentru Transparență/Transparency International România**.

- **Protocolul nr. 11**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între instituția **Avocatul Poporului** și **Asociația Română de Sociologie**.

- **Protocolul nr. 12**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între instituția **Avocatul Poporului – Centrul Zonal Craiova** și **Organizația pentru Apărarea Drepturilor Omului Filiala Dolj**.

- **Protocolul nr. 13**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între instituția **Avocatul Poporului – Centrul Zonal Bacău** și organizația neguvernamentală **Asociația Romilor Creștini “Calea, Adevărul și Viața” Bacău**.

- **Protocolul nr. 14**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între instituția **Avocatul Poporului – Centrul Zonal Bacău** și **Asociația Pro Democrația Piatra Neamț**.

- **Protocolul nr. 15**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între instituția **Avocatul Poporului – Centrul Zonal Craiova** și **Liga pentru Apărarea Drepturilor Omului Timișoara**.

- **Protocolul nr. 16**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între instituția **Avocatul Poporului – Centrul Zonal Craiova și Fundația SOS Copiii Gorjului**.

- **Protocolul nr. 17**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între instituția **Avocatul Poporului – Centrul Zonal Craiova și Asociația Pro Democrația Caracal**.

- **Protocolul nr. 18**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între instituția **Avocatul Poporului – Centrul Zonal Craiova și Organizația de Apărare a Drepturilor Omului din România Timișoara**.

- **Protocolul nr. 19**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între instituția **Avocatul Poporului – Centrul Zonal Bacău și Asociația Pro Democrația Club Brăila**.

- **Protocolul nr. 20**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între instituția **Avocatul Poporului – Centrul Zonal Alba și Organizația pentru Apărarea Drepturilor Omului din România – OADOR, Filiala Hunedoara**.

- **Protocolul nr. 21**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între instituția **Avocatul Poporului – Centrul Zonal Alba și Organizația neguvernamentală Uniunea Democratică a Romilor Alba**.

- **Protocolul** privind colaborarea dintre **instituția Avocatul Poporului și Asociația Română pentru Transparență / Transparency International Romania**.

- În data de 7 octombrie 2015, s-a încheiat **Protocolul nr. 22**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între instituția **Avocatul Poporului – Centrul Zonal Alba și Liga Apărării Drepturilor Omului – LADO, Filiala Cluj**.

- **Protocolul nr. 23**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între instituția **Avocatul Poporului – Centrul Zonal Bacău și Asociația Pro Democrația Club Botoșani**.

- **Protocolul nr. 24**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între instituția **Avocatul Poporului – Centrul Zonal Alba** și **Liga Apărării Drepturilor Omului – LADO, Filiala Satu-Mare**.

- **Protocolul nr. 25**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între instituția **Avocatul Poporului** și organizația neguvernamentală **Asociația Sănătate Mintală pentru Calitatea Vieții**.

- **Protocolul nr. 26**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între instituția **Avocatul Poporului** și organizația neguvernamentală **Societatea Independentă Română a Drepturilor Omului – S.I.R.D.O.**

- **Protocolul nr. 27**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între instituția **Avocatul Poporului** și organizația neguvernamentală **Societatea Română pentru Drepturile Omului**.

CAPITOLUL VI

COMUNICAREA ȘI RELAȚIILE INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI CU MASS-MEDIA

Spre deosebire de anii anteriori, colaborarea Avocatului Poporului cu presa, în anul 2015, a cunoscut o creștere fără precedent. Avocatul Poporului a fost receptiv la situațiile de posibile încălcări ale drepturilor omului prezentate de către presă și a avut o atitudine proactivă, concretizată în cel mai mare număr de sesizări din oficiu, de la înființarea instituției. Aceasta și în contextul în care, în anul 2015, a devenit operabil Departamentul pentru prevenirea torturii în locurile de detenție. În acest sens, merită menționată inițiativa sesizării din oficiu a Avocatului Poporului, chiar la începutul anului 2015, în urma aspectelor prezentate de mass-media și demararea unui amplu control în toate penitenciarele și centrele de reținere și arestare preventivă din România, în vederea examinării condițiilor de detenție.

Avocatul Poporului a continuat și în 2015 să fie un observator atent și activ al fenomenelor și transformărilor ce au avut loc în spațiul public, care ar fi putut avea legătură cu presupuse încălcări ale drepturilor și libertăților persoanelor fizice de către autoritățile publice. Colaborarea cu societatea civilă, organizațiile neguvernamentale și implicit mas-media a crescut, mai ales în contextul eforturilor de operaționalizare a Departamentului pentru prevenirea torturii în locurile de detenție, dovadă stând protocoalele de colaborare încheiate cu organizațiile neguvernamentale și asociațiile profesionale, reflectate în presă.

Amplul control și vizitele-pilot efectuate în Penitenciarele și Centrele de Reținere și Arestare Preventivă din România, pe parcursul anului 2015, s-au finalizat cu întocmirea unui complex **Raport Special al instituției Avocatul Poporului privind “Condițiile de detenție din penitenciare și centre de reținere și arestare preventivă, factori determinanți în respectarea demnității umane și a drepturilor persoanelor private de libertate”**, care a fost remis autorităților și presei. În plus, pe marginea acestui Raport, instituția Avocatul Poporului a organizat, în 17 decembrie 2015, la Palatul Parlamentului, o dezbatere publică ce a beneficiat de participare la un nivel foarte ridicat (demnitari ai statului, parlamentari, reprezentanți ai corpului diplomatic acreditat la București, reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale și asociațiilor profesionale). Presa a fost invitată să participe pe întreg parcursul desfășurării manifestării, iar acoperirea media a fost bună atât în presa scrisă cât și cea audio-vizuală. Mai mult, în legătură cu acest raport special domnul Victor Ciorbea a participat sau a dat interviuri mai multor posturi de televiziune.

Sesizările din oficiu, verificările și vizitele efectuate, pe parcursul anului 2015, în Penitenciare, Cămine pentru persoane vârstnice sau Centre de plasament pentru minori au fost reflectate fidel în comunicate de presă, atât prin semnalarea inițierii acestora cât și prin prezentarea rezultatelor. Drept exemplu, amintim comunicatul de presă, din 19 noiembrie 2015, privind **rezultatele vizitei în Căminul pentru persoane vârstnice Bacău**, în care au fost prezentate, pe larg, atât Recomandarea emisă către autorități cât și vizita ca atare.

Același mod de reflectare a activității Avocatului Poporului a fost pus în practică și în cazul **vizitelor în cadrul Centrului de Plasament Modulat-Module Familiale Panciu sau în Centrul de Reținere și Arestare Preventivă al Inspectoratului de Poliție Județean Dolj**. De asemenea, nu putem să nu menționăm sesizările din oficiu ale Avocatului Poporului atât în cazul **evenimentului tragic privind agresiunea sexuală asupra unei fete din județul Vaslui** cât și în cazul altor fapte cu violență, semnalate de către presă și care au produs o puternică emoție în opinia publică. Rezultatul verificărilor efectuate de către Avocatul Poporului în aceste cazuri s-au reflectat într-un comunicat de presă, emis în 7 octombrie 2015.

Atitudinea proactivă a Avocatului Poporului, atât în relația cu presa cât și cu societatea civilă sau cetățenii, a fost și mai pronunțată, spre exemplu, prin aducerea la cunoștința opiniei publice, printr-un comunicat, din 2 octombrie 2015, a **modului în care Centrul Școlar pentru Educație Inclusivă Tileagd, județul Bihor și-a însușit Recomandarea emisă de Avocatul Poporului**, în urma anchetei cu privire la evenimentele din respectivul centru, relatate de presă (faptele au fost prezentate de către **Postul de televiziune PROTV, în reportajul „Ororile dintr-o școală pentru copii cu dizabilități, reclamate de un părinte la Minister. Fiul său, tăiat la gât cu un ciob”, difuzat în 25 mai 2015**). Și exemplele ar putea continua, în contextul instituirii, începând de anul trecut, a acestei noi reguli (de prezentare a rezultatelor investigațiilor), în cadrul procesului de creștere a gradului de transparență a activității instituției Avocatul Poporului.

În contextul deschiderii Avocatului Poporului față de presă și societatea civilă, precizăm că în 2015 a crescut considerabil numărul audiențelor acordate, atât de către Avocatul Poporului, domnul Victor Ciorbea cât și de către Adjuncții Avocatului Poporului. Printre cele mai importante audiențe acordate de către Avocatul Poporului s-au numărat întâlnirile cu reprezentanții revoluționarilor pe tema **Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 95/2014 pentru modificarea și completarea Legii recunoștinței față de eroii-martiri și luptători care au contribuit la victoria Revoluției române din decembrie 1989, precum și față de persoanele care și-au jertfit viața sau au avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987 nr 341/2004**. Reprezentanții revoluționarilor au catalogat ordonanța ca fiind neconstituțională, între altele, nefiind justificată urgența cu care a fost adoptată de către Guvern. Ei au susținut că, din anul 2012, aproape 3000 de oameni au rămas fără venit, iar aplicarea ordonanței de urgență sus-menționate perpetuează această stare de fapt.

Avocatul Poporului le-a adus la cunoștință reprezentanților revoluționarilor faptul că mai multe excepții de neconstituționalitate a Ordonanței de urgență a Guvernului nr 95/2014, formulate de Asociațiile de revoluționari, se aflau la acel moment (10 noiembrie 2015) pe rolul Curții Constituționale a României, fiind transmise de instanțele judecătorești. Domnul Victor Ciorbea a adăugat faptul că Avocatul Poporului are în atenție acest caz și va continua să facă toate demersurile legale, conform competențelor sale.

O altă serie de audiențe importante au vizat, în anul 2015, modificările aduse legislației electorale, Avocatul Poporului întâlnindu-se, în acest sens, printre alții, cu: Președintele de onoare al asociației Pro Democrația, domnul Cristian Pârvulescu, domnul deputat Remus Cernea, cu reprezentanți ai asociației România Vie și cu președintele Frontului Demnității și Identității Naționale, domnul Corneliu Ciontu. Problematika modificărilor legilor electorale se află în continuare, la momentul remiterii acestui raport Parlamentului (1 februarie 2016), în atenția Avocatului Poporului.

Audiențele acordate reprezentanților diverselor sindicate sau asociații profesionale au reprezentat un alt punct al deschiderii Avocatului Poporului față de societate. În acest sens, amintim, între altele, întâlnirea Avocatului Poporului cu lideri ai: Cartel Alfa, Blocului Național Sindical, CSDR și Federației Meridian pe tema Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 86/2014 referitoare la înființarea Agenției Naționale pentru Inspekția Muncii și Securitate Socială. Avocatul Poporului s-a mai întâlnit și cu reprezentanții Asociației Editorilor din România pe tema **Legii nr. 35/1994 privind timbrul literar, cinematografic, teatral, musical, folcloric, al artelor plastic, al arhitecturii și de divertisment**, precum și cu reprezentanți ai Camerei de Comerț Americane în România pe tema modificărilor aduse Legii Concurenței.

Expunerea media în presa scrisă a activității instituției a continuat să crească și în 2015. **În plus, anul trecut s-a înregistrat cel mai mare procent de apariții în presa audio-vizuală legate de activitatea Avocatului Poporului, de la înființarea instituției.** Bineînțeles că aprecierile din presă la adresa activității Avocatului Poporului au fost atât pozitive cât și negative.

În anul 2015 s-a realizat și un deziderat mai vechi, respectiv **reînființarea paginii de Facebook a Avocatului Poporului.** Luând în considerare importanța din ce în ce mai mare a Social Media în societatea actuală, prin crearea paginii de Facebook (în care sunt inserate, în mod regulat, comunicatele instituției și alte anunțuri importante) se dorește menținerea unui contact permanent cu utilizatorii acestui important site de socializare și popularizarea cât mai eficientă a activității Avocatului Poporului, în scopul apărării drepturilor și libertăților cetățenilor în raport cu autoritățile și instituțiile publice.

În anul 2016 dorim să **instituim o colaborare constantă cu postul public de radio sau alte instituții media naționale**, în scopul mai bune mediatizări a activității instituției, precum și **realizarea, în licee și universități, a unor campanii de informare**, pe de o parte asupra competențelor Avocatului Poporului și pe de altă parte asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, așa cum sunt ele prevăzute în Constituție și în tratatele și convențiile internaționale la care România este parte. În plus, **intentionăm să intensificăm colaborarea cu mass-media și să popularizăm, prin reportaje, cazuri punctuale, aflate în lucru sau rezolvate de către Avocatul Poporului.** Toate acestea pentru a întări prezența Avocatului Poporului în spațiul public, ca instituție apărătoare a drepturilor și libertăților cetățenilor în raport cu autoritățile și instituțiile publice.

SECȚIUNEA 1

BULETINUL INFORMATIV AL INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI

Și în anul 2015, instituția Avocatul Poporului a editat Buletinul informativ cu o frecvență trimestrială, buletin ce cuprinde detaliat, aspecte din activitatea desfășurată, aprecieri transmise de petiționari și de autoritățile publice la adresa instituției Avocatul Poporului, cazuri soluționate prin intervenția Avocatului Poporului.

Buletinul informativ se regăsește pe pagina de internet a instituției, www.avpoporului.ro, la secțiunea *Relații cu presa*.

SECȚIUNEA a 2-a
AVOCATUL POPORULUI ȘI ADJUNCȚII AVOCATULUI POPORULUI ÎN
MASS-MEDIA

Avocatul Poporului și adjuncții săi au participat la **23 emisiuni radio-TV**, au fost publicate **46 articole în presa centrală și locală**, au fost date publicității **130 comunicate de presă** și a fost organizată o **conferință de presă**.

A. Interviu, emisiuni și intervenții la posturile de televiziune

- În data de 29 ianuarie 2015, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a acordat un interviu postului România TV, referitor la *situația din penitenciare*.
- Știrile TVR - *Transferul Monicăi Iacob Ridzi între penitenciare, motiv de anchetă a Avocatului Poporului* - 4 martie 2015.
- În data de 27 martie 2015, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a acordat un interviu telefonic postului România TV, privind *sesizările din oficiu ale instituției*.
- Realitatea TV - *În urma știrilor difuzate la Realitatea TV, Avocatul Poporului, Victor Ciorbea, a făcut controale în toate penitenciarele din țară* - 22 aprilie 2015.
- În data de 15 mai 2015, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a acordat o serie de interviuri telefonice, posturilor: Antena 3, B1TV, ProTV, TVR, Antena 1, Realitatea TV, România TV, Digi 24, Prima TV și Kanal D, privind *admiterea de către Înalta Curte de Casație și Justiție a Recursului în interesul legii privind problema de drept referitoare la legalitatea hotărârilor adoptate de consiliile locale în vederea reglementării procedurii privind ridicarea vehiculelor staționate neregulamentar, constatarea și aplicarea contravențiilor prevăzute de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, promovat de Avocatul Poporului*.
- *Orașele în care mașinile parcate ilegal vor fi ridicate deși măsura a fost declarată ilegală. Cum se pot apăra șoferii* - Declarație Avocatul Poporului, Victor Ciorbea – Știrile ProTV - 26 mai 2015.
- *Cazul scriitoarei Stela Covaci. Avocatul Poporului intervine*, stiri.tvr.ro - 9 iulie 2015.
- *Avocatul Poporului, anchetă la penitenciare pentru deținuții evrei*, www.romaniatv.net - 20 august 2015
- *Avocatul Poporului a declanșat o anchetă după ce deținuții israelieni s-au revoltat că nu li se asigură mâncare cușer*, stirileprotv.ro - 23 august 2015.
- *Moartea unui italian dezvăluie condițiile inumane de la secția de psihiatrie din Arad. Cum arată camera în care a fost ținut. Avocatul Poporului s-a sesizat, la postul PROTV* - 22 septembrie 2015.
- În data de 26 septembrie 2015, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la Emisiunea Q&A, la postul Antena 3. În cadrul emisiunii s-a discutat pe marginea demersului instituției Avocatul Poporului în cazul lui Sorin Oprescu.
- *Avocatul Poporului, criticat în cazul Sorin Oprescu*, la postul Digi 24 - 26 septembrie 2015.

- În data de 26 septembrie 2015, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului a avut o intervenție telefonică la postul Antena 3 - *declarații ale Avocatului Poporului, Victor Ciorbea și medicului din echipa de vizitare AVP, dr. Marilena Mariț Ionescu.*

- În data de 26 septembrie 2015, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului a avut o intervenție telefonică la postul B1 TV - *Victor Ciorbea: riscurile pentru Oprescu sunt foarte mari.*

- În data de 28 septembrie 2015, domnul Ionel Oprea, adjunct al Avocatului Poporului a avut o intervenție la postul Realitatea TV, privind *copii abuzați.*

- *Avocatul Poporului va ancheta instituțiile care nu au rampe pentru cei cu dizabilități, în urma reportajului știrilor PROTV, Știrile PROTV - 16 octombrie 2015.*

- *O familie din Dolj trebuie să dea statul în judecată ca să primească alocație pentru toți copiii. Avocatului Poporului i s-a solicitat punctul de vedere, Digi 24 - 8 octombrie 2015.*

- În data de 8 decembrie 2015, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului a participat la emisiunea Sinteza zilei, la postul Antena 3 - *Raportul Avocatului Poporului privind situația din penitenciarele din Romania.*

- În cadrul emisiunii *Deschide Lumea*, difuzată de postul Realitatea TV, în data de 8 decembrie 2015, s-a discutat despre *Raportul Avocatului Poporului privind situația din penitenciarele din Romania.*

- Antena 3 – *Condiții inumane în pușcăriile din România-Dezbaterea raportului Avocatului Poporului - 17 decembrie 2015.*

- Realitatea TV Breaking news - *MAE și Avocatul Poporului s-au implicat în cazul celor 5 copii luați de la părinți în Norvegia - 23 decembrie 2015.*

B. Interviu și emisiuni la posturile de radio

- În data de 15 mai 2015, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a acordat un interviu telefonic postului Radio Europa FM, privind admiterea de către Înalta Curte de Casație și Justiție a Recursului în interesul legii privind *problema de drept referitoare la legalitatea hotărârilor adoptate de consiliile locale în vederea reglementării procedurii privind ridicarea vehiculelor staționate neregulamentar, constatarea și aplicarea contravențiilor prevăzute de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, promovat de Avocatul Poporului.*

- Interviul acordat postului Radio Europa FM – *Victor Ciorbea, exclusiv pentru Europa FM: Nu sunt omul care să mă țin de scaun - 6 noiembrie 2015.*

C. Articole publicate în presa centrală și locală

- *Avocatul Poporului referitor la ridicarea vehiculelor*, apărut pe juridice.ro - 3 februarie 2015;

- *Avocatul Poporului - Sediul Avocatului Poporului este insuficient și impropriu desfășurării activității*, apărut în puterea.ro - 3 februarie 2015;

- *Avocatul Poporului, protocol de colaborare cu Colegiul Psihologilor din România*, apărut în ultima-ora.ro - 9 februarie 2015;

- *Succes al Avocatului Poporului - amenzile privind neplata rovinietelor sunt lovite de nulitate absolută în lipsa semnăturii olografe a agentului constatator*, apărut pe www.avocatura.com - 18 februarie 2015;
- *Avocatul Poporului face anchetă în cazul Ridzi*, apărut pe www.gandul.info - 4 martie 2015;
- *Avocatul Poporului s-a întâlnit cu Blocul Național al Revoluționarilor pe tema Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 95/2014*, apărut pe www.avocatura.com - 10 martie 2015;
- *Curtea Constituțională a respins excepția invocată de Avocatul Poporului privind termenele de prescripție a răspunderii penale*, apărut pe hotnews.ro - 12 martie 2015;
- *Avocatul Poporului face anchetă în cazul celor doi copii din Vaslui abandonați de părinți și găsiți înfomețați*, apărut pe www.gandul.info - 13 martie 2015;
- *Avocatul Poporului colaborează cu Asociația Română de Sociologie pentru prevenirea torturii din detenție*, apărut pe www.avocatura.com - 16 martie 2015;
- *Avocatul Poporului va cerceta cazul bărbatului căruia i a fost amputat penisul. Spitalul din Buzău a respins acuzațiile*, apărut pe stirileprotv.ro - 27 martie 2015;
- *Tender a reclamat codurile lui Bica la Avocatul Poporului*, apărut pe curentul.info - 22 aprilie 2015;
- *Avocatul Poporului: DGASPC ar trebui să instituie plasamentul în regim de urgență pentru copiii aflați în pericol*, apărut pe businessmagazin.ro - 11 mai 2015;
- *Avocatul Poporului cere instanței supreme să stabilească înțelesul termenului de nevăzător. Unde este confuzia?*, apărut pe romanalibera.ro - 11 mai 2015;
- *Petiție pentru timbrul literar. Peste 12 000 de semnături sunt depuse la Avocatul Poporului*, apărut pe stiri.tvr.ro - 13 mai 2015;
- *Avocatul Poporului contestă la CCR ordonanța bacșișului*, apărut pe www.gandul.info - 15 mai 2015;
- *Curtea Supremă: taxa de poluare restituită cu dobânda de la data plății - Recurs în interesul legii al Avocatului Poporului admis de către ICCJ*, apărut pe www.gandul.info - 23 iunie 2015;
- *Avocatul Poporului, apel către CNAS privind tratamentul pentru hepatita C*, apărut în romanalibera.ro - 1 iulie 2015.
- *Raportul Avocatului Poporului referitor la neregulile din penitenciare, finalizat la toamnă*, apărut pe www.realitatea.net - 2 iulie 2015;
- *Avocatul Poporului cere soluții pentru romii evacuați din Eforie*, apărut în puterea.ro - 3 iulie 2015;
- *Cu cât îi crește salariul Avocatului Poporului*, apărut în romanalibera.ro - 8 iulie 2015;
- *Avocatul Poporului, prima acțiune în contencios administrativ de la înființarea serviciului în cadrul instituției*, apărut în ultima-ora.ro - 9 iulie 2015;
- *Ionel Oprea: exodul masiv al medicilor ține de siguranța națională, e nevoie de discuții la nivel înalt*, www.zfcorporat.ro - 18 august 2015;
- *Victor Ciorbea, membru al unei instituții europene*, apărut în romanalibera.ro - 21 septembrie 2015;
- *Victor Ciorbea despre legea Big Brother: cred că nu este cazul atacării la Curtea Constituțională*, apărut pe hotnews.ro - 24 septembrie 2015;
- *Avocatul Poporului a demarat o anchetă în cazul lui Sorin Oprescu*, apărut pe antena3.ro - 24 septembrie 2015;

- *Reacție a Avocatului Poporului după o anchetă a Digi 24 în cazul unei pensionare din Oradea, care figurează ca decedată în evidențele Casei Județene de Pensii Bihor, www.digi24.ro - 2 octombrie 2015;*
- *Avocatul Poporului, sesizare din oficiu în cazul a două minore agresate fizic de tată, realitatea.net - 2 octombrie 2015;*
- *Avocatul Poporului: perioada de ucenicie va fi luată în considerare ca stagiul de cotizare, www.capital.ro - 6 octombrie 2015;*
- *Avocatul Poporului s-a autosesizat în cazul femeii din județul Botoșani care a încercat să-și vândă copilul prin mica publicitate, www.hotnews.ro – 8 octombrie 2015.*
- *Liberalii pun tunurile pe Avocatul PSD, Victor Ciorbea, epochtimes-romania.com - 8 octombrie 2015;*
- *Protocol între Avocatul Poporului și Transparency International România, www.ultima-ora.ro - 8 octombrie 2015;*
- *Avocatul Poporului, sesizare din oficiu în cazul bărbatului internat și imobilizat de medici, www.juridice.ro - 8 octombrie 2015;*
- *Avocatul Poporului recomandă sancțiuni la CASMB în urma unei anchete, www.curentul.info - 9 octombrie 2015;*
- *Mesaj de Ziua Holocaustului, transmis de Avocatul Poporului, www.ziuanews.ro - 9 octombrie 2015;*
- *Un bătrân de 87 de ani a fost plimbat între spitale vreme de șase ore, consultat în ambulanță, după care a intrat în comă. Avocatul Poporului s-a autosesizat, www.evz.ro - 12 octombrie 2015;*
- *Avocatul Poporului anunță că a declanșat o anchetă cu privire la informațiile apărute în presă despre poliștii care se plâng că arestații nu sunt testați de boli transmisibile, www.b1.ro - 13 octombrie 2015;*
- *Urgența care nu era urgență. APADOR-CH îl încurajează pe Avocatul Poporului, www.romaniacurata.ro - 13 octombrie 2015;*
- *Avocatul Poporului, sesizare în evacuările din Vulturilor după un articol de pe www.realitatea.net, www.realitatea.net - 20 octombrie 2015;*
- *Avocatul Poporului a dat verdictul: copiii cu dizabilități sunt bine îngrijiți la Neamț, www.comisarul.ro - 27 octombrie 2015;*
- *Anchetă a Avocatului Poporului în cazul bătrânei care a fost înjurată și scuipată de un primar PSD, www.puterea.ro - 29 octombrie 2015;*
- *Avocatul Poporului cere stoparea desfășurării construcțiilor provizorii din str. Vulturilor, unde locuiesc mai multe persoane, apărut pe jurnalul.ro - 6 noiembrie 2015;*
- *Avocatul Poporului contestă la Curtea Constituțională obligativitatea ca un recurs în casație să fie făcut doar printr-un avocat cu drept de a pune concluzii la Înalta Curte, apărut pe ziuanews.ro - 11 noiembrie 2015;*
- *Avocatul Poporului vrea la pușcărie medicii care nu i-au făcut transfuzie unei martore a lui Iehova, apărut pe curentul.info - 11 noiembrie 2015;*
- *Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în cazul celor doi tineri aflați în grija statului care s-au sinucis, apărut în adevarul.ro - 17 decembrie 2015;*
- *Avocatul Poporului recomandă pedepse fără încarcerare și grațiere. Ministrul justiției: nu promovăm amnistia și grațierea, apărut pe hotnews.ro - 17 decembrie 2015;*
- *Avocatul Poporului sare în apărarea românului căruia serviciile sociale din Norvegia i-au luat cei cinci copii, apărut în gandul.info - 23 decembrie 2015.*

D. Comunicate de presă

- *Avocatul Poporului, întâlnire cu liderii sindicali pe tema Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 86/2014, prin care a fost înființată Agenția Națională pentru Inspekția Muncii și Securitate Socială – 9 ianuarie 2015;*
- *Mesajul Avocatului Poporului referitor la atacul terorist care a avut loc în capitala Franței - 9 ianuarie 2015;*
- *Comunicat de presă privind activitatea instituției Avocatul Poporului pe Trimestrul al IV-lea al anului 2014 - 14 ianuarie 2015;*
- *Avocatul Poporului, anchetă în toate penitenciarele din România - 27 ianuarie 2015;*
- *Avocatul Poporului, excepții de neconstituționalitate ridicate direct – 28 ianuarie 2015;*
- *Comunicat de presă referitor la poziția Avocatului Poporului, domnul Victor Ciorbea, cu privire la mențiunile din raportul Comisiei Europene privind progresele realizate de România în cursul anului 2014 în cadrul Mecanismului de Cooperare și Verificare – 29 ianuarie 2015;*
- *Comunicat de presă privind cele două recursuri în interesul legii promovate de Avocatul Poporului în perioada decembrie 2014 - ianuarie 2015 - 29 ianuarie 2015;*
- *Punct de vedere al Avocatului Poporului cu prilejul depunerii la Parlamentul României a raportului anual de activitate - 2 februarie 2015;*
- *Avocatul Poporului, Protocol de colaborare cu Colegiul Psihologilor din România - 6 februarie 2015;*
- *Avocatul Poporului, Protocol de colaborare cu Colegiul Național al Asistenților Sociali din România - 11 februarie 2015;*
- *Avocatul Poporului, Protocol de colaborare cu Colegiul Medicilor din România - 12 februarie 2015;*
- *Decizia de admitere de către Înalta Curte de Casație și Justiție a unui recurs în interesul legii formulat de Avocatul Poporului cu privire la procesele-verbale de constatare și sancționare a contravențiilor privind neplata rovinietei! - 18 februarie 2015;*
- *Comunicat de presă referitor la sesizarea Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate a art. 335 alin. (4) din Codul de procedură penală - 3 martie 2015;*
- *Comunicat de presă referitor la semnarea unui protocol de colaborare între Avocatul Poporului și organizații neguvernamentale - 3 martie 2015;*
- *Sesizare din oficiu și anchetă în cazul deținutei Monica Iacob Ridzi - 4 martie 2015;*
- *Avocatul Poporului extinde ancheta la toate centrele de reținere și arestare preventivă din țară - 5 martie 2015;*
- *Protocol de colaborare cu mai multe organizații neguvernamentale în vederea aplicării Mecanismului de prevenire a torturii în locurile de detenție - 6 martie 2015;*
- *Întâlnire cu Blocul Național al Revoluționarilor pe tema Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 95/2015 - 10 martie 2015;*
- *Protocol de colaborare între Avocatul Poporului și Asociația Română de Sociologie - 16 martie 2015;*
- *Recurs în interesul legii promovat la Înalta Curte de Casație și Justiție - 19 martie 2015;*
- *Drepturile pacientului în atenția Avocatului Poporului și Societății Academice din România - 24 martie 2015;*

- *Sesizare din oficiu și anchetă în cazul unui bărbat care și-a pierdut organul sexual din cauza unei proceduri medicale* - 27 martie 2015;
- *Anchetă a Avocatului Poporului în cazul unui bărbat decedat după ce ar fi început un tratament cu antibiotic* - 27 martie 2015;
- *Comunicat de presă privind participarea Avocatului Poporului la ceremonia de acordare a titlului de Doctor Honoris Causa domnului Dieter Grimm* - 27 martie 2015;
- *Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu și verificări dispuse de către Avocatul Poporului în cazul cetățeanului român condamnat la pedeapsa capitală de către autoritățile din Malaezia* - 27 martie 2015;
- *Comunicat de presă privind sesizarea de către Avocatul Poporului a Curții Constituționale a României cu o excepție de neconstituționalitate* - 30 martie 2015;
- *Comunicat de presă privind ancheta Avocatului Poporului în cazul unui deținut decedat în Penitenciarul de Maximă Siguranță Galați* - 30 martie 2015;
- *Comunicat de presă referitor la efectuarea de vizite pilot în diverse centre de detenție* - 1 aprilie 2015;
- *Comunicat de presă referitor la întrevvedereea Avocatului Poporului, domnul Victor Ciorbea, cu domnul Ovidiu Tender* - 22 aprilie 2015;
- *Comunicat de presă privind activitatea instituției Avocatul Poporului în Trimestrul I al anului 2015* - 23 aprilie 2015;
- *Comunicat de presă privind efectuarea unei anchete la Centrul Rezidențial de Recuperare a Tinerilor cu Afecțiuni Neuropsihice Băbeni, județul Vâlcea* - 29 aprilie 2015;
- *Comunicat de presă referitor la o anchetă în Centrul de Plasament C.A. Rosetti din Iași* - 29 aprilie 2015;
- *Comunicat de presă privind participarea la cel de-al 10-lea Seminar al Rețelei Europene a Ombudsmanilor* – 4 mai 2015;
- *Comunicat de presă referitor la promovarea unui Recurs în interesul legii la Înalta Curte de Casație și Justiție* - 11 mai 2015;
- *Comunicat de presă privind întâlnirea Avocatului Poporului cu Asociația Editorilor din România* - 13 mai 2015;
- *Excepția de neconstituționalitate privind Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 8/2015 formulată de Avocatul Poporului* - 15 mai 2015;
- *Anchetă declanșată de către Avocatul Poporului la Penitenciarul Giurgiu* - 29 mai 2015;
- *Excepția de neconstituționalitate privind Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 7/2015 formulată de Avocatul Poporului* - 29 mai 2015;
- *Sesizare din oficiu - șase copii au rămas fără locuință în urma unui incendiu* - 4 iunie 2015;
- *Recurs în interesul legii admis* - 23 iunie 2015;
- *Ziua Internațională pentru sprijinirea victimelor torturii* - 26 iunie 2015;
- *Modificarea Legii concurenței, în discuția Avocatului Poporului și a Camerei de Comerț Americane în România* - 29 iunie 2015;
- *Practică neunitară a instanțelor de judecată* - 30 iunie 2015;
- *Comunicat de presă privind tratamentul în cazul hepatitei C* - 1 iulie 2015;
- *Comunicat de presă privind emiterea unei Recomandări către Primăria Eforie în legătură cu evacuarea forțată a unor cetățeni* - 3 iulie 2015;
- *Prima acțiune în contencios administrativ formulată de către Avocatul Poporului* - 9 iulie 2015;

- *Sesizarea Avocatului Poporului cu privire la cazul doamnei Stela Covaci, scriitoare, fostă deținută politic - 9 iulie 2015;*
- *Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu cu privire la aspectele prezentate de mass-media referitoare la Centrul pentru copii cu nevoi speciale din Sectorul 6, "Domnița Bălașa" - 14 iulie 2015;*
- *Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu cu privire la internarea de urgență a unui deținut din Penitenciarul Rahova din cauza căldurii - 17 iulie 2015;*
- *Comunicat de presă privind activitatea instituției Avocatul Poporului în Trimestrul al II-lea al anului 2015 - 17 iulie 2015*
- *Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în legătură cu informațiile apărute în presă referitoare la cazul elevei violate de șapte tineri din comuna Văleni, județul Vaslui, anchetați în stare de libertate - 21 iulie 2015;*
- *Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu având în vedere noile informații apărute în spațiul public, referitoare la alte cazuri de săvârșire a unor fapte cu violență (viol, omor etc.), în legătură cu care organele de urmărire penală sau instanțele de judecată ar fi întârziat în mod nejustificat luarea unor măsuri concrete - 24 iulie 2015;*
- *Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu având în vedere noile informații apărute în spațiul public, referitoare la alte cazuri de săvârșire a unor fapte cu violență - 27 iulie 2015;*
- *Sesizare din oficiu în legătură cu informațiile potrivit cărora o fetiță de 11 ani a fost violată - 30 iulie 2015;*
- *Avocatul Poporului recomandă luarea de măsuri și sancțiuni după incidentele de la Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Tileagd, județul Bihor - 31 iulie 2015;*
- *Sesizare din oficiu în legătură cu informațiile apărute în presă privind neasigurarea hranei corespunzătoare cultului mozaic deținuților din penitenciarul Rahova - 20 august 2015;*
- *Sesizarea din oficiu și ancheta dispusă de Avocatul Poporului în legătură cu informațiile apărute în presă potrivit cărora o fetiță a fost violată de către tatăl său - 31 august 2015;*
- *Comunicat de presă referitor la recenta întâlnire a Avocatului Poporului cu domnii Cristian Pârvulescu și Remus Cernea - 31 august 2015;*
- *Întâlnirea Avocatului Poporului cu un grup de reprezentanți ai unor organizații neguvernamentale din Republica Moldova - 3 septembrie 2015;*
- *Întâlnirea Avocatului Poporului cu Secretarul general al European Ombudsman Institute și o delegație de parlamentari din Austria - 4 septembrie 2015;*
- *Întâlnirea cu delegația Diviziei de Evaluare a Direcției de Supraveghere Internă din cadrul Secretariatului Consiliului Europei - 9 septembrie 2015;*
- *Sesizarea din oficiu și dispunerea de verificări în legătură cu informațiile apărute în presă privind imposibilitatea încarcerării unui cetățean iordanian - 8 septembrie 2015;*
- *Întâlnirea cu delegația de reprezentanți ai Partidului Național Pentru Patrie și ai societății civile - 9 septembrie 2015;*
- *Întâlnirea domnului Victor Ciorbea cu domnul Corneliu Ciontu, președintele Frontului Demnității și Identității Naționale - 9 septembrie 2015;*
- *Ancheta declanșată de către Avocatul Poporului în cazul tinerei refugiate care a încercat să se sinucidă - 10 septembrie 2015;*
- *Întâlnirea domnului Victor Ciorbea cu reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale, furnizori de asistență și servicii sociale - 10 septembrie 2015;*

- *Ancheta Avocatului Poporului în cazul decesului unui deținut de la Penitenciarul Craiova - 10 septembrie 2015;*
- *Anchetă efectuată într-un Centru pentru copii cu nevoi speciale din Caracal - 11 septembrie 2015;*
- *Anchetă în cazul unor copii exploatați prin muncă de către părinți - 11 septembrie 2015;*
- *Anchetă cu privire la decesul unui cetățean austriac în Centrul de Reținere și Arestare preventivă Sibiu - 11 septembrie 2015;*
- *Ancheta declanșată la Penitenciarul Giurgiu (deținut automutilat prin coaserea gurii) - 11 septembrie 2015;*
- *Mesajul adjunctului Avocatului Poporului cu ocazia începerii noului an școlar - 14 septembrie 2015;*
- *Declanșarea unei anchete în cazul decesului unui minor arestat preventiv în Penitenciarul Tichilești - 17 septembrie 2015;*
- *Avocatul Poporului ales în Consiliul Institutului European al Ombudsmanului (E.O.I) - 21 septembrie 2015;*
- *Sesizare din oficiu și anchetă la secția de Psihiatrie a Spitalului Clinic de Urgență Arad - 22 septembrie 2015;*
- *Sesizare din oficiu a Avocatului Poporului cu privire la situația domnului Sorin Oprescu, aflat în arest preventiv - 24 septembrie 2015;*
- *Sesizarea din oficiu și ancheta declanșată de către Avocatul Poporului cu privire la situația de la Complexul de Servicii Sociale Floare de Colț, Târgoviște - 28 septembrie 2015;*
- *Admiterea de către Înalta Curte de Casație și Justiție a unui Recurs în interesul Legii formulat de către Avocatul Poporului - 28 septembrie 2015;*
- *Comunicat de presă privind ancheta declanșată de Avocatul Poporului în cazul unui minor din Centrul de Plasament Huedin, județul Cluj, implicat într-un grav accident auto - 1 octombrie 2015;*
- *Rezultatele Recomandării adresate Centrului Școlar pentru Educație Inclusivă Tileagd, județul Bihor - 2 octombrie 2015;*
- *Anchetă a Avocatului Poporului în cazul a două minore ce ar fi fost agresate fizic de tată - 2 octombrie 2015;*
- *Anchetă a Avocatului Poporului în cazul unei pensionare din Oradea, care figurează ca fiind decedată în evidențele Casei Județene de Pensii - 2 octombrie 2015.*
- *Mesajul Adjunctului Avocatului Poporului cu ocazia Zilei Mondiale a Educației - 5 octombrie 2015;*
- *Ancheta Avocatului Poporului în cazul unui bărbat internat în Spitalul Județean Slatina care ar fi fost imobilizat de mâini și picioare - 6 octombrie 2015;*
- *Admiterea de către ICCJ a unui Recurs în interesul legii de către Avocatul Poporului în privința luării în considerare, ca stagiu de cotizare, a perioadei de ucenicie - 6 octombrie 2015;*
- *Anchetă declanșată de Avocatul Poporului în cazul unei femei care ar fi încercat să-și vândă copilul, printr-un anunț la mica publicitate - 7 octombrie 2015;*
- *Evoluția demersurilor întreprinse de instituția Avocatul Poporului în privința cazurilor de săvârșire a mai multor fapte cu violență, în legătură cu care aceasta s-a autosesizat în anul 2015 - 7 octombrie 2015;*

- Comunicat de presă privind *protocolul dintre instituția Avocatul Poporului și organizația Transparency International România* - 7 octombrie 2015;
- *Recomandare adresată de către Avocatul Poporului Casei de Asigurări de Sănătate a Municipiului București* - 9 octombrie 2015;
- *Mesajul Avocatului Poporului cu prilejul Zilei Naționale de Comemorare a Holocaustului din România* - 9 octombrie 2015;
- *Ancheta Avocatului Poporului în cazul unui bărbat din Cluj-Napoca, plimbat timp de 3 ore între două spitale* - 12 octombrie 2015;
- *Ancheta Avocatului Poporului în cazul unor informații din presă, conform cărora "poliștii se plâng că deținuții nu sunt testați pentru a se afla dacă au boli transmisibile"* - 13 octombrie 2015;
- *Recomandarea emisă către Primăria Capitalei și Primăria Sectorului 3 pentru rezolvarea problemei locative a cetățenilor evacuați din strada Vulturi nr. 50* - 15 octombrie 2015;
- *Victor Ciorbea ales în Consiliul de Administrație al Adunării Generale a Asociației Ombudsmanilor și Mediatorilor Francofoni* - 16 octombrie 2015;
- *Comunicat de presă referitor la absența, în multe instituții publice sau private, a rampelor de acces necesare persoanelor cu handicap* - 16 octombrie 2015;
- *Comunicat de presă privind activitatea instituției Avocatul Poporului în Trimestrul al III-lea al anului 2015* - 19 octombrie 2015;
- *Mesajul Avocatului Poporului adresat familiilor victimelor tragediei din clubul Colectiv* - 2 noiembrie 2015;
- *Întâlnirea Avocatului Poporului cu Raportorul ONU pentru combaterea sărăciei extreme și drepturile omului* - 3 noiembrie 2015;
- *Recomandarea Avocatului Poporului către Agenția Domeniile Statului și Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților* - 5 noiembrie 2015;
- *Comunicat de presă privind solicitări adresate de către Avocatul Poporului Poliției Locale a Municipiului București și Primarului General Interimar al Municipiului București, în legătură cu persoanele evacuate din imobilul din str. Vulturilor, nr. 50, sector 3* - 6 noiembrie 2015;
- *Recomandarea Avocatului Poporului către directorul Administrației Naționale a Penitenciarelor* - 10 noiembrie 2015;
- *Întâlnirea dintre Avocatul Poporului și mai multe asociații de revoluționari* - 10 noiembrie 2015;
- *Recomandare emisă de Avocatul Poporului, în urma unui incident privind un caz de toxiinfecție alimentară într-o școală din Satu Mare* - 10 noiembrie 2015;
- *Ancheta urgentă a Avocatului Poporului în cazul unei paciente căreia familia i-ar fi refuzat transfuzia de sânge din motive religioase* - 10 noiembrie 2015;
- *Recomandarea Avocatului Poporului către Directorul Penitenciarului Botoșani* - 11 noiembrie 2015;
- *Excepția de neconstituționalitate formulată de către Avocatul Poporului cu privire la anumite prevederi din Codul de procedură penală* - 11 noiembrie 2015;
- *Ancheta Avocatului Poporului referitoare la recente declarații legate de posibila sistare a aprovizionării cu agent termic către locuitorii Municipiului București* - 13 noiembrie 2015;
- *Mesajul Avocatului Poporului cu ocazia Zilei internaționale a educației copiilor nevătători;*

- *Mesajul Avocatului Poporului cu ocazia Zilei mondiale împotriva diabetului;*
- *Mesajul Avocatului Poporului cu ocazia Zilei Internaționale pentru Toleranță;*
- *Vizita Avocatului Poporului în Centrul de Reținere și Arestare Preventivă al Inspectoratului de Poliție Județean Dolj - 19 noiembrie 2015;*
- *Vizita Avocatului Poporului la Centrul de Plasament Modulat - Module Familiale Panciu - 19 noiembrie 2015;*
- *Vizita echipei Avocatului Poporului la Căminul pentru persoane vârstnice Bacău - 19 noiembrie 2015;*
- *Ancheta Avocatului Poporului referitoare la situația semnalată de presă, conform căreia Municipiul Ploiești ar mai dispune de numai 20 de locuri de veci - 20 noiembrie 2015;*
- *Mesajul Avocatului Poporului cu ocazia Zilei Universale a Drepturilor Copilului - 20 noiembrie 2015;*
- *Mesajul Adjunctului Avocatului Poporului cu ocazia Zilei Universale a Drepturilor Copilului - 20 noiembrie 2015;*
- *Audiența acordată de către Avocatul Poporului domnului Sorin Dumitrescu, artist plastic, membru corespondent al Academiei Române - 25 noiembrie 2015;*
- *Audiența acordată de către Avocatul Poporului doamnelor Ionela Prodan și Cornelia Andreescu - 25 noiembrie 2015;*
- *Mesajul Avocatului Poporului cu ocazia Zilei internaționale a non-violenței - 25 noiembrie 2015;*
- *Ancheta Avocatului Poporului în cazul unei minore, în vârstă de 4 ani, abuzate de un bărbat - 25 noiembrie 2015;*
- *Mesajul Adjunctului Avocatului Poporului, domnul Ionel Oprea, cu prilejul Zilei Internaționale a Persoanelor cu Dizabilități - 3 decembrie 2015;*
- *Comunicat de presă privind întâlnirea Avocatului Poporului cu reprezentanți ai unor organizații neguvernamentale - 9 decembrie 2015;*
- *Mesajul domnului Victor Ciorbea, Avocatului Poporului, cu ocazia Zilei Internaționale a Drepturilor Omului - 9 decembrie 2015;*
- *Comunicat de presă privind audiența acordată doamnei Eremia Nicoleta, soția supraviețuitoare a generalului Eremia Ion, de către Avocatul Poporului - 10 decembrie 2015;*
- *Comunicat de presă privind întâlnirea Avocatului Poporului cu reprezentanții Asociației Orașelor din România - 10 decembrie 2015;*
- *Comunicat de presă privind întâlnirea Avocatului Poporului cu reprezentanți ai Asociației România Vie - 10 decembrie 2015;*
- *Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în legătură cu sinuciderea a doi tineri din Casele de tip familial, județul Dolj - 15 decembrie 2015;*
- *Comunicat de presă privind întâlnirea Avocatului Poporului cu reprezentanții Asociației Române de Psihiatrie Medico-Legală - 18 decembrie 2015;*
- *Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului cu privire la cazul unui minor ce ar fi fost violat în arestul Poliției Iași - 18 decembrie 2015;*
- *Mesajul Avocatului Poporului cu ocazia Zilei minorităților naționale din România - 18 decembrie 2015.*

E. Conferințe de presă

În data de 25 septembrie 2015, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, o conferință de presă în cadrul căreia s-a prezentat Raportul preliminar în regim de urgență, întocmit de Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, în urma vizitei efectuate la Direcția Generală de Poliție a Municipiului București – Centrul de Reținere și Arestare preventivă nr. 1.

SECȚIUNEA a 3-a

COMUNICAREA ȘI RELAȚIILE BIROURILOR TERITORIALE ALE AVOCATULUI POPORULUI CU MASS-MEDIA

Comunicarea și relațiile birourilor teritoriale ale instituției Avocatul Poporului cu mass-media au cunoscut, de asemenea, o intensificare fără precedent. Astfel, în anul 2015 au fost publicate în presa locală, **210 articole**, referitoare la activitatea birourilor teritoriale, iar reprezentanții acestora au participat la **88 emisiuni de radio și televiziune**.

Biroul Teritorial Alba-Iulia a acordat **2** interviuri posturilor locale de radio și televiziune:

- **Interviuri/emisiuni:**

- Interviul la postul TV Sibiu privind acordarea de audiențe la Sibiu, în data de 12 februarie 2015;
- Interviul la postul Radio România Actualități, în data de 21 aprilie 2015;

Biroul Teritorial Bacău a acordat **1** interviu posturilor locale de radio și televiziune și a publicat **3** articole în presa locală:

- **Interviuri/emisiuni:**

- Interviul la postul Est TV Neamț despre activitatea Biroului Teritorial Bacău, în data 17 martie 2015.

- **Articolele:**

- *Un primar luat la ochi de Avocatul Poporului*, publicat în Monitorul de Neamț - 23 noiembrie 2015;
- *La Botești Avocatul Poporului face ordine în Primăria Piatra Neamț*, apărut în www.ziare.com - 23 noiembrie 2015;
- *Un primar luat la ochi de Avocatul Poporului*, apărut în Săptămâna.com - 24 noiembrie 2015.

Biroul Teritorial Brașov a acordat **9** interviuri posturilor locale de radio și televiziune și a publicat **18** articole în presa locală:

• **Interviuri/emisiuni:**

- Emisiunea *Nimic fără dreptate*, la postul local Nova TV Braşov - prezentarea activităţii instituţiei Avocatul Poporului în anul 2014, în data de 29 aprilie 2015;
- Interviu în cadrul Emisiunii *Jurnalul orei 20:00*, la postul local DIGI 24 Braşov, în data de 12 mai 2015;
- Emisiunea *Nimic fără Dreptate – Domenii şi atribuţii ale Avocatului Poporului*, la postul local Nova TV Braşov, în data de 15 octombrie 2015;
- Ştirea *Avocatul Poporului la Făgăraş*, prezentată în cadrul ştirilor difuzate de postul local Nova TV Făgăraş, în data de 22 octombrie 2015;
- Ştirea *Dreptate cu Avocatul Poporului*, prezentată în cadrul ştirilor difuzate de postul local Nova TV Făgăraş, în data de 27 octombrie 2015;
- Emisiunea Media Obiectiv - *Făgărăşenii îşi caută dreptatea la Avocatul Poporului*, la postul local Nova TV Făgăraş, în data de 27 octombrie 2015;
- *Avocatul Poporului oferă audienţe la Făgăraş*, în cadrul ştirilor Radio Star Făgăraş, în data de 23 noiembrie 2015;
- *Audienţe la Avocatul Poporului*, în cadrul ştirilor difuzate de postul Nova TV Făgăraş, în data de 23 noiembrie 2015;
- Emisiunea *Avocatul Poporului - Noi şi legea*, difuzată de postul TVS Braşov, în data de 14 decembrie 2015.

• **Articolele:**

- *Audienţe la Avocatul Poporului*, publicat în cotidianul Mesagerul de Covasna - 3 martie 2015;
- *Audienţe Avocatul Poporului*, publicat în cotidianul Monitorul de Făgăraş - 31 martie 2015;
- *A nép ügyvédje Sepsiszentgyörgyön (Avocatul Poporului la Sfântu Gheorghe)*, în www.hirmondo.ro: 1 aprilie şi 28 mai 2015;
- *Ombudsman Szentgyörgyön (Ombudsman la Sfântu Gheorghe)*, în www.hirmondo.ro: 6 mai şi 6 octombrie 2015,;
- *Anunţ – Colţul juridic*, publicat în cotidianul Mesagerul de Covasna - 6 mai 2015;
- *A nep ügyvédje fogad (Avocatul Poporului acordă audienţe)*, în www.hirmondo.ro - 30 iunie 2015;
- *Avocatul Poporului la Sfântu Gheorghe*, publicat în Observatorul de Covasna: 2 şi 31 august, 5 octombrie şi 1 noiembrie 2015;
- *Audienţe*, publicat în cotidianul Haromszek - 2 septembrie 2015;
- *Avocatul Poporului ţine audienţe*, publicat în cotidianul Hirmondo - 1 septembrie 2015;
- *Avocatul Poporului la Făgăraş*, publicat în cotidianul Bună Ziua Făgăraş - 24 octombrie 2015;
- *Audienţe*, publicat în Haromszek - 2 noiembrie 2015;
- *Avocatul Poporului la Sfântu Gheorghe*, publicat în cotidianul Hirmondo - 3 noiembrie;
- *Avocatul Poporului oferă audienţe la Făgăraş*, publicat în cotidianul Bună Ziua Făgăraş - 23 noiembrie 2015.

Biroul Teritorial Constanţa a acordat **18** interviuri posturilor locale de radio şi televiziune şi a publicat **7** articole în presa locală:

• **Interviuri/emisiuni:**

- Interviuri la posturile TV Media Medgidia și TV Media Cernavodă, în datele de: 10 ianuarie, 18 februarie, 11 martie, 6 mai, 19 august, 23 septembrie 2015;
- Comunicat de presă la Radio Sky – *Bilanț 2014*, în data de 28 ianuarie 2015;
- Comunicat de presă la Radio Constanța, în data de 3 februarie 2015;
- Interviuri acordate postului TV Media Cernavodă, după susținerea audiențelor, în datele de: 19 august, 23 septembrie, 21 octombrie, 18 decembrie 2015.

• **Articolele:**

- *Ce au reclamat constănțenii în 2014 Avocatului Poporului*, publicat în Ziarul Cuget Liber - 6 ianuarie 2015;
- *Constănțeni disperați. Cu ce probleme ajung la Avocatul Poporului*, publicat în Ziarul Cuget Liber - 8 ianuarie 2015;
- *Audiențele Avocatului Poporului*, publicat în Ziarul Cuget Liber - 3 februarie 2015;
- *Dezastru la secția de pediatrie Constanța, în ce condiții sunt tratați copiii*, publicat în Ziarul Cuget Liber - 6 martie 2015;
- *Pensionarii Constanței la limita răbdării*, publicat în Ziarul Cuget Liber - 5 mai 2015;
- *Avocatul Poporului face verificări în teren privind soarta Țiganilor din Eforie*, publicat în Ziarul Replica de Constanța - 29 mai 2015;
- *Avocatul Poporului stă de vorbă cu localnicii din Medgidia, Cernavodă și Tulcea*, publicat în Ziarul Replica - 12 iunie 2015.

Biroul Teritorial Craiova a participat la 2 emisiuni la posturile locale de radio și televiziune:

• **Interviuri/emisiuni:**

- Participarea la Emisiunea *Audiență Generală*, difuzată de postul Alege TV, în data de 20 mai 2015. În cadrul emisiunii, s-a prezentat activitatea instituției Avocatul Poporului precum și a BT Craiova;
- Interviu la postul Digi 24 TV, având ca temă sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului, în data de 8 octombrie 2015.

Biroul Teritorial Iași a avut 4 apariții la posturile de radio și de televiziune și a publicat 52 articole în presa locală:

• **Interviuri/emisiuni:**

- Emisiunea *Imperativ – Libertatea de exprimare și limitele legii*, la postul Radio Iași, în data de 20 martie 2015;
- Interviu despre *ancheta derulată la DGASPC Vaslui în vederea soluționării sesizării din oficiu nr. 3395/2015*, la postul Radio România Actualități;
- Emisiunea *Audiențe în direct*, la postul Tele M Iași, în data de 20 aprilie 2015;
- Interviu acordat postului Radio Iași, referitor la *Recursul în interesul legii privind rovinietă*, în data de 8 decembrie 2015.

• **Articolele:**

- *Modificări ale codului muncii în materia concediului de odihnă* - 6 ianuarie 2015;
- *Împărțirea bunurilor comune în timpul căsătoriei și datoriile comune* - 13 ianuarie 2015;

- *Încălcarea dreptului la informație de instituțiile de creditare bancară?* - 20 ianuarie 2015;
- *Scrierea numelor și prenumelor în actele de stare civilă cu sau fără cratimă* - 27 ianuarie 2015;
- *Despăgubiri pentru depozitele CEC anterioare anului 1989* - 2 februarie 2015;
- *Uzucapiunea, un obstacol în calea partajului* - 10 februarie 2015;
- *Sporurile pentru personalul din centrele de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică* - 17 februarie 2015;
- *Imposibilitatea executării unei dispoziții testamentare* - 24 februarie 2015;
- *Război între ieșeni și primărie, publicat în Ziarul Bună ziua Iași* - 13 februarie 2015;
- *Excepția privind dreptul la acțiunea ipotecară* - 3 martie 2015;
- *Cine poate invoca prescripția extinctivă și când* - 10 martie 2015;
- *Cheltuielile de personal nu includ salariile primite de medicul rezident pentru munca desfășurată în perioada rezidențiatului* - 17 martie 2015;
- *Interzicerea înstrăinării unui bun* - 24 martie 2015;
- *Moștenirea creditelor bancare* - 31 martie 2015;
- *În ce condiții se acordă stimulent de inserție* - 7 aprilie 2015;
- *Salarizarea și sporul de conducere al bibliotecarilor cu funcție de șef serviciu* - 21 aprilie 2015;
- *Coproprietatea despărțiturilor comune* - 28 aprilie 2015;
- *Modificarea măsurilor luate cu privire la copil, dacă acesta a fost încredințat unuia dintre părinți înainte de 1 octombrie 2011* - 5 mai 2015;
- *Poate fi modificat cuantumul pensiei de întreținere stabilit printr-o hotărâre judecătorească?* - 12 mai 2015;
- *În ce condiții un părinte este decăzut din drepturile părintești* - 19 mai 2015;
- *În caz de adopție este nevoie de consimțământul ambilor părinți naturali* - 26 mai 2015;
- *Ce condiții trebuie îndeplinite pentru a solicita falimentul persoanei fizice* - 2 iunie 2015;
- *Noi reglementări privind reducerea vârstei de pensionare* - 9 iunie 2015;
- *Suspendarea contractului individual de muncă și prezumpția de nevinovăție* - 16 iunie 2015;
- *Salariatul nu poate renunța sub nicio formă la concediul de odihnă* - 23 iunie 2015;
- *Ucenicia și vechimea în muncă* - 30 iunie 2015;
- *Despre ridicarea unei construcții pe terenul altei persoane* - 7 iulie 2015;
- *Certificatul de moștenitor nu face dovada dreptului de proprietate* - 14 iulie 2015;
- *Instituirea unui drept de servitute și obligațiile părților* - 21 iulie 2015;
- *Renunțarea la prescripția extinctivă* - 28 iulie 2015;
- *Drepturile și obligațiile unui salariat angajat cu fracțiune de normă* - 4 august 2015;
- *Soluționarea cererii de acordare a prețului actualizat în cazul imobilelor preluate abuziv* - 11 august 2015;
- *Sanționarea concedierii nelegale* - 18 august 2015;
- *Separția patrimoniului soților* - 25 august 2015;
- *În ce condiții poate fi prelungită valabilitatea autorizației de construcție?* - 1 septembrie 2015;
- *Clauza de uzufruct viager în contractele de vânzare-cumpărare* - 8 septembrie 2015;
- *Ce sunt acțiunile posesorii și când pot fi utilizate* - 15 septembrie 2015;
- *Efectele hotărârii judecătorești de anulare a unui act administrativ* - 22 septembrie 2015;
- *Condițiile exercitării unei acțiuni în simulație* - 29 septembrie 2015;

- *Neconstituționalitatea cerinței supralegalizării actelor notariale* - 6 octombrie 2015;
- *Condițiile de invocare a joncțiunii posesiilor* - 13 octombrie 2015;
- *Posesiile anterioare intrării în vigoare a noului Cod civil* - 20 octombrie 2015;
- *Dreptul soților de proprietate în codevălmășie* - 27 octombrie 2015;
- *Necesitatea intervenției legiuitorului în materia protecției copiilor și victimelor violenței domestice* - 3 noiembrie 2015;
- *În ce condiții poate fi invocată nulitatea unui contract* - 10 noiembrie 2015;
- *În caz de divorț, minorul trebuie să locuiască perioade egale cu fiecare părinte* - 17 noiembrie 2015;
- *Prevederi legale privind punerea în întârziere a creditorului* - 24 noiembrie 2015;
- *Convocarea în scris a salariatului cercetat disciplinar* - 1 decembrie 2015;
- *Acțiunea confesorie și dreptul de suprafață* - 8 decembrie 2015;
- *Rezerva succesorală și reducțiunea liberalităților excesive* - 15 decembrie 2015;
- *Stabilirea cuantumului daunelor interese prin evaluare legală* - 22 decembrie 2015;
- *Norma de hrană, veniturile lunare și pensia de întreținere datorată de un părinte* - 29 decembrie 2015.

Articolele au fost publicate în Ziarul de Iași, în cadrul rubricii *Avocatul Poporului*.

Biroul Teritorial Oradea a participat la 9 emisiuni la posturile locale de televiziune și a publicat 19 articole în presa locală:

• **Interviuri/emisiuni:**

- Știrile Nord Vest TV- *Avocatul Poporului* în datele de: 21 ianuarie, 18 februarie, 18 martie, 19 august, 15 octombrie și 24 noiembrie 2015;
- *Audiențe la Avocatul Poporului, la Satu Mare*, la Radiocluj.ro, în data de 13 martie 2015;
- Emisiunea *Consultanță juridică – ridicarea mașinilor interzisă*, la postul TV Bihor (bihorstiri.ro), în data de 14 iunie 2015;
- Știrile TV1 Satu Mare, *Avocatul Poporului la Satu Mare*, în data de 23 noiembrie 2015.

• **Articolele:**

- *Avocatul Poporului s-a mutat*, publicat în Bihor știri - 5 ianuarie 2015;
- *Avocatul Poporului susține audiențe la Satu Mare*, publicat în Buletin de Carei - 20 ianuarie și 16 martie 2015;
- *Avocatul Poporului va susține audiențe la Satu Mare*, apărut pe www.satumareonline.ro - 17 februarie 2015;
- *Avocatul Poporului organizează o nouă sesiune de audiențe la Satu Mare*, apărut pe Satmareanul.net - 16 martie 2015;
- *Avocatul Poporului organizează o nouă sesiune de audiențe la Satu Mare*, publicat în Actualitatea Sătmăreană - 11 mai 2015;
- *Avocatul Poporului la Satu Mare*, publicat în Jurnalul de Satu Mare - 15 mai 2015;
- *Avocatul Poporului organizează o nouă sesiune de audiențe la Satu Mare*, publicat pe ziare.com - 17 iunie 2015;
- *Avocatul Poporului vine la Satu Mare*, publicat în Satu Mare News - 17 iunie 2015;
- *Avocatul Poporului organizează o nouă sesiune de audiențe la Satu Mare*, publicat pe ziare.com - 13 iulie 2015;
- *Avocatul Poporului din nou la Satu Mare*, apărut în ziarul Vocea Transilvaniei - 13 iulie 2015;

- *Avocatul Poporului asaltat cu probleme de fond funciar*, apărut în Ziarul Gazeta de Nord Vest - 15 iulie 2015;
- *Avocatul Poporului din nou la Satu Mare*, publicat pe ziare.com - 18 august 2015;
- *Avocatul Poporului mâine la Satu Mare*, publicat pe ziare.com - 15 septembrie 2015;
- *Friss Ujsag, Meg mindig a foldugyek* - 15 octombrie 2015;
- *Avocatul Poporului revine la Satu Mare*, apărut pe Ziare.com - 12 octombrie 2015;
- *Probleme la indigo sesizate la Avocatul Poporului*, publicat în Gazeta de Nord Vest - 14 octombrie 2015;
- *Audiențe Avocatul Poporului*, publicat în Buletin de Carei - 23 noiembrie 2015;
- *Avocatul Poporului vine la Satu Mare*, publicat în Sătmărul - 23 noiembrie 2015.

Biroul Teritorial Pitești a participat la **9** emisiuni la posturile locale de televiziune și a publicat **12** articole în presa locală:

• **Interviuri/emisiuni:**

- Emisiunea interactivă *Curier politic* la Postul local Curier TV, în care s-a dezbătut tema *Avocatul Poporului în 2014*, în data de 12 ianuarie 2015;
- Emisiunea *Audiență în direct*, la Postul regional Absolut TV, în datele de: 10 februarie și 29 aprilie 2015. A fost prezentată activitatea BT Pitești în anul 2014 și s-a răspuns la întrebările adresate de telespectatori legate de dreptul la muncă, dreptul la un nivel de trai decent, liberul acces la justiție;
- Emisiunea *Noutăți la Avocatul Poporului*, la postul local Curier TV, în data de 3 aprilie 2015;
- Emisiunea *Audiență în direct*, la postul regional Absolut TV, în data de 15 iunie 2015, în care au fost prezentate cazuri de bune practici la BT Pitești. Au fost primite telefoane în direct și s-a răspuns la întrebări;
- Emisiunea *În slujba Dumneavoastră*, la postul Absolut TV, în data de 13 iulie 2015. În cadrul emisiunii au fost prezentate și puse în dezbatere problemele care au marcat examenul de bacalaureat în județul Argeș și în ce măsură nemulțumirile pe care le-au generat în rândul elevilor pot fi aduse în atenția instituției Avocatul Poporului;
- Emisiunea *Audiență în direct*, la postul Absolut TV, în data de 27 iulie 2015. În cadrul emisiunii au fost prezentate informații privind actele normative în vigoare care reglementează protecția victimelor violenței domestice și a persoanelor vârstnice precum și obligațiile legale pe care le au autoritățile publice locale și centrale în prevenție și intervenție;
- Emisiunea *Bune practici la Avocatul Poporului*, la postul Curier TV, în data de 11 august 2015. În cadrul emisiunii au fost prezentate cazuri soluționate de BT Pitești;
- *Avocatul Poporului la Vâlcea*, la postul Vtv.ro, în data de 26 august 2015;
- Emisiunea *Despre Avocatul Poporului*, la postul Curier TV, în care au fost prezentate cazuri de bune practici la BT Pitești, în data de 17 noiembrie 2015.

• **Articolele:**

- *Ce a făcut anul trecut Avocatul Poporului*, publicat în cotidianul Argeșul - 7 ianuarie 2015;
- *Mai sunt 12 locuri la audiențele Avocatului Poporului*, publicat în cotidianul Viața Vâlcei - 27 ianuarie 2015;

- *Avocatul Poporului va face verificări în penitenciare deci și în Penitenciarul Colibași*, publicat în cotidianul Argeșul - 28 ianuarie 2015;
- *La sediul Bibliotecii județene, Avocatul Poporului dă audiențe în data de 25 februarie*, publicat în cotidianul Viața Vâlcii - 1 februarie 2015;
- *Următoarea ședință cu Avocatul Poporului*, apărut pe ziare.com - 3 mai 2015;
- *Avocatul Poporului verifică Centrul de Recuperare a Tinerilor cu Afecțiuni Neuropsihice Băbeni*, apărut pe ziaruldevalcea.ro - 3 mai 2015;
- *Avocatul Poporului muncește din greu (...)*, publicat în Curierul Zilei - 19 august 2015. Știrea a fost preluată de pe site-ul instituției Avocatul Poporului;
- *Când apelăm la Avocatul Poporului și cum ne poate ajuta*, apărut pe ziarulargesul.ro - 11 septembrie 2015. Știrea a fost preluată de pe site-ul instituției Avocatul Poporului;
- *Avocatul Poporului, speranța cetățenilor*, apărut pe curier.ro - 11 septembrie 2015;
- *Mediul de afaceri poate sesiza fără nici un fel de rezervă instituția Avocatul Poporului*, apărut pe jurnaldearges.ro - 17 septembrie 2015;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe la biblioteca județeană*, publicat pe cicvalcea.ro;
- *Mai sunt 10 locuri libere la Avocatul Poporului*, publicat pe www.viatavalcii.ro.

Biroul Teritorial Ploiești a participat la **17** emisiuni la posturile locale de televiziune și a publicat **74** articole în presa locală:

• **Interviuri/emisiuni:**

- Interviu acordat postului regional Columna TV Târgoviște – referitor la audiențele acordate în data de 19 ianuarie 2015, bilanțul activității pe anul 2014, competența instituției Avocatul Poporului, modul în care se pot adresa cetățenii interesați;
- Interviu acordat postului regional MDI Târgoviște – referitor la audiențele acordate în luna ianuarie și februarie 2015, competența instituției Avocatul Poporului, modul în care se pot adresa cetățenii interesați, în data de 16 februarie 2015;
- Interviu acordat postului de televiziune TV Buzău – referitor la audiențele acordate în ziua de 19 februarie 2015 cu privire la modalitatea în care se pot adresa cetățenii interesați;
- Interviu acordat postului local TV Buzău în data de 12 martie 2015, cu privire la audiențele lunare, difuzat în cadrul programului de știri - *Iată problemele semnalate de bizoiennii care au mers joi în audiență la Avocatul Poporului*;
- *Bilanțul audiențelor la Avocatul Poporului*, informații referitoare la activitatea B.T. Ploiești pe Trimestrul I/2015, difuzate în cadrul grupajelor de Știri la postul Columna TV Târgoviște, în data de 17 aprilie 2015;
- *La Avocatul Poporului pentru drepturile de pensie* - Interviu acordat postului Columna TV Târgoviște cu privire la audiențele lunare, difuzat în cadrul programelor de Știri din data de 20 aprilie 2015;
- Emisiunea *Viața și Sănătatea*, la postul Columna TV Târgoviște, în data de 20 aprilie 2015, având ca subiect dreptul la sănătate (drepturile pacienților), difuzată în data de 22 aprilie 2015. Au fost prezentate atribuțiile instituției Avocatul Poporului, modul în care cetățenii se pot adresa, cazuri din activitatea B.T. Ploiești, bilanțul activității B.T. Ploiești pe Trim.I/2015; au avut loc discuții referitoare la drepturile pacienților și respectarea acestora;
- Știre difuzată pe TV Buzău cu privire la acordarea audiențelor în Municipiul Buzău, în data de 12 mai 2015;

- *Vezi aici cu ce probleme s-au prezentat buzoienii la Avocatul Poporului* - interviu acordat postului TV Buzău, difuzat în cadrul grupajelor de știri, în data de 14 mai 2015;
- *Avocatul Poporului vine luni, la Târgoviște*, știre difuzată pe Radiominisat, în data de 12 iunie 2015;
- *Avocatul Poporului vine joi, 18 iunie la întâlnirea lunară cu buzoienii. Vezi aici ce poți reclama!*, știre difuzată pe Goldfm România, în data de 17 iunie 2015;
- *Audiențe la Avocatul Poporului, joi, la Prefectura Buzău*, știre difuzată de TV Buzău, în data de 14 octombrie 2015;
- Intviu acordat postului TV Buzău cu privire la sesizările adresate în cadrul programului de audiențe, difuzat în cadrul grupajelor de Știri, în data de 15 octombrie 2015;
- *Avocatul Poporului acordă luni audiențe la Târgoviște* – știre difuzată de postul de Radio MINISAT, în data de 15 octombrie 2015;
- *Avocatul Poporului vine din nou la Târgoviște!* – știre difuzată de postul COLUMNNA TV, în cadrul programelor de știri, cu privire la acordarea audiențelor în Târgoviște, în data de 15 octombrie 2015;
- *Avocatul Poporului la Târgoviște* – știre difuzată de postul Columna TV, în cadrul emisiunilor de știri, în data de 6 noiembrie 2015;
- Emisiunea *Viața și Sănătatea*, la postul Columna TV, în data de 9 decembrie 2015.

•**Articolele:**

- *Avocatul Poporului din nou la Târgoviște*, publicat în Ziarul Gazeta Dâmboviței și pe site-ul www.ziare.com - 15 ianuarie 2015;
- *53 de dosare din Dâmbovița soluționate de Avocatul Poporului*, publicat în Dambovita News - 13 ianuarie 2015;
- *Peste 250 de dâmbovițeni au avut nevoie de ajutorul Avocatului Poporului*, publicat în Targoviste News - 13 ianuarie 2015;
- *Vezi aici când ajunge Avocatul Poporului la Buzău și ce probleme poți reclama*, publicat pe site-ul www.newsbuzzau.ro;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe*, publicat în Ziarul Șansa Buzoiană - 21 ianuarie 2015;
- *Audiențe ale Avocatului Poporului la Târgoviște*, apărut pe dambovitaneews.ro - 12 februarie 2015;
- *Dâmbovița, Avocatul Poporului acordă audiențe pe 16 februarie*, publicat pe stiridb.ro - 16 februarie 2015;
- *Primăria Târgoviște "încurcă" Avocatul Poporului*, publicat în Ziarul Vocea Dâmbovița - 16 februarie 2015;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe la Buzău*, apărut pe ziare.com - 18 februarie 2015;
- *Te consideri nedreptățit de fapta unui funcționar public? Avocatul Poporului vine azi la Buzău!*, apărut pe ziarelive.ro - 18 februarie 2015 și ziuadebuzau.ro - 19 februarie 2015;
- *Atenție audiențe gratuite la Avocatul Poporului*, apărut pe dambovitaneews.ro - 12 martie 2015;
- *Avocatul Poporului acordă joi audiențe la Buzău*, apărut pe opiniabuzau.ro – 10 martie 2015;
- *Avocatul Poporului revine, joi, la Buzău*, apărut pe presaonline.com și pe indexstiri.ro - 10 martie 2015;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe la prefectură*, publicat în sansabuzoinană.ro - 12 martie 2015;

- *Pe 16 martie Avocatul Poporului acordă audiențe la Târgoviște*, apărut pe stirionline24.ro, în data de 13 martie 2015;
- *Audiențe gratuite de la Avocatul Poporului pe 16 martie la Târgoviște*, apărut pe targovistenews.ro - 13 martie 2015;
- *Avocatul Poporului interesat de problemele dâmbovițenilor*, publicată pe targovistenews.ro - 16 aprilie 2015;
- *Reprezentantul Avocatului Poporului va acorda audiente cetățenilor din județul Dâmbovița*, publicat pe www.cjd.ro/ buletine_informative - 16 aprilie 2015;
- *Peste 400 de cetățeni primiți în audiență la biroul teritorial Ploiești al Avocatului Poporului*, publicat în Ziarul Prahova - 17 aprilie 2015;
- *Aproape o sută de buzoieni au apelat la Avocatul Poporului în primul trimestru al acestui an*, publicat pe www.newsbuzzau.ro și pe www.stradadebuzzau.ro - 17 aprilie 2015;
- *Reprezentantul Avocatului Poporului bifează joi, la Buzău, o nouă ședință de audiențe*, publicat pe opiniabuzau.ro - 21 aprilie 2015;
- *26 de buzoieni s-au plâns de serviciile instituțiilor publice*, publicat în presaonline.com și în stradadebuzzau.ro - 26 aprilie 2015;
- *Vezi când acordă Avocatul Poporului audiențe la Buzău*, apărut pe jurnaluldebuzau.ro - 11 mai 2015;
- *Avocatul Poporului revine joi, în județul nostru, pentru a sta de vorbă cu buzoienii*, apărut pe newsbuzzau.ro și pe ziar.com - 12 mai 2015;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe buzoienilor pe 14 mai*, apărut pe opiniabuzau.ro - 12 mai 2015;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe la Târgoviște*, apărut pe dambovitaneews.ro - 15 mai 2015;
- *Luni, 18 mai, Avocatul Poporului dă audiențe la Târgoviște*, apărut pe targovistenews.ro - 15 mai 2015;
- *Reprezentantul Avocatului Poporului va acorda audiențe cetățenilor din județul Dâmbovița*, apărut pe www.cjd.ro - 10 iunie 2015;
- *Avocatul Poporului la Târgoviște – 15 iunie 2015*, publicat pe wordpress.com - 14 iunie 2015;
- *Luni, la Târgoviște, audiențe gratuite la Avocatul Poporului*, apărut pe targovistenews.ro - 17 iunie 2015;
- *Pe 18 iunie, Avocatul Poporului acordă audiențe la Buzău*, apărut pe opiniabuzau.ro - 15 mai 2015;
- *Avocatul Poporului vine joi, 18 iunie la întâlnirea lunară cu buzoienii. Vezi aici ce poți reclama!*, apărut pe ziare.com și newsbuzzau.ro - 17 iunie 2015;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe la Buzău*, apărut pe ziare.com și sansabuzoiana.ro - 6 iulie 2015;
- *Vezi aici când vine la Buzău pentru audiențe Avocatul Poporului*, apărut pe newsbuzzau.ro - 8 iulie 2015;
- *Avocatul Poporului a reușit să soluționeze 18 dosare ale petiționarilor buzoieni*, apărut pe jurnaluldebuzau.ro și pe ziarelive.ro - 11 iulie 2015;
- *140 de buzoieni cu jalba-n proțap la Avocatul Poporului*, apărut pe newsbuzzau.ro - 13 iulie 2015;
- *Dâmbovițenii în audiență la Avocatul Poporului*, apărut pe targovistenews.ro - 13 iulie 2015;

- *Biroul Teritorial Ploiești – Bilanțul activității pe Trimestrul II*, publicat pe www.cjd.ro/buletine_informative/avocatul_poporului - 13 iulie 2015;
- *Sute de persoane – primite în audiență la Avocatul Poporului Ploiești*, apărut în ziarulprahova.ro și pe site-ul Instituției Prefectului județul Prahova;
- *Avocatul Poporului acordă joi audiențe buzoienilor*, apărut pe opiniabuzau.com - 4 august 2015;
- *Avocatul Poporului vine să stea din nou de vorbă cu buzoienii. Vezi când!*, apărut pe newsbuzau.ro - 4 august 2015;
- *Noi audiențe*, apărut pe tvsudest.ro - 4 august 2015;
- *Avocatul Poporului vine în județul Dâmbovița*, apărut pe ziare.com - 7 august 2015;
- *Reprezentantul Avocatului Poporului va acorda audiențe cetățenilor din județul Dâmbovița – 10 august 2015*, apărut pe site-ul cjd.ro - 7 august 2015;
- *Luni, Avocatul Poporului acordă audiențe gratuite la Târgoviște*, apărut pe site-ul www.targovistenews.ro - 8 august 2015;
- *Avocatul Poporului audiențe gratuite Târgoviște, 10 august*, publicat pe www.ioanaradu.com și revistablogurilor.ro - 7 august 2015;
- *Avocatul Poporului Târgoviște*, apărut pe ziare.com - 10 august 2015;
- *Avocatul Poporului revine*, publicat pe sansabuzoiana.ro și pe ziare.com - 11 septembrie 2015;
- *Avocatul Poporului revine, joi, 17 septembrie pentru a sta de vorbă cu cetățenii*, publicat pe newsbuzau.ro - septembrie 2015;
- *Avocatul Poporului revine pe 17 septembrie la Buzău*, publicat pe jurnaluldebuzau.ro - 16 septembrie 2015;
- *Avocatul Poporului va acorda audiențe la Buzău*, publicat pe adevarul.ro - 17 septembrie 2015;
- *Ai fost nedreptățit de autorități? Avocatul Poporului îți vine în ajutor*, publicat pe dambovitaneews.ro - 23 septembrie 2015;
- *Ai fost nedreptățit de funcționarii publici? Avocatul Poporului îți preia plângerea*, publicat pe gazetadambovitei.ro și pe stirimuntania.net - 23 septembrie 2015;
- *Avocatul Poporului vine luni la Târgoviște*, publicat pe etargoviste.ro - 24 septembrie 2015;
- *Avocatul Poporului vine luni la Târgoviște*, publicat pe revistablogurilor.ro și pe ioanaradu.com - 25 septembrie 2015;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe la Buzău, pe 15 octombrie*, publicat pe ziare.com și pe opiniabuzau.ro - 13 octombrie 2015;
- *Buzoienii sunt așteptați, mâine, să stea de vorbă cu Avocatul Poporului. Vezi aici amănunte*, publicat pe newsbuzau.ro - 14 octombrie 2015;
- *Compania de apă, pârâtă la Avocatul Poporului. Cea mai reclamată instituție de către buzoieni*, publicat pe campusbuzau.ro - 15 octombrie 2015;
- *Avocatul Poporului la Târgoviște*, publicat pe site-ul www.biroul-permanent-de-stiri.ro - 15 octombrie 2015;
- *Avocatul Poporului va acorda audiențe cetățenilor din județul Dâmbovița*, publicat pe site-ul www.cjd.ro/buletine_informative;
- *Ai fost nedreptățit de autorități? Avocatul Poporului acordă audiențe la Târgoviște*, publicat pe site-ul www.dambovitaneews.ro - 5 noiembrie 2015;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe la Târgoviște*, publicat pe site-ul dambovita.comisarul.ro - 6 noiembrie 2015;

- *Avocatul Poporului audiențe gratuite la Târgoviște*, publicat pe site-ul www.etargoviste.ro - 6 noiembrie 2015;
- *Reprezentantul Avocatului Poporului va acorda audiențe cetățenilor din județul Dâmbovița*, publicat pe site-ul www.cjd.ro - 6 noiembrie 2015;
- *Comunicat privind acordare audiențe în luna noiembrie 2015*, publicat pe site-ul www.prefecturabuzau.ro - 12 noiembrie 2015;
- *Avocatul Poporului vine la Buzău. Vezi când acordă audiențe buzoienilor!*, publicat pe site-ul www.buzaumedia.ro - 2 decembrie 2015;
- *Audiențe la Avocatul Poporului*, publicat pe site-ul www.tvsudest.ro - 2 decembrie 2015;
- *Avocatul Poporului, ultima rundă de audiențe de anul acesta*, publicat pe site-ul www.sansabuzoiana.ro și www.ziare.com - 4 decembrie 2015;
- *Reprezentantul Avocatului Poporului va acorda audiențe cetățenilor din județul Dâmbovița – 7 decembrie 2015*, publicat pe site-ul www.targoviste.info - 4 decembrie 2015;
- *Avocatul Poporului: Audiențe gratuite la Târgoviște – 7 decembrie 2015*, publicat pe site-ul www.etargoviste.ro - 4 decembrie 2015;
- *Reprezentanții Avocatului Poporului acordă audiențe pe 7 decembrie la Târgoviște*, publicat pe site-ul targovistenews.ro - 4 decembrie 2015;
- *Reprezentantul Avocatului Poporului va acorda audiențe cetățenilor din județul Dâmbovița*, publicat pe site-ul www.cjd.ro - 4 decembrie 2015;
- *Ultima rundă de audiențe pe 2015 ale Avocatului Poporului la Buzău, în această săptămână*, publicat pe site-ul opiniabuzau.ro - 8 decembrie 2015.

Biroul Teritorial Târgu-Mureș a participat la **16** emisiuni la posturile locale de televiziune și a publicat **25** articole în presa locală:

• **Interviuri/emisiuni:**

- Emisiunea *Părerea ta*, la postul Radio Târgu-Mureș, în datele de: 13 ianuarie, 13 februarie, 13 mai, 28 iulie, 4 noiembrie și 8 decembrie 2015;
- Interviu acordat postului Radio Târgu-Mureș, emisiunea Știri, referitor la realizarea de anchete în penitenciarele din România, în data de 28 ianuarie 2015;
- Emisiunea *Subiectul zilei*, la postul Antena 1 Târgu-Mureș, în data de 21 martie 2015;
- Interviu acordat Televiziunii maghiare din Transilvania în legătură cu recursul în interesul legii privind legalitatea hotărârilor consiliilor locale privind procedura ridicării autovehiculelor staționate neregulamentar, în data de 16 aprilie 2015;
- Emisiunea *Probleme cotidiene*, la postul Antena1 Târgu-Mureș, în datele de 20 și 21 iunie 2015;
- Emisiunea *Focus*, la postul Antena 1 Târgu-Mureș, în datele de: 6 și 7 august, 19 și 20 septembrie și 4 decembrie 2015.

• **Articolele:**

- *Audiențe la Avocatul Poporului*, publicat în Informația Harghitei: 20 ianuarie, 16 februarie, 24 martie, 28 aprilie, 26 mai, 23 iunie, 22 iulie, 23 septembrie, 27 octombrie și 24 noiembrie 2015;
- *Nep Ugyvedje*, publicat în Cotidianul Harghita Nepe: 21 ianuarie, 16 februarie, 28 aprilie, 23 iunie, 22 iulie, 24 septembrie, 26 octombrie și 24 noiembrie 2015;
- *Nep Ugyvedje*, publicat în Cotidianul Csiki Hirlap - 24 martie 2015;

- *Nep Ugyvedje Csikszeredaban*, publicat în Cotidianul Csiki Hirlap, din datele de: 28 aprilie, 21 iulie, 24 septembrie 2015;
- *Nep Ugyvedje-kihallgatas*, publicat în Cotidianul Harghita Nepe - 27 mai 2015;
- *Csikszeredaban a nep ugyvedje*, publicat în Cotidianul Csiki Hirlap: 26 și 27 octombrie 2015.

Biroul Teritorial Timișoara a participat la o emisiune la posturile locale de radio și televiziune:

- Emisiunea radio "Vestul Zilei" – în direct cu ascultătorii, în data de 25 martie 2015.

Comunicate de presă ale birourilor teritoriale

Biroul Teritorial Brașov:

- Comunicate de presă privind *desfășurarea de audiențe în Municipiul Sfântu Gheorghe*, transmise mass-mediei locale în lunile: august, septembrie, octombrie, noiembrie și decembrie 2015.

Biroul Teritorial Constanța:

- Comunicate de presă referitoare la *programarea audiențelor* acordate în lunile: ianuarie, februarie, martie, aprilie, mai, iunie, iulie, august, septembrie, octombrie și noiembrie 2015, au fost afișate atât pe site-ul Instituției Prefectului Județului Tulcea, cât și la sediul tuturor primăriilor din județul Tulcea, pentru informarea tulcenilor și transmise mass-media locale.

CAPITOLUL VII

DOMENIUL DREPTURILE OMULUI, EGALITATE DE ȘANSE ÎNTRE BĂRBAȚI ȘI FEMEI, CULTE RELIGIOASE ȘI MINORITĂȚI NAȚIONALE

În anul 2015, domeniului drepturile omului, egalitate de șanse între bărbați și femei, culte religioase și minorități naționale i-au fost repartizate spre analiză și soluționare un număr de 1222 petiții, ceea ce reprezintă un procent de 13,8 % din totalul petițiilor înregistrate la instituția Avocatul Poporului.

În vederea clarificării/soluționării problemelor semnalate, în cazul a 200 dintre petiții au fost efectuate demersuri la autoritățile publice. În situația în care aspectele semnalate de către petenți nu au intrat în sfera de competență a instituției, aceștia au fost îndrumați fie către instituțiile abilitate de lege să soluționeze problemele lor, fie li s-au dat lămuriri detaliate cu privire la calea legală ce o aveau de urmat.

Cele 1222 de petiții analizate în cadrul domeniului au fost structurate astfel:

- 1) Drepturile omului - 717 de petiții;**
- 2) Egalitate de șanse între bărbați și femei, culte religioase și minorități naționale - 19 petiții;**
- 3) Alte drepturi analizate - 486 de petiții.**

Aria de competență a domeniului cuprinde un număr semnificativ de drepturi și libertăți cetățenești. Deși denumirea domeniului cuprinde sintagma „drepturile omului”, nu toate sesizările au intrat în sfera de competență a acestuia.

În anul 2015, la fel ca și în anii precedenți, au existat colaborări pe care domeniul le-a avut cu diverse autorități, întâlniri cu reprezentanții unor organizații neguvernamentale, precum și participare la seminarii și alte activități specifice.

De asemenea, subliniem buna colaborare interinstituțională, în vederea soluționării cazurilor semnalate de către petiționari, în special cu Ministerul Afacerilor Externe, Autoritatea Națională pentru Cetățenie, Serviciul Comisariatului Județean Galați al Gărzii Naționale de Mediu, Administrația Străzilor București, Casa O.P.S.N.A.J., Registrul Național de Celule Stem etc.

SECȚIUNEA 1

DREPTURILE OMULUI

În cursul anului 2015, în secțiunea drepturile omului, s-au primit sesizări care au vizat încălcări ale dreptului la informație, dreptului de petiționare, dreptului la ocrotirea sănătății, dreptului la un mediu sănătos, dreptului la învățătură, dreptului persoanei vătămate de o autoritate publică.

Totodată, obiectul petițiilor adresate a vizat și încălcarea principiului egalității în drepturi, încălcarea dreptului la viață și la integritate fizică și psihică, precum și a dreptului la un nivel de trai decent.

În continuare, prezentăm o situație a petițiilor soluționate în limitele competenței prevăzute prin lege, în ordinea drepturilor încălcate:

Egalitatea în drepturi (art. 16 din Constituție)

Principiul egalității în drepturi garantează egalitatea în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări, și se află într-o legătură intrinsecă cu dispozițiile art. 4 alin. (2) din Constituție care determină criteriile nediscriminării: sexul, rasa, culoarea, originea etnică sau socială, caracteristicile genetice, limba, religia sau convingerile, opiniile politice sau de orice altă natură, apartenența la o minoritate națională, averea, nașterea, un handicap, vârsta sau orientarea sexuală.

Petițiile analizate au fost în număr de 17, iar în urma examinării acestora, nu am constatat vreo stare de discriminare între diferiții beneficiari ai unor drepturi sau libertăți, acerstea fiind recunoscute în aceleași condiții și în aceleași limite tuturor persoanelor vizate de actul normativ în cauză. În principal, au fost semnalate posibile încălcări ale dispozițiilor Legii nr. 1/2011 a Educației naționale, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

Dosar nr. 1857/2015: P.M. ne-a solicitat sprijin deoarece prin neaplicarea prevederilor art. 55 alin (2) din Regulamentul privind organizarea și desfășurarea concursului de admitere la studii universitare de licență, la facultățile Academiei de Poliție “Alexandru Ioan Cuza” - 2015, nu putea susține proba la limba străină (la limba spaniolă – la care s-a pregătit), întrucât limba spaniolă (în baza unei decizii interne a Universității luate ulterior depunerii dosarului) a fost eliminată din probele de concurs. Urmare demersurilor întreprinse de către instituția Avocatul Poporului la Academia de Poliție “Alexandru Ioan Cuza”, prin adresa înregistrată la instituția Avocatul Poporului cu nr. 4308/2015, am primit un răspuns din care rezulta faptul că art. 55 alin. (2) din Regulament privind organizarea și desfășurarea concursului de admitere la studii universitare de licență, în facultățile “Academiei de Poliție Alexandru Ioan Cuza”, în anul universitar 2015, a fost remodificat, în sensul reclamației făcute de petent.

Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică (art. 22 din Constituție)

Prin art. 22 din Constituție sunt reglementate și garantate trei drepturi fundamentale într-un unic conținut normativ și anume, dreptul la viață, dreptul la integritate fizică și dreptul la integritate psihică. Acestea sunt ocrotite de Constituție față de toate subiectele de drept, deci atât față de autoritățile publice, cât și față de ceilalți cetățeni. Formularea dispozițiilor acestui articol nu lasă niciun dubiu cât privește obligația generală, a tuturor subiectelor de drept, de a respecta viața, integritatea fizică și integritatea psihică a persoanei. Este adevărat că autoritățile publice au obligații sporite în acest domeniu, dar textul nu trebuie interpretat ca referindu-se numai la acesta.

În contextul unei posibile încălcări a dreptului la viață și la integritate fizică și psihică au fost analizate 2 petiții, iar instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu, în cazul unei persoane care a decedat ca urmare a plăgilor cauzate de mușcătura unui câine

comunitar, verificând respectarea dispozițiilor prevăzute de O.U.G. nr. 155/2001 privind aprobarea programului de gestionare a câinilor fără stăpân.

Menționăm, totodată, că în secțiunea de față au fost analizate și petiții care au făcut obiectul reglementărilor Legii nr. 46/2007 privind drepturile pacienților, cu modificările și completările ulterioare.

FIȘĂ DE CAZ

Sesizare din oficiu. Dosar nr. 11026/2015

La data de 10 august 2015, instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu cu privire la cazul unei femei de 66 ani care a decedat, după ce a fost mușcată de un câine fără stăpân.

Urmare acestui incident, instituția Avocatul Poporului a solicitat informații Direcției Sanitare și pentru Siguranța Animalelor (D.S.V.S.A.) Argeș, respectiv Consiliului Local Bughea de Jos, cu privire la măsurile dispuse, precum și la strategia de prevenire a apariției unor incidente asemănătoare în viitor.

D.S.V.S.A. Argeș, prin adresa nr. 24901 din 28.09.2015, înregistrată la instituția Avocatul Poporului cu nr. 12846 din 28 septembrie 2015 a comunicat că implementarea și derularea programului de gestionare a câinilor fără stăpân, în conformitate cu Legea nr. 258/26.09.2013, art. 1 alin. (1) - (3) aparține în exclusivitate Consiliilor Locale, respectiv Consiliului General al Municipiului București. D.S.V.S.A. Argeș s-a implicat în această problemă prin informarea proprietarilor de câini și a consiliilor locale privind importanța identificării acestora, în vederea imunizării împotriva rabiei.

În cadrul verificărilor efectuate la cabinetul medical veterinar din localitate cu privire la catagrafia câinilor, s-a constatat existența unui număr de 450 de câini cu stăpân, din care au fost individualizați 402 câini, prin aplicarea unor mijloace permanente de identificare-microcipuri care respectă cerințele standardului ISO 11784 și a standardului ISO 11785 ce poate fi citit de către un dispozitiv de citire compatibil cu standard ISO 11785. Pe teritoriul județului Argeș existau cinci centre pentru colectarea, creșterea și îngrijirea câinilor fără stăpân, înregistrate cu Certificat de Înregistrare Sanitar Veterinar, după cum urmează: comuna Moșoaia - 2 centre; orașul Mioveni - 1 centru, Municipiul Curtea de Argeș - 2 centre.

Direcția Sanitară Veterinară și Pentru Siguranța Alimentelor Argeș a precizat că, în vederea prevenirii unor astfel de incidente regretabile, se impune o implicare efectivă a primăriilor și consiliilor locale, precum și adoptarea unei legislații care să limiteze numărul de câini existenți în proprietatea unor persoane fizice care nu își asumă responsabilitățile, de a reduce posibilitatea de mișcare a acestora pe domeniul public sau pe alte proprietăți.

Având în vedere răspunsurile primite din partea autorităților chestionate, am revenit cu a nouă adresă în atenția Consiliului Local al comunei Bughea de Jos, solicitând a ne informa în legătură cu măsurile întreprinse în vederea implementării programului de gestionare a câinilor fără stăpân, precum și informații referitoare la solicitarea de fonduri pentru implementarea programului de gestionare a câinilor fără stăpân.

Totodată, au fost trimise adrese la: D.S.V.S.A. Argeș pentru a se comunica modalitatea prin care s-a urmărit aplicarea prevederilor Ordonanței nr. 155/2001 privind aprobarea programului de gestionare a câinilor fără stăpân și dacă au fost aplicate eventuale sancțiuni, precum și la Poliția Municipiului Câmpulung - Biroul de Investigații Criminale.

Primăria comunei Bughea de Jos a menționat faptul că intenționează să aloce fonduri din bugetul anului 2016 pentru înființarea serviciului de gestionare a câinilor fără stăpân și să solicite sprijin financiar la Consiliul Județean Argeș. De asemenea va colabora cu instituția specializată pentru identificarea și gestionarea câinilor fără stăpân de pe raza comunei, în regim de serviciu externalizat.

Urmare răspunsului primăriei Bughea de Jos, am revenit prin adresa nr. 11026 din 25 noiembrie 2015, solicitând proiectul de buget pentru anul viitor, în care este prevăzut a se înființa serviciul de gestionare a câinilor fără stăpân.

Inspectoratul de Poliție Județean Argeș a comunicat, prin adresa nr. 72086 din 29.10.2015 că este în derulare o anchetă, deschizându-se cu această ocazie dosarul nr. 1737/P/2015, în care se efectuează cercetări sub aspectul săvârșirii infracțiunii prevăzute și pedepsite de art. 192 din Codul Penal.

La data de 06 ianuarie 2016, Inspectoratul de Poliție al Județului Argeș a transmis adresa nr. 200031, prin care a informat instituția Avocatul Poporului în legătură cu adresa prin care a solicitat Serviciului De Medicină Legală Argeș raportul de constatare medico-legală necroptică, întocmit cu această ocazie.

D.S.V.S.A. Argeș a precizat prin adresa nr. 26513 din 14.11.2015, înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 15712 din 17 noiembrie 2015 că în conformitate cu legislația în vigoare, câinele a fost capturat și transportat la adăpostul de câini fără stăpân al „Asociației Anima” din Câmpulung Muscel, jud. Argeș. De asemenea, s-a recomandat Primăriei Bughea de Jos, să continue demersurile către autorități în vederea obținerii fondurilor necesare funcționării unui serviciu specializat pentru gestionarea câinilor fără stăpân, conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 155/2001. S-a aplicat, totodată, o sancțiune contravențională în valoare de 3000 lei, conform dispozițiilor art. 3, lit. a), pct. 5 din H.G. nr. 984/2005, primarului localității Bughea de Jos, pentru permiterea accesului câinilor în locuri publice, atacul câinelui comunitar având loc pe un drum public. Dosarul se află în curs de soluționare.

Dreptul la viața intimă, familială și privată (art. 26 din Constituție)

Respectarea și ocrotirea personalității umane reprezintă o valoare supremă. Autoritățile publice au obligația de a ocroti și de a respecta viața intimă, familială și privată a cetățenilor și de a lua toate măsurile conferite de lege în acest sens.

Libera dezvoltare a personalității umane și demnitatea omului, valori proclamate chiar în art.1 din Constituția României, nu pot fi concepute fără respectarea și ocrotirea vieții intime, familiale și private. Dreptul la respectul și ocrotirea vieții intime, familiale și private face parte din categoria drepturilor și libertăților fundamentale, având un conținut complex.

Astfel, și dispozițiile art. 12 ale Declarației Universale a Drepturilor Omului, stabilesc faptul că: *„Nimeni nu va fi obiectul unor imixțiuni arbitrare în viața sa particulară, în familia sa, în domiciliul său ori în corespondență, nici al unor atingeri ale onoarei sau reputației sale. Orice persoană are dreptul la protecția legii împotriva unor astfel de imixțiuni sau atingeri”*.

În acest context, în anul 2015 a existat o sesizare din oficiu și au fost analizate 4 petiții care au avut ca obiect respectarea dreptului la viața intimă, familială și privată, precum și prevederile Legii nr. 677/2001 privind protecția datelor cu caracter personal, cu modificările și completările ulterioare.

Societatea Academică din România a sesizat instituția Avocatul Poporului în vederea elaborării unor proceduri legale privitoare la modalitățile prin care poate fi exprimat consimțământul explicit de către pacientul internat în spital, pentru accesul la informațiile cu caracter confidențial ce privesc situația medicală a acestuia.

Au fost solicitate puncte de vedere Ministerului Sănătății și Autorității Naționale pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal. Urmare a demersurilor efectuate, Autoritatea Națională pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal a informat instituția Avocatul Poporului că este necesară o clarificare legislativă în acest domeniu, care trebuie să respecte dispozițiile exprese a Legii nr. 677/2001 cu modificările și completările ulterioare, în ceea ce privește datele cu caracter personal privind starea de sănătate a persoanei.

Ministerul Sănătății a comunicat instituției Avocatul Poporului că „în urma discuțiilor și a propunerilor transmise de către reprezentanții Societății Academice Române, a propunerilor formulate de Asociația pentru Protecția Pacienților, precum și a celor ale direcțiilor de specialitate din cadrul ministerului a fost elaborat și publicat în Monitorul Oficial nr. 384 din data de 2 iunie 2015 Ordinul nr. 673 din 28 mai 2015 privind completarea Normelor de aplicare a Legii drepturilor pacientului nr 46/2003, aprobate prin Ordinul ministrului sănătății nr. 386/2004, care la art. 10¹ prevede următoarele: (1) La internare sau pe parcursul furnizării serviciilor de sănătate, după caz, medicul curant are obligația să aducă la cunoștința pacientului faptul că are dreptul de a cere să nu fie informat în cazul în care informațiile medicale prezentate i-ar cauza suferință, precum și dreptul de a alege o altă persoană care să fie informată în locul său. (2) Acordul pacientului privind desemnarea rudelor sau prietenilor care pot fi informați despre evoluția investigațiilor, diagnostic și tratament se exprimă în scris, prin completarea formularului prevăzut în anexa care face parte integrantă din prezentele norme”.

Într-o altă petiție, care nu a format obiectul unui dosar deschis în acest sens, petentul a sesizat faptul că o societate comercială de pe raza Municipiului Odorheiu Secuiesc a utilizat datele sale cu caracter personal, respectiv nume, prenume, adresa de domiciliu și număr de telefon, fără acordul acestuia. Petentul a fost îndrumat către Autoritatea Națională de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal, în vederea unei sesizări cu caracter specific.

De asemenea, petentul a fost informat cu privire la dispozițiile Legii nr. 677/2001 privind protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date.

Dreptul la informație (art. 31 din Constituție)

Ca drept fundamental, recunoscut de Constituție, dreptul la informație asigură și garantează dreptul persoanei de a fi informată cu privire la activitatea desfășurată în cadrul instituțiilor și autorităților publice. Autoritățile și instituțiile publice au obligația de a asigura accesul tuturor la informațiile de interes public. Sunt de interes public orice informații care se referă la/sau rezultă din activitățile unei instituții sau autorități publice ce utilizează sau administrează resurse financiare publice, unei regii autonome, companii naționale, precum și oricărei societăți comerciale aflate sub autoritatea unei autorități publice centrale sau locale și la care statul român sau, după caz, o unitate administrativ-teritorială este acționar unic ori majoritar.

Principiul libertății de informare se impune ca atare, atât autorităților publice, cât și oricăror alte persoane fizice sau juridice. Mai mult, este nevoie ca însăși autoritățile statului să vegheze la asigurarea respectării dreptului la opinie și la informare, ceea ce

înseamnă că statul, pe de o parte, nu trebuie să stânjenească în niciun fel exercițiul liber al acestor drepturi, iar pe de altă parte, el trebuie să asigure exercițiul lor în scopul înfăptuirii pluralismului de opinii și de idei.

În acest an, petițiile care au vizat o posibilă încălcare a dreptului la informație au fost în număr de 476. Astfel, petenții au sesizat faptul că, deși s-au adresat autorităților publice cu cereri formulate în baza Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, solicitând autorităților publice informații care vizau activitatea sau rezultate din activitatea acestora, petițiile lor nu au fost soluționate.

FIȘA DE CAZ

Dosar nr. 3728/2015: P.G. a sesizat instituția Avocatul Poporului, nemulțumit fiind de răspunsul primit la cererea prin care a solicitat Primăriei Sectorului 6 București, lista celor 32 de imobile (data depunerii dosarelor și numărul de înregistrare) pentru care s-au aprobat contractele tehnice de execuție a lucrărilor de reabilitare termică. Urmare a demersului efectuat, Primăria Sectorului 6 București a transmis informațiile solicitate.

Dosar nr. 878/2015: V.N. a sesizat instituția Avocatul Poporului în legătură cu o posibilă încălcare a art. 31 din Constituția României, privind dreptul la informație. Din conținutul petiției și a actelor anexate, a rezultat faptul că petentul este nemulțumit de modul în care Primăria Buftea i-a soluționat cele 29 de cereri formulate în baza Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, cu modificările și completările ulterioare, informațiile solicitate încadrându-se, în opinia sa, în categoria informațiilor de interes public (modul în care s-au cheltuit banii din bugetul local, ce investiții s-au făcut, stadiul în care se află proiectul de reabilitare termică a blocurilor din orașul Buftea, datele de contact ale persoanei care se ocupă de furnizarea informațiilor de interes public, dacă primăria are în dotare un scanner). În vederea clarificării situației prezentate, am sesizat Primăria Buftea. Autoritatea publică sesizată, ca urmare a demersului întreprins de instituția Avocatul Poporului a răspuns petentului la cele 29 de cereri formulate, furnizând informațiile solicitate, făcând dovada în acest sens.

Dosar 1193/2015: D.A. a solicitat instituției Avocatul Poporului să intervină la Ministerul Sănătății, pentru a obține informații de la instituția omoloagă din Suedia, referitor la documentele necesare practicării profesiei fiicei acestuia. Ne-am adresat Ministerului Sănătății, pentru a clarifica aspectele prezentate de acesta în petiție. Prin adresa nr. FIC 19585 din 23.03.2015, Ministerul Sănătății ne-a comunicat faptul că a răspuns repetat cererii părții suedeze, prin intermediul sistemului IMI, anexând, în acest sens răspunsurile formulate. În răspuns se precizează că, în prezent, în România, profesia denumită la nivel U.E. de „*Physiotherapist*” nu se identifică unitar și nu beneficiază de o lege a profesiei, activitățile fiind parțial reglementate prin norme specifice. Acest aspect a fost adus la cunoștință autorității suedeze. Se mai precizează că, de curând, Comisia Europeană a publicat, în baza de date cu profesiile reglementate, un document întocmit privind situația profesiei de fizioterapeut din România, în care se precizează că profesia nu este reglementată. De asemenea, au fost luate măsurile de constituire a grupului de lucru, în vederea elaborării proiectului de Lege de exercitare a profesiei în cauză.

Mai mulți cetățeni din Republica Moldova și Republica Ucraina (**dosarele nr. 8574/2015, 8952/2015, 9146/2015, 9924/2015, 9925/2015, 9926/2015, 9996/2015, 10784/2015, 12742/2015, 12743/2015, 12744/2015**) au sesizat instituția Avocatul

Poporului în contextul unei posibile încălcări a prevederilor art. 5 privind cetățenia și art. 31 din Constituție, privind dreptul la informație, de către Autoritatea Națională pentru Cetățenie (A.N.C.). Petiționarii au reclamat refuzul A.N.C. de a le comunica informații referitoare la: data la care urmează a fi analizată cererea de redobândire a cetățeniei române, demersurile suplimentare întreprinse de către A.N.C. în vederea emiterii avizelor consultative de către instituțiile avizatoare, soluționarea cererii de prorogare a termenului de depunere a jurământului de credință față de România. Ca și în anii precedenți, autoritatea sesizată a răspuns prompt instituției Avocatul Poporului și a furnizat informații detaliate cu privire la aspectele semnalate, majoritatea cererilor de redobândire a cetățeniei române fiind soluționate.

Dosar nr. 3220/2015: A.L. a semnalat instituției Avocatul Poporului refuzul Autorității de Management P.O.S.D.R.U. din cadrul Ministerului Fondurilor Europene de a i se transmite, în copie, o serie de informații statistice privind proiectele scrise și implementate, în anul 2009, indiferent de beneficiar. Am considerat că cererea petentului este întemeiată, datele făcând parte din categoria informațiilor de interes public și am sesizat autoritatea publică în cauză. Urmare acestui demers, Autoritatea de Management P.O.S.D.R.U. a comunicat petentului datele statistice solicitate.

Dreptul la învățătură (art. 32 din Constituție)

Dreptul la învățătură, prevăzut de art. 32 din Constituție, este considerat o parte a dreptului la educație, iar dreptul la educație constituie o premisă pentru exercitarea celorlalte drepturi ale omului. Niciun drept recunoscut unui individ, care nu se bucură de apanajul educației, nu poate fi în mod propriu realizat, în lipsa unui grad minim de cunoștințe dobândite prin accesul la o formă elementară de educație.

În acest an, petițiile care au avut ca obiect o posibilă încălcare a Legii nr. 1/2011 a Educației naționale, cu modificările și completările ulterioare au fost în număr de 11.

Dosar nr. 11945/2015 : G.C. își exprima nemulțumirea față de situația creată în urma completării "Formularului de înregistrare a grupului țintă-Formularul individual de înregistrare", punctul II, pagina 1 și 2 din formular, referitor la nivelul ultimei instituții de învățământ absolvite, respectiv instituție de învățământ superior de scurtă durată pentru care nu există rubrică distinctă (individuală) de încadrare a participantului.

Din analiza petiției a rezultat faptul că petentul, în calitate de participant în proiectul "Simpract-tranziția de la școală la viața activă prin practica și crearea de întreprinderi simulate", proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial "Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013" și implementat de către Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic, în calitate de Organism Intermediar gestionar al Domeniului Major de Intervenție 2.1, a întâmpinat dificultăți la completarea formularului de înregistrare în grupul-țintă, deoarece forma de învățământ absolvită de acesta este una atipică pentru structura actuală a sistemului național de învățământ și nu este evidențiată în mod distinct pe formularul de mai sus.

Din documentele anexate petiției supusă atenției instituției Avocatului Poporului a rezultat faptul că petentul a întreprins demersuri la autoritățile de resort și a solicitat sprijin pentru rezolvarea problemei semnalate.

Prin adresa nr. CNDIPT_OI/15013/19.08.2015, Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic – Organism Intermediar P.O.S.D.R.U. i-a comunicat

faptul că documentul la care acesta face referire a fost conceput pornind de la structura sistemului național de învățământ de la nivelul anilor 2006-2007 și s-a intenționat ca acesta să fie aplicat tuturor persoanelor participante, în calitate de grup-țintă, la proiectele finanțate în cadrul P.O.S.D.R.U.

De asemenea, s-a menționat faptul că s-a optat pentru formatul de mai sus, motivat de împrejurarea că formele de organizare a învățământului din România au fost diferite, în funcție de legislația din domeniu, aplicabilă în acele perioade de timp, motiv pentru care s-a apreciat ca fiind total inefficientă enumerarea tuturor formelor de învățământ consacrate.

Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic i-a transmis petentului că nu poate formula o opinie fermă cu privire la modalitatea de completare a secțiunii II din formular, deoarece datele pe care acesta le-a pus la dispoziție sunt insuficiente. De asemenea, a apreciat ca fiind utilă analizarea diplomei de absolvire a instituției de învățământ superior de scurtă durată absolvită la care face referire și, nu în ultimul rând, petentul a fost asigurat de faptul că situația expusă va fi supusă atenției Autorității de Management pentru Programul Operațional Capital Uman în vederea îmbunătățirii formularelor specifice.

Față de conținutul răspunsului anexat de către petent am constatat că data formulării acestuia coincide cu data limită de participare la "Școala de vară SIMPRACT"-Hotel Delta, din stațiunea Jupiter, respectiv 19 august 2015, motiv pentru care am solicitat clarificări Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic. Autoritatea publică sesizată ne-a informat că a primit solicitările de la instituțiile sesizate concomitent cu data limită de înscriere, iar petentul a fost informat în timp util că are posibilitatea să se înscrie la cursul mai sus-menționat, acesta făcând parte din grupul țintă de participanți, neîntâmpinând niciun impediment în acest sens.

Dosar nr. 12084/2015 : C.B. s-a adresat instituției noastre și ne-a sesizat în contextul prevederilor art. 32 din Constituție privind dreptul la învățătură, motivat de împrejurarea că în vederea soluționării problemelor cu care se confruntă s-a adresat în două rânduri Inspectoratului Școlar Județean Vaslui. Solicitățile erau legate de situația școlară a fiului acestuia și de conduita cadrelor didactice și ale reprezentanților Inspectoratului Școlar Județean Vaslui. Concret, fiul petiționarului a întâmpinat reale probleme de acomodare în unitățile de învățământ în care și-a desfășurat activitatea școlară, culminând cu starea de repetenție cauzată de scăderea, în mod repetat, a notei la purtare și chiar eliminarea dintr-una din unitățile de învățământ. Față de toate aceste aspecte, petentul s-a adresat în două rânduri Inspectoratului Școlar Județean Vaslui, în vederea punerii la dispoziția sa a tuturor documentelor întocmite cu ocazia evaluărilor la care a fost supus fiul acestuia și pentru constituirea unei comisii formată din cadre didactice din afara unității de învățământ, unde acesta studiază în prezent, care să evalueze, în mod concret, cunoștințele minorului, pentru a se putea aprecia obiectivitatea măsurii de scădere a notei la purtare.

Referitor la conținutul petițiilor adresate, am considerat oportun să ne adresăm Inspectoratului Școlar Județean Vaslui și Ministerului Educației și Cercetării Științifice pentru a le supune atenției situația creată și a solicita informații despre rezolvarea acesteia.

Ministerul Educației și Cercetării Științifice ne-a comunicat că a transmis petentului răspunsul formulat referitor la petiția acestuia din data de 05.08.2015, în sensul în care i-a comunicat faptul că a direcționat sesizarea către Inspectoratul Școlar Județean Vaslui. De asemenea, Ministerul Educației și Cercetării Științifice ne-a informat că memoriile

petentului adresate Inspectoratului Școlar Județean Vaslui au primit răspunsul, care a fost, de asemenea, comunicat și ministerului.

Ca urmare a aspectelor verificate și analizate de Inspectoratul Școlar Județean Vaslui, ministerul a formulat și a transmis un răspuns punctual referitor la situația prezentată de către petiționar. Totuși, față de conținutul răspunsului primit, cadrul legal existent, precum și complexitatea speței, pentru verificarea aspectelor semnalate de către petent, sub aspectul respectării dispozițiilor legale incidente în cauză, am revenit cu solicitarea ca autoritățile competente să ne comunice în ce măsură prevederile secțiunii 13 din Legea nr. 1/2011 a Educației naționale, respectiv dispozițiile art. 48, ale art. 50 și ale art. 54 privind învățământul special și special integrat au reprezentat o opțiune pentru părinții elevului, opțiune ce, apreciem noi, urma a fi semnalată și comunicată de psihopedagogul/psihopedagogii care a/au evaluat situația acestuia.

Din documentele puse la dispoziție de Inspectoratul Școlar Județean Vaslui a rezultat că minorul a fost evaluat din punct de vedere psihopedagogic, iar datele psihosociale au fost rezumate într-o evaluare lapidară în care s-a reținut doar faptul că elevul manifestă un comportament deviant, nerespectând prevederile regulamentului școlar.

Ca urmare a datelor puse la dispoziție și văzând conținutul evaluării de mai sus, am solicitat, de asemenea, să fim informați dacă s-a constatat că minorul are cerințe educaționale speciale și dacă a fost stabilit gradul de deficiență al acestuia în comisia constituită în acest sens în cadrul Centrului județean de resurse și asistență educațională. Față de toate aceste împrejurări, am apreciat ca fiind utilă revenirea la Inspectoratul Școlar Județean Vaslui, solicitându-le să ne comunice, raportat la situația de fapt, documentele depuse la dosarul personal al elevului întocmite cu ocazia evaluării psihopedagogice.

De asemenea, s-a apreciat util a se solicita, ca urmare a interpelării persoanelor implicate în aceste evaluări, informații despre o eventuală recomandare de conduită terapeutică ce ar trebui avută în vedere de părinții minorului.

Am transmis, de asemenea, o solicitare tatălui minorului (având calitatea de petiționar), pentru informare asupra demersurilor efectuate până în prezent, cât și pentru a ne putea edifica cu certitudine dacă acestuia i-au fost făcute recomandări cu privire la eventuale demersuri psihoterapeutice, precum și dacă reprezentanții unităților de învățământ au emis recomandări, în sensul direcționării minorului către un sistem educațional special și dacă da, ce au făcut în acest sens, raportat la interesul superior al minorului.

Cazul se află în curs de instrumentare și soluționare.

Dreptul la ocrotirea sănătății (art. 34 din Constituție)

Statul are obligația constituțională de a lua măsuri pentru asigurarea igienei și a sănătății publice, garantând dreptul la ocrotirea sănătății. Această obligație are caracter general și impune statului să asigure, atât prin legislația adoptată, dar mai ales prin aplicarea concretă a acesteia, accesul la servicii medicale de calitate.

Ocrotirea sănătății are la bază sistemul de instituții, reglementări și politici ale statului care au drept scop asigurarea stării de sănătate a populației în general și a individului în particular.

Dreptul la ocrotirea sănătății reprezintă sistemul de norme juridice în vigoare, adoptate de Parlament, Guvern și autoritățile publice centrale ce reglementează modul de funcționare a sistemului de ocrotire a sănătății, precum și modul în care omul poate să-și realizeze dreptul individual la sănătate.

Dreptul individual la sănătate presupune, pe de o parte, posibilitatea omului de a cere de la instituțiile medicale și de la alte instituții publice să asigure serviciile prevăzute de lege pentru asigurarea sănătății, iar pe de altă parte, obligația acestora de a le acorda.

Garantarea dreptului la ocrotirea sănătății a făcut obiectul a 129 de petiții, 6 sesizări din oficiu și o recomandare, fiind semnalate posibile încălcări ale Legii nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată, precum și ale Legii nr. 46/2003 privind drepturile pacientului, cu modificările și completările ulterioare. De asemenea, în cazul sesizării din oficiu privind furnizarea agentului termic în Bazinul Valea Jiului au fost avute în vedere și prevederile Legii nr. 325/2006 a serviciului public de alimentare cu energie termică.

Petițiile au avut ca obiect nemulțumiri ale persoanelor care au calitatea de asigurat în sistemul de asigurări medicale românesc și au vizat: asigurarea celui mai nou tratament medical pentru bolnavii de hepatită C, rambursarea unor cheltuieli medicale, deficiențe în eliberarea cardurilor de sănătate, nerecunoașterea calității de asigurat de către unele case județene de asigurări de sănătate. De asemenea, unele dintre acestea au vizat și drepturile persoanelor bolnave de cancer sau a celor infectate cu virusul HIV.

FIȘA DE CAZ

Sesizare din oficiu. Dosar nr. 1060/2015.

C.P., împreună cu alți 42 de petiționari (la data aprobării sesizării din oficiu), a solicitat, imperativ, aplicarea noului tratament privind hepatita C - “interferon free”, petenții reclamând: nerespectarea dreptului la viață și la ocrotirea sănătății, tergiversarea răspunsului de către autorități (Ministerul Sănătății, C.N.A.S., Cancelaria Primului Ministru, A.N.M.D.M.), faptul că răspunsurile primite de la autorități nu conțineau soluții viabile, lipsa de reacție a autorităților române la documentele puse la dispoziție de către petenți, din care rezulta faptul că noile terapii se aplică deja în spațiul Uniunii Europene, inclusiv în Bulgaria - fiind aprobate de European Union Agency, dar și în spațiul non-UE, ca în Egipt și India, lipsa din farmacii a noilor medicamente specifice noului tratament, ca de exemplu: Harvoni, Sovaldi, Viekirax etc.; virusul hepatitei C “*a căpătat un fel de imunitate*” la terapiile clasice, pierderea locului de muncă din cauza evoluției bolii etc. (Majoritatea petenților care s-au adresat instituției Avocatul Poporului a precizat că sunt în gradul de evoluție al bolii fibroză F4 - ciroză).

Urmare a petițiilor primite, **instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu** și s-a adresat Ministerului Sănătății și Agenției Naționale a Medicamentului și a Dispozitivelor Medicale - A.N.M.D.M. (la Agenție prin două comunicări). Întrucât nu s-a primit niciun răspuns de la Agenția Națională a Medicamentului și a Dispozitivelor Medicale, Avocatul Poporului a aprobat efectuarea unei anchete în data de 6 mai 2015. Conform minutei încheiate, autoritatea, în baza Ordinului nr. 387/2015 în lunile aprilie – mai 2015 a emis Deciziile nr. 365/2015, 366/2015, 367/2015, 375/2015, 381/2015, prin care s-a autorizat posibilitatea includerii condiționate în Lista cuprinzând denumirile comune internaționale corespunzătoare medicamentelor de care beneficiază asigurații a 4 medicamente din gama noilor tratamente privind hepatita C.

De asemenea, potrivit precizărilor A.N.M.D.M., Ministerul Sănătății a numit Comisia de expertiză în domeniu – pentru elaborarea procedurilor (condițiile în care asigurații vor beneficia de noile tratamente). În paralel, C.N.A.S. a elaborat o nouă metodologie de achiziții (cost/volum/rezultat). În data de 13 mai 2015, instituția Avocatul Poporului a transmis o comunicare Casei Naționale de Asigurări de Sănătate - C.N.A.S., în

care s-a solicitat o “Foaie de parcurs” privind implementarea programului privind tratarea patologiilor infecțioase, transmisibile, cu impact major asupra sănătății publice (respectiv punerea în aplicare a Ordinului Ministrului Sănătății nr. 387/2015), și informarea instituției Avocatul Poporului a datei când primul pacient bolnav de hepatita C va beneficia efectiv de noile tratamente.

Întrucât în răspunsul transmis, C.N.A.S. nu a transmis și o “Foaie de parcurs” privind implementarea noului program referitor la tratarea hepatitei C și în condițiile intrării în vigoare a OUG nr. 12/2015 - care asigura cadrul legal pentru ca noile tratamente privind hepatita C să poată fi implementate încă din acest an, Avocatul Poporului a emis Recomandarea nr. 7/2015 prin care a solicitat să se ia de îndată măsuri de aplicare a prevederilor O.U.G. nr.12/2015 referitor în special la finalizarea procedurilor de încheiere a contractului între unul din deținătorii autorizației de punere pe piață a noului produs privind tratarea hepatitei C și Casa Națională de Asigurări de Sănătate, în condițiile legii.

C.N.A.S. ne-a transmis răspunsul la Recomandare, din care rezulta faptul că s-au finalizat procedurile de implementare a noilor terapii privind tratarea hepatitei C. De asemenea, instituția Avocatul Poporului a monitorizat toate informațiile apărute în mass-media (după primirea răspunsului de la C.N.A.S.) privind finalizarea procesului de introducere a noilor terapii referitoare la tratarea hepatitei C (“interferon free”) și le-a pus la dispoziția petenților – din care a rezultat faptul că noul tratament va putea fi aplicat până la sfârșitul anului 2015 (informație încă neconfirmată oficial de autorități).

Sesizare din oficiu. Dosar nr. 13695/2015

În data de 9 octombrie 2015, la postul de televiziune România TV a apărut o știre în care se menționează faptul că un bărbat de 87 de ani, din Cluj Napoca, a fost plimbat timp de trei ore între secțiile Spitalului Clinic Județean de Urgență Cluj-Napoca și Spitalul Clinic de Boli Infecțioase Cluj-Napoca, ulterior știrea fiind prezentată și în principalul jurnal de știri al Televiziunii Române, la ora 20.00. Bărbatul a fost adus la Unitatea de Primiri Urgențe a Spitalului Județean de Urgență din Cluj-Napoca, în jurul orei 22:00, dar medicii de gardă au apreciat că este un caz neurologic și a fost trimis la secția de specialitate. La ieșirea din Unitatea de Primiri Urgențe, acesta se afla deja în comă și era paralizat, după afirmațiile aparținătorilor acestuia. Controlul neurologic a fost efectuat în ambulanță și a identificat o problemă de natură infecțioasă, motiv pentru care pacientul a fost direcționat către Spitalul Clinic de Boli Infecțioase Cluj-Napoca. În unitatea medicală respectivă nu existau locuri la Anestezie Terapie Intensivă.

Precizăm faptul că din informațiile puse la dispoziție pe site-ul Spitalului Județean de Urgență Cluj-Napoca, secțiile de neurologie, Unitatea de primiri urgențe, precum și Spitalul Clinic de Boli Infecțioase Cluj-Napoca nu au sediul la aceeași adresă.

În toată această perioadă de timp, aparținătorii pacientului au fost lăsați să aștepte, fără a le fi pusă la dispoziție nici o informație medicală referitoare la pacient, motiv pentru care au cerut explicații în acest sens, ocazie cu care au fost dați afară, fiind necesară intervenția poliției.

Internarea pacientului a avut loc la ora 04:00 a.m. În știre se menționează, de asemenea, că familia pacientului l-a dus pe acesta la Unitatea de primiri Urgențe și în data de 14 septembrie 2015, de unde a fost trimis la Secția de Neurologie și apoi acasă. După 2 zile, familia a chemat din nou ambulanța și, după un scurt tratament, a fost trimis din nou acasă, cu recomandare de internare într-un azil.

Astfel, am sesizat Spitalul Județean de Urgență din Cluj-Napoca și Spitalul Clinic de Boli Infecțioase Cluj-Napoca, pentru clarificarea următoarelor aspecte:

- verificarea împrejurărilor producerii evenimentului;
- protocolul de practică medicală elaborat la nivelul Spitalului Județean de Urgență din Cluj-Napoca și Spitalului Clinic de Boli Infecțioase Cluj-Napoca pentru situația mai sus menționată și temeiul legal care-l reglementează;
- măsurile luate de autoritățile în cauză pentru prevenirea producerii unor asemenea evenimente pe viitor.

Instituțiile de mai sus au transmis răspunsuri intermediare, care necesită clarificări.

Cazul se află în continuare în analiza instituției, formulându-se întrebări suplimentare în vederea stabilirii cu exactitate a situației de fapt.

Sesizare din oficiu. Dosar 11490/2015.

În data de 27 august 2015, Avocatul Poporului a luat la cunoștință, dintr-o știre furnizată de Radio PRO FM, despre situația a zeci de persoane din Municipiul Deva și bazinul Valea Jiului care ar putea intra în iarnă fără căldură și apă caldă, din cauza lipsei stocurilor de cărbune în depozitele termocentralelor Mintia și Paroșeni. Acestea furnizează agent termic în orașele Deva, Lupeni, Vulcan și Petroșani. Potrivit reprezentanților termocentralelor Deva și Paroșeni, în depozite există un deficit de cărbune care pune în pericol funcționarea continuă a celor două grupuri energetice.

Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu, în baza aspectelor prezentate de mass-media și a demarat procedura specifică de investigare, prin solicitarea de informații autorităților publice din orașele menționate, în știre, solicitând să ne comunice măsurile dispuse, precum și strategia de prevenire a apariției unor incidente asemănătoare, pentru viitor.

S-au transmis adrese următoarelor autorități: Primăria Municipiului Petroșani, Consiliul Local Petroșani, Primăria Vulcan, Consiliul Local Vulcan, Primăria Lupeni, Consiliul Local Lupeni, Primăria Deva și Consiliul Local Deva.

Întrucât răspunsurile autorităților au fost contradictorii, ne-am adresat Ministerului Energiei, Întreprinderilor Mici și Mijlocii și Mediului de Afaceri, care ne-a informat că are cunoștință despre termoficarea localităților din Valea Jiului și din Municipiul Deva, aceasta fiind o prioritate pentru minister, precum și situația economică și financiară a Societății Complexului Energetic Hunedoara, ca producător de energie electrică și termică pe bază de huilă și furnizor de servicii tehnologice de sistem, necesare funcționării sigure și stabile a Sistemului Electroenergetic Național.

Ministerul elaborează, în fiecare an, Programul de iarnă în domeniul energetic pentru perioada anotimpului friguros. În vederea elaborării acestui document, informațiile primite de la Complexul Hunedoara indicau un stoc necesar de huilă, la finele lunii septembrie 2015, de cca. 120 mii tone.

La data la care ne-am adresat ministerului, stocul de huilă aflat în depozitele de la Mintia și Paroșeni depășea deja 30.000 tone, ministerul depunând toate eforturile pentru suplimentarea acestuia și pentru asigurarea agentului termic către populație.

Analizele și variantele care să susțină o soluție viabilă pentru asigurarea stocului necesar de huilă se aflau în preocuparea Complexului Energetic Hunedoara, a Ministerului Energiei, Întreprinderilor Mici și Mijlocii și Mediului de Afaceri și a Guvernului României.

Am revenit cu o nouă intervenție la minister, solicitând a ne ține la curent cu demersurile pe care le întreprinde pentru asigurarea agentului termic astfel ca, pe parcursul iernii 2015-2016, populația din bazinul Valea Jiului să nu fie afectată.

Sesizare din oficiu. Dosar 16788/2015.

Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu la data de 7 decembrie 2015, privind posibila încălcare a dreptului fundamental la ocrotirea sănătății, prevăzut de art. 34 din Constituție, ca urmare a unei știri furnizate de portalul www.realitatea.net, în care se semnală situația creată în sistemul medical, din cauza blocării cardului de sănătate. Având în vedere acest aspect, am solicitat Casei Naționale de Asigurări de Sănătate, solicitând să ne comunice măsurile dispuse, precum și strategia de prevenire a apariției unor incidente asemănătoare. Dosarul se află în continuare în atenția instituției Avocatul Poporului.

Dosar nr. 12323/2015: L.V. a solicitat ajutor pentru fiul său diagnosticat cu leucemie acută limfoblastică. Singura persoană compatibilă era fratele acestuia, aflat într-un penitenciar în Irlanda. Față de aspectele prezentate, ne-am adresat: Ministerului Justiției, Ministerului Sănătății, Direcției Consulare din cadrul Ministerului Afacerilor Externe, precum și Registrului Național de Celule Stem pentru a obține clarificări.

Urmare a demersurilor efectuate la aceste autorități, Direcția Relații Consulare a transmis instrucțiunile necesare, Ambasadei României la Dublin, pentru contactarea autorităților irlandeze competente, în vederea identificării unei soluții vizând facilitarea transplantului de celule stem de la potențialul donator, aflat în Irlanda, către beneficiarul din România.

Reprezentantul ambasadei a obținut acordul autorităților penitenciare irlandeze pentru a i se recolta celule stem fratelui petentului care se afla închis în Irlanda. Registrul Național de Celule Stem a confirmat că poate asigura transportul de celule stem hematopoietice care urmează să fie prelevate la Spitalul Universitar Saint James din Dublin, instituție care coordonează evaluarea medicală a donatorului și prelevarea celulelor stem hematopoietice.

Dosar nr. 5647/2015: I.S. (prin intermediul Asociației Pacienților cu Epilepsie din România) a reclamat faptul că, deși îndeplinește condițiile prevăzute de normele legale în vigoare, i s-a refuzat de către Casa de Asigurări de Sănătate a Municipiului București (C.A.S.M.B.) decontarea rețetelor pe baza cărora i se administrează medicația necesară bolii de care suferă. Urmare demersurilor întreprinse de instituția Avocatul Poporului, prin adresa înregistrată la instituția Avocatul Poporului cu nr. 10. 704 /2015, instituția publică reclamată (C.A.S.M.B.) ne-a transmis un răspuns detaliat privind problematica ridicată de petentă, prin intermediul căreia i s-au precizat condițiile și procedurile legale necesar a fi urmate pentru a beneficia de decontarea rețetelor.

Dosar nr. 12828/2015: A.M.N. (persoană cu grave dizabilități) a reclamat unele disfuncții ale sistemului de sănătate, printre care și accesul la cardul național de asigurări sociale de sănătate, fiind nemulțumită de răspunsul primit în acest sens de la Casa Națională de Asigurări de Sănătate (C.N.A.S.). Urmare a demersurilor întreprinse, C.N.A.S. ne-a transmis un răspuns din care rezulta că petenta este asigurată și poate beneficia de pachetul de servicii medicale de bază la care au dreptul persoanele asigurate (cu sau fără card – fiind identificată în baza de date PIAS - Platforma informatică a

asigurărilor de sănătate) – transmițându-i-se petentei și o dovadă în acest sens, urmând să primească cardul național de sănătate prin poștă, după tipărirea acestuia. Pentru operativitate însă, i s-a sugerat petentei să transmită prin poștă la Casa de Asigurări de Sănătate a Municipiului București o cerere de urgentare a eliberării cardului. În cazul în care nu primește un răspuns (sau apreciază că răspunsul are doar un caracter formal) în termen de 30 de zile, poate reveni la instituția noastră cu o nouă petiție, făcând dovada demersului întreprins (copie de pe numărul de înregistrare a petiției, copia confirmării de primire prin poștă, copia recipisei poștale sau alt mijloc de probă).

Dreptul la mediu sănătos (art. 35 din Constituție)

Dreptul fundamental la un mediu sănătos reprezintă o premiză a existenței și realizării celorlalte drepturi fundamentale, contribuind la amplificarea și diversificarea semnificațiilor acestora, în raport cu noile cerințe ale dezvoltării sociale naționale și internaționale.

Orice ființă umană, în virtutea dreptului primordial la viață, la existență, la sănătate și demnitate, este îndrituită la asigurarea unui mediu sănătos și echilibrat, în interesul comun al umanității. Mediul înconjurător echilibrat și sănătos trebuie să se afle la baza existenței însăși.

Petițiile repartizate și analizate de către domeniul drepturile omului, egalitate de șanse între bărbați și femei, culte religioase și minorități naționale, care au vizat încălcarea dreptului la un mediu sănătos, reglementat de art. 35 din Constituție, au fost în număr de 27, ocazie cu care a fost efectuată și o anchetă la Ministerul Sănătății.

Numărul relativ mic de petiții din această categorie se poate explica și prin faptul că instituțiile competente în soluționarea unor astfel de cazuri, printre care menționăm Garda Națională de Mediu, Agenția Națională pentru Protecția Mediului, Ministerului Mediului și Schimbărilor Climatice, au fost mult mai vizibile datorită mijloacelor de intervenție și de sancționare pe care legea le pune la dispoziție, astfel că persoanele au avut posibilitatea să se adreseze direct acestor instituții.

Aspectele sesizate în petițiile adresate instituției Avocatul Poporului s-au referit, în special, la respectarea dispozițiilor legale privind asigurarea unui mediu înconjurător sănătos și echilibrat ecologic, impactul negativ rezultat din amplasamentul unei stații de transfer deșeuri pe raza unei localități, încălcarea normelor privind nivelul de zgomot ambiental sau poluare, prevăzute în special în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului, aprobată prin Legea nr. 265/2006.

FIȘA DE CAZ:

Dosar nr. 1536/2015: D. A. a sesizat instituția Avocatul Poporului în legătură cu o posibilă încălcare art. 35 din Constituția României privind dreptul la mediu sănătos.

Din examinarea petiției și a documentelor anexate a rezultat că petenta a sesizat anumite ilegalități în activitatea desfășurată la o fermă zootehnică din vecinătatea locuinței sale, susținând că nu sunt respectate prevederile legale cu privire la protecția mediului înconjurător. De asemenea, a subliniat faptul că a făcut numeroase sesizări la autoritățile competente însă problemele semnalate au rămas fără răspuns.

În vederea clarificării celor sesizate, instituția Avocatul Poporului a efectuat o anchetă proprie la Instituția Prefectului județului Galați, cu participarea reprezentanților Agenției pentru Protecția Mediului Galați, Serviciului Comisariatului Județean Galați al Gărzii Naționale de Mediu, Direcției de Sănătate Publică Galați, Direcției Sanitar

Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor Galați, unde au fost constatate următoarele: solicitarea de emitere a autorizației de mediu înaintată de către Druică Ștefan PFA la A.P.M. Galați se afla în procedură de reglementare, urmând ca titularul activității să depună un proiect de program pentru conformare care va sta la baza emiterii autorizației de mediu; comisarii G.N.M. C.J. Galați au evaluat modul în care se desfășoară activitatea de către PFA Druică Ștefan, au analizat stadiul de îndeplinire a măsurilor stabilite prin rapoartele de inspecție și au sancționat de mai multe ori unitatea în cauză; DSP Galați a emis, pentru „*FERMA BOVINE LAPTE, la adresa COMUNA FOLTEȘTI, EXTRAVILAN, T 74+75, P 451/1, JUD. GALAȚI*”, Notificarea pentru certificarea conformității cu normele de igienă și sănătate publică nr. 10 din 08.05.2014, deși aceasta este adresa pentru platforma pe care se depozitează dejecțiile solide și lichide rezultate din activitatea de zootehnie ce se desfășoară în amplasamentul situat în sat Foltești, com. Foltești, nr. 398, Ferma nr. 2 (Fost C.A.P.), județul Galați; la acel moment, din punctul nostru de vedere, Ferma nr. 2 nu era certificată pentru conformitate cu normele de igienă și sănătate publică; Direcția Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor Galați a emis Certificatul de înregistrare sanitar-veterinară nr. 128/26.07.2012 pentru exploatarea comercială de tip A de bovine, cu sediul în sat Foltești, comuna Foltești, județul Galați, fără a fi identificată locația exactă.

Ulterior, a fost emisă autorizația de mediu cu obligația respectării unui plan de conformare, însă, situația a rămas neschimbată, petenta semnalând că activitățile desfășurate la ferma respectivă se derulează cu încălcarea legislației privind protecția mediului înconjurător, punând în pericol sănătatea populației. Serviciul Comisariatului Județean Galați al Gărzii Naționale de Mediu, urmare a controlului efectuat în luna noiembrie 2015, a constatat că nu sunt respectate dispozițiile prevăzute în autorizația de mediu, a sancționat persoana fizică autorizată și a înaintat concluziile controlului autorității de mediu județene, pentru ca aceasta să dispună măsurile legale care se impun. Cazul se află în continuare în atenția instituției Avocatul Poporului.

Drepturile electorale (art. 36, art. 37 și art. 38 din Constituție)

Anul 2015 fiind un an neelectoral, atât la nivel național cât și la nivelul Uniunii Europene, au fost înregistrate doar două petiții care au vizat acest domeniu. Cu putere de exemplu, un petent a invocat faptul că i se încalcă drepturile electorale prin faptul că nu există pe buletinul de vot și opțiunea „vot alb” (vot de protest).

Totuși, s-a remarcat un aspect care a vizat mai mult solicitarea modificării legilor electorale și mai puțin aspecte vizând încălcarea propriu-zisă a drepturilor electorale (deși petenții au invocat faptul că prin neaplicarea rezultatelor Referendumului din anul 2009 li s-ar încălca drepturile electorale).

Astfel, mai mulți petiționari au solicitat instituției Avocatului Poporului să ia măsuri în vederea respectării rezultatelor Referendumului din noiembrie 2009, respectiv un Parlament cu un număr de maxim 300 de parlamentari.

Instituția Avocatul Poporului a prezentat petenților limitele sale de competență și i-a informat că problematica ridicată va fi evidențiată în Raportul de activitate al Avocatului Poporului pentru anual 2015, raport care va fi prezentat Parlamentului României.

Nivelul de trai (art. 47 din Constituție)

Ca și în cazul altor drepturi fundamentale, ne aflăm în prezența unui drept complex ce cuprinde îndeosebi dreptul la condiții rezonabile de existență și la ameliorarea lor continuă, dreptul la hrană, la îmbrăcăminte și la o locuință satisfăcătoare. Traiul decent se realizează prioritar prin munca cetățeanului și a familiei sale, dar statul trebuie să contribuie decisiv la ameliorarea condițiilor de viață pentru realizarea standardelor de civilizație. Din aceste motive, statul este obligat la luarea măsurilor de dezvoltare economică și de protecție și asistență socială corespunzătoare.

Garantarea acestui drept fundamental a constituit obiectul a 34 de petiții și a 2 sesizări din oficiu și au fost avute în vedere respectarea prevederilor următoarelor acte normative: Legea nr. 325/2006 a serviciului public de alimentare cu energie termică, Legea locuinței nr. 114/1996, republicată, Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale, republicată, Decretul nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, republicat și Legea nr. 51/2006 a serviciilor comunitare de utilități publice, republicată.

Sesizare din oficiu. Dosar nr. 10442/2014

La data de 1 octombrie 2014, instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu (dosar nr. 10442/2014) ca urmare a știrilor apărute în mass-media, cu titlul *Zeci de oameni evacuați din strada Vulturilor dorm în stradă de câteva zile*, reportaj ce prezenta situația unui grup de 70-80 de persoane, inclusiv minori, care au ajuns să locuiască pe stradă, după ce au fost evacuate silit din locuințele din strada Vulturilor, nr. 50, din sectorul 3 al capitalei.

Demersurile întreprinse de către instituția Avocatul Poporului în anul 2014 (deplasări la fața locului, sesizarea instituțiilor statului responsabile cu protecția persoanelor vulnerabile, audiențe acordate reprezentanților persoanelor evacuate, anchete efectuate de către reprezentanții instituției Avocatul Poporului la nivelul Primăriei Sectorului 3 București – Serviciul Fond Imobiliar și la nivelul Serviciului Spațiu Locativ și cu Altă Destinație din cadrul Primăriei Municipiului București) au continuat și în anul 2015.

Situația cetățenilor evacuați este delicată având în vedere că aceștia locuiesc pe stradă, în module-barăci improvizate din lemn și placaj, fiind în permanență sub pericolul ca acestea să fie demolate, aflându-se pe terenul aparținând domeniului public al municipiului București.

În urma demersurilor întreprinse de către instituția Avocatul Poporului, Primăria Municipiului București - Serviciul Spațiu Locativ și cu Altă Destinație, prin adresa înregistrată cu nr. 5965/2015 a comunicat faptul că începând cu data de 1 octombrie 2014, serviciul locativ a analizat și a răspuns unui număr de 27 de cereri formulate de persoanele evacuate din str. Vulturilor nr. 50, sector 3, specificându-le procedura de urmat și documentele de prezentat pentru ca cererile de repartizare a unei locuințe sociale din fondul locativ de stat să fie supuse analizei Comisiei de evaluare a situațiilor deosebite în care se găsesc cetățenii Municipiului București, solicitanți de locuință socială, fiind cerute în acest sens și efectuarea unor anchete sociale de către *Serviciul anchete sociale, ajutor social, persoane adulte fără adăpost* din cadrul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 3, având în vedere că acest document trebuie inclus obligatoriu în documentația ce se supune analizei comisiei de evaluare. Nu în ultimul rând, s-a precizat că 16 dosare complete au fost înaintate Comisiei în vederea analizării acestora și deliberării

asupra cererilor persoanelor respective de repartizare a locuințelor sociale, în conformitate cu procedura stabilită de Consiliul General al Municipiului București prin Hotărârea nr. 330/2009 privind repartizarea locuințelor achiziționate din fonduri proprii ale Municipiului București, iar unul dintre acestea a fost aprobat în ședința Consiliului General al Municipiului București.

Primăria Sectorului 3 și Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 3, ca urmare a demersurilor întreprinse de către instituția Avocatul Poporului, au precizat că la momentul evacuării, pentru persoanele care domiciliau pe raza sectorului 3, au fost oferite servicii de găzduire în cadrul complexului de Servicii Sociale de Urgență (pentru bărbați și femei) și în cadrul Adăpostului pentru Victimele Violenței în Familie "Sf. Maria" (pentru mame și copii). De asemenea, au precizat că persoanelor care aveau domiciliul pe raza altor sectoare sau județe, D.G.A.S.P.C. Sector 3, în colaborare cu Direcția Generală de Asistență Socială a Municipiului București a oferit servicii de găzduire în cadrul Complexului de Servicii "Sf. Ioan" (pentru bărbați și femei) și în cadrul Centrului de Asistență pentru Mamă și copil Sector 4 (pentru mame și copii). Totodată, aceste persoane au fost îndrumate să se adreseze și direcțiilor generale de asistență socială și protecția copilului de care aparțin. Nu în ultimul rând, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 3 a transmis faptul că reprezentanții acestora s-au deplasat, în repetate rânduri, la imobilul din str. Vulturilor nr. 50, pentru a convinge persoanele rămase să accepte adăpostirea în cadrul centrelor specializate, precum și înscrierea în programul de locuințe cu chirie, dar, de fiecare dată, răspunsul a fost negativ, având convingerea că vor primi locuințe sociale; niciuna dintre cele trei familii nu a dorit să acceseze programul pentru plata chiriei, declarând în scris acest lucru. Totodată, a fost transmisă și lista cu persoanele evacuate din str. Vulturilor, nr. 50, care au solicitat locuință socială.

Având în vedere rezultatele demersurilor întreprinse de către instituția Avocatul Poporului, precum și lipsa de colaborare între instituțiile implicate în protecția persoanelor evacuate, am apreciat că autoritățile publice locale nu au respectat drepturile prevăzute în art. 47 din Constituție, referitoare la un nivel de trai decent, motiv pentru care Avocatul Poporului a emis două Recomandări, una adresată Primarului interimar al Municipiului București și una adresată Primarului Sectorului 3 al municipiului București.

Prin cele două Recomandări emise, Avocatul Poporului a pus în vedere celor două autorități următoarele: să ia măsuri de relocare pentru familiile care au fost evacuate, asigurându-le un adăpost de bază/locuință adecvat; să prevadă fonduri în bugetul local pentru construirea de noi locuințe sociale și achiziționarea de locuințe de necesitate; să ia măsuri de relocare pentru familiile care au fost evacuate, asigurându-le un adăpost de bază/locuință adecvat; să ia măsurile necesare în colaborare cu D.G.A.S.P.C. Sector 3, astfel încât să fie respectate drepturile copiilor proveniți din familiile care au fost evacuate; să prevadă fonduri în bugetul local pentru construirea de noi locuințe sociale și achiziționarea de locuințe de necesitate; informarea Avocatului Poporului în privința tuturor măsurilor luate.

Serviciul Spații Locativ și cu altă Destinație din cadrul Primăriei Municipiului București ne-a comunicat că recomandările formulate au fost înaintate Primarului General al Municipiului București, serviciilor abilitate din cadrul Primăriei Municipiului București, cât și Consiliului General al Municipiului București spre analiză și competență soluționare.

Întrucât Recomandările emise nu au fost însușite de către Primarul Sectorului 3 și de către Primarul interimar al Municipiului București, în cursul lunii ianuarie 2016, a fost sesizat Prefectul Municipiului București. Cazul se află în continuare în atenția instituției.

FIȘA DE CAZ:

Sesizare din oficiu. Dosar nr. 15569/2015.

În data de 13 noiembrie 2015, la postul de televiziune Realitatea TV a apărut o știre în care se menționează faptul că Regia Autonomă de Distribuție a Energiei Termice (R.A.D.E.T.) va sista în două zile apa caldă și căldura în Municipiul București, în condițiile în care S.N.G.N. ROMGAZ S.A. va opri furnizarea gazului către Electrocentrale București (ELCEN), care se află astfel în imposibilitatea de a furniza agentul termic.

Informațiile de mai sus au fost comunicate de către președintele Consiliului de Administrație al R.A.D.E.T., cu ocazia unei conferințe de presă organizată în 13 noiembrie 2015.

Acesta afirma că la data de 4 noiembrie 2015, R.A.D.E.T. a primit o înștiințare de la S.N.G.N. ROMGAZ S.A. în care se menționa că aceasta a decis să oprească livrările de gaze către ELCEN, punând astfel societatea în imposibilitatea de a furniza agentul termic.

Sușinerile președintelui Consiliului de Administrație al R.A.D.E.T. din conferința de presă s-au regăsit și în știrea difuzată de postul de televiziune DIGI 24 TV la data de 06 noiembrie 2015, care informa opinia publică în legătură cu iminenta sistare a furnizării energiei termice către consumatorii din capitală.

Reprezentanții S.N.G.N. ROMGAZ S.A. și ELCEN, în contradictoriu cu cele cuprinse în comunicatul R.A.D.E.T., au dat asigurări că livrarea de gaze naturale, respectiv agent termic către R.A.D.E.T. nu vor fi întrerupte.

Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu și Avocatul Poporului a dispus efectuarea unei anchete la Regia Autonomă de Distribuție a Energiei Termice (R.A.D.E.T.), precum și la Primăria Municipiului București.

Ancheta la sediul R.A.D.E.T. s-a desfășurat în data de 19 noiembrie 2015, ocazie cu care s-au solicitat mai multe documente relevante stabilirii situației de fapt și s-a solicitat, de asemenea, un punct de vedere scris.

Documentele solicitate au fost furnizate și se află în prezent în analiza instituției, urmând ca în cel mai scurt timp să se realizeze ancheta la Primăria Municipiului București, cât și la alte autorități responsabile, în măsura în care se impune acest demers pentru soluționarea favorabilă a sesizării din oficiu.

Dosar 13227/2015: D. P. domiciliat în Canada, Calgary, a sesizat instituția Avocatul Poporului în legătură cu o posibilă încălcare a art. 52 și a art. 47 din Constituția României, privind dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică, respectiv dreptul la un trai decent. Petentul a precizat că i se tergiversează rezolvarea cererii prin care a solicitat acordarea drepturilor prevăzute de Decretul – Lege nr. 118/1990, republicat.

Ca urmare a sesizării primite, ne-am adresat Agenției Județene pentru Plăți și Inspecție Socială Mehedinți. Autoritatea sesizată a comunicat instituției că a fost emisă Decizia nr. 16/28.08.2015 privind acordarea unor drepturi prevăzute de Decretul – Lege nr. 118/1990. Petiționarul a intrat în posesia sumelor de bani cuvenite din 25 decembrie 2015.

Dosar nr. 11690/10137/2015. Dosar nr. 11689//10139/2015

Prin petițiile adresate instituției Avocatul Poporului, **G.P.** și **B.C.** au semnalat faptul că societatea locală de termoficare din Municipiul Oltenița Județul Călărași nu a fost de acord cu racordarea acestora la rețeaua de energie termică. Suplimentar, anexat petiției, **G.P.** a depus răspunsurile primite de la Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice, de la Primăria Municipiului Oltenița, precum și de la societatea locală de distribuție a energiei termice.

Pentru a veni în sprijinul petentelor, acestea au fost informate că au posibilitatea să se adreseze Primăriei Municipiului Oltenița în vederea soluționării aspectelor semnalate, prin formularea unor întrebări punctuale pe care acestea să le adreseze societății de distribuție a energiei termice din localitate.

De asemenea, au fost îndrumate să întreprindă un nou demers la Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice, instituție care, potrivit dispozițiilor art. 14 din Legea nr. 325/2006 privind serviciul public de alimentare cu energie termică „elaborează, stabilește și urmărește aplicarea ansamblului de reglementări obligatorii la nivel național, necesar funcționării pieței de energie termică, în condiții de eficiență, concurență, transparență și protecție a consumatorilor”. Totodată, această autoritate ar fi trebuit să răspundă în ce măsură societatea de distribuție a energiei termice din Municipiul Oltenița respectă dispozițiile art. 7 din Legea nr. 51/2006 privind serviciile comunitare de utilități publice, potrivit cărora, serviciile de utilități publice sunt supuse regimului juridic al serviciilor publice de interes general, fiindu-le aplicabile obligațiile de serviciu public definite potrivit următoarelor exigențe/cerințe fundamentate, și anume: universalitate, continuitate din punct de vedere calitativ și cantitativ, în condiții contractuale reglementate; adaptabilitate la cerințele utilizatorilor și gestiune pe termen lung; accesibilitate egală și nediscriminatorie la serviciul public, în condiții contractuale reglementate; transparență decizională și protecția utilizatorilor.

Conform dispozițiilor legale, organizarea, exploatarea și gestionarea serviciilor de utilități publice trebuie să asigure: satisfacerea cerințelor cantitative și calitative ale utilizatorilor, corespunzător prevederilor contractuale, sănătatea populației și calitatea vieții, protecția economică, juridică și socială a utilizatorilor.

De asemenea, Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice ar fi trebuit să emită un punct de vedere clar vis-a-vis de această situație, deoarece, în contextul dispozițiilor art. 13 alin. (3) din Legea nr. 51/2006, A.N.R.S.C. eliberează licențe, elaborează metodologii și regulamente-cadru pentru domeniul serviciilor de utilități publice din sfera sa de reglementare și pentru piața acestor servicii și monitorizează modul de respectare și implementare a legislației aplicabile acestor servicii.

Față de toate aspectele comunicate, petentele au revenit la instituția Avocatul Poporului, fără să fi urmat îndrumările acordate anterior, solicitând din nou intervenția instituției în soluționarea problemei. Observând posibilitatea existenței încălcării art. 47 din Constituție privind nivelul de trai, în vederea clarificării situației expuse, instituția Avocatul Poporului a efectuat o anchetă la Primăria Municipiului Oltenița, Județul Călărași, în calitate de autoritate competentă să aplice măsurile legale ce se impun și având în vedere relația contractuală cu societatea de furnizare a energiei termice, pentru a clarifica motivul pentru care acest bloc a fost debransat de la rețeaua de energie termică.

Ancheta a vizat trei direcții principale, respectiv: facturile neplătite, în suma totală de 5802,84 lei, datorată de proprietarii apartamentelor individuale situate în imobilul de

locuit tip condominiu, cu mențiunea că G.P. nu figura cu facturi neplătite către societate; ceilalți proprietari motivează existența centralelor de apartament și au solicitat debransarea totală a blocului; ce se poate face ca situația să se remedieze pe cale amiabilă fără a fi nevoie ca petentele să acționeze în instanță.

Pentru aceste considerente, în cadrul anchetei desfășurate la sediul primăriei din localitate, s-a apreciat ca fiind oportună și prezența reprezentantului societății de distribuție termică din localitate.

În urma efectuării anchetei s-au stabilit următoarele:

1. În municipiul Oltenița cele mai multe blocuri nu au fost construite cu instalații interioare de încălzire, locatarii/propietarii de apartamente, tip condominiu, folosind un sistem de încălzire bazat pe consumul de lemne.
2. Deși, prin Hotărârea nr. 80/2015 a Consiliului Local al Municipiului Oltenița se consemnează la art. 2 că „sumele necesare acoperirii diferenței dintre prețul de producere și distribuție a energiei termice livrate populației și prețul local al energiei termice facturate populației, în procent de 30% se vor asigura din bugetul local”, beneficiarii acestor servicii nu-și achită obligațiile și în prezent, societatea locală de distribuție a energiei termice, are aproximativ 200 de dosare pe rolul instanțelor judecătorești, în vederea recuperării sumelor datorate de către aceștia.
3. În luna iulie 2015 existau 85 de blocuri debransate total, făcând imposibilă defalcarea energiei termice furnizată blocului, în condiții echitate.

Referitor la situația petentei G.P.:

- pentru faptul că petenta nu figura cu facturi restante, reprezentanții societății locale de distribuție a energiei termice au încercat rezolvarea situației prin solicitarea cooperării acesteia, pentru montarea instalației de energie termică, necesară, și separată de celelalte apartamente, dar petenta a refuzat categoric această soluție motivând deranjul din apartament, ca urmare a efectuării acestor lucrări;

- trebuie precizat că petenta, nu s-a adresat niciodată primăriei din localitate, deși instituția Avocatul Poporului, printr-o primă adresa (menționată mai sus) a îndrumat-o în acest sens.

- s-a întocmit un răspuns către petentă în care i s-au comunicat cele constatate dar și faptul că Primarul Municipiului Oltenița este dispus să o primească în audiență în vederea găsirii unei soluții favorabile acesteia.

Referitor la situația petentei B.C.:

- petenta nu era proprietar al apartamentului la care se făcea referire în petiție.
- având în vedere că din luna iunie 2009 nu a efectuat nicio plată pentru energia termică rezultată, debitul datorat în luna iulie 2015 era de 4.391,49 lei.

În acest caz, s-a întocmit un răspuns către petentă, în care se menționează cele constatate, dar și faptul că proprietarul trebuie să achite suma datorată sau să facă un angajament de plată. Primarul Municipiului Oltenița avea disponibilitate pentru găsirea unei soluții favorabile acesteia.

Protecția persoanelor cu handicap (art. 50 din Constituție)

Constituția României în art. 50 statuează faptul că persoanele cu dizabilități se bucură de o protecție specială, iar Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, detaliază aceste drepturi, asigurând realizarea egalității de tratament în vederea participării efective a persoanelor cu dizabilități în viața comunității.

Sesizare din oficiu. Dosar nr. 14671/2015

Pe fluxul de știri *B365.ro* a fost publicat un articol în care se menționează faptul că scările rulante din pasajul pietonal din Piața Universității sunt nefuncționale. La momentul apariției articolului funcționau doar două din cele opt escalatoare. Precizăm că instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu și în anul 2011 în aceeași problemă, situația fiind remediată pentru puțin timp.

Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu și a fost efectuată o anchetă, în luna noiembrie 2015, la nivelul Administrației Străzilor București, autoritate care are în administrare scările rulante din Pasajul Universității.

Din documentele puse la dispoziție de reprezentanții instituției și din discuțiile purtate cu această ocazie au rezultat următoarele aspecte: exista Acordul Cadru nr. 41/2013 cu o societate comercială, a cărei valabilitate expira la sfârșitul lunii decembrie 2015; se afla în curs de semnare un acord subsecvent de reparații cu aceasta, renegociat la un preț vizibil micșorat; în ceea ce privește nefuncționalitatea scărilor rulante din pasaj, reprezentanții Administrației Străzilor București au învederat aspecte de natură tehnică cauzate de poziția acestora, precum și probleme legate de vandalism, cauzate de lipsa pazei obiectivului; directorul tehnic al instituției, a precizat faptul că, din motive de siguranță, la acel moment nu funcționa decât o singură scară rulantă în direcția urcare către Teatrul Național București, explicându-ne astfel, care sunt riscurile pentru cetățeni.

Reprezentanții Administrației Străzilor București au dat asigurări referitoare la faptul că la începutul lunii decembrie 2015 scările rulante din Pasajul Universității vor deveni funcționale. Subliniem faptul că în prezent scările rulante sunt funcționale 100%.

Dosar nr. 6203/2015: B.M.A a solicitat sprijinul instituției Avocatul Poporului deoarece nu a intrat în posesia cardului de sănătate, deși a depus o solicitare la Casa de Asigurări de Sănătate a Municipiului București, petentul fiind pensionat medical cu handicap mediu gr. III.

S-a comunicat petentului faptul că pe site-ul oficial al Casei de Asigurări de Sănătate a Municipiului București (www.cnas.ro) se regăsesc precizări relevante privind acordarea de servicii medicale după data de 1 mai 2015, potrivit prevederilor Ordinelor M.S./C.N.A.S. 557/246/2015 și 559/248/2015.

Cardurile naționale nedistribuite și predate de către operatorul de servicii poștale la casele de asigurări de sănătate se distribuie asiguraților de către casele de asigurări de sănătate prin prezentarea acestora la sediul casei de asigurări de sănătate la care sunt luați în evidență. Casele de asigurări de sănătate urmează a elibera cardurile naționale oricând în perioada de valabilitate a acestora, pe baza unei cereri scrise a asiguraților, inclusiv celor care au refuzat inițial primirea cardului național

În data de 24 martie 2015, Poșta Română a mai returnat C.A.S.M.B. un număr de 15.470 de carduri naționale. S-a recomandat cetățenilor care nu au primit cardurile prin poșta și nici nu le-au regăsit în primul retur adus la C.A.S.M.B., să verifice existența cardului în retururile primite de la Poșta Română.

Având în vedere situația delicată expusă de către petent, ne-am adresat Casei de Asigurări de Sănătate a Municipiului București, care ne-a comunicat că solicitarea petentului nu a putut fi soluționată favorabil, deoarece cardul de sănătate al petentului nu se regăsea printre retururile primite de la Poșta Română, motiv pentru care petentul a fost apelat telefonic în data de 13 august 2015, însă acesta a confirmat intrarea în posesia cardului de sănătate.

Problema pentru care petentul a solicitat sprijinul instituției Avocatul Poporului s-a soluționat favorabil, iar dosarul a fost închis.

Dreptul de petiționare (art. 51 din Constituție)

Dreptul de petiționare garantează dreptul oricărui cetățean de a se adresa autorităților și instituțiilor publice, prin intermediul petițiilor. Datorită specificului acestui drept, încălcarea sa a fost asociată, în majoritatea cazurilor, cu încălcarea unuia sau a mai multor drepturi.

În anul 2015, au fost repartizate domeniului 301 petiții, care au avut ca obiect încălcarea dreptului de petiționare, titularii acestora solicitând sprijinul instituției Avocatul Poporului, întrucât s-au adresat unor autorități publice prin cereri, reclamații, sesizări, propuneri și nu au primit răspuns în termenul legal.

Subliniem faptul că, așa cum se poate observa, petițiile având ca obiect posibila încălcare a dreptului de petiționare ne indică faptul că nici în acest an autoritățile publice centrale și locale nu au respectat termenele legale de soluționare a cererilor adresate acestora.

Se impune astfel, în continuare, monitorizarea cu atenție a respectării dreptului de petiționare de către autorități, acestea fiind obligate să depună eforturi susținute în vederea respectării termenelor legale de rezolvare a sesizărilor.

S-au semnalat încălcări ale dispozițiilor Legii nr. 1/2011 a educației naționale, cu modificările și completările ulterioare, Legii nr. 46/2007 privind drepturile pacienților, cu modificările și completările ulterioare, Ordonanței Guvernului nr. 21/1992 privind protecția consumatorilor, republicată, Legii nr. 119/1996 privind actele de stare civilă, republicată, Ordonanței Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, modificată și completată, aprobată prin Legea nr. 233/2002 și ale Legii nr. 504/2002 a audiovizualului, cu modificările și completările ulterioare.

FIȘA DE CAZ

Dosar nr. 10110/2015: S.T. a sesizat instituția Avocatul Poporului în legătură cu o posibilă încălcare a art. 51 din Constituție privind dreptul de petiționare. Petenta reclama faptul că Ministerul Educației și Cercetării Științifice nu i-a răspuns în termenul legal la cererea prin care își exprima nemulțumirea față de managementul Colegiului de Artă "Ciprian Porumbescu" din Suceava. Ca urmare a demersurilor întreprinse, autoritatea sesizată a precizat faptul că echipa de control din cadrul Inspectoratului Școlar Suceava a verificat punctual și detaliat fiecare aspect prezentat de petentă în plângerea sa. De asemenea, a menționat faptul că a fost întocmit un raport de către echipa de control, în care s-a detaliat fiecare aspect semnalat și au fost făcute recomandări pentru îmbunătățirea managementului școlar, raport care a fost transmis și Corpului de Control din cadrul Ministerului Educației și Cercetării Științifice.

Dosar nr. 12084/2015: B.C. a reclamat faptul că, în vederea soluționării problemelor cu care se confruntă, s-a adresat Spitalului Clinic C.F. 2 - București în vederea eliberării anumitor documente relevante din dosarul medical al acestuia. Petentul a sesizat faptul că nu i s-a răspuns în termenul de 30 de zile prevăzut de lege. Față de aspectele sesizate de petent, în temeiul art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatului Poporului, republicată, ne-am adresat Spitalului Clinic C.F. 2 - București. Urmare a demersurilor întreprinse de instituția Avocatul Poporului la

Spitalului Clinic C.F. 2 - București, acesta ne-a furnizat toate informațiile și înscrisurile solicitate și ne-a formulat, de asemenea, un răspuns referitor la situația medicală a petentului, clarificând cu această ocazie toate aspectele semnalate de către petent. Dosarul a fost soluționat în favoarea petentului.

Dosar nr. 11017/2015: R.D. reclama o posibilă încălcare a art. 51 din Constituție privind dreptul de petiționare, motivat de faptul că Primăria Pișchia, județul Timiș, nu a răspuns cererii sale în termenul legal. Prin cererea formulată, petentul solicita informații cu privire la rectificarea unui act de deces. Urmare a demersului întreprins de către instituția Avocatul Poporului, autoritatea publică sesizată i-a oferit petentului informații detaliate cu privire la dispozițiile legale în materia actelor de stare civilă, precum și modul de depunere a cererii și documentele doveditoare în susținerea acesteia.

Dosar nr. 8580/2015: P.T. și-a exprimat nemulțumirea față de faptul că până la data sesizării instituției Avocatul Poporului, nu a primit din partea Primăriei Sectorului 1 niciun răspuns, deși termenul prevăzut de art. 8 din Ordonanța Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, modificată și completată, aprobată prin Legea nr. 233/2002, a fost depășit.

Potrivit competențelor legale ne-am adresat Primăriei Sectorului 1 și Primăriei Municipiului București, în scopul clarificării aspectelor semnalate de către petent.

Având în vedere problema inițială a petentului și anume că, sistemul de iluminat public de pe Șos. Gh. Ionescu Sisești nu funcționează de o anumită perioadă de timp, instituția Avocatul Poporului a făcut demersuri în acest sens, sesizând Direcția Generală Infrastructură și Servicii Publice din cadrul Primăriei Municipiului București. Prin adresa primită din partea Primăriei Mun. București, nr. 17245/11 decembrie 2015, am fost înștiințați că a început execuția lucrărilor la sistemul de iluminat public de pe Șos. Gh. Ionescu Sisești, urmând ca în scurt timp să se finalizeze problema pentru care petentul a solicitat sprijinul instituției Avocatul Poporului. Dosarul a fost soluționat favorabil.

Dosar nr. 11540/2015: D.S. a solicitat sprijinul instituției Avocatul Poporului, comunicând faptul că nu a primit niciun răspuns din partea Consiliului Național al Audiovizualului, în chestiunea pentru care interpelase instituția.

În scopul clarificării aspectelor semnalate am sesizat Consiliul Național al Audiovizualului, care ne-a transmis raportul de monitorizare solicitat, dar și punctul de vedere al instituției cu atribuții în domeniul publicității.

Problema pentru care petentul a solicitat sprijinul instituției Avocatul Poporului s-a soluționat favorabil.

Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică (art. 52 din Constituție)

Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică reprezintă temeiul constituțional al răspunderii autorităților și instituțiilor publice pentru pagubele și vătămarile produse cetățenilor, prin încălcarea sau ignorarea drepturilor și libertăților acestora.

De cele mai multe ori încălcarea dreptului persoanei vătămate s-a realizat corelativ cu încălcarea altor drepturi sau libertăți fundamentale.

Determinantă este existența unui ansamblu echilibrat de mijloace susceptibile de a acorda șanse reale cetățeanului de rând de a-și finaliza demersul, dar fără ca funcționarea normală a autorităților și serviciilor publice să fie periclitată.

Au fost analizate 58 de petiții cu acest obiect și au fost avute în vedere dispozițiile Legii nr. 215/2001, privind administrația publică locală, ale Legii nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată și ale Ordonanței Guvernului nr. 21/1992 privind protecția consumatorilor, republicată.

FIȘE DE CAZ

Dosar 13227/2015: I.G. a reclamat lipsa răspunsului Serviciului Public de Exploatare a Patrimoniului, la sesizarea adresată acestuia, privind atribuirea unor locuri de parcare. Serviciul Public de Exploatare a Patrimoniului Municipiului Pitești ne-a comunicat faptul că, atribuirea locurilor de parcare de reședință se efectuează conform prevederilor din Regulamentul de atribuire în folosință a locurilor de parcare situate în parcurile de reședință din Municipiul Pitești, aprobat prin H.C.L. 185/29.11.2012, precum și faptul că s-a elaborat schița cadastrală cu locurile de parcare de reședință care sunt arondate blocului respectiv, care se va comunica asociației de proprietari pentru a se putea realiza procedura de închiriere a locurilor de parcare.

Dosar 9366/2015: D.D. a reclamat faptul că Primăria Sectorului 3 nu a răspuns sesizării sale în ceea ce privește funcționarea cișmelelor din parcurile Al. I. Cuza și Titan. Ne-am adresat Primăriei Sectorului 3, pentru a obține clarificări.

Direcția Administrarea Domeniului Public, Serviciul Inspecție Parcuri, sector 3, ne-a comunicat faptul că problema cișmelelor din parcul Pantelimon era în curs de rezolvare, deoarece în acel parc nu exista rețea de aprovizionare cu apă potabilă și sistem de canalizare pentru scurgerea apei. Pe de altă parte a fost menționat faptul că cișmelele din parcurile Al. I. Cuza și Titan au fost suplimentate. În ceea ce privește problema cișmelei oprite, din parcul Titanii, aceasta se află în curs de soluționare.

Dosar nr. 7722/2015: E.O. a reclamat faptul că nemulțumită fiind, atât de răspunsul primit de la Comisariatul Județean pentru Protecția Consumatorilor Arad, cât și de modul în care a fost soluționată plângerea sa de către Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor (A.N.P.C.), s-a adresat instituției Avocatul Poporului. Față de cele solicitate de petentă, ne-am adresat Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor. Urmare a demersurilor întreprinse Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor, ne-a transmis noul răspuns adresat petentei, din care rezulta faptul că operatorul economic reclamat a fost sancționat contravențional.

Dosar 16288/2015: R.P. a sesizat instituția Avocatul Poporului menționând faptul că Ministerul Sănătății - Direcția Generală Resurse Umane Juridic și Contencios nu a răspuns sesizării referitoare la obținerea certificatului de conformitate solicitat. Urmare acestui fapt, a fost transmisă o adresă către Direcția Generală Resurse Umane Juridic și Contencios, care ne-a comunicat faptul că solicitarea petentului a fost soluționată în data de 2 decembrie 2015, documentul putând fi ridicat personal, sau de către persoana împuternicită.

SECȚIUNEA a-2-a
EGALITATE DE ȘANSE ÎNTRE BĂRBAȚI ȘI FEMEI, CULTE RELIGIOASE ȘI
MINORITĂȚI NAȚIONALE

Referitor la egalitatea de șanse între bărbați și femei, culte religioase și minorități naționale, în anul 2015, s-au înregistrat 19 petiții și au fost emise 2 recomandări.

Au fost semnalate posibile încălcări ale Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, ale Legii nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul cultelor, republicată.

Totodată au fost avute în vedere și posibile încălcări ale Legii nr. 215/2001, privind Administrația publică locală, Legii nr. 114/1996 a Locuinței, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale Legii nr. 15/2003 privind sprijinul acordat tinerilor pentru construirea unei locuințe proprietate personală.

Libertatea conștiinței (art. 29 din Constituție)

Libertatea conștiinței este un drept constituțional care garantează libertatea de gândire, de opinie și cea a credințelor religioase. Acest drept implică libertatea cetățeanului de a-și schimba religia sau convingerea religioasă, precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerea individual sau colectiv, în public sau în particular, prin intermediul cultului, învățământului, practicilor și îndeplinirii riturilor (conform prevederilor legislației Uniunii Europene).

De asemenea, art. 9 al Convenției Europene a Drepturilor Omului consacră dreptul la libertatea de gândire, de conștiință și de religie și stabilește condițiile care pot face obiectul unor astfel de restrângeri și anume, acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare într-o societate democratică, pentru securitatea publică, asigurarea ordinii, a sănătății, a moralei publice sau protecția drepturilor și libertăților altora.

În cursul anului a fost analizat un număr restrâns de petiții (două), iar acestea s-au referit la organizarea și funcționarea cultelor, utilizarea fondurilor bănești primite de la bugetul locale, precum și respectarea destinației bunurilor primite în proprietate sau folosință de la autoritățile publice locale ori centrale de către culte, refuzul cultelor de a răspunde enoriașilor la solicitărilor lor, drepturile și obligațiile personalului cultelor.

Întrucât, potrivit art. 29 alin. (3) și alin. (5) din Constituție, cultele religioase sunt libere și se organizează potrivit statutelor proprii, în condițiile legii, și sunt autonome față de stat, instituția Avocatul Poporului a transmis petenților că nu are competența legală de a solicita un punct de vedere sau să se sesizeze privind activitatea unui cult religios, atâta timp cât actele sau faptele acestora nu vin în conflict cu prevederile constituționale și/sau legale în domeniu. În acest context, s-a recomandat petenților să se adreseze direct conducerii cultului respectiv.

Egalitatea în drepturi (art. 16 din Constituție)

Principiul egalității în drepturi garantează egalitatea în fața legii și autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări și se află într-o legătură înstrinsecă cu dispozițiile art. 4 alin. (2) din Constituție care determină criteriile nediscriminării: sexul, rasa, culoarea, originea etnică sau socială, caracteristicile genetice, limba, religia sau

convingerile, opiniile politice sau de orice altă natură, apartenența la o minoritate națională, averea, nașterea, un handicap, vârsta sau orientarea sexuală.

În cadrul acestei secțiuni au fost analizate 17 petiții.

Reprezentative pentru activitatea domeniului, cu privire la încălcarea prevederilor art. 16 din Constituție, sunt cazurile pe care le vom prezenta în continuare.

În ceea ce privește respectarea drepturilor minorităților naționale, menționăm că instituția Avocatul Poporului a acordat o importanță semnificativă situațiilor în care acestea au fost puse în dificultate.

Subliniem faptul că din anul 2013 instituția Avocatul Poporului ține evidența petițiilor diferențiat și pe criterii de etnie, minoritate națională sau orientare sexuală, dar numai pentru petenții care invocă dreptul respectiv – ca minoritate discriminată.

Pe de altă parte, Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (E.C.R.I.) - organism al Consiliului Europei, în al – IV – lea Raport privind România, aprobat de Consiliul Europei în martie 2014 a recomandat ca instituția Avocatul Poporului să întreprindă acțiuni decisive împotriva autorităților publice, atunci când suspectează că s-au comis încălcări flagrante ale drepturilor omului, în special când acestea au legătură cu discriminarea rasială, iar, cazurile prezentate mai jos – inclusiv situația prezentată deja, referitoare la situația locativă a persoanelor de etnie romă din București, str. Vulturilor nr. 50, sector 3 (dosar nr. 10442/2014) - le considerăm semnificative în sensul celor mai sus menționate.

FIȘA DE CAZ:

Recomandarea nr. 8/2015. Dosar nr. 5735/2015

Amnesty International a solicitat instituției Avocatul Poporului și mai multor instituții și autorități publice (Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice și Instituției Prefectului Constanța) clarificări privind posibila evacuare de către Primăria Orașului Eforie a unui număr de aproximativ 30 de cetățeni români de etnie romă (8 familii), în prezent cu domiciliul în str. Mihai Viteazu nr. 80, Orașul Eforie. Amnesty International a atașat la solicitare (adresa din 29 aprilie 2015) scrisoarea adresată primarului Orașului Eforie, care cuprinde: detalii privind aspectele semnalate; tratatele și convențiile internaționale posibil încălcate, la care România este parte; recomandări; un set de 8 întrebări la care ar trebui să răspundă Primăria Orașului Eforie și care să ajute Amnesty International să facă o evaluare obiectivă cu privire la evacuările planificate din str. Mihai Viteazu nr. 80, Orașul Eforie.

Pentru clarificarea aspectelor semnalate de către Amnesty International, în conformitate cu dispozițiile art. 59 alin. (2) din Constituția României, coroborate cu cele ale art. 24 din Regulamentul de organizare și funcționare a instituției Avocatul Poporului, experții din cadrul Biroului Teritorial Constanța, al instituției Avocatul Poporului, au efectuat, în data de 21 mai 2015, o anchetă la Primăria Orașului Eforie, județul Constanța, unde au fost purtate discuții cu viceprimarul localității.

Cu ocazia anchetei, reprezentanții primăriei Orașului Eforie, au prezentat documente și au făcut precizări punctuale la problemele ce trebuiau clarificate în speță, astfel:

Referitor la baza legală a evacuării: în baza H.C.L. nr. 218/31.10.2013, Consiliul Local Eforie a hotărât repartizarea unor locuințe de necesitate familiilor ale căror locuințe au fost demolate în clădirea Internat școlar Eforie Sud, situat în str. Mihai Viteazu nr. 80. Durata închirierii s-a stabilit că va fi pe perioadă determinată, dar nu mai mult de 6 luni.

Totodată, s-a hotărât că la expirarea perioadei locatariei vor elibera imobilul, fără a mai fi necesară punerea în întârziere sau intervenția instanței judecătorești și fără nicio formalitate prealabilă. Hotărârea a fost transmisă persoanelor interesate de Secretarul Primăriei Orașului Eforie. Prin hotărâre s-a delegat S.C. Efo Publiserv S.A. să încheie contracte de închiriere pentru locuințele repartizate, însă acestea nu au fost încheiate, întrucât persoanele interesate nu și-au exprimat voința (prin neprezentare).

Consiliul Local Eforie a emis, în baza Legii nr. 215/2001 privind administrația publică locală, H.C.L. nr. 90/28.04.2015, prin care dispune ca până la data de 30.06.2015, clădirea internatului să fie eliberată, locatarii urmând a fi evacuați.

Ca urmare a acestei Hotărâri de Consiliu Local, care a fost adusă la cunoștința persoanelor interesate prin afișare la locul situării imobilului, autoritatea publică locală a emis somații individuale prin care locatarii au fost înștiințați că urmează a fi demarată procedura evacuării și că a fost fixat în acest sens un termen de preaviz. Au existat situații în care procedura de comunicare a fost îndeplinită prin lipirea somației pe ușa imobilului, motivat de faptul că aceștia nu au fost găsiți la domiciliu. Reprezentanții primăriei au susținut faptul că Hotărârea Consiliului Local nu a fost atacată în termenul legal, rămânând definitivă prin neexercitarea căilor de atac și nici până la data efectuării anchetei nu au fost efectuate demersuri pentru suspendarea efectelor actului administrativ emis de către autoritățile locale.

Cu privire la motivele evacuării au fost avute în vedere:

Starea tehnică a clădirii:

Reprezentanții primăriei au precizat că a fost efectuată o expertiză tehnică, aprobată de Consiliul Local Eforie, la data de 30.09.2014. Din expertiza tehnică a rezultat că durata de funcționare a construcției este de 70 de ani, cu efectuarea reparațiilor capitale la un interval de 25 de ani, construcția având o vechime de aproximativ 90 de ani.

În urma expertizei tehnice a clădirii - Internatul din str. Mihai Viteazu nr. 80 - s-au constatat degradări vizibile ale clădirii și ale structurii de rezistență. Principalele cauze care au condus la degradarea construcției erau: vechimea și natura materialelor din care este alcătuită structura, a fenomenelor de uzură și de îmbătrânire a unor materiale utilizate; lipsa lucrărilor de reparații capitale și curente semnificative, care să reabiliteze deficiențele de la învelitori și de la celelalte elemente datorate în decursul timpului; lipsa totală de întreținere a instalațiilor sanitare, de scurgere și cele purtătoare de apă sub presiune; lipsa totală a acțiunilor de igienizare a clădirii.

Având în vedere concluziile expertizei tehnice, reprezentanții primăriei au considerat că această clădire prezintă un grad ridicat de risc pentru viața și siguranța celor care locuiesc în internat.

Modul de exploatare și de întreținere a spațiilor de locuit:

În nota de constatare nr. 18644/03.06.2015, întocmită de inspectorii din cadrul Primăriei Orașului Eforie, Direcția Administrarea Domeniului Public și Privat, în urma verificărilor efectuate la clădirea și anexele internatului din Eforie Sud s-au constatat următoarele: lipsa instalației de încălzire, lipsă stâlpi metalici de rezistență în cantina internatului; ferestre din lemn distruse, scară acces din lemn distrusă, ușă metalică grilaj lipsă, lipsă acoperiș anexă clădire și tâmplărie metalică, grup sanitar și bucătărie cantină distruse, depozite de gunoi în curte, în sala cantină, curte interioară și anexe, lipsă totală a igienizării, centrală termică dezafectată.

Reprezentanții primăriei au susținut că toate aceste lipsuri și deteriorări sunt cauzate de persoanele care locuiesc în clădire. În referatul întocmit de Serviciul Poliție

Locală Eforie nr. 373/04.06.2015 se relatea faptul că după somarea tuturor persoanelor privind evacuarea din spațiile deținute temporar, comportamentul distructiv al persoanelor de etnie romă față de dotările imobilului a luat amploare în sensul distrugerii de bunuri, depozitării de gunoaie, inclusiv pe casa scării și pe holurile de acces, iar orice material feros fiind sustras pentru valorificare. Ca urmare, Poliția locală a propus Primăriei Orașului Eforie sesizarea Fundației Centrul Romilor pentru Intervenții Sociale și Studii Romani Criss, pentru cunoașterea acestor aspecte de comportament în societate și în comunitate.

Nerespectarea obligațiilor privind achitarea utilităților:

Pentru familiile care locuiau în internat (40 de adulți și 25 de copii), utilitățile și mentenanța sunt asigurate de către Primăria Orașului Eforie. Locatarii au înregistrat restanțe la plata utilităților. Reprezentanții primăriei au susținut că au făcut intervenții susținute pentru plata utilităților, însă debitele nu au putut fi recuperate.

Conform Referatului nr. 373/04.06.2015 al Poliției locale, familiile cazate în acest internat nu întrețineau spațiile personale și comune, locul respectiv devenind un real pericol de infestare a tuturor locuitorilor din imobil și al vecinilor acestora. Pentru înlăturarea pericolului de infestare a zonei s-a dispus de către administrația publică locală efectuarea curățeniei în zona respectivă prin ridicarea și transportul gunoaielor (aproximativ 7 tone) de către o societate specializată, pe cheltuiala Primăriei Orașului Eforie.

Referitor la măsurile luate de autoritățile locale în vederea găsirii alternativelor de locuit, în scopul neafectării persoanelor evacuate, potrivit susținerilor viceprimarului localității, Primăria Orașului Eforie a constituit prin H.C.L. nr. 148/27.07.2012 o comisie responsabilă cu repartizarea de locuințe sociale, care a propus achiziționarea de noi locuințe modulare tip container pentru unele familii cu copii și pentru unele persoane în vârstă, fără adăpost.

În Orașul Eforie Sud existau în construcție două blocuri de locuințe sociale P+8, care urmau a fi finalizate în perioada imediat următoare. Toți locatarii internatului, care au domiciliul în Eforie, au avut posibilitatea să depună câte un dosar privind repartizarea unei locuințe sociale. Astfel, familiilor care au depus documentația completă, solicitată de primărie, li se va face repartizarea locuințelor sociale, în urma analizării dosarelor și a întrunirii punctajului, conform normelor legale. La stabilirea criteriilor în baza cărora se vor repartiza locuințele sociale, se va ține seama de prevederile art. 42 și art. 43 din Legea locuinței nr. 114/1996. În cadrul fiecărui criteriu, la stabilirea ordinii de prioritate se vor avea în vedere, printre altele: numărul minorilor și al celorlalte persoane care gospodăresc împreună cu solicitanții; starea sănătății solicitanților sau a unor membri ai familiilor acestora; vechimea cererilor.

Față de revizuirea situației acestor familii amenințate cu evacuarea, autoritățile locale au precizat că au fost efectuate anchete sociale în urma cărora s-au stabilit următoarele: componența familiilor și veniturile acestora, starea de sănătate a persoanelor, dacă au loc de muncă, condițiile de igienă, achitarea obligațiilor de plată, etc. În urma anchetelor sociale au fost identificate persoane care nu au domiciliul pe raza Orașului Eforie sau care nu mai dețin cărți de identitate valabile. În acest internat locuiesc atât familii de etnie romă cât și cetățeni români.

Cu privire la măsurile luate de autoritățile locale pentru a se asigura că evacuarea familiilor de romi care locuiesc fără titlu legal nu încalcă drepturile omului, autoritățile locale susțin că au avut în vedere, în primul rând, siguranța acestor cetățeni întrucât clădirea prezintă grad sporit de risc și viața locatarilor poate fi pusă în pericol. În acest

sens, reprezentanții Primăriei Orașului Eforie au considerat că evacuarea dintr-un imobil aflat într-un stadiu avansat de degradare este o măsură care previne și garantează siguranța și viața cetățenilor care locuiesc în acest spațiu și s-au luat următoarele măsuri: cetățenii au fost informați despre posibilitatea depunerii unui dosar pentru repartizarea unei locuințe sociale; s-au efectuat anchete sociale în vederea atașării acestora la dosarele pentru repartizarea locuințelor sociale, în momentul în care dosarele acestora vor fi analizate concret, pentru fiecare familie în parte; a fost sesizată D.G.A.S.P.C. Constanța prin Adresa nr. 17146/19.05.2015, informată fiind că începând cu data de 08.06.2015, persoanele (40 de adulți și 25 de copii) care locuiesc în internatul din str. Mihai Viteazu nr. 80, urmează să fie evacuate.

În ceea ce privește eventuale alternative locative prevăzute de autoritățile locale pentru familiile evacuate, potrivit Normelor de aplicare a Legii locuinței nr.114/1996, „au acces la locuință socială, în vederea închirierii, persoanele cu un venit mediu net pe lună pe persoană, realizat în ultimele 12 luni, sub câștigul salarial mediu net lunar pe economie, comunicat de Institutul Național de Statistică, anterior lunii în care se analizează cererea, precum și anterior lunii în care se repartizează.

În acest sens, reprezentanții primăriei au susținut faptul că familiilor care urmează să fie evacuate li s-a explicat că au alternativa de a închiria spații de locuit în cele două blocuri de locuințe sociale care sunt în construcție. Li s-a oferit posibilitatea să lucreze în cadrul societății de salubritate care se ocupă de întreținerea spațiilor verzi, S.C. EFO PUBISERV S.A din Orașul Eforie, pentru a putea achita plata chiriei, unii dintre aceștia acceptând locul de muncă, majoritatea refuzând din cauza salariului minim pe economie pe care aceștia l-ar obține și pe care îl consideră neîndestulător.

Față de prevederea în bugetul local de fonduri pentru alternative de locuit acordate acestor familii, s-a constatat că în bugetul local al Primăriei Orașului Eforie nu au fost prevăzute sume pentru achiziționarea de locuințe de necesitate în anul 2015 sau construirea de locuințe sociale noi. Există în construcție două blocuri de locuințe sociale, P + 8, cu 124 de locuințe, situate pe Bulevardul Soarelui în Orașul Eforie Sud, ce urmează a fi finalizate în perioada imediat următoare și pentru care este aprobată cota de cofinanțare de 20% din investiție din partea Primăriei Orașului Eforie. Au fost întocmite proiecte în vederea accesării de fonduri europene, însă liniile de finanțare nu au fost destinate construirii de locuințe sociale, sau au fost respinse pentru neîndeplinirea condițiilor din ghidul solicitantului.

Ca urmare a anchetei efectuate și, având în vedere faptul că Avocatul Poporului a mai emis o recomandare în cursul anului 2013 (Recomandarea nr.12/21.10.2013) către Primarul Orașului Eforie, a fost necesară emiterea unei noi recomandări, Recomandarea nr. 8/2015. Autoritatea sesizată, prin adresa nr. 27164/22.09.2015, a menționat faptul că și-a însușit recomandarea emisă de către Avocatul Poporului „în conformitate cu tratatele și convențiile la care România este parte”. De asemenea, s-a mai precizat faptul că Serviciul Asistență Socială din cadrul primăriei monitorizează periodic familiile de etnie romă.

Ulterior, prin adresa înregistrată la instituția Avocatul Poporului cu nr. 13825/14 octombrie 2015, Primăria Orașului Eforie a precizat următoarele:

În ceea ce privește relocarea celor 8 familii de etnie romă, primăria a solicitat implicarea mai multor instituții (Direcția de Asistență Socială și Protecția Copilului, Crucea Roșie, Instituția Prefectului Constanța).

Prin H.C.L. nr. 218/31.10.2013, primăria a relocat 8 familii (alcătuite din 12 adulți și 19 copii) în clădirea internat școlar Eforie Sud, precum și în școala Veghe Eforie Sud.

Ulterior, prin H.C.L. nr. 156/15.07.2014, Consiliul Local a repartizat un număr de 8 locuințe de tip container familiilor ce, până la acea dată, locuiau la cele două adrese.

Primăria a întreprins demersuri în vederea obținerii unor fonduri necesare în vederea asigurării "dreptului de locuire" pentru persoanele în cauză. În acest context, se menționează programul pilot "Locuințe sociale pentru comunitățile de romi".

Referitor la starea emoțională a minorilor proveniți din aceste familii, s-au organizat ședințe de consiliere psihologică, însă aceștia nu s-au prezentat.

A fost întocmit un referat (nr. 248/14 aprilie 2015) de către Direcția Administrarea Domeniului Public și Privat, prin care urma a se repartiza locuințe sociale persoanelor evacuate. Dosarul se află în curs de soluționare.

Dosar 2529/2015. Propunere RECOMANDARE

Amnesty International s-a adresat instituției Avocatul Poporului și a solicitat clarificări cu privire la o posibilă evacuare planificată a aproximativ 70 romi din Str. Negru Vodă nr.15, de către Primăria Municipiului Caracal. Urmare acestei adrese, la data de 10 aprilie 2014, a fost efectuată o anchetă la Primăria Municipiului Caracal, județul Olt, având ca obiect clarificarea problematicei ridicate de Amnesty International. Din anchetă au rezultat următoarele aspecte:

- autoritatea locală nu își putea asuma răspunderea prelungirii contractele de închiriere, fiind pusă în pericol permanent viața chiriașilor, clădirea fiind construită înainte de 1944 (aflându-se într-o stare avansată de degradare și în pericol de prăbușire);
- imobilul a fost supus de către chiriași unor acțiuni de distrugeri repetate, starea în care se afla la acel moment făcând imposibilă prelungirea contractelor de închiriere;
- numărul total de persoane care puteau fi afectate de evacuări era de 58, din care persoane cetățeni români de etnie romă 55 și 3 persoane cetățeni români;
- nu a fost adoptată nicio decizie de evacuare a familiilor de la acea adresă;
- ca măsură de limitare a efectelor negative ce ar putea afecta cetățenii din imobilul respectiv, autoritățile locale au propus, ca alternativă, cumpărarea acestor locuințe de către actualii ocupanți, foștii chiriași refuzând;
- o a doua propunere a fost aducerea la cunoștință a existenței posibilității de acordare a unei suprafețe de teren, în vederea construirii unei locuințe, conform prevederilor Legii nr. 15/2003 privind sprijinul acordat tinerilor pentru construirea unei locuințe proprietate personal;
- o a treia propunere a fost aceea de acordare a unei locuințe sociale, prin formularea unei cerere în acest sens, în limita posibilităților, ca urmare a redistribuirii celor rămase vacante, conform dispozițiilor Legii nr. 114/1996 privind locuința, cu modificările și completările ulterioare.

În încercarea de soluționare a situației în cauză, prin H.C.L. nr. 72/16.11.2009, a fost aprobat un studiu de fezabilitate pentru construirea unui bloc de locuințe sociale în str. Carpați nr. 73, municipiul Caracal, în vederea relocării cetățenilor care locuiesc în str. Negru Vodă nr. 15, Caracal. Prin adresa nr. 2529/25.10.2012, Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului a comunicat Primăriei Municipiului Caracal faptul că nu există fonduri alocate în acest sens pentru perioada 2010-2012 pentru programul de locuințe sociale. Prin adresa nr. 1919/31.01.2013, Primăria Municipiului Caracal a solicitat Institutului Național al Patrimoniului includerea imobilului din str. Negru Vodă nr. 15 în

cadrul programului de consolidare și restaurare a unor clădiri din Caracal, demersul rămânând fără nici un rezultat. Pentru ca ocupanții imobilului să nu ajungă persoane fără adăpost, ca urmare a evacuării din imobilul în cauză, până la identificarea resurselor financiare și implementarea măsurilor de protecție socială de către Primăria Caracal, aceștia au fost tolerați în continuare în imobilul respectiv, dar fără forme legale.

În completarea informațiilor obținute în urma anchetei, spre edificare, au fost solicitate acestea:

- punerea la dispoziție a copiei documentului din care rezultă starea imobilului și riscul iminent de prăbușire al acestuia;
- precizarea referitoare la pericolul ce afectează cele 58 de persoane care locuiesc în acel imobil, în cazul în care acest eveniment nedorit s-ar produce, precum și măsurile dispuse pentru preîntâmpinarea lui;
- indicarea alternativelor fezabile de relocare a cetățenilor, în cazul în care acest lucru se va impune, cum ar fi asigurarea unui adăpost de bază (locuință) pentru persoanele care nu se pot întreține.

Urmare întrebărilor adresate primăriei, a fost comunicat răspunsul din data de 20.05.2014, înregistrat la instituția Avocatul Poporului sub nr. 5060 din 26 mai 2014, precum și raportul de expertiză întocmit în cauză. Totodată, s-a specificat faptul că au fost formulate 13 cereri de achiziționare a acestor imobile, cereri ce urmează a fi supuse spre aprobare Consiliului Local al Municipiului Caracal la data de 30.05.2014, în acest sens fiind întocmit proiectul de Hotărâre nr. 123/19.05.2014. Pentru a obține clarificări asupra aspectelor care ținau de starea actuală a clădirii, a condițiilor în care se puteau încheia contractele de vânzare-cumpărare pentru o clădire în stare avansată de degradare, precum și a eventualei relocări a celor 58 de persoane, s-a revenit cu o nouă anchetă la Primăria Municipiului Caracal, în data de 17.07.2014.

Având în vedere aspectele rezultate din cele două anchete efectuate, și ținând cont de faptul că nici una dintre alternativele prezentate nu era realistă, la data de 12.10.2015 s-a revenit la Primăria Municipiului Caracal, solicitându-se indicarea portofoliului de locuințe sociale existent și posibilitatea de repartizare a acestor locuințe către persoanele care locuiau într-o clădire cu risc de prăbușire. Totodată, s-a solicitat a se comunica fondul din buget alocat soluționării unor situații similare, în condițiile în care autoritățile nu au oferit nicio soluție alternativă viabilă evacuării posibil forțate. Primăria a comunicat că procedura de vânzare a acestor locuințe putea fi considerată o posibilă soluție, fără a dovedi însă faptul că procedura de vânzare prin licitație publică a locuințelor către persoanele care locuiau în imobilul din strada Negru Vodă nr. 15, jud. Olt, putea fi considerată o posibilă soluție alternativă fezabilă, având în vedere posibilitatea acestora de a întreține și reabilita personal locuințele în care, la acel moment, aveau statut de tolerat.

În ceea ce privește asigurarea unui adăpost de bază, în special pentru persoanele care nu se pot întreține, în conformitate cu prevederile Legii nr. 292/2011 a asistenței sociale, cât și prevederile Legii nr. 416/2001 privind venitul minim garantat, acestea pot beneficia de serviciile sociale specializate ale instituțiilor subordonate Consiliului Local Caracal, cum ar fi Cantina Socială Caracal, Centrul Medico- Social Caracal și Centrul de zi Cristina. Primăria a mai precizat că ar fi pertinent a se aloca de la bugetul de stat fonduri necesare construirii unui bloc de locuințe sociale care să asigure deficitul existent la nivelul municipiului Caracal, existând un număr de aproximativ 900 cereri de acordare a unei locuințe sociale. S-a precizat că nu existau locuințe sociale libere care puteau fi repartizate, iar în situația în care vor fi eliberate unele, ca urmare a încetării exploataării

acestora în regim de închiriere, repartizarea către noii beneficiari se va face în conformitate cu prevederile art. 43 din Legea nr. 114/1996 a locuinței, republicată, cu modificările și completările ulterioare, fiind astfel întocmită și aprobată prin H.C.L. Caracal nr. 39/30.04.2015 lista privind ordinea de prioritate în soluționarea cererilor de locuințe sociale aflate în patrimoniul Municipiului Caracal precum și lista cu dosarele respinse în anul 2015.

În ceea ce privește fondul din bugetul de stat local alocat soluționării unor situații similare se precizează că până în prezent nu au mai existat astfel de cazuri, iar în situația existenței unui caz de forță majoră în conformitate cu prevederile art. 36 din Legea nr. 273/2006 a finanțelor publice locale, în bugetele locale se înscrie fondul de rezervă bugetară la dispoziția consiliului local în cota de până la 5% din totalul cheltuielilor, care se utilizează la propunerea ordonatorilor principali de credite, pe baza de hotărâri a consiliului local, pentru finanțarea unor cheltuieli urgente sau neprevăzute apărute în cursul exercițiului bugetar, pentru înlăturarea efectelor unor calamități naturale, precum și pentru acordarea unor ajutoare către alte unități administrative-teritoriale în situații de extremă dificultate, la cererea publică a primarilor acestor unități ori din inițiativă proprie.

Având în vedere modalitatea în care primăria a gestionat și continuă să gestioneze acest caz, s-a emis recomandarea nr. 27 din 14 decembrie 2015, în care se precizează că Primăria Municipiului Caracal și Consiliul Local, urmare a situației create, va lua de îndată toate măsurile legale ce se impun, (dispunând în consecință instituțiilor și autorităților aflate în subordine, cu competențe în materie), în vederea respectării drepturilor prevăzute de Constituția României, respectiv art. 16 privind egalitatea în drepturi, art. 22 privind dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, precum și art. 47 privind dreptul la un nivel de trai decent. Primăria Municipiului Caracal, prin primar va informa Avocatul Poporului cu privire la măsurile dispuse.

Dosar nr. 3393/2015 (dosar redeschis)

În luna noiembrie 2013, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării – C.N.C.D. a adresat o solicitare instituției Avocatul Poporului – referitor la cazul zidului despărțitor ridicat de Primăria Baia Mare în fața unor blocuri în care locuiesc cetățeni români în majoritate de etnie romă, întrucât CNCD a apreciat că mijloacele legale privind înlăturarea situației calificate ca având un caracter discriminatoriu au fost epuizate de instituție (Prin Decizia nr. 6402/2013 a I.C.C.J. din 27. 09. 2013 Înalta Curte a admis recursul C.N.C.D., a modificat sentința atacată, în sensul că a respins acțiunea reclamantului - primarul Municipiului Baia-Mare) ca fiind nefondată - decizie irevocabilă (confirmă existența unui act și fapt cu caracter discriminatoriu), fără a se pronunța și referitor la situația zidului despărțitor.

Din analiza Deciziei nr. 6402/2013, instituția Avocatul Poporului a apreciat că aceasta conținea elementele necesare redeschiderii dosarului nr. 3393/2014. În luna iunie 2014, s-a solicitat primarului municipiului Baia Mare (folosind extrase din motivarea Deciziei nr. 6402/2013) rezolvarea cazului cu caracter discriminatoriu. Primarul municipiului Baia Mare a transmis un răspuns din care rezulta faptul că problematica dărâmării zidului despărțitor „nu este în prezent oportună”.

La data de 16.09.2014, s-a solicitat Instituției Prefectului Județul Maramureș soluționarea cazului cu caracter discriminatoriu, comunicare la care nu s-a primit niciun răspuns. În luna martie 2015, s-a propus și aprobat emiterea unei recomandări de către

Avocatul Poporului (*Recomandarea nr. 4 din 30 martie 2015*), prin care s-a solicitat instituției primarului demolarea de îndată a zidului despărțitor.

Primarul municipiului Baia Mare a răspuns, subliniind următoarele aspecte: *“Organizația neguvernamentală Romani Criss – Centrul Romilor pentru Intervenție Socială și Studii a promovat (independent de Hotărârea C.N.C.D. nr. 439/13.11.2011 de sancționare a autorității municipale reprezentate prin primar – urmată proces), în contradictoriu cu Primăria Municipiului Baia Mare, o acțiune în contencios. Reclamantul a invocat nelegalitatea autorizației de construcție și caracterul discriminatoriu al acțiunii de ridicare a zidului despărțitor și a solicitat anularea autorizației de construire nr. 277/30.06. 2011 și obligarea primarului la demolarea gardului. Instanța de contencios administrativ analizând legalitatea celor două aspecte, a apreciat ca fiind valabil actul administrativ a cărui anulare s-a cerut, iar „construcția în sine nu poate prezenta prin ea însăși o măsură discriminatorie”. Împotriva acestei soluții s-a promovat recurs, iar Curtea de Apel București - prin Decizia civilă nr. 2444/2013, a respins recursul ca fiind nefondat.”*

Drept urmare, s-a transmis o nouă revenire la Instituția Prefectului Județul Maramureș la care nu s-a primit răspuns).

Având în vedere că forma de discriminare – *hărțuire continuă* - nu a fost înlăturată, în conformitate cu prevederile art. 25 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, s-a formulat o *Sesizare* inițial adresată Ministerului Afacerilor Interne, urmând apoi, după caz, *sesizarea* Guvernului cu privire la lipsa de reacție a Instituției Prefectului Maramureș în această speță. În cazul în care Guvernul nu va lua nici o măsură, urmează a fi sesizat Parlamentul, printr-o comunicare.

Dosar nr. 6578/2015 (dosar redeschis) Reprezentantul Biroului pentru Contribuția Elvețiană – Ambasada Elveției la București, ne-a transmis, *spre informare*, o solicitare de informații semnată de 11 ambasade cu sediul în București (ambasadele: Austriei, Canadei, Finlandei, Franței, Germaniei, Marii Britanii, Olandei, Norvegiei, Spaniei, Suediei și Elveției), adresată primarului sectorului 5 București. În adresă (transmisă spre informare și la mai multe ministere și la alte autorități publice), se solicitau informații și poziția Primăriei privind situația a cca. 500 de persoane care ar urma să fie evacuate - la sfârșitul lunii august 2014, din garsonierele, situate pe str. Iacob Andrei nr. 31, bl.1-17, Sector 5 București, locuințe aflate în proprietatea S.C. Administrare Cazare Cantine S.A. (societate aflată în *insolvență* – Plan de reorganizare 2012, modificat 2013 - administrator S.C. ORFEUS –IMOB S.R.L.).

Pentru clarificarea aspectelor semnalate, instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu și a efectuat o anchetă la Primăria Sectorului 5 București, la care a participat și secretarul primăriei.

Rezultat: Nu s-a confirmat în totalitate sesizarea primită. Totuși, în urma anchetei s-a stabilit, de comun acord, ca Primăria Sectorului 5 București să întocmească un plan de criză (s-a estimat că între 5% și 15% din actualii chiriași nu vor avea mijloace materiale pentru a cumpăra garsoniera în care locuiesc) plan care va fi aprobat în ședință de consiliul local.

Având în vedere faptul că de la acea dată, instituția Avocatul Poporului nu a mai primit nicio informație privind problematica mai sus prezentată, s-a transmis o revenire la sfârșitul lunii noiembrie 2015.

CAPITOLUL VIII

DOMENIUL DREPTURILE COPILULUI, ALE FAMILIEI, TINERILOR, PENSIONARILOR, PERSOANELOR CU HANDICAP

În anul 2015, domeniului Drepturile copilului, ale familiei, tinerilor, pensionarilor, persoanelor cu handicap i-au fost repartizate **1246** petiții. Conform specializărilor domeniului de activitate, cele **1246** de petiții au fost structurate astfel:

1. Drepturile copilului: **103** petiții
2. Drepturile tinerilor și familiei: **137** petiții
3. Drepturile pensionarilor: **795** petiții
4. Drepturile persoanelor cu handicap: **211** petiții

SECȚIUNEA I

DREPTURILE COPILULUI

În cursul anului 2015, Avocatul Poporului a fost sesizat cu un număr de 103 petiții în legătură cu diverse cazuri de încălcare a drepturilor copilului.

Petițiile au vizat acordarea indemnizației pentru creșterea copilului în cazul sarcinilor multiple, solicitarea de informații privind încredințarea copilului unuia dintre părinți, drepturile și obligațiile părinților divorțați față de copiii minori rezultați din căsătorie, nemulțumirile unuia dintre părinți față de conținutul unor hotărâri judecătorești prin care minorul era încredințat celuilalt părinte, comportamentul inadecvat al cadrelor didactice față de elevi, precum și condițiile din instituțiile de tip rezidențial.

De asemenea, petenții ne-au supus atenției și aplicarea art. 210 alin. (6) din Regulamentul de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar, aprobat de Ordinul MEN nr. 5115 din 15 decembrie 2014 (clase intensive limbi străine), ni s-a solicitat o interpretare cu privire la aplicarea dispozițiilor art. II din Legea nr. 126 din 23 septembrie 2014 pentru modificarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 111/2010 privind concediul și indemnizația lunară pentru creșterea copiilor și pentru stabilirea unor măsuri în vederea recuperării debitelor înregistrate cu titlu de indemnizație pentru creșterea copilului, precum și reanalizarea și revizuirea proiectului de lege care obligă părinții să își vaccineze copiii și eliminarea acestei obligații, întrucât este neconstituțională și abuzivă.

Un alt aspect care ne-a fost supus atenției îl reprezintă nealocarea de la bugetul de stat a cheltuielilor de grădiniță pentru toți copiii, indiferent că sunt înscriși în învățământul preșcolar de stat sau privat, având în vedere că nu sunt asigurate locuri în grădinițele de stat pentru toți copiii, și asigurarea egalității de tratament în ceea ce privește finanțarea per preșcolar/elev. Este vorba despre art. 9 alin. (2) din Legea nr. 1/2011 a educației naționale, cu modificările și completările ulterioare și despre metodologia finanțării în limitele costului standard per preșcolar/elev. Potrivit textului acestui articol, "Statul asigură finanțarea de bază pentru toți preșcolarii și pentru toți elevii din învățământul general obligatoriu de stat, particular și confesional acreditat. De asemenea, statul asigură

finanțarea de bază pentru învățământul profesional și liceal acreditat, de stat, particular și confesional, precum și pentru cel postliceal de stat. Finanțarea se face în baza și în limitele costului standard per elev sau per preșcolar, după metodologia elaborată de Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului.”

FIȘA DE CAZ

Dosar nr. 4295/2015: În luna martie 2015, presa scrisă și audiovizuală (România TV, Net, Antena 1, Prima TV), a relatat cazul a doi băieți orfani (A.I. și D.I.) din județul Argeș, dați în grija unui asistent maternal, care au fost bătuți crunt și tratați ca sclavi de mama adoptivă. Potrivit presei, aceste aspecte au ieșit la iveală după ce copiii au fost văzuți cu vânătași la școală.

Presa a mai relatat că cei doi frați orfani, de 16 și 17 ani, au trăit în ultimii 8 ani la un asistent maternal. Au fost 8 ani de chin despre care copiii terorizați n-au povestit nimănui. Totul s-a aflat după ce profesorii le-au văzut vânătăile.

Față de aspectele prezentate mai sus, în data de 31 martie 2015, Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu, solicitând Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Argeș, punctul de vedere referitor la situația prezentată.

Ca urmare a demersului întreprins, instituția sesizată ne-a comunicat că D.G.A.S.P.C. Argeș, sesizată telefonic, în anul 2010, la Telefonul Copilului ”983” a monitorizat prin vizite periodice felul în care minorii sunt îngrijiți. În tot acest timp, nu au existat suspiciuni că minorii ar fi fost abuzați fizic sau îngrijiți necorespunzător de către asistentul maternal profesionist.

Urmare a sesizărilor ulterioare, înregistrate cu nr. 757/19.03.2015 la Complexul de Servicii Comunitare Câmpulung, județul Argeș, precum și a sesizării directorului Liceului ”Dan Barbilian” Câmpulung, județul Argeș care a precizat că unul dintre minori s-a prezentat la școală cu zgârieturi pe gât, echipa Complexului s-a deplasat la sediul unității de învățământ pentru verificări.

În urma verificărilor, s-a constatat că integritatea fizică și morală a minorilor a fost pusă în pericol, drept urmare, aceștia au fost luați din mediul familial al asistentului maternal și plasați în regim de urgență la Complexul de Servicii pentru Copilul în Dificultate Câmpulung, județul Argeș.

Față de cele întâmplate, Comisia pentru Protecția Copilului Argeș a hotărât retragerea atestatului de asistent maternal profesionist, precum și sesizarea Parchetului de pe lângă Judecătoria Câmpulung, pentru săvârșirea unor fapte penale de către asistentul maternal.

Dosar nr. 13425/2015: Presa scrisă a relatat în data de 30 septembrie 2015 cazul unei tinere de 27 de ani (C.D.), din județul Botoșani, mamă a trei băieți cu vârste cuprinse între 3 și 6 ani, care, disperată că bărbatul alături de care locuiește nu o mai primește în casă, a încercat să-l vândă pe băiatul cel mare, printr-un anunț la mica publicitate.

Botoșăneanca a recunoscut că decizia disperată a venit ca urmare a situației în care concubinel cu care are doi copii, nu mai vrea să-l întrețină și pe al treilea copil, provenit dintr-o altă relație. Astfel, s-a decis să-și vândă copilul cel mare, prin intermediul unui ziar, unei familii dornice să-l întrețină.

Față de aspectele prezentate mai sus, în data de 31 martie 2015, **Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu**, solicitând Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Botoșani informații referitoare la situația prezentată.

Urmare a acestui demers, am fost informați că reprezentanții D.G.A.S.P.C. au discutat telefonic cu mama și au consiliat-o cu privire la serviciile de care poate beneficia – găzduire la Centrul Maternal ”Micul Prinț” Botoșani și la aceeași dată au fost preluați de către reprezentanții Serviciului Comunitar Specializat destinat Protecției Copilului Botoșani din cadrul D.G.A.S.P.C. Botoșani și însoțiți la Centrul Maternal ”Micul Prinț” Botoșani;

La data formulării răspunsului de către D.G.A.S.P.C. Botoșani (19.10.2015), mama, împreună cu cei trei copii beneficiau de serviciile centrului, în interiorul căruia se asigură o intervenție personalizată, adecvată nevoilor cuplului mamă-copii, conform Programului Personalizat de Intervenție realizat de către specialiștii centrului în acord cu mama, astfel încât la finalizarea intervenției, mama să plece într-un mediu securizat împreună cu copiii, atingându-se scopul serviciilor oferite în centru, și anume, prevenirea abandonului copiilor.

Dosar nr. 7283/2015: Urmare a informațiilor prezentate la postul de televiziune Antena 1, în cadrul emisiunii Observator de la ora 19 din 29 mai 2015, dar și în alte emisiuni, Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în legătură cu situația mai multor copii din Tîrgu Ocna care practică sport de performanță cu rezultate deosebite, în ciuda condițiilor de viață dificile.

În vederea identificării posibilităților legale de susținere materială și financiară a acestor copii, instituția Avocatul Poporului a sesizat Primăria Târgu Ocna, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bacău și Ministerul Tineretului și Sportului.

De asemenea, având în vedere că TITLUL X: Protecția socială a sportivilor de performanță din Legea nr. 69/2000 a educației fizice și sportului, cu modificările și completările ulterioare, nu conține prevederi exprese privind copiii care provin din familii sărace și fac sport de performanță cu rezultate deosebite, am adresat ministrului Tineretului și Sportului rugămintea de a examina posibilitatea completării acestei legi cu dispoziții referitoare la protecția minorilor cu performante sportive proveniți din medii sărace, în virtutea atribuțiilor Ministerului Tineretului și Sportului de a iniția, a elabora și a aviza, după caz, proiecte de acte normative în domeniul educației fizice și sportului, potrivit art. 18 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 69/2000.

Urmare acestor demersuri, Primăria Târgu Ocna ne-a comunicat informații cu privire la situația familială și socială a cinci copii aflați în această situație, precum și formele de ajutor pe care le primesc aceștia și familiile lor. În esență, este vorba despre ajutoare de urgență pentru racordarea la rețeaua de apă potabilă și/sau pentru renovarea locuinței, ajutor de încălzire în perioada sezonului rece, rechizite școlare, alimente PEAD. De asemenea, părinții acestor copii primeau ajutor social (316 lei), conform Legii nr. 416/2001 și alocație privind susținerea familiei (321 lei), la care se adaugau alocațiile copiilor.

La rândul său, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bacău ne-a comunicat că în urma evaluărilor comunicate de Primăria Târgu Ocna, va iniția demersuri pentru sprijinirea acestor familii prin parteneriate cu ONG-urile care activează în zona localității Tg. Ocna.

În răspunsul transmis, Ministerul Tineretului și Sportului a precizat că din informațiile furnizate de federațiile de specialitate, rezulta că acești copii beneficiau din partea cluburilor sportive unde erau legitimați, de drepturile legale cuvenite (nespecificate)

și că situația copiilor care practicau sport de performanță și au probleme sociale deosebite constituie un subiect de analiză pentru completarea și modificarea Legii nr. 69/2000, al cărui proiect se află în dezbatere publică.

Dosar nr. 3395/2015: Urmare a reportajului *Caz cumplit în Vaslui. Un copil de 11 ani a leșinat pe stradă de foame*, prezentat pe site-ul de știri RomâniaTv.net, în data de 10 martie 2015, reportaj în care se relatează situația minorilor abandonați, atât de mamă în urmă cu 4 ani, cât și de tată, lăsați singuri și fără hrană, Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu.

În vederea verificării aspectelor prezentate în mass-media, în data de 16 martie 2015, reprezentanții Biroului Teritorial Iași al instituției Avocatul Poporului au efectuat o anchetă la Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Vaslui.

Din discuțiile purtate cu reprezentanții D.G.A.S.P.C. Vaslui, cu tatăl copiilor, cât și cu primarul comunei Gârceni, județul Vaslui, a fost evidențiat atașamentul copiilor față de tată și invers, ceea ce confirmă necesitatea găsirii unor măsuri de protecție socială care să prevină separarea minorilor de tată.

De asemenea, reprezentanții instituției Avocatul Poporului, au constatat că autoritățile publice responsabile de respectarea prevederilor legale care reglementează promovarea și garantarea drepturilor copiilor, cu respectarea principiului interesului superior al copilului, și-au îndeplinit obligațiile, dar și necesitatea continuării monitorizării situației celor doi minori.

Totodată, D.G.A.S.P.C. Vaslui ne-a comunicat că, în cadrul evaluării de specialitate realizată în regim de urgență s-a evidențiat faptul că există riscuri majore de separare a copiilor de familie din cauza condițiilor de trai. În acest sens, cazul a fost referit Fundației SERA România, fundație care desfășoară activități în parteneriat cu DGASPC Vaslui cu rol în sprijinirea material-financiară a familiilor cu risc de separare.

Ulterior externării, cei doi minori au fost găzduiți într-un serviciu de tip rezidențial, perioadă în care s-au demarat acțiuni concrete în vederea achiziționării unui imobil pentru aceștia.

Astfel, în perioada 6-11 aprilie 2015, tatăl și cei doi copii s-au mutat într-o locuință corespunzător utilată, care satisfacea cerințele, nevoile și trebuințele acestora.

Totodată, copiii au beneficiat și de sprijin material constând în obiecte de vestimentație și de igienă personală. În prezent, familia se află în atenta monitorizare a Serviciului Public de Asistență Socială de la nivelul Primăriei Gârceni și a reprezentanților Fundației SERA, referințele fiind favorabile.

Dosar nr. 3395/2015: E.I., stabilită în Elveția împreună cu cei doi copii, ne-a sesizat în legătură cu posibila îngrădire a dreptului prevăzut de art. 49 din Constituția referitor la protecția copiilor și a tinerilor.

Astfel, petenta s-a adresat Agenției pentru Plăți și Inspecție Socială a Municipiului București, prin e-mailul transmis în data de 16 martie 2015, în care solicita completarea și validarea formularului E411 (Office Cantonal des Assurances Sociales) Geneva în legătură cu alocația copiilor petiționarei și comunicarea acestui formular la adresa de e-mail menționată, însă solicitarea sa nu a fost soluționată.

Aceste aspecte au fost sesizate Agenției pentru Plăți și Inspecție Socială a Municipiului București, care ne-a informat că cererea petentei a fost soluționată cu acordarea tuturor solicitărilor acesteia.

Dosar nr. 3395/2015: Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu ca urmare a unei știri transmise la un post de televiziune din data de 4 iunie 2015, care prezintă situația a șase copii rămași fără locuință în urma izbucnirii unui incendiu din cauză că aceștia, fiind singuri acasă, se jucau cu niște chibrituri, iar flăcările s-au extins asupra întregii locuințe care a ars din temelii. Tatăl acestora era plecat la muncă, iar mama era alcoolică.

Din știrile difuzate, rezulta că autoritățile locale din Botoșani încearcă să le găsească copiilor o casă.

Față de cele expuse, am sesizat aceste aspecte atât conducerii Direcției Generale pentru Protecția Copilului din județul Botoșani, cât și Primăriei din Botoșani.

Ca rezultat al demersurilor întreprinse, am primit din partea Primăriei Municipiului Botoșani, a Primăriei comunei Blândești, județul Botoșani și a Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Botoșani informații referitoare la situația celor cinci copii, iar nu șase așa cum greșit s-a menționat în știrea inițială, și că s-a instituit, prin hotărârile Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Botoșani, măsura de plasament la Complexul de apartamente „Cireșarii” din cadrul Complexului de servicii pentru copilul aflat în dificultate Botoșani, județul Botoșani.

Din răspunsurile autorităților anterior menționate reieșea și faptul că se aveau în vedere măsurile pentru reintegrarea socio-familială a celor cinci copii.

Dosar nr. 8075/2015: Ca urmare a difuzării în data de 25 mai 2015, pe un post de televiziune, a reportajului *Ororile dintr-o școală pentru copii cu dizabilități, reclamate de un părinte la Minister. Fiul său, tăiat la gât cu un ciob*, Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu, cu privire la acest caz.

În acest sens, reprezentanții Biroului Teritorial Oradea al instituției Avocatul Poporului au efectuat o anchetă la Centrul Școlar pentru Educație Inclusivă Tileagd.

Având în vedere cele constatate, Avocatul Poporului a emis Recomandarea nr. 10 din 30 iulie 2015.

Pe site-ul instituției Avocatul Poporului a fost postat, în data de 31 iulie 2015, comunicatul de presă "Avocatul Poporului recomandă luarea de măsuri și sancțiuni după incidentele de la Centrul Școlar pentru Educație Inclusivă Tileagd, județul Bihor".

Urmare a Recomandării nr. 10/2015, Centrul Școlar pentru Educație Inclusivă Tileagd ne-a adus la cunoștință măsurile adoptate:

- depunerea unei cereri la Inspectoratul Școlar Județean Bihor, prin care s-a solicitat numirea unui director adjunct care să răspundă de procesul instructiv-educativ după amiaza (orele 14:00-18:00), cerere soluționată prin numirea unui profesor în funcția de director adjunct, începând cu data de 01.09.2015;
- cele trei cadre didactice implicate în eveniment au fost sancționate cu avertisment scris, în urma Consiliului de Administrație din data de 27.07.2015;
- începând cu data de 01.09.2015, în urma unui orar stabilit, toți instructorii de educație extrașcolară și supraveghetorii de noapte vor fi instruiți de Metodiști, de către conducerea școlii, de către Șeful Poliției Locale Tileagd.

Dosar nr. 10936/2015: M.I. ne-a adus la cunoștință situația unui copil, în vârstă de 6 ani, din satul I., județul Vaslui, care nu este primit la școală deoarece nu vorbește.

În petiție se preciza faptul că minorul provine dintr-o familie numeroasă, cu posibilități financiare reduse, iar părinții au încercat să îl înscrie la o altă instituție de

învățămant dar au fost refuzați și nu li s-a oferit nicio altă soluție. Copilul era ținut acasă, era foarte muncitor și mulți săteni îl puneau la diverse munci în schimbul unor alimente.

Avocatul Poporului a sesizat Primăria Municipiului Vaslui, precum și Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Vaslui.

Din răspunsul Direcției reiese faptul că s-a procedat la evaluarea situației familiale, prilej cu care s-a constatat că pentru moment, în plan familial, nu erau întrunite elementele constitutive ale unei situații de abuz/neglijare sau exploatare la care să fie expus sau implicat în mod special copilul. Cazul era monitorizat de către specialiștii D.G.A.S.P.C., care au consiliat și au îndrumat familia pentru efectuarea demersurilor necesare în vederea includerii copilului într-o categorie de persoane cu handicap și a obținerii certificatului privind orientarea școlară și profesională.

Dosar nr. 9939/2015: Ca urmare a informațiilor publicate în două articole din Ziarul C. sub titlul *Fetițe cu dizabilități violate și chiuretate*, instituția Avocatul Poporului s-a autosesizat și a efectuat o anchetă la Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă din județul Dolj.

Urmare a anchetei, s-a constatat că aspectele sesizate în presă, care au stat la baza efectuării anchetei nu se confirmă, însă au fost identificate aspecte juridice, care au condus la continuarea anchetei, prin solicitarea unei întâlniri cu reprezentanții Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție, a Consiliului Județean Dolj, a Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj și a Inspectoratului Școlar Județean, fiind factori implicați în clarificarea situației constatate, și anume aceea referitoare la centrul școlar, care nu era acreditat și licențiat în condițiile legii pentru a fi furnizor de servicii sociale. În același timp, copiii, beneficiari ai centrului, dețineau măsură de protecție în cadrul unor centre aflate în subordinea D.G.A.S.P.C. județul Dolj, însă aveau orientare școlară și profesională în centrul școlar pentru educație incluzivă. Situația semnalată este identificată în toate centrele școlare pentru educație incluzivă din județul Dolj.

Urmare a continuării anchetei, prin organizarea întâlnirilor de lucru între reprezentanții instituției Avocatul Poporului, reprezentanții Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție, ai Consiliului Județean Dolj, ai Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj și ai Inspectoratului Școlar Județean Dolj, a reieșit necesitatea identificării unor soluții legale pentru protejarea, creșterea, educarea și îngrijirea copiilor cu nevoi speciale, încadrați în grad de handicap și cu orientare școlară și profesională în astfel de unități de învățământ.

Ca rezultat al întâlnirii de lucru au fost emise recomandări către directorul D.G.A.S.P.C. Dolj, către Președintele Comisiei pentru Protecția Copilului județul Dolj și către Inspectoratul Școlar Județean.

Dosar nr. 11560/2015: Ca urmare a articolului, apărut în data de 31 august 2015, în Ziarul N.T., cu privire la decesul unui copil (**D.V.**), în vârstă de 13 ani, beneficiar al serviciilor oferite în cadrul centrului școlar pentru educație incluzivă județul Dolj, care părăsise unitatea de învățământ, în urmă cu două săptămâni, iar dispariția sa nu a fost sesizată organelor de poliție, instituția Avocatul Poporului a considerat oportună efectuarea unei deplasări la Centrul Școlar județul Dolj.

În urma demersului întreprins de instituția Avocatul Poporului, s-a constatat faptul că, în paralel cu ancheta penală a poliției, au fost convocați și membrii Comisiei de Cercetare disciplinară din cadrul centrului școlar, în vederea aflării condițiilor și a

împrejurărilor ce au condus la decesul copilului. De asemenea, s-a constatat că recomandările stabilite la întâlnirea de lucru precedentă au fost puse în aplicare.

Dosar nr. 8404/2015: Urmare a difuzării în data de 22 iunie 2015 pe un post de televiziune a unui reportaj referitor la (V.T.) un copil în vârstă de 14 ani, aflat în Centrul de Plasament județul Suceava, care a fost găsit de către personalul centrului spânzurat, Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu.

În acest sens, au fost solicitate informații cu privire la acest caz, atât Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Suceava, cât și Agenției Județene pentru Plăți și Inspecție Socială.

Urmare a demersurilor întreprinse, ne-a fost transmis *Raportul cu privire la concluziile desprinse în urma verificărilor efectuate la Asociația Baptistă Caritabilă și la Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Suceava, în urma sinuciderii minorului*, fiind dispuse măsuri pentru implementare, iar monitorizarea modului de implementare urmând a fi făcută la timp și cu maximă atenție, în caz contrar putând fi aplicate prevederile art. 18 alin. (1) lit. d) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 113/2011 privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Plăți și Inspecție Socială.

Dosar nr. 8405/2015: Un post de televiziune a difuzat în cursul lunii iunie 2015, reportajul privitor la situația unui copil (S.P.), în vârstă de un an și opt luni, internat în Spitalul Clinic de Boli Infecțioase din Iași, care a căzut în gol de la primul etaj. Copilul nu a fost rănit grav, cu toate acestea i s-a acordat primul ajutor de către angajații spitalului, fiind transportată la Spitalul de copii pentru investigații complete, fiind externat în aceeași zi, cu o stare generală bună. Instituția Avocatului Poporului s-a sesizat din oficiu și a deschis o anchetă în acest sens la Spitalul Clinic de Boli Infecțioase.

Urmare a anchetei desfășurate, a reieșit faptul că minora se afla în spital, în vederea unui consult de specialitate, fiind însoțită de mătușa maternă. Fetița a fost internată, însă matușa figura doar scriptic ca însoțitor, în realitate S.P. aflându-se în grija unei surori minore, în vârstă de 17 ani. Urmare a cercetărilor efectuate cu privire la incident, Comisia de disciplină a spitalului a stabilit faptul că întreaga responsabilitate revine însoțitoarei copilului, iar cercetarea penală se află în curs de desfășurare.

SECȚIUNEA a 2-a

DREPTURILE TINERILOR ȘI ALE FAMILIEI

Drepturile tinerilor

Problematica drepturilor familiei este într-o strânsă relație cu cea privind drepturile copilului, însă cu păstrarea specificității fiecăreia în parte.

Prin prevederile art. 49 din Constituția României, copiii și tinerii se bucură de un regim special de protecție și de asistență în realizarea drepturilor lor. Autoritățile publice au obligația să contribuie la asigurarea condițiilor pentru participarea liberă a tinerilor la viața politică, socială, economică, culturală și sportivă a țării.

Numărul petițiilor adresate instituției Avocatul Poporului cu privire la drepturile familiei nu a fost mare raportat la ansamblul problemelor soluționate de instituția Avocatul Poporului.

În cele 38 de petiții adresate instituției Avocatul Poporului cu privire la drepturile tinerilor și analizate, cu precădere, în contextul dreptului la educație, al dreptului la informație și al dreptului tinerilor la un regim special de protecție, tinerii au semnalat, în special, aspecte legate de neacordarea unei locuințe sociale și a altor forme de ajutor din partea statului ori a autorităților locale, a pensiei de întreținere și a celei de urmaș, indemnizația de văduvă de veteran de război, de regimul juridic al bunurilor dobândite în timpul căsătoriei ori de dreptul la moștenire.

În majoritatea cazurilor, petițiile au privit posibila încălcare a drepturilor reglementate de Legea nr. 114/1996 a locuinței, republicată, cu modificările și completările ulterioare și de Legea nr. 416/2001 privind venitul minim garantat, cu modificările și completările ulterioare.

Instituției Avocatul Poporului s-au adresat și tineri care au împlinit vârsta de 18 ani și au părăsit centrele de plasament, semnalând faptul că sistemul actual de protecție a copiilor instituționalizați este deficitar și nu asigură, în toate cazurile, integrarea acestora în societate după împlinirea majoratului. Totodată, tinerii ne-au solicitat informații referitoare la acordarea pensiei de întreținere și a pensiei de urmaș, după împlinirea vârstei de 18 ani.

Petițiile adresate instituției Avocatul Poporului care s-au încadrat în problematica drepturilor tinerilor au fost analizate, cu precădere, în contextul dreptului la educație, al dreptului la informație și al dreptului tinerilor la un regim special de protecție.

Fișe de caz:

Dosar nr. 4186/2015. Prin petiția adresată instituției Avocatul Poporului, **D.V.** din Teleorman a solicitat informații cu privire la posibilitatea ca nepotul său, în vârstă de 18 ani, să mai beneficieze de alocația de stat prevăzută de Legea nr. 61/1993 privind alocațiile de stat pentru copii, întrucât odată cu împlinirea vârstei de 18 ani, plata alocației a încetat.

Petentul a fost informat în legătură cu prevederile Legii nr. 61/1993 și îndrumat să se adreseze Agenției Județene pentru Plăți și Inspecție Socială Teleorman, cu dovada faptului că nepotul își continuă cursurile învățământului liceal sau profesional și după împlinirea vârstei de 18 ani.

Drepturile familiei

Sub aspect juridic, familia este grupul de persoane între care există drepturi și obligații ce rezultă din căsătorie, rudenie, înfiere și din alte raporturi asimilate celor de familie.

În România statul ocrotește căsătoria și familia, sprijinindu-o prin măsuri economice și sociale pentru dezvoltare și consolidare.

Potrivit art. 48 din Constituția României coroborat cu art. 258 din Codul civil, familia se întemeiază pe: căsătoria liber consimțită între soți, pe egalitatea acestora, precum și pe dreptul și îndatorirea egală a părinților de a asigura creșterea și educarea copiilor lor, pe egalitatea în fața legii a copiilor din afara căsătoriei cu cei din căsătorie (art. 260 Cod civil), un regim special de protecție și de asistență în ceea ce privește realizarea drepturilor copiilor și ale tinerilor.

În principal, atribuțiile instituției Avocatul Poporului sunt în concordanță cu prevederile Codului civil, modificat prin Legea nr. 71/2011, Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, Legea nr. 273/2004 privind procedura adopției, republicată, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 148/2005 privind susținerea familiei în vederea creșterii copilului, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.

7/2007, cu modificările și completările ulterioare, Legea nr. 114/1996 a locuinței, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2010 privind concediul și indemnizația lunară pentru creșterea copiilor, aprobată prin Legea nr. 132/2011.

Pornind de la cadrul juridic susmenționat, prin cele 99 de petiții soluționate, cu privire la protecția drepturilor familiei, petenții au solicitat informații cu privire la: obligația părinților de a contribui la întreținerea minorului și dreptul la pensie de urmaș, pe tot timpul vieții, al soțului supraviețuitor, acordarea concediului de maternitate și a concediului pentru creșterea copilului în vârstă de până la 2 ani, acordarea indemnizației pentru creșterea copilului, obținerea unei pensii de urmaș pe tot timpul vieții pentru soțul supraviețuitor, obligația părinților de a contribui la întreținerea minorului.

De asemenea, petenții au manifestat nemulțumiri față de conținutul unor hotărâri judecătorești prin care minorul era încredințat celuiilalt părinte sau unei alte persoane, refuzul autorităților statale române de a acorda viză de ședere în România unuia dintre soți, cetățean străin, în vederea reîntregirii familiei, dificultățile întâmpinate în obținerea unei locuințe sociale, precum și nemulțumiri legate de prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 148/2005 referitoare la acordarea unei singure indemnizații pentru naștere, indiferent de numărul copiilor rezultați din naștere.

Fișe de caz:

Dosar nr. 1099/2015. Prin petiția adresată instituției Avocatul Poporului, **D.E.** și **D.I.**, părinți a 3 copii, ne-au sesizat în legătură cu refuzul Agenției Județene pentru Plăți și Inspecție Socială Satu Mare de a le aproba plata indemnizației pentru creșterea minorei D.A., pe motiv că tatăl copiilor nu a îndeplinit condițiile de acordare a concediului și a indemnizației prevăzute de OUG nr. 111/2010 privind concediul și indemnizația lunară pentru creșterea copiilor, cu modificările și completările ulterioare.

În scopul de a clarifica aspectele semnalate, instituția Avocatul Poporului a întreprins demersuri la A.J.P.I.S. Satu Mare, care, în urma verificărilor efectuate, a aprobat plata indemnizației pentru creșterea minorei D.A..

Dosar nr. 14405/2015. F.J., s-a adresat instituției Avocatul Poporului, solicitând intervenția în vederea obținerii pensiei de întreținere, stabilită de către instanța de judecată în sarcina mamei minorei, întrucât fosta soție refuză, cu rea-credință plata acesteia.

Petentul a fost informat în legătură cu prevederile art. 378, alin (1) lit. c) din Codul Penal, conform cărora: *”neplata, cu rea credință, timp de 3 luni, a pensiei de întreținere, stabilite pe cale judecătorească, poate fi sancționată cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă”*. Drept urmare, petentul a fost îndrumat să se adreseze organelor de urmărire penală și unui avocat înscris în barou.

Dosar nr. 6744/2015. Prin petiția adresată instituției Avocatul Poporului, **A.U.** a solicitat intervenția instituției în vederea identificării celor 2 copii minori și decăderea din drepturile părintești a mamei copiilor. Astfel, petentul descrie un conflict în familie, acuzând-o pe concubina sa, cetățean rus, că îi interzice contactul cu minorii.

Petentul a fost informat că faptele descrise pot avea caracter penal și a fost îndrumat să se adreseze organelor de urmărire penală.

Dosar nr. 5856/2015. Soții **A.L.** și **D.L.**, părinți ai 4 copii minori, s-au adresat instituției în vederea obținerii unei locuințe sociale.

Petenții au fost îndrumați să se adreseze, în scris, primăriei din raza de domiciliu, cu solicitarea de a le fi acordată o locuință socială în baza Legii nr. 114/1996, legea locuinței sau a unui ajutor social conform Legii nr. 416/2001 privind venitul minim garantat.

SECȚIUNEA a 3-a

DREPTURILE PENSIONARILOR

Prin cele **795** de petiții din acest subdomeniu, în esență, au fost solicitate informații privind condițiile de acordare și de modificare a drepturilor de pensii și a drepturilor reparatorii cu caracter necontributiv plătite prin casele de pensii, au fost exprimate critici la adresa activității caselor de pensii și a altor instituții publice cu atribuții în domeniul asigurărilor sociale, precum și cu privire la legislația din acest domeniu.

Problematica adusă în atenția instituției Avocatul Poporului s-a referit la condițiile de acordare a diferitelor tipuri de pensii (pensia pentru limită de vârstă, pensia anticipată, pensia anticipată parțială, pensia de invaliditate, pensia de urmaș), indemnizația socială pentru pensionar, indexarea valorii punctului de pensie, indicele de corecție, vârstele standard de pensionare.

Multe dintre problemele sesizate persistă de mai mult timp și au fost aduse în atenția instituției Avocatul Poporului și în anii precedenți.

În plan administrativ, în esență, nemulțumirile și criticile pensionarilor au vizat următoarele aspecte:

- refuzul caselor de pensii de a furniza informații și explicații despre condițiile legale de acordare sau de modificare a drepturilor de pensie sau reținerea unor sume de bani din pensie, în urma emiterii unor decizii de debit;
- tergiversarea soluționării cererilor de stabilire, revizuire, recalculare a pensiei sau de trecere de la un tip de pensie la altul ori lipsa unui răspuns la petiții;
- erori și omisiuni în modalitatea în care unele case teritoriale de pensii au procedat la calcularea sau recalcularea pensiilor (punctajul mediu anual);
- erori în stabilirea indicelui de corecție;
- imposibilitatea sau dificultatea obținerii unor adeverințe care să ateste vechimea (stagiul de cotizare) ori quantumul salariilor și al sporurilor cu caracter permanent sau grupa/condițiile de muncă necesare la stabilirea sau recalcularea pensiilor;
- calculul C.A.S.S. și a impozitului reținute din pensie și problema restituirii contribuțiilor de asigurări de sănătate moștenitorilor legali, urmare a OUG nr. 17/2012;
- modul de stabilire a quantumului pensiei persoanelor care și-au desfășurat activitatea în grupele superioare de muncă înainte de anul 2001, respectiv în condiții speciale/deosebite de muncă începând din anul 2001;
- încadrarea în grad de invaliditate de către comisiile de expertiză a capacității de muncă;
- întâzieri la plata drepturilor de pensie stabilite;
- comportamentul neprofesional ori chiar abuziv al unor angajați ai caselor de pensii în raporturile lor cu beneficiarii și cu solicitanții de drepturi de asigurări sociale;

- mari întârzieri în soluționarea contestațiilor la deciziile de pensie depuse la Comisia Centrală de Contestații din cadrul Casei Naționale de Pensii Publice.
- dificultățile deosebite în obținerea dovezilor privind vechimea în muncă și veniturile realizate, mai ales din cauza distrugerii sau a pierderii arhivei fostului angajator;
- informații privind modul în care se calculează pensia comunitară.

Actele normative care reglementează sistemul public de pensii (pilonul I) din România sunt:

- Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare;
- Hotărârea Guvernului nr. 257/2011 pentru aprobarea normelor de aplicare a Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare.

Așa cum a fost evidențiat și în rapoartele anuale precedente, legislația pensiilor a cunoscut numeroase modificări în ultimii ani, care nu au dat coerență și claritate reglementărilor din acest domeniu și nici nu au scăzut nemulțumirea pensionarilor. În schimb, au creat presiune suplimentară asupra activității caselor de pensii, având ca efect scăderea calității serviciilor prestate și a celerității rezolvării cererilor pensionarilor.

Astfel, numai în perioada 2013 – 2015, Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cea care reglementează condițiile exercitării dreptului la asigurări sociale, a cunoscut completări succesive și modificări prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, Legea nr. 380/2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, Legea nr. 37/2013 pentru modificarea Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, Legea nr. 125/2014 privind scutirea de la plată a unor debite provenite din pensii, Legea nr. 192/2015 pentru completarea Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, Legea nr. 155/2015 pentru modificarea Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice.

La aceste evenimente legislative se adaugă intrarea în vigoare a mai multor legi prin care au fost reintroduse pensiile de serviciu, respectiv Legea nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat, modificată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2015, Legea nr. 216/2015 privind acordarea pensiei de serviciu membrilor Corpului diplomatic și consular al României, Legea nr. 215/2015 pentru modificarea și completarea Legii nr. 7/2006 privind statutul funcționarului public parlamentar, Legea nr. 130/2015 pentru completarea Legii nr. 567/2004 privind statutul personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea și al personalului care funcționează în cadrul Institutului Național de Expertize Criminalistice, Legea nr. 83/2015 pentru completarea Legii nr. 223/2007 privind Statutul personalului aeronautic civil navigant profesionist din aviația civilă din România.

În plan legislativ, instituția Avocatul Poporului a primit numeroase critici referitoare la legislația pensiilor sub aspectul neclarității unor prevederi legale, al unor lacune legislative sau al neconstituționalității, dar și al predictibilității reduse pe fondul modificărilor cvasi-permanente, dintre care amintim:

- modul de calcul și a datei acordării indicelui de corecție prevăzut de art. 170 din Legea nr. 263/2010;
- modul în care este aplicat art. 169 din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice sub aspectul că nu este inclus în punctajul majorat pentru grupele

superioare de muncă și punctajul acordat pentru contribuția la fondul suplimentar de pensie.

- tăcerea Legii nr. 263/2010 în ceea ce privește posibilitatea valorificării ”sumelor rezultate din majorarea retribuiției tarifare acordare în baza Decretului nr. 46/1982” la încadrarea în grupa a II-a de muncă a celor autorizați I.S.C.I.R.;

- absența unor acorduri între România și alte state, de pildă Statele Unite ale Americii, în materia transferului drepturilor de pensie în conturi bancare;

- neindexarea indemnizației acordate în temeiul Legii nr. 309/2002 privind recunoașterea și acordarea unor drepturi persoanelor care au efectuat stagiul militar în cadrul Direcției Generale a Serviciului Muncii în perioada 1950-1961, cu modificările și completările ulterioare și abrogarea OUG nr. 10/2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății;

- critica art. 9 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 83/2014 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2015, precum și alte măsuri în domeniul cheltuielilor publice, potrivit căruia acordarea ajutoarelor sau, după caz, a indemnizațiilor la ieșirea la pensie, retragere, încetarea raporturilor de serviciu ori la trecerea în rezervă nu se aplică;

- critica referitoare la faptul că, în cazul pensiei anticipate parțiale, procentul de diminuare cu 0,75% pentru fiecare lună, respectiv 9% pentru fiecare an nelucrat, nu scade proporțional cu înaintarea în vârstă;

- critica Normelor metodologice din 26 august 2015 de aplicare a prevederilor referitoare la stabilirea pensiilor de serviciu din Legea nr. 567/2004 privind statutul personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea și al personalului care funcționează în cadrul Institutului Național de Expertize Criminalistice, aprobate de Hotărârea nr. 706 din 26 august 2015, pentru faptul că la art. 2, alin. (1), lit. d) nu este menționat personalul de specialitate criminalistică;

- propuneri privind pensiile, respectiv desființarea impozitului pentru toate categoriile de pensii bazate pe contributivitate, deoarece aceste pensii au rezultat din banii impozitați o dată în toți anii activității profesionale, precum și a CASS, desființarea pensiilor care nu se bazează pe contributivitate;

- critica neluării în calcul la stabilirea punctajului mediu anual a formelor de retribuire în acord;

- neacordarea drepturilor de pensie pentru activitatea desfășurată în România în perioada 1990-1997. Problemele reclamate au fost determinate de prevederile art. 60 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 3/1977 privind pensiile de asigurări sociale de stat și asistența socială, potrivit căreia ”plata pensiei și a celorlalte drepturi aferente se suspendă pe timpul cât pensionarul are domiciliul stabilit pe teritoriul altei țări”, declarate neconstituționale prin Decizia nr. 69 din 22 mai 1996 a Curții Constituționale.

Pentru cetățenii români cu domiciliul în străinătate dreptul la pensie a fost reglementat în 1997, prin intrarea în vigoare a Legii nr. 86/1997 pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/1977.

- critica Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice prin aceea că, în lipsa unor dispoziții exprese, de la data încetării contractului de muncă/raportului de serviciu până la emiterea deciziei de pensionare persoana în așteptarea pensiei nu are asigurare de sănătate și niciun venit. Această problemă nu este doar legislativă, ci și administrativă, în măsura în care emiterea deciziei de pensionare și punerea în plată se fac cu mare întârziere, durând luni de zile.

FIȘE CAZ

Dosar nr. 5542/2015. D.H. a reclamat Casa Locală de Pensii Sector 6 pentru tergiversarea plății drepturilor de pensie restante la care este îndreptățită. Instituția Avocatul Poporului a sesizat conducerea Casei Locale de Pensii Sector 6.

Ca rezultat, Casa Locală de Pensii Sector 6 a pus în plată decizia de pensie în luna iunie 2015, iar diferențele în cuantum de 786 lei au fost comunicate petentei în aceeași lună.

Dosar nr. 9761/2015. O.G. a sesizat că nu a primit răspuns din partea Casei Județene de Pensii Olt la solicitările sale repetate de a primi indemnizația lunară majorată la care are dreptul în temeiul Legii nr. 8/2006 privind instituirea indemnizației pentru pensionarii sistemului public de pensii, membri ai uniunilor de creatori legal constituite și recunoscute ca persoane juridice de utilitate publică, cu modificările și completările ulterioare.

Instituția Avocatul Poporului a sesizat conducerea Casei Județene de Pensii Olt.

Urmare a acestui demers, Casa Județeană de Pensii Olt a reactualizat indemnizația cuvenită petentei în temeiul Legii nr. 8/2006 și i-a achitat drepturile bănești rezultate din această reactualizare.

Dosar nr. 8240/2015. Sindicatul Liber UMARO-ROMAN, membru al Confederației Sindicatelor Democratice din România a solicitat instituției Avocatul Poporului un punct de vedere și o soluție legală în litigiul avut cu Casa Națională de Pensii Publice pentru recunoașterea grupei a II-a de muncă conform Ordinului M.M.O.S. nr. 50/1990.

Instituția Avocatul Poporului a sesizat Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice.

Ca rezultat, Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice a răspuns că situația sesizată de sindicat se află în curs de clarificare prin reanalizarea de către Comisa Centrală de Contestații a dosarelor pe baza cărora s-au stabilit drepturi de pensii de către Casa Județeană de Pensii Neamț în temeiul Ordinului nr. 50/1990.

Dosar nr. 4011/2015 R.T. prin Comisia pentru drepturile omului, culte și minorități a Senatului, a solicitat lămuriri cu privire la neluarea în considerare, la stabilirea drepturilor sale de pensie, a perioadei 1982-1992, în care a lucrat ca frizer la o cooperativă de consum. În perioada de mai sus, petenta a fost trecută la "fără calitate de om al muncii", potrivit mențiunii din carnetul de muncă, iar conform adeverinței eliberate de angajator în anul 1992, a lucrat ca remizier. Petenta a încercat să clarifice această problemă, însă fără rezultat.

Instituția Avocatul Poporului a solicitat un punct de vedere Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice.

Ca rezultat, direcția de specialitate din cadrul Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice a dat petentei lămuririle necesare, respective că angajații retribuiți pe bază de cotă procentuală puteau avea calitatea de salariați (raport de muncă cu angajatorul) dacă îndeplineau cumulativ condițiile prevăzute de Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 802/1965 (act normativ abrogat). În cazul petentei nu a existat însă un raport de muncă, astfel că perioada în care a fost plătită în cote procentuale nu a

putut fi valorificată la stabilirea pensiei pentru limită de vârstă în condițiile art. 16 lit. a) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice.

Dosar nr. 3092/2015. R.O. a reclamat nesoluționarea dosarului său de pensie, deși complet, de către Casa de Pensii a Municipiului București- compartimentul pensii internaționale.

Instituția Avocatul Poporului a sesizat Casa de Pensii a Municipiului București.

Urmare a acestui demers, Casa de Pensii a Municipiului București a soluționat cererea de pensie transmisă de către instituția din Republica Cehă și a transmis acestei instituții atât decizia, cât și formularele de legătură.

Dosar nr. 3350/2015. F.C. a reclamat că nu i-a fost pusă în plată pensia de invaliditate de către Casa Județeană de Pensii Bihor.

Instituția Avocatul Poporului a sesizat Casa Județeană de Pensii Bihor, iar petentului i-au fost achitate drepturile de pensie curente și restante cuvenite de la data depunerii dosarului la această casă de pensii.

Dosar nr. 14592/2015. J.L. a sesizat în legătură cu neindexarea indemnizației prevăzute de Legea nr. 309/2002 privind recunoașterea și acordarea unor drepturi persoanelor care au efectuat stagiul militar în cadrul Direcției Generale a Serviciului Muncii în perioada 1950-1961, cu modificările și completările ulterioare. Deși potrivit art. 4 din Legea nr. 309/2002, ”nivelul indemnizațiilor acordate prin prezenta lege va fi indexat anual prin hotărâre a Guvernului, în funcție de evoluția indicelui prețurilor de consum”, în realitate, așa cum susține petentul, cuantumul acestor indemnizații a rămas la nivelul anului 2008.

Instituția Avocatul Poporului a supus atenției Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice problema sesizată de petent.

Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice ne-a informat că împreună cu Ministerul Finanțelor Publice va analiza posibilitatea promovării unui proiect de act normativ care să vizeze indexarea indemnizațiilor prevăzute de Legea nr. 309/2002, în funcție de resursele financiare.

Dosar nr. 13546/2015. K.B. a reclamat tergiversarea soluționării contestației transmise Institutului Național de Expertiză Medicală și Recuperarea Capacității de Muncă prin Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice.

Instituția Avocatul Poporului a sesizat conducerea Institutului Național de Expertiză Medicală și Recuperarea Capacității de Muncă.

Urmare a demersului întreprins, petenta a fost convocată la Comisia Superioară din cadrul Institutului Național de Expertiză Medicală și Recuperarea Capacității de Muncă, la data de 18 noiembrie 2015, pentru rezolvarea contestației.

Dosar nr. 4029/2015. W.N. a reclamat reținerea nejustificată a sumei de 10 lei din pensia de întreținere de la care este obligat către fiul său în baza unei hotărâri judecătorești.

Instituția Avocatul Poporului a sesizat Casa Județeană de Pensii Argeș.

Casa Județeană de Pensii Argeș a dat explicațiile necesare cu privire la temeiul legal al reținerii sumei de 10 lei din pensia petentului cu titlu de comision pentru plata pensiei de întreținere către fiul acestuia (Decizia nr. 1/2014 a Casei Naționale de Pensii

Publice), arătând că această prestație care nu este gratuită, deoarece nu este legată de plata pensiilor și a altor drepturi de asigurări sociale din sistemul public.

Dosar nr. 4921/2015. H.F. a reclamat că nu a primit răspuns la petiția înregistrată la Casa Locală de Pensii Sector 1 prin care a depus carnetul de muncă în original pentru recalcularea pensiei prin valorificarea grupei a II-a de muncă.

Instituția Avocatul Poporului a sesizat conducerea Casei Locale de Pensii Sector 1, care a recalculat pensia petentei prin adăugarea perioadei lucrate în grupa a II-a de muncă.

SECȚIUNEA a 4-a

DREPTURILE PERSOANELOR CU HANDICAP

Constituția României, în art. 50, stabilește că persoanele cu handicap se bucură de protecție specială, iar statul asigură realizarea unei politici naționale de egalitate a șanselor, de prevenire și de tratament ale handicapului, în vederea participării efective a persoanelor cu handicap în viața comunității, respectând drepturile și îndatoririlor ce revin părinților și tutorilor.

În anul 2015 au fost aduse modificări la Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, în sensul lărgirii sferei drepturilor și a facilităților persoanelor cu handicap, care să asigure realizarea egalității de tratament în vederea participării efective a persoanelor cu dizabilități în viața comunității.

De asemenea, tot în anul 2015, ca urmare a unor măsuri de reorganizare la nivelul administrației publice centrale s-a reînființat Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Dizabilități, în subordinea Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice care coordonează la nivel central activitățile de protecție specială și de promovare a drepturilor persoanelor cu dizabilități, elaborează politicile, strategiile și standardele în domeniul promovării drepturilor persoanelor cu dizabilități, asigură urmărirea aplicării reglementărilor din domeniul propriu și controlul activităților de protecție specială a persoanelor cu dizabilități.

Persoanele cu handicap beneficiază de aceleași drepturi ca oricare alt cetățean al României, dar și al Uniunii Europene, iar pentru a le garanta aceste drepturi este necesar ca statul să acorde atenția necesară aspectelor complexe ale persoanelor cu handicap, așa încât acești oameni să-și poată îndeplini rolurile și responsabilitățile cetățenești, să beneficieze de posibilitățile de alegere individuală și de același grad de control asupra vieții lor, asemeni persoanelor care nu suferă de vreo dizabilitate.

O problemă care se ridică este încadrarea în muncă a persoanelor cu dizabilități.

Legislația din România este în acord cu legislația europeană (Legea nr. 448/2006) și cuprinde facilități și drepturi privind încadrarea în muncă a persoanelor cu dizabilități și elemente de stimulare a angajatorilor pentru încadrarea în muncă a acestora, însă prevederile legale sunt insuficient aplicate de angajatori.

Deși România a ratificat Convenția privind respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități, totuși nu sunt legiferate mecanismele prin care statul va duce la îndeplinire obligațiile asumate.

În România, evaluarea pune accent pe dizabilitate din punct de vedere medical și mai puțin pe abilitatea persoanelor cu dizabilități, iar tratarea e preponderent medicală.

Comisia de evaluare ar trebui să realizeze o evaluare amplă prin care să testeze capacitățile fiecărui individ în parte, să facă recomandări asupra tipurilor de muncă la care ar putea să se încadreze și aceste recomandări să fie trecute în fișa personală a fiecărei persoane cu dizabilități.

O altă problemă care se pune este educația persoanelor cu handicap.

În ce privește sistemul educațional, acesta este limitat și în neconcordanță cu încadrarea în muncă a persoanelor cu handicap, nu dezvoltă încă suficient abilitățile de viață independentă, iar metodele educaționale sunt insuficient adecvate la nevoile speciale specifice diferitelor tipuri de dizabilități.

Au fost înființate centre de educație incluzivă, în cadrul acestora tinerii sunt specializați în diverse meserii și se încearcă să se asigure educarea și instruirea profesională a tinerilor cu cerințe educative speciale.

În domeniul protecției persoanelor cu handicap, instituția Avocatul Poporului a fost sesizată cu **211** petiții, care au avut ca obiect probleme privind neîncadrarea corespunzătoare în gradele de handicap, neacordarea drepturilor cuvenite pentru persoanele cu handicap, reevaluarea nejustificată a gradului de handicap și încadrarea persoanei într-un grad de handicap inferior celui avut anterior, refuzul autorităților administrației publice locale de a angaja asistenți personali pentru persoanele cu handicap grav cărora li s-a stabilit dreptul de a beneficia de asistent social, tergiversarea emiterii certificatelor de încadrare într-un grad de handicap, depășirea termenului de realizare a accesibilităților pentru aceste persoane defavorizate, lipsa fondurilor pentru plata asistenților personali, refuzul autorităților publice competente de a evalua, la cerere, persoanele cu handicap în vederea schimbării încadrării inițiale. Totodată, petenții au solicitat completarea dispozițiilor legale în vigoare cu prevederi potrivit cărora, în cadrul procesului de învățământ, unitățile de învățământ superior, public și privat sunt obligate să asigure cursuri pentru studenții cu handicap în formatul solicitat în scris de către aceștia și înființarea la nivel național a unei instituții specializate în consilierea psiho-sociologică.

În cursul anului 2015, Avocatul Poporului s-a preocupat de acțiunile întreprinse de stat, de autoritățile competente în domeniu, pentru ca acestei categorii de persoane să le fie asigurate accesul, accesibilitatea și incluziunea socială, în egală măsură cu a celorlalte persoane.

Cazuistica pe care am instrumentat-o în acest răstimp a evidențiat, în multe dintre situații, faptul că posibilitatea de abilitare și reabilitare, compensarea handicapurilor, reducerea la minimum a efectelor economice și sociale ale handicapurilor, precum și inegalitățile legate de sănătate sunt subiecte de impact negativ asupra acestor oameni.

Mulți dintre cei care au sesizat cu problemele lor instituția Avocatul Poporului se consideră excluși social, aflați în fața unor obstacole și bariere, lipsiți de mijloace de mobilitate.

FIȘE DE CAZ

C.L., persoană cu handicap, ne-a sesizat în legătură cu refuzul primăriei comunei Poienari, județul Neamț, de a-l scuti de la plata impozitului pe clădire și teren, facilitate ce i se cuvine conform Legii nr. 448/2006 privind protecția persoanelor cu handicap, republicată.

Au fost întreprinse demersuri la primăria comunei Poienari, județul Neamț, care a soluționat favorabil solicitarea petentului.

Dosar nr. 2697/2015. J.I. a sesizat Avocatul Poporului reclamând nerespectarea drepturilor persoanelor cu handicap, prevăzute de Legea nr. 448/2006, republicată, în sensul tergiversării contestației ce a fost formulată de petentă la Comisia superioară de evaluare a persoanelor adulte cu handicap.

Au fost întreprinse demersuri în legătură cu aspectele semnalate de petentă la Comisia superioară de evaluare a persoanelor adulte cu handicap.

Ca rezultat al intervenției Avocatului Poporului, Comisia superioară de evaluare a analizat situația petentei precum și documentația medicală, a soluționat contestația și a emis decizia, care a fost transmisă Comisiei de evaluare a persoanelor adulte cu handicap Prahova, aceasta din urmă având obligația de a o aduce la cunoștința petiționarei.

Dosar nr. 4052/2015. S.H. a sesizat Avocatul Poporului în legătură cu refuzul primăriei Dragodana, județul Dâmbovița de a-i plăti drepturile cuvenite în baza certificatului de încadrare în grad de handicap, conform Legii nr. 448/2006, republicată.

Au fost solicitate informații de la primăria Dragodana, județul Dâmbovița în legătură cu răspunsul datorat petiționarei.

Ca rezultat al demersului întreprins de Avocatul Poporului, autoritatea administrației publice sesizată ne-a informat că cererea petentei a fost soluționată în sensul celor solicitate cu acordarea drepturilor prevăzute de lege, începând cu luna martie 2015.

Dosar nr. 4391/2015. I.S. a sesizat Avocatul Poporului, exprimându-și nemulțumirea față de răspunsul primit din partea primăriei municipiului Câmpina, județul Prahova, în care se specifică rezolvarea situației sale locative, însă aceasta nu a fost soluționată, deși a trecut un termen de la data la care primăria s-a angajat să execute lucrări de reabilitare la imobilul în care locuiește petentul, persoană cu handicap.

Au fost întreprinse demersuri în legătură cu aspectele semnalate de petent la primăria municipiului Câmpina, județul Prahova.

În urma demersului întreprins de Avocatul Poporului, autoritatea administrației publice sesizată ne-a informat că execută lucrări de reabilitare la imobilul în care locuiește petentul și urmează a fi finalizate până la data de 31 mai 2015.

Dosar nr. 13566/2015. C.M. a sesizat Avocatul Poporului în legătură cu refuzul primăriei comunei Botești, județul Neamț, de a o angaja ca asistent personal al mamei sale, persoană cu handicap, din cauza lipsei fondurilor.

Ca rezultat al intervenției Avocatului Poporului, primăria comunei Botești, județul Neamț a soluționat favorabil cererea petentei, în sensul că aceasta va fi angajată ca asistent personal al mamei sale, începând cu data de 1 decembrie 2015.

Dosar nr. 1714/2015. M.N. a sesizat Avocatul Poporului în legătură cu refuzul primăriei oraşului Balş, judeţul Olt, de a o angaja ca asistent personal al fiului său, persoană cu handicap.

Au fost întreprinse demersuri în legătură cu aspectele semnalate de petentă la primăria oraşului Balş, judeţul Olt, precum şi la prefectura judeţului Olt.

Ca rezultat al demersului întreprins de Avocatul Poporului, primăria a soluţionat favorabil solicitarea, în sensul că petenta a fost angajată ca asistent personal al fiului său.

CAPITOLUL IX

DOMENIUL ARMATĂ, JUSTIȚIE, POLIȚIE, PENITENCIARE

CONSIDERAȚII GENERALE

În anul 2015, în cadrul domeniului de activitate armată, justiție, poliție, penitenciare au fost soluționate 2601 de petiții înregistrate la sediul central al instituției Avocatul Poporului. Petițiile au fost structurate în funcție de specializările domeniului de activitate, astfel:

1. **Armată: 14**
2. **Justiție: 1985**
3. **Poliție: 154**
4. **Penitenciare: 284**

1. Atribuțiile instituției Avocatul Poporului în domeniul Armată, justiție, poliție, penitenciare. Generalități.

Afirmarea, reglementarea legală și respectarea drepturilor omului constituie o caracteristică a regimurilor constituționale și politice proprii societăților democratice.

Consacrarea constituțională a drepturilor omului reflectă evoluția socio-politică și doctrinară a concepțiilor și principiilor relevante în materie și reprezintă o formă a protecției juridice a persoanei.

Protecția persoanei, privită ca ansamblu de mijloace juridice și de instituții cu rol esențial în apărarea drepturilor subiective, nu poate fi disociată de acestea din urmă. Evident, în absența unei asemenea protecții, care implică în mod necesar mecanisme apte a asigura și a garanta cadrul în care aceste drepturi se exercită, drepturile subiective ar reprezenta entități ce beneficiază de o consacrare legală, dar ar fi lipsite de conținut concret, preponderent teoretice și iluzorii, iar nu efective și eficiente în apărarea reală a persoanei.

Înțelegă în maniera anterior prezentată, protecția persoanei impune participarea instituțiilor statului, care, prin mecanisme specifice de acțiune, să realizeze finalitatea urmărită, de apărare a drepturilor subiective ale persoanei, între aceste instituții numărându-se și cea a Ombudsmanului - Avocatului Poporului - potrivit art. 58 din Constituția României.

Analiza dispozițiilor constituționale începând cu momentul introducerii în sistemul juridic român a acestei instituții (inexistentă anterior în legislația națională) prin Constituția din 1991, conduce la concluzia că instituția Avocatul Poporului are ca scop apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice în raporturile acestora cu autoritățile publice, nu se substituie altor autorități publice, se bucură de independență funcțională, instituțională și autonomie, nu poate fi subsumată dreptului administrativ sau dreptului constituțional, după cum nu poate fi încadrată în sistemul autorității judecătorești, legislative și nici în cel al autorităților administrative.

2. Autoritatea judecătorească în România

Potrivit art. 124 - 125 alin. (1) din Constituție, justiția se înfăptuiește în numele legii, este unică, imparțială și egală pentru toți. Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii. Judecătorii numiți de Președintele României sunt inamovibili, în condițiile legii.

Potrivit art. 131 alin. (1) și (2) și art. 132 din Constituție, în activitatea judiciară Ministerul Public reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor. Ministerul Public își exercită atribuțiile prin procurori – constituiți în parchete – care își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparțialității și al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției.

Potrivit art. 3 alin. (1) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, procurorii numiți de Președintele României se bucură de stabilitate și sunt independenți, în condițiile legii.

Principiul independenței justiției, consacrat de Constituție este reluat, între altele, și de prevederile art. 2 alin. (4) din actul normativ anterior menționat, care prevede că orice persoană, autoritate sau instituție este datoră să respecte independența judecătorilor.

În aplicarea principiului enunțat, Legea nr. 35/1997 reglementează la art. 15 alin. (4) – între cazurile ce excedează sferei competenței instituției Avocatul Poporului - actele autorității judecătorești, prevăzând că nu fac obiectul activității instituției Avocatul Poporului și vor fi respinse fără motivare petițiile privind (între altele) actele autorității judecătorești.

Prevederea normativă precizată are în concret semnificația unei interdicții de imixtiune sub orice formă a instituției în desfășurarea procedurilor judiciare, indiferent de obiectul sau de stadiul acestora, în acest sens fiind și dispozițiile art. 18 din Legea nr. 35/1997, care dispun că, în cazul în care instituția Avocatul Poporului constată că soluționarea petiției cu care a fost sesizată este de competența autorității judecătorești, se poate adresa, după caz, ministrului justiției, Consiliului Superior al Magistraturii, Ministerului Public sau președintelui instanței de judecată.

3. Raporturile dintre instituția Avocatul Poporului și autoritatea judecătorească. Competența instituției Avocatul Poporului în actul de justiție și în administrarea justiției

După cum rezultă din analiza prevederilor constituționale și legale anterior enunțate, soluționarea petițiilor cu care instituția Avocatul Poporului este sesizată, care au ca obiect activitatea organelor judiciare se limitează la sesizarea ministrului justiției, Consiliului Superior al Magistraturii, Ministerului Public sau președintelui instanței de judecată pentru examinarea, potrivit competențelor legale, a aspectelor invocate în cuprinsul petițiilor adresate instituției Avocatul Poporului.

În acest sens se are în vedere și reglementarea cuprinsă în *art. 16 alin. (2) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit căreia hotărârile judecătorești pot fi desființate sau modificate numai în căile de atac prevăzute de lege și exercitate conform dispozițiilor legale și, totodată, jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului care, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, a stabilit la nivel de principiu că executarea unei hotărâri judecătorești este parte integrantă din procesul civil.*

Totodată, demersurile realizate în acest domeniu de instituția Avocatul Poporului se circumscriu și dispozițiilor art. 97 din *Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare*, care prevăd că orice persoană poate sesiza Consiliul Superior al Magistraturii în legătură cu activitatea sau conduita necorespunzătoare a judecătorilor și procurorilor, încălcarea obligațiilor profesionale în raporturile cu justițiabilii ori săvârșirea de către aceștia a unor abateri disciplinare, fără ca, prin exercitarea acestui drept, să se pună în discuție soluțiile pronunțate prin hotărâri judecătorești, care sunt supuse căilor legale de atac.

În concret, demersurile circumscrise limitelor stabilite de prevederile art. 15 alin. (4) și art. 18 din *Legea 35/1997* pot consta în sesizarea Consiliului Superior al Magistraturii cu privire la aspecte vizând activitatea administrativă a instanțelor sau parchetelor, nerespectarea termenelor de redactare a hotărârilor judecătorești, nerespectarea termenului rezonabil de soluționare a cauzelor, fără ca prin aceasta instituția Avocatul Poporului să se intervină în activitatea organelor judiciare.

În nenumărate situații, instituția Avocatul Poporului a fost sesizată cu privire la *nerespectarea termenelor de redactare a hotărârilor judecătorești*.

Pentru soluționarea respectivelor petiții instituția Avocatul Poporului s-a adresat Consiliului Superior al Magistraturii pentru a efectua verificările necesare sau președintelui instanței care a pronunțat hotărârea a cărei motivare nu a fost redactată în termenul prevăzut de lege. Într-una dintre aceste situații, Consiliul Superior al Magistraturii a comunicat că judecătorul în cauză este cercetat disciplinar pentru abaterea comisă [(prevăzută de art. 99 lit. h) din *Legea nr. 317/2004*], luându-se măsuri la nivelul instanței în care magistratul își desfășoară activitatea pentru redactarea cu prioritate a hotărârii judecătorești ce făcea obiectul petiției.

De asemenea, instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu și a solicitat informații Consiliului Superior al Magistraturii referitor la unele cauze penale care au constituit cazuri de impact social și mediatic - de exemplu comiterea unor infracțiuni cu violență (viol, omor). În concret au fost solicitate Inspecției Judiciare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, sau, după caz, organelor de cercetare penală date referitoare la stadiul soluționării cauzelor și măsurile dispuse.

SECȚIUNEA 1

ARMATĂ

Petițiile înregistrate în cadrul acestui subdomeniu de activitate (14) au fost analizate în contextul prevederilor art. 51 din Constituția României privind dreptul de petiționare și au avut ca obiect neprimirea, de către petenți, a unor răspunsuri la petițiile adresate autorităților.

Legislație incidentă avută în vedere:

- *Legea nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare, cu modificările și completările ulterioare;*
- *Normele din 29 decembrie 2009 de selecționare a candidaților pentru admiterea la cursul de formare a ofițerilor și subofițerilor în activitate, pe filiera indirectă;*

- *Legea nr. 226/2011 privind reparațiile morale și materiale pentru fostele cadre militare active, îndepărtate abuziv din armată în perioada 23 august 1944-31 decembrie 1961, cu modificările și completările ulterioare;*
- *Legea nr. 51/1991 privind securitatea națională a României, republicată;*
- *Legea nr. 14/1992 privind organizarea și Funcționarea Serviciului Român de Informații, republicată;*
- *Legea nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat.*

FIȘE DE CAZ

Dosar nr. 6182/6875/2015

Drept încălcat: art. 51 din Constituția României privind dreptul la petiționare

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: nemulțumire privind modul de soluționare a petiției depusă la Centrul Militar Județean Neamț

Situația de fapt: Prin petiția înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 6182 din 11 mai 2015, petentul I.E. și-a exprimat nemulțumirea cu privire la modul de soluționare a petiției depusă la Centrul Militar Județean Neamț (în sensul „secretizării” unor acte din dosarul personal) și lipsa unui răspuns la o petiție ulterioară, din data de 15 aprilie 2015.

Prin petiția nr. 6875/2015, cel în cauză a revenit asupra cererii inițiale solicitând consultarea dosarului său la S.R.I. și confirmarea existenței posibilității de a obține daune morale și materiale potrivit prevederilor Legii nr. 80/2015. În temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituție coroborat cu art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ne-am adresat Centrului Militar Județean Neamț. Această instituție a comunicat că, la 15 aprilie 2015, urmare solicitării petentului, acesta a fost invitat să își consulte dosarul personal, punându-i-se la dispoziție memoriul său original (conținând 39 de file, dar nu și notele informative la care petentul a făcut referire). S-a mai precizat că răspunsul la cererea din 15 aprilie 2015 a fost predat personal petentului.

Dosarul a fost închis favorabil. Petentul a fost informat cu privire la rezultatul demersului realizat. Referitor la cererea de consultare a dosarului său aflat la S.R.I., petentului i s-a comunicat faptul că, în acest scop, are posibilitatea de a se adresa personal instituției menționate. În ceea ce privește solicitarea de a se confirma existența posibilității de a obține daune morale și materiale potrivit prevederilor Legii nr. 80/2015 petentului i-au fost aduse la cunoștință prevederile relevante cuprinse în Legea nr. 226 din 29 noiembrie 2011 privind reparațiile morale și materiale pentru fostele cadre militare active, îndepărtate abuziv din armată în perioada 23 august 1944-31 decembrie 1961.

Dosar nr. 1856/2015

Drept încălcat: art. 51 din Constituția României privind dreptul la petiționare

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: necomunicarea unui răspuns la petițiile depuse la Direcția Județeană de Informații Constanța și Sectorul Relații cu Cetățenii din cadrul Serviciului Român de Informații

Situația de fapt: Prin petiția înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 1856 din 10 februarie 2015, domnul T.O.V. și-a exprimat nemulțumirea cu privire la împrejurarea că a sesizat, la 12 noiembrie 2014 și 8 ianuarie 2015, Direcția Județeană de Informații Constanța și Sectorul Relații cu Cetățenii din cadrul S.R.I., dar nu a primit un răspuns la petițiile formulate și nici numerele de înregistrare a acestora.

În temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituție coroborat art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ne-am adresat S.R.I. – Sectorul Relații cu Cetățenii pentru examinarea situației expusă de către petent. S.R.I. – Secretariatul General ne-a comunicat că petentul a sesizat atât S.R.I., cât și alte autorități, prin petiții cu conținut similar.

De asemenea, petentul s-a adresat Comisiei Comune Permanente a Camerei Deputaților și Senatului pentru exercitarea controlului parlamentar asupra activității S.R.I. și Administrației Prezidențiale.

Prin petițiile formulate, petentul prezenta aspecte negative privind viața sa personală și profesională, interpretate în mod subiectiv ca fiind rezultatul demersurilor “unui grup infracțional organizat” coordonat de S.R.I. Prin raportare la specificul activității S.R.I. – circumscris prevederilor Legii nr. 14/1992 pentru organizarea și funcționarea S.R.I. - și față de conținutul petițiilor formulate, petentului i-au fost trimise mai multe răspunsuri în care s-a precizat ca aspectele semnalate excedează competențelor legale ale S.R.I.

Referitor la petițiile invocate de către petent, în memoriul transmis instituției Avocatul Poporului, s-a precizat că S.R.I. a transmis la petiția din scrisoarea recomandată nr. X din xx.xx.2014 răspunsul nr. Y din xx.xx.2014, iar petiția transmisă în format electronic și înregistrată sub nr. W din xx.xx.2015 a fost clasată, prin aplicarea prevederilor art. 10 alin. (2) din O.G. nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, având în vedere că petiționarul primise răspuns anterior la solicitările sale” iar conținutul petiției era similar celor deja soluționate.

S-a mai precizat că, având în vedere adresa transmisă de instituția Avocatul Poporului, petentului i s-a trimis răspunsul nr. A/xx.xx.2015 din care rezultă că S.R.I. își menține punctul de vedere anterior transmis și că potrivit art. 10 alin. 2 din OG nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, “eventualele memorii formulate pe aceeași temă vor fi clasate”.

Dosar nr. 1619/2015

Drept încălcat: art. 51 din Constituția României privind dreptul la petiționare

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: necomunicarea unui răspuns la petițiile depuse la Ministerul Apărării Naționale

Situația de fapt: A.B. ne-a sesizat cu privire la lipsa de răspuns la petițiile adresate Ministerului Apărării Naționale, prin care a solicitat o copie de pe rezoluția comisiei care a dispus admiterea acestuia la cursurile de ofițeri –filiera indirectă- la Școala de aplicație pentru Logistică “Constantin Zaharia”-Chitila. În temeiul art. 59 alin. (2) din Constituția României, coroborat cu cele ale art. 18 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ne-am adresat Șefului Comisiei pentru relația cu Parlamentul, informare publică și creșterea calității vieții personalului din cadrul Ministerul Apărării Naționale, în vederea examinării acestora și a dispunerii măsurilor legale ce se impun.

În urma demersurilor întreprinse, am primit de la Secretariatul de stat pentru relația cu Parlamentul, informare publică și creșterea calității vieții personalului din cadrul Ministerului Apărării Naționale, adresa DL nr. 1888/xx.xx. 2015, înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 3971/xx.xx.2015, transmisă petentului.

Dosar nr. 2681/2015

Drept încălcat: art. 51 din Constituția României privind dreptul la petiționare

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: necomunicarea unui răspuns la o petiție adresată Ministerul Apărării Naționale

Situația de fapt: M.V. ne-a sesizat cu privire la lipsa de răspuns la petiția adresată Ministerul Apărării Naționale, prin care a contestat Decizia de pensie nr. 42539/2013.

Față de aspectele sesizate, în temeiul art. 59 alin. (2) din Constituția României, coroborat cu cele ale art. 18 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ne-am adresat Șefului Comisiei pentru relația cu Parlamentul, informare publică și creșterea calității vieții personalului din cadrul Ministerul Apărării Naționale în vederea examinării acestora și dispunerii măsurilor legale ce se impun.

Urmare demersurilor efectuate de instituția Avocatul Poporului la Departamentul pentru relația cu Parlamentul, informare publică și creșterea calității vieții personalului din cadrul Ministerului Apărării Naționale, am primit adresa nr. DL 2499/xx.xx 2015, înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 4994 /xx.xx. 2015, pe care am transmis-o petentului.

Având în vedere cele de mai sus, **o altă intervenție** în privința aspectelor sesizate, din partea instituției Avocatul Poporului, la acest moment, **nu se mai justifică**.

SECȚIUNEA a 2-a

JUSTIȚIE

Cele **1985** de petiții înregistrate în cadrul acestui domeniu de activitate au avut ca obiect nemulțumiri privind activitatea instanțelor judecătorești, soluțiile pronunțate, neredactarea hotărârilor judecătorești, procedura de executare silită a hotărârilor judecătorești, activitatea experților judiciari, a avocaților și nemulțumiri referitoare la activitatea organelor de urmărire penală.

Demersuri specifice activității instituției Avocatul Poporului au fost realizate la parchete, Consiliul Superior al Magistraturii și Ministerul Justiției, în ceea ce privește petiții care au avut ca obiect necomunicarea unui răspuns la plângerile penale și stadiul soluționării acestora, lipsa unui răspuns din partea C.S.M. la o petiție adresată acestei instituții, neredactarea unor hotărâri judecătorești.

Legislație incidentă avută în vedere:

- *Codurile: civil, penal, procedură civilă, procedură penală;*
- *Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare;*
- *Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare;*
- *Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările și completările ulterioare;*
- *Ordonanța nr. 43/2002 privind Departamentul Național Anticorupție, republicată, cu modificările și completările ulterioare;*

- *Legea nr. 508/2004 privind înființarea, organizarea și funcționarea în cadrul Ministerului Public a Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, republicată, cu modificările și completările ulterioare;*
- *Ordinul 120/C/2011 privind Regulamentul de organizare și funcționare a Ministerului Justiției, cu modificările și completările ulterioare;*
- *Ordinul C.S.M. nr. 24/2012 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Inspecției Judiciare.*

1. INSTANȚE JUDECĂTOREȘTI

Nemulțumirile petenților au vizat soluțiile și măsurile dispuse de instanțele judecătorești în cauzele cu soluționarea cărora au fost investite, durata procedurilor judiciare, modul de îndeplinire a atribuțiilor profesionale de către judecători, activitatea executorilor judecătorești și a avocaților, solicitări de acordare a unor consultații juridice privind, în esență, interpretarea și aplicarea prevederilor legale în spețele concrete în care petenții sunt implicați, executarea silită a titlurilor executorii, acordarea ajutorului public judiciar, neredactarea hotărârilor judecătorești.

În cazurile circumscrise prevederilor art. 15 alin. (4), petenții au fost îndrumați să se adreseze autorităților competente și, eventual pentru obținerea de informații suplimentare, unui avocat, aducându-li-se, totodată, la cunoștință sfera competenței instituției Avocatul Poporului, inclusiv împrejurarea că soluțiile pronunțate de instanțe nu pot fi reformate decât prin exercitarea căilor de atac ordinare și extraordinare, în condițiile legii procesuale.

FIȘE DE CAZ

Dosar nr. 8140/2015

Drept încălcat: art. 21 din Constituția României privind accesul liber la justiție

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: lipsa redactare încheiere judecătorească

Situația de fapt: D. E. ne-a sesizat cu privire la neredactarea încheierii din 25 februarie 2015, pronunțată de Judecătoria Slatina în dosarul nr. X, asupra cererii de îndreptare a erorii materiale formulată de petentă și înregistrată sub nr. Y/25.02.2015. Față de cele expuse, în temeiul dispozițiilor art. 18 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, am supus atenției examinarea aspectelor sesizate de către petentă.

Urmare demersului realizat, Judecătoria Slatina a comunicat, că cererea de îndreptare a erorii materiale formulată de petentă în dosarul nr. X a fost soluționată la termenul din 3 martie 2015, încheierea fiind comunicată petentei în 13 iulie 2015. Dosarul a fost închis favorabil.

Dosar nr. 11811/2015

Drept încălcat:

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: imposibilitate încarcerare (sesizare din oficiu)

Situația de fapt: Potrivit unor informații prezentate de postul de televiziune Digi 24, un cetățean iordanian, condamnat la pedeapsa de 7 ani și 6 luni închisoare de către instanțele române, nu poate fi încarcerat deoarece mandatul de executare a pedepsei închisorii cuprinde erori privind datele de identificare ale condamnatului.

Astfel, potrivit pașaportului persoana se numește N.A. și este născută în Amman, Iordania, dar în mandatul de executare a pedepsei persoana se numește S.A.M.A.N., născută în Dura, Palestina.

Având în vedere aceste inadvertențe, Penitenciarul Rahova a refuzat primirea condamnatului, care a fost încarcerat la arestul Poliției capitalei, apoi în Teleorman, arestul Secției 4 Poliție București, iar la data prezentării informațiilor de către postul de televiziune era încarcerat în arestul Secției 6 Poliție București. În vederea identificării unor posibile încălcări de drepturi și libertăți cetățenești, s-a dispus efectuarea unor verificări, prin emiterea unor adrese la Tribunalul București, Inspectoratul General al Poliției Române, Inspectoratul General pentru Imigrări, Administrația Națională a Penitenciarelor pentru a comunica datele de care dispun cu privire la situația dlui. N. A.

Din verificările efectuate pe site-ul www.portal.just.ro a rezultat că prin încheierea din 21 decembrie 2015, pronunțată de Tribunalul București, Secția I Penală în dosarul nr. 16630/3/2010*, în baza art. 278 Cod procedură penală, a fost admisă sesizarea din oficiu și, în consecință, **îndreptate erorile materiale strecurate în minuta din data de 20.06.2012 în dosarul nr. 16630/3/2010 al Tribunalului București-Secția a II-a Penală, precum și în sentința penală nr. 416/F/20.06.2012 pronunțată în același dosar**, cu privire la numele inculpatului – acesta fiind Nail Abdelmajid A. Alswiti - și datele sale de identificare. De asemenea, a fost înlăturată din sentința penală nr. 416/F/20.06.2012 pronunțată în dosarul nr. 16630/3/2010 al Tribunalului București-Secția a II-a Penală mențiunea cu privire la naționalitatea palestiniană a inculpatului.

Din verificările efectuate în baza de date a Administrației Naționale a Penitenciarelor a rezultat că, în prezent, numitul Nail Abdelmajid A. Alswiti este încarcerat la Penitenciarul București Rahova. Dosarul a fost închis.

Dosare nr. 908/909/910/1390/2015, nr. 1916/2015, nr. 2396/2015, nr. 7288/7292/2015, nr. 9587/2015, nr. 9953/2015, nr. 9696/2015.

Drept încălcat: art. 21 din Constituția României privind accesul liber la justiție

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: neredactare hotărâri judecătorești

Situația de fapt: Petenții au sesizat instituția Avocatul Poporului cu privire la neredactarea hotărârilor judecătorești în cauzele în care sunt parte.

În temeiul dispozițiilor art. 18 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare ne-am adresat Inspecției Judiciare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii.

În urma verificărilor efectuate Inspecția Judiciară din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii a comunicat că sesizările formulate au fost clasate în temeiul art. 45 alin. (4) lit. b), rap. la art. 47 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, motivându-se, în esență, că nu există indicii de săvârșiri a unor abateri disciplinare, de natură a atrage răspunderea disciplinară a magistratului, redactarea cu întârziere a hotărârilor judecătorești datorându-se unor cauze obiective, ca, de exemplu, volumul mare de activitate și complexitatea cauzelor cu care magistratul a fost învestit.

Dosar nr. 46/2015

Drept încălcat: art. 21 din Constituția României privind accesul liber la justiție

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: neredactare hotărâri judecătorești

Situația de fapt: Prin petiția înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 461 din 13 ianuarie 2015, doamna D. C. ne-a sesizat cu privire la neredactarea sentinței pronunțată de Judecătoria Giurgiu în dosarul nr. 101/236/2014.

În temeiul dispozițiilor art. 18 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, având în vedere și prevederile art. 426 alin. (5), raportat la art. 427 alin. (1) din Codul de Procedură Civilă, ne-am adresat Inspecției Judiciare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, pentru examinarea aspectelor sesizate.

Prin adresa din 14 mai 2015 Inspectia Judiciară din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii ne-a comunicat rezoluția din 30 aprilie 2015, prin care, în temeiul dispozițiilor art. 45 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 317/2004, sesizarea petentei a fost clasată, reținându-se că față de doamna judecător C. D. – redactor al hotărârii pronunțată în cauza în care petenta a fost parte – prin rezoluția din 17 martie 2015 - s-a dispus începerea cercetării disciplinare pentru săvârșirea abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. h) din Legea nr. 317/2004, procedura fiind în curs de finalizare. Dosarul a fost închis favorabil.

Dosare nr. 10839/9450/2015 și nr. 10840/9448/2015

Drept încălcat: art. 21 din Constituția României privind accesul liber la justiție

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: neredactare hotărâri judecătorești

Situația de fapt: Domnul L.D și domnul M.V., deținuți în Penitenciarul Iași, și-au exprimat nemulțumirea față de faptul că Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția penală, nu a redactat (motivată) o decizie penală în care petentul avea calitatea de inculpat, deși potrivit art. 406 alin. (1) din Codul de procedură penală, hotărârea se redactează în cel mult 30 de zile de la pronunțare.

Având în vedere susținerile petentului, în temeiul art. 18 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, ne-am adresat Inspecției Judiciare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii.

Urmare a demersului întreprins, autoritatea sesizată ne-a comunicat, în principal, că verificarea aspectelor semnalate nu a condus la constatarea existenței indiciilor privind săvârșirea vreunei abateri disciplinare reglementate de art. 99 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată și modificată. Pentru aceste considerente, prin rezoluție, în temeiul art. 45 alin. (4) lit. b) raportat la art. 47 alin (1) lit. b) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, s-a dispus clasarea sesizării.

În plus, din studierea rezoluției invocate, rezultă că hotărârea judecătorească invocată de petent a fost redactată în 11 septembrie 2015.

Urmare a informațiilor primite, s-a apreciat că un alt demers în cauză nu se mai justifică. Rezultatul demersului a fost adus la cunoștința petenților.

Dosar nr. 2919/2015

Drept încălcat: art. 21 din Constituția României privind accesul liber la justiție

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: tergiversarea soluționării unui dosar penal

Situația de fapt: Domnul C.M. ne-a sesizat în legătură cu tergiversarea unui dosar aflat în lucru la Parchetul de pe lângă Judecătoria Pătârlagele, al cărui obiect îl constituie decesul fiului său.

În pofida multiplelor plângeri și memorii adresate organelor de cercetare penală, Parchetului de pe lângă Judecătoria Pătârlagele, Parchetului de pe lângă Înalta Curte de

Casație și Justiție și comandantului Inspectoratului de Poliție Buzău, ”cazul tergiversează nerezolvat la Parchetul de pe lângă Judecătoria Pătârlagele”.

Având în vedere susținerile petentului, în temeiul art. 18 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, ne-am adresat Inspecției Judiciare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii. Din studierea rezoluției emise de Inspecția Judiciară, în acest caz, a rezultat că, la 13 iulie 2015, s-a emis rechizitoriu în cauză. Cercetarea penală în dosar nu a fost prelungită în timp din culpa magistratului îndrituit a soluționa cauza, iar verificările nu au evidențiat elemente care să conducă la concluzia că magistratul procuror ar fi manifestat dezinteres în soluționarea cauzei menționate.

Urmare a informațiilor primite, s-a apreciat că un alt demers în cauză nu se mai justifică. Rezultatul demersului a fost adus la cunoștința petentului.

Dosar nr. 13296/2015

Drept încălcat: art. 21 din Constituția României privind accesul liber la justiție

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: neredactare hotărâri judecătorești

Situația de fapt: Domnul R.T. ne-a sesizat cu privire la neredactarea unei hotărâri judecătorești pronunțată în 02.02.2015 de către Curtea de Apel București.

Pentru lămurirea aspectelor sesizate, în temeiul art. 18 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare și ținând seama de prevederile art. 516 alin. (11) din Codul de procedură civilă (potrivit căroră „*Recursul în interesul legii se judecă în cel mult 3 luni de la data sesizării instanței, iar soluția se adoptă cu cel puțin două treimi din numărul judecătorilor completului. Nu se admit abțineri de la vot*”), Avocatul Poporului s-a adresat Președintelui Curții de Apel București, care ne-a informat că decizia civilă a fost redactată în 19.03.2015.

Dosar nr. 5283/2015

Drept încălcat: art. 31 și art. 52 din Constituția României privind dreptul la informație, respectiv dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: imposibilitate obținere documente

Situația de fapt: Doamna O.T. a sesizat instituția Avocatul Poporului cu petiția înregistrată sub nr. 5283 din 22 aprilie 2015, prin care a solicitat sprijinul cu privire la obținerea unor documente de la Autoritatea pentru Administrarea Activelor Statului care l-ar putea ajuta în cadrul unui proces penal în care este acuzat de către structura centrală a D.I.I.C.O.T. de o infracțiune de înșelăciune.

În conformitate cu dispozițiile art. 59 alin. (2) din Constituția României, coroborat cu cele ale art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ne-am adresat conducerii A.V.A.S., în vederea examinării solicitării acestuia și a dispunerii măsurilor legale, de la care am primit răspunsul nr. 15/18838 din 5 iunie 2015, înregistrat la instituția Avocatul Poporului sub nr. 7517/xx.xx.2015 pe care l-am pus la dispoziția petentului.

Întrucât petiția a fost soluționată în limitele de competență ale instituției Avocatul Poporului, o altă intervenție în prezența aspectelor sesizate, nu se mai justifică.

Dosar nr. 5739/2015

Drept încălcat: art. 21 și art. 31 din Constituția României privind accesul liber la justiție, respectiv dreptul la informație.

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: imposibilitate obținere documente

Situația de fapt: Domnul M.N. a sesizat instituția Avocatul Poporului cu petiția înregistrată nr. 5739 din 2015, analizată în contextul prevederilor art. 21 și art. 31 din Constituția României privind accesul liber la justiție, respectiv dreptul la informație.

Prin petiția formulată M.N. a reiterat nemulțumirile față de lipsa unui răspuns la petiția înregistrată la Direcția Generală a Finanțelor Publice a sectorului 2 sub nr. 99207 din 24 noiembrie 2011, la care i s-a răspuns prin petiția nr. 3611 din 17 martie 2015.

În ceea ce privește petiția înregistrată sub nr. 19782 din 12 martie 2015 adresată aceleiași instituții și la care susținea că nu a primit răspuns, ne-am adresat conducerii Direcției Generale a Finanțelor Publice, în vederea examinării solicitării petentului și dispunerii măsurilor legale ce se impun, urmând a-i comunica rezultatul demersului realizat.

Urmare demersurilor efectuate de instituția Avocatul Poporului la Direcția Generală a Finanțelor Publice a Municipiului București, am primit adresa nr. 94457 din 8 iunie 2015, înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 8078/xx.xx.2015, care a fost transmisă petentului.

Având în vedere cele de mai sus, s-a apreciat că o altă intervenție în privința aspectelor sesizate, din partea instituției Avocatul Poporului, la acest moment, nu se mai justifică.

Dosar nr. 10886/2015

Drept încălcat: art. 21 din Constituția României privind accesul liber la justiție

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: neexecutare hotărâre judecătorească

Situația de fapt: Domnul D.V., prin petiția înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 10886 din 17 august 2015 ne-a sesizat sub aspectul neexecutării de către Autoritatea pentru Administrarea Activelor Statului a obligațiilor stabilite prin hotărâre judecătorească în favoarea sa, ca „păgubit F.N.I.”.

Față de aspectele sesizate, în temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituție coroborat art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ne-am adresat președintelui Autorității pentru Administrarea Activelor Statului de la care am primit răspunsul nr. 15/29307 din 17 septembrie 2015, înregistrat la instituția Avocatul Poporului sub nr. 12455/xx.xx 2015, care a fost transmis petentului.

Întrucât petiția a fost soluționată în limitele de competență ale instituției Avocatul Poporului, s-a apreciat că o altă intervenție în prezența aspectelor sesizate, nu se mai justifică.

2. MINISTERUL PUBLIC

Petițiile au vizat soluțiile și măsurile dispuse de organele de urmărire penală, durata procedurilor judiciare, modul de îndeplinire a atribuțiilor profesionale de către procurori.

În cazurile circumscrise prevederilor art. 15 alin. (4), petenții au fost îndrumați să se adreseze autorităților competente și eventual, pentru obținerea de informații

suplimentare, unui avocat, aducându-li-se, totodată, la cunoștință sfera competenței instituției Avocatul Poporului.

De asemenea, petenților le-au fost aduse la cunoștință prevederile art. 336 și următoarele Cod procedură penală, precum și cele ale art. 288 și următoarele din același cod, în ceea ce privește posibilitatea de contestare a actelor și măsurilor dispuse de procuror și, respectiv, modurile de sesizare a organelor de urmărire penală și prevederile art. 488¹ Cod procedură penală care reglementează procedura contestației privind durata procesului penal.

FIȘE DE CAZ

Dosar nr. 10487/2015

Drept încălcat: art. 21 din Constituția României privind accesul liber la justiție

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: nesoluționare plângere penală

Situația de fapt: Prin petiția înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr.10487 din 5 august 2015, petentul K.G. ne-a sesizat în legătură cu nesoluționarea plângerii penale formulate, trimisă spre soluționare Parchetului de pe lângă Tribunalul Maramureș prin Ordonanța nr. 115/P/2014 din 26 iunie 2014 a Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Cluj.

Față de aspectele invocate, în temeiul dispozițiilor art. 18 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ne-am adresat unității de parchet ce instrumenta cauza.

Prin adresa din 13 august 2015, Parchetul de pe lângă Tribunalul Maramureș ne-a comunicat că în cauză se desfășoară acte de urmărire penală pentru strângerea probelor și aflarea adevărului.

Dosarul a fost închis favorabil.

Dosar nr. 10801/2015

Drept încălcat: art. 21 și art. 31 din Constituția României privind accesul liber la justiție, respectiv dreptul la informație

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: lipsă de informații referitoare la o plângere penală

Situația de fapt: Prin petiția înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 10801 din 13 august 2015, domnul C. I. a sesizat instituția Avocatul Poporului în legătură cu lipsa informațiilor referitoare la plângerea penală formulată la data de 6 februarie 2015, înregistrată la Parchetul de pe lângă Judecătoria Timișoara și necomunicarea unui răspuns la plângerea adresată la 14 iulie 2015 aceleiași unități de parchet.

În temeiul dispozițiilor art. 18 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ne-am adresat Parchetului de pe lângă Judecătoria Timișoara.

Prin adresa din 23.09.2015 Poliția Municipiului Timișoara, Secția 1 Poliție, Compartimentul Investigații Criminale ne-a comunicat că plângerea formulată de petent, la 18.12.2014, împotriva unor cadre medicale - angajați ai Penitenciarului Timișoara - face obiectul unui dosar în care, prin ordonanța din 18.02.2015 s-a dispus începerea urmăririi penale pentru infracțiunile prevăzute de art. 296, art. 297, art. 298 și art. 322 Cod penal, iar cercetările continuă în vederea stabilirii împrejurărilor comiterii faptelor. Dosarul a fost închis favorabil.

Dosar nr. 10266/2015

Drept încălcat: art. 21 și art. 31 din Constituția României privind accesul liber la justiție, respectiv dreptul la informație

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: nemulțumiri referitoare la modul de soluționare al unui dosar penal și lipsa unui răspuns la cererea apărătorului din dosar

Situația de fapt: Prin petiția înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr.10266 din 31 iulie 2015, petentul G.A. a sesizat instituția Avocatul Poporului în legătură cu modul de soluționare a unui dosar penal în care este parte și lipsa unui răspuns la cererea apărătorului său de a i se permite accesul la anumite înscrisuri din dosarul nr. X, aflat în instrumentarea D.I.I.C.O.T. Structura Centrală.

Față de aspectele vizând lipsa unui răspuns la cererea de a se permite accesul la anumite înscrisuri din dosarul nr. X, în temeiul dispozițiilor art. 18 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ne-am adresat unității de parchet care a instrumentat cauza.

Prin adresa din 14 august 2015 Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație – D.I.I.C.O.T., Structura Centrală ne-a comunicat că petentul a studiat dosarul de urmărire penală în 12.06.2015, 25.06.2015, 03.07.2015, 10.07.2015 și 10.08.2015, organul de urmărire penală pronunțându-se cu privire la cererile apărătorului – formulate în vederea pregătirii apărării. Dosarul a fost închis favorabil.

Dosar nr. 8635/2015

Drept încălcat: art. 21 și art. 31 din Constituția României privind accesul liber la justiție, respectiv dreptul la informație

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: lipsa informații referitoare la numărul de înregistrare al unui dosar penal și stadiul soluționării acestuia

Situația de fapt: Petentul G.H., deținut în Penitenciarul Rahova, ne-a sesizat cu privire la o plângere penală depusă în luna noiembrie 2013 privind săvârșirea de către medicul stomatolog al penitenciarului a infracțiunilor prevăzute de art. 281, art. 297 și art. 298 din Codul Penal.

În fapt, potrivit petiției formulate, petentul nu a primit informații cu privire la numărul dosarului penal și al stadiului soluționării acestuia.

În vederea soluționării petiției, am sesizat Parchetul Judecătorei Sector 5, care ne-a comunicat că, prin Ordonanța nr. XXX/P/2014 din 6.07.2015, s-a dispus, în temeiul art. 315 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală, clasarea cauzei față de numit.

S-a menționat, totodată, că o copie a ordonanței i-a fost comunicată la sediul cabinetului individual de avocatură, în 07.07.2015.

Dosar nr. 2057/2015

Drept încălcat: art. 21 din Constituția României privind accesul liber la justiție

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: tergiversarea soluționării unui dosar penal

Situația de fapt: C.P. ne-a sesizat în contextul prevederilor art. 21 din Constituție cu privire la tergiversarea soluționării unui dosar penal aflat pe rolul Parchetului de pe lângă Judecătoria Sectorului 2.

Față de cele sesizate de petent, în conformitate cu art. 18 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ne-am adresat Inspectiei Judiciare, căreia i-am

supus atenției aspectele prezentate cu privire la o posibilă tergiversare a soluționării dosarului penal. Dosarul este în lucru.

Dosar nr. 10477/2015

Drept încălcat: art. 21 din Constituția României privind accesul liber la justiție

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: tergiversarea soluționării unui dosar penal

Situația de fapt: Petentul E.D. ne-a sesizat în contextul prevederilor art. 21 din Constituție cu privire la tergiversarea soluționării unui dosar penal aflat pe rolul Parchetului de pe lângă Tribunalul Gorj și având ca obiect săvârșirea infracțiunii de viol asupra unei minore.

Față de cele sesizate de petenți, în conformitate cu art. 18 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ne-am adresat Inspecției Judiciare, căreia i-am supus atenției aspectele prezentate cu privire la o posibilă tergiversare a soluționării dosarului penal.

Dosarul a fost închis.

Dosar nr. 10466/2015

Drept încălcat: art. 21 din Constituția României privind accesul liber la justiție

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: tergiversarea soluționării unui dosar penal

Situația de fapt: C.G. ne-a sesizat în contextul prevederilor art. 21 din Constituție cu privire la tergiversarea soluționării unui dosar penal.

Față de cele sesizate de petent, în conformitate cu art. 18 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ne-am adresat Inspecției Judiciare, căreia i-am supus atenției aspectele prezentate cu privire la o posibilă tergiversare a soluționării dosarului penal.

Răspunsul Inspecției Judiciare a fost că dosarul rămâne în atenția conducerii Parchetului de pe lângă Judecătoria Găiești, urmând ca, după finalizarea probatoriului, dosarul să fie înaintat cu referat conținând propunerea corespunzătoare, în vederea soluționării cu celeritate de procurorul de caz.

Dosar nr. 104338/2015

Drept încălcat: art. 21 din Constituția României privind accesul liber la justiție

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: tergiversarea soluționării unui dosar penal

Situația de fapt: T.A. ne-a sesizat în contextul prevederilor art. 21 din Constituție cu privire la tergiversarea soluționării unui dosar penal aflat pe rolul Parchetului de pe lângă Judecătoria Sectorului 1, București.

Față de cele sesizate de petent, în conformitate cu art. 18 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ne-am adresat Inspecției Judiciare, căreia i-am supus atenției aspectele prezentate cu privire la o posibilă tergiversare a soluționării dosarului penal.

Dosarul este în lucru.

3. CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

Petițiile pentru soluționarea cărora a fost sesizat Consiliul Superior al Magistraturii s-au referit la lipsa unui răspuns la sesizările transmise acestei instituții.

FIȘE DE CAZ

Dosar nr. 3473/2015

Drept încălcat: art. 51 din Constituția României privind dreptul de petiționare

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: necomunicare răspuns din partea Inspecției Judiciare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii

Situația de fapt: Prin petiția înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 3473 din 13 martie 2015, domnul D.T. a sesizat instituția Avocatul Poporului cu privire la împrejurarea că a adresat o plângere Consiliului Superior al Magistraturii, care, potrivit adreselor Consiliului Superior al Magistraturii – Inspecția Judiciară, a fost înaintată Inspecției Judiciare, dar până la data depunerii petiției, nu a primit un răspuns.

Față de aspectele sesizate, în temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituție coroborat art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ne-am adresat Inspecției Judiciare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii pentru examinarea situației prezentate.

Prin adresa din 30 aprilie 2015 Inspecția Judiciară din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii a comunicat că prin Rezoluția din data de 26 februarie 2015, în temeiul art. 45 alin. (4) lit. b) raportat la art. 47 lit. b) din Legea nr. 317/2004, sesizarea petentului (privind modalitatea de soluționare de către Judecătoria Sector 3 București a dosarului nr. X), înregistrată sub nr. 5154/IJ/4032/DIJ/2014 din 20 noiembrie 2014, a fost clasată. A fost atașată, în copie, rezoluția anterior menționată.

În motivarea soluției de clasare s-a reținut, în esență, că încheierea din 26 februarie 2015, dată în dosarul nr. X al Judecătoriei Sector 3 București, prin care a fost admisă cererea de suspendare a executării silite formulată de contestatorul D.T., a fost redactată la 25 martie 2014 și, dintr-o eroare neimputabilă judecătorului, comunicată părților la 6 ianuarie 2015. Actul procedural a fost însă atașat la dosarul cauzei și putea fi consultat și fotocopiat. Sentința nr. 9195 din 27 iunie 2014, pronunțată în cauza anterior indicată a fost redactată și scăzută la mapa ținută de greșierul șef al Secției Civile a instanței la 16 decembrie 2014.

S-a mai precizat că în ceea ce privește criticile relative la tergiversarea soluționării cauzei și a redactării hotărârii judecătorești nu s-a fost constatat existența unor perioade semnificative de timp care să fi presupus culpa instanței în administrarea judecătii, ori intenția de temporizare a acesteia și care să fi fost în mod evident imputabile judecătorului. Durata judecătii fondului (10 luni) a fost rezonabilă prin raportare la natura cauzei și la modul concret de desfășurare a judecătii.

S-a argumentat că nerespectarea termenului de recomandare în ceea ce privește redactarea sentinței prin care a fost soluționată cauza s-a datorat unor împrejurări obiective, respectiv numărul mare și complexitatea dosarelor repartizate spre soluționare și redactare, numărul ședințelor de judecată, numărul ședințelor de judecată la care a participat redactorul, numărul dosarelor soluționate și redactate, necesitatea aducerii la îndeplinire a unui însemnat număr de atribuții cu caracter administrativ.

S-a concluzionat că întârzierea în redactarea hotărârii judecătorești prin care a fost soluționată cauza nu poate fi analizată prin raportare la săvârșirea abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. h) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată. Dosarul a fost soluționat favorabil.

Dosar nr. 2327/2015

Drept încălcat: art. 51 din Constituția României privind dreptul de petiționare

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: necomunicare răspuns din partea Inspecției Judiciare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii

Situația de fapt: Prin petiția înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 2327 din 19 februarie 2015, domnul E.M. a sesizat instituția Avocatul Poporului cu privire la împrejurarea că a adresat o plângere Consiliului Superior al Magistraturii, care, potrivit adresei Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1/23885/2014, din 11 noiembrie 2014, a fost înaintată Inspecției Judiciare, dar nu a primit un răspuns.

Față de aspectele sesizate, în temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituție coroborat art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ne-am adresat Inspecției Judiciare din cadrul C.S.M. pentru examinarea situației prezentate.

Prin adresa din 11 mai 2015, Inspecția Judiciară din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii ne-a comunicat că sesizarea petentului – înregistrată sub nr. X/3.11.2014 la Consiliul Superior al Magistraturii – Biroul Registratură, Secretariat și Arhivă și sub nr. Y din 12 noiembrie 2014 la Direcția Inspecție Judiciară pentru Judecători a fost soluționată prin rezoluția din 16 februarie 2015, comunicată petentului la 4 martie 2015.

Ulterior, față de sesizarea adresată de petent instituției Avocatul Poporului, având în vedere dispozițiile art. 17 din Regulamentul privind normele de efectuare a lucrărilor de către Inspecția Judiciară, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1027/2012 s-a dispus arhivarea lucrării la nr. Y/2014, recomunicarea rezoluției din 16 februarie 2015 și transmiterea unui răspuns în acest sens petentului.

Dosar nr. 13108/2015

Drept încălcat: art. 23 alin. (11) și art. 51 din Constituția României privind libertatea individuală, respectiv dreptul de petiționare

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: necomunicare răspuns din partea Inspecției Judiciare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii

Situația de fapt: I.L., arestat preventiv într-un dosar penal al Parchetului de pe lângă Tribunalul București, ne-a sesizat în contextul art. 23 alin. (11) din Constituție cu privire la campania mediatică derulată împotriva acestuia.

Astfel, petentul susține că din dimineața producerii unui accident rutier, s-a declanșat o campanie mediatică virulentă, bazată pe surse judiciare și pe pozițiile publice ale reprezentanților unor autorități, acestea fiind de natură să influențeze ancheta în detrimentul unor cercetări obiective și independente, încălcându-se principiul prezumției de nevinovăție.

Față de aspectele sesizate ne-am adresat președintelui C.S.M. pentru efectuarea de verificări, solicitând comunicarea rezultatului acestora.

Urmare a demersurilor întreprinse de instituția Avocatul Poporului, Inspecția judiciară ne-a transmis că nemulțumirile petentului privind modul de instrumentare a

dosarului penal al Parchetului de pe lângă Tribunalul București de către procurorul de caz nu se confirmă, acesta fiind instrumentat cu respectarea tuturor normelor penale și de procedură penală în materie, neexistând indiciile săvârșirii vreunor abateri disciplinare sau a normelor deontologice de către acesta.

Dosar nr. 13859/2015

Drept încălcat: art. 21 alin. (3) din Constituția României privind accesul liber la justiție

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil

Situația de fapt: Un grup de deținuți din Penitenciarul Târgșor, județul Prahova, ne-a sesizat în contextul art. 21 alin. (3) din Constituție cu privire la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil.

Astfel, petentele susțineau că la Judecătoria Ploiești termenele cauzelor având ca obiect liberarea condiționată sunt foarte lungi (între 30 de zile și 50 de zile), iar documentele de liberare condiționată ajung cu mare întârziere la penitenciar.

Față de aspectele sesizate ne-am adresat președintelui C.S.M. pentru efectuarea de verificări, solicitând comunicarea rezultatului acestora. Dosarul este în lucru.

Dosar nr. 5689/2015

Drept încălcat: art. 21 din Constituția României privind accesul liber la justiție

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: neredactare hotărâre judecătorească

Situația de fapt: Prin petiția nr. 5689 din 30 aprilie 2015, D.C., deținut în Penitenciarul Miercurea-Ciuc, Județul Harghita, ne-a sesizat cu privire la neredactarea hotărârii nr. 145/2014 pronunțată de Tribunalul pentru Minori și Familie Brașov, în dosarul nr. X, și asupra faptului că i se încalcă dreptul la vizită intimă.

Astfel, în temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituție coroborat cu art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, ne-am adresat, Inspecției Judiciare din cadrul Consiliul Superior al Magistraturii. (adresa nr. 5689 din 14 mai 2015)

Urmare a demersurilor întreprinse de instituția Avocatul Poporului, Inspectia Judiciară din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii ne-a răspuns prin adresa nr. 2944/IJ/1780/DIJ/2015 din 1.07.2015, comunicându-ne că, din verificările prealabile efectuate, *se confirmă neredactarea în termenul legal de cel mult 30 de zile de la pronunțare*, a sentinței penale nr. 145 din data de 23 decembrie 2014 pronunțată de Tribunalul pentru Minori și Familie Brașov, în dosarul nr. X.

Potrivit dispozițiilor art. 99 lit. h) teza a II-a din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, efectuarea cu întârziere a lucrărilor din motive imputabile constituie abatere disciplinară.

Această abatere disciplinară este însă condiționată de existența unei culpe în efectuarea cu întârziere a lucrărilor. Întrucât legea nu prevede criterii în funcție de care să se stabilească culpa magistratului și nici instanța disciplinară prin jurisprudența sa nu a definit asemenea criterii, pentru a se putea aprecia asupra conduitei redactorului acestei hotărâri este necesară examinarea tuturor aspectelor ce țin de activitatea profesională a judecătorului și în raport de care să se constate dacă a avut loc o încălcare a responsabilităților judiciare.

În context, Inspectia Judiciară a reținut că nerespectarea termenului de recomandare în ceea ce privește redactarea hotărârii în discuție, care este o activitate foarte laborioasă și aplicată, a fost determinată de cauze obiective, respectiv *complexitatea ședințelor* la care a participat magistratul, precum și *dificultatea dosarelor* repartizate spre redactare.

Pentru stabilirea caracterului imputabil al întârzierilor trebuie avută în vedere și complexitatea cauzelor, derivând atât din diversitatea normativă aplicabilă în această materie, cât și de modificările legislative intervenite, prin intrarea în vigoare a Codului penal și a Codului de procedură penală, dar și faptul că, doamna judecător a soluționat cauze în materie civilă și penală, în primă instanță precum și în apel, ceea ce presupune atât o activitate de judecată laborioasă, de administrare de probe, cât și alocarea unei perioade mai mari pentru motivarea hotărârilor rezultate din analiza tuturor petitelor acțiunii și a susținerilor părților, respectiv a acuzațiilor formulate în cauzele penale, a apărărilor formulate de inculpați și a probatoriului administrat.

Totodată, Inspecția Judiciară a reținut că dosarul nr. X a avut un grad de complexitate ridicat, raportat la numărul mare de inculpați (17), numărul infracțiunilor reținute în sarcina acestora, precum și amploarea cercetării judecătorești în funcție de mijloacele probatorii administrate, numărul mare de volume ale dosarului din cursul urmăririi penale (40 de volume), ceea ce a presupus acordarea unui interval mai mare de timp pentru redactarea hotărârii, activitate extrem de laborioasă și dificilă prin prisma criteriilor de calitate pe care trebuie să le respecte: claritate, raționament, logică și argumentare.

De asemenea, de remarcat că hotărârea menționată are un număr de 135 de pagini. Astfel, în condițiile complexității deosebite a cauzei din dosarul nr. X aflat pe rolul Tribunalului pentru Minori și Familie Brașov, a numărului cauzelor care i-au revenit spre soluționare doamnei judecător, a perioadei de timp necesare pentru pregătirea corespunzătoare a ședințelor de judecată, nu se poate aprecia că aceasta a beneficiat de timpul necesar redactării în termenul de 30 de zile prevăzut de lege, a sentinței penale.

În acest context, Inspecția Judiciară a apreciat că întârzierea redactării sentinței menționate de aproximativ 4 luni, nu poate fi imputată, în mod exclusiv, judecătorului investit cu soluționarea cauzei.

Astfel, Inspecția Judiciară a constatat că nu există indicii cu privire la săvârșirea vreuneia din abaterile disciplinare prevăzute la art. 99 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, întârzierea în redactarea Hotărârii nr. 145/2014 pronunțate de Tribunalul pentru Minori și Familie Brașov, în dosarul nr. X, datorându-se unor motive de ordin obiectiv.

Pentru aceste considerente, în temeiul art. 45 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Inspecția Judiciară a dispus *clasarea sesizării formulate de instituția Avocatul Poporului*.

Referitor la încălcarea dreptului la vizită intimă, petentului i s-a răspuns că, potrivit prevederilor art. 69 din Legea nr. 254/2013, pentru a beneficia de vizită intimă, persoanele condamnate trebuie să îndeplinească, cumulativ, următoarele condiții: sunt condamnate definitiv și sunt repartizate într-un regim de executare a pedepselor privative de libertate; există o relație de căsătorie, dovedită prin copie legalizată a certificatului de căsătorie sau, după caz, o relație de parteneriat similară relațiilor stabilite între soți; nu au beneficiat, în ultimele 3 luni anterioare solicitării vizitei intime, de permisiunea de ieșire din penitenciar; nu au fost sancționate disciplinar pe o perioadă de 6 luni, anterioară solicitării vizitei intime, sau sancțiunea a fost ridicată; participă activ la programe educaționale, de asistență psihologică și asistență socială ori la muncă.

De asemenea, numărul, periodicitatea și procedura desfășurării vizitelor intime se stabilesc prin regulamentul de aplicare al acestei legi.

Dosar nr. 1477/2015

Drept încălcat: art. 21 alin. (3) din Constituția României privind accesul liber la justiție

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: nerestituire acte depuse la dosar

Situația de fapt: Prin petiția nr. 1477, petiționarul P.P. ne-a sesizat în contextul art. 21 alin. (3) din Constituția României în legătură cu nerestituirea unor acte depuse în original în dosarul nr. X, pe rolul Judecătoriei Ploiești, precum și tergiversarea soluționării dosarului menționat și neredactarea hotărârii pronunțate în cauză.

În temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituție coroborat cu art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, ne-am adresat, Președintelui Judecătoriei Ploiești.

Ca urmare a faptului că nu am primit răspuns, ne-am adresat Inspecției Judiciare, prin adresa nr. 1477 din data de 12 iunie 2015.

Urmare a demersurilor întreprinse de instituția Avocatul Poporului, Inspectia Judiciară din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, ne-a răspuns prin adresa nr. 3635/IJ/2193/DIJ/2015 din xx.xx. 2015, comunicându-ne următoarele: Din verificările efectuate, reiese că petentul a formulat mai multe cereri în cursul anului 2014, adresate Judecătoriei Ploiești, Tribunalului Ploiești și Curții de Apel Ploiești transmise prin poștă electronică, la care i s-a comunicat să se prezinte personal sau să împuternicească un avocat pentru eliberarea înscrisurilor originale și să achite taxa judiciară de timbru, în conformitate cu dispozițiile art. 9 lit. j) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013.

Ulterior, la 3 martie 2015, documentele au fost primite de domnul avocat F.B., reprezentantul petentului.

În ceea ce privește tergiversarea soluționării dosarului nr. X, Inspectia Judiciară a apreciat că celeritatea presupune finalizarea cauzei într-un termen rezonabil.

Or, stabilirea caracterului rezonabil al duratei unui proces se determină în raport de mai multe criterii, printre care și natura cauzei complexitatea acesteia, numărul de părți, ansamblul probatoriu care trebuie administrat, dar și comportamentul părților din proces.

Totodată, Inspectia Judiciară a subliniat că respectarea principiului celerității, ca dimensiune a oricărui proces civil sau penal, se analizează raportat la circumstanțele fiecărei cauze în parte, însă acesta nu precumpănește în dauna calității activității de judecată.

Întrucât în dreptul intern nu sunt reglementate aspectele privind durata rezonabilă de soluționare a cauzelor (care este aceasta în diferite materii și criteriile în funcție de care se stabilește), aprecierea caracterului rezonabil al unei proceduri se face prin raportare la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Conform hotărârilor pronunțate de Curte, această apreciere se face în funcție de circumstanțele cauzei și ținând seama de criteriile consacrate de jurisprudența sa, în special de complexitatea cauzei, de comportamentul părților și al autorităților competente, precum și de miza litigiului pentru părțile în cauză.

Referitor la durata procedurii judiciare, în primul ciclu procesual, Inspectia Judiciară a constatat că, la fond, aceasta a fost de aproximativ 2 ani, în etapa apelului, dosarul a fost soluționat în 6 luni, iar recursul, la un interval de aproximativ 8 luni, astfel că nu se poate aprecia ca fiind nerezonabil termenul de soluționare a cauzei.

Din verificările efectuate, I.J. a reținut că, la instrumentarea dosarului, magistrații au dispus măsurile necesare pentru soluționarea cauzei într-un termen rezonabil, iar, din analiza motivelor de amânare a judecării cauzei, s-a constatat că durata de soluționare a cauzei nu a fost întârziată de conduita culpabilă a judecătorilor, ci de necesitatea respectării

drepturilor procesuale conferite părților de dispozițiile legale, de crearea posibilității acestora de a-și exprima punctul de vedere asupra cererilor și apărărilor formulate de partea adversă, precum și de administrarea probelor încuviințate, în scopul aflării adevărului și al justeii soluționări a cauzelor.

Cu privire la nerespectarea dispozițiilor legale referitoare la soluționarea cu celeritate a dosarului nr. 21465/281/2009, având în vedere atitudinea părților, probatoriul administrat și termenele de judecată stabilite, I.J. nu a identificat perioade de inactivitate procesuală, astfel încât nu se poate concluziona că temporizarea procedurii judiciare s-a datorat unei conduite culpabile, imputabilă judecătorilor investiți cu soluționarea cauzei.

Referitor la nerespectarea termenului de redactare a sentinței civile nr. 17320 17 decembrie 2014, pronunțată de Judecătoria Ploiești, în dosarul nr. X, din relațiile comunicate de conducerea instanței, a rezultat că sentința a fost redactată de domnul judecător M.R. la 17 martie 2015 și transmisă pentru comunicare părților la 20 martie 2015.

În acest context, Inspekția Judiciară a apreciat că raportat la volumul de activitate, la complexitatea cauzelor deduse judecării și toate aspectele ce țin de ansamblul activității profesionale desfășurată, în perioada de referință, de domnul judecător M. R., întârzierea redactării hotărârii menționate cu aproximativ 60 de zile nu poate fi imputată în mod exclusiv acestuia, faptul reprezentând și consecința volumului de activitate înregistrat la secția unde funcționează, precum și a gradului de complexitate al cauzelor.

În aceste condiții, I.J. a constatat că nu există indicii cu privire la săvârșirea vreuneia din abaterile disciplinare prevăzute la art. 99 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, întârzierile invocate datorându-se unor motive de ordin obiectiv. Pentru aceste considerente, în temeiul art. 45 alin. (4) lit. b) raportat la art. 47 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, I.J. a dispus clasarea sesizării petentului.

4. MINISTERUL JUSTIȚIEI

Petițiile formulate au avut ca obiect lipsa unui răspuns la solicitările petenților, derularea procedurii de transfer a persoanelor condamnate, dreptul la pensie al executorilor judecătorești.

FIȘE DE CAZ

Dosare nr. 176/2015 și nr. 1433/2015

Drept încălcat: art. 21 și art. 51 din Constituția României privind accesul liber la justiție, respectiv dreptul de petiționare

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: lipsă răspuns petiție

Situația de fapt: Prin petițiile înregistrate la instituția Avocatul Poporului sub nr. 1433 din 2 februarie 2015 și nr. 176 din 6 ianuarie 2015 domnul I.F. ne-a sesizat cu privire la împrejurarea că, la 29 octombrie 2014, a adresat o petiție Ministerului Justiției, Serviciul Profesii Juridice Conexe, având ca obiect activitatea unui executor judecătorec, dar, până la data sesizării AVP, nu a primit un răspuns.

Față de aspectele sesizate, în temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituție coroborat art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul

Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a fost sesizat Corpul de Control al Ministerului Justiției.

Prin adresa din 26 februarie 2015, Corpul de Control al Ministrului Justiției ne-a comunicat că la 9 februarie, prin adresa din 09 februarie 2015, petentului i s-a comunicat răspunsul la petiția formulată, acesta în sensul că potrivit art. 62 din Legea nr. 188/2000 privind executorii judecătorești, Ministerul Justiției poate exercita doar un control profesional administrativ asupra activității executorilor judecătorești, actele de executare fiind supuse controlului de legalitate al instanței de judecată potrivit art. 60 din Legea nr. 188/2000 și art. 711 Cod procedură civilă, Ministerul Justiției neputând interveni în cadrul procedurii de executare silită și neputând dispune executorului cu privire la modul de instrumentare a dosarului de executare silită.

Dosar a fost soluționat favorabil.

Dosar nr. 9547/10693/2015

Drept încălcat: art. 52 din Constituția României privind dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: nefinalizare procedură privind transferul unui deținut dintr-un penitenciar din străinătate într-un penitenciar din România pentru executarea pedepsei.

Situația de fapt: Prin petiția înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 9547 din 16 iulie 2015, domnul A.D.I., deținut în Penitenciarul Piacenza, Italia, și-a exprimat nemulțumirea față de nefinalizarea procedurii privind transferul său într-un penitenciar din România pentru executarea pedepsei.

Petentul a precizat că a formulat cerere de transfer pe 18 mai 2012, Ministerul Justiției al Republicii Italiene comunicându-i pe 19 ianuarie 2015 că cererea a fost înaintată Ministerului Justiției din România.

Petentul menționa că, ulterior, a sesizat în repetate rânduri autoritățile române (Ministerul Justiției și Ambasada României la Roma) dar nu a primit nici un răspuns.

Față de aspectele sesizate, în temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituție coroborat art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ne-am adresat Ministerului Justiției pentru examinarea situației expusă de petent.

Prin adresa nr. xxx din 12.08.2015, Ministerul Justiției – Direcția Drept Internațional și Cooperare Judiciară, Serviciul Cooperare judiciară internațională în materie penală a comunicat că documentele transmise de Ministerul italian al Justiției prin care s-a solicitat începerea procedurii de transfer a petentului într-un penitenciar din România au fost înregistrate la Ministerul român al Justiției la data de 9.12.2013.

Ulterior, după intrarea în vigoare a Legii nr. 300/2013 – de modificare a Legii nr. 302/2004, Ministerul român al Justiției a solicitat autorităților italiene, în cursul anului 2014, prin patru adrese, transmiterea documentelor privind transferul petentului potrivit noilor norme în vigoare, răspunsul negativ primit fiind motivat prin aceea că acestea fuseseră trimise anterior, potrivit prevederilor Convenției Europene asupra transferului persoanelor condamnate.

A fost sesizat Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Bacău, care, la rândul său, a sesizat Curtea de Apel Bacău.

Instanța menționată a solicitat Ministerului italian de Justiție, prin intermediul Ministerului român de Justiție, informații suplimentare pentru a redacta o hotărâre de recunoaștere conformă sentințelor invocate de autoritățile italiene.

Ulterior, documentele suplimentare au fost transmise Curții de Apel Bacău care urma a decide asupra transferului petentului în România. Dosarul a fost închis favorabil.

Dosar nr. 11528/2015

Drept încălcat: art. 52 din Constituția României privind dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: nefinalizare procedură privind transferul unui deținut dintr-un penitenciar din străinătate într-un penitenciar din România pentru executarea pedepsei

Situația de fapt: Prin petiția înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 11528 din 2 septembrie 2015, dna. M.A.M., a sesizat instituția Avocatul Poporului cu privire la nefinalizarea procedurii privind transferul soțului său, A.A.M.M. într-un penitenciar din Germania pentru executarea pedepsei.

În temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituție coroborat art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, ne-am adresat Ministerului Justiției din România în legătură cu aspectele semnalate.

Prin adresa din 23 septembrie 2015 Ministerul Justiției – Direcția Drept Internațional și Cooperare Judiciară ne-a comunicat răspunsurile transmise petentului și soției sale pe 14 septembrie 2015.

Din cuprinsul acestora rezultă că Ministerul Justiției a informat judecătorul de supraveghere a privării de libertate pentru Penitenciarul București Rahova – care are competența de a se pronunța asupra existenței condițiilor legale pentru inițierea procedurii -despre cererea de transfer și, de asemenea, autoritățile germane, cărora li s-a solicitat acordul de principiu, până la data formulării adreselor neprimindu-se un răspuns de la acestea.

S-a precizat că apărătorul petentului a transmis un e-mail Ministerului Justiției în luna noiembrie 2014, din care nu rezulta obiectul cererii, iar la solicitarea ce i-a fost adresată de a înainta împuternicirea avocațială și de a clarifica obiectul cererii, acesta nu a dat curs. Dosarul a fost închis favorabil.

Dosar nr. 14538/2015

Drept încălcat: art. 52 din Constituția României privind dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: neeliberare document privind vechimea în specialitate

Situația de fapt: Prin petiția înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 14538 din 26 octombrie 2015, domnul C.V. și-a exprimat nemulțumirea față de neeliberarea de către Tribunalul Galați a unui document din care să rezulte vechimea în specialitate, necesar calculării pensiei potrivit prevederilor Legii nr. 567/2004 privind statutul personalului auxiliar de specialitate și Normelor Metodologice de aplicare a prevederilor referitoare la stabilirea pensiilor de serviciu din Legea nr. 567/2004 privind statutul personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea și al personalului care funcționează în cadrul Institutului Național de Expertize Criminalistice, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 706/2015.

Față de obiectul petiției ne-am adresat Tribunalului Galați care, prin adresa din 4.11.2015, ne-a comunicat că petentul nu se regăsește în grupul de funcții specificate de prevederile art. 3 alin. (2) din Legea nr. 567/2004 și nici nu poate fi încadrat în dispozițiile art. 68⁵ alin. 7 din aceeași lege, motiv pentru care nu s-a întocmit adeverința solicitată.

Având în vedere aspectele menționate, în temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituție coroborat art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ne-am adresat Ministerului Justiției, Serviciul Profesii Juridice Conexa pentru examinarea situației prezentate. Dosarul este în lucru.

Dosar nr. 11053/2015

Drept încălcat: art. 52 din Constituția României privind dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: nefinalizare procedură privind transferul unui deținut dintr-un penitenciar din străinătate într-un penitenciar din România pentru executarea pedepsei

Situația de fapt: D.L., deținut într-un penitenciar din Italia și-a exprimat nemulțumirea față de nefinalizarea procedurii privind transferul său într-un penitenciar din România pentru executarea pedepsei.

Petentul a precizat că s-a adresat Ministerului Justiției din România și Italia, dar nu a primit nici un răspuns cu privire la stadiul procedurii de transfer.

Față de cele expuse, în temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituție coroborat cu art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, ne-am adresat Direcției Drept Internațional și Tratatate din cadrul Ministerului Justiției.

Urmare a demersurilor efectuate de instituția Avocatul Poporului, Direcția Drept Internațional și Cooperare Judiciară din cadrul Ministerului Justiției, ne-a adus la cunoștință faptul că procedura transferului de persoană condamnată poate fi inițiat doar în cazul în care există acordul statului de condamnare, după verificarea îndeplinirii unor condiții esențiale: pedeapsa rămasă de executat este de cel puțin 6 luni și persoana transferabilă nu mai are alte afaceri judiciare pe teritoriul statului de condamnare (alte dosare în curs de soluționare).

Această verificare poate fi executată exclusiv de autoritățile competente ale statului de condamnare (în speță, Italia) și ca urmare a acestei verificări, statul de condamnare să decidă dacă inițiază sau nu procedura de transfer. Petentul s-a adresat Ministerului Justiției din România cu mențiunea că dorește să fie transferat în România, prilej cu care i s-a răspuns la petiție fiind îndrumat către autoritățile italiene pentru a obține acordul acestora la transfer.

SECȚIUNEA a 3-a

POLIȚIE

Petițiile adresate poliției, în număr de 154, au avut ca obiect modul de îndeplinire a atribuțiilor profesionale de către agenții de poliție și neprimirea, de către petenți, a unor

răspunsuri la petițiile formulate, informații cu privire la valabilitatea permisului de conducere, contestarea unor măsuri dispuse de poliție și procurori, nemulțumiri cu privire la comportamentul unor polițiști, dreptul de petiționare.

Legislație incidentă avută în vedere:

- *Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, cu modificările și completările ulterioare*
- *Legea nr. 364/2004 privind organizarea și funcționarea poliției judiciare;*
- *Ordinul M.A.I. nr. 400/2004 privind regimul disciplinar al personalului din M.A.I., cu modificările și completările ulterioare;*
- *Ordinul nr. 988/2005 privind Organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă din cadrul Poliției Române.*

FIȘĂ DE CAZ

Dosar: nr. 11417/2015

Drept încălcat: art. 31 și art. 51 din Constituția României privind dreptul la informație, respectiv dreptul de petiționare

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: lipsă răspuns scris

Situația de fapt: Prin petiția înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr.11417 din 31 august 2015, domnul P.N. a sesizat instituția Avocatul Poporului în legătură cu împrejurarea că nu a primit un răspuns scris cu privire la cererea (din 29 iunie 2015) de prelungire a activității cu 6 luni – fiind informat, exclusiv verbal, că aceasta a fost respinsă; de asemenea, petentul și-a exprimat nemulțumirea față de neacordarea ”ajutorului” bănesc prevăzut de dispozițiile Legii nr. 284/2010 pentru perioada cuprinsă între data pensionării și data plății efective a pensiei.

În temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituție coroborat art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, am solicitat Inspectoratului de Poliție Județean Constanța examinarea aspectelor sesizate de petent.

Prin adresa din 9.09.2015, ni ne-a comunicat, că petentul a primit răspuns scris la solicitarea sa, de care a luat la cunoștință sub semnătură, iar susținerile referitoare la prevederile Legii nr. 284/2010 sunt aprecieri personale ale petentului.

Copia adresei anterior menționată a fost comunicată petentului. Dosarul a fost închis favorabil.

Dosar nr. 4960/2015

Drept încălcat: art. 52 din Constituția României privind dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: rele tratamente aplicate de către agenți de poliție

Situația de fapt: În 14 aprilie 2015, instituția Avocatul Poporului a fost sesizată printr-o petiție cu privire la tratamentele pretins aplicate de către agenții de poliție ai comunei Ivănești unor persoane din satul Toporăști și din comuna Ivănești.

Astfel, s-a precizat că atât numitul M.S. din satul Toporăști (care a prins și sacrificat un animal ce aparținea numitului P. G.), cât și mai multe persoane prezente la discoteca din satul Ivănești în zilele de 25 și 26 decembrie 2015 au fost agresate fizic de către agenții de poliție ai comunei Ivănești.

În temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituție, coroborat cu art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu

modificările și completările ulterioare, ne-am adresat Inspectoratului de Poliție al Județului Vaslui, solicitând comunicarea datelor în ceea ce privește aspectele expuse în cuprinsul petiției, eventualele plângeri având ca obiect preținsele agresiuni fizice la care au fost supuse persoanele menționate, procedurile și/sau măsurile dispuse urmare celor constatate.

Prin adresa din 15 mai 2015, Inspectoratul de Poliție al Județului Vaslui ne-a comunicat că aspectele sesizate au făcut obiectul unei alte petiții anonime în care verificările au fost finalizate.

S-a precizat că furtul unui porc a făcut obiectul unui dosar penal, înaintat parchetului cu propunere de clasare, neexistând probe privind agresarea inculpatului de către agenții posturilor de poliție Pungești sau Ivănești.

În ceea ce privește incidentul de la discoteca organizată la sediul X din data de 26 decembrie 2014, ni s-a comunicat că dosarul este în curs de instrumentare, iar persoanele care consideră că au fost victima unor agresiuni pot sesiza instituțiile competente. La nivelul IPJ Vaslui nu au fost înregistrate plângeri față de agenții de poliție ai Postului de poliție Ivănești, referitoare la comiterea unor agresiuni în exercitarea atribuțiilor de serviciu. Dosarul a fost închis favorabil.

Dosar nr. 13658/13912/2015

Drept încălcat: art. 31 și art. 51 din Constituția României privind dreptul la informație, respectiv dreptul de petiționare

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: rele tratamente aplicate de către agenți de poliție

Situația de fapt: Prin petiția înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 13658 din 12 octombrie 2015, doamna D. L. și-a exprimat nemulțumirea față de împrejurarea că nu a primit un răspuns la cereră sa, înregistrată la Ministerul Afacerilor Interne, Direcția Secretariat General și Protocol, Serviciul Relații cu Publicul, la 10 august 2015, cerere având ca obiect solicitarea petentei de reluare a cercetărilor cu privire la o sesizare formulată anterior.

Față de aspectele sesizate, în temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituție coroborat art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ne-am adresat Ministerului Afacerilor Interne, Direcția Secretariat General și Protocol pentru examinarea situației prezentate. Dosarul este în lucru.

Dosar nr. 13609/2015

Drept încălcat: art. 31 și art. 51 din Constituția României privind dreptul la informație, respectiv dreptul de petiționare

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: lipsă răspuns petiție

Situația de fapt: Prin petiția înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 13609 din 9 octombrie 2015, dl. N.N. și-a exprimat nemulțumirea față de lipsa unui răspuns la o petiție anterior formulată și înaintată de Secția 5 Poliție Brigăzii Rutiere București prin adresa nr. 204319/11.11.2014.

Față de aspectele sesizate, în temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituție coroborat art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ne-am adresat Brigăzii Rutiere București pentru examinarea situației prezentate. Dosarul este în lucru.

Dosar nr. 4846/6358/7874/2015

Drept încălcat: art. 16 și art. 52 din Constituția României privind egalitatea în drepturi, respectiv dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: aplicare inechitabilă amenzi de circulație

Situația de fapt: Domnul S.P. a invocat o problemă de ordin general și anume: prin prisma situației precare a drumurilor din România, petentul își exprimă nemulțumirea față de faptul că, autoritățile statului (în speță Inspectoratul General al Poliției Române - Direcția Rutieră) aplică amenzi cu precădere participanților la trafic (conducători auto sau pietoni, deopotrivă) dar nu și administratorilor de drumuri.

Având în vedere afirmațiile petentului, ne-am adresat Direcției Rutiere din cadrul Inspectoratului General al Poliției Române.

Urmare a demersului întreprins, autoritatea sesizată ne-a comunicat în principal că, potrivit datelor statistice, în anul 2014, poliția rutieră din cadrul Inspectoratului General al Poliției Române a aplicat, la nivel național, 710 sancțiuni contravenționale pentru nerespectarea legislației rutiere în domeniul asigurării stării de viabilitate a drumurilor și semnalizării rutiere, din care 71 administratorilor de drum, 584 executanților de lucrări în partea carosabilă și 55 persoanelor responsabile cu activitatea de dezapezire.

Totodată, au fost instrumentate 16 dosare de cercetare penală, pentru fapte care atrag răspunderea administratorilor de drum (în două cazuri) sau a executanților de lucrări (în 14 cazuri).

În primele 5 luni ale anului 2015, au fost aplicate 358 astfel de sancțiuni, din care 40 administratorilor de drumuri, 290 executanților de lucrări în partea carosabilă și 28 persoanelor responsabile cu activitatea de dezapezire.

Totodată, au fost instrumentate 29 dosare de cercetare penală, pentru fapte care atrag răspunderea administratorilor de drum (în 4 cazuri) sau executanților de lucrări (25 de cazuri). Urmare a informațiilor primite, s-a apreciat că, cel puțin pentru moment, un alt demers în cauză nu se mai justifică.

Rezultatul demersului a fost adus la cunoștința petentului.

Dosar nr. 5324/2015

Drept încălcat: art. 52 din Constituția României privind dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: nemulțumire referitoare la comportamentul șefului de post

Situația de fapt: Domnul B.G. și-a exprimat nemulțumirea față de comportamentul șefului de post al comunei în care locuiește.

Având în vedere afirmațiile petentului, ne-am adresat Inspectoratului General al Poliției Române.

Urmare a demersului întreprins, autoritatea sesizată ne-a comunicat în principal că, nu au fost relevate date pertinente ori probe care să confirme existența unor fapte imputabile polițistului nominalizat, din perspectiva încălcării normelor de etică și deontologie profesională.

Urmare a informațiilor primite, s-a apreciat că, cel puțin pentru moment, un alt demers în cauză nu se mai justifică.

Rezultatul demersului a fost adus la cunoștința petentului.

Dosar nr. 5326/2015

Drept încălcat: art. 52 din Constituția României privind dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: nemulțumire referitoare la comportamentul unor agenți de poliție

Situația de fapt: Domnul A.S. își exprimă nemulțumirea față de comportamentul față de unii angajați din cadrul Inspectoratului de Poliție al Județului Maramureș (Secția 6 Poliție Rurală Sarasău, Postul de Poliție Remeți).

Având în vedere afirmațiile petentului, ne-am adresat Inspectoratului General al Poliției Române. Din informațiile comunicate de autoritatea sesizată, am reținut următoarele aspecte principale: Sesizările petentului adresate Administrației Prezidențiale și Avocatului Poporului au fost remise spre verificare Direcției Control Intern din cadrul Inspectoratului General al Poliției Române, unde, conform art. 10 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, au fost conexe și înregistrate cu același număr.

Aspectele cuprinse în sesizări au făcut obiectul verificărilor efectuate de ofițeri din cadrul Biroului Control Intern al I.P.J. Maramureș, în mai multe petiții adresate de petent, la finalizarea cărora petentul a primit răspuns, iar în urma studierii acestora din perspectiva analizării materialelor întocmite, nu s-au evidențiat aspecte privind încălcarea deontologiei profesionale de către polițiștii care au efectuat verificările, acestea fiind soluționate conform prevederilor O.G. nr.27/2002, iar răspunsurile adresate au fost în concordanță cu aspectele rezultate din verificări.

Dosar nr. 13801/2015

Drept încălcat: art. 31 și art. 51 din Constituția României privind dreptul la informație, respectiv dreptul de petiționare

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: lipsa răspunsurilor aferente unor sesizări depuse la organele de poliție

Situația de fapt: Domnul C.M. ne-a sesizat cu privire la faptul că nu a primit răspuns la plângerile adresate Poliției Capitalei.

Față de aspectele sesizate, în temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituție coroborat cu art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, ne-am adresat Poliției Capitalei (D.G.P.M.B). Dosarul este în lucru.

Dosar nr. 13296/2015

Drept încălcat: art. 52 din Constituția României privind dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: plângerile adresate organelor de poliție au rămas fără rezultat

Situația de fapt: Domnul P.L. ne-a sesizat cu privire la faptul că plângerile adresate Secției 22 Poliție rămân fără rezultat.

Astfel, petentul ne aduce la cunoștință că se află în litigiu cu o persoană fizică și a solicitat de mai multe ori ajutorul Secției 22 Poliție, dar până în prezent nu s-au luat măsuri împotriva acestuia, mai mult tot petentul a fost amendat.

Față de aspectele sesizate, în temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituție coroborat cu art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, ne-am adresat Secției 22 Poliție. Dosarul este în lucru.

Dosar nr. 3717/2015

Drept încălcat: art. 31 din Constituția României privind dreptul la informație

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: lipsă informații dosar aflat în lucru la organele de poliție

Situația de fapt: Doamna B.M. ne-a sesizat față de faptul că, din 15.08.2012, dată la care soțul său și-a pierdut viața în urma unui accident auto și până în martie 2015 nu a mai primit nicio informare asupra demersurilor întreprinse în acest caz.

Astfel, în temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituție coroborat cu art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, ne-am adresat Inspectoratului Județean de Poliție Harghita – Serviciul Rutier.

Urmare a demersului efectuat de instituția Avocatul Poporului, Inspectoratul Județean de Poliție Harghita – Serviciul Rutier - ne-a răspuns prin adresa nr. 292.167 din 20.04.2015, comunicându-ne că, la Biroul Rutier din cadrul Poliției mun. Miercurea Ciuc, se află în lucru dosarul penal nr. 1588/P/2012, care are ca obiect instrumentarea modului de producere a accidentului de circulație din data 15.08.2012, de pe D.J. 127/A, localitatea Valea Rece, jud. Harghita, în urma căruia a decedat soțul petentei.

De asemenea, Inspectoratul Județean de Poliție Harghita – Serviciul Rutier ne-a informat că sesizarea petentei prin care afirma că până în prezent nu a mai primit nicio informare asupra demersurilor întreprinse în caz nu se confirmă.

Astfel, de la înregistrarea dosarului, lucrătorul de poliție rutieră care are în lucru dosarul penal a purtat mai multe convorbiri telefonice cu petenta.

Mai mult, în 11.06.2014, petenta a fost audiată în calitate de parte civilă, conform normelor procesual penale, ocazie cu care a solicitat trimiterea în judecată a conducătorului auto prezumat vinovat de producerea accidentului și a specificat că va formula ulterior pretenții civile și cuantumul daunelor morale.

La aceeași dată, petenta a luat la cunoștință, sub semnătură, de rezultatele unei expertize auto dispuse în cauză.

Ultimul act procedural în cauză l-a constituit dispunerea unui supliment la o expertiză auto, raportul fiind înaintat organelor de cercetare penală ale poliției la 16.03.2015, cu posibilitatea de depune a obiecțiilor până la 30.03.2015.

În aceste condiții, petenta a fost informată asupra solicitării, iar dosarul a fost închis favorabil.

Dosar nr. 13200/2015

Drept încălcat: art. 31 din Constituția României privind dreptul la informație

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: lipsă răspuns aferent unei plângeri adresate organelor de poliție

Situația de fapt: Domnul D.C.G. ne-a sesizat în legătură cu faptul că nu a primit răspuns la o plângere adresată Serviciului de Investigații Criminale al Secției nr. 1 Poliție al I.J.P. Bacău.

Drept urmare, în temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituție coroborat cu art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, ne-am adresat, șefului Inspectoratului de Poliție Județeană Bacău.

Urmare a demersurilor întreprinse de instituția Avocatul Poporului, Inspectoratul de Poliție Județean Bacău ne-a răspuns prin adresa nr. 68859/BC-S1 din 16.10.2015, comunicându-ne că, la 12.06.2015, în jurul orelor 14:10, Secția 1 de Poliție Bacău a fost sesizată telefonic de către Spitalul Județean Bacău - Secția Primiri Urgențe despre faptul că

a fost adusă o persoană care a suferit un accident de muncă, la societatea X., fiindu-i stabilit diagnosticul ”fractură platou tibial stâng; spasm coronarian.”

Astfel, la nivelul Secției 1 Poliție a fost constituită o echipă operativă care s-a deplasat la societatea X., unde a efectuat cercetarea locului faptei, a audiat mai multe persoane, a consemnat plângerea făcută de petent, fiind constituit dosarul cu nr. unic 5401/2015, în care sunt efectuate cercetări sub aspectul infracțiunii de neluare a măsurilor legale de securitate și sănătate în muncă, prevăzută de art. 349 C. pen., și nerespectarea măsurilor legale de securitate și sănătate în muncă, prevăzută de 350 C. pen.

Totodată, I.J.P. Bacău a sesizat și I.T.M. Bacău pentru a efectua cercetări cu privire la accidentul de muncă sesizat.

Cercetările nu s-au definitivat deoarece societatea X, la 23.09.2015, a depus la I.T.M. Bacău dosarul de cercetare al evenimentului spre avizare, însă acesta i-a fost restituit pentru refacerea procesului-verbal de cercetare și completare al dosarului, aspect rezultat din adresa nr. R/11410/08.10.2015.

Potentul nu a fost informat cu privire la stadiul cercetărilor în dosarul penal cu nr. unic 5401/29.06.2015, deoarece în conformitate cu prevederile art. 81, lit. d) din C. pr. pen. acesta are ”dreptul de a fi informat, într-un termen rezonabil, cu privire la stadiul urmăririi penale la cererea sa expresă, cu condiția de a indica o adresă pe teritoriul României, o adresă de poștă electronică sau mesagerie electronică, la care aceste informații să-i fie comunicate.”

Având în vedere solicitarea adresată Avocatului Poporului, petentului i s-a comunicat în scris de către I.J.P. Bacău stadiul cercetărilor.

Dosarul a fost închis, prin informarea petentului asupra celor menționate mai sus.

Dosar nr. 7074/2015

Drept încălcat: art. 22 și art. 52 din Constituția României privind dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, respectiv dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: abuzuri ale poliției

Situația de fapt: Prin petiția înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 7074 din 28 mai 2015, APADOR-CH ne-a transmis un Raport privind preținse abuzuri ale poliției din Racoș, județul Brașov, asupra cetățenilor de etnie romă.

Comunitatea de romi din Racoș cuprinde peste 1.200 de persoane, după declarațiile pastorului penticostal din localitate, iar I.D. trăiește din culesul fructelor de pădure sau din munci cu ziua, prestate la diverse ferme din zonă, la fân, la coasă, la cartofi. Conform declarațiilor lor, romii au o înțelegere cu cei de la ocolul silvic ca să adune lemnele căzute din pădure, însă ei spun că înțelegerea este deseori nesocotită de polițiști, care, atunci când îi prind că ies cu lemnele din pădure, le aplică amenzi sau îi bat.

Concluzia reprezentanților APADOR-CH a fost aceea că în Racoș situația era tensionată și că mărturiile cetățenilor din Racoș, dar și a lui I.D. au condus la concluzia că în localitate aveau loc violențe. Ca urmare, asociația a solicitat I.G.P.R. să demareze de urgență o anchetă cu privire la acuzațiile de violențe aduse polițiștilor.

De asemenea, asociația a cerut Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție să ia măsuri pentru redeschiderea tuturor dosarelor penale pentru care, în ultimii 3 ani, s-au adoptat soluții de netrimiteră în judecată, privind plângeri ale locuitorilor din Racoș despre abuzurile poliției.

Față de aspectele sesizate, în conformitate cu dispozițiile art. 59 alin. (2) din Constituția României, coroborat cu cele ale art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind

organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, am solicitat, informații de la Inspectoratul General al Poliției Române, Inspectoratul Județean de Poliție Brașov și am cerut examinarea situației prezentate, luarea măsurilor legale ce se impun și informarea Avocatului Poporului cu privire la verificarea aspectelor sesizate. De asemenea, și de la Asociația Națională a Birourilor de Consiliere pentru Cetățeni (A.N.B.C.C.), am solicitat informații cu privire la agresarea reprezentantului acestei asociații.

În urma demersurilor efectuate am primit de la instituțiile implicate, adrese după cum urmează:

1. Inspectoratul General al Poliției Române, prin adresa nr. 663367/BA/xx.xx.2015, înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 10250/xx.xx.2015 a verificat aspectele semnalate (care fuseseră sesizate și de către A.P.A.D.O.R. C.H.), iar în urma acestor verificări a rezultat că nu există elemente de natură a conduce la angajarea răspunderii disciplinare în urma evenimentului care a avut loc la 28 aprilie 2015 (posibila agresiune a numitului F.G., care însă nu a formulat plângere penală), iar cu privire la posibile fapte de natură penală, care să fi fost săvârșite de către agenții de poliție, urmează a se pronunța unitatea de parchet competentă.

În ceea ce privește incidentul din data de 30 aprilie 2015 (agresiuni exercitate asupra numitului G.D., expert A.N.B.C.C.), pe rolul Parchetului de pe lângă Tribunalul Brașov se afla dosarul penal nr. 770/P/2015 având ca obiect infracțiunea de loviri sau alte violențe.

Totodată, pe aspectul amenințărilor exercitate asupra aceleiași persoane G.D. există și la Parchetul de pe lângă Judecătoria Rupea un dosar în care s-a dispus efectuarea unor cercetări.

2. Asociația Națională a Birourilor de Consiliere pentru Cetățeni (A.N.B.C.C.), prin adresa nr. 223/17.07.2015, înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 9689 din 20 iulie 2015 a detaliat circumstanțele în care s-a desfășurat incidentul din ziua de 30 aprilie 2015 și ne-a adus la cunoștință demersurile deja întreprinse (adrese către I.J.P. Brașov, I.G.P.R.-M.A.I., C.N.C.D., instituția Prefectului Brașov).

3. Inspectoratul Județean de Poliție Brașov, prin adresa nr. 557319/xx.xx.2015, înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 8687 din 1 iulie 2015, ne-a adus la cunoștință faptul că, în legătură cu cele relatate în raportul APADOR CH, s-a format dosarul nr. 336/P/2015 la Parchetul de pe lângă Judecătoria Rupea și se efectuau cercetări de către Secția Regională de Poliție Transporturi Brașov, structură din cadrul I.G.P.R.. Ulterior cauza a fost preluată spre soluționare de către Parchetul de pe lângă Tribunalul Brașov, formându-se dosarul penal nr. 770/P/2015.

Or, potrivit art. 15 alin. (4) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, „nu fac obiectul activității instituției Avocatul Poporului și vor fi respinse fără motivare petițiile privind actele emise de Camera Deputaților, de Senat sau de Parlament, actele și faptele deputaților și senatorilor, ale Președintelui României, ale Curții Constituționale, ale președintelui Consiliului Legislativ, ale autorității judecătorești, precum și ale Guvernului, cu excepția legilor și ordonanțelor.”

Ca atare, instituția Avocatul Poporului nu poate interveni în dosarele organelor de urmărire penală sau ale instanțelor de judecată.,

SESIZARE DIN OFICIU

Dosar nr. 10200/2015

Drept încălcat: art. 21, art. 22 și art. 52 din Constituția României privind accesul liber la justiție, dreptul la viață și libertate fizică și psihică, respectiv dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: potrivit informațiilor oferite de mass-media, o fetiță de 11 ani, orfană de tată și care a fost violată de un vecin, trăiește un coșmar

Situația de fapt: Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în legătură cu informațiile apărute în mass-media potrivit cărora o fetiță de 11 ani din comuna Provița de Sus, județul Prahova, orfană de tată, a fost violată de un vecin de 43 de ani, care în urmă cu 21 de ani ar fi ucis o altă tânără.

Potrivit informațiilor oferite de mass-media, “fetița agresată acum trăiește un coșmar: se teme că se va întâlni față-n față cu cel care i-a transformat copilăria în iad.”

Astfel, în vederea identificării unor posibile încălcări de drepturi și libertăți cetățenești, Avocatul Poporului a solicitat Inspectoratului Județean de Poliție Prahova să-i comunice informațiile pe care le deține în legătură cu acest caz, stadiul de soluționare al dosarului respectiv și dacă fetița primește consiliere psihologică specializată din partea autorităților cu atribuții în domeniu.

Din informațiile primite din partea autorităților sesizate, am reținut în principal următoarele: 09 iunie 2015, în urma analizării probatoriului administrat de organele de poliție și constatând necesitatea efectuării unor expertize în cauză, procurorul de caz, din cadrul Parchetului de pe lângă Judecătoria Câmpina, a dispus luarea măsurii preventive a controlului judiciar față de autorul faptei și internarea acestuia în vederea evaluării și examinării psihiatrice.

În urma continuării investigațiilor și a efectuării expertizelor, la 25 iunie 2015, autorul faptei a fost prezentat în fața instanței, judecătorul de drepturi și libertăți dispunând arestarea preventivă a acestuia, pe o perioadă de 30 de zile.

De la data comiterii faptei, autorul nu s-a mai aflat pe raza comunei Provița de Sus, județul Prahova sau în apropierea victimei ori a membrilor familiei acesteia, până la data arestării fiind internat într-un spital de neuropsihiatrie.

La 2 iulie 2015, dosarul cauzei a fost înaintat Parchetului de pe lângă Judecătoria Câmpina cu propunerea de terminare a urmăririi penale, întocmirea rechizitorului și trimitere în judecată, autorul fiind în stare de arest preventiv. De asemenea, am fost informați că persoana vătămată a beneficiat de consiliere psihologică specializată, aceasta fiind acordată de reprezentanții Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Prahova, în baza Legii nr. 211/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea protecției victimelor infracțiunilor. În legătură cu același caz, Inspekția Judiciară – Direcția de inspekție judiciară pentru judecători s-a sesizat din oficiu.

Lucrarea a fost soluționată prin rezoluție de clasare, nefiind constatate indicii de săvârșire a vreunei abateri disciplinare de către judecătorii investiți cu soluționarea cauzei.

SESIZARE DIN OFICIU

Dosar nr. 10372/2015

Drept încălcat: art. 22 și art. 52 din Constituția României privind dreptul la viață și libertate fizică și psihică, respectiv dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: tineri bătuți de polițiști

Situația de fapt: Instituția Avocatul Poporului s-a autosesizat ca urmare a unor informații apărute în presă, potrivit cărora trei tineri din satul Popeni, comuna Zorleni, județul Vaslui au fost bătuți de polițiști ai Postului de Poliție Zorleni.

Astfel, potrivit informațiilor apărute în presă, tinerii „au fost biciuiți, bătuți cu picioarele și umiliți, chiar în postul de poliție.

Mai mult, unul dintre ei, în vârstă de 19 ani, a fost slujit cu un cuțit, după ce ar fi furat un telefon de la un copil și l-ar fi vândut.

Tatăl minorului a reclamat fapta la poliție, iar apoi și-a făcut dreptate singur. Ajutat de oamenii legii, tatăl păgubaș le-a aplicat o lecție dură hoților. Dincolo de bătaia administrată și la care au participat și polițiștii de la Zorleni, justițiarii i-au obligat să steargă cu hainele urmele de sânge de pe jos, timp în care le adresau injurii.

De cealaltă parte, tinerii se apără și spun că nu au furat telefonul, ci l-au găsit.

Aceștia și-au scos certificate de la medicul legist și sunt decizi să facă plângere.”

Având în vedere informațiile apărute în presă, ne-am adresat Inspectoratului de Poliție al Județului Vaslui.

În urma informațiilor comunicate de autoritatea sesizată, am reținut în principal următoarele: De la data publicării informațiilor în presă, persoanele vătămate nu au depus plângere. Conform datelor solicitate de Inspectorat de la Serviciul de Medicină Legală Județean Vaslui unde tinerii au fost examinați, constatând că aceste date, cu unele excepții, se coroborează cu cele publicate în presă referitoare la presupusele acte de agresiune comise asupra acestora la 15 iulie 2015, în baza art. 288 alin. (1) din Codul de procedură penală, Inspectoratul s-a sesizat din oficiu cu privire la infracțiunea de purtare abuzivă, prevăzută de art. 296 din Codul penal.

Dosarul astfel constituit a fost înaintat la Parchetul de pe lângă Judecătoria Bârlad, cu propunere de declinare a competenței privind pe doi agenți de poliție din cadrul Postului de Poliție Zorleni pentru săvârșirea faptei mai sus menționate, precum și o persoană fizică, pentru complicitate.

Având în vedere limitele de competență ale instituției Avocatul Poporului și faptul că potrivit art. 15 alin. (4) din Legea nr. 35/1997 actele și faptele autorității judecătorești nu fac obiectul de activitate al acesteia, s-a apreciat că un alt demers al instituției Avocatul Poporului în prezenta cauză nu se mai justifică, justiția urmând să-și spună cuvântul.

SESIZARE DIN OFICIU

Dosar nr. 7590/2015

Drept încălcat: art. 22 și art. 52 din Constituția României privind dreptul la viață și libertate fizică și psihică, respectiv dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: femeie bruscată de polițiști

Situația de fapt: Urmare unei știri preluate de agențiile de presă, potrivit căreia o femeie care a traversat strada prin loc nepermis și refuzând să se legitimeze, a fost bruscată de polițiști, instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu.

Față de cele expuse, în temeiul art. 59 alin. (2) din Constituție și art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, am solicitat Ministerului Afacerilor Interne-I.G.P. Direcția Generală de Poliție a Municipiului București să examineze situația prezentată, să ia măsurile prevăzute de lege și să informeze instituția Avocatul Poporului.

În urma demersurilor întreprinse, am primit din partea Ministerului Afacerilor Interne-I.G.P. Direcția Generală de Poliție a Municipiului București adresa nr. 303567 din

16.07.2015, înregistrată la instituția Avocatul Poporului cu nr. 9744/21.07.2015, din care rezultă următoarele: În data de 4 iunie 2015 în zona Șos. Colentina – Piața Obor a avut loc o acțiune cu caracter preventiv a Poliției Rutiere fiind cunoscut faptul că această zonă este notorie în ceea ce privește accidente produse în special ca urmare a faptului că pietonii traversează prin locuri nepermise.

În acest sens a fost depistată o persoană de sex feminin care traversa prin loc nepermis. Agenții din cadrul Secției 7 Poliție au oprit contravenienta și au solicitat să se legitimeze.

Aceasta a devenit agresivă și a refuzat să se supună măsurii, ca urmare a fost încătușată și condusă la sediul subunității în vederea identificării și aplicării măsurii contravenționale.

În cauză s-au întocmit două Procese – verbale de contravenție potrivit art. 2 pct. 24 și 31 din Legea nr. 61/1991 pentru sancționarea faptelor de încălcare a unor norme de conviețuire socială, a ordinii și liniștii publice, republicată.

Polițiștii au acționat în conformitate cu prevederile art. 9 din Hotărârea Guvernului nr. 991/2005 care permite acțiunea în forță în anumite condiții, coroborat cu art. 31 alin. (1) lit. a) și b) din Legea nr. 218/2012 privind organizarea și funcționarea Poliției Române.

În plus, pe rolul Parchetului de pe lângă judecătoria Sectorului 2 București se află dosarul penal nr. X/P/2015 al cărui obiect este o plângere penală pentru infracțiunea de purtare abuzivă și abuz în serviciu.

Întrucât dosarul a fost soluționat în limitele de competență ale instituției Avocatul Poporului, o altă intervenție în prezența aspectelor sesizate, nu se mai justifică. Dosarul a fost închis.

Dosar nr. 12357/2015

Drept încălcat: art. 22 și art. 52 din Constituția României privind dreptul la viață și libertate fizică și psihică, respectiv dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: neremunerare a jandarmilor și a polițiștilor aflați în Afganistan

Situația de fapt: În 4 octombrie 2015, s-a înregistrat o alertă media potrivit căreia polițiștii și jandarmii români, care se află de la începutul anului în Afganistan, amenință că se vor întoarce în țară, potrivit postului Digi 24.

Motivul nemulțumirii jandarmilor și a polițiștilor români care activau în cadrul misiunii Resolute Support Mission era faptul că nu și-au primit banii de mai bine de nouă luni, de când misiunea lor a început.

Conform sursei citate, aceștia ar fi avut dreptul la o diurnă de 100 de dolari pe zi.

Sumele ar fi trebuit să fie achitate, potrivit înțelegerilor existente, de Departamentul de Stat al SUA.

În condițiile în care zona în care se aflau este una foarte periculoasă, iar salariile pentru care au mers acolo nu mai erau plătite, cei 30 de angajați ai Ministerului au declarat că doresc să revină în țară.

Față de aspectele sesizate, în conformitate cu dispozițiile art. 59 alin. (2) din Constituția României, coroborat cu cele ale art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, s-a propus și aprobat redactarea unei adrese către Inspectoratul General al Jandarmeriei Române, prin care să se solicite examinarea situației prezentate, luarea măsurilor legale ce se impun și să dispună informarea Avocatului Poporului cu privire la verificarea aspectelor sesizate.

Urmare demersurilor efectuate de instituția Avocatul Poporului, am primit adresa nr. 148981 din 16 noiembrie 2015, înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 15771 din 18 noiembrie 2015, din care rezulta că cea mai mare parte a contingentului de jandarmi dislocați a primit sumele solicitate, până la 30 septembrie, urmând ca, de îndată, să fie achitate și restul de sume restante.

Având în vedere cele de mai sus, o altă intervenție în privința aspectelor sesizate, din partea instituției Avocatul Poporului, la acel moment, nu se mai justifică.

SESIZARE DIN OFICIU

Anchete efectuate la Serviciul de Reținere și Arestare Preventivă din București (C.R.A.P. 1-12)

Având în vedere sesizarea din oficiu a instituției Avocatul Poporului cu privire la condițiile de detenție din penitenciarele din România și aprobarea întocmirii unui Raport Special în acest sens, în vederea obținerii datelor relevante, începând cu data de 24 aprilie 2015, dna. Ristea Ana-Daniela, consilier, dsoara. Pascu Cristina, expert, dl. Radu Gabriel, expert și dl. dr. Eugen Dinu, consilier, membrii departamentului Armată, Justiție, Poliție, Penitenciare au efectuat anchete la Serviciul de Reținere și Arestare Preventivă din București, (C.R.A.P. 1-12)

Astfel s-au purtat discuții cu:

- reprezentanții Serviciului de Reținere și Arestare Preventivă nr. 1 (comisar- șef Mihai Dincă, șeful Serviciului de Reținere și Arestare Preventivă și comisar Adrian Căpraru – adjunctul șefului Serviciului de Reținere și Arestare Preventivă);
- reprezentanții Centrului de Reținere și Arestare Preventivă nr. 2 și ai Secției 4 Poliție (comisar Nicolae Adrian Dinu, comandantul Secției 4 Poliție și agent- șef principal Mihăiță Balaican, șeful Centrului de Reținere și Arestare Preventivă);
- reprezentanții Centrului de Reținere și Arestare Preventivă nr. 3 și ai Secției 5 Poliție (comisar Florin Grădinaru, comandantul Secției 5 Poliție, comisar Dana Ionuț) și dl. agent-șef principal Ștefan Dobrin, șeful Centrului de Reținere și Arestare Preventivă;
- reprezentanții Centrului de Reținere și Arestare Preventivă nr. 4 și ai Secției 6 Poliție (comisar-șef Penu Leontin, comandantul Secției 6 Poliție, comisar-șef Doloiu Ștefan) și agent-șef principal Șuicu George, șeful Centrului de Reținere și Arestare Preventivă;
- dl. comisar- șef Liviu Nedelcu, comandantul Secției 7 Poliție, din care a rezultat că **Centrul de reținere și arestare preventivă nr. 5 a fost închis în anul 2012**, în fostele camere de deținere fiind amenajate birouri pentru angajații Secției 7 Poliție, având în vedere deficitul de spațiu (s-a precizat că în unele birouri cu suprafața de 3mp își desfășoară activitatea 4 angajați);
- directorul secției 12 Poliție, (comisar-șef de poliție Stanciu Ilie), adjunctul acestuia, (comisar-șef de poliție Postolache Doru) și agent- șef Ciorănișteanu de la Centrul de reținere și arestare preventivă nr. 7;
- conducerea Secției 13 Poliție și șeful Centrului de Reținere și Arestare Preventivă nr. 8 (agent -șef principal Florin Chiriță);
- conducerea Secției 15 Poliție și șeful Centrului de Reținere și Arestare Preventivă nr. 9 (agent -șef principal Tudor Constantin);
- conducerea Secției 19 Poliție (cms. -șef Brancu Marius) și șeful Centrului de Reținere și Arestare Preventivă nr. 10 (agent -șef principal Prodan Ion);

- conducerea Secției 22 Poliție (cms. -șef Andronie Vladimir și cms. șef Mușat Viorel) și șeful Centrului de Reținere și Arestare Preventivă nr. 11 (agent-șef principal Țuclea Cătălin);

- conducerea Centrului de Reținere și Arestare Preventivă din București nr. 12, aflat în incinta Secției Regionale de Transporturi Feroviare, (scms. Geantă Marian - șef birou),

Din înscrisurile puse la dispoziție de aceștia, precum și din verificarea nemijlocită locurilor de deținere, au rezultat următoarele caracteristici comune:

Suprafața camerelor varia între 8.40 mp și 25 mp (detalii în tabel)

O cameră era destinată ținării în carantină a unor deținuți (CRAP 1- pentru cei care declară că suferă de TBC).

Se efectuează lucrări de igienizare și modernizare a camerelor – zugrăvire, montare de uși la grupul sanitar, 80% din camere fiind finalizate.

Totodată, în derularea unui program în cadrul Mecanismului Norvegian de Finanțare urma să se monteze geamuri termopan, aparate de aer condiționat, W.C. tip turcesc din inox.

Fiecare cameră era dotată cu grup sanitar (W.C. tip turcesc, duș, chiuveță), sertare și rafturi pentru depozitarea bunurilor deținuților, televizor, frigider (pe culoar), fereastră, instalație care asigură iluminatul artificial.

Apa caldă și apa rece se furnizau permanent, locul de deținere fiind dotat cu centrală termică.

Energia electrică se asigura permanent (un bec de veghe funcționează permanent).

Hrana era furnizată de către Penitenciarul Rahova și se servea în camerele de deținere de către personal specializat. Bucătăriile fuseseră renovate și modernizate.

Din verificările nemijlocite ale reprezentanților instituției, a rezultat că masa se servea în camerele de detenție – centrul nefiind din construcție prevăzut cu încăpere specială pentru servit masa.

În camere, exista o masă de plastic, mobilă, iar deținuții o amplasau, la momentul servirii mesei, lângă ușa metalică de acces spre a fi cât mai departe de toaleta care nu era prevăzută cu ușă sau un alt sistem de închidere. Astfel, se obținea cea mai mare distanță posibilă față de toaletă, distanță care nu depășea 3 m.

Deținuții aveau ***dreptul la vizită***, acesta exercitându-se de 4 ori pe lună (în camere special prevăzute cu această destinație – vizită și grefă, care fuseseră renovate și în care urma să se monteze și dispozitive de separare).

Într-una din aceste camere era instalat un computer care, la cerere, putea fi folosit de deținuți pentru studierea de înscrisuri în formă electronică.

Dreptul la pachet – prevăzut de lege, se exercita potrivit Regulamentului locului de deținere, cu ocazia fiecăreia dintre cele 4 vizite.

Periodic și la cerere, se efectuau operațiuni de deratizare/dezinsecție și nu s-a semnalat prezența ploșnițelor și a șobolanilor.

Dreptul la convorbiri telefonice se exercita la telefoane cu cartelă. Se afla în derulare un proiect de instalare a telefoanelor în camerele de detenție.

Judecătorul de supraveghere a privării de libertate era dna. Luiza Moteanu.

Dreptul de a achiziționa bunuri se exercita prin formularea de cereri cu privire la bunurile a căror cumpărare se dorea, care se achiziționau de la o societate comercială, neexistând magazin în incinta locului de deținere.

Locul de deținere avea în dotare o **bibliotecă**, de unde deținuții puteau împrumuta cărțile menționate în opisul pus la dispoziție în fiecare cameră și un **club**.

Depunerea în arest. Asistența medicală. Proceduri.

Percheziția corporală are loc la introducerea în centrul de reținere și arestare preventivă.

Procedurile privind percheziția atât corporală cât și în camerele de deținere se realizează conform standardelor în sensul că: sunt efectuate de personal de același sex cu persoana privată de libertate, nu implică genoflexiuni sau control al cavităților corporale iar percheziția camerelor se realizează în prezența uneia dintre persoanele private de libertate găzduită în camera respectivă.

Ulterior, aceștia sunt prezentați ofițerului de serviciu. Acesta verifică documentele persoanelor și decide în ce centru va fi depusă persoana având în vedere atât caracteristicile persoanei cât și disponibilitatea unor locuri vacante în centre și apropierea persoanelor de anchetatori.

Persoanele ce urmează a fi custodiate de centrele de arest sunt controlate din punct de vedere medical de către un medic (între orele 8 – 15, prezența medicului putând fi oricând solicitată telefonic) și permanent de către 6 asistente medic sau un asistent, la cabinetul din incinta DGPMB, cabinet subordonat Direcției Medicale din cadrul Ministerului Administrației și Internelor.

Dacă persoana declară că suferă de o afecțiune este trimisă la un consult de specialitate (în cazul declarării consumului de droguri persoana este prezentată pentru consult la Spitalul Al. Obregia).

De asemenea, se asigură **asistență psihologică**, deținuții putând fi incluși în programe de specialitate. Unitatea de deținere are în dotare o ambulanță – aparținând Policlinicii N. Kretzulescu – folosită pentru transferul deținuților în țară; pentru urgențe se apelează la serviciul 112 care trimite ambulanțe cu medic, în acest sens fiind semnat un protocol cu Serviciul de Ambulanță București.

Dl. dr. Radu Popescu medicul serviciului a precizat că în cursul anului 2014 a acordat 8000 de consultații.

În prezent se află în curs de amenajare un nou cabinet medical. Medicația de bază se asigură de CMDT Dr. N. Kretzulescu; deținuții au posibilitatea de a-și procura medicamentele ce le-au fost prescrise, care sunt păstrate la cabinetul medical, cu excepția medicației bolnavilor cronici – diabet, boli cardio-vasculare – cărora li se eliberează medicamentele pentru o perioadă de 7 zile.

Deținuții nu pot păstra medicamentele prescrise pentru afecțiuni psihiatrice și nici cele ce pot determina sinuciderea persoanei.

Deținuților li se asigură **dreptul la asistență religioasă**.

Curțile de plimbare sunt pavate cu ciment, izolate cu plasă de sârmă în partea superioară și sunt prevăzute cu taburete.

Concluzie:

Serviciul de Reținere și Arestare Preventivă din București, respectiv toate Centrele de Reținere și Arest Preventiv de pe raza capitalei se confruntă în mod grav și evident cu fenomenul de supraaglomerare, manifestat atât la nivelul camerelor de cazare, cât și a curților de plimbare, subdimensionate prin raportare la numărul persoanelor custodiate.

Anexă:

Nr.crt.	Nr. camere	Nr. persoane	Suprafață, descriere	Nr. C. c.vizit.	Suprafață curte
CRAP 1	30	36 Femei, 82 Bărbați, 1 Minor	8,40mp-14,95mp: 19 c b 14 cu 8 locuri, 5 cu 4 locuri 10 c femei , 1 c carantină	17;4 B 6;3 F	4 curți 10,92;11,11 13,62;19,18
CRAP 2	5	24	9 mp-14 mp	1;5	10 mp
CRAP 3	6	26	8,82 mp-19,40 mp	3;6	15 mp
CRAP 4	3	16	6 mp-25 mp	1;2;3	20 mp
CRAP 5	A fost închis în anul 2012				
CRAP 6	5	22	9,5 mp-20 mp	4;6	20 mp
CRAP 7	5	20	9,5 mp- 25 mp	3;5	15 mp
CRAP 8	5	21	9 mp-17,5 mp	1;5	25 mp
CRAP 9	5	22	9,48 mp-20,68 mp	1;4	15,4 mp
CRAP 10	4	22	15 mp-20 mp	1;4	12 mp
CRAP 11	4	18	16 mp-19 mp	4;6	18 mp
CRAP 12	5	15	10 mp	2;3	25 mp

Menționăm că datele culese și prelucrate cu această ocazie au fost folosite în cadrul instituției Avocatul Poporului și de către Domeniul privind Prevenirea Torturii și a altor Pedepse ori Tratamente cu Cruzime, Inumane sau Degradante în Locurile de Detenție (MNP) care a întocmit un Raport special privind condițiile de detenție din penitenciare și centre de reținere și arestare preventivă, factori determinanți în respectarea demnității umane și a drepturilor persoanelor private de libertate.

SECȚIUNEA a 4-a**PENITENCIARE**

Cele 284 de petiții adresate instituției Avocatul Poporului au vizat supraaglomerarea carcerală, asigurarea asistenței medicale, calitatea hranei, condițiile de efectuare a transportului între locurile de deținere, asigurarea hranei cu respectarea credinței religioase a persoanelor private de libertate, exercitarea dreptului la convorbiri telefonice, acordarea liberării condiționate, individualizarea regimului de executare a pedepsei, transferarea deținuților în alte locuri de deținere.

Legislație incidentă avută în vedere:

- *Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal;*
- *Ordinul Ministrului justiției nr. 433/C/2010 pentru aprobarea Normelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate;*
- *Ordinul Ministrului justiției nr. 1676/C/2010 pentru aprobarea Regulamentului privind siguranța locurilor de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor;*

- Hotărârea Guvernului nr. 1897/2006 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 275/2006 privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal;
- Ordinul Ministrului Justiției nr. 2714/C din 20 octombrie 2008 privind durata și periodicitatea vizitelor, greutatea și numărul pachetelor, precum și categoriile de bunuri ce pot fi primite, cumpărate, păstrate și folosite de persoanele aflate în executarea pedepselor privative de libertate;
- Ordinul nr. 429/C/2012 privind asigurarea asistenței medicale persoanelor private de libertate aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor;
- Ordinul Ministrului Justiției nr. 429/C- 125/2012 privind asigurarea asistenței medicale a persoanelor private de libertate aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor;
- Ordinul Ministrului Justiției nr. 1072/C/2013 privind aprobarea Regulamentului privind asistența religioasă a persoanelor private de libertate aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor;
- Ordinul Ministrului Justiției nr. 2199/C/2011 pentru aprobarea Regulamentului privind condițiile de organizare și desfășurare a activităților educative, culturale, terapeutice, de consiliere psihologică și asistență socială din penitenciare;
- Decizia directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor nr. 438/2013 pentru aprobarea metodologiei privind acordarea recompenselor pentru persoanele aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor, pe baza sistemului de creditare a participării deținuților la activități și programe de educație, asistență psihologică și socială, la activități lucrative, precum și în situații de risc;
- Ordinul Ministrului Justiției nr. 2713/C/2001 pentru aprobarea Instrucțiunilor privind aplicarea Normelor de hrană pe timp de pace, pentru efectivele din M.J. –D.G.P.

FIȘA DE CAZ

Dosar nr. 7633/2015

Drept încălcat: art. 22 și art. 34 din Constituție privind dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, respectiv dreptul la ocrotirea sănătății, drepturi prevăzute de Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: gardian agresat de un deținut bolnav de HIV

Situația de fapt: Prin petiția înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 7633 din 9 iunie 2015, s-a înregistrat un articol de presă din 8 iunie 2015 potrivit căruia un gardian de la Spitalul penitenciar Jilava a fost agresat de un deținut bolnav de SIDA, care l-a lovit cu pumnii și picioarele.

Deținutul, în vârstă de 21 de ani, condamnat pentru tâlhărie, își executa pedeapsa într-o secție medico-socială, acolo unde ajung toți cei care au virusul HIV. Față de aspectele sesizate, în conformitate cu dispozițiile art. 22 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, s-a dispus și efectuat o anchetă la Penitenciarul-Spital București-Jilava ale cărei obiective au fost: verificări cu privire la numărul de gardieni raportat la numărul de persoane custodiate, dacă exista spațiu suficient pentru plimbarea deținuților, care au fost măsurile luate după incident.

Clarificarea aspectelor urmărite în cadrul anchetei:

- a) Cu privire la numărul de gardieni raportat la numărul de persoane custodiate.

La 31 mai 2015, efectivele de pază ale Penitenciarul-Spital București-Jilava se compuneau din 113 cadre.

Acesta, dovedit a fi insuficient raportat la numărul de deținuți custodiați era inferior schemei de personal care prevede pentru serviciul de pază un efectiv de 144 de funcții din care 110 erau efectiv ocupate, iar 34 de posturi erau vacante. Menționăm că cele 110 persoane trebuiau repartizate după cum urmează: un pluton pe secție, asigurarea pazei la poarta de intrare a Penitenciarului - spital, însoțiri/escorte la o populație penitenciară de 457 deținuți, la 10 iunie, și 443 de deținuți- azi data întocmirii notei.

Situația era identică și în ceea ce privește cadrele medicale unde, la un număr de 143 de poziții prevăzute în statul de funcțiuni, erau încadrate doar 69 de persoane, 74 de posturi sunt vacante.

b) Problema spațiului de plimbare

La momentul efectuării anchetei Spitalul –penitenciar nu avea prevăzut un loc de plimbare. La propunerea reprezentanților instituției Avocatul Poporului și a conducerii unității penitenciare am primit adresa nr. 40761/DSDRP/12.06.2015 înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 7633 din 24 iunie 2015 din care a rezultat faptul că A.N.P. și conducerea Penitenciarului-Spital București-Jilava, vor lua măsuri pentru amenajarea unei curți de plimbare pentru deținuți.

Astfel, în 10.06.2015, șeful Serviciului Siguranța Deținerii s-a deplasat la unitatea implicată în vederea stabilirii spațiului unde urma a se amenaja curtea de plimbare și a elementelor de siguranță necesare acesteia.

c) Agresiunea și măsurile dispuse după acest incident

După cum rezultă din declarațiile celor implicați, incidentul a survenit în dimineața zilei de 5 iunie 2015, când, pe fondul refuzului de a i se permite accesul la telefonul situat pe holul secției, deținutul G.A. l-a lovit pe dl. S.I., agent operativ principal, provocându-i o fractură de arcadă temporal-zigomatică dreaptă, așa după cum rezultă din adeverința medicală nr. 304353/5 iunie 2015 și adresa A2/2936/2015 a Spitalului Clinic Bagdasar Arseni.

Conducerea spitalului-penitenciar a luat următoarele măsuri:

- a) Imobilizarea agresorului
- b) Declarații ale persoanelor implicate
- c) Informarea judecătorului de supraveghere (conform Deciziei nr. 429/2011, cap. 7 a Directorului General al Administrației Naționale a Penitenciarelor)
- d) Sancționarea disciplinară a agresorului și ulterior includerea acestuia în categoria persoanelor ce prezintă risc pentru siguranța penitenciarului.
- e) Informarea Administrației Naționale a Penitenciarelor cu privire la incident.
- f) Sesizarea Parchetului de pe lângă Judecătoria Cornetu cu privire la săvârșirea infracțiunii de ultraj prevăzută și pedepsită de art. 257 alin. (1) și (4) din Codul penal.

Administrația Națională a Penitenciarelor a luat următoarele măsuri:

- a) transferarea la un penitenciar de maximă siguranță a deținuților din regimul de maximă siguranță precum și cei clasificați în categoria celor care prezintă risc pentru siguranța penitenciarului și emiterea unei decizii a Directorului General al A.N.P. prin care deținuții din cadrul Penitenciarului-Spital București-Jilava, incluși în categoria celor care prezintă risc pentru siguranța penitenciarului, să fie transferați imediat la o altă unitate penitenciară.
- b) A fost dispusă reamenajarea unor spații din cadrul Penitenciarului-Spital București-Jilava și transformarea acestora în camere de deținere, pentru creșterea

capacității de cazare și supravegherea permanentă a deținuților custodiați.

c) Având în vedere și lipsa personalului din sectorul operativ a fost întocmită documentația pentru înființarea unui post de ofițer - *șef secție deținere*.

d) Conducerea Penitenciarului-Spital București-Jilava va reanaliza și modifica, până la 01.07.2015, programul de acordare a dreptului deținuților la convorbiri telefonice, astfel încât toți deținuții să poată efectua convorbiri telefonice, alternativ, atât dimineața cât și seara (zile pare/zile impare) în funcție de regimul de executare. Ulterior acest program s-a modificat.

e) Totodată, ofițerii specialiști din cadrul direcțiilor de specialitate aparținând Administrației Naționale a Penitenciarelor să monitorizeze permanent gradul de îndeplinire a măsurilor dispuse precum și modul de desfășurare a principalelor activități, pentru identificarea operativă a posibilelor deficiențe și remedierea acestora în vederea prevenirii producerii unor evenimente negative.

Concluzie:

Numărul de gardieni nu era suficient pentru a acoperi necesarul de activități specifice (pază, escortă etc.), fapt ce impune sporirea acestuia, fie prin detașarea temporară de la Penitenciarul Jilava/alte penitenciare, fie prin demararea procedurilor de angajare în sistem.

O altă măsură, cu caracter de paliativ, ar fi mutarea unor deținuți la unități penitenciare similare, însă, în opinia noastră acest lucru nu rezolvă decât parțial problema acută a lipsei de cadre din sistem.

În acest context, în temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituție coroborat cu art. 13 lit. c), art. 21 și art. 23 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, pentru realizarea scopului constituțional și legal al instituției Avocatul Poporului și anume, apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice în raporturile acestora cu autoritățile publice, Avocatul Poporului a emis o RECOMANDARE pentru prevenirea incidentelor violente din cadrul Spitalului-penitenciar Jilava, Directorul General al Administrației Naționale a Penitenciarelor, va analiza și va dispune măsuri legale în privința sporirii numărului de gardieni pentru a acoperi necesarul de activități specifice (pază, escortă etc.), fie prin detașarea temporară de la Penitenciarul Jilava sau din cadrul altor penitenciare, fie prin demararea procedurilor de angajare în sistem și o RECOMANDARE pentru prevenirea incidentelor violente din cadrul Spitalului-penitenciar Jilava, Ministrul Justiției va analiza și va dispune măsuri legale în privința sporirii numărului de gardieni pentru a acoperi necesarul de activități specifice (pază, escortă etc.), fie prin detașarea temporară de la Penitenciarul Jilava sau din cadrul altor penitenciare, fie prin demararea procedurilor de angajare în sistem, urmând ca atât Directorul General al Administrației Naționale a Penitenciarelor, cât și Ministrul Justiției să informeze Avocatul Poporului cu privire la însușirea Recomandării și la măsurile dispuse.

Dosar nr. 14172/2015

Drept încălcat: art. 22 și art. 34 din Constituție privind dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, respectiv dreptul la ocrotirea sănătății, drepturi prevăzute de Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: asistență medicală deficitară

Situația de fapt: Prin petiția înregistrată cu nr. 14172 din 20 octombrie 2015, P.S.D., deținut în Spitalul-Penitenciar București-Jilava, ne-a sesizat cu privire la o posibilă încălcare, de către unitatea penitenciară, a dreptului la asistență medicală, prevăzut de art. 34 din Constituția României (dreptul la ocrotirea sănătății).

Astfel, petentul refuza tratamentul recomandat (acesta suferă de TBC pulmonar, TBC ganglionar, infecție HIV SIDA cu TARV și Hepatită cronică cu virus C), solicitând efectuarea unei vizite din partea reprezentanților instituției Avocatul Poporului în vederea expunerii unor probe constând în înscrisuri și alte hotărâri judecătorești.

Față de aspectele sesizate, în conformitate cu dispozițiile art. 22 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, s-a dispus și efectuat o anchetă al cărei obiectiv a fost efectuarea verificări cu privire la starea de sănătate și la acordarea tratamentului medical, nemulțumiri ale petentului discuții cu privire la soluțiile pronunțate de către instanțele de judecată.

Din discuțiile purtate cu petentul, a reieșit că acesta refuza acordarea tratamentului medical, dând și declarație în acest sens, încă din 21 iulie 2015 (o copie există la dosar).

Cât privește nemulțumirile petentului față de soluțiile pronunțate în dosarele penale aflate pe rolul instanțelor de judecată, acestuia i s-a adus la cunoștință faptul că instituția Avocatul Poporului nu e abilitată, potrivit dispozițiilor constituționale și ale legii sale de organizare, să acorde consultanță juridică sau să reprezinte petenții în instanțele de judecată, act ce poate fi îndeplinit numai de o persoană cu calificare juridică (avocat), conform prevederilor art. 3 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată, cu modificările și completările ulterioare. În plus, potrivit art. 15 alin. (4) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, „nu fac obiectul activității instituției Avocatul Poporului și vor fi respinse fără motivare petițiile privind actele emise de Camera Deputaților, de Senat sau de Parlament, actele și faptele deputaților și senatorilor, ale Președintelui României, ale Curții Constituționale, ale președintelui Consiliului Legislativ, ale autorității judecătorești, precum și ale Guvernului, cu excepția legilor și ordonanțelor.”

Ca atare, instituția Avocatul Poporului nu poate interveni în dosarele organelor de urmărire penală sau ale instanțelor de judecată.

Dosar: nr. 9464/2015

Drept încălcat: drepturi prevăzute de Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: tarife exagerate la convorbiri telefonice în penitenciar

Situația de fapt: Prin petiția înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 9464 din 15 iulie 2015, D.A. persoană custodiată în penitenciar, ne-a sesizat solicitând efectuarea de verificări privind contractele încheiate și prețurile practicate de S.C. Paytel S.R.L. și S.C. Bvfon Romania S.R.L. (care nu ar avea ca obiect de activitate furnizarea de servicii de telefonie) pentru efectuarea de convorbiri telefonice de către persoanele private de libertate (prețurile fiind apreciate ca fiind extrem de ridicate), modul de respectare a prevederilor Legii nr. 254/2013 în ceea ce privește instalarea telefoanelor publice în penitenciar, nerespectarea caracterului confidențial al convorbirilor telefonice, controlarea numărului, duratei și conținutului convorbirilor telefonice, inexistența accesului “liber și neîngrădit” la numerele de telefon ale autorităților publice și restricționarea accesului la aceste numere de

telefon, limitarea exercițiului dreptului la convorbiri telefonice prin tarifele excesive practicate.

Pentru examinarea aspectelor sesizate de petent, în temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituție coroborat cu art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ne-am adresat Penitenciarului Pelendava și Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Urmare demersului realizat, prin adresa din 17 august 2015, Penitenciarul Pelendava ne-a comunicat că unitatea de deținere a încheiat contracte de instalare de telefoane publice cu societatea X și societatea Y, în penitenciar fiind instalate și telefoane aparținând societății H, deținuții având posibilitatea de a vorbi de pe telefonul oricăreia dintre aceste societăți, concurența existentă determinând reducerea tarifelor practicate. Accesul la telefoanele publice era liber și neîngrădit, în intervalul 06.00 – 21.30, deplasarea deținuților realizându-se fără supraveghere și în mod similar efectuarea convorbirilor.

Controlul efectuat a vizat nu conținutul convorbirilor, ci numărul și durata acestora pentru a se crea posibilitatea ca toți deținuții să poată beneficia zilnic de dreptul la convorbiri telefonice.

Accesul la un număr de telefon se realiza pe bază de cerere, în limita a 15 numere de telefon, un apel putând avea 30 de minute și un deținut putând vorbi la telefon 90 de minute pe zi.

Petentul nu a formulat cereri de introducere a unor numere de telefon respinse pentru că ar aparține unor autorități publice.

S-a mai precizat că dispozițiile art. 54 alin. (1) din H.G. nr. 1897/2006 exced aprobării de efectuare a convorbirilor telefonice cu instituții publice. Prin adresa nr. Xxx din 29 septembrie 2015, Administrația Națională a Penitenciarelor a comunicat, între altele, că potrivit certificatelor emise de Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații, societatea X și societatea Y au dreptul de a furniza servicii de comunicații telefonice destinate publicului, precum și dreptul de a încheia acorduri de acces în condițiile în care negociază cu furnizorii de rețele publice de comunicații electronice. Societatea X și societatea Y au încheiat acorduri de acces cu furnizorii de rețele publice de comunicații telefonice.

Efectuarea de convorbiri telefonice naționale și internaționale de la aparatele instalate în locurile de deținere nu ar fi posibilă dacă furnizorii de rețele publice de comunicații electronice nu ar permite accesul celor două societăți la rețelele de telefonie.

Penitenciarul Pelendava a încheiat contracte de prestări servicii - instalare și asigurare a funcționării unor rețele de telefonie - cu societatea X și societatea Y.

În cuprinsul contractului încheiat cu societatea Y era prevăzut dreptul părților de a modifica prețurile, fără a se depăși media tarifelor practicate de societatea M, societatea D și societatea P.

În contractul încheiat cu societatea X se prevedea acordul beneficiarului cu privire la modificările tarifare realizate de executant care nu depășesc tarifele practicate de către operatorul central (care deține posturile publice cu cartelă) la posturile publice.

Tarifele practicate erau de 0,2 lei/minut pentru rețeaua fixă națională, 0,6 lei/minut pentru rețelele mobile naționale, tarifele nefiind modificate de la data de 01.06.2014, respectiv 01.05.2014, aceste tarife fiind inferioare celor practicate de alte societăți.

În penitenciar au fost inițial instalate telefoane ale societății K și apoi ale celor două societăți menționate, cele aparținând societății K nemaifiind folosite.

Totodată, se analiza oportunitatea extinderii programului privind instalarea unor terminale telefonice la nivelul camerelor de deținere și în alte penitenciare, în afara Penitenciarelor București, Rahova și Giurgiu.

Administrația Națională a Penitenciarelor a stabilit un mod unitar de acordare a dreptului la convorbiri telefonice în unitățile subordonate, începând cu 15 septembrie 2015, în funcție de regimul de executare (10 apeluri, respectiv durata maximă totală de 60 minute pentru deținuții cărora li se aplică regimul de executare deschis și semideschis și cei pentru care nu a fost stabilit regimul de executare, precum și pentru persoanele arestate preventiv și internate, 3 apeluri – durată totală maximă 30 minute - pentru deținuții cărora li se aplică regimul de maximă siguranță și cei ce prezintă risc pentru siguranța penitenciarului).

Deținuții puteau efectua convorbiri cu instituțiile publice, putând solicita în acest sens actualizarea listei cu numere de telefon pe care le pot apela, indicând instituția și numărul de telefon. Petentul a formulat patru cereri de introduce a unor numere de telefon aparținând unor persoane fizice, nu și unor instituții publice.

Cererea prin care a solicitat o copie a listei numerelor de telefon pe care deținuții le pot apela a fost clasată, deoarece deținutul a renunțat la aceasta. Informațiile privind datele de contact ale instituțiilor publice sunt afișate pe holurile secțiilor de deținere din penitenciar.

Deținuții puteau efectua convorbiri telefonice cu instituțiile publice cu condiția ca numerele de telefon să se regăsească în fișele telefonice ale deținuților, efectuarea acestor convorbiri nefiind, deci, restricționată.

La Penitenciarul Pelendava nu au existat cazuri de respingere a unor cereri de introduce a unor numere de telefon a unor instituții publice pentru simplul motiv că numerele de telefon aparțin unor instituții publice.

S-a mai menționat că s-a constituit un grup de lucru care să elaboreze o procedură unitară la nivelul sistemului penitenciar pentru contractarea serviciilor de telefonie și s-a stabilit un mod unitar de acordare a dreptului la convorbiri telefonice.

Dosarul a fost închis favorabil.

Dosar nr. 2671/2015

Drept încălcat: drepturi prevăzute de Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: neexecutare hotărâre judecătorească

Situația de fapt: Prin petiția înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 2671 din 26 februarie 2015, domnul N.M. ne-a sesizat în legătură cu împrejurarea că Penitenciarul București Rahova nu a pus în executare dispozițiile cuprinse în minuta sentinței penale nr. 156 din 23 ianuarie 2015, pronunțată de Judecătoria Sector 5 București, prin care s-a constatat încălcarea dreptului prevăzut de art. 80 teza ultimă din Legea nr. 254/2013, în sensul neasigurării petentului a suprafeței de 4 mp în camera E. 3.36, în perioada 17 februarie – 2 decembrie 2014.

Față de cele expuse și în temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituție coroborat cu art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ne-am adresat Penitenciarului București Rahova, solicitând informații cu privire la punerea în aplicare a dispozițiilor cuprinse în minuta sentinței penale nr. 156 din 23 ianuarie 2015, pronunțată de Judecătoria Sector 5 București, la camera în care petentul a fost cazat ulterior pronunțării

de Judecătoria Sector 5 București a sentinței penale nr. 156 din 23 ianuarie 2015 și la suprafața utilă asigurată acestuia.

Prin adresa din 20 martie 2015 Penitenciarul București Rahova ne-a comunicat că urmare sentinței penale nr. 156/2015 pronunțată de Judecătoria Sector 5 București, începând cu 29 ianuarie 2015, împreună cu petentul, în camera E 3.46 au mai fost cazați încă 5 deținuți, aceasta având o suprafață de 21 mp.

La 2 martie 2015, deținutul a fost mutat în camera E 3.36, în suprafață de 19,3 mp, împreună cu alți 4 deținuți.

Începând cu 17.03.2015, în cameră cu petentul mai sunt cazați trei deținuți.

Dosarul a fost închis favorabil.

Dosar nr. 1483/2015

Drept încălcat: drepturi prevăzute de Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: lipsă de acces la informațiile privind activitatea instituției Avocatul Poporului.

Situația de fapt: D.A., deținut în Penitenciarul Pelendava, a susținut că nu are acces la informațiile privind activitatea instituției Avocatul Poporului (care se află pe site-ul instituției noastre) și că o soluție ar fi publicarea acestora pe „info-chioșcurile” aflate în fiecare penitenciar.

Față de afirmațiile petentului, ne-am adresat Administrației Naționale a Penitenciarelor.

În urma demersului întreprins, autoritatea sesizată ne-a comunicat că, în 8 iulie 2014, s-a transmis la adresa de e-mail a unităților din sistemul penitenciar, Ordonanța de urgență nr. 48/2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997, cu textele de interes pentru activitatea specifică locurilor de deținere.

Cu acest prilej, s-a dispus punerea la dispoziția persoanelor private de libertate a acestui act normativ, în limba română sau în limba pe care o înțeleg, imediat după primirea în locurile de deținere.

Prin notă internă, directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor a dispus următoarele măsuri:- crearea unui nou link (legătură) pe pagina de internet a Administrației Naționale a Penitenciarelor, în modulul „informații de interes public”, unde se vor descărca rapoartele de vizită, precum și răspunsul motivat al instituției vizate, potrivit art. 29¹³ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului;

- publicarea pe pagina de internet a unităților penitenciare, a rapoartelor de vizită și recomandărilor formulate de către reprezentanții instituției Avocatul Poporului, precum și punctul de vedere al administrației locului de deținere, privind măsurile dispuse, respectiv, modul de implementare a recomandărilor formulate;

- încărcarea documentelor la care facem referire pe platforma „Infochioșc” la care au acces deținuții, după publicarea acestora pe paginile de internet a unităților vizitate.

Urmare a informațiilor primite, s-a apreciat că un alt demers în cauză nu se mai justifică. Rezultatul demersului a fost adus la cunoștința petentului.

Dosar nr. 11109/2015

Drept încălcat: drepturi prevăzute de Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: nemulțumire percheziție corporală

Situația de fapt: Doamna A.L. susține că s-a prezentat la Penitenciarul Rahova unde avea programată o vizită la soțul său care executa o măsură privativă de libertate în acest penitenciar.

În acest context, petenta susține că, “după ce a trecut de controlul legal de la intrare, fără nici o explicație, personalul penitenciarului care efectua serviciul de poartă a supus-o unei percheziții corporale amănunțite, fiind dezbrăcată aproape complet”.

Având în vedere susținerile petentei, ne-am adresat Administrației Naționale a Penitenciarelor.

În urma demersurilor întreprinse, autoritatea sesizată ne-a comunicat o serie de informații, din care am reținut în principal următoarele: Petenta s-a prezentat la Postul control acces vizitatori din cadrul Penitenciarului București Rahova pentru a-și vizita soțul. În conformitate cu art. 68 alin. (2) din Legea nr. 254 din 19 iulie 2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, aceasta a fost supusă controlului specific, la fel ca și celelalte persoane vizitatoare.

Întrucât câteva persoane vizitatoare de sex feminin prezentau o stare de agitație nefirească, acestea (printre care și petenta) au fost invitate să se supună unui control corporal suplimentar. Controlul a fost efectuat individual, în camera destinată vizitei tata și copilul și conform procedurii, a fost efectuat de către un agent femeie.

Potrivit art. 8 din Ordinul ministrului justiției nr. 2714/2008 privind durata și periodicitatea vizitelor, greutatea și numărul pachetelor, precum și categoriile de bunuri ce pot fi primite, cumpărate, păstrate și folosite de persoanele aflate în executarea pedepselor privative de libertate, persoanele sosite în vizită sunt supuse controlului de specialitate și cel antiterorist.

Accesul vizitatorilor implică măsuri de control care constau în observare, palpare, control corporal sau în utilizarea unor echipamente tehnice fixe ori portabile de detectare a armamentului, muniției sau substanțelor stupefiante, toxice ori explozive sau a obiectelor interzise.

Urmare a informațiilor primite, s-a apreciat că un alt demers în cauză nu se mai justifică. Rezultatul demersului a fost adus la cunoștința petentei.

Dosar nr. 2591/2015

Drept încălcat: drepturi prevăzute de Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: regim alimentar nerespectat

Situația de fapt: C.G. deținută în Centrul de detenție din Craiova, ne-a sesizat în contextul problemelor cu care se confruntă mama sa, deținută în Penitenciarul de Femei Târgșor.

Astfel, precizând că deși mama sa suferă de mai multe boli, la externarea din Penitenciarul- Spital București-Jilava fiindu-i recomandat un anumit regim alimentar, la cazarea în Penitenciarul Târgșor a fost scoasă de la acest regim.

Având în vedere susținerile petentei, ne-am adresat Administrației Naționale a Penitenciarelor.

În urma demersurilor întreprinse, autoritatea sesizată ne-a comunicat o serie de informații, din care am reținut în principal următoarele: Mama petentei a fost audiată prin videoconferință la Penitenciarul Târgșor aceasta susținând toate aspectele susținute și de fiica acesteia, respectiv:

1. Cu privire la nealocarea mamei petentei la norma 18, se precizează că mama petentei este în evidența cabinetului medical de unitate cu mai multe afecțiuni medicale, pentru care primește tratamentul recomandat de medicii specialiști.

Din verificările efectuate rezultă faptul că mama petentei a primit, în perioada iunie 2014 - februarie 2015, pe baza simptomatologiei clinice cu aspect de afecțiune digestivă, Norma de hrană 18, normă acordată persoanelor bolnave, conform Ordinului ministrului justiției nr. 2713/C/2001 - scrisoare medicală de la Penitenciarul-Spital București-Jilava.

Ulterior, medicul curant a apreciat necesitatea reevaluării și investigarea afecțiunii digestive, în scopul precizării diagnosticului.

Ca urmare, mama petentei a fost internată în Penitenciarul Spital București Rahova, în perioada, dar a refuzat efectuarea endoscopiei digestive superioare care ar fi stabilit diagnosticul digestiv. La externare, a primit recomandări de tratament simptomatic pentru 10 zile.

În acest context, se precizează că mama petentei nu putea fi alocată la regim alimentar, întrucât nu avea investigații medicale care să confirme diagnosticul de afecțiune digestivă, iar ultima evaluare de specialitate, din martie 2015, nu a avut ca recomandare alocarea la norma de hrană pentru persoane bolnave – scrisoare medicală.

În plus, medicul curant de unitate a precizat că deținuta consuma de la magazinul unității produse alimentare contraindicate în afecțiunile pe care le acuză.

În baza art. 153 din Ordinul Comun M.S./M.J. nr. 429 februarie 2012, care conferă medicului dreptul de a se informa și de a restricționa primirea sau cumpărarea de către deținutele bolnave a unor alimente contraindicate afecțiunilor de care suferă, medicul unității s-a interesat asupra naturii alimentelor cumpărate de deținută prin punctul comercial al unității și a constatat că aceasta își procura, în mod voluntar, alimente de tip condimente, usturoi și ceapă, precum și băuturi carbogazoase, cafea și ciocolată, care nu fac parte din nicio schemă de regim alimentar și despre care se știe că sunt contraindicate în afecțiunile menționate de petentă.

Se mai menționează, în informațiile primite că mama petentei a fost examinată de un medic psihiatru, care i-a stabilit diagnostic și tratament, pe care, în anumite perioade, nu l-a acceptat, considerând că nu este potrivit pentru afecțiunile ei.

De asemenea, se precizează că, mama petentei a fost prezentată în fața Comisiei de Evaluare a Capacității de Muncă, fiind încadrată în grad de handicap 3, pe baza afecțiunii psihiatrice și cea pneumologice (astm bronșic) și, în februarie 2015, a fost prezentată în fața Comisiei de Evaluare a Persoanelor Adulte cu Handicap, evaluarea fiind (n.n. la data primirii informațiilor) în curs de soluționare.

Referitor la asigurarea dreptului la asistență medicală și la un regim alimentar recomandat ca urmare a afecțiunilor sale medicale, mama petentei a formulat plângere către judecătorul de supraveghere, în temeiul art. 56 din Legea nr. 254/2013. Judecătorul de supraveghere s-a pronunțat, prin încheiere, respingând plângerea ca nefondată.

Se mai precizează de asemenea faptul că, deținuta a formulat contestație împotriva acestei încheieri, la Judecătoria Ploiești.

2. Referitor la faptul că mama petentei nu a fost selecționată la activități productive, se precizează că aceasta a fost analizată de Comisia de repartizare la activități productive din cadrul Penitenciarului de Femei Târgșor de cinci ori, nefiind selecționată datorită situației disciplinare, afecțiunilor medicale, lipsei de front lucru sau imposibilității folosirii la activități în interesul locului de deținere (deținuta fiind sancționată disciplinar în urma

descoperirii asupra sa a unei cartele S.I.M., restricție impusă de prevederile Deciziei Directorului General al A.N.P. nr. 619/2011).

Cu privire la durata insuficientă a activităților desfășurate de deținută în afara camerei de deținere (durata plimbării fiind de 2 ore pe zi) s-a apreciat că această afirmație era nefondată, deoarece timpul alocat pentru efectuarea activității de plimbare a deținuților din regimul închis (regim în care este repartizată deținuta) era de trei ore, la care se adăuga și timpul în care deținuta participa la activități socio-educative, culturale sau consiliere.

Mama petentei a participat la programele și la activitățile educaționale recomandate în planul individualizat și la care aceasta a solicitat înscrierea, prin cerere scrisă.

Astfel, pe durata executării pedepsei, deținuta a participat la următoarele programe și activități educaționale: concursuri tematice, dezbateri, programul de educație pentru sănătate – Modulul I, programul de dezvoltare a universului cunoașterii – modulul literatură, activități religioase creditate, desfășurate de către preotul ortodox.

Deținuta, se mai precizează în informațiile primite, a participat la toate activitățile educative la care a solicitat, în afară de perioadele de transfer la Penitenciarul-Spital București-Jilava.

Referitor la menținerea regimului de executare închis, s-a precizat că deținuta a fost analizată de Comisia de individualizare a regimului de executare a pedepselor constituită la nivelul Penitenciarului de Femei Târgșor.

La 4 februarie 2015, Comisia de individualizare a hotărât că nu se impunea schimbarea regimului de executare al deținutei într-unul mai puțin restrictiv, având în vedere comportamentul acesteia pe durata executării pedepsei privative de libertate.

Prin încheiere, judecătorul de supraveghere a respins ca nefondată plângerea deținutei cu privire la regimul de executare.

S-a mai precizat faptul că deținuta a formulat contestație împotriva acestei încheieri, la Judecătoria Ploiești.

Dosarul a fost închis favorabil.

Dosar nr. 8700/2015

Drept încălcat: drepturi prevăzute de Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: analize medicale contra-cost

Situația de fapt: M.B., din Penitenciarul Galați, susține, printre altele că a fost operat pe cord, primind cu această ocazie, de la medic, recomandarea ca după operație să facă analize de sânge lunar.

În acest context, petentul și-a exprimat nemulțumirea față de faptul că, la cabinetul medical al penitenciarului, nu i se fac aceste analize, decât contra-cost.

Având în vedere susținerile petentului, ne-am adresat Administrației Naționale a Penitenciarelor.

În urma demersurilor întreprinse, autoritatea sesizată ne-a comunicat o serie de informații, din care am reținut următoarele:

Referitor la asigurarea asistenței medicale, tratament și îngrijiri, ni s-a comunicat faptul că, petentul se afla în evidența cabinetului medical cu afecțiuni ale aparatului cardiovascular, pentru una din aceste afecțiuni intervenindu-se chirurgical în februarie 2015.

Pentru aceste afecțiuni, petentul primea tratament medicamentos recomandat de medici specialiști, la care se adăuga medicația impusă de perioadele de acutizare sau de afecțiunile acute/subacute intercurrente.

În urma intervenției chirurgicale menționate anterior, i s-a recomandat tratament anticoagulant permanent (pe care îl primea), cu monitorizarea periodică (fără a se specifica intervalul de timp pentru efectuarea investigației paraclinice), a unei constante sanguine, în vederea menținerii tratamentului în limite optime.

Conform poziției nr. 6 lista 1 (Lista investigațiilor paraclinice – analize de laborator) lit. A, Anexa 17 din Ordinul ministrului sănătății și al președintelui Casei Naționale de Asigurări de Sănătate nr. 388/186/2015 privind aprobarea Normelor metodologice de aplicare în anul 2015 a Hotărârii Guvernului nr. 400/2014 pentru aprobarea pachetelor de servicii și a Contractului-cadru care reglementează condițiile acordării asistenței medicale în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate pentru anii 2014-2015, această investigație de laborator poate fi recomandată de medicul de familie.

Totodată, se mai susține în informarea primită că, potrivit prevederilor lit. i) și l) alin. (1) art. 237 din Legea nr. 95/2006 a Reformei în domeniul sănătății și ale lit. i) și l) alin. (1) art. 19 din H.G. nr. 400/2014 pentru aprobarea pachetelor de servicii și a Contractului-cadru care reglementează condițiile acordării asistenței medicale în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate pentru anii 2014-2015, aceste servicii medicale sunt acordate la cerere, fiind solicitate de asigurat (având în vedere că nu se specifică intervalul de timp pentru efectuarea investigației paraclinice), astfel încât nu se decontează din Fondul național unic de asigurări sociale de sănătate, contravaloarea lor trebuind să fie achitată de cel care a solicitat serviciile medicale.

S-a mai menționat faptul că, pe durata internării în Penitenciarul-Spital București-Jilava, Secția cardiologie, nu i s-a efectuat această investigație de laborator, însă aceasta a fost efectuată gratuit la recomandarea medicilor din Penitenciarul Galați.

În consecință, coroborând prevederile legale menționate anterior, s-a considerat că asistența medicală care i-a fost acordată petentului de personalul medical al Penitenciarului Galați a respectat actele normative în vigoare, inclusiv cele stipulate de art. 29 alin. (4) și art. 32 din O.M./M.S. nr. 429/C-125 din 7 februarie 2012 privind asigurarea asistenței medicale persoanelor private de libertate aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor (persoanele private de libertate cu afecțiuni cronice se dispensarizează conform normelor metodologice elaborate de Ministerul Sănătății, iar controalele periodice se efectuează conform aceluiași norme).

De asemenea, am fost informați că, din verificările efectuate, rezultă că petentului i s-au efectuat investigații de laborator în afara spitalizărilor în 9 aprilie 2015, 18 iunie 2015 și 23 iulie 2015 (gratuite, cu excepția celor efectuate în 18 iunie 2015, care au fost suportate de petent, pe bază de cerere scrisă, deoarece C.A.S.A.O.P.S.N.A.J. nu mai avea fonduri la momentul respectiv).

Dosar nr. 13108/2015

Drept încălcat: drepturi prevăzute de Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: vizită intimă

Situația de fapt: E.T., arestat preventiv într-un dosar penal al Parchetului de pe lângă Tribunalul București, ne-a sesizat cu privire la nerespectarea exercitării dreptului la vizită prevăzut de Legea nr. 275/2006 privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

Astfel, petentul a susținut că soției acestuia i-a fost încălcat dreptul de a-l vizita în Arestul Central al Direcției Generale de Poliție a Municipiului București, deși nu i-a fost adusă la cunoștință această interdicție printr-o dispoziție a directorului locului de deținere, conform legii.

Urmare a demersurilor efectuate de instituția Avocatul Poporului, Serviciul de Reținere și Arestare Preventivă din cadrul Direcției Generale de Poliție a Municipiului București ne-a transmis următoarele:

-în conformitate cu prevederile art. 110 alin. (2) din Legea nr. 254/2013, dreptul persoanei arestate preventiv în cursul urmăririi penale de a primi vizite și de a comunica cu mass-media putea fi realizat numai cu acordul procurorului care efectuează sau supraveghează urmărirea penală;

-de la data încarcerării (10.08.2015) și până la 22.09.2015, persoana privată de libertate nu a primit vizite deoarece procurorul care a efectuat urmărirea penală în dosar nefiind de acord cu acordarea acestora;

-ulterior datei de 22.09.2015, petentul a primit vizite din partea soției.

În aceste condiții s-a apreciat că un alt demers din partea instituției Avocatul Poporului nu se mai justifică.

Dosar nr. 7492015

Drept încălcat: drepturi prevăzute de Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: condiții de detenție necorespunzătoare

Situația de fapt: Prin petiția înregistrată cu nr. 749 din 13 ianuarie 2015, N.A., deținut în Penitenciarul Giurgiu, ne-a sesizat în contextul condițiilor de detenție și asupra unor presupuse dificultăți apărute în administrarea tratamentului cu metadonă.

Astfel, în baza dispoziției Avocatului Poporului nr. 1122 din 27.01.2015 și a împuternicirii nr. 1862 din 10.02.2015, în colaborare cu experții Biroului Teritorial Pitești s-a efectuat ancheta privind condițiile de detenție din Penitenciarul Giurgiu.

Din verificările efectuate cu aspectele sesizate de petent, cu prilejul anchetei a rezultat că deținutul era unul din cei șase pacienți ai penitenciarului aflați în terapie de substituție cu metadonă, pe termen lung.

Conducerea penitenciarului nu a putut furniza date suplimentare în legătură cu serviciile disponibile de asistență medicală și tratament adecvat la nivelul unității de detenție pentru persoanele private de libertate, iar din datele consultate, experții Biroului Teritorial Pitești au constatat că nu există personal anume pregătit în domeniul drogurilor/opiaceelor și nici pentru întreținerea stării de sănătate pentru acest tip de pacienți.

Astfel, având în vedere prevederile art. 34 din Constituția României, în temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituție coroborat cu art. 13 lit. c), art. 21 și art. 23 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, pentru realizarea scopului constituțional și legal al instituției Avocatul Poporului și anume, apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice în raporturile acestora cu autoritățile publice, Avocatul Poporului a emis o RECOMANDARE, atât Ministerului Justiției, cât și Administrației Naționale a Penitenciarelor, solicitându-le să analizeze și să dispună măsuri în exercitarea atribuțiilor legale, prin: monitorizarea prin personal de specialitate din Penitenciarul Giurgiu a persoanelor private de libertate aflate sub tratament, în întreținerea stării de sănătate sau

pentru efectuarea manevrelor de intervenție pentru pacienții aflați în terapie de substituție; stabilirea unei modalități de colaborare între unitățile penitenciare și unitățile sanitare cu privire la monitorizarea acestor persoane.

Recomandarea a fost însușită de către A.N.P., iar Ministerul Justiției va informa instituția Avocatului Poporului cu privire la măsurile dispuse.

Dosar nr. 211/2015

Drept încălcat: art. 34 din Constituția României, privind dreptul la ocrotirea sănătății, respectiv drepturi prevăzute de Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: probleme de sănătate, regim alimentare neadecvat, amenințări primite în penitenciar

Situația de fapt: Urmare unei petiții înregistrate sub nr. 211/2015, Avocatul Poporului a dispus efectuarea unei anchete efectuată de reprezentanții instituției Avocatul Poporului, la 5 februarie 2015.

Obiectul anchetei l-a constituit verificarea aspectelor în contextul art. 34 din Constituție, dreptul la ocrotirea sănătății, petentul susținând că, deși este diagnosticat cu hepatită tip C, nu i se acordă regim alimentar specific, astfel că, pentru a se lua măsuri a anunțat conducerea penitenciarului că va intra în refuz de hrană; în urma unor neînțelegeri cu alți deținuți a anunțat conducerea penitenciarului de săvârșirea unor posibile infracțiuni de furt – astfel încât petentul susține că a fost amenințat cu moartea; în acest sens a solicitat să fie introdus la „sistemul vulnerabili protejați”, însă cererea acestuia nu a fost aprobată; la 18 decembrie 2014, cu ocazia efectuării unei percheziții, i s-a aplicat o sancțiune suspendarea dreptului la activități culturale, artistice și sportive pe timp de o lună, despre care susține că este un abuz al cadrelor.

Din documentele puse la dispoziția reprezentanților instituției Avocatul Poporului, din discuțiile purtate cu petentul și conducerea Penitenciarului Poarta Albă au rezultat următoarele:

1. Din discuția purtată cu medicul unității a rezultat că petentul a fost arestat în 23.05.2012 la D.G.P.M. București.

În 26.06.2012, a fost transferat la Penitenciarul Rahova, cu stare de sănătate bună, clinic aparent sănătos, a fost în carantină 21 de zile, i s-a recoltat sânge pentru testare hepatită virală, rezultatul fiind anti-HCV-pozitiv și încărcătură virală 1585738UI/L.

În 29.04.2014, petentul a refuzat internarea în Penitenciarul – Spital București - Jilava, secția Boli infecțioase pentru diagnostic și conduită terapeutică, sub semnătură în fișa medicală.

În 12.06.2014, a fost transferat în Penitenciarul Poarta Albă cu diagnosticul: purtător VHC, fără urme de violență corporală. Petentul figurează apt de muncă, excepție sector cu risc epidemiologic.

La 20.12.2014, s-a prezentat la cabinetul medical al secției a IV-a pentru vertij, grețuri. I s-a recomandat tratament cu metoclopramid injectabil, pe care însă l-a refuzat. În 26.01.2015, petentul figurează în evidența cabinetului medical cu diagnosticul: purtător virus hepatita C, este apt de muncă excepție sector cu risc epidemiologic.

S-a recomandat internarea într-o secție de psihiatrie pentru diagnostic și conduită terapeutică, precum și un examen boli infecțioase pentru evaluarea funcției hepatice.

În perioada 28.01-03.02.2015, petentul a fost internat în Penitenciarul - Spital Poarta Albă, secția boli infecțioase: diagnostic - hepatită cronică virală cu VHC stabilizată - evaluare. Evaluat și diagnosticat cu tulburare de personalitate tip antisocial.

A fost externat cu recomandare de reevaluare, control la nevoie, evitare a condimentelor, cu mențiunea ca nu necesită tratament psihotrop și că era apt de muncă din punct de vedere psihiatric.

Medicul șef al unității a întocmit referatul medical privind starea de sănătate în care au fost relatate cele menționate mai sus și a interpretat buletinul de analize de laborator nr. 283/29.01.2015, efectuat în cadrul ultimei internări în Penitenciarul Spital Poarta Albă, de unde petentul a fost externat la 03.02.2015.

La momentul externării din Penitenciarul - Spital Poarta Albă, respectiv 03.02.2015, analizele de laborator și ecografia abdominală au ieșit în limite normale, drept care s-a formulat diagnosticul de evaluare „hepatită cronică virală cu VHC stabilizată și tulburare de personalitate tip antisocial”.

Ca urmare a acestor diagnostice, nu i s-a recomandat administrarea unui tratament medical sau încadrarea într-o normă de hrană corespunzătoare afecțiunii de care suferă, ci evitarea condimentelor și a conservelor.

2. Din discuția purtată cu petentul au rezultat următoarele:

A fost internat în Penitenciarul - Spital Poarta Albă, începând cu 28.01.2015, unde a fost examinat clinic, i s-au recoltat mai multe analize medicale și i s-a administrat un tratament, fiind externat la 03.02.2015.

Potentul era nemulțumit de faptul că la momentul externării, nu ar fi fost informat despre diagnostic și nici despre rezultatul ultimelor investigații efectuate în Penitenciarul - Spital Poarta Albă nu i s-a recomandat un tratament medical pentru hepatită tip C, neînțelegând de ce i se refuză tratamentul solicitat cu interferon.

Referitor la susținerea privind unele conflicte/ neînțelegeri cu alți deținuți și a faptului că a solicitat în decembrie 2014, să fie introdus în „sistemul vulnerabili protejați,” a fost transferat la secția exterioară Valu lui Traian din 04.02.2015.

Concluzie: Cu privire la respectarea dreptului la asistență medicală și la ocrotirea sănătății, susținerile petentului nu sunt fondate ținând cont de faptul că acesta a beneficiat de asistență medicală de specialitate, că i s-au făcut investigațiile medicale specifice simptomatologiei prezentate și nu i s-a recomandat urmarea unui anumit tratament medical sau a unui anumit regim alimentar, ci evitarea condimentelor și conservelor.

Întrucât petiția a fost soluționată în limitele de competență ale instituției Avocatul Poporului, în temeiul art. 20 alin. (1) din Regulamentul de organizare și funcționare a instituției Avocatul Poporului, republicat, am apreciat că o altă intervenție în privința aspectelor sesizate nu se mai justifică.

SESIZARE DIN OFICIU

Dosar: nr. 2637/2015

Drept încălcat: art. 22 și art. 34 din Constituție privind dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, respectiv dreptul la ocrotirea sănătății, drepturi prevăzute de Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: alimente infestate

Situația de fapt: Urmare unui articol apărute în presă, potrivit căruia o cantitate de brânză infestată cu aflatoxină urma să fie consumată de către deținuții din penitenciarul Craiova, instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu.

Față de cele expuse, în temeiul art. 59 alin. (2) din Constituție și art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, s-a solicitat A.N.P. să examineze situația prezentată, să ia măsurile prevăzute de lege și să ne comunice acestea.

În urma demersurilor întreprinse, am primit, din partea Administrației Naționale a Penitenciarelor, adresa nr. 25611/SIP/2015, înregistrată la instituția Avocatul Poporului cu nr. 4911/2015, din care rezultă că au fost puse sub sechestru un număr de 5 loturi de brânză (1514 kg), iar urmare a analizelor de specialitate dispuse a rezultat că nivelul aflatoxinei se situează în valori normale.

Totodată, s-a precizat că la nivelul structurii medicale din cadrul A.N.P. nu existau date referitoare la posibile cazuri de intoxicare cu aflatoxină în rândurile deținuților aflați în custodia unității penitenciare.

Întrucât dosarul a fost soluționat în limitele de competență ale instituției Avocatul Poporului, o altă intervenție în prezența aspectelor sesizate, nu s-a mai justificat.

SESIZARE DIN OFICIU

Dosar nr. 2969/2015

Drept încălcat: drepturi prevăzute de Legea nr. 254/2013 privind

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: transport deținut

Situația de fapt: La 04 martie 2015 instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu cu privire la situația persoanei private de libertate M.I.R., condițiile în care s-a efectuat transportul acesteia de la Secția Exterioară Cluj Napoca a Penitenciarul Gherla la Penitenciarul Spital București - Jilava și condițiile de detenție din cadrul Secției Exterioare Cluj Napoca a Penitenciarul Gherla.

Față de aspectele care au format obiectul sesizării din oficiu, la 06 martie 2015, a fost efectuată o anchetă la Penitenciarul Spital București Jilava, din verificările efectuate rezultând, în esență, următoarele: **persoana privată de libertate M.I.R. nu a formulat critici privind condițiile de detenție, care respectă condițiile reglementate de Ordinul Ministrului Justiției nr. 433/C din 5 februarie 2010** pentru aprobarea Normelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate și nici cu privire la acordarea asistenței și tratamentului medical sau referitor la modul de îndeplinire a atribuțiilor de către cadrele din Penitenciarul - Spital București - Jilava; **transferul persoanei private de libertate a fost dispus la cererea expresă a acesteia de a fi adusă în București;** transferul persoanei private de libertate nu ar fi putut fi realizat la Penitenciarul - Spital Dej, deoarece în cadrul acestuia nu există o secție pentru femei; internarea persoanei private de libertate a avut loc la 03 martie 2015, ora 19.10, și a fost de îndată consultată de medicul de gardă (în aproximativ 10 minute) starea generală a acesteia fiind bună; la Penitenciarul - Spital București - Jilava, persoana privată de libertate a fost supusă unor investigații urmând să fie programată pentru consulturi de specialitate la mai multe unități medicale; prevederile Ordinului ministrului justiției nr. 2714/C, din 20 octombrie 2008, privind durata și periodicitatea vizitelor, greutatea și numărul pachetelor, precum și categoriile de bunuri ce pot fi primite, cumpărate, păstrate și folosite de persoanele aflate în executarea pedepselor privative de libertate sunt în vigoare și se aplică tuturor persoanelor private de libertate, cu distincțiile expres reglementate în cuprinsul

acestui; potrivit art. 2 alin. (2) și (4) din anterior menționatul ordin, vizita cu dispozitive de separare se acordă persoanelor condamnate cărora li se aplică regimul de maximă siguranță și regimul închis, persoanelor arestate preventiv și persoanelor condamnate până la stabilirea regimului de executare a pedepsei.

În mod excepțional, vizita fără dispozitive de separare se poate acorda și persoanelor condamnate pentru care nu s-a stabilit încă regimul de executare a pedepsei, persoanelor condamnate cărora li se aplică regimul de maximă siguranță ori regimul închis, precum și arestaților preventiv, cu aprobarea directorului locului de deținere, în condițiile art. 38 alin. (4) din regulament; la 06 martie 2015, ulterior efectuării vizitei la Penitenciarul - Spital București - Jilava de către reprezentanții instituției Avocatul Poporului, **conducerea locului de deținere a aprobat cererea petentei de a i se încuviința exercitarea dreptului de a primi vizita unor membrii ai familiei (soțul și copii), la 07 martie 2015, fără dispozitive de separare;** potrivit art. 15 din ordinul precizat, prețurile produselor comercializate în incinta penitenciarelor vor fi controlate de autoritățile competente, limita maximă a acestora neputând-o depăși pe cea a prețurilor practicate în localitatea în care se află penitenciarul; art. 592 raportat la art. 589 alin. 1 Cod procedură penală reglementează expres și limitativ cazurile în care poate fi întreruptă executarea pedepsei închisorii, prevederile procesual penale fiind de imediată aplicare; art. 39 din Legea nr. 254/2013 stabilește criteriile care se au în vedere la stabilirea regimului de executare a pedepsei închisorii.

Din discuțiile purtate cu reprezentanții penitenciarului, comisia pentru stabilirea, individualizarea și schimbarea regimului de executare a pedepselor privative de libertate urma să analizeze situația petentei, la 12 martie 2015.

La 10 martie 2014, reprezentanții Biroului Teritorial Cluj al Instituției Avocatul Poporului au efectuat o anchetă la Secția Exterioară Cluj a Penitenciarului Gherla, din verificările efectuate rezultând următoarele: Persoana privată de libertate a fost adusă la Secția exterioară Cluj-Napoca a Penitenciarului Gherla în seara zilei de 16.02.2015, în jurul orei 20.00. A doua zi, la recomandarea medicului unității, s-a dispus cazarea acesteia în camera – infirmerie.

Persoana privată de libertate avea, la depunerea în penitenciar, recomandări medicale în sensul efectuării unor consultații medicale de specialitate cu evaluări periodice. Personalul medical al Secției exterioare Cluj-Napoca a Penitenciarului Gherla a demarat în perioada imediat ulterioară depunerii în penitenciar unele investigații medicale, dar, întrucât, la data respectivă, la nivelul Spitalului Militar Cluj nu mai existau fonduri disponibile, s-a recurs la serviciile altui laborator.

Față de rezultatul investigației, în vederea asigurării unei supravegheri medicale adecvate, s-a luat decizia transferului persoanei private de libertate, cu acordul prealabil al acesteia, într-o unitate penitenciar-spital.

Inițial au fost întreprinse demersuri la Penitenciarul-Spital București - Rahova, însă ulterior demersurile au fost redirecționate către Penitenciarul-Spital București - Jilava, dat fiind faptul că aici există o secție de nefrologie (primul fiind specializat pe chirurgie).

Solicitarea de transfer a fost făcută la 23.02.2015, având ca finalitate evaluarea pacientei și stabilirea unei scheme de tratament.

Transferul persoanei private de libertate M.I.R. s-a făcut la Penitenciarul-Spital București Jilava și nu la Penitenciarul-Spital Dej deoarece în cadrul Penitenciarului-Spital Dej, nu există secție pentru persoanele private de libertate de sex feminin.

Cu privire la condițiile de detenție asigurate la Secția exterioară Cluj-Napoca a Penitenciarului Gherla s-a constatat că acestea corespundeau normelor relevante în materie, în ceea ce privește suprafața și volumul camerei, dotarea și starea de curățenie. Persoana privată de libertate a fost cazată împreună cu o altă deținută, care nu se află în evidența cabinetului medical cu afecțiuni psihice sau infecto-contagioase.

Cu privire la diagnosticul și tratamentul primit la Secția exterioară Cluj-Napoca a Penitenciarului Gherla s-a constatat că diagnosticele cu care persoana privată de libertate a fost luată în evidență la cabinetul medical al unității erau cele consemnate în foaia de externare eliberată de Spitalul medical de urgență București, unde persoana în cauză a fost internată la în perioada 11-12-03.2015.

Pe perioada detenției, medicul unității i-a prescris persoanei în cauză un tratament medicamentos și, la solicitarea acesteia, i-a eliberat o rețetă pentru o parte dintre medicamentele care îi fuseseră prescrise anterior.

Starea de sănătate a persoanei private de libertate, la momentul transferării din cadrul Secției exterioare Cluj-Napoca a Penitenciarului Gherla, era stabilă, fapt constatat cu ocazia consultației medicale din 02.03.2015, ora 8.22, în urma căreia s-a stabilit faptul că persoana privată de libertate este aptă de transfer cu mijloacele auto ale Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Persoana privată de libertate a fost transportată cu "autobuzul penitenciar", un vehicul special care servește la efectuarea transportului persoanelor deținute între unitățile penitenciare, coordonat de Administrația Națională a Penitenciarelor. Autobuzul este compartimentat, persoana în cauză fiind transportată într-o „cușetă mică”.

Motivul pentru care nu a fost transportată cu ambulanța a fost dat de faptul că starea de sănătate a acesteia era, la momentul respectiv, cât și pe întreaga perioadă a detenției, perfect stabilă, neexistând o recomandare medicală în acest sens.

Transportul cu ambulanța este recomandat de medicul unității doar în caz de boli infecto-contagioase (hepatită, T.B.C.) sau urgențe medicale.

Cu privire la durata medie a transportului între Secția exterioară Cluj-Napoca a Penitenciarului Gherla și Penitenciarul - Spital București - Jilava, durata efectivă a transportului între Secția exterioară Cluj-Napoca a Penitenciarului Gherla și Penitenciarul - Spital București - Jilava, a persoanei private de libertate și starea persoanei private de libertate în cursul transportului Administrația Națională a Penitenciarelor ne-a comunicat că transferul deținuților între unitățile penitenciare se efectuează cu autobuze și autospeciale de transfer, omologate R.A.R., pe baza unui grafic și a unui orar aprobat de către directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor, pe segmente și în zile diferite în unele cazuri, cu opriri în unitățile de pe traseu.

Autovehiculele folosite dispun de trape de aerisire-ventilație și sunt astfel amenajate încât să asigure condiții de iluminare și aerisire corespunzătoare.

Deținuta a fost preluată pentru a fi transferată de la Secția Exterioară Cluj Napoca a Penitenciarului Gherla la Penitenciarul Aiud în 02.03.2015, după ce în prealabil a fost consultată de către medicul unității.

Pentru transfer a fost folosită autospeciala marca Roman, ce aparține Penitenciarului Oradea, autospeciala având o capacitate totală de transfer de 33 de locuri (25 locuri în compartimentul comun și câte 2 locuri în cele 4 compartimente de separațiune).

La momentul efectuării transferului, gradul de ocupare al autospecialei era de 28 de deținuți, din care 2 minori și o femeie (deținuta M.I.R.), aceasta fiind transportată singură

într-un compartiment de separațiune. După ce a fost transportată aproximativ 2 ore și 45 de minute, persoana în cauză a ajuns la Penitenciarul Aiud, unde i s-a oferit posibilitatea de se prezenta la cabinetul medical. Deținuta a refuzat consultul medical.

La Penitenciarul Aiud persoana privată de libertate, a stat în tranzit aproximativ 11 ore, ocazie cu care a fost cazată singură în camera de tranzit a penitenciarului aflată în componența secției de infirmerie.

Pe toată perioada tranzitului aceasta a beneficiat de condițiile necesare pentru odihnă, servire a hranei și satisfacerea nevoilor fiziologice.

La 03.04.2015, deținuta a fost imbarcată pentru a fi transferată de la Penitenciarul Aiud la Penitenciarul - Spital București - Jilava, după ce în prealabil a fost consultată de medicul unității. Pentru transfer s-a folosit autospeciala marca Scania, ce aparține Bazei de Aprovizionare Gospodărire și Reparații București, autovehicul aflat în exploatarea Subunității de Pază și Escortare Deținuți Transferați., cu o capacitate totală de 33 de locuri (25 locuri în compartimentul mare și 2 locuri în fiecare din cele 4 compartimente de separațiune). La momentul efectuării transferului, cel mai ridicat grad de ocupare a fost cu 27 de deținuți, din care 2 minori și deținuta MMIR. Aceasta din urmă a fost transportată singură într-un compartiment de separațiune. Pe perioada efectuării transferului de la Penitenciarul Aiud la Penitenciarul - Spital București - Jilava, autospeciala de transfer a tranzitat 7 unități penitenciare, în 5 dintre acestea a staționat un interval de timp cuprins între 26-38 de minute, ocazie cu care deținuților transportați le-a fost asigurat accesul la grupul sanitar, apă potabilă și locuri speciale destinate fumatului.

Durata efectivă în trafic între unitățile penitenciare a variat între 17 și 160 de minute.

Ca o concluzie desprinsă în urma analizării timpilor efectivi de transfer și ai celor de acces la mișcare în aer liber în unitățile tranzitate, în perioada de transfer 02 - 03.02.2015, deținuta a petrecut 14 ore și 19 minute în transport efectiv (trafic) și 2 ore și 23 minute în unitățile tranzitate, la care se mai adaugă și cele aproximativ 11 ore de odihnă petrecute în tranzit la Penitenciarul Aiud.

Pe toată durata transferului nu au fost semnalate probleme cu privire la starea de sănătate a deținutei, aceasta fiind prezentată preventiv la cabinetul medical din incinta Penitenciarului Mărgineni și cu prilejul imbarcării la Secția Exterioară Cluj Napoca și Penitenciarul Aiud.

Dosarul a fost închis favorabil.

SESIZARE DIN OFICIU

Dosar nr. 11034/2015

Drept încălcat: art. 29 alin. 1 din Constituție privind libertatea conștiinței, respectiv art. 50 alin. 1 din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: asigurare hrană conform religiei

Situația de fapt: Potrivit unui reportaj difuzat pe postul Pro Tv, la 19 august 2015, cinci deținuți din Penitenciarul Rahova solicitau asigurarea de alimente kosher, refuzând în semn de protest hrana, întrucât apreciază că li se încalcă un drept fundamental.

Având în vedere o posibilă încălcare a art. 29 alin. (1) din Constituție privind libertatea conștiinței, raportat la art. 58 și art. 80, coroborat cu art. 50 alin. (1) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din

oficiu, în temeiul art. 14 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Față de aspectele care au format obiectul sesizării din oficiu, la 27 august 2015, a fost efectuată o anchetă la Penitenciarul București - Rahova.

Din discuțiile purtate cu directorul economic a rezultat că în Penitenciarul București - Rahova erau încarcerate cinci persoane aparținând cultului mozaic (persoane arestate preventiv).

S-a mai precizat că deținuții menționați solicitau să li se servească mâncare kosher, dar nu doreau să achite contravaloarea acesteia, sumele solicitate de Căminul de bătrâni al Comunității Evreiești (de exemplu 7 Euro pentru masa de prânz) excedând celor alocate în bugetul penitenciarului pentru prepararea hranei deținuților.

Deținuții refuzau hrana ce li se pune la dispoziție în mod gratuit, mânâneau doar pâinea, ouăle și produsele vegetariene pe care le achiziționau de la magazinul din incinta penitenciarului și au precizat că nu doresc să își prepare singuri hrana.

Din discuțiile cu reprezentanții Comunității evreiești, care erau în curs de derulare, a rezultat că exista posibilitatea de a se livra produse kosher pe care deținuții să le prepare personal și urma a se încheia și un protocol care să faciliteze acordarea asistenței religioase.

Deținuților nu li se permitea să dețină plită electrică în camere și nici frigider, acestea din urmă fiind puse la dispoziție în cadrul secțiilor de detenție.

S-a mai arătat că hrănirea persoanelor private de libertate se realiza pe bază de meniuri zilnice, acestea primind, la cerere, și dietă vegetariană, în limita posibilităților existente.

Pentru persoanele care nu aparțin religiei creștine sau musulmane, care constituie ponderea cea mai ridicată din totalul deținuților, se asigurau meniuri corespunzătoare, în limita posibilităților existente, respectiv a stocurilor de produse, a resurselor financiare, a existenței în sectorul agrozootehnic al penitenciarului de animale ce îndeplinesc condițiile de sacrificare, a capacității blocului alimentar pentru prepararea, distribuirea și servirea separată a hranei. În cazul în care nu exista posibilitatea substituirii alimentelor interzise de anumită religie acestea erau eliminate din meniu.

Referitor la existența refuzurilor de hrană motivate de neasigurarea alimentelor kosher, s-a menționat că numitul S.E. s-a aflat în refuz de hrană în perioada 03-05.08.2015, M.I. în perioada 20-26.05.2015, iar K.C. în perioada 20-26.08.2015.

Din discuția purtată cu judecătorul de supraveghere a privării de libertate a rezultat că plângerea persoanelor private de libertate K.C., M.I. și E.N., având ca obiect nepermiterea primirii de alimente kosher prin sectorul vizite a fost respinsă, iar petenții au formulat contestație, în curs de soluționare de către instanța competentă.

Din răspunsurile primite, urmare adreselor transmise la 21 august 2015, Penitenciarului Rahova, judecătorului de supraveghere a privării de libertate și Administrației Naționale a Penitenciarelor au rezultat următoarele:

- prin adresa din 31.08.2015, judecătorul de supraveghere a privării de libertate la Penitenciarul București Rahova a comunicat că, la 30.07.2015, au fost înaintate Tribunalului București plângerile persoanelor private de libertate K.C., M.Y.S. și E.N. (conexate sub nr. 741/2015) împotriva încheierii prin care plângerile adresate judecătorului de supraveghere a privării de libertate formulate de petenții menționați au fost respinse, ca nefondate.

Plângerile au avut ca obiect interzicerea primirii prin sectorul vizită, respectiv imposibilitatea achiziționării de alimente kosher. Dosarul nu a fost restituit de către instanță.

- prin adresa din 27 august 2015 a Penitenciarului București Rahova s-a precizat, în esență, că în Penitenciarul București Rahova erau încarcerate cinci persoane aparținând cultului mozaic.

S-a mai arătat că alocarea la hrană se realiza potrivit dispozițiilor Ordinului ministrului justiției nr. 2713/C/2001, în funcție de starea de detenție, starea de sănătate, apartenența religioasă, participarea la activități ce presupun efort fizic și vârstă.

Hrănirea persoanelor private de libertate se realizează pe bază de meniuri zilnice (trei mese pe zi, sau potrivit recomandării medicului), acestea primind, la cerere, și dietă vegetariană, în limita posibilităților existente.

Pentru persoanele adepte ale altor religii sau culte religioase se asigurau meniuri corespunzătoare în limita posibilităților existente, respectiv a stocurilor de produse, a resurselor financiare, a existenței în sectorul agrozootehnic al penitenciarului de animale ce îndeplinesc condițiile de sacrificare, capacității blocului alimentar pentru prepararea, distribuirea și servirea separată a hranei. În cazul în care nu exista posibilitatea substituirii alimentelor interzise de anumită religie acestea erau eliminate din meniu.

A existat o singură plângere privind dreptul de a primi prin sectorul vizită alimente kosher, respinsă de judecătorul de supraveghere.

Numitul S.E. s-a aflat în refuz de hrană în perioada 03-05.08.2015, M.I. – în perioada 20-26.05.2015, iar K.C. în perioada 20-26.08.2015, unul dintre motive constituindu-l neasigurarea alimentației adecvate.

În cursul anului 2014, ulterior cererilor persoanelor aparținând cultului mozaic de asigurare a hranei corespunzătoare religiei lor, au avut loc întrevederi cu aceștia și li s-a explicat că unitatea de detenție poate asigura un tip de hrană cu respectarea reglementărilor în vigoare privind cantitatea și echivalentul caloric care intră în componența meniurilor. De asemenea, s-a mai precizat că prepararea acestui tip de hrană trebuie să respecte anumite reguli, impunându-se ca un deținut aparținând cultului mozaic să o prepare.

Persoanelor private de libertate li s-a mai comunicat că au posibilitatea de a achiziționa, la cerere, de la punctul comercial din incinta unității produse kosher, iar în condițiile legii pot primi prin sectorul vizită pachete cu asemenea produse.

S-a mai menționat că numitul E.N. este ortodox și este alocat normei de hrană aferentă persoanelor bolnave, fiind diagnosticat cu diabet.

- prin adresa din 15.09.2015 Administrația Națională a Penitenciarelor a comunicat, între altele, că sistemul penitenciar custodiază opt persoane aparținând cultului mozaic (cinci la Penitenciarul București - Rahova și câte o persoană la Penitenciarele Oradea, Timișoara și București - Jilava) și că administrația fiecărui penitenciar asigură condiții adecvate pentru prepararea, distribuirea și servirea hranei potrivit normelor de igienă a alimentației, în conformitate cu prevederile Legii nr. 254/2013 și ale Ordinului ministrului justiției nr. 2713/C/2001, cu respectarea credințelor religioase ale deținuților.

Asigurarea hrănirii se putea realiza și prin oferirea de meniuri din care au fost substituite/eliminate alimentele care nu sunt acceptate de anumite religii.

Deținuții aparținând cultului mozaic erau alocați la norma de hrană 17S (denumită în mod convențional „specifică deținuților musulmani”) cu excepția deținuților S.E.A. și N.S. care sunt alocați la Norma 18, corespunzătoare regimului diabetic, respectiv 18 – specific persoanelor bolnave musulmane.

Cu excepția deținuților aparținând cultului mozaic din Penitenciarul București Rahova, persoanele private de libertate aparținând acestui cult nu au formulat plângeri referitoare la norma de hrană la care sunt alocați.

Pentru soluționarea reclamațiilor, administrația penitenciarului a luat măsuri astfel ca deținuții să beneficieze de produse alimentare specific cultului mozaic pe care le pot achiziționa de la magazinul alimentar din incinta penitenciarului, sau pe care le pot primi de la familii, în condițiile prevederilor art. 13 din Ordinul ministrului justiției nr. 2714/C/2008.

S-a mai precizat că pentru respectarea normelor religioase se are în vedere ca la elaborarea ordinului ministrului justiției prin care se vor institui normele minime obligatorii de hrană să fie consultate sistemele penitenciare din statele membre ale Uniunii Europene, precum și reprezentanții cultelor religioase recunoscute de statul român, pentru a fi identificate cele mai bune soluții pentru respectarea credințelor religioase a persoanelor private de libertate.

Pentru identificarea cu celeritate a soluțiilor necesare soluționării cererilor deținuților aparținând cultului mozaic, la sediul A.N.P., au avut loc, în luna august, două întâlniri între reprezentanții instituției centrale, reprezentanții Penitenciarului București Rahova și reprezentanții cultului mozaic.

Penitenciarul București Rahova a întocmit un raport individual de monitorizare privind identificarea, amenajarea și dotarea unui spațiu în cadrul blocului alimentar pentru prepararea hranei specifice cultului mozaic, stabilirea de meniuri care respectă lista de alimente agreeate de reprezentanții acestui cult, identificarea din rândul deținuților de cult mozaic a unor persoane care să prepare hrana, stabilirea și implementarea modului de distribuire a hranei. De asemenea, s-a stabilit varianta meniului de prânz pentru șapte zile.

La nivelul A.N.P. și al locurilor de deținere se va monitoriza atent situația deținuților de cult mozaic, luându-se măsurile care se impun în vederea prevenirii unor nemulțumiri care pot conduce la utilizarea de către aceștia a unor forme de protest.

Dosarul a fost închis favorabil.

SESIZARE DIN OFICIU

Dosar nr. 12327/2015

Drept încălcat: art. 22 din Constituție, privind dreptul la viață și la libertate fizică și psihică

Descrierea pe scurt a obiectului petiției: minor decedat în penitenciar

Situația de fapt: Având în vedere informațiile prezentate de mass media, potrivit cărora un minor în vârstă de 16 ani, arestat preventiv în Penitenciarul Tichilești, a fost agresat grav de către un codeținut cazat în aceeași cameră, decedând, ulterior la spital, pe data de 17 septembrie 2015, instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu, în temeiul art. 14 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare. La 24 septembrie 2015, a fost efectuată o anchetă la Penitenciarul Tichilești, de către Biroul Teritorial Galați al instituției Avocatul Poporului și Centru Zonal Bacău din cadrul structurii teritoriale a Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

Din verificările efectuate a reieșit, că, pe 07 septembrie 2015, ora 18.30, supraveghetorul Secției E5 a locului de deținere a fost alertat prin bătăi în ușă de deținuții cazați în camera de deținere E.5.2 cu privire la un incident ce a avut loc în respectiva cameră.

Astfel, a constatat că deținutul minor C.M. fusese agresat de un coleg de cameră și își pierduse cunoștința.

A fost informat șeful de tură, iar deținutul transportat la cabinetul medical, diagnosticul fiind “lipotimie, necooperant, insensibil la stimuli”. Deținutul a fost transportat de urgență la Spitalul Județean Brăila, iar la ora 22.30, la Spitalul Județean Galați pentru efectuarea unei intervenții neurochirurgicale la creier.

Prin adresa nr. 26004 din 07 septembrie 2015 a fost sesizat Parchetul de pe lângă Tribunalul Brăila.

La 13 septembrie 2015, ora 07:20, a survenit decesul victimei, diagnosticul fiind insuficiență acută cardio-respiratorie, bronhopneumonie, contuzie și hemoragie meningo-cerebrală. Au fost informați judecătorul de supraveghere a privării de libertate, familia decedatului și procurorul de caz. Din cercetările efectuate a rezultat că, pe fondul unei dispute verbale, neprecedate de alte incidente între cei doi minori, numitul M.C. a fost lovit cu pumnii și picioarele în zona capului de deținutul N.F.T., cazat în aceeași camera de deținere, victima pierzându-și cunoștința.

Victima fusese anterior implicată în incidente cu alți foști colegi de cameră, mutați, apoi, în alte secții ale penitenciarului.

Deținutul N.F.T. a fost mutat în altă cameră și s-a întocmit un raport de incident disciplinar, personalul unității de deținere întocmind documentele primare de cercetare a cazului.

Urmare examinării medicale a deținuților cazați în aceeași camera cu victima s-a constatat că nu suferiseră vătămări corporale.

Autorul agresiunii a recunoscut comiterea faptei. Personalul unității de deținere a folosit tehnici de comunicare pentru ca incidentul să nu degenereze, s-au purtat discuții cu persoanele private de libertate, cazate în camera E.5.2. (din ale căror declarații rezultă comiterea faptei de către deținutul N.F.T.) și au fost solicitate actele medicale întocmite de unitățile sanitare.

Deținutul N.F.T. a fost prezentat la Serviciul de Medicină Legală, rezultatul examinării fiind depus la dosarul de cercetare penală.

Față de demersurile realizate, faptul că, în prezent, cauza este în curs de cercetare la Parchetul de pe lângă Tribunalul Brăila și nu au rezultat încălcări ale prevederilor normative ce reglementează procedura aplicabilă în situații de acest gen, având în vedere și dispozițiile art. 15 alin. (4) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, dosarul a fost închis favorabil.

CAPITOLUL X

DOMENIUL PROPRIETATE, MUNCĂ, PROTECȚIE SOCIALĂ, IMPOZITE ȘI TAXE

CONSIDERAȚII GENERALE

În anul 2015, în cadrul domeniului de activitate Proprietate, muncă, protecție socială, impozite și taxe au fost soluționate 2629 de petiții reprezentând un procent de 29,70% din numărul total de 8851 de petiții înregistrate la instituția Avocatul Poporului (sediul central).

În funcție de specializările domeniului de activitate, cele 2629 de petiții au fost structurate astfel:

1. Proprietate: 1896 petiții.
2. Muncă: 440 petiții.
3. Protecție socială: 25 petiții.
4. Impozite și taxe: 180 petiții.

Un număr de 88 de petiții au avut ca obiect specializări multiple.

În anul 2015, în cadrul domeniului de activitate Proprietate, muncă, protecție socială, impozite și taxe, au fost efectuate 7 anchete, dintre care două la Instituția Prefectului – Județul Ilfov, una la Casa de Asigurări de Sănătate a Municipiului București, una la Agenția Domeniilor Statului, una la Primăria comunei Corbeanca, județul Ilfov, una la Primăria Sectorului 2, municipiul București și una la Agenția Națională a Funcționarilor Publici.

De asemenea, au fost emise 3 recomandări, dintre care Recomandarea nr. 14/2015 către Directorul General al Casei de Asigurări de Sănătate a Municipiului București, Recomandarea nr. 21/2015 către Președintele Autorității pentru Restituirea Proprietăților și către Președintele Agenției Domeniilor Statului și Recomandarea nr. 25/2015 către Primăria municipiului Galați.

SECȚIUNEA 1

PROPRIETATE

În anul 2015, din totalul petițiilor, 1896 de petiții au fost analizate în contextul prevederilor art. 44, art. 51 și art. 52 din Constituție privind dreptul de proprietate privată, dreptul de petiționare și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică. Dintre acestea au fost deschise 322 de dosare în care au fost sesizate autoritățile publice reclamate.

Principalele probleme aduse în atenția instituției Avocatul Poporului care au ca obiect încălcarea dreptului de proprietate privată au fost, în mare măsură, aceleași ca în fiecare an, și anume:

- tergiversarea punerii în posesie;

- tergiversarea eliberării titlurilor de proprietate;
- nemulțumirea față de stabilirea unui termen de decădere, respectiv 31 decembrie 2009, până la care se putea depune cerere pentru acordarea rentei viagere, astfel cum este prevăzut de Legea nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, precum și în cazul celorlalte legi cu caracter reparatoriu în materia proprietății;
- efectuarea defectuoasă de către unele societăți comerciale a lucrărilor finanțate din fondul primăriilor;
- lipsa de răspuns din partea autorităților la cererile formulate de beneficiarii legilor de restituire a dreptului de proprietate;
- refuzul autorităților de a comunica, în termenul legal, informațiile privind documentele necesare pentru completarea dosarelor de restituire a imobilelor preluate abuziv și de reconstituire a dreptului de proprietate.

În anul 2015, petițiile soluționate au vizat, în principal, modul de aplicare a legilor cu caracter reparatoriu în materia proprietății, respectiv: Legea fondului funciar nr. 18/1991, republicată; Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945-22 decembrie 1989, republicată; Legea nr. 9/1998 privind acordarea de compensații cetățenilor români pentru bunurile trecute în proprietatea statului bulgar, în urma aplicării Tratatului dintre România și Bulgaria, semnat la Craiova la 7 septembrie 1940, republicată; Legea nr. 290/2003 privind acordarea de despăgubiri sau compensații cetățenilor români pentru bunurile proprietate a acestora, sechestrate, reținute sau rămase în Basarabia, Bucovina de Nord și Ținutul Herța, ca urmare a stării de război și a aplicării Tratatului de Pace între România și Puterile Aliate și Asociate, semnat la Paris la 10 februarie 1947, modificată și completată; Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, modificată și completată; Legea nr. 164/2014 privind unele măsuri pentru accelerarea și finalizarea procesului de soluționare a cererilor formulate în temeiul Legii nr. 9/1998 privind acordarea de compensații cetățenilor români pentru bunurile trecute în proprietatea statului bulgar în urma aplicării Tratatului dintre România și Bulgaria, semnat la Craiova la 7 septembrie 1940, precum și al Legii nr. 290/2003 privind acordarea de despăgubiri sau compensații cetățenilor români pentru bunurile proprietate a acestora, sechestrate, reținute sau rămase în Basarabia, Bucovina de Nord și Ținutul Herța, ca urmare a stării de război și a aplicării Tratatului de Pace între România și Puterile Aliate și Asociate, semnat la Paris la 10 februarie 1947, și pentru modificarea unor acte normative, modificată și completată

Deși Legea nr. 165/2013, cu modificările și completările ulterioare, **a instituit termene precise** pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, aceste termene legale nu au fost respectate, fiind depășite.

Astfel, potrivit art. 11 alin. (1) din Legea nr. 165/2013, *„Comisiile locale și județene de fond funciar sau, după caz, Comisia de Fond Funciar a Municipiului București au obligația de a soluționa toate cererile de restituire, de a efectua punerile în posesie și de a elibera titlurile de proprietate până la data de 1 ianuarie 2016”*, constatăm că acest termen nu a fost respectat, un număr semnificativ de cereri de restituire rămânând nesoluționate.

Trebuie precizat în acest context că unele comisii nici nu au fost constituite sau au fost constituite cu foarte mare întârziere, cum este, spre exemplu, cazul

Subcomisiei locale de fond funciar sector 5 București, care abia în luna septembrie 2015 a fost constituită, în urma unor numeroase demersuri întreprinse de instituția noastră începând cu anul 2014 atât la Instituția Prefectului Municipiului București, cât și la Primăria sectorului 5 București.

Unul din motivele invocate pentru nepunerea în posesie, îl reprezintă lipsa de specialiști cadastriști, deși potrivit art. 36 alin. (1) din Regulamentul privind procedura de constituire, atribuțiile și funcționarea comisiilor pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor, a modelului și modului de atribuire a titlurilor de proprietate, precum și punerea în posesie a proprietarilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 890/2005, cu modificările și completările ulterioare, *întocmirea planurilor parcelare pentru emiterea titlului de proprietate reprezintă atribuția comisiilor locale de fond funciar.*

În plus, potrivit art. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 13/2001 privind înființarea, organizarea și funcționarea serviciilor comunitare pentru cadastru și agricultură, cu modificările și completările ulterioare, *„(1) La nivelul unităților administrativ-teritoriale - comune, orașe și municipii - se înființează servicii comunitare pentru cadastru și agricultură.*

(2) Serviciile comunitare pentru cadastru și agricultură se constituie, după caz, în compartimente distincte, organizate în cadrul aparatului propriu al consiliilor locale, cu încadrarea în numărul maxim de posturi aprobat potrivit legii, sau ca servicii publice cu personalitate juridică, în subordinea consiliilor locale, finanțate din venituri extrabugetare și din subvenții acordate de la bugetul local”.

Pentru soluționarea acestei situații, prin Hotărârea Guvernului nr. 294/2015 s-a aprobat Programul național de cadastru și carte funciară 2015-2023, al cărui scop este realizarea înregistrării sistematice a imobilelor în sistemul integrat de cadastru și carte funciară la nivelul întregii țări.

Aceste prevederi trebuie corelate cu dispozițiile art. 21 alin. (4) din Legea nr. 165/2013 potrivit căreia: *„Comisiile județene de fond funciar și Comisia de Fond Funciar a Municipiului București pot propune Comisiei Naționale soluționarea cererilor de retrocedare prin acordare de măsuri compensatorii potrivit prezentei legi numai după epuizarea suprafețelor de teren agricol afectate restituirii în natură, identificate la nivel local”.*

Mai mult, deși în cazul hotărârilor judecătorești definitive și irevocabile nu s-au aplicat prevederile art. 7 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 prin care s-a suspendat, până la întocmirea situației centralizatoare la nivel local, emiterea hotărârilor de validare/invalidare de către comisiile județene de fond funciar sau, după caz, de către Comisia de Fond Funciar a Municipiului București, eliberarea titlurilor de proprietate, punerea în posesie de către comisiile locale de fond funciar, precum și orice alte proceduri administrative în domeniul restituirii fondului funciar, au rămas, totuși, încă multe hotărâri judecătorești definitive și irevocabile, unele datând de mulți ani, care nu au fost puse încă în executare.

Un astfel de nedorit exemplu este Sentința civilă nr. 32/1996 a Tribunalului Sibiu, definitivă și irevocabilă, prin care a fost reconstituit dreptul de proprietate pentru suprafața de 0,48 ha. iar Comisia locală pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Roșia a fost obligată să emită procesul verbal de punere în posesie pentru această suprafață (dosar nr. 15446/2015 aflat în lucru).

Un alt caz îl reprezintă Sentința civilă nr. **6335/2009** a Judecătorei Bufta, definitivă și irevocabilă, prin care i-a fost reconstituit petentului dreptul de proprietate pentru suprafața de 2,39 ha. și Comisia pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Corbeanca a fost obligată să emită proces verbal de punere în posesie pentru această suprafață. (dosar nr. 5560/2015 aflat în lucru). Problema este cu atât mai delicată cu cât, cu ocazia anchetei efectuate în data de 14 octombrie 2015 la Primăria comunei Corbeanca, județul Ilfov a reieșit că, la nivelul Comisiei locale pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Corbeanca, există un deficit de 107,75 ha. teren.

Deși potrivit prevederilor art. 20 alin. (4) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, cu modificările și completările ulterioare, *„până la data de **1 mai 2015**, Agenția Domeniilor Statului publică pe pagina sa de internet și transmite Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților lista imobilelor din Fondul național. Lista se completează cu imobilele care se transmit în proprietatea privată a statului și în administrarea Agenției Domeniilor Statului, în condițiile prezentei legi”*, acest termen a fost depășit.

Trebuie precizat că, în forma sa inițială acest termen era **1 iulie 2014**, termen ce a fost prorogat succesiv, inițial prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 115/2013 până la data de **1 ianuarie 2015** pentru ca, ulterior, prin Legea nr. 65 din 31 martie 2015 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 115/2013, să fie din nou amânat până la data de 1 mai 2015.

Cu toate acestea, **Agenția Domeniilor Statului nu a publicat nici până acum pe pagina sa de internet lista imobilelor din Fondul național.**

Precizăm că instituția Avocatul Poporului s-a autosesizat în data de 9 noiembrie 2015 și a solicitat informații Agenției Domeniilor Statului despre motivele tergiversării publicării listei imobilelor din Fondul național, precum și dacă a demarat, împreună cu Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, procedurile legale necesare în vederea schimbării regimului juridic al terenurilor ce fac obiectul situației centralizatoare, aflate în proprietatea publică a statului, și trecerii acestora, în condițiile legii, în proprietatea privată a statului pentru a fi afectate restituirii în natură sau, după caz, valorificării punctelor acordate, potrivit art. 6 alin. (5) din Legea nr. 165/2013. (precizăm că încă nu am primit răspuns la această sesizare, motiv pentru care am revenit în data de 7 decembrie 2015, dosar nr. 15208/2015 aflat încă în lucru).

Această situație este cu atât mai gravă cu cât potrivit art. 20 alin. (7) din Legea nr. 165/2013, *„până la data de 1 ianuarie 2015, Comisia Națională va face publică valoarea fiecărui imobil din Fondul național, așa cum rezultă ea prin aplicarea grilei notariale valabile la data intrării în vigoare a prezentei legi. Pentru imobilele trecute în Fondul național ulterior datei de 1 ianuarie 2015, valoarea se publică în termen de 30 de zile”*.

În consecință și aceste termene au fost depășite.

Prelungirea repetată a unor termene, ce a devenit o practică, a condus la tergiversarea finalizării procedurii de restituire afectând în mod grav dreptul de proprietate privată al cetățenilor și nu a condus la pronunțarea unor soluții concrete și finale în dosarele nerezolvate de ani de zile.

În același context, menționăm și prevederile art. 22¹ alin. (5) din Normele din 19 iunie 2013 de aplicare a Legii nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului

de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 401/2013, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora *„situația bunurilor care pot fi acordate în compensare se afișează la sfârșitul fiecărei luni atât pe site-ul entității investite cu soluționarea cererii formulate în baza Legii nr. 10/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cât și la sediul acesteia”*.

Spre exemplu, în luna noiembrie 2015, Primăria municipiului București ne-a informat că nu deține lista bunurilor care pot fi acordate în compensare. (Față de această situație am sesizat Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, dosar nr. 12367/2015 aflat încă în lucru).

Deși potrivit art. 6 alin. (5) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, cu modificările și completările ulterioare, *„în termen de 60 de zile de la data primirii situațiilor centralizate pe fiecare județ, Agenția Domeniilor Statului și Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților demarează procedurile legale necesare în vederea schimbării regimului juridic al terenurilor ce fac obiectul situației centralizatoare, aflate în proprietatea publică a statului, și trecerii acestora, în condițiile legii, în proprietatea privată a statului pentru a fi afectate restituirii în natură sau, după caz, valorificării punctelor acordate potrivit prezentei legi”*, am constatat că și acest termen a fost depășit.

Astfel, prin petiția înregistrată la instituția Avocatul Poporului cu nr. 3240 din 9 martie 2015, domnul Ovidiu – Teodor Crețu, primar al municipiului Bistrița și Comisia municipală pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Bistrița, reprezentată legal prin primar, ne-au sesizat cu privire la nedemararea în termenul legal a procedurii prevăzute de dispozițiile art. 6 alin. (5) din Legea nr. 165/2013, respectiv nepredarea terenurilor validate la nivelul Comisiei municipale Bistrița, în condițiile art. 9 din același act normativ, de către **Agenția Domeniilor Statului și Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, deși a fost solicitată prin adresa nr. 7859 din 28 ianuarie 2015**. Prin această adresă, se arată că procesul de inventariere a terenurilor la nivelul județului a fost încheiat în **data de 17 noiembrie 2014**, iar potrivit art. 6 alin. (5) din Legea nr. 165/2013, Agenția Domeniilor Statului și Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, **în termen de 60 de zile** de la data primirii situațiilor centralizate pe județ, ar fi trebuit să demareze procedurile legale necesare în vederea schimbării regimului juridic al terenurilor ce fac obiectul situației centralizatoare, aflate în proprietatea publică a statului, și trecerii acestora, în condițiile legii, în proprietatea privată a statului pentru a fi afectate restituirii în natură.

Nerespectarea acestui termen, și pe cale de consecință, neschimbarea regimului juridic al terenurilor, **împiedică** Comisia locală și Comisia județeană să procedeze la punerea în posesie a persoanelor îndreptățite și eliberarea titlurilor de proprietate, situație cu atât mai gravă cu cât aceste comisii, așa cum am mai menționat, au obligația legală de a soluționa toate cererile de restituire până la data de 1 ianuarie 2016, conform art. 11 alin. (1) din aceeași lege. După această dată, în termen de 30 de zile, persoanele îndreptățite pot formula plângeri la judecătoria în a cărei rază teritorială este situat terenul.

Față de această situație, prin **adresa nr. 3240/7 aprilie 2015**, am sesizat Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților și Agenția Domeniului Statului.

Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților a transmis, atât Avocatului Poporului, cât și primăriei, adresa nr. 395, 1344, 1505, 2473/SPCI/13 iulie

2015, prin care, în esență, a comunicat documentele pe care primăria trebuie să le transmită în vederea demarării procedurilor de schimbare a regimului juridic al terenurilor.

Ulterior, prin adresa nr. 57597/10 august 2015, Primăria municipiului Bistrița a răspuns Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților, în sensul că documentația a fost deja transmisă Agenției Domeniilor Statului.

În data de 06 august 2015, a fost efectuată o anchetă la sediul Agenției Domeniilor Statului. În principal, s-a arătat că nu s-au primit toate anexele, motiv pentru care nu se poate proceda la inițierea hotărârii de Guvern privind schimbarea regimului juridic al terenurilor în cauză.

Prin **adresa nr. 77668/10 august 2015**, Direcția Administrare Patrimoniu din cadrul Agenției Domeniilor Statului ne-a comunicat că a primit de la Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară situația comparativă a cererilor și a disponibilului de teren din județul Bistrița – Năsăud, în condițiile art. 6 alin. (2) din Legea nr. 165/2013, dar **nu a primit centralizarea întocmită de Comisia Județeană de fond funciar a județului Bistrița – Năsăud**, conform art. 6 alin. (4) din aceeași lege.

Față de răspunsurile primite, am informat primarul municipiului Bistrița asupra rezultatelor demersurilor efectuate și am solicitat dovezile de depunere a situațiilor solicitate de către cele două autorități publice implicate, precum și o copie a documentelor respective.

Prin adresele înregistrate la instituția Avocatul Poporului cu nr. 12231 din 15 septembrie 2015 și nr. 13505 din 7 octombrie 2015, Primăria municipiului Bistrița ne-a transmis documentația iar prin adresa înregistrată la instituția Avocatul Poporului cu nr. 12785 din 25 septembrie 2015, Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară ne-a trimis dovezile informării celor două instituții publice. Astfel, constatăm că:

- Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară a transmis situația întocmită conform art. 6 alin. (2) din Legea nr. 165/2013, fiind înregistrată la **Agenția Domeniilor Statului**, cu nr. 10579 din 13 mai 2015, și la **Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților**, cu nr. 29885 din 27 aprilie 2015;

- Comisia Județeană de fond funciar a județului Bistrița – Năsăud, a transmis situația centralizatoare conform art. 6 alin. (4) din Legea nr. 165/2013, către **Agenția Domeniilor Statului și Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților**, cu nr. IF/20910 din 18 noiembrie 2014.

Față de situația descrisă și având în vedere imposibilitatea Comisiei locale Bistrița și a Comisiei județene Bistrița – Năsăud de a proceda la punerea în posesie a persoanelor îndreptățite și eliberarea titlurilor de proprietate, în termenul legal, în lipsa schimbării regimului juridic al terenurilor respective, în temeiul art. 13 lit. c), art. 21 și art. 23 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a fost emisă **Recomandarea nr. 21 din 4 noiembrie 2015** către domnul Ilie Dumitru Haralambie Mitea, președintele Agenției Domeniilor Statului, respectiv domnul George Băeșu, președintele Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților, în vederea demarării procedurilor legale necesare în vederea schimbării regimului juridic al terenurilor ce fac obiectul situației centralizatoare pe județul Bistrița - Năsăud, aflate în proprietatea publică a statului, și trecerii acestora, în condițiile legii, în proprietatea privată a statului pentru a fi afectate restituirii în natură, în conformitate cu dispozițiile art. 6 alin. (5) din Legea nr. 165/2013, cu modificările și completările ulterioare.

O parte din petițiile cu care am fost sesizați au reclamat lipsa de răspuns a Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților privitoare la stadiul de soluționare a dosarelor înregistrate la această autoritate în urmă cu mulți ani.

Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, ne-a comunicat, în luna noiembrie 2015, că, la acel moment, sunt analizate dosarele ale căror cereri de tratare cu prioritate au fost aprobate de Comisia Centrală pentru Stabilirea Despăgubirilor în ședința din 23 aprilie 2009, astfel, constatăm că în prezent sunt analizate dosarele ale căror cereri de **tratare cu prioritate au fost aprobate în urmă cu peste 5 ani.**

Precizăm că aceste aspecte se referă la perioada anterioară adoptării Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 66 din 30 decembrie 2015 privind prorogarea termenelor prevăzute la art. 11 alin. (1), art. 20 alin. (5) și art. 27 alin. (1) din Legea nr. 165/2013, prin care **termenele** prevăzute la art. 11 alin. (1), art. 20 alin. (5) și art. 27 alin. (1) din Legea nr. 165/2013, cu modificările și completările ulterioare, **se prorogă până la data de 1 ianuarie 2017, deoarece termenul de 1 ianuarie 2016 nu a mai fost considerat fezabil pentru finalizarea procesului de restituire.**

În acest context, trebuie precizat că, Legea nr. 164/2014 privind unele măsuri pentru accelerarea și finalizarea procesului de soluționare a cererilor formulate în temeiul Legii nr. 9/1998 privind acordarea de compensații cetățenilor români pentru bunurile trecute în proprietatea statului bulgar în urma aplicării Tratatului dintre România și Bulgaria, semnat la Craiova la 7 septembrie 1940, precum și al Legii nr. 290/2003 privind acordarea de despăgubiri sau compensații cetățenilor români pentru bunurile proprietate a acestora, sechestrate, reținute sau rămase în Basarabia, Bucovina de Nord și Ținutul Herța, ca urmare a stării de război și a aplicării Tratatului de Pace între România și Puterile Aliate și Asociate, semnat la Paris la 10 februarie 1947, și pentru modificarea unor acte normative, nu a suferit modificări în anul 2015, astfel că plata despăgubirilor stabilite se efectuează în ordinea cronologică a emiterii acestora, în tranșe anuale egale, eșalonat, pe o perioadă de 5 ani, începând cu data de 1 ianuarie 2015.

Alte probleme sesizate de către petenți au fost:

1. Eliberarea autorizației de construire sau de desființare a lucrărilor executate fără respectarea prevederilor Legii nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, republicată. În scopul clarificării aspectelor semnalate, ne-am adresat autorităților publice cu atribuții în domeniu, respectiv, inspectoratelor regionale în construcții și direcțiilor de specialitate din cadrul primăriilor.

O problemă cu care am fost sesizați și în acest an este executarea în zona „Parcelarea Bazilescu”, zonă aflată pe Lista Monumentelor Istorice a municipiului București, a unor construcții cu nerespectarea autorizațiilor de construire și a Planului Urbanistic General al Municipiului București (dosar nr. 9959/2015 în care am sesizat Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice aflat încă în lucru).

Într-un alt dosar (nr. 11365/2015), petentul a reclamat nepunerea în executare de către Primăria Sector 2 București a Sentinței civile nr. 14997/2012 a Judecătorei Sectorului 2 București, irevocabilă, prin care Primăria Sector 2 București a fost autorizată să desființeze, **pe cheltuiala pârâtului**, lucrările executate de acesta fără autorizație de construire la imobilul situat în Intrarea Pâncota, nr. 3, sector 2.

Primăria Sector 2 București ne-a informat că nu poate proceda la desființarea efectivă a construcțiilor neautorizate **deoarece începând cu anul 2011 nu a putut alocă fonduri suficiente în bugetul local pentru desființarea lucrărilor realizate** în mod neautorizat de diverse persoane fizice sau juridice deși l-a informat pe petent că instituția

va întreprinde, conform procedurii, demersurile necesare pentru legalizarea Sentinței civile nr. 14997/2012 a Judecătoriei Sectorului 2 București și emiterea de către Primarul Sectorului 2 București a dispoziției pentru desființarea lucrărilor de construcții neautorizate și parcurgerea procedurii de licitație publică în vederea desemnării firmei de specialitate pentru demolarea efectivă a construcțiilor respective.

Precizăm că potrivit art. 32 din Legea nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, republicată, cu modificările și completările ulterioare „(1) *În cazul în care persoanele sancționate contravențional au oprit executarea lucrărilor, dar nu s-au conformat în termen celor dispuse prin procesul-verbal de constatare a contravenției, potrivit prevederilor art. 28 alin. (1), organul care a aplicat sancțiunea va sesiza instanțele judecătorești pentru a dispune, după caz:*

a) încadrarea lucrărilor în prevederile autorizației;

b) desființarea construcțiilor realizate nelegal.

(2) În cazul admiterii cererii, instanța va stabili termenele limită de executare a măsurilor prevăzute la alin. (1).

(3) În cazul nerespectării termenelor limită stabilite, măsurile dispuse de instanță, în conformitate cu prevederile alin. (2), se vor duce la îndeplinire prin grija primarului, cu sprijinul organelor de poliție, cheltuielile urmând să fie suportate de către persoanele vinovate”.

În această situație, am sesizat, din nou, Primăria Sector 2 București solicitând să dispună informarea Avocatului Poporului cu privire la măsurile luate pentru legalizarea Sentinței civile nr. 14997/2012 a Judecătoriei Sectorului 2 București și emiterea de către Primarul Sectorului 2 București a dispoziției pentru desființarea lucrărilor de construcții neautorizate și parcurgerea procedurii de licitație publică în vederea desemnării firmei de specialitate pentru demolarea efectivă a construcțiilor și rezultatul acestora.

Primăria Sector 2 București ne-a informat că își menține punctul de vedere exprimat anterior.

În aceste condiții, a fost efectuată o **anchetă** la Primăria Sector 2 București (dosar aflat încă în lucru).

2. Solicitarea unor despăgubiri

În anul 2015, petenții și-au exprimat nemulțumirea față de:

- neacordarea despăgubirilor din dosarele de daună constituite la companiile de asigurări (ne-am adresat Autorității de Supraveghere Financiară);
- firmele de asigurări, în ceea ce privește valoarea polițelor și calitatea serviciilor oferite, tergiversarea decontărilor, evaluările incorecte ale pagubelor.

3. Problemele legate de asociațiile de proprietari și accesul la utilități au vizat, în principal, aspecte legate de:

- modul de calculare a cotelor de întreținere;
- repartizarea cheltuielilor comune efectuate în condominii;
- valoarea facturilor de apă caldă/rece;
- neregulile în administrarea asociațiilor de proprietari.

În unele situații ne-am adresat serviciilor pentru sprijinirea asociațiilor de proprietari din cadrul primăriilor (Primăria Sectorului 3 București; Primăria Sectorului 2 București).

Instituția Avocatul Poporului are în lucru elaborarea unui raport special pe tema deconectărilor individuale ale unor apartamente situate în imobile de locuit tip bloc - condominii, alimentate cu energie termică din sistemul energetic de interes local.

4. Neefectuarea plății despăgubirilor acordate prin hotărâri judecătorești păgubiților Fondului Național de Investiții (F.N.I.).

Mai mulți petenți ne-au sesizat și în anul 2015 în legătură cu neefectuarea plății despăgubirilor acordate prin hotărâri judecătorești păgubiților Fondului Național de Investiții (F.N.I.).

Pentru soluționarea petițiilor formulate, ne-am adresat Autorității pentru Administrarea Activelor Statului, iar din răspunsurile date de A.A.A.S. a rezultat că datorită problemelor de ordin financiar apărute începând cu luna octombrie 2008, ca urmare a popririi conturilor A.A.A.S. de către tot mai mulți creditori care au apelat la serviciile executorilor judecătorești (creditorii FNI și alți creditori) instituția este în „imposibilitate temporară de a pune în executare sentințele prin care A.A.A.S. a fost obligată la plata despăgubirilor către foștii deponenți FNI”.

S-a mai menționat că A.A.A.S. trebuie să onoreze atât cererile de despăgubire depuse de către creditori în baza sentințelor civile pronunțate până în prezent, cât și cererile de despăgubire care au fost și urmează să fie depuse de către creditori în baza Sentinței penale nr. 423/20.03.2007, preluată de la C.N.V.M. [...] în virtutea Legii nr. 113/23.04.2013 (este vorba de peste 130.000 de creditori) precum și alte creanțe deținute împotriva A.A.A.S. – altele decât cele privind obligațiile F.N.I.”.

S-a mai precizat că A.A.A.S. „încearcă să găsească soluții de eficientizare a acestei activități prin identificarea unor măsuri financiare posibil de accesat” și că “reluarea procedurilor de plată a despăgubirilor către foștii deponenți F.N.I. este în strânsă legătură cu veniturile realizate de A.A.A.S. din activitatea de valorificare a creanțelor preluate”.

Referitor la estimarea momentului executării obligațiilor de plată stabilite în sarcina AAAS s-a arătat că o atare estimare poate fi făcută doar în cazul plăților voluntare (atunci când există fonduri pentru asemenea plăți), iar în cazul popririi contului debitorului de către executorul judecătoresc, reținerea sumelor de către acesta se face în funcție de disponibilitățile terțului poprit (Activitatea Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București - ATCPMB).

În unele dintre aceste cazuri instituția Avocatul Poporului a considerat, în virtutea competențelor legale, că nu se impune sesizarea vreunei autorități publice, întrucât nu vizau încălcări ale drepturilor sau libertăților persoanelor fizice de către autorități ale administrației publice. În aceste cazuri, petenții au fost informați asupra normelor legale aplicabile în materie, precum și cu privire la căile legale pe care le pot urma.

FIȘA DE CAZ:

Dosar nr. 3249/2015 - A.C. a reclamat faptul că, până la data sesizării instituției Avocatul Poporului, nu a fost pusă în executare Sentința civilă nr. **365/1992** a Judecătoriei Drobeta Turnu Severin, definitivă și irevocabilă, prin care s-a dispus reconstituirea dreptului de proprietate pentru suprafața de 0,44 ha. și nu i s-a eliberat titlul de proprietate.

Pentru clarificarea situației create instituția Avocatul Poporului a sesizat Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Mehedinți.

Urmare a demersului întreprins, am fost informați că documentația pentru cartografierea titlului de proprietate a fost aprobată în ședința din data de 27 martie 2015 și urmează să fie înaintată Oficiului de Cadastru și Publicitate Imobiliară Mehedinți în vederea cartografierii titlului de proprietate.

Față de această situație, am sesizat Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Mehedinți.

Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Mehedinți ne-a comunicat că în data de 20 aprilie 2015 a fost redactat titlul de proprietate nr. 84675 pe numele petentului și a fost transmis instituțiilor abilitate în vederea semnării și ștampilării.

Dosar nr. 5453/2015 - B.D. a reclamat lipsa de răspuns din partea Primăriei municipiului Botoșani la petițiile transmise prin poștă ce au fost primite de persoana însărcinată cu primirea corespondenței în data de 8 ianuarie 2015, în data de 19 februarie 2015 și în data de 4 martie 2015 prin care a solicitat eliberarea unor documente în vederea completării dosarului de despăgubiri ce conține Dispoziția Primarului municipiului Botoșani.

Instituția Avocatul Poporului a sesizat Primăria municipiului Botoșani care ne-a comunicat că a completat dosarul cu documentele solicitate de către Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților.

În continuarea demersurilor, am sesizat Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților.

Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților ne-a comunicat că, în vederea completării dosarului ce conține Dispoziția Primarului municipiului Botoșani, a solicitat Primăriei municipiului Botoșani eliberarea unor documente încă din data de 19 iunie 2015.

Față de această situație, am sesizat, din nou, Primăria municipiului Botoșani care ne-a comunicat că a completat dosarul cu documentele solicitate de către Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților.

Având în vedere și acest răspuns al primăriei, am revenit la Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, care ne-a comunicat că, dosarul de despăgubiri a fost supus analizei Comisiei Naționale pentru Compensarea Imobilelor în ședința din data de 30 iulie 2015 care a dispus emiterea deciziei.

Dosar nr. 9802/2015 - A.D. a reclamat că Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților i-a comunicat că nu mai poate valorifica titlul de despăgubire ca urmare a faptului că s-a împlinit termenul de 3 ani de la emiterea deciziei în care se pot valorifica titlurile de despăgubire, prevăzut de Legea nr. 247/2005, modificată și completată. Apreciind că termenul de prescripție privind posibilitatea de valorificare a titlului de despăgubire a fost întrerupt de judecarea deciziei cât și de demersurile efectuate de către petent, în data de 19 august 2015 am sesizat Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților.

În urma demersurilor întreprinse, am primit din partea A.N.R.P. răspunsul nr. 3238/SEET/L165 din 9 septembrie 2015, prin care ni s-a transmis faptul că în data de 28 august 2015 a fost emis titlul de plată aferent primei tranșe.

Dosar nr. 8981/2015 - A.E. a reclamat tergiversarea efectuării operațiunilor de plată, într-un dosar de despăgubire, de către societatea de asigurări Astra S.A..

În acest sens, la data de 25 mai 2015, a sesizat Autoritatea de Supraveghere Financiară, care i-a comunicat că este îndreptățit la despăgubiri, însă Astra S.A. este sub administrație specială, iar plățile se fac în funcție de încasările societății, astfel că la data

de 7 iulie 2015, la aproape 5 luni de la deschiderea dosarului de daune, petentul nu primise despăgubirile.

În sprijinul petentului am sesizat Autoritatea de Supraveghere Financiară.

În urma intervenției instituției Avocatul Poporului, în data de 21 august 2015, petentul a revenit la instituția Avocatul Poporului cu mulțumiri față de modul de soluționare a dosarului său, ce viza tergiversarea operațiunilor de plată de către societatea de asigurări Astra S.A.

Acesta precizează că în urma sesizării Autorității de Supraveghere Financiară de către instituția Avocatul Poporului, a fost contactat de către conducerea autorității și invitat la o ședință de mediere în data de 18 august 2015, care s-a finalizat cu efectuarea plății în data de 20 august 2015.

Dosar nr. 3645/2015 - A.F. a reclamat că nu a primit despăgubirile la care era îndreptățită potrivit Deciziei nr. 24 din data de 15 aprilie 2014 a Inspectoratului Teritorial de Regim Silvic și de Vânătoare Focșani, prin care a fost aprobat Procesul verbal de constatare și evaluare a pagubelor produse de speciile de faună de interes cinegetic culturilor agricole nr. 1720 din data de 1 aprilie 2014.

Urmare a demersului efectuat, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, prin adresa înregistrată sub nr. 9280 din data de 13 iulie 2015, ne-a comunicat că, prin referatul nr. 135713 din data de 13 mai 2015, a fost efectuată plata despăgubirilor potrivit Deciziei nr. 24 din data de 15 aprilie 2014 a Inspectoratului Teritorial de Regim Silvic și de Vânătoare Focșani.

Dosar 15533/2015 - D.E. a reclamat tergiversarea soluționării dosarului cu nr. 43147/CC pentru care a fost aprobată solicitarea de soluționare cu prioritate a dosarului în ședința din data de 23 aprilie 2009 și Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor că nu a pus în executare Sentința Civilă nr. 5000/2014 a Tribunalului București – Secția a II-a de Contencios Administrativ și Fiscal, rămasă definitivă și irevocabilă prin Decizia Civilă nr. 2957/2015 a Curții de Apel București – Secția a VIII-a de Contencios Administrativ și Fiscal prin care a fost obligată să verifice existența dreptului de proprietate, să evalueze despăgubirile și să emită decizia de compensare prin puncte.

Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, prin adresa înregistrată sub nr. 17931 din data de 22 decembrie 2015, ne-a comunicat că dosarul nr. 43147/CC a fost supus analizei Comisiei Naționale pentru Compensarea Imobilelor în ședința din data de 10 decembrie 2015 care a dispus emiterea deciziei de compensare.

Dosar 5309/2015 - A.B. a reclamat că au fost executate lucrări fără autorizație de construire pe domeniul public în spatele blocului unde locuiește iar aceste lucrări nu au fost desființate, aplicându-se doar o sancțiune contravențională.

Serviciul Public de Poliție Locală al municipiului Sibiu, prin adresa înregistrată sub nr. 7017 din data de 27 mai 2015, ne-a comunicat că prin procesul verbal de sancționare contravențională s-a stabilit că vechii proprietari, vinovați de construirea gardului, să intre în legalitate cu condiția respectării reglementărilor legale într-un termen de 12 luni de la data comunicării actului sancționator iar în situația în care nu vor obține autorizația de construire în termenul acordat vor fi obligați să demoleze gardul.

Apreciind că termenul de 12 luni de la data comunicării actului sancționator s-a împlinit, am sesizat, din nou, Serviciul Public de Poliție Locală al municipiului Sibiu.

Serviciul Public de Poliție Locală al municipiului Sibiu prin adresa înregistrată sub nr. 12457 din data de 21 septembrie 2015, ne-a comunicat că a formulat acțiune în justiție înregistrată la Judecătoria Sibiu sub. nr. 9313/306/2015 prin care se solicită demolarea gardului ridicat fără autorizație de construire.

Dosar 3426/2015 - M.N. a reclamat că, deși este proprietarul unui imobil, pentru acest imobil sunt încheiate contracte de furnizare a gazelor și a energiei electrice pe numele unei alte persoane fizice. Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei, prin adresa nr. 18875 din data de 10 martie 2015, i-a motivat această situație că „nu deține și dreptul de posesie și dreptul de folosință”.

Având în vedere că potrivit art. 555 alin. (1) din Codul Civil, republicat, cu modificările și completările ulterioare, „proprietatea privată este dreptul titularului de a posedea, folosi și dispune de un bun în mod exclusiv, absolut și perpetuu, în limitele stabilite de lege”, am sesizat Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei.

Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei, prin adresa nr. 26741 din data de 6 aprilie 2015, ne-a comunicat că situația juridică privind deținerea acestui imobil este neclară, existând, se pare, un contract de locațiune încheiat între Primăria orașului Petrila și o altă persoană fizică.

Față de această situație, am sesizat Primăria orașului Petrila, județul Hunedoara.

Primăria orașului Petrila, județul Hunedoara, prin adresa înregistrată sub nr. 6851 din data de 25 mai 2015 ne-a comunicat că situația juridică actuală privind deținerea imobilului este clară, în sensul că acesta aparține de drept petentului, care este înregistrat în evidențele fiscale ale Serviciului Impozite și Taxe Locale Petrila ca plătitor de impozit pentru această locuință și că nu există niciun contract de locațiune sau de altă natură între Primăria orașului Petrila și alte persoane care să aibă ca obiect imobilul respectiv.

În aceste condiții, am sesizat, din nou, Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei.

Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei, prin adresa înregistrată sub nr. 9734 din data de 21 iulie 2015 ne-a comunicat că S.C. ENEL ENERGIE S.A. i-a înaintat petentului, în două rânduri, adrese de informare asupra documentelor necesare în vederea încheierii unui contract de furnizare a energiei electrice.

De asemenea, ne-a informat că S.C. E.ON ENRGIE ROMÂNIA S.A. a reziliat începând cu data de 17.08. 2015 vechiul contract de furnizare a gazelor naturale.

Dosar 10257/2014-2015 - G. F. a solicitat finalizarea procedurii de reconstituire a dreptului de proprietate a unei suprafețe de 14 ha teren forestier pe raza orașului Voluntari, județul Ilfov.

1. Am sesizat Instituția Prefectului Județul Ilfov: nr. 10257/3 octombrie 2014, 10257/19 noiembrie 2014, 10257/7 ianuarie 2015, nr. 10257/20 martie 2015, nr. 10257/ 3 iunie 2015

2. anchetă la Instituția Prefectului Județul Ilfov: 20 aprilie 2015

3. am sesizat Primăria orașului Voluntari – nr. 10257/20 iulie 2015.

În urma numeroaselor demersuri efectuate, Comisia locală de fond funciar Voluntari a procedat la eliberarea procesului – verbal de punere în posesie nr. 19137/12 august 2015, pentru o suprafață de 14 ha teren forestier, conform sentinței civile nr. 409/2007 și Hotărârilor nr. 1197/2007 și nr. 136/2010 ale Comisiei județene de fond funciar Ilfov. Totodată, în vederea eliberării titlului de proprietate, prin adresa nr.

12979C/13 august 2015, s-a solicitat O.C.P.I. Ilfov referatul tehnic de specialitate, așa cum se arată în adresa nr. 2840/17754/21 august 2015 a Primăriei orașului Voluntari, înregistrată la instituția Avocatul Poporului cu nr. 11209/25 august 2015.

SECȚIUNEA a 2-a

MUNCĂ ȘI PROTECȚIE SOCIALĂ A MUNCII

În cadrul domeniului de activitate proprietate, muncă, protecție socială, impozite și taxe, în anul 2015, au fost analizate 440 de petiții în contextul unei posibile încălcări a dreptului la muncă și protecția socială a muncii, prevăzut de art. 41 din Constituția României.

Facem precizarea că, la fel ca și în anii precedenți, în conformitate cu atribuțiilor conferite de Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a fost necesară intervenția instituției Avocatul Poporului doar pentru o parte din petițiile înregistrate, întrucât cele mai multe persoane sesizau încălcarea dreptului la muncă și protecția socială a muncii de către angajatori – persoane de drept privat. Persoanele astfel vătămate, în dreptul la muncă, în funcție de problemele reclamate, au fost îndrumate să se adreseze fie instanțelor de judecată competente material și teritorial, fie inspectoratelor teritoriale de muncă, iar ulterior, dacă se impunea, să revină la instituția Avocatul Poporului în condițiile Legii nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Prin petițiile soluționate fără deschidere de dosar, întrucât nu au fost îndeplinite condițiile Legii nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în domeniul relațiilor de muncă au fost sesizate următoarele probleme:

- contestarea unor decizii de concediere și obligarea angajatorului la plata unor despăgubiri egale cu salariile indexate, majorate și reactualizate și cu celelalte drepturi de care ar fi beneficiat salariatul și repunerea acestuia în situația anterioară emiterii actului de concediere;
- refuzul unor angajatori, societăți comerciale, de a achita angajaților drepturile salariale restante;
- neacordarea concediilor legale cuvenite;
- depășirea orelor legale de program, fără acordarea compensațiilor cuvenite de către angajatori;
- neplata de către unii angajatori a concediului medical;
- neacordarea concediului de studii;
- refuzul aprobării transferului unui militar în cadrul altei unități militare;
- refuzul unui angajator de a aproba redistribuirea angajatului pe un alt post disponibil întrucât acesta întâmpina probleme de sănătate care nu îi permiteau să fie încadrat în funcția de consultant vânzări;
- refuzul unor angajatori (societăți comerciale) de a elibera adeverințe din care să reiasă sporurile de care au beneficiat petiționarii în perioada în care au avut calitatea de angajați;
- tergiversarea Agenției Naționale de Administrare Fiscală de a dispune numirea în funcția publică de inspector antifraudă a unui petiționar, deși acesta a susținut și

promovat concursul pentru ocuparea respectivei funcții (petiționarul nu a dovedit cele susținute și nici nu a revenit la instituția Avocatul Poporului pentru a putea fi sprijinit în vederea clarificării situației create);

- refuzul unor unități școlare de a achita diferențele salariale pentru perioada 2008-2011 cadrelor didactice sau fostelor cadre care, dintr-o eroare a reprezentanților sindicatelor, nu au fost introduse pe listele înaintate instanțelor judecătorești;

- refuzul unor angajatori de a elibera adeverințe din care să reiasă grupele de muncă în care au fost încadrați salariații;

- perceperea de către unitățile spitalicești a unei taxe pentru participarea la concursurile pentru ocuparea posturilor vacante;

- nemulțumirea asistenților medicali generaliști și a lucrătorilor medico – sanitari din Centrele de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrice care nu beneficiază de creșterea salariilor cu 25% astfel cum beneficiază personalul medico-sanitar din sistemul sanitar de stat, potrivit O.U.G. nr. 35/2015 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 83/2014 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2015, precum și alte măsuri în domeniul cheltuielilor publice, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 152/1998 privind înființarea Agenției Naționale pentru Locuințe, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Referitor la sesizările petenților care au condus la efectuarea unor demersuri din partea instituției Avocatul Poporului la instituțiile publice sau regiile autonome reclamate, în vederea clarificării situațiilor expuse, menționăm următoarele probleme:

- nedecontarea cheltuielilor pentru naveta cadrelor didactice;

- tergiversarea acordării de către Ministerul Tineretului și Sportului a indemnizației de merit;

- refuzul unei instituții publice de a transforma un post de funcționar public cu studii medii în funcționar public cu studii superioare;

- detașarea cu o pretinsă încălcare a dispozițiilor legale în materie;

- tergiversarea Ministerului Justiției de a organiza un interviu pentru dobândirea calității de expert tehnic judiciar de către persoanele care au titlul de academician, profesor universitar sau conferențiar universitar, doctor docent ori doctor într-o anumită specializare;

Pentru a clarifica aspectele prezentate de petenți, instituția Avocatul Poporului a sesizat autoritățile administrației publice competente: Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice – Inspekția Muncii, Inspectoratele Teritoriale de Muncă, Agenția Națională a Funcționarilor Publici, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă Constanța, Corpul de control al Ministrului Educației și Cercetării Științifice, Ministerul Tineretului și Sportului, Primăria comunei Dornești, județul Suceava, Primăria municipiului Bacău, Școala Gimnazială “Liviu Rebreanu” București, Agenția Națională de Administrare Fiscală, Ministerul Sănătății, Ministerul Justiției, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, etc.

Astfel, pentru a veni în sprijinul petenților care sesizau posibile încălcări ale dreptului la muncă și protecția socială a muncii, în cadrul domeniului de activitate proprietate, muncă, protecție socială, impozite și taxe au fost efectuate demersuri în 44 de dosare la instituțiile publice reclamate.

De asemenea, Avocatul Poporului s-a **autosesizat** într-un caz apărut în presă și în care se prezenta situația disperată cu care se confruntau angajații unei autoserviri din

stațiunea Saturn, care susțineau ca erau neplătiți din luna mai și nevoiți să doarmă printre șobolani.

Ca și în anii precedenți, și în anul 2015 s-a observat faptul că instituțiile publice sesizate de instituția Avocatul Poporului au dat curs, în cele mai multe cazuri, favorabil sesizărilor petenților, dispunând măsurile legale care s-au impus.

În numeroase situații în care petenții pretindeau că autoritățile publice tergiversau sau chiar refuzau soluționarea petițiilor prin care aceștia sesizau încălcarea dreptului la muncă sau a drepturilor privind protecția socială a muncii, în urma intervenției instituției Avocatul Poporului s-a constatat că plângerile îndreptate împotriva respectivelor instituții publice nu au fost întemeiate.

Cu toate acestea, au existat și situații în care sesizările petenților au fost întemeiate iar instituțiile publice au dat curs adreselor instituției Avocatului Poporului. Putem menționa cu titlu de exemplu, situația Ministerului Justiției de a organiza interviul pentru dobândirea calității de expert tehnic judiciar de către persoanele care au titlul de academician, profesor universitar sau conferențiar universitar, doctor docent ori doctor într-o anumită specializare. Un asemenea interviu nu a mai fost organizat de către minister din anul 2013, astfel cum am fost informați de către Serviciul Profesii Juridice Conexe din cadrul Ministerului Justiției. Urmare a sesizării ministrului justiției am fost informați că s-a stabilit organizarea unui interviu pentru dobândirea calității de expert tehnic judiciar în perioada 22-26 iunie 2015, toate informațiile fiind aduse la cunoștință celor interesați prin publicare pe pagina de internet a Ministerului Justiției.

O altă problemă cu care a fost sesizată instituția Avocatul Poporului o reprezintă situația funcționarilor publici care au o diplomă de studii de nivel superior dobândită anterior încadrării lor într-o funcție publică inferioară și care solicită promovarea într-o clasă superioară celei în care sunt încadrați.

Potrivit punctului de vedere al Agenției Naționale a Funcționarilor Publici, dreptul de a promova în clasă este un drept de carieră conferit exclusiv funcționarilor publici, respectiv persoanelor care au fost numite în funcții publice, și care, ulterior dobândirii acestei calități, au absolvit o formă de învățământ superior de lungă durată, studii universitare de licență sau o formă de învățământ superior de scurtă durată.

Față de punctul de vedere al Agenției Naționale a Funcționarilor Publici, considerăm că interpretarea textului de lege referitor la promovarea în clasă (art. 68 alin. (1) din Legea nr. 188/1999 privind statutul funcționarilor publici, republicată, cu modificările și completările ulterioare) în acest sens, poate conduce la o posibilă situație discriminatorie între angajații pe posturi similare, care au dobândit o diplomă de studii superioare anterior angajării și cei care au dobândit o diplomă de studii superioare ulterior angajării, având în vedere faptul că promovarea prin transformarea postului se face prin examen sau concurs și nu direct. Astfel, competențele angajaților sunt verificate obiectiv prin acest examen.

FIȘA DE CAZ:

Dosar nr. 11061/2015 – A.M. ne-a sesizat în contextul dreptului persoanei vătămate de o autoritate publică și al dreptului la muncă și protecția socială a muncii, reglementate de art. 52 și art. 41 din Constituția României, republicată.

Petentul, care se află în corpul de rezervă al funcționarilor publici, a sesizat Agenția Națională a Funcționarilor Publici în data de 12 august 2015 și, respectiv, 20 august 2015, cu privire la unele nereguli privind organizarea de către Inspectoratul Teritorial de Muncă

Mehedinți a concursului pentru ocuparea postului vacant de inspector de muncă și a solicitat suspendarea concursului și emiterea ordinului de redistribuire.

Agenția Națională a Funcționarilor Publici i-a comunicat petentului că „nu există o normă legală care să permită emiterea de către Agenție a ordinelor de redistribuire” ca urmare a Deciziei nr. 351 din 7 mai 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2013 pentru modificarea Legii nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, publicată în Monitorul Oficial cu numărul 433 din data de 17 iunie 2015 prin care Curtea Constituțională a constatat că dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2013 pentru modificarea Legii nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici sunt neconstituționale.

Dar, prin Decizia nr. 447 din 29 octombrie 2013 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 91/2013 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, publicată în Monitorul Oficial cu numărul 674 din data de 1 noiembrie 2013, Curtea Constituțională a constatat că „prin intrarea în vigoare a ordonanței de urgență au fost abrogate o serie de acte normative ce reglementau domeniul insolvenței. În condițiile declarării ca neconstituțională a întregii ordonanțe de urgență, se impune reiterarea efectelor deciziei Curții Constituționale în urma admiterii unei excepții de neconstituționalitate.

Astfel, Curtea Constituțională reține că efectele deciziilor sale sunt consacrate expres prin prevederile art. 147 alin. (1) din Constituție, potrivit cărora: „dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, precum și cele din regulamente, constatate ca fiind neconstituționale, își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept”. De asemenea, potrivit dispozițiilor art. 147 alin. (4) din Legea fundamentală: „deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României. De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor”.

Curtea reține că, în acest caz, constatarea neconstituționalității prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 91/2013 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență nu are ca efect apariția unui vid legislativ, ci determină reîntrarea în fondul activ al legislației a actelor abrogate, după publicarea deciziei Curții Constituționale în Monitorul Oficial al României, Partea I (a se vedea, în același sens, și Decizia nr. 1.039 din 5 decembrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 61 din 29 ianuarie 2013)”.

Prin prisma acestor considerente, apreciem că Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor a rămas în vigoare în forma anterioară adoptării Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2013 și care prevedea obligativitatea redistribuirii funcționarilor publici cărora le-au încetat raporturile de serviciu din motive neimputabile lor.

Având în vedere nerespectarea de către Agenția Națională a Funcționarilor Publici a prevederilor art. 58 alin. (6)(5) din Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în vigoare în forma anterioară adoptării Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2013, potrivit cărora „în termen de 10 zile, Agenția Națională a Funcționarilor Publici verifică în baza de date privind evidența funcțiilor publice și a funcționarilor publici dacă există funcționari publici care îndeplinesc condițiile pentru a fi redistribuiți” și ținând cont de prevederile art. 58 alin. (2) din Legea nr. 188/1999, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care

stabilesc că: „concursul de recrutare pentru funcțiile publice vacante din autoritățile și instituțiile publice din administrația publică locală este organizat, în condițiile legii, astfel:

a) de către Agenția Națională a Funcționarilor Publici, pentru funcțiile publice de conducere din următoarele domenii: protecția copilului, evidența informatizată a persoanei, audit public intern, financiar - contabilitate, urbanism și arhitectură, resurse umane, integrare europeană, pentru secretarii unităților administrativ-teritoriale, precum și pentru funcțiile publice de execuție din domeniul auditului public intern;

b) de către autorități și instituții publice, pentru ocuparea funcțiilor publice vacante, altele decât cele prevăzute la lit. a).

(3) În situația prevăzută la alin. (2) lit. b), autoritățile și instituțiile publice din administrația publică locală au obligația de a informa Agenția Națională a Funcționarilor Publici înainte cu 10 zile de demararea procedurii de organizare și desfășurare a concursurilor. În situația în care Agenția Națională a Funcționarilor Publici constată că nu sunt îndeplinite condițiile legale privind organizarea și desfășurarea concursurilor dispune amânarea sau suspendarea organizării și desfășurării concursului”, în temeiul art. 59 alin. (2) din Constituția României, republicată, coroborat cu art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în data de 31 august 2015 am solicitat Agenției Naționale a Funcționarilor Publici să analizeze legalitatea organizării și desfășurării concursului din data de 7 septembrie 2015 și să dispună măsurile care se impun în vederea emiterii ordinului de redistribuire a petentului precum și informarea Avocatului Poporului cu privire la măsurile luate și rezultatul acestora.

Agenția Națională a Funcționarilor Publici ne-a comunicat că aplică dispozițiile textelor legale declarate neconstituționale în forma anterioară adoptării Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2013 de la data încetării efectelor juridice ale acesteia, respectiv de la scurgerea celor 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale, termen care s-a împlinit în data de 31 iulie 2015, ceea ce în opinia noastră este contrar considerentelor reținute de către Curtea Constituțională în Decizia nr. 447 din 29 octombrie 2013, deși Curtea Constituțională a subliniat constant în jurisprudența sa că forța obligatorie care însoțește actele jurisdicționale ale Curții - deci și deciziile - se atașează nu numai dispozitivului, ci și considerentelor pe care se sprijină aceasta (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 414 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 291 din 4 mai 2010, Decizia nr. 903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 584 din 17 august 2010, Decizia nr. 727 din 9 iulie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 477 din 12 iulie 2012).

Având în vedere cele comunicate de către A.N.F.P., în data de 16 decembrie 2015 a fost efectuată o **anchetă** la sediul instituției, pentru clarificarea situației create.

În urma anchetei efectuate, Agenția Națională a Funcționarilor Publici ne-a comunicat că își menține punctul de vedere exprimat anterior, în sensul că a aplicat dispozițiile textelor legale declarate neconstituționale în forma anterioară adoptării Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2013 de la data încetării efectelor juridice ale acesteia, respectiv de la scurgerea celor 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale, termen care s-a împlinit în data de 31 iulie 2015.

Având în vedere că potrivit art. 1 alin. (3) din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, cu modificările și completările ulterioare, „Avocatul Poporului, în urma controlului realizat, potrivit legii sale organice, dacă apreciază că ilegalitatea actului sau refuzul autorității administrative de a-și realiza atribuțiile legale nu poate fi înlăturat decât

prin justiție, poate sesiza instanța competentă de contencios administrativ de la domiciliul petentului. Petiționarul dobândește de drept calitatea de reclamant, urmând a fi citat în această calitate. Dacă petiționarul nu își însușește acțiunea formulată de Avocatul Poporului la primul termen de judecată, instanța de contencios administrativ anulează cererea”, Avocatul Poporului a aprobat repartizarea petiției către Biroul contencios administrativ și juridic din cadrul Serviciului contencios constituțional, recurs în interesul legii, contencios administrativ și juridic, analizează acte normative, relații externe și comunicare, în vederea analizării oportunității sesizării instanței de contencios administrativ.

Dosar 10208/2015 – sesizare din oficiu

În urma raportului Mediafax Monitorizare, instituția Avocatul Poporului a luat cunoștință despre situația disperată cu care se confruntă angajații unei autoserviri, S.C. Adras S.R.L., din stațiunea Saturn.

Astfel, potrivit unei anchete reporterntv.ro, 15 angajați ai unei autoserviri din stațiunea Saturn susțineau că erau neplătiți din luna mai și erau nevoiți să doarmă printre șobolani.

De asemenea, aceștia erau exploatați și ținuți nemâncați. Printre angajați se aflau și fete minore, care lucrau mai mult de 12 ore în loc de patru, conform reporterntv.ro.

Reprezentanții localului au susținut că oamenii nu își făceau treaba și erau leneși. Angajații au sesizat Inspectoratul Teritorial de Muncă.

Situația prezentată în raportul Mediafax Monitorizare a fost analizată de către instituția Avocatul Poporului în temeiul unei posibile încălcări a dreptului la muncă și protecția socială a muncii, interzicerea muncii forțate și protecția copiilor și a tinerilor, drepturi prevăzute de art. 41, art. 42 și art. 49 din Constituția României.

Având în vedere faptul că, angajații au sesizat Inspectoratul Teritorial de Muncă Constanța, pentru clarificarea situației cu care aceștia se confruntă Avocatul Poporului a dispus sesizarea I.T.M. Constanța.

Pentru soluționarea cu celeritate a situației create, s-a dispus, de asemenea, deplasarea la I.T.M. Constanța a reprezentanților instituției Avocatul Poporului, în data de 31 iulie 2015, pentru purtarea unor discuții clarificatoare cu reprezentanții inspectoratului de muncă.

Reprezentanții instituției Avocatului Poporului au fost informați că s-a efectuat un control inopinat la sediul respectivei societăți comerciale unde au fost găsiți doar patru angajați ce aveau contracte de muncă valabil încheiate, salariile erau achitate la zi, iar angajați minori nu au fost identificați.

Întrucât reprezentanții societății comerciale în cauză nu au putut prezenta anumite documente ale firmei susținând că acestea se află la sediul societății din București, I.T.M. Constanța a sesizat conducerea I.T.M. București.

Având în vedere cele menționate mai sus, precum și procesul – verbal încheiat în data de 31 iulie 2015 între reprezentanții instituției Avocatul Poporului și reprezentanții I.T.M. Constanța din care reiese că, în urma controlului efectuat petiția a fost redirecționată spre competență soluționare către I.T.M. București, am considerat oportun să sesizăm și această instituție.

Am fost informați de către I.T.M. București că, în urma controlului efectuat, pentru perioada aprilie – iunie 2015, în cadrul S.C. Adras S.R.L. s-a prestat muncă în zilele de repaus săptămânal iar angajatorul nu a făcut dovada respectării prevederilor art. 137 alin.

(3) din Legea nr. 53/2003, respectiv nu a acordat sporul la salariu stabilit prin contractul de muncă. Referitor la plata drepturilor salariale angajatorul a făcut dovada achitării acestora. De asemenea, din verificarea documentelor prezentate, nu a rezultat că în cadrul firmei se efectuează ore suplimentare și nici muncă pe timpul nopții.

Pentru neconcordanțele constatate, I.T.M. București a dispus măsuri cu termene ferme de realizare.

Dosarul nr. 13383/2015

În perioada august-septembrie 2015, instituția Avocatul Poporului a primit un număr de aproximativ 35 de proteste din partea Sindicatelor din cadrul Administrației Naționale Apele Române, afiliate la Federația Sindicatelor “APEHID”, prin care s-a protestat împotriva unor decizii ale AN “Apele Române” de suspendare unilaterală a drepturilor salariale prevăzute în contractul Colectiv de Muncă.

De asemenea, s-a protestat împotriva faptului că Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, în a cărui coordonare se află angajații Administrației Naționale Apele Române, nu a luat nicio măsură de rezolvare a problemelor semnalate de către federațiile sindicale încă din 5 februarie 2015.

Totodată, s-a protestat și împotriva Curții de Conturi care, după cum susțin reprezentanții sindicatelor, “în mod abuziv” a dispus măsuri de natură să deterioreze relațiile de muncă reglementate la nivelul AN “Apele Române” prin Contractul Colectiv de Muncă.

Pentru clarificarea situației prezentate de petenți, în data de 17 septembrie 2015 am sesizat Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor și Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice.

În urma demersurilor întreprinse, am fost informați de către Ministrul Delegat pentru Dialog Social că în data de 1 octombrie 2015 la sediul Departamentului pentru Dialog Social a avut loc o întâlnire având ca temă situația conflictuală înregistrată la nivelul Administrației Naționale Apele Române. Cu prilejul acestei întâlniri s-a constatat că la nivelul A.N. Apele Române, Contractul colectiv de muncă conține clauze nelegale. De asemenea, la finalul întâlnirii, reprezentanții APEHID și AQUAROM și conducerea A.N. Apele Române au stabilit reluarea discuțiilor pentru a găsi împreună soluții legale de punere în aplicare a Deciziei Curții de Conturi, dar și protejarea salariaților. Totodată, s-a stabilit demararea discuțiilor privind Regulamentul de echivalare a funcțiilor și a negocierii unui nou contract colectiv de muncă.

Având în vedere răspunsul primit, am considerat oportun să revenim la minister, în data de 5 noiembrie 2015, și să solicităm să ne informeze cu privire la rezultatul discuțiilor privind Regulamentul de echivalare a funcțiilor și a negocierii unui nou contract colectiv de muncă, precum și cu privire la soluțiile găsite pentru protejarea salariaților.

Până la momentul redactării prezentului raport nu am primit răspunsul solicitat.

Dosar nr. 1309/2015 – M.E. ne-a sesizat în contextul dreptului persoanei vătămate de o autoritate publică și al dreptului la muncă și protecția socială a muncii, reglementate de art. 52 și art. 41 din Constituția României, republicată.

Petentul a reclamat că nu poate dobândi calitatea de expert tehnic judiciar, deși îndeplinește condițiile prevăzute de art. 12 alin. (1) lit. c) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2000 privind organizarea activității de expertiză tehnică judiciară și extrajudiciară, cu

modificările și completările ulterioare, deoarece Ministerul Justiției refuză să organizeze interviul pentru dobândirea calității de expert tehnic judiciar.

Potrivit art. 12 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2000, cu modificările și completările ulterioare, „la cerere, poate dobândi calitatea de expert tehnic judiciar într-o anumită specialitate:

c) *persoana care are titlul de academician, profesor universitar sau conferențiar universitar, doctor docent ori doctor în specialitatea respectivă.*”.

Având în vedere aceste aspecte, am sesizat Ministerul Justiției și am solicitat să ia măsurile legale care se impun pentru soluționarea situației create și să ne informeze cu privire la data când va fi organizat interviul pentru dobândirea calității de expert tehnic judiciar.

Urmare a demersului întreprins, Serviciul Profesii Juridice Conexe din cadrul Ministerului Justiției, ne-a informat că Ordonanța Guvernului nr. 2/2000 privind organizarea activității de expertiză tehnică judiciară și extrajudiciară, aprobată prin Legea nr. 156/2002, cu modificările și completările ulterioare, nu prevede obligativitatea organizării examenelor/interviurilor pentru dobândirea calității de expert tehnic judiciar sau periodicitatea organizării acestora, ci doar posibilitatea Ministerului Justiției de a le organiza. De asemenea, ni s-a comunicat că Ministerul Justiției a organizat anual în perioada 2010 – 2013 interviuri pentru dobândirea calității de expert tehnic judiciar într-o specialitate, de către persoanele care au titlul de academician, profesor universitar sau conferențiar universitar, doctor docent ori doctor în specialitatea respectivă dar că până la momentul sesizării noastre nu a fost stabilită următoarea dată de organizare a examenului/interviului pentru dobândirea calității de expert tehnic judiciar/specialist.

Având în vedere acest răspuns, am sesizat ministrul justiției care ne-a informat că s-a stabilit organizarea unui interviu pentru dobândirea calității de expert tehnic judiciar de către persoanele care au titlul de academician, profesor universitar sau conferențiar universitar, doctor docent ori doctor într-o anumită specializare în perioada 22-26 iunie 2015, toate informațiile fiind aduse la cunoștință celor interesați prin publicare pe pagina de internet a Ministerului Justiției.

Dosar nr. 3731/2015 - M.D. ne-a sesizat în contextul dreptului persoanei vătămate de o autoritate publică și al dreptului la muncă și protecția socială a muncii, prevăzute de art. 41 și art. 52 din Constituția României, republicată.

Petenta a reclamat că prin Ordinul ministrului muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice și președintelui Institutului Național de Statistică nr. 123 din 27 februarie 2015 privind modificarea și completarea Clasificării ocupațiilor din România - nivel de ocupație (șase caractere), aprobată prin Ordinul ministrului muncii, familiei și protecției sociale și al președintelui Institutului Național de Statistică nr. 1.832/856/2011 a fost radiată ocupația de psiholog cod COR 263411 și, drept consecință, i-a fost desfăcut contractul de muncă.

Pentru clarificarea situației create, instituția Avocatul Poporului a sesizat Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice.

Urmare a demersului întreprins, Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice ne-a comunicat că prin Ordinul ministrului muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice și al președintelui Institutului Național de Statistică nr. 747 din 25 martie 2015 pentru modificarea anexei la Ordinul ministrului muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice și al președintelui Institutului

Național de Statistică nr. 123 din 27 februarie 2015 privind modificarea și completarea Clasificării ocupațiilor din România - nivel de ocupație (șase caractere), aprobată prin Ordinul ministrului muncii, familiei și protecției sociale și al președintelui Institutului Național de Statistică nr. 1.832/856/2011 a fost reintrodusă în COR ocupația psiholog în gupa de bază 2634 Psihologi, la codul COR 263411.

**Dispoziții legale considerate de către instituția Avocatul Poporului
ca fiind neclare și contradictorii:**

Cu ocazia prezentului raport anual de activitate a instituției Avocatul Poporului reiterăm susținerea că din interpretarea următoarele texte de lege:

- art. 268 alin. (1) lit. a) din Codul muncii, republicat: „Cererile în vederea soluționării unui conflict de muncă pot fi formulate: a) în termen de 30 de zile calendaristice de la data în care a fost comunicată decizia unilaterală a angajatorului referitoare la încheierea, executarea, modificarea, suspendarea sau încetarea contractului individual de muncă”;
- art. 211 lit. a) din Legea nr. 62/2011 privind dialogul social, republicată: „Cererile pot fi formulate de cei ale căror drepturi au fost încălcate după cum urmează: a) măsurile unilaterale de executare, modificare, suspendare sau încetare a contractului individual de muncă, inclusiv angajamentele de plată a unor sume de bani, pot fi contestate în termen de 45 de zile calendaristice de la data la care cel interesat a luat cunoștință de măsura dispusă”, **rezultă în mod evident două termene diferite de sesizare a instanței de judecată cu o cerere de chemare în judecată în vederea soluționării conflictelor de muncă.**

Menționăm că ambele acte normative au fost republicate: Codul muncii în Monitorul Oficial nr. 345 din data de 18 mai 2011, iar Legea nr. 62/2011 în Monitorul Oficial nr. 625 din data de 31 august 2012.

În fapt, problema ridicată cu privire la aceste norme ține de incidența aplicării într-o cauză concretă a unuia dintre cele două texte de lege care ar guverna contractul de muncă individual legal încheiat. Se pare că, din acest motiv, în practica judiciară modul de aplicare a normelor criticate a creat și continuă să creeze probleme instanțelor de judecată.

Facem aceste precizări în contextul în care cele două norme, atât art. 268 alin. (1) lit. a) din Codul muncii, republicat, cât și art. 211 lit. a) din Legea nr. 62/2011, republicată, sunt în vigoare întrucât nu a existat vreo normă de abrogare, ele rămânând încadrate în fondul activ al legislației.

Pe cale de consecință, considerăm, în continuare, că este necesar ca cele două texte de lege să fie corelate din punct de vedere legislativ.

**SECȚIUNEA a 3-a
PROTECȚIE SOCIALĂ**

În cadrul domeniului proprietate, muncă, protecție socială, impozite și taxe, în anul 2015, au fost analizate 25 de petiții în contextul unei posibile încălcări a dreptului la un nivel de trai decent prevăzut de art. 47 din Constituție (ca drept principal).

Menționăm că în cadrul acestui subdomeniu, au fost soluționate doar petițiile care au vizat posibile încălcări ale drepturilor la facilități sociale acordate persoanelor defavorizate, în ceea ce privește dreptul la o locuință socială.

Intervenția instituției Avocatul Poporului a fost necesară doar pentru o parte din petițiile înregistrate.

În domeniul protecției sociale au fost sesizate următoarele probleme:

- refuzul autorităților de a prelungi contractul de închiriere a spațiului cu destinație de locuință socială;

- alocarea unei locuințe sociale;

- solicitarea schimbării titularului contractului de închiriere a unei locuințe sociale;

- analizarea cu prioritate a dosarelor în vederea obținerii unei locuințe sociale;

- obținerea unui ajutor financiar din partea instituției Avocatul Poporului, în scopul achiziționării unei locuințe;

- neimplicarea autorităților locale în efectuarea unor lucrări de reabilitare a imobilelor deținute cu contract de închiriere;

- posibilitatea achiziționării locuinței deținute cu contract de închiriere, potrivit Legii locuinței nr. 114/1996;

- solicitarea unei locuințe de la Agenția Națională pentru Locuințe (A.N.L.).

În cazurile în care s-a impus intervenția instituției Avocatul Poporului, pentru clarificarea situațiilor prezentate de petenți, Avocatul Poporului a sesizat Primăria sectorului 5, București, Primăria municipiului Râmnicu-Sărat, Primăria sectorului 2, București, Casa de Asigurări de Sănătate a Municipiului București, Primăria municipiului Târgu-Jiu, județul Gorj, Agenția Națională pentru Locuințe.

Au fost însă și situații care nu au necesitat intervenția instituției Avocatul Poporului la alte instituții publice, problemele sesizate fiind clarificate fie prin formularea unor răspunsuri concise, fie prin invitarea petiționarilor la sediul instituției Avocatul Poporului și acordarea unor audiențe.

Menționăm cazul unui petent care ne aducea la cunoștință faptul că, în urma unei hotărâri judecătorești a fost evacuat din imobilul situat în municipiul București, sectorul 1, ca urmare a restituirii în natură a respectivului apartament către foștii proprietari, printr-o dispoziție a Primarului General al municipiului București.

De asemenea, acesta își exprima nemulțumirea față de Primăria sector 1, municipiul București, întrucât consideră că prin Hotărârea nr. 165/2013 privind aprobarea modificării Hotărârii Consiliului Local al Sectorului 1 nr. 120//2004 privind acordarea unor sume cu titlu de ajutor de urgență, ca măsură de prevenire și combatere a marginalizării sociale, cu modificările și completările ulterioare, se limitează la perioada de 4 ani ajutorul financiar prin plata chiriei pentru familiile evacuate din casele naționalizate.

Cu ocazia audienței acordate petiționarului a reieșit faptul că acesta nu cunoștea dispozițiile Hotărârii Consiliului Local al Sectorului 1 nr. 120/2004 și, în mod eronat, considera că ajutorul financiar se acorda familiilor evacuate din casele naționalizate “din 2 în 2 ani”.

De asemenea, petentul nu avea cunoștință nici despre faptul că prevederile art. 14 și art. 15 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 40/1999 privind protecția chiriașilor și stabilirea chiriei pentru spațiile cu destinația de locuințe, cu modificările și completările ulterioare, referitoare la reînnoirea contractului de închiriere, au fost abrogate de art. 230, lit. v) din capitolul X din Legea 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil.

Petentului i s-a adus la cunoștință faptul că, prin Hotărârea nr. 165/2013 privind aprobarea modificării Hotărârii Consiliului Local al Sectorului 1 nr. 120/2004 privind acordarea unor sume cu titlu de ajutor de urgență, ca măsură de prevenire și combatere a marginalizării sociale, cu modificările și completările ulterioare, nu se limitează perioada de acordare a ajutorului financiar la 4 ani, ci din contră, perioada este mărită de la doi ani la patru ani.

Urmare a audienței acordate, petentul a înțeles situația în care se afla și a adus mulțumiri pentru faptul că a fost primit în audiență și pentru că i s-au acordat explicațiile cerute, neavând alte solicitări.

FIȘA DE CAZ:

Dosar nr. 6941/2015 - A.B. a reclamat Primăria Sectorului 5 care, potrivit susținerilor acestuia, a refuzat să-i pună la dispoziție un spațiu locativ, motivând că nu există astfel de spații disponibile. Pe de altă parte, petentul ne-a informat că lucrează ca agent de pază la un bloc cu 20 de apartamente cu destinația de locuință socială, situat în str. Mânzului nr. 24, sector 1, acestea fiind libere, nealocate celor îndreptățiți.

În urma demersului întreprins de instituția Avocatul Poporului, Primăria Sectorului 5 ne-a informat că, petentul a depus cerere în vederea alocării unei locuințe sociale încă din anul 2003, motivând că imobilul în care locuia anterior a fost retrocedat foștilor proprietari, însă în anul 2010, când a completat dosarul cu documentația suplimentară solicitată, s-a constatat că nu mai îndeplinea condițiile prevăzute de Legea locuinței nr. 114/1996, întrucât în data de 27 februarie 2009 și-a schimbat domiciliul în sectorul 6. Ca urmare, acesta a fost îndrumat către Primăria Sectorului 6, pentru rezolvarea situației locative.

Cu privire la apartamentele din str. Mânzului nr. 24, Primăria Municipiului București, prin adresa nr. 16194 din 27 mai 2015 a comunicat Primăriei sectorului 5 structura acestora, Comisia de analiză și aprobare a cererilor cetățenilor urmând să dea curs solicitărilor.

Dosar nr. 2583/2015 – A.F. a solicitat Primăriei municipiului Râmnicu-Sărat prelungirea contractului de închiriere a unui spațiu cu destinație de locuință socială, precum și informații referitoare la posibilitatea achiziționării în rate a acesteia, însă fără niciun rezultat.

În urma sesizării autorității de către instituția Avocatul Poporului am fost informați că petentei i-a fost prelungit contractul de închiriere a locuinței sociale pentru o perioadă de 12 luni.

Totodată, autoritatea a menționat că locuințele sociale realizate potrivit Legii locuinței nr. 114/1996 nu pot fi vândute, astfel cum este prevăzut la art. 47 din această lege.

Dosar nr. 12792/2015 – F.E. ne-a sesizat în contextul dreptului de proprietate privată, garantat de art. 44 și al dreptului persoanei vătămate de o autoritate publică, reglementat de art. 52 din Constituția României, republicată.

Astfel, petentul a reclamat nerespectarea de către Agenția Națională pentru Locuințe a termenului de execuție a unei casei tip S1 din cartierul Henri Coandă – zona Voluntari, respectiv 15.06.2008.

Pentru clarificarea situației create am sesizat Agenția Națională pentru Locuințe care ne-a comunicat că a depus toate diligențele pe lângă părțile semnatare ale Convenției

nr. MM 1909/2004 în vederea îndeplinirii și realizării obligațiilor asumate, astfel încât locuințele finalizate să poată fi recepționate și predate beneficiarilor conform contractelor încheiate.

Totuși, termenul de execuție a casei tip S1 din cartierul Henri Coandă – zona Voluntari, 15.06.2008, **a fost depășit cu peste 8 ani**. Pentru acest motiv, în data de 23 decembrie 2015, am considerat necesar să revenim la A.N.L. și să solicităm să ne informeze cu privire la motivele acestei uriașe întârzieri și cu privire la părțile semnate ale Convenției nr. MM 1909/2004 care nu și-au respectat obligațiile asumate, precum și cu privire la măsurile luate în vederea remedierii acestei situații și rezultatul acestora.

Până la momentul redactării prezentului raport anual nu am primit informațiile solicitate.

Dosar nr. 5194/2015 – I.A. ne-a sesizat în temeiul unei posibile încălcări a art. 52 din Constituția României privind dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică.

Astfel, petentul ne sesizează faptul că lucrarea de reabilitare a blocului în care locuiește, situat în sectorul 5 din municipiul București, începută în anul 2010 nu a fost finalizată nici până la data sesizării instituției Avocatul Poporului. În fapt, acesta susține că nu au fost montate glafurile la ferestrele balcoanelor, nu au fost etanșate spațiile dintre tâmplăria PVC și zidărie, așa încât s-a infiltrat apa și a dus la apariția mușgaiului și deteriorarea zidurilor.

Pentru clarificarea situației prezentate, am sesizat Primăria Sectorului 5, municipiul București. Urmare acestui demers am primit informații referitoare la instalațiile din subsolul blocului care în anul 2009 nu prezentau defecte care să impună schimbarea acestora.

Așadar, având în vedere că solicitarea noastră se referea la montarea glafurilor și la crăpăturile care permit infiltrarea apei și deteriorarea tencuielii, iar autoritatea nu ne-a comunicat o posibilă modalitate de remediere, am sesizat din nou Primăria Sectorului 5, municipiul București.

Instituția sesizată ne-a informat că procesul verbal de recepție la terminarea lucrărilor nr. 21769 din 8 august 2013 a fost încheiat cu obiecții, în sensul că:

- nu au fost schimbate și izolate țevile de apă caldă și caldură din subsolul blocului;
- nu a fost schimbată ușa de acces din spatele blocului;
- nu au fost puse glafuri la balcoane;
- balcoanele de la ghenă de gunoi au fost placate cu polistiren și au fost lăsate

nefinisate, astfel că se infiltrează apa între pereți și placa de polistiren.

Având în vedere faptul că problema trenează din 2010, iar din răspunsul primit din partea primăriei a reieșit că singurul demers întreprins de autoritate a constat în notificarea constructorului, am sesizat din nou Primăria sectorului 5, municipiul București.

Urmare a revenirii, am fost informați că Primăria sectorului 5, București a primit confirmarea din partea Asociației de Proprietari a blocului în cauză că au fost demarate lucrările în vederea remedierii situației.

Mai mult, precizează că firma constructoare a fost notificată în vederea urgentării finalizării lucrărilor.

SECȚIUNEA a 4-a

IMPOZITE ȘI TAXE

În anul 2015, 180 de petiții au fost analizate în materia impozitelor și taxelor, în contextul dispozițiilor constituționale ale art. 31 privind dreptul la informație, art. 51 privind dreptul de petiționare, art. 52 privind dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică, art. 56 privind contribuțiile financiare și ale art. 139 privind impozitele, taxele și alte contribuții.

Prin petițiile înregistrate, au fost sesizate probleme referitoare la:

I. Impozite și taxe: nemulțumiri legate de deciziile privind impozitul pentru clădire, deciziile privind impozitul asupra mijlocului de transport, scutirea de la plata taxelor și impozitelor a persoanelor cu handicap, taxa pe valoare adăugată pentru veniturile din agricultură, taxa de habitat, taxa de salubritate, taxa radio – tv, lipsa timbrelor fiscale de 50 bani, 1 leu și 2 lei din oficiile poștale, obligativitatea plății taxei pentru serviciul public de radiodifuziune de către microîntreprinderile prevăzute de art. 112¹ din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare.

II. Contribuția pentru asigurări de sănătate: asigurarea medicală gratuită, calcularea contribuției pentru asigurări de sănătate, nemulțumirea legată de dispozițiile noului Cod Fiscal care prevăd obligarea persoanelor fizice fără venituri la plata contribuțiilor sociale de sănătate, transmiterea înștiințării, respectiv a somației de plată către contribuabili, cu privire la contribuția de asigurări sociale de sănătate datorată pentru venituri din chirii, dividende și dobânzi, după mai mulți ani de la obținerea veniturilor, la creanța principală fiind adăugate majorări de întârziere, deși anterior contribuabilii nu au primit nicio informare cu privire la debitele lor fiscale către Fondul Național Unic de Asigurări Sociale de Sănătate, decontarea dispozitivelor medicale. Somațiile de plată sunt urmate de măsuri de executare silită prin oprirea salariilor și pensiilor. Întrucât prevederile legale în vigoare reglementează în mod expres și limitativ modalitatea de contestare a deciziilor de impunere și a măsurilor de executare silită, petenții au fost îndrumați să formuleze contestație (cale administrativă), respectiv să se adreseze instanțelor judecătorești competente, după caz.

III. Timbrul de mediu pentru autovehicule: cuantumul, modalitatea de calcul a taxei de mediu și recuperarea acesteia, nemulțumirea legată de faptul că plata sumelor prevăzute prin hotărâri judecătorești având ca obiect restituirea taxei pe poluare pentru autovehicule și a taxei pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule, dobânzile calculate până la data plății integrale și cheltuielile de judecată, precum și alte sume stabilite de instanțele judecătorești, devenite executorii până la data de 31 decembrie 2015, se va realiza pe parcursul a 5 ani calendaristici, prin plata în fiecare an a 20% din valoarea acestora (*art. XV alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 8/2014 pentru modificarea și completarea unor acte normative și alte măsuri fiscal-bugetare*), **lipsa procedurii de efectuare a plății sumelor reprezentând taxa specială pentru autoturisme și autovehicule, taxa pe poluare pentru autovehicule sau taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule, precum și dobânzile calculate până la data plății integrale** (astfel cum prevede Ordonanța Guvernului nr. 40 din 26 august 2015 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 9/2013 privind timbrul de mediu pentru autovehicule).

Unele dintre petițiile formulate au făcut obiectul unor dosare. Pentru clarificarea aspectelor reclamate de petenți, instituția Avocatul Poporului a sesizat autoritățile administrației publice competente: administrațiile finanțelor publice locale, direcțiile locale de impozite și taxe, casele județene de asigurări de sănătate, Casa Națională de Asigurări de sănătate, Agenția Națională pentru Administrare Fiscală, Ministerul Finanțelor, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, etc.

FIȘE DE CAZ

Dosar nr. 19/2015 – A.N. ne-a sesizat faptul că, deși valoarea impozitului pentru clădire a fost plătită integral, până la data scadenței, au fost percepute penalizări pentru faptul că impozitul nu a fost plătit defalcat (separat rolul soțului de rolul soției).

Față de această situație, am sesizat Direcția Venituri Buget Local Sector 2 și Ministerul Finanțelor Publice.

Direcția Venituri Buget Local Sector 2 ne-a comunicat următoarele:

Prin contractul de construire, petenta împreună cu soțul său au dobândit imobilul în cauză, iar, ca urmare a dobândirii acestuia, a declarat bunul la organul fiscal, fiind deschis rol doar pe numele petentei. În data de 31.10.2014 soțul petentei, în baza declarației fiscale, a solicitat adăugarea ca proprietar în rolul fiscal al imobilului în cauză. Urmare a acestei solicitări, organul fiscal a deschis rol și pe numele soțului începând cu data dobândirii dreptului de proprietate, respectiv 30.01.1976. Astfel, a fost emisă decizia de impunere pentru impozit pe clădire și teren pentru perioada 2009 - 2014 și decizia privind obligațiile de plată accesorii, prin care s-au stabilit accesoriiile aferente perioadei 2009 - 2014. Întrucât au fost transmise mai multe adrese în acest sens direcției mai sus amintite, aceasta și-a menținut punctul de vedere în toate cele 3 răspunsuri transmise instituției Avocatul Poporului, în sensul că, se justifică stabilirea obligațiilor fiscale accesorii ca urmare a fragmentării rolului fiscal retroactiv.

Având în vedere cele de mai sus, ne-am adresat Ministerului Finanțelor Publice, atașând în copie răspunsul DVBL Sector 2. În urma acestui demers, prin răspunsul său, ministerul a precizat că art. 114 alin. (2⁵) din Codul de procedură fiscală prevede că plata impozitelor și taxelor locale se efectuează de către debitor distinct pe fiecare impozit, contribuție și alte sume datorate impozitului local. Pe de altă parte, alin. (2⁶) al aceluiași articol prevede posibilitatea plății impozitelor și taxelor și de către altă persoană decât debitorul. În consecință, în condițiile în care pe de o parte, impozitul a fost stabilit pentru imobilul deținut de ambii soți, iar pe de altă parte plata a fost efectuată de unul dintre soți, rezultând stingerea obligației fiscale pentru ambii soți, nu se justifică fragmentarea rolului fiscal retroactiv, întrucât obligațiile fiscale au fost stinse. Mai mult, s-a precizat în mod expres că, în situația în care organul fiscal apreciază că este necesară fragmentarea rolului fiscal pentru fragmentarea creanțelor fiscale, atunci trebuie obligatoriu să fragmenteze și plățile efectuate.

Totodată, din consultarea portalului instanțelor de judecată s-a constatat că soțul petentei s-a adresat instanței în vederea soluționării problemei legate de obligațiile fiscale accesorii rezultate ca urmare a fragmentării rolului fiscal, motiv pentru care petentei i-am adus la cunoștință prevederile art. 15 alin. (4) din Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora situațiile aflate pe rolul instanțelor judecătorești excedează competențelor instituției Avocatul Poporului.

Dosar nr. 1132/2015 – A.A. reclamă faptul că nu a primit răspuns în termenul legal la cererea transmisă Administrației Județene a Finanțelor Publice Constanța, prin care răspundea somației primite, precizând că amenda pe care a primit-o în anul 2013 a fost achitată la jumătate în termenul legal de 2 zile, iar amenda primită în anul 2008 s-a prescris, nefiind înștiințat în termenul legal de 5 ani.

În urma demersului efectuat, prin răspunsul pe care l-am primit din partea Administrației Județene a Finanțelor Publice Constanța am fost informați asupra soluționării în mod favorabil a situației debitelor petentului, în sensul îndreptării erorilor înregistrate.

Dosar nr. 1812/2015 – A.O. ne-a sesizat cu privire la faptul că Primăria Municipiului București, Administrația Fondului Imobiliar, Primăria sectorului 3, municipiul București și Direcția Generală Impozite și Taxe Locale Sector 3 nu au răspuns cererilor sale în termenul legal de 30 de zile și solicită ajutorul instituției Avocatul Poporului pentru obținerea răspunsurilor respective.

În urma demersurilor efectuate la autoritățile mai sus menționate, am primit următoarele răspunsuri:

- P.M.B. ne-a transmis că petițiile petentei au fost redirecționate către Administrația Fondului Imobiliar, respectiv Direcția Generală Impozite și Taxe Sector 3,
- A.F.I. ne-a comunicat că a răspuns petițiilor formulate de petentă, iar prin ultima petiție petenta a fost informată asupra prevederilor art. 10 din alin. (2) din Ordonanța Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, cu modificările și completările ulterioare, referitoare la clasarea petițiilor cu același obiect transmise după comunicarea răspunsului,
- D.G.I.T.L. Sector 3 ne-a informat asupra impozitării terenului pe care l-a deținut în baza unui contract de închiriere încheiat cu S.C. TITAN S.A. Cu privire la solicitarea de încetare a impunerii asupra terenului, ca urmare a neprelungirii contractului de închiriere, se arată că s-a solicitat confirmarea din partea administratorului terenului, care până la data semnării adresei nu transmisese un răspuns. Ulterior, am fost informați telefonic asupra primirii răspunsului S.C. TITAN AL S.A., iar neprelungirea contractului a fost confirmată. De asemenea, după efectuarea unui nou demers la D.G.I.T.L. Sector 3 în vederea soluționării situației, am fost informați că s-a procedat la încetarea din evidențele fiscale a taxei pe terenul în folosință. Încetarea s-a efectuat cu data de 25 aprilie 2014 și figurează în evidențele fiscale cu o suprasolvire în suma de 74 lei.

Dosar nr. 3037/2015 – M.M. arată că a sesizat Agenția Națională de Administrare Fiscală și Ministerul Finanțelor Publice cu privire la lipsa timbrelor fiscale de 50 bani, 1 leu și 2 lei din oficiile poștale, dar nu a primit răspuns în termenul legal de 30 de zile.

În urma demersurilor efectuate ca urmare a celor reclamate, am fost informați că Agenția Națională de Administrare Fiscală a transmis petentului adresa nr. 4637 din 29 aprilie 2015 prin care se arată că a început livrarea timbrelor fiscale în data de 10 aprilie 2015.

Dosar nr. 4213/2015 – A.M. și-a exprimat nemulțumirea față de soluționarea cererii sale privind decontarea unui dispozitiv medical. Astfel, petentul reclamă soluționarea cu foarte mare întârziere a solicitării sale (3 ani și 5 luni) și erorile din decizia emisă în acest sens. Decizia a fost emisă în baza unei cereri care nu îi aparține.

Pentru clarificarea situației, s-a efectuat o anchetă la sediul Casei de Asigurări de Sănătate a Municipiului București, la care a fost invitat și petentul.

În urma anchetei s-au constatat următoarele:

- în anul 2009, petentul a depus o cerere pentru procurarea unei lentile intraoculare pentru ochiul drept, soluționată prin decizia nr. 14424 din 28 decembrie 2010;
- în data de 12 mai 2011, petentul, prin cererea nr. 3143 a solicitat lentila intraoculară pentru ochiul stâng;
- prin adresa nr. 23684T din 5 august 2014, C.A.S.M.B. a informat petentul că cererea sa nu poate fi soluționată, întrucât sistemul nu permite înregistrarea unei noi cereri de către aceeași persoană în termen de 6 luni de la emiterea unei decizii, motiv pentru care petentul a fost invitat să depună o nouă cerere;
- întrucât petentul nu a dat curs acestei solicitări, C.A.S.M.B. a căutat o soluție pentru rezolvarea situației, reînregistrând din oficiu cererea cu nr. 4267A din 28 iunie 2011, în baza Referatului nr. 43334 din 8 octombrie 2014, ca urmare fiind emisă Decizia nr. 20189 din 15 octombrie 2014;
- petentul și-a exprimat nemulțumirea față de emiterea cu mare întârziere a acestei decizii (după 3 ani și 5 luni de la depunerea solicitării), iar pe de altă parte o apreciază ca falsă întrucât cererea în baza căreia a fost emisă are alt număr decât cea pe care a înregistrat-o personal.

Față de cele constatate, s-a solicitat C.A.S.M.B. transmiterea **situației tuturor cererilor înregistrate în perioada 12 mai 2011 – 15 octombrie 2014** (începând cu cererea nr. 3143 din 12 mai 2011) privind dispozitive medicale, cuprinzând: numărul și data de înregistrare a cererii de decontare a unui dispozitiv medical, respectiv numărul și data emiterii deciziei de admitere/respingere solicitării.

Din adresa de răspuns, se observă că cererile pentru dispozitive medicale nu au fost soluționate în ordinea înregistrării, **deciziile fiind emise după o perioadă variind între 1-2 zile** (deciziile nr. 20190 și nr. 20191 din 15 octombrie 2014 au fost emise pentru cereri înregistrate în data de 14 octombrie 2014, iar deciziile nr. 20175 și nr. 20188 din 15 octombrie 2014 - pentru cereri înregistrate în data de 13 octombrie 2014) **și aproape 6 ani** (cererea nr. 893 din 29 ianuarie 2009 a fost soluționată prin decizia nr. 25664 din 17 noiembrie 2014).

Spre exemplu, în data de 29 decembrie 2014 au fost emise 49 de decizii:

- 2 pentru cereri depuse în anul 2009,
- 1 pentru o cerere depusă în anul 2010,
- 3 pentru cereri depuse în anul 2011,
- 5 pentru cereri depuse în anul 2012,
- 38 pentru cereri din anul 2014, dintre care 16 înregistrate în decembrie 2014.

În urma demersurilor efectuate, a fost emisă Recomandarea nr. 14 din 8 octombrie 2015 adresată Președintelui Casei de Asigurări de Sănătate a Municipiului București, prin care s-a solicitat luarea următoarelor măsuri:

1. Respectarea termenului de cel mult 3 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii, în care C.A.S.M.B. să ia o hotărâre privind acceptarea sau respingerea cererii, iar respingerea cererii să se facă în acest termen, în scris și motivat, cu indicarea temeiului legal, în conformitate cu dispozițiile art. 3 alin. (1) din Anexa privind Modalitatea de prescriere, procurare și decontare a dispozitivelor medicale destinate recuperării unor deficiențe organice sau funcționale în ambulatoriu din

- Normele metodologice de aplicare a Contractului-cadru anual privind condițiile acordării asistenței medicale în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate;
2. Completarea normelor legale incidente (și anume prevederile art. 3 alin. (1) mai sus menționat) prin stabilirea unui termen clar și rezonabil în care solicitanții să fie informați asupra aprobării, respectiv respingerii cererii lor;
 3. Publicarea pe pagina de internet a instituției a fondului bugetar lunar aprobat cu destinația de decontare dispozitive medicale și a deconturilor efectuate;
 4. Publicarea pe pagina de internet a instituției a criteriilor de prioritate și a celor pentru soluționarea listelor de prioritate, potrivit art. 3 alin. (3) din anexa sus menționată;
 5. Întocmirea și publicarea pe pagina de internet a instituției a listelor de prioritate pentru asigurați, pe categorii de dispozitive medicale, conform art. 3 alin. (2) teza a doua din aceeași anexă;
 6. Întocmirea și publicarea listelor de așteptare cu ordinea de acordare și punctajul aferent fiecărei cereri, punctaj stabilit conform criteriilor de prioritate;
 7. Va dispune efectuarea unei cercetări interne la nivelul C.A.S.M.B. în scopul verificării respectării criteriilor de prioritate și a listelor de așteptare în soluționarea cererilor pentru decontarea dispozitivelor medicale din perioada 2011 - 2015, identificării cauzelor și persoanelor care se fac vinovate de rezolvarea unor cereri în termen nerezonabil în general, precum și în cazul particular din speța de față.
 8. Ca urmare a cercetării, se vor lua măsurile care se impun pentru prevenirea unor astfel de situații în viitor și sancționarea persoanelor vinovate.

Președintele – director general al C.A.S.M.B. și-a însușit recomandarea, răspunzând prin adresa nr. 62621/4 decembrie 2015, înregistrată la instituția Avocatul Poporului cu nr. 17456 din 15 decembrie 2015. Astfel, nota de informare pe care solicitantul o primește la depunerea cererii a fost modificată conform sugestiilor Avocatului Poporului, susținând că nu se poate răspunde în scris, individual, fiecărui solicitant, în termen de 3 de zile, din lipsa de personal. Se precizează că respingerea cererii se face în scris și motivat, cu indicarea temeiului legal, în termen de 30 de zile calendaristice. Din același motiv, listele de prioritate nu pot fi publicate conform punctajelor, acestea fiind publicate în ordinea cronologică a depunerii cererilor. Totodată, s-a arătat că, pe pagina de internet a instituției, sunt publicate fondul bugetar și criteriile de prioritate.

Cât privește cazurile expres menționate în Recomandarea nr. 14/2015, C.A.S.M.B. justifică soluționarea unor cereri după 2-6 ani, fie prin dispozițiile legale în vigoare care prevăd termene de 5 ani pentru înlocuirea unor dispozitive medicale, fie prin lipsa fondurilor. Situația celor 16 cereri înregistrate în luna decembrie 2014 și soluționate în aceeași lună a fost explicată prin aceea că acestea au reprezentat solicitări pentru închirierea concentratoarelor de oxigen, care reprezintă prioritatea nr. 1 pe lista criteriilor de prioritate.

Dosar nr. 8293/2015 – B.B a reclamat faptul că Primăria comunei Berevoești, județul Argeș a refuzat să-i elibereze un certificat de atestare fiscală pentru un teren pentru care are titlu de proprietate din anul 1997.

Față de cele sesizate ne-am adresat Primăriei comunei Berevoești, județul Argeș.

Primăria comunei Berevoești, județul Argeș, ne-a informat că la sediul instituției a fost depusă cererea de înscriere în registrul agricol și fiscal a aceluiași teren pe numele unei alte persoane, în baza unui contract de vânzare – cumpărare din anul 2008.

Având în vedere că, potrivit art. 2 alin. (1) din Titlul X al *Legii nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, cu modificările și completările ulterioare*, în vigoare la data încheierii actului numit contract de vânzare – cumpărare, respectiv, 7 martie 2008, „terenurile cu sau fără construcții, situate în intravilan și extravilan, indiferent de destinația sau de întinderea lor, pot fi înstrăinate și dobândite prin acte juridice între vii, încheiate în formă autentică, sub sancțiunea nulității absolute”, condiție care nu este îndeplinită în acest caz, am sesizat, din nou, Primăria comunei Berevoești, județul Argeș, precum și Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Argeș.

Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Argeș, ne-a informat că, potrivit art. 24 alin. (3) din *Legea nr. 7/1996 a cadastrului și a publicității imobiliare, republicată, cu modificările și completările ulterioare*, „dreptul de proprietate și celelalte drepturi reale asupra unui imobil se vor înscrie în cartea funciară pe baza înscrisului *autentic* notarial sau a certificatului de moștenitor, încheiate de un notar public în funcție în România, a hotărârii judecătorești rămasă definitivă și irevocabilă sau pe baza unui act emis de autoritățile administrative, în cazurile în care legea prevede aceasta, prin care s-au constituit ori transmis în mod valabil”.

Ca urmare a noului demers, Primăria comunei Berevoești, județul Argeș, ne-a informat că va elibera certificatul de atestare fiscală solicitat.

Ținând cont că, potrivit art. 112 alin. (4) din *Codul de procedură fiscală, republicat, cu modificările și completările ulterioare*, „certificatul de atestare fiscală se emite în termen de 5 zile lucrătoare de la data depunerii cererii și poate fi utilizat de persoana interesată pe o perioadă de până la 30 de zile de la data eliberării. În cazul persoanelor fizice, perioada în care poate fi utilizat este de până la 90 de zile de la data eliberării. Pe perioada de utilizare, certificatul poate fi prezentat de contribuabil, în original sau în copie legalizată, oricărui solicitant”, am sesizat, din nou, Primăria comunei Berevoești, județul Argeș.

Față de această revenire, primăria ne-a informat că petentei i s-a eliberat certificatul de atestare fiscală solicitat.

Dosar nr. 11179/2015 – I.I. s-a adresat instituției Avocatul Poporului fiind nemulțumită de faptul că nu este scutită de plata impozitelor și taxelor locale, în calitate de beneficiar al Decretului - *Lege nr. 118/1990 (soț supraviețuitor)*.

În urma demersurilor întreprinse, Direcția Fiscală Locală a municipiului Mediaș a răspuns sesizării Avocatului Poporului susținând că i-au fost acordate facilitățile prevăzute de art. 284 alin. (1) lit. b) din *Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare*, pentru cota de proprietate deținută până la dezbateră succesoră după decesul soțului.

Având în vedere că, prin răspunsul comunicat inițial petentei, primăria a menționat că petenta nu beneficiază de facilitățile fiscale respective, iar prin cel formulat la sesizarea instituției noastre că i-au fost acordate facilitățile respective pentru cota de proprietate care îi revine de drept până la dezbateră succesoră, ne-am adresat din nou Direcției Fiscale Locale a municipiului Mediaș, solicitând să ni se comunice documentele justificative care atestă acordarea facilităților fiscale către petentă.

Aceasta, prin răspunsul formulat, menționează că au fost acordate facilitățile prevăzute de *Codul fiscal*, pentru cota de proprietate deținută până la dezbateră succesoră după decesul soțului acesteia, fiind depusă anexată decizia de impunere în cauză.

Dosar nr. 16556/2015 – A.D. a reclamat că nu a fost stabilită procedura de efectuare a plății sumelor reprezentând taxa specială pentru autoturisme și autovehicule, taxa pe poluare pentru autovehicule sau taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule, precum și dobânzile calculate până la data plății integrale prin ordinul ministrului mediului, apelor și pădurilor și al președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală.

Potrivit art. 12 alin. (8) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 9/2013 privind timbrul de mediu pentru autovehicule, după cum a fost modificat și completat prin Ordonanța Guvernului nr. 40 din 26 august 2015 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 9/2013 privind timbrul de mediu pentru autovehicule, *„procedura de efectuare a plății sumelor reprezentând taxa specială pentru autoturisme și autovehicule, taxa pe poluare pentru autovehicule sau taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule, precum și dobânzile calculate până la data plății integrale va fi stabilită prin ordin al ministrului mediului, apelor și pădurilor și al președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală”*.

Având în vedere faptul că, până la data sesizării formulate de petent, nu a fost stabilită procedura în cauză, ne-am adresat ministrului Mediului, Apelor și Pădurilor și președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală, în acest sens.

A.N.A.F. a răspuns solicitării, informându-ne că proiectul de ordin comun a fost elaborat și semnat până la nivelul președintelui A.N.A.F., la data formulării răspunsului fiind în curs de avizare la Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor.

La data redactării prezentului raport, dosarul se află în lucru.

În anul 2015, ca *prevederi legale introduse, incidente subdomeniului impozite și taxe*, avem următoarele: *Ordonanța nr. 40 din 26 august 2015 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 9/2013 privind timbrul de mediu pentru autovehicule, Ordonanța nr. 44 din 14 octombrie 2015 privind acordarea unor facilități fiscale, modificarea Codului fiscal (Legea nr. 227 din 8 septembrie 2015 privind Codul fiscal) și a Codului de procedură fiscală (Legea nr. 207 din 20 iulie 2015 privind Codul de procedură fiscală), Legea nr. 209 din 20 iulie 2015 privind anularea unor obligații fiscale și Legea nr. 225 din 24 iulie 2015 privind anularea contribuției de asigurări sociale de sănătate pentru anumite categorii de persoane fizice.*

În materia timbrului de mediu, în anul 2015, a fost adoptată **Ordonanța Guvernului nr. 40/2015 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 9/2013 privind timbrul de mediu pentru autovehicule**. Aceasta modifică și completează ordonanța de urgență. Astfel, sunt introduse:

- obligația de plată a timbrului intervine o singură dată, cu ocazia transcrierii dreptului de proprietate asupra autovehiculului rulat în situația autovehiculelor pentru care s-a emis decizie de restituire a taxei speciale pentru autoturisme și autovehicule, taxei pe poluare pentru autovehicule sau taxei pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule,

- restituirea taxei pe poluare pentru autovehicule sau taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule se poate face prin solicitarea de restituirea acesteia prin cerere adresată direct de contribuabil organului fiscal competent.

Codul fiscal și Codul de procedură fiscală intră în vigoare la data de 1 ianuarie 2016 și au fost modificate prin *Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 50/2015 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal și a Legii nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală*, în sensul introducerii unor clarificări de natură tehnică pentru a avea reglementări clare, precise, previzibile și accesibile, în domeniul impozitului pe venit, contribuțiilor sociale obligatorii, impozitelor și taxelor locale, precum și în domeniul procedurilor fiscale.

În ceea ce privește **noul Cod fiscal**, incidență asupra drepturilor persoanelor fizice au prevederile referitoare la:

- cota de impozit pe dividende - se reduce la 5% începând cu data de 1 ianuarie 2016 (respectiv pentru dividendele distribuite începând cu această dată), în loc de 1 ianuarie 2017, cum era prevăzut anterior,
- cota redusă de TVA de 9% - se va aplica, începând cu data de 1 ianuarie 2016, și pentru livrarea apei potabile și a apei pentru irigații în agricultură,
- introducerea unor clarificări de natură tehnică în domeniul impozitului pe venit și contribuțiilor sociale obligatorii, precum și corelări ale prevederilor din Codul Fiscal cu privire la contribuțiile de asigurări sociale de sănătate, cu prevederile acordurilor de securitate socială la care România este parte,
- impozitul pe terenurile și clădirile neîngrijite.

De asemenea, O.U.G. nr. 50/2015 prevede **exceptarea de la plata contribuției de asigurări sociale de sănătate a persoanelor fizice** care dețin o asigurare pentru boală și maternitate pe teritoriul unui stat cu care România aplică un acord bilateral de securitate socială cu prevederi pentru asigurarea de boală și maternitate.

Totodată, ordonanța prelungește cu o lună, respectiv până la **31 martie 2016**, termenul pentru depunerea declarațiilor privind clădirile proprietatea persoanelor fizice sau juridice cu destinație nerezidențială sau mixtă, declarațiile privind mijloacele de transport radiate din circulație și justificările eliberate în anul 2015 privind scutirile sau reducerile de la plata impozitului pe clădiri, terenuri sau mijloace de transport, în cazul persoanelor îndreptățite.

Cele mai multe nemulțumiri exprimate în petițiile adresate instituției Avocatul Poporului în legătură cu acest cod vizează faptul că, potrivit art. 180 alin. (1), începând cu data de 1 ianuarie 2016, **persoanele fizice care nu realizează venituri datorează, lunar, contribuție de asigurări sociale de sănătate**.

Față de acest aspect, precizăm că, potrivit art. 296³² din **vechiul Cod fiscal**, persoanele care nu realizau venituri într-un an fiscal și nu se încadrau în categoriile de persoane care beneficiau de asigurarea de sănătate fără plata contribuției, **pentru a dobândi calitatea de asigurat**, aveau obligația plății contribuției individuale lunare de asigurări sociale de sănătate. De asemenea, prin art. 4 din *Legea nr. 209/2015 privind anularea unor obligații fiscale*, s-a anulat contribuția de asigurări sociale de sănătate, precum și obligațiile fiscale accesorii aferente acestora, datorată de **persoanele care nu realizează venituri** și pentru care baza lunară de calcul al contribuției de asigurări sociale de sănătate este salariul de bază minim brut pe țară, pentru perioadele fiscale cuprinse între 1 ianuarie 2012 – 30 iunie 2015. Ulterior acestei date, au fost aplicate în continuare prevederile art. 296³².

Conform prevederilor noului Cod fiscal, persoanele fără venit au obligația să depună la organul fiscal competent, **în termen de 15 zile de la data la care se încadrează în această categorie**, o declarație în vederea stabilirii obligațiilor de plată. **Persoanele fizice care nu au realizat venituri pe o perioadă mai mare de 6 luni și nu au efectuat plata**

contribuției lunare pentru această perioadă depun declarația la **data solicitării înregistrării** (art. 181, art. 182).

De menționat este și faptul că, potrivit art. 179 alin. (3) din noul cod, **baza anuală de calcul a contribuției nu poate fi mai mică decât valoarea a douăsprezece salarii de bază minime brute pe țară**, fără a se face vreo distincție legată de existența sau valoarea veniturilor.

În ceea ce privește *scoaterea din evidența fiscală* a persoanelor fizice care nu realizează venituri, potrivit art. 183 din cod, în cazul în care acestea încep să realizeze venituri sau se încadrează în categoriile de persoane exceptate de la plata contribuției ori cu plata contribuției suportată din alte surse vor depune la organul fiscal competent, în termen de 15 zile de la data la care a intervenit evenimentul, o **cerere de încetare a calității de persoană fizică fără venituri**, în vederea recalculării contribuției de asigurări sociale de sănătate.

Totodată, având în vedere situația dificilă a persoanelor care nu realizează venituri, menționăm că problema se află în atenția instituției Avocatul Poporului, care analizează posibilitatea întocmirii unui raport special privind dispozițiile noului Cod Fiscal referitoare la obligația de plată a contribuției sociale pentru asigurările de sănătate pentru persoanele fără venituri și cu venituri mici, precum și cele referitoare la impozitul pe terenurile și clădirile neîngrijite.

Prevederile **noului Cod de procedură fiscală** referitoare la persoanele fizice au vizat următoarele:

- verificarea fiscală prealabilă va fi efectuată de organul fiscal doar în condițiile notificării persoanei fizice pentru care organul fiscal solicită informații, pentru armonizare cu prevederile Directivei nr. 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal, astfel cum s-a pronunțat Curtea de Justiție a Uniunii Europene în recenta cauză C - 201/14 Bara și alții,
- au fost completate prevederile referitoare la aplicarea eșalonărilor la plată în situația în care contribuabilul care beneficiază de eșalonare fuzionează cu un alt contribuabil care nu beneficiază de eșalonare,
- s-au modificat unele reguli privind competența de soluționare a contestațiilor, precum și în domeniul executărilor silite în cazuri speciale, în concordanță cu recente măsuri privind reorganizarea Direcției generale de administrare a marilor contribuabili și înființarea Direcției executări silite cazuri speciale din cadrul ANAF,
- s-a reglementat expres faptul că orice cauză de întrerupere sau de suspendare a termenului de prescripție se supune legii în vigoare la data la care a intervenit.

Ordonanța nr. 44/2015 privind acordarea unor facilități fiscale propune instituirea unei măsuri conjuncturale de acordare a unei facilități fiscale prin care se urmărește stimularea achitării voluntare de către contribuabili a obligațiilor de plată restante la buget, maximizarea încasărilor bugetare, stimularea mediului economic și, respectiv, diminuarea arieratelor bugetare, aspect de care beneficiază întreaga societate. Ordonanța vizează:

- penalitățile de întârziere, precum și o cotă de 54,2% din dobânzi, aferente obligațiilor de plată principale datorate bugetului general consolidat, restante la 30 septembrie 2015, inclusiv, și administrate de Agenția Națională de Administrare Fiscală,

- penalitățile de întârziere, precum și o cotă de 54,2% din dobânzi, aferente diferențelor de obligații de plată declarate suplimentar de contribuabili prin declarație rectificativă prin care se corectează obligațiile de plată principale cu scadențe anterioare datei de 30 septembrie 2015, inclusiv, administrate de organul fiscal central,

- penalitățile de întârziere, precum și o cotă de 54,2% din dobânzi, aferente obligațiilor de plată principale cu termene de plată până la 30 septembrie 2015, inclusiv, și stinse până la această dată, administrate de organul fiscal central,

- penalitățile de întârziere, precum și o cotă de 54,2% din dobânzi, aferente obligațiilor de plată principale administrate de organul fiscal central, cu termene de plată până la 30 septembrie 2015, inclusiv, și individualizate în decizii de impunere emise urmare unei inspecții fiscale în derulare la data intrării în vigoare a ordonanței de urgență,

- aceleași prevederi sunt aplicabile și pentru o cotă de 77,1% din majorările de întârziere datorate de contribuabili până la data intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 39/2010 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală, aprobată cu modificări prin Legea nr. 46/2011,

- în cazul obligațiilor de plată datorate bugetelor locale, prevederile acestei ordonanțe de urgență se aplică dacă consiliul local stabilește, prin hotărâre, aplicarea acestor prevederi. În acest caz, anularea vizează o cotă de până la 73,3% din majorările de întârziere, datorate ca urmare a neachitării la termen a obligațiilor de plată restante datorate bugetelor locale,

- prevederile ordonanțe de urgență mai sus menționate sunt aplicabile și în cazul obligațiilor de plată principale stabilite prin acte administrative emise de instituții sau autorități publice și care, potrivit legii, se transmit spre recuperare organului fiscal central.

Prin **Legea nr. 209/2015 privind anularea unor obligații fiscale** (denumită și „Legea amnistiei fiscale”), legiuitorul a dorit să înlăture anumite inechități apărute în aplicarea practică a Codului Fiscal din cauza ambiguităților legislative care au permis interpretări diferite și, de multe ori, abuzive.

Aceste situații se referă la:

- reconsiderarea/reîncadrării unor activități independente ca activități dependente în baza unor criterii ambigue ce au dat naștere interpretărilor abuzive;

- reclasificarea diurnelor de delegare/detașare în venituri salariale impozabile în cazul desfășurării activității de transport în străinătate;

- obligarea la plata unei contribuții de asigurări sociale de sănătate, calculată la nivelul salariului minim brut pe țară cu toate că veniturile realizate se situează sub acest nivel;

- problemele legate de aplicarea TVA în special în materia cesiunii drepturilor de autor.

Ca urmare a acestor reconsiderări/recalificări/reclasificări a unor venituri, prin care erau stabilite obligații suplimentare consistente către fisc, exista riscul unei avalanșe de litigii costisitoare atât pentru contribuabili, cât și pentru organele fiscale, dar și al unor falimente în serie.

Pentru a evita astfel de urmări, Legea nr. 209/2015 prevede anularea unor obligații fiscale generate de:

- reconsiderarea/reîncadrarea unei activități ca activitate dependentă,
- recalificarea sumelor reprezentând indemnizația primită pe perioada delegării și detașării de către angajații care și-au desfășurat activitatea pe teritoriul altei țări.

De asemenea, se anulează:

- diferențele de taxă pe valoarea adăugată aferentă veniturilor realizate din drepturi de proprietate intelectuală,
- contribuția de asigurări sociale de sănătate datorată de persoanele cu venituri mai mici decât salariul de bază minim brut pe țară.

Se anulează atât obligațiile principale, cât și cele accesorii, aferente perioadelor fiscale de **până la 1 iulie 2015 și neachitate** până la data intrării în vigoare a prezentei legi, respectiv 23 iulie 2015. Rezultă că dacă au fost achitate deja, acestea nu sunt anulate, deci nu se vor mai returna contribuabilului.

Pe de altă parte, **perioada pentru care se acordă „amnistia” fiscală este până la 1 iulie 2015. Așadar, începând cu această dată, ar fi trebuit să fie în vigoare reglementări noi** mai coerente care să le înlocuiască pe cele care au dat naștere interpretărilor diferite sau abuzive. În caz contrar, după expirarea perioadei de „amnistie”, inechitățile și abuzurile putând continua sub imperiul legii în vigoare.

Anularea obligațiilor fiscale prevăzute la art. 1 – art. 4 din Legea nr. 209/2015 se efectuează din oficiu de către organul fiscal competent, prin emiterea unei decizii de anulare a obligațiilor fiscale, care se comunică contribuabilului.

În cazul în care, anterior intrării în vigoare Legii nr. 209/2015, organul fiscal competent a emis, dar nu a comunicat decizia de impunere, acesta nu mai comunică decizia de impunere, iar obligațiile fiscale se scad din evidența analitică pe plătitor, pe bază de borderou de scădere.

De asemenea, *Legea nr. 225/2015 privind anularea contribuției de asigurări sociale de sănătate pentru anumite categorii de persoane fizice* lărgeste categoriile de persoane (cele defavorizate) care beneficiază de ”amnistie” în ce privește *contribuția de asigurări sociale de sănătate* datorată de anumite categorii de persoane fizice începând cu 1 ianuarie 2012 și până la data de 1 februarie 2015.

Drept urmare, Agenția Națională de Administrare Fiscală a emis un ordin ce stabilește procedurile aferente ambelor reglementări, respectiv ***Ordinul nr. 2202/2015 pentru aprobarea procedurilor de anulare a obligațiilor fiscale ce fac obiectul prevederilor Legii nr. 209/2015 privind anularea unor obligații fiscale și al Legii nr. 225/2015 privind anularea contribuției de asigurări sociale de sănătate pentru anumite categorii de persoane fizice.***

CAPITOLUL XI

DOMENIUL PRIVIND PREVENIREA TORTURII ȘI A ALTOR PEDEPSE ORI TRATAMENTE CU CRUZIME, INUMANE SAU DEGRADANTE ÎN LOCURILE DE DETENȚIE

Considerații generale

Privarea de libertate a unor persoane în baza deciziei unei autorități judiciare, administrative sau de altă natură, în locuri de detenție pe care nu le pot părăsi după voia lor, implică o serie de obligații/responsabilități pentru autoritățile publice în custodia cărora se află, una dintre acestea fiind de a nu fi supuse niciunei forme de tortură, tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.

Realitatea cotidiană nu a încetat să ne pună în fața unor abuzuri ale personalului din locurile de detenție, unele dintre acestea fiind circumscrise activității Mecanismului național de prevenire a torturii în locurile de detenție.

În acest context, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, aprobată prin Legea nr. 181/2015, **instituția Avocatul Poporului, prin Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, a fost desemnată ca singura structură națională care îndeplinește atribuțiile specifice de Mecanism național de prevenire a torturii în locurile de detenție**, în sensul Protocolului opțional, adoptat la New York la 18 decembrie 2002, la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984, ratificat prin Legea nr. 109/2009.

Rolul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție este acela de a monitoriza în mod regulat condițiile de detenție și tratamentul aplicat de către autoritățile publice care custodiază persoane private de libertate, care din diferite motive, fie sunt private de libertate ca urmare a săvârșirii unor fapte penale, fie sunt internate în spitale de psihiatrie sau în centre ale sistemului de sănătate sau ale sistemului de asistență socială, fie beneficiază de o formă de protecție pe teritoriul Statului Român.

Care a fost activitatea Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție în primul său an de activitate?

Întrebarea a fost adresată încă din primele luni de la înființare, dar și ulterior atribuirii de competențe instituției Avocatul Poporului în materia prevenirii torturii și a tratamentelor inumane sau degradante în locurile de detenție, ceea ce dovedește interesul deosebit pentru activitatea acestuia, dar și pentru aprecierea eficienței preluării Mecanismului național de prevenire a torturii în cadrul instituției.

Organizarea Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție și activitatea acestuia s-a desfășurat în pofida numărului insuficient de personal alocat Domeniului, spațiului impropriu birourilor alocate personalului Domeniului la nivel central și zonal, lipsei mijloacelor de transport necesare efectuării activității specifice, respectiv de efectuare de vizite anunțate sau inopinate în locurile de detenție.

► **Organizarea Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție**

Primele obiective ale activității Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție au vizat organizarea acestuia. Astfel, în condițiile în care principala activitate a domeniului, cea de monitorizare regulată a tratamentului aplicat persoanelor private de libertate se realizează prin vizite efectuate de echipe în structură tripartită (personal de specialitate juridică din cadrul instituției Avocatul Poporului, specialiști-medici, psihologi, asistenți sociali și reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale), primii pași au fost cei de natură a organiza structura domeniului prin delimitarea centrelor zonale, de a reglementa colaborarea cu asociațiile profesionale și organizațiile neguvernamentale, de a organiza concursurile pentru ocuparea posturilor alocate Domeniului. În acest sens:

● **au fost stabilite centrele zonale ale Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție și județele arondate acestora**

Potrivit art. 29⁴ alin. (1)-(3) din Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție este organizat **în structură centrală și structură teritorială**. Structura centrală cuprinde și Centrul zonal București, iar Structura teritorială este constituită din 3 centre zonale. Avocatul Poporului stabilește prin ordin locurile în care sunt amplasate centrele zonale și județele care intră în aria de competență a acestora, precum și criteriile de selectare a personalului din cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție. În acest sens:

● Avocatul Poporului a emis **Ordinul** prin care a fost aprobată **Structura Domeniului** privind prevenirea torturii în locurile de detenție, respectiv: **Structura centrală**, care cuprinde și Centrul zonal București (cu județele: Buzău, Călărași, Constanța, Dâmbovița, Ialomița, Ilfov, Giurgiu, Prahova, Teleorman și Tulcea) și **Structura teritorială** constituită din **3 Centre zonale**:

- **Centrul zonal Alba**, cu județele: Alba, Bihor, Bistrița-Năsăud, Brașov, Cluj, Covasna, Harghita, Hunedoara, Maramureș, Mureș, Sălaj, Satu-Mare și Sibiu;
- **Centrul zonal Bacău**, cu județele: Bacău, Botoșani, Brăila, Galați, Iași, Neamț, Suceava, Vaslui și Vrancea;
- **Centrul zonal Craiova**, cu județele: Arad, Argeș, Caraș-Severin, Dolj, Gorj, Mehedinți, Olt, Timiș și Vâlcea.

● Avocatul Poporului a emis **Ordinul privind criteriile de selectare a personalului** din cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

● **au fost organizate concursurile pentru angajarea personalului de specialitate juridică și a specialiștilor** (medici, psihologi, asistenți sociali).

Menționăm că, sub aspectul personalului și al bugetului alocat, potrivit art. II alin. (4) și (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014:

“Numărul de personal finanțat potrivit legii se suplimentează cu 8 posturi, dintre care: 1 adjunct al Avocatului Poporului, 4 angajați pentru Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție (...)

Asigurarea fondurilor necesare acestor modificări se va face cu data de 1 ianuarie 2015”.

Potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 48/2014, **aprobată prin Legea nr. 181 din 29 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României Partea I, nr. 6 din 6 ianuarie 2015, schema completă a personalului este:**

- în cadrul **structurii centrale** a Domeniului, inclusiv a Centrului zonal București, își desfășoară activitatea un număr de **11 angajați: 4 angajați personal de execuție de**

specialitate cu studii juridice, 3 specialiști - medici, psihologi, asistenți sociali, sociologi sau orice alte profesii necesare desfășurării activității specifice; **4 angajați personal financiar, salarizare, resurse umane și administrativ.**

- în cadrul celor **3 centre zonale** din structura teritorială a Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție își desfășoară activitatea un număr de **12 angajați**. Fiecare centru zonal are în componență: **un angajat personal de execuție de specialitate cu studii juridice, 2 specialiști** - medici, psihologi, asistenți sociali, sociologi sau orice alte profesii necesare desfășurării activității specifice; **un angajat - personal administrativ.**

Ca atare, la desfășurarea activității de prevenire a torturii atât la nivel central cât și teritorial participă:

- personal de execuție de specialitate cu studii juridice;
- specialiști, permanenți sau colaboratori externi (medici, psihologi, asistenți sociali, sociologi);
- reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale.

Activitatea Domeniului **a început la data de 1 ianuarie 2015, fiind desfășurată până la angajarea prin concurs a personalului de specialitate juridică, cu personal din cadrul celorlalte domenii de activitate ale instituției Avocatul Poporului. Până la data de 13 decembrie 2015, Domeniul a avut în componență 3, iar ulterior 2 juriști, iar în prezent schema de personal este completă, respectiv: Centrul zonal București 4 juriști, iar Centrele zonale Alba, Bacău, Craiova câte un jurist.**

Pentru selectarea prin concurs a personalului de specialitate cu studii juridice și a specialiștilor, angajați permanent au fost organizate o serie de concursuri (5 concursuri pentru personalul juridic și 8 concursuri pentru specialiști), **secretariatul acestora fiind asigurat numai de personalul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție.**

În prezent, au fost ocupate posturile de asistenți sociali pentru Centrele zonale București și Bacău. Urmează să fie din nou organizate concursurile pentru ocuparea posturilor de medici și psihologi, specialiști/angajați permanent.

Cât privește bugetul alocat Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție în anul 2015, acesta a fost de 1.868 mii lei. Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție nu are buget separat de bugetul instituției, fiind un departament al acestuia.

• **au fost organizate întâlniri cu asociațiile profesionale (Colegiul Medicilor din România, Colegiul Psihologilor din România, Colegiul Național al Asistenților Sociali) și au fost încheiate protocoale de colaborare cu acestea**

Potrivit art. 29⁵ alin. (1) și art. 29⁶ alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, pentru desfășurarea activităților Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție la nivelul structurii centrale și teritoriale sunt cooptați și **colaboratori externi de alte specialități** decât cei angajați permanent, **în baza unor contracte de prestări de servicii.** Colaboratorii externi sunt selectați de către Avocatul Poporului, pe baza propunerilor primite de la Colegiul Medicilor din România, Colegiul Psihologilor din România, Societatea Sociologilor din România, Colegiul Național al Asistenților Sociali sau de la alte asociații profesionale din care fac parte.

După mai multe întâlniri cu reprezentanții asociațiilor profesionale au fost încheiate Protocoale de colaborare cu: Colegiul Medicilor din România (Protocolul

nr. 3 din 12 februarie 2015), Colegiul Psihologilor din România (Protocolul nr. 1 din 6 februarie 2015), Colegiul Național al Asistenților Sociali (Protocolul nr. 2 din 11 februarie 2015), Asociația Română de Sociologie (Protocolul nr. 11 din 16 martie 2015).

Prin Protocoalele de colaborare au fost reglementate modul de selectare a specialiștilor (colaboratorilor externi și angajați permanent), atribuțiile acestora în desfășurarea activității Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție; răspunderea specialiștilor în cazul neîndeplinirii obligațiilor; modul de colaborare cu Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție; condițiile pentru evitarea conflictelor de interese și a situațiilor de incompatibilitate ale specialiștilor; răspunderea disciplinară; obligațiile Colegiilor și ale instituției Avocatul Poporului; plata colaboratorilor externi.

Colegiul Psihologilor din România, Colegiul Național al Asistenților Sociali din România și Colegiul Medicilor au făcut propuneri pentru colaboratorii externi, iar în urma selecției dosarelor au fost întocmite liste/evidențe cu colaboratori externi **(afișate pe site-ul instituției Avocatul Poporului), aprobate de Avocatul Poporului prin: Ordinul nr. 115 din 29 iulie 2015 (psihologi); Ordinul nr. 163 din 1 octombrie 2015 (asistenți sociali), Ordinul nr. 201 din 19 noiembrie 2015 (medici).**

Listele/evidențele colaboratorilor externi urmează a fi completate în vederea acoperirii tuturor județelor din țară.

Pentru plata colaboratorilor externi care participă la vizitele desfășurate de Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție a fost întocmit modelul de contract de prestări servicii, a fost emis **Ordinul nr. 144 din 9 septembrie 2015 al Avocatului Poporului privind componența Comisiei de recepție a serviciilor prestate** în baza prevederilor art. 29⁵ și art. 29⁶ din Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a fost întocmită o Procedură internă privind efectuarea vizitelor în cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

• Conform art. 29⁴ alin. (4) din Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, **„La desfășurarea activității de prevenire a torturii vor participa reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale active în domeniul protecției drepturilor omului, selectate pe baza activității, de către Avocatul Poporului”.**

Pentru colaborarea cu organizațiile neguvernamentale au fost organizate o serie de întâlniri, la care au participat inclusiv organizații neguvernamentale reprezentative, care ulterior fie au apreciat să nu se implice în activitatea Domeniului.

Au fost încheiate Protocoale de colaborare cu 22 de ONG-uri, respectiv:

La nivelul Centrului zonal București au fost încheiate Protocoale de colaborare cu 10 ONG-uri:

Asociația Română pentru Transparență; Grupul Român pentru Apărarea Drepturilor Omului (GRADO); Asociația Europeană pentru Drepturile Omului (AEPADO); Consiliul Național Român pentru Refugiați (CNRR); Federația Organizațiilor Neguvernamentale „Pentru Copil” (FONPC); Asociația ”Desenăm viitorul tău” (DVT); Asociația ANAIS; Societatea Română pentru Drepturile Omului (SRDO); Societatea Independentă Română a Drepturilor Omului (SIRDO); Asociația Sănătate Mintală pentru Calitatea Vieții.

La nivelul Centrelor zonale au fost încheiate Protocoale de colaborare cu 12 ONG-uri, respectiv:

Organizația Apărării Drepturilor Omului Filiala Dolj (OADO); Asociația Pro Democrația - Piatra Neamț; Asociația Romilor Creștini "Calea, Adevărul și Viața" Bacău; Liga Apărării Drepturilor Omului (LADO); SOS Copiii Gorjului; Asociația Pro Democrația Caracal; Organizația pentru Apărarea Drepturilor Omului-Timișoara; Asociația Pro Democrația Club Brăila; Organizația pentru Apărarea Drepturilor Omului (OADOR), Filiala Hunedoara; Organizația Neguvernamentală - Uniunea Democratică a Romilor Alba; Asociația Prodemia Club Botoșani; Liga Apărării Drepturilor Omului/Filiala Satu Mare.

Protocoalele de colaborare cu Organizațiile Neguvernamentale reglementează: colaborarea cu instituția Avocatul Poporului-Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție; obligațiile părților în cadrul colaborării pentru realizarea obiectivelor vizitelor; independența și imparțialitatea reprezentanților Organizațiilor Neguvernamentale; condițiile colaborării pentru evitarea stării de incompatibilitate; obligația păstrării confidențialității de către reprezentanții Organizațiilor Neguvernamentale și a protecției datelor cu caracter personal; condițiile încetării colaborării.

După un an de colaborare cu reprezentanții Organizațiilor Neguvernamentale, în condițiile în care participarea reprezentanților organizațiilor neguvernamentale este obligatorie pentru efectuarea vizitelor în locurile de detenție, subliniem că se impune modificarea Legii nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, astfel ca participarea acestora să fie susținută prin acoperirea cheltuielilor de masă, transport și cazare.

● Pentru întocmirea **Planului anual de vizite, reevaluarea locurilor de detenție și realizarea de evidențe**, au fost solicitate și au fost primite informații de la autoritățile publice care au în subordine locuri de detenție.

În urma informațiilor transmise de aceste autorități au fost identificate **1917 locuri de detenție**: **140** aflate în subordinea Ministerului Afacerilor Interne; **44** aflate în subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor; **9** aflate în subordinea Ministerului Sănătății; **1724** aflate în subordinea Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice.

● Potrivit art. 29⁷ alin. (4) din Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare,

„În vederea elaborării planului anual de vizitare sunt avute în vedere cel puțin următoarele criterii:

- a) tipurile locurilor de detenție existente;
- b) repartizarea geografică a locurilor de detenție;
- c) sesizările primite asupra existenței unei situații de tortură ori tratamentele cu cruzime, inumane sau degradante;
- d) vulnerabilitatea cunoscută a anumitor tipuri de locuri de detenție;
- e) rapoartele anterioare ale Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție și ale celorlalte domenii de activitate din cadrul instituției”.

În acest context, au fost solicitate celorlalte Domenii de activitate ale instituției Avocatul Poporului și birourilor teritoriale informații privind locurile de detenție vulnerabile, rezultate din sesizările privind acte de tortură ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.

A fost elaborat și ulterior a fost aprobat de către Avocatul Poporului **Planul anual de vizite.**

- **În data de 31 martie 2015, a avut loc la Palatul Parlamentului întâlnirea cu autoritățile publice care au în subordine locuri de detenție, asociațiile profesionale și organizațiile neguvernamentale** cu care Avocatul Poporului a încheiat Protocoale de colaborare, convenindu-se asupra principiilor generale privind vizitele în locurile de detenție.

- **Au fost transmise autorităților publice centrale care au în subordine locuri de detenție adrese de informare privind accesul reprezentanților instituției Avocatul Poporului în locurile de detenție, precum și copii ale Legii nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în vederea transmiterii și diseminării în locurile de detenție subordonate.**

Spre exemplu, în urma demersului mai sus menționat Administrația Națională a Penitenciarelor ne-a comunicat că:

- s-a transmis la adresa de email a unităților din sistemul penitenciar Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014 cu textele de interes pentru activitatea specifică locurilor de detenție. Cu acest prilej, s-a dispus punerea la dispoziția persoanelor private de libertate a acestui act normativ în limba română sau în limba pe care o înțeleg, imediat după primirea în locurile de detenție;

- s-a creat un nou link pe pagina de internet a ANP unde se vor descărca Rapoartele de vizită, precum și răspunsul motivat al instituției vizate;

- s-au publicat pe pagina de internet a unităților penitenciare Rapoartele de vizită și Recomandările formulate de către Avocatul Poporului;

- au fost încărcate documentele pe platforma electronică INFOCHIOȘC, la care au acces deținuții;

- pentru buna informare a deținuților, conținutul Programului de adaptare la condițiile privării de libertate a fost completat cu tema „Mecanismul național de prevenire a torturii în locurile de detenție” pentru care au fost elaborate și flyere.

► ***Atribuțiile Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție***

Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție **monitorizează în mod regulat tratamentul aplicat persoanelor aflate în locuri de detenție** în vederea consolidării protecției acestora împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante și a exercitării fără discriminare a drepturilor și libertăților fundamentale ale acestora, în principal prin: vizitarea anunțată sau inopinată, a locurilor de detenție, în scopul verificării condițiilor de detenție și a tratamentului aplicat persoanelor private de libertate; formularea de recomandări conducerilor locurilor de detenție vizitate în urma vizitelor efectuate; formularea de propuneri de modificare și completare privind legislația în domeniu sau observații privind inițiativele legislative existente în domeniu.

Potrivit art. 29² din Legea nr. 35/1997:

(1) prin loc de detenție se înțelege orice loc în care persoanele sunt private de libertate în baza unei decizii a unei autorități, la cererea acesteia sau cu acordul expres ori tacit al acesteia.

(2) privare de libertate înseamnă orice formă de detenție sau închisoare ori plasarea unei persoane într-un loc public sau privat de reținere pe care nu îl poate părăsi după voia sa, prin decizia oricărei autorități judiciare, administrative sau de altă natură.

(3) În sensul legii, sunt locuri de detenție sau, după caz, locuri în care instituția Avocatul Poporului își exercită atribuțiile privind prevenirea torturii următoarele:

a) penitenciarele, inclusiv penitenciarele-spital; **b)** centrele educative, centrele de detenție; **c)** centrele de reținere și arestare preventivă; **d)** serviciile de tip rezidențial pentru minorii care au săvârșit fapte penale și nu răspund penal; **e)** spitalele de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță, spitalele de psihiatrie; **f)** centrele de tranzit; **g)** centrele de cazare a străinilor luați în custodie publică, aflate în subordinea și administrarea Inspectoratului General pentru Imigrări; **h)** centrele speciale de primire și cazare a solicitanților de azil aflate în subordinea Inspectoratului General pentru Imigrări, având regimul juridic al zonei de tranzit; **i)** centrele în care se acordă servicii de asistență pentru consumatorii de droguri, în regim închis; **j)** orice alt loc care îndeplinește condițiile prevăzute la alin. (1) sau face parte din sistemul de sănătate sau sistemul de asistență socială.

Vizitele sunt desfășurate:

- **din oficiu**, pe baza unui plan anual de vizitare, propus de adjunctul Avocatului Poporului pentru Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, aprobat de Avocatul Poporului, ori

- **inopinat sau pe baza sesizării oricărei persoane sau a luării la cunoștință pe orice cale despre existența unei situații de tortură ori tratamente aplicate** cu cruzime, inumane sau degradante în cadrul unui loc de detenție.

Petițiile cu privire la actele de tortură, tratamentele cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție se soluționează, în funcție de problematica sesizată, de către Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție în colaborare cu celelalte structuri ale instituției Avocatul Poporului.

Echipele de vizitare au în componență cel puțin un medic, în funcție de specializarea necesară și un reprezentant al organizațiilor neguvernamentale.

Potrivit art. 17¹ alin. (2) din Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în scopul îndeplinirii atribuțiilor ce revin instituției Avocatul Poporului, administrația locurilor de detenție prevăzute la art. 29² este obligată să asigure accesul Avocatului Poporului, adjunctului de la Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, precum și al reprezentanților instituției, fără nicio restricție, în toate locurile de detenție supuse monitorizării, **pentru efectuarea vizitelor, anunțate sau inopinate, precum și a anchetelor dispuse în vederea soluționării petițiilor primite.**

Pentru desfășurarea vizitelor, **instituțiile vizitate au obligația de a pune la dispoziția echipei de vizită, în condițiile legii, înainte, în timpul sau după efectuarea vizitei, orice documente și informații care se află la dispoziția lor sau pe care le pot procura, solicitate de aceștia în scopul îndeplinirii atribuțiilor legale.** Conducerea locurilor de detenție vizitate este obligată să acorde asistență și să se întâlnească cu membrii echipei de vizitare, în vederea realizării scopului vizitei.

Pentru îndeplinirea atribuțiilor legale, **membrii echipei de vizită pot avea întrevederi în condiții de confidențialitate cu orice persoană privată de libertate în cadrul instituției vizitate.** Întrevederile au loc doar cu acordul persoanei private de libertate sau al reprezentantului legal al acestuia. Numele și datele personale ale persoanei intervievate nu pot fi făcute publice decât cu acordul scris prealabil al acestuia sau al reprezentantului legal. Membrii echipei de vizitare pot solicita întrevederi cu orice altă persoană despre care apreciază că poate furniza informații pertinente, cu acordul acesteia. Nici o persoană nu poate fi trasă la răspundere pentru informațiile comunicate membrilor echipei de vizitare.

La întrevvedere nu pot participa reprezentanți ai locului de detenție decât la solicitarea expresă a membrilor echipei de vizitare și doar în scopul protecției acestora. În acest caz, reprezentanții locului de detenție vor asigura numai supraveghere vizuală, cu respectarea confidențialității întrevvederii.

Constatările rezultate în urma vizitelor sunt cuprinse într-un **raport de vizită** care, în cazurile în care sunt sesizate neregularități, este însoțit de **recomandări motivate în vederea îmbunătățirii tratamentului și condițiilor persoanelor private de libertate și a prevenirii torturii și pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante**. Instituția vizitată are obligația de a transmite un răspuns motivat privind propunerile și recomandările cuprinse în raportul de vizită, cu indicarea punctului de vedere față de cele constatate, a termenului motivat în care vor fi luate măsuri pentru conformare cu conținutul acestora sau, dacă este cazul, a motivelor pentru care nu se pot conforma. În cazul în care instituția vizitată nu se conformează, Avocatul Poporului sau, după caz adjunctul Avocatului Poporului pentru Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție **va informa asupra acestui aspect autoritatea ierarhic superioară ori autoritatea administrației publice locale sau centrale care a emis autorizația de funcționare, în cazul locurilor de detenție private, și poate acționa potrivit prevederilor Legii și ale Regulamentului de organizare și funcționare a instituției Avocatul Poporului**.

În cazurile în care se constată o încălcare a drepturilor omului prin tortură ori tratamente aplicate cu cruzime, inumane sau degradante care produc un risc iminent de afectare a vieții sau sănătății unei persoane se elaborează un **raport preliminar de urgență**.

Avocatul Poporului are obligația de a sesiza de îndată organele judiciare atunci când, în exercitarea atribuțiilor sale, constată existența unor indicii privind săvârșirea unor fapte prevăzute de legea penală.

Recomandările Avocatului Poporului în Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție emise în cazul constatării unor neregularități au ca scop înlăturarea acestora, îmbunătățirea tratamentului și a condițiilor de detenție ale persoanelor private de libertate, prevenirea torturii și a pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante.

► **Activitatea domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție**

● **Rapoarte speciale, sesizări din oficiu, anchete, petiții și vizite**

● Avocatul Poporului **s-a sesizat din oficiu în legătură cu condițiile de detenție din penitenciarele din România** și a dispus efectuarea de anchete în întreg sistemul penitenciar din România și, în plus, a stabilit obținerea de informații referitoare la: condițiile de servire a mesei; programul de furnizare a apei și energiei electrice; calitatea apei; distribuirea materialelor igienico-sanitare; repartizarea deținuților în funcție de gradul de pericolozitate; existența uscătoriilor; numărul de decese și numărul persoanelor private de libertate care au recurs la forma de protest a refuzului de hrană din perioada 2014 până la data efectuării anchetelor; evenimentele în care au fost implicate persoanele private de libertate (spre exemplu, posibile cazuri de agresiuni fizice la care au fost supuși deținuții de către personalul penitenciarelor și modul de soluționare a acestora de către parchete; alte situații relevante).

Ulterior, în afara anchetelor efectuate în cele 44 de penitenciare, anchetele au fost extinse și la cele 50 de centre de reținere și arestare preventivă. **Raportul special privind condițiile de detenție și respectarea unor drepturi ale persoanelor private de libertate**

aflate în penitenciare sau în centre de reținere și arestare preventivă, elaborat de către Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, a fost înaintat celor două Camere ale Parlamentului și Primului-ministru.

Raportul special cuprinde: istoricul Rapoartelor speciale întocmite de instituția Avocatul Poporului; Cadrul legislativ (reglementări internaționale, legislația națională în domeniu, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului incidentă în domeniu); deficiențele constatate cu prilejul anchetelor și vizitelor efectuate sub următoarele aspecte: Gradul de ocupare în locurile de detenție și criteriile de separare a persoanelor private de libertate; Condițiile de cazare a persoanelor private de libertate în penitenciare și în centrele de reținere și arestare preventivă (condiții igienico-sanitare; lumină naturală și artificială; aerisire; produse igienico-sanitare; spații de depozitare a bunurilor; uscătorii; programul de furnizare a energiei electrice și a apei; curți de plimbare); Calitatea hranei și a apei, condițiile de servire a mesei în penitenciare și în centrele de reținere și arestare preventivă; Asistența medicală acordată persoanelor private de libertate în penitenciare și în centrele de reținere și arestare preventivă; prețurile produselor comercializate de operatorii economici din incinta locurilor de detenție și prețurile convorbirilor telefonice efectuate de persoanele private de libertate; Evenimente în care au fost implicate persoanele private de libertate în perioada 2014-2015 (decese și suicide, agresiuni fizice, proteste cu refuz de hrană, eventuale relații sexuale între persoanele private de libertate sau între persoane private de libertate și personalul locurilor de detenție); Condițiile de muncă ale personalului care își desfășoară activitatea în locurile de detenție); Propuneri pentru modificarea legislației în materie, precum și pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție; Concluzii și Propuneri. Măsuri legislative, administrative și financiare.

Lansarea publică a Raportului special a avut loc la Palatul Parlamentului, în data de 17 decembrie 2015.

- au fost înregistrate: **461 petiții**; 20 sesizări din oficiu, în legătură cu care au fost efectuate anchete sau vizite; au fost emise 5 Recomandări în urma anchetelor efectuate, adresate Penitenciarului Timișoara, Penitenciarului Botoșani, Penitenciarului Pelendava, Administrației Naționale a Penitenciarelor pentru Penitenciarul Iași și Administrației Naționale a Penitenciarelor pentru Penitenciarul Tichilești. De asemenea, în urma vizitelor efectuate în locurile de detenție, au fost transmise rapoarte de vizită cuprinzând recomandări pentru înlăturarea neregularităților, îmbunătățire tratamentului și condițiilor persoanelor private de libertate și a prevenirii torturii și pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante.

- au fost efectuate 36 de anchete în locuri de detenție.

- au fost efectuate 54 de vizite, din care:

► **penitenciare:** Penitenciar Rahova-Vizita pilot; Penitenciar Rahova; Penitenciar Craiova; Penitenciar Focșani; Penitenciar Jilava; Penitenciar Arad; Spital Penitenciar Târgu Ocna; Penitenciar Brăila; Penitenciar Dej; Penitenciar Târgu Mureș; Penitenciar Satu Mare; Penitenciar Drobeta Turnu Severin

► **centre de reținere și arestare preventivă:** Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 1 București; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 8 București-Secția de Poliție nr. 13; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă 10 București-Secția 19; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Arad; Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Dolj; Centrul de Reținere și Arestare Giurgiu

► **centre de recuperare neuropsihiatrică pentru adulți:** Centrul de Recuperare Neuropsihiatrică "Bălăceanca"; Spitalul de Psihiatrie "Eftimie Diamanescu"; Spitalul de

Psihiatrie și Măsuri de Siguranță "Grajduri" Iași; Centrul de Recuperare Neuropsihiatrică "Jibou"; Spitalul de Psihiatrie Zam

► **centre pentru persoane vârstnice:** Centrul pentru persoane vârstnice Bacău; Centrul pentru persoane vârstnice "Speranța" București; Centrul pentru persoane vârstnice "Lacu Sărat" Brăila; Centrul pentru persoane vârstnice "Sebeș"; Centrul pentru persoane vârstnice "Hunedoara"; Centrul de Bătrâni „Sacu” Caraș Severin; Cămin Persoane Vârstnice Timișoara

► **centre pentru solicitanți de azil:** Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru solicitanții de azil "Galați"; Centrul Regional pentru Solicitanți de Azil "București"; Centrul Regional de cazare și proceduri pentru solicitanții de azil Timișoara-Centrul de tranzit în regim de urgență Timișoara

► **centre pentru beneficiarii minori:** Centrul de plasament "C.A. Rosetti Iași" (2); Centrul Rezidențial de Recuperare a Tinerilor cu Afecțiuni Neuropsihice Băbeni, județul Vâlcea; Centrul „Domnița Bălașa”, București; Complex Servicii Sociale „Istru” București; Centrul de plasament Modulat-Complex Servicii "Romanița", Roman; Centrul Rezidențial „Pro-Familia” Bacău; Centrul de plasament pentru copilul preșcolar cu dizabilități "Prichindel" Craiova; Casele de tip familial „Sf. Mihail” Caracal; Centrul de Plasament modulat-Module „Panciu”; Centrul de tip rezidențial pentru copii cu dizabilități din Cluj Napoca; Centrul de primire în regim de urgență "Cireșarii" București; Centrul de Plasament pentru copii cu dizabilități "Prichindelul" Sibiu; Centrul Rezidențial pentru copii cu deficiențe neuropsihice "Casa Tereza" Târgu Mureș; Adăpostul pentru copiii străzii „Dănilă Prepeleac”; Centrul de Plasament pentru copii cu dizabilități „Orhideea” Arad ; Casa de tip familial "Amicii" Dolj (2); Centrul de primire în regim de urgență „Copii Străzii” Bistrița; Casa de tip Familial „Maria” -Satu Mare; Casa de tip familial Piticot-Complexul pentru servicii comunitare pentru copii cu handicap Zalău.

► *Alte activități*

- pe site-ul instituției Avocatul Poporului a fost creată o secțiune specială-MNP, în cadrul căreia se regăsesc informații privind: legislație națională și internațională, prezentarea generală a domeniului, structura, protocoale de colaborare etc.

- participarea în perioada 23-24 aprilie 2015, la Geneva – Elveția, la prezentarea Raportului privind aplicarea Convenției ONU împotriva torturii și a altor tratamente sau pedepse crude sau degradante, în cadrul celei de-a 54-a sesiuni a Comitetului pentru Prevenirea Torturii.

- participarea în data de 29 aprilie 2015, la Viena – Austria, la Conferința privind consolidarea urmăririi implementării recomandărilor MNP în UE, organizată de către Institutul Ludwig Boltzmann pentru Drepturile Omului și Centrul pentru Implementarea Drepturilor Omului al Universității din Bristol.

- participarea la data de 25 mai 2015, la Palatul Parlamentului, la întrevvedere cu domnul Andreas Gross, raportor al Comisiei pentru afaceri juridice și drepturile omului a APCE.

- participarea în data de 27 mai 2015, la Centrul de cazare al străinilor luați în custodie publică Otopeni, la masa rotundă cu tema Custodia publică, organizată de Asociația Serviciul Iezuiților pentru Refugiați din România și Inspectoratul General pentru Imigrări.

- participarea în perioada 17-19 iunie 2015, la Riga - Letonia, la Atelierul de lucru pentru Mecanismele Naționale de Prevenire - MNP, cu tema Implementarea unui mandat

preventiv, organizat de Institutul Internațional al Ombudsmanului – IOI, ca primul program adresat instituțiilor ombudsman care îndeplinesc și atribuții de mecanisme naționale de prevenire.

- corespondența cu doamna Mari Amos, reprezentanta SPT referitoare la soluționarea petițiilor de către Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

- participarea la cursul „Preventing torture and ill-treatment of female detainees through gender-sensitive monitoring” organizat sub auspiciile Universității Bristol, în perioada 10-13 august 2015, de către Penal Reform International în colaborare cu Association of the Prevention of Torture și sponsorizat de autoritățile guvernamentale daneze prin Convention against Torture Initiative 2014-2024;

- participarea la Conferința „Instituții Ombudsman/Instituții Naționale pentru Drepturile Omului - Provocări privind drepturile omului în criza refugiaților/migranților” organizată la Belgrad, în perioada 23-24 noiembrie 2015, de către Instituția Ombudsman din Republica Serbia.

- participarea la Atelierul de lucru, organizat de Grupul Român pentru Apărarea Drepturilor Omului (GRADO) în cadrul proiectului Prison Litigation Network, 18 noiembrie 2015.

- participarea la Conferința organizată de APADOR-CH, ANBCC și ActiveWatch „Rolul Avocatului Poporului în societatea Românească”- 15 decembrie 2015.

- corespondența cu Agentul Guvernamental pentru CEDO privind executarea unor hotărâri pronunțate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

- corespondența cu European Union Agency for Fundamental Right (FRA) referitoare la vizitele efectuate în locurile de detenție, respectiv centre rezidențiale pentru persoane cu dizabilități (minori și adulți).

- corespondența cu Ministerul Justiției pentru elaborarea răspunsurilor privind recomandările, comentariile și solicitările de informații cuprinse în raportul întocmit de Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratatelor sau Pedepselor Inumane sau degradante (CPT).

- participarea la dezbaterile organizate de Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale a Camerei Deputaților cu tema „Respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, a tratatelor internaționale privind drepturile omului în cazul persoanelor de cetățenie română și nu numai, aflate în orice formă de detenție pe teritoriul României”, 18 octombrie 2015.

Ca realizări ale Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție în anul 2015 reținem:

- după efectuarea vizitei la Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 1 București, site-ul „România TV” și Mediafax au difuzat știrea potrivit căreia în cursul lunii decembrie urmau a fi efectuate operațiuni de dezinsecție. „Acțiunea vine după ce mai multe reclamații ale celor reținuți, că celulele sunt pline de gândaci, dar și după ce Avocatul Poporului a atras atenția cu privire la respectarea normelor de igienă în arest”.

- urmare a vizitei efectuate la Centrul de îngrijire a copiilor Romanița, „Ziarul de Roman” a publicat informația potrivit căreia „Autoritățile județene vor să investească în construcția unui lift la Centrul de îngrijire a copiilor Romanița din Roman. Decizia vine ca urmare a unei Recomandări făcute de Avocatul Poporului, iar primii bani au fost alocați în ședința extraordinară a Consiliului Județean, care a avut loc miercuri-11 noiembrie 2015”.

- în anul 2014, *Avocatul Poporului* s-a sesizat din oficiu, a efectuat o anchetă și a emis o *Recomandare Administrației Naționale a Penitenciarelor* urmare a unor articole de presă în care au fost prezentate condițiile de detenție și faptele care se petrec în *Penitenciarul Târgu Jiu*, respectiv: supraaglomerarea (cazarea unui număr de 30 de deținuți într-o cameră, care dorm câte trei în două paturi), astfel că în penitenciar au loc frecvent „orgii sexuale”. De asemenea, în articol era ridicată problema deținerii de către persoanele condamnate a telefoanelor mobile și accesul la internet, contrar reglementărilor interne.

Cotidianul „Gorjeanul” a publicat în data de 17 septembrie 2015 articolul intitulat „*Penitenciarul Târgu Jiu, sub monitorizarea ANP după scandalul „sex după gratii”*”. Potrivit articolului menționat, *Penitenciarul Târgu Jiu* a fost pus pentru întregul an 2015 sub monitorizarea ANP, aici urmând să se desfășoare un alt control tematic pe linia siguranței deținerii și regim penitenciar, a intervenției psiho-sociale și a managementului unității. „Măsurile în cauză au fost luate după ce *Avocatul Poporului* s-a sesizat și a desfășurat o anchetă proprie în *Penitenciarul Târgu Jiu*, concluziile trase fiind similare cu cele subliniate de jurnaliștii care au relatat problemele din închisoarea municipală”.

De asemenea, menționăm următoarele măsuri dispuse de autoritățile publice ca urmare a vizitelor și anchetelor efectuate de către Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție în anul 2015:

- la nivelul *Penitenciarului Timișoara* a fost stabilită o *Comisie de evaluare a riscului pe care îl prezintă deținuții internați în spitalele din rețeaua Ministerului Sănătății*. Din această Comisie face parte medicul unității, care face mențiuni cu privire la existența/inexistența contraindicațiilor medicale în ceea ce privește aplicarea mijloacelor de imobilizare. Astfel, cu ocazia internării deținutului pentru care instituția *Avocatul Poporului* a întrepris demersuri, **Comisia a stabilit că acestuia îi vor fi aplicate mijloace de imobilizare (curele de imobilizare din piele) doar pe timpul cât agentul planificat să execute serviciul de pază și supraveghere merge la toaletă pentru a-și satisface necesitățile fiziologice.**

Această măsură de siguranță a fost luată de către administrația *Penitenciarului Timișoara* pentru a preveni evadarea deținutului sau alte incidente, având în vedere că în timpul cât agentul lipsește, deținutul este nesupravegheat. **În restul timpului, deținutului nu-i sunt aplicate mijloace de imobilizare sau constrângere.**

În plus, pe parcursul internării deținuților în spitalele din rețeaua Ministerului Sănătății se va solicita opina/recomandarea medicului curant din spital cu privire la existența unor contraindicații medicale privind imobilizarea.

- în *Penitenciarul Botoșani*: ● pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție, **bugetul unității a fost suplimentat** după cum urmează: reparații curente cu suma de 150.000 lei; lenjerie și accesorii de pat cu suma de 50.677 lei; alte obiecte de inventar cu suma de 35.422 lei. **Sumele repartizate au fost utilizate pentru efectuarea de lucrări de reparații curente** care au constat în lucrări de hidroizolație în grupurile sanitare, reparații pardoseli (gresie, faianță), reparații instalații sanitare și electrice, reparații la tâmplărie din lemn, înlocuit obiecte sanitare (vas WC, lavoar), înlocuit toate ușile de la grupurile sanitare cu tâmplărie din aluminiu, înlocuit rafturile din cherestea rășinoasă la camerele de alimente, igienizare/zugrăveli la pereți și tavane, turnat șape. Aceste lucrări de reparații curente au fost efectuate la toate cele patru camere din cadrul Secției E7. ●Cu prilejul finalizării lucrărilor s-a procedat și la înlocuire cazarmamentului uzat: perne, saltele,

cearșafuri. ● pentru remedierea deficienței constatate în legătură cu activitatea de îmbăiere a deținuților cazați în cadrul Secției E7, până la identificarea unui spațiu adecvat la nivelul secției, care să poată fi amenajat corespunzător, **s-a urmărit creșterea confortului deținuților înaintea revenirii în cadrul secției, după îmbăiere.** În acest sens, s-a procedat la achiziționarea, în luna decembrie 2015, a unui tun cu aer cald care urma a fi montat luna în curs în vestiarul sălii de îmbăiere din cadrul Secției E1. De asemenea, au fost reparate/înlocuite anumite componente la instalațiile sanitare din cadrul sălii de îmbăiere. ● având în vedere lipsa unui spațiu care să fie amenajat ca sală de mese, în vederea îmbunătățirii condițiilor de servire a mesei, **unitatea a identificat ca soluție confecționarea la atelierul de producție bugetară a unor mese pliante raportat la efectivul de deținuți existent/cazat.** ● pentru anul 2015 s-a reușit încheierea, din fonduri, a unui contract de prestări servicii cu un medic dentist care a rezolvat problemele stomatologice ivite și un contract cu un medic de familie pentru consultații de medicină generală. Se afla în derulare concursul de ocupare a unui post de medic specialist. ● Deși, în luna ianuarie 2015, unitatea a primit fonduri insuficiente, **acestea s-au suplimentat în data de 18.08.2015 cu suma de 20.000 lei și în data de 9.11.2015 cu suma de 11.000 lei, așa încât nu a fost afectată asistența medicală acordată deținuților.** Pentru anul 2016, Penitenciarul Botoșani are aprobat un buget de 108.000 lei pentru asigurarea medicamentelor pentru deținuți, față de 96.700 lei cât a fost aprobat în anul 2015. Penitenciarul Botoșani a achiziționat, din fonduri proprii, un număr de 94 saltele. Săptămânal, se distribuie soluție pentru efectuarea dezinsecției (cloramină) pe secțiile de deținere. În data de 19 noiembrie 2015, în unitate s-a efectuat deratizare generală.

- *Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 1 București* a prezentat la un consult de specialitate într-o unitate sanitară civilă o persoană privată de libertate, ulterior vizitei efectuate de reprezentanții Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție. De menționat, că după vizita efectuată, instanța de judecată competentă a dispus înlocuirea măsurii arestului preventiv cu măsura arestului la domiciliu a persoanei private de libertate. Prin urmare, recomandarea Avocatului Poporului privind prezentarea de urgență a persoanei la o unitate medicală a fost pe deplin justificată. În plus, potrivit răspunsului Inspectoratului General al Poliției Române în procesul de elaborare a Regulamentului privind organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă, precum și a măsurilor necesare pentru siguranța acestora, ce urmează a fi aprobat prin ordin al Ministrului Afacerilor Interne, **vor fi avute în vedere și aspectele privind stabilirea unui cadru adecvat desfășurării activității la nivelul centrelor de reținere și arestare preventivă, respectarea drepturilor persoanelor private de libertate aflate în aceste centre și remedierea anumitor chestiuni insuficient reglementate.**

- *la Penitenciarul Focșani:* ● au fost înaintate către Administrația Națională a Penitenciarelor solicitări pentru transferarea a 117 deținuți la alte penitenciare ca urmare a supraaglomerării. De asemenea, s-a procedat la analizarea în vederea întocmirii până la data de 31.12.2015 a Notei de fundamentare pentru schimbarea destinației unei clădiri în spațiu pentru cazarea deținuților cu regim deschis; ● până la sfârșitul anului 2015, urmau a fi achiziționate un număr de 31 buc. saltele din burete ignifugat. În funcție de bugetul aprobat pentru anii următori 2016-2017 la alin. Bug. 20.05.03 – lenjerie și accesorii de pat, se va putea achiziționa necesarul de saltele pentru a le înlocui pe cele cu grad avansat de uzură care îndeplinesc condițiile pentru casare; ● au fost luate toate

măsurile necesare, astfel că în luna septembrie s-au refăcut pavimentele din beton în cele 4 curți de plimbare și s-au confecționat bănci suplimentare pentru toate curțile. În curtea de plimbare F1 au fost montate 2 bănci cu lungimea de 2 metri și o bancă cu lungimea de 3 metri; • comisia constituită conform Deciziei nr. 105 din 03.06.2015 a procedat la recepționarea acțiunilor de dezinsecție la camera de deținere E 4.38, a acțiunilor de dezinsecție la camera de deținere L 1.1.1, la recepționarea acțiunilor de dezinsecție la camera de deținere L 1.1.2; •defecțiunile au fost remediate în zilele imediat următoare. Ulterior au mai fost efectuate reparații și în datele de 21.07.2015, 31.07.2015 și 07.08.2015. În prezent, grupul sanitar din această cameră funcționează la parametri nominali; • a fost constituită echipa multidisciplinară care are în componență specialiști din sectoarele siguranța deținerii și regim penitenciar, reintegrare socială, medical, prevenirea criminalității și terorismului și un secretar, care au identificat și monitorizat persoane private de libertate cu un comportament agresiv (autoagresiv, heteroagresiv), au stabilit măsurile necesare pentru sprijinirea acestora și au urmărit aplicarea măsurilor respective, folosind instrumentele de lucru elaborate (registru de procese verbale, tabele cu persoanele private de libertate monitorizate, fișe de monitorizare a persoanelor private de libertate cu un comportament agresiv).

- *la Penitenciarul Craiova:* •monitorizarea permanentă a efectivului de persoane custodiate; dezinstalarea de paturi din camere; •ridicarea din cameră a obiectelor care ocupă artificial spațiul util al camerei; •efectuarea periodică de analize în Comisia de individualizare a regimurilor de executare, în scopul formulării unor propuneri de transferare a deținuților care au domiciliul în alte județe arondate altor penitenciare; •în ceea ce privește ocuparea posturilor vacante, începând cu 27.10.2015, a fost repartizat un medic absolvent al Institutului Medico-Militar București; •în prezent se desfășoară procedura de încadrare a unui asistent medical generalist și de asemenea, s-a solicitat achiziționarea de servicii de asistent medical generalist, 3 posturi, prin Penitenciarul Spital Colibași, cu contract, remunerați din banii obținuți de la Casa OPSNAJ pe servicii raportate lunar; •în semestrul II al anului 2015 au fost achiziționate un număr de 700 de pături, fiind deja distribuite 260 bucăți și au fost primite prin transfer fără plată un număr de 200 de saltele pentru înlocuirea celor uzate; •au fost montate suplimentar corpuri de iluminat acolo unde situația a impus-o (camera 18-E3 - 4 corpuri fluorescente, camera 111-E7 – 2 corpuri fluorescente); • referitor la programul de îmbăiere, începând cu 16.11.2015, a fost modificat programul de îmbăiere, asigurându-se 2 ore/zi pentru tot efectivul de deținuți; • suplimentarea numărului de dușuri și grupuri sanitare în camerele cu număr mare de deținuți este analizată în prezent, dar din punct de vedere constructiv în majoritatea situațiilor nu există această posibilitate; • există în anumite spații (exemplu camera 18 E3) compartimentări pentru cabinele de duș fără uși, pentru care se vor monta perdele PVC de protecție la panourile despărțitoare pentru asigurarea intimității deținuților; • în anul 2015 au fost efectuate 10 acțiuni DDD în toate spațiile din penitenciar și secția exterioară (ultima acțiune de dezinsecție și deratizare a fost demarată la începutul lunii decembrie 2015 și vizează toate spațiile de detenție); •pentru transportul în bune condiții al deținuților, penitenciarul a achiziționat în luna noiembrie 2015 o autospecială transport deținuți cu 16 locuri, din veniturile proprii realizate de instituție.

- *la Penitenciarul Rahova:* • începând cu luna mai 2015, în zilele de vineri, în penitenciar se acordau consultații psihiatrice de către un medic psihiatru de la Penitenciarul Spital București Jilava; s-a solicitat achiziționarea unui aparat EKG

mobil atât din fondurile unității, cât și din fondurile primite din partea Casei Asigurărilor de Sănătate a Apărării, Ordinii Publice, Siguranței Naționale și Autorității Judecătorești; ● în vederea îmbunătățirii actului medical, **s-a încheiat un contract de prestări servicii de medicină primară din fondurile primite de la C.A.S.A. O.P.S.N.J. cu un medic generalist.** ● în cadrul secțiilor de deținere s-au amenajat camera dotate cu frigidere pentru păstrarea produselor alimentare ale deținuților; ● pe fiecare secție de deținere s-au amenajat camere dotate cu frigidere pentru păstrarea produselor alimentare ale deținuților, în condiții igienico-sanitare corespunzătoare; ● unitatea penitenciară are în vedere o reconfigurare a spațiilor destinate depozitării bagajelor pentru asigurarea corespunzătoare a locării acestora; ● în vederea asigurării în permanență a apei reci, în special pe timpul cu temperaturi ridicate, **unitatea penitenciară a demarat lucrări de înființare a unui nou bransament de apă din rețeaua public pentru a suplimenta cantitatea de apă necesară.** Acest aspect va fi funcționa începând cu anul 2016; ● achiziția unui defibrilator mobil va putea fi efectuată în anul 2016 prin includerea acestuia în lista de dotări.

- *la Spitalul de Psihiatrie "Eftimie Diamandescu" Bălăceanca:* ● a fost aprobată scoaterea la concurs a unui număr de 19 posturi vacante; ● au fost luate măsuri pentru prevenirea incidentelor legate de pacienți (spre exemplu, stabilirea unor grafice de intervenție cu personal propriu în cazul pacienților agitați/agresivi pe parcursul gărzii – un infirmier/îngrijitor/supraveghetor cu atribuții speciale în acest sens), avându-se în vedere completarea lor; ● creșterea calității și diversității serviciilor auxiliare psihologice prin introducerea în structura organizatorică a Staționarului de zi psihiatrie și **angajarea de personal specializat;** ● s-a achiziționat mobilier (paturi, noptiere) și produse igienico-sanitare, avându-se în vedere distribuirea lor individual; ● s-au efectuat periodic dezinsecții, dar se va solicita furnizorilor de servicii DDD creșterea concentrației/schimbarea substanțelor utilizate.

- *la Centrul de Recuperare Neuropsihiatrică "Bălăceanca":* ● reevaluarea beneficiarilor din centru de către medicii de la Spitalul de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu”; ● pentru supravegherea în timp real a beneficiarilor din Centru a fost instalat un sistem de monitorizare video performant, iar pentru creșterea securității și evitarea incendiilor s-au instalat detectoare de fum și butoane de panică pe fiecare etaj; ● efectivul personalului de pază a fost ridicat la trei agenți pe tură acoperindu-se astfel perimetrul curții de serviciu a centrului; ● în structura Centrului se află un post instructor de ergoterapie și un post fiziokinetoterapeut, posturi pentru care se intenționează reorganizarea concursului de recrutare, ținând cont de faptul că la concursul anterior nu au putut fi ocupate și că a fost utilat complet cabinetul de kinetoterapie; ● se află în curs de amenajare a spațiilor de izolare; ● achiziționarea de mobilier nou este prinsă în propunerea de investiții a anului 2016 așa cum a fost propusă și în anii precedenți, în funcție de disponibilitatea bugetului aprobat și ținând cont de permisivitatea legislativă; se intenționează modificarea totală sau parțială a mobilierului care suferă de o uzură avansată; ● a fost organizat un curs de igienă pentru toți salariații, curs de implementare a sistemului de control intern managerial; ● au fost întocmite atât proceduri privind admiterea, sistarea serviciilor, identificarea, semnalarea și soluționarea abuzului, asistența beneficiarilor în fază terminală, asistența în caz de deces și privind gradul de satisfacție, precum și activități de procedură ale Centrului, fiind în plin proces de aducere la cunoștință a acestora salariaților; ● setul de proceduri întocmite cuprinde

și proceduri referitoare la contenționare, evitarea și semnalarea abuzurilor, gradul de satisfacție al beneficiarilor, proceduri menite să preîntâmpine incidentele nedorite.

- *la Centrul de Rezidențial de Recuperare a Tinerilor cu Afecțiuni Neuropsihiatrice "Băbeni"*: • în luna iulie 2015 s-a efectuat o ședință de instruire cu întreg personalul centrului; • evaluarea psihologică s-a făcut și urma a fi realizată în continuare cu specialiști din alte centre; • a fost scos la concurs un post de medic specialist psihiatru.

- *la Complexul de Servicii Sociale "Istru"*: • aplicarea măsurilor restrictive în conformitate cu procedurile reglementate în aceste cazuri; • întocmirea registrului de contenționare cu pagini numerotate, cu rubrici care cuprind date referitoare la data și durata contenției; • evaluarea tuturor beneficiarilor de către specialiști din cadrul Complexului Servicii de Recuperare, cu recomandări pe fiecare domeniu, în funcție de nevoile copiilor; • întocmirea unui Plan de Intervenție Specifică pentru educație și fișă de implementare; • reevaluarea neurologică și psihologică pentru minorul în cauză; • efectuarea unui control de specialitate pentru minora contenționată; • inițierea cursurilor de formare.

- *la Centrul de Plasament pentru Copiii Preșcolari cu dizabilități "Prichindel" Craiova*: • Centrul de Plasament pentru Copiii Preșcolari cu Dizabilități „Prichindel” urma a beneficia de o evaluare în vederea efectuării reparațiilor necesare; • materialele depozitate în grupul sanitar aferent sălii de terapie educațională au fost mutate în alt spațiu adecvat, grupul sanitar fiind folosit conform destinației; • în cadrul metodei managementului de caz aplicată copiilor aflați sub măsura protecției speciale, fiecare copil a beneficiat de o evaluare detaliată efectuată de către o echipă multidisciplinară de specialiști, inclusiv de o evaluare a stării de sănătate, în funcție de rezultatul evaluării, fiind formulate recomandări cu privire la tipurile de servicii de care urma a beneficia fiecare copil în parte; • se asigurau servicii specializate în cadrul Centrului de recuperare și reabilitare pentru copilul cu handicap „Vis de copil” care funcționa la aceeași adresă cu unitatea vizată; • se avea în vedere achiziționarea unui sterilizator electric.

- *la Casele de tip familial "Sf. Mihail" Caracal*: • achiziționarea unor servicii de formare care urmau să se desfășoare în luna decembrie 2015; • numirea unui manager de caz pentru casele de tip familial, care efectuează trimestrial vizite de monitorizare a serviciilor și intervențiilor furnizate pentru beneficiari; • dublarea statului de funcții prin delegarea a 20 de angajați din alte centre subordonate; • la nivelul caselor de tip familial se păstrează evidența cazurilor în care s-au aplicat măsuri restrictive, șeful centrului având obligația de a o verifica cu regularitate, cel puțin luna

În continuare prezentăm aspectele rezultate din vizitele efectuate de Domeniul privind prevenirea locurilor de detenție în anul 2015, cu referiri la dispozițiile legale incidente în funcție de locurile de detenție vizitate, recomandările formulate de Avocatul Poporului locurilor de detenție vizitate și, după caz, răspunsurile primite de la acestea, precum și propuneri de natură a contribui la remedierea deficiențelor constatate cu prilejul vizitelor.

I. Persoane private de libertate în Centre de Reținere și Arestare Preventivă

A. Cadrul legislativ

În temeiul art. 29² lit. c) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție își exercită atribuțiile și centrele de reținere și arestare preventivă.

Tratamentul de care trebuie să beneficieze persoanele reținute sau arestate preventiv este necesar a fi adaptat condiției juridice a acestora, ținându-se seama că prezumția de nevinovăție atrage după sine un tratament mai favorabil decât cel al condamnaților. Condițiile de cazare ale persoanelor private de libertate în centrele de reținere și arestare preventivă, trebuie să asigure respectarea demnității umane și prezumția de nevinovăție. În cazul acestor categorii de persoane condițiile de încarcerare nefavorabile nu sunt justificate.

Potrivit normelor Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT) referitoare la condițiile de cazare în centre de reținere și arestare preventivă, persoanelor din custodie trebuie să li se ofere condiții adecvate de spălare, să li servească hrana la ore potrivite, camerele de deținere trebuie să aibă dimensiuni rezonabile, să asigure iluminare și ventilație adecvate și să dispună de saltele și paturi curate, să li se permită satisfacerea necesităților naturale la momentul dorit în condiții decente și de curățenie.

Potrivit prevederilor art. 107 din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, centrele de reținere și arestare preventivă se organizează și funcționează în subordinea Ministerului Afacerilor Interne și se înființează prin ordin al Ministrului Afacerilor Interne. Organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă, precum și măsurile necesare pentru siguranța acestora se stabilesc prin regulament aprobat prin ordin al ministrului afacerilor interne. Prin ordin comun al ministrului afacerilor interne și al ministrului justiției se stabilesc penitenciarele, centrele de arestare preventivă, centrele educative și centrele de detenție în a căror circumscripție funcționează centrele de reținere și arestare preventivă.

În prezent, centrele de reținere și arestare preventivă sunt organizate și funcționează în baza „Regulamentului privind organizarea și funcționarea locurilor de reținere și arest preventiv din unitățile de poliție ale Ministerului Administrației și Internelor”, aprobat prin Ordinul Ministrului Administrației și Internelor nr. 988/2005 (nepublicat).

Așa cum s-a reținut și în *Raportul special privind condițiile de detenție din penitenciare și centre de reținere și arestare preventivă, factori determinanți în respectarea demnității umane și a drepturilor persoanelor private de libertate*, referitor la cadrul legislativ intern, s-a constatat **lipsa unor reglementări secundare importante prevăzute expres de Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cum ar fi: hotărâri de Guvern și ordine ale Ministrului Justiției și ale Ministrului Afacerilor Interne privind organizarea și funcționarea sistemului centrelor de arest preventiv.**

Mai mult, Ordinul nr. 988/2005 al Ministrului Administrației și Internelor nu este publicat, a căzut în desuetudine, având în vedere că, în preambul se precizează că emiterea

acestui a avut în vedere, printre altele prevederile Legii nr. 23/1969 privind executarea pedepselor, republicată, cu modificările și completările ulterioare (abrogată), ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 56/2003 privind unele drepturi ale persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate, aprobată prin Legea nr. 403/2003 (abrogată).

În cursul anului 2015, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție a efectuat anchete la Centrele de Reținere și Arestare Preventivă din cadrul Inspectoratelor de Poliție Județene Teleorman, Ialomița și Călărași, la Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 7 din cadrul Secției 12 Poliție București, rezultatele fiind valorificate în Raportul Special privind condițiile de detenție și respectarea unor drepturi ale persoanelor private de libertate aflate în penitenciare sau în centre de reținere și arestare preventivă.

De asemenea, echipe formate din consilieri din cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale și specialiști/colaboratori externi, desemnați de asociațiile profesionale au efectuat vizite în Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 1 București, Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 8 din cadrul Secției 13 Poliție București, Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 10 din cadrul Secției 19 Poliție București, precum și în Centrele de Reținere și Arestare Preventivă din cadrul Inspectoratelor de Poliție Județene Dolj, Arad și Giurgiu.

În cadrul vizitei efectuate la Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 1 București au fost verificate **condițiile de detenție, asistența medicală și tratamentul aplicat persoanelor custodiate**, precum și aspectele prezentate în mass-media, referitoare la situația privind starea de sănătate a unei persoane încarcerate, aspecte care au condus la sesizarea din oficiu a instituției Avocatul Poporului. Cât privește vizitele desfășurate în Centrele de reținere și arestare preventivă care funcționează în incinta Secțiilor 13, respectiv 19 Poliție București, acestea au fost **vizite tematice referitoare la asigurarea hranei și a asistenței medicale persoanelor private de libertate**.

În urma vizitelor efectuate în centrele de reținere și arestare preventivă menționate mai sus au rezultat o serie de deficiențe, spre exemplu:

Referitor la condițiile de cazare - amplasarea necorespunzătoare a camerelor de deținere astfel încât ventilația și aerisirea acestora era deficitară, iar lumina naturală și iluminatul artificial erau insuficiente; lipsa grupurilor sanitare în unele camere; instalații sanitare care prezentau un grad ridicat de uzură și amenajarea defectuoasă a toaletelor; gradul avansat de uzură al cazarmamentului; deficitul spațiilor pentru depozitarea bunurilor personale; existența unor spații/curți de plimbare neamenajate corespunzător; necesitatea igienizării unor spații de detenție (dezinfecție, dezinsecție și deratizare).

Referitor la asigurarea asistenței medicale – deficitul de personal medical, în condițiile unui grad ridicat de adresabilitate a persoanelor încarcerate; nerespectarea prevederilor Procedurii privind activitatea medicală în centrele de reținere și arestare preventivă referitoare la întocmirea fișelor medicale.

Referitor la hrană – lipsa sălilor de mese; hrană necorespunzătoare calitativ; transportul hranei efectuat în condiții improprii; nerespectarea normelor în vigoare privind păstrarea probelor organoleptice.

Având în vedere deficiențele constatate în timpul vizitelor, considerăm că următoarele **propuneri** ar putea contribui la îmbunătățirea tratamentului și condițiilor de deținere ale persoanelor private de libertate în centrele de reținere și arestare preventivă: ● suplimentarea măsurilor pentru asigurarea curățeniei și igienizării centrelor; ● identificarea unor spații pentru amenajarea unui număr corespunzător de grupuri sanitare și remedierea

defecțiunilor instalațiilor sanitare și de canalizare care nu asigurau condiții igienice corespunzătoare; ● identificarea posibilităților de a se asigura permanența asistenței medicale; ● amenajarea unor spații pentru servirea mesei (eventual în serii) persoanelor custodiate; ● efectuarea demersurilor necesare pentru a se asigura livrarea hranei în timp util, în condiții de igienă corespunzătoare la efectuarea transferului hranei; ● efectuarea demersurilor necesare pentru a se aduce la cunoștința furnizorilor de hrană, situațiile în care calitatea acesteia este și remediarea acestor aspecte; ● respectarea normelor în vigoare privind păstrarea probelor organoleptice. ● asigurarea normei de hrană să rămână în sarcina exclusivă a autorității, astfel că primirea pachetelor cu alimente să constituie o facilitate/adaos de natură a permite completarea/suplimentarea hranei; ● respectarea confidențialității medicale în cadrul locurilor de detenție; ● dotarea camerelor cu mobilier care să asigure persoanelor private de libertate condiții pentru servirea mesei ●înlocuirea cazarmamentului vechi și uzat (saltele, paturi, lenjerie); ●amenajarea curților de plimbare pentru a putea fi folosite și în condiții meteo nefavorabile; ● dotarea curților de plimbare cu băncuțe; ● identificarea soluțiilor în vederea amenajării de spații sanitare în toate camerele în care acestea lipsesc, astfel încât persoanele private de libertate să nu depindă de personalul de supraveghere pentru satisfacerea necesităților fiziologice; ● întocmirea unui registru în care să se consemneze meniul anunțat și alimentele/preparatele furnizate de Penitenciarul București – Rahova, în baza convenției încheiate cu Direcția Generală de Poliție a Municipiului București; ●consemnarea în registrul de cereri inclusiv a solicitărilor verbale de asistență medicală, precum și a modului de soluționare a tuturor cererilor de asistență medicală formulate de persoanele încarcerate; ●informarea corespunzătoare a persoanelor încarcerate cu privire la prevederile Regulamentului de Ordine Interioară referitoare la dreptul persoanelor private de libertate de a-și consulta dosarul medical și de a solicita și primi fotocopii ale acestuia; ●efectuarea unor demersuri către autoritățile care au competență în asigurarea asistenței medicale pentru persoanele custodiate, astfel încât personalul centrului să fie informat cu privire la finalitatea administrativă a unui consult medical, respectiv programări pentru investigații/consulturi suplimentare, cu respectarea prevederilor privind confidențialitatea actului medical; ●prelucrarea personalului în privința însușirii dispozițiilor art.4 și art. 29⁸ alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora: „Autoritățile publice sunt obligate să comunice sau, după caz să pună la dispoziția instituției Avocatul Poporului, în condițiile legii, informațiile, documentele sau actele pe care le dețin în legătură cu petițiile care au fost adresate instituției Avocatul Poporului, precum și cele referitoare la sesizările din oficiu și la vizitele anunțate sau inopinate pe care aceasta le efectuează pentru îndeplinirea atribuțiilor specifice Mecanismului național de prevenire a torturii în locurile de detenție, acordându-i sprijin pentru exercitarea atribuțiilor sale. Instituțiile vizitate sunt obligate să pună la dispoziția reprezentanților echipei de vizitare, în condițiile legii, înainte, în timpul sau după efectuarea vizitei, orice documente sau informații care se află la dispoziția lor sau pe care le pot procura, solicitate de aceștia în scopul îndeplinirii atribuțiilor legale”.

B. Vizitele efectuate de Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție

Principalele constatări din **vizitele efectuate** în centrele de reținere și arestare preventivă:

*** Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 1 București:** vizita a avut ca obiective verificarea condițiilor de detenție, a asistenței medicale și a tratamentului aplicat persoanelor private de libertate, aspecte la care se făcea referire într-o petiție adresată instituției Avocatul Poporului. De asemenea, vizita a avut în vedere și sesizarea din oficiu a instituției Avocatul Poporului referitoare la aspectele prezentate de mass-media privind starea de sănătate a unei persoane arestate preventiv diagnosticată cu afecțiuni cardiace cronice și diabet, a cărei stare de sănătate s-a alterat în timpul încarcerării.

În urma vizitei efectuate au fost constatate următoarele: persoana arestată preventiv solicitase să fie prezentată la Spitalul Universitar de Urgență București pentru a fi consultată de medicii săi curanți. În perioada încarcerării, persoana arestată preventiv a fost monitorizată cu privire la valorile TA (tensiune arterială), puls și glicemie, continuând tratamentul medicamentos curent.

Pe data de 21.09.2015, starea de sănătate a persoanei private de libertate s-a alterat și a impus un examen medical de urgență. Medicul arestului preventiv a dispus trimiterea de urgență la Spitalul „Sf. Ioan”, unde a fost examinat de către un medic primar cardiolog, care în urma investigațiilor paraclinice a considerat necesar a fi efectuate investigații suplimentare de specialitate, existând suspiciunea unei posibile afecțiuni coronariene. La reîntoarcerea în arest, în aceeași zi, medicul arestului a menționat în scris date legate de monitorizare, considerând că afecțiunea cardiacă este în remisie, a recomandat tratament, **precum și un examen cardiologic la Policlinica CMDTA N. Kretzulescu** (Centrul Medical de Diagnostic și Tratament Ambulatoriu-policlinică subordonată MAI), **care potrivit susținerilor reprezentanților cabinetului medical din arest, nu dispune de aparatura necesară investigațiilor cardiologice recomandate.**

Persoana arestată a solicitat un examen medical de specialitate la Spitalul Universitar de Urgență București dotat cu echipamentele necesare pentru efectuarea investigațiilor recomandate. **Pacientul a refuzat o nouă examinare recomandată de medicul din arest**, considerând că este cazul să facă investigațiile de supra specialitate cardiologică recomandate inclusiv de medicul primar cardiolog, la Spitalul „Sfântul Ioan”. În pofida recomandărilor medicului primar cardiolog de la Spitalul „Sf. Ioan”, **până la data efectuării vizitei de către echipa instituției Avocatul Poporului, investigațiile de supra specialitate cardiologică nu fuseseră efectuate, medicul centrului de arest apreciind că: se impune reevaluare cardiologică la nevoie, evaluare pneumologică și continuarea tratamentului; s-a reiterat consult cardiologic și diabetologic în cadrul Policlinicii CMDTA. N. Kretzulescu, deoarece starea generală a pacientului se modificase.**

CMDTA N. Kretzulescu a comunicat pacientului, în data de 23.09.2015, că:

- **„medicul arestului poate da numai un aviz/acord cu privire la efectuarea consultului la locul de deținere, urmând ca ulterior în funcție de diagnosticul, indicațiile terapeutice și recomandările medicului din afara sistemului sanitar al MAI consemnate sub parafă și semnătură în fișa medicală a persoanei private de libertate, să decidă asupra conduitei de urmat”;** - CMDTA N. Kretzulescu nu are competența de a aproba deplasarea persoanei arestate la Spitalul Universitar de Urgență București; - persoanei i s-a solicitat să nominalizeze medicul/medicii de specialitate care dorește să-l consulte la locul de deținere.

Referitor la cererea persoanei arestate preventiv de a fi supusă unui consult de specialitate la Spitalul Universitar de Urgență București, și având în vedere răspunsul CMDTA N. Kretzulescu, **tot în data de 23.09.2015, Serviciul de Reținere și Arestare**

Preventivă a solicitat Spitalului Universitar de Urgență București să informeze medicii nominalizați de către persoana privată de libertate că pot efectua consultul de specialitate în arestul poliției cu avizul medicului care deservește Centrul de Reținere.

În data 24.09.2015, Spitalul Universitar de Urgență București a răspuns că medicii nominalizați pot efectua acte medicale de diagnostic și tratament în cadrul secțiilor și departamentelor Spitalului Universitar de Urgență București.

Concluzie: *deși medicul specialist de la Spitalul „Sf. Ioan” a recomandat pacientului investigații de specialitate ce pot fi efectuate numai într-un spital dotat cu aparatură corespunzătoare (spre exemplu, Spitalul Militar Central, Spitalul de Urgență Floreasca, Spitalul Fundeni și Spitalul Universitar de Urgență București), medicul arestului invoca realizarea unui nou consult medical în CMDTA N. Kretzulescu, structură subordonată Direcției Medicale a MAI, care nu putea asigura condițiile necesare efectuării acestor investigații. Prin urmare, pentru stabilirea cu certitudine a stării de sănătate a pacientului, un simplu control medical care putea fi efectuat în orice cabinet medical trebuie coroborat în mod necesar cu investigații specifice, care se puteau efectua numai în anumite unități medicale, dotate cu aparatura specifică.*

Regimul alimentar: persoana privată de libertate era diagnosticată cu o serie de afecțiuni cronice, fapt pentru care se impunea un regim alimentar judicios cu restricții alimentare. Din discuțiile purtate cu persoana arestată a reieșit că Centrul de Reținere și Arestare Preventivă asigura hrana conform normativului în vigoare, aceasta fiind preparată la o unitate penitenciară. Conform relatărilor, hrana din arest nu corespundea însă cerințelor din punct de vedere cantitativ și calitativ regimului alimentar necesar. În acest context, persoana privată de libertate a recurs la alimentarea exclusiv din pachetele primite prin sectorul vizită, care însă erau limitate. În data 23.09.2015, i s-a adus la cunoștință că nu mai poate primi pachete cu alimente în acea lună, întrucât a depășit cantitatea de alimente permise. Persoana arestată a depus o petiție prin care solicita să i se aprobe primirea suplimentară de pachete cu alimente.

Respectarea confidențialității și intimității examinării medicale: în timpul discuției cu persoana arestată, aceasta a menționat că în Spitalul ”Sf. Ioan”, examinarea medicală a fost efectuată fără respectarea confidențialității și a intimității, fiind realizată în prezența agenților de escortă.

Potrivit art. 72 alin (2) din Legea 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal:

„(2) Examenul medical se realizează în condiții de confidențialitate, cu asigurarea măsurilor de siguranță”.

Având în vedere că „în cazurile în care se constată o încălcare a drepturilor omului prin tortură ori tratamente aplicate cu cruzime, inumane sau degradante care produc un risc iminent de afectare a vieții sau sănătății unei persoane, se elaborează un raport preliminar în regim de urgență”, Avocatul Poporului a recomandat medicului și conducerii Centrului de Reținere și Arestare Preventivă nr. 1 București, dispunerea de urgență a următoarelor măsuri: • ținerea sub observație într-o secție de cardiologie cu dotări aferente în cadrul unei unități sanitare, prin prezentarea de urgență a persoanei arestate preventiv la o unitatea medicală cardiologică dotată cu aparatură de specialitate, care să permită investigarea pacientului conform recomandării medicului din Spitalul ”Sf. Ioan”, având în vedere agravarea stării de sănătate în contextul antecedentelor personale patologice la momentul efectuării vizitei

de către echipa instituției Avocatul Poporului; ●reexaminarea periodicității primirii pachetelor de către persoanele arestate preventiv și a cantității de alimente pe care acestea le pot primi în pachete, în cazul persoanelor custodiuate aflate în situații medicale care impun un regim alimentar special; ●asigurarea confidențialității și intimității examinării medicale a persoanelor arestate preventiv.

Urmare a vizitei efectuate și a Recomandării Avocatului Poporului, Direcția Generală de Poliție a Municipiului București a comunicat următoarele:

Referitor la investigațiile medicale, la data de 26 septembrie 2015, **persoana privată de libertate a fost prezentată la Spitalul Universitar de Urgență București, pentru consult de specialitate, în urma căruia personalul medical a dispus internarea în Secția medicală Cardiologie 2.**

Referitor la periodicitatea primirii pachetelor de către persoanele private de libertate, aflate în situații medicale care impun un regim alimentar special, în perioada 6.09.2015-24.09.2015, cu ocazia vizitelor, persoana privată de libertate a beneficiat de un număr de 3 pachete cu alimente. **Corelativ cu dreptul la pachet, persoanele private de libertate au dreptul de a cumpăra bunuri alimentare**, conform art. 56 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1897/2006, persoana în cauză beneficiind de cumpărături de alimente necesare „regimului igienico-dietetic”, conform solicitărilor formulate.

De asemenea, **conducerea Serviciului de Reținere și Arestare Preventivă a aprobat cererea persoanei în cauză de a-i fi cumpărate alimentele adecvate regimului recomandat în zilele de luni și vineri ale săptămânii**, astfel încât pe lângă dreptul la pachet, exercitat de regulă miercuri, să aibă la dispoziție, în toate zilele săptămânii alimentele necesare. La nivelul Direcției Generale de Poliție a Municipiului București nu exista un punct de preparare a hranei pentru persoanele reținute/arestate preventiv, aceasta fiind furnizată de Penitenciarul Rahova, în baza convenției încheiate cu Poliția Capitalei.

În temeiul acestor prevederi legale și conform referatului medical, **Centrul de Reținere și Arestare Preventivă asigură prin intermediul Penitenciarului Rahova un regim alimentar adecvat stării de sănătate a persoanei în cauză, format din 5 mese pe zi.**

Referitor la asigurarea confidențialității și intimității examinării medicale a persoanelor arestate preventiv, Direcția Generală de Poliție a Municipiului București a comunicat că persoana privată de libertate a fost transportată în vederea efectuării consultului de specialitate într-o unitate spitalicească din sistemul public și nu din cel penitenciar sau al MAI. Pentru respectarea art. 72 alin. (2) din Legea nr. 254/2013, conform căruia „examenul medical se realizează în condiții de confidențialitate, cu asigurarea măsurilor de siguranță”, personalul care a compus escorta a asigurat confidențialitatea actului medical, **“menținând supravegherea vizuală a persoanei escortate, la o distanță rezonabilă, având în vedere lipsa oricăror condiții de siguranță din cabinetul medical”**.

Totodată, ***Direcția Generală de Poliție a Municipiului București a solicitat instituției Avocatul Poporului „reevaluarea încadrării situației constatate”***, în sensul că aceasta nu s-ar încadra în situațiile prevăzute de art. 29¹⁴ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, privind întocmirea unui Raport preliminar în regim de urgență.

Față de cele expuse, Avocatul Poporului a sesizat Inspectoratul General al Poliției Române, în temeiul art. 29¹² alin. (3) din Legea nr. 35/1997, republicată, cu

modificările și completările ulterioare, menționând că dispozițiile actului normativ amintit, nu conțin dispoziții referitoare la „reevaluarea situației constatate” în cadrul unei vizite și, în plus, o astfel de propunere nu se justifică, având în vedere următoarele:

a) la data efectuării vizitei, situația constatată a impus și justificat întocmirea *Raportului preliminar în regim de urgență*, în condițiile în care prezentarea persoanei private de libertate la examinarea medicală de specialitate nu fusese realizată, deși exista indicație medicală în acest sens.

Astfel, persoana privată de libertate a fost prezentată la data de 26 septembrie 2015, deci ulterior vizitei dispuse de Avocatul Poporului, la Spitalul Universitar de Urgență București, pentru consult de specialitate, în urma căruia personalul medical a dispus internarea în Secția medicală Cardiologie 2. Specialiștii au constatat că persoana privată de libertate suferă de 12 afecțiuni. Ulterior, cel în cauză a fost internat la Institutul National de Diabet, Nutriție și Boli Metabolice “Prof Dr. N. Paulescu”.

De menționat, că după vizita efectuată de echipa Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, instanța de judecată competentă a dispus înlocuirea măsurii arestului preventiv cu măsura arestului la domiciliu, iar persoana privată de libertate continua demersurile pentru efectuarea investigațiilor medicale la un spital specializat în pneumoftiziologie.

Prin urmare, recomandarea Avocatului Poporului privind prezentarea de urgență a persoanei la o unitate medicală a fost pe deplin justificată.

Ca atare, în contextul antecedentelor personale patologice, neprezentarea persoanei private de libertate pentru investigații suplimentare și pentru ținerea sub observație într-o secție de cardiologie cu dotări aferente în cadrul unei unități sanitare reprezenta un risc de natură a afecta sănătatea acesteia.

b) locul de deținere are obligația de a asigura hrana corespunzătoare stării de sănătate a fiecărei persoane private de libertate, astfel că exercitarea dreptului de a cumpăra bunuri alimentare și dreptul de a primi pachete cu alimente trebuie să constituie o facilitare/adaos de natură a permite completarea/suplimentarea hranei, iar nu asigurarea normei de hrană, rămasă în sarcina exclusivă a autorității.

Față de informațiile comunicate de către Direcția Generală de Poliție a Municipiului București, menționăm că la data efectuării vizitei, persoana privată de libertate formulase o cerere pentru efectuarea de cumpărături, cerere aprobată ulterior datei vizitei efectuate de instituția Avocatul Poporului.

c) prezența escortei pe parcursul consultului medical, chiar și la o distanță „rezonabilă” cu menținerea unei supravegheri vizuale constituie o măsură de natură a încălca confidențialitatea actului medical.

Pentru respectarea confidențialității medicale în cadrul locurilor de detenție (chiar dacă sunt în afara aresturilor sau penitenciarelor), examinarea medicală a persoanelor private de libertate nu ar trebui realizată în prezența personalului escortei, exceptând situația în care personalul sanitar solicită supraveghere suplimentară, pentru motive de siguranță și de menținere a ordinii și disciplinei. Sub acest aspect, Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratatamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante - CPT pune un accent deosebit pe respectarea confidențialității medicale în cadrul locurilor de detenție.

Inspectoratul General al Poliției Române a comunicat instituției Avocatul Poporului următoarele:

Aspectele prezentate în cuprinsul raportului au fost supuse analizei atât la nivelul structurilor din cadrul Poliției Române implicate în mod direct în vizita efectuată, cât și la nivelul structurii centrale care coordonează activitățile desfășurate de către centrele de reținere și arestare preventivă. În urma studierii chestiunilor reliefate în raport și a documentării cu privire la situația persoanei private de libertate ce face obiectul raportului, nu au fost constatate încălcări ale normelor ce intră în competența administrației locului de deținere, referitoare la executarea măsurilor privative de libertate.

Inspectoratul General al Poliției Române acordă o atenție deosebită îmbunătățirii condițiilor de detenție la nivelul centrelor de reținere și arestare preventivă din subordinea sa. În acest sens, în procesul de elaborare a Regulamentului privind organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă, precum și a măsurilor necesare pentru siguranța acestora, ce urmează a fi aprobat prin ordin al ministrului afacerilor interne, vor fi avute în vedere și aspectele privind stabilirea unui cadru adecvat desfășurării activității la nivelul centrelor de reținere și arestare preventivă, respectarea drepturilor persoanelor private de libertate aflate în aceste centre și remedierea anumitor chestiuni insuficient reglementate.

Referitor la condițiile de cazare și asigurarea asistenței medicale din centru, constatate cu prilejul vizitei: în cursul lunii mai 2015 s-a încheiat prima igienizare a centrului din ultimii ani; de asemenea, au fost achiziționate aparate de aer condiționat printr-un mecanism de finanțare cu fonduri norvegiene; aparatele de aer condiționat au fost montate, însă din cauza vechimii instalației electrice a clădirii, acestea nu puteau fi folosite.

Referitor la camerele de cazare vizitate aleatoriu: persoanele dintr-una din camerele vizitate au precizat că singura problemă pe care doresc să o semnaleze echipei de vizită referitoare la condițiile de cazare era prezența insectelor dăunătoare, respectiv gândaci. Camera avea o chiuvetă și un grup sanitar propriu, format din WC tip turcesc și duș, izolat de restul camerei printr-o ușă armonică de plastic. Instalația sanitară avea un grad destul de ridicat de uzură, vasul WC era acoperit cu o sticlă de plastic umplută cu apă pentru a împiedica eventuala apariție a unor rozătoare, și totodată, pentru a împiedica răspândirea mirosurilor specifice canalizării. Spațiul delimitat prin ușa de plastic asigura intimitate, însă era extrem de restrâns, astfel că persoanele custodiate erau nevoite să facă duș deasupra closetului tip turcesc; dacă ușa de plastic era închisă nu se vedea nimic, spațiul respectiv nefiind prevăzut cu un corp de iluminat.

O altă cameră de deținere pentru femei era amenajată cu 2 paturi suprapuse pe 2 rânduri, fiind destinată cazării persoanelor nefumătoare, iar la momentul vizitei erau cazate 4 persoane; ca și în cazul camerei vizitate anterior, cazarmamentul era în stare corespunzătoare, pe paturi erau folosite atât saltele din dotarea centrului, cât și saltele primite de la familie. Lumina naturală era corespunzătoare, iar iluminatul artificial era asigurat prin tub de neon. Grupul sanitar avea exact aceeași așezare în spațiu ca și în camera vizitată anterior, nu era iluminat, iar gradul de uzură al vasului WC era ridicat.

În a treia cameră de deținere vizitată s-a observat un grad ridicat de uzură al vasului WC și, de asemenea, gândaci în apropierea ușii metalice de acces în cameră; se simțea un puternic miros de canalizare.

Au fost vizitate și două camere pentru bărbați, astfel: în prima cameră amenajată cu 2 paturi suprapuse pe 2 rânduri s-a observat prezența gândacilor pe lângă ușa de plastic care delimitau spațiul destinat grupului sanitar, de asemenea, pe lângă geamul camerei, în partea exterioară a ferestrei erau materii fecale de rozătoare. Persoanele cazate în cameră au declarat echipei de vizită faptul că în mod regulat pot fi văzuți ”șobolani la geam”; de asemenea, în cameră era amplasat un ventilator de mici dimensiuni care aparținea uneia dintre persoanele custodiate, cu toate acestea **ventilația nu era corespunzătoare, în cameră simțindu-se un miros pregnant de canalizare. Persoanele custodiate au ținut să precizeze membrilor echipei de vizită că ”ne termină psihic gândacii”**. În cea de a doua cameră (pentru nefumători), erau cazate mai multe persoane, spațiul acesteia fiind mai mare. S-au constatat **aceleași probleme referitoare la prezența gândacilor, a ventilației necorespunzătoare și a gradului ridicat de uzură a instalației din grupul sanitar. Cazarmamentul era în stare bună, lenjeria de pat folosită de persoanele cazate era adusă de acasă.**

În toate camerele vizitate, s-a observat faptul că izolarea grupurilor sanitare deși a fost îmbunătățită prin montarea unor uși armonice din plastic, era precară; deoarece nu exista o izolare adecvată a grupului sanitar de celulă, mirosurile intrau în camere. În plus, grupurile sanitare nu aveau aerisire proprie și nici lumină naturală sau electrică. Vasele de toaletă nu erau bine izolate, pătrunzând mirosuri specifice de canalizare, la fel și potențialii ”vizitatori” – șobolani sau alte rozătoare; persoanele arestate foloseau sticle (*pet-uri*) de plastic introduse în scaunul toaletei pentru a împiedica astfel de situații.

Referitor la celelalte spații vizitate: **Curțile de plimbare** cu o dimensiune aproximativă de 25 mp erau prevăzute cu pereți zugrăviți în alb și pardoseală de ciment; acestea erau acoperite pe toată suprafața cu plasă de sârmă. **Nu erau dotate nici cu grup sanitar, nici cu băncuțe.** A fost vizitată și o **cameră de vizită**; aceasta era renovată și dotată cu o masă, 4 scaune de plastic, mochetă și perdea. Lumina naturală era asigurat printr-o fereastră amplasată pe toată suprafața unui perete.

În contextul în care capacitatea arestului preventiv era de 150 de persoane, spațiile pentru vizitele rudelor și pentru întâlnirile cu apărătorii nu păreau a fi suficiente pentru a asigura posibilitatea de a desfășura vizitele în bune condiții. Supravegherea unei vizite se efectua prin lăsarea ușii deschise pentru observarea vizuală de pe holul de acces pe unde trecea toată lumea.

Nu existau spații adecvate pentru desfășurarea de activități de petrecere a timpului liber de către persoanele încarcerate în centru.

Referitor la hrană: **Centrul de Reținere și Arestare preventivă nr.1 București** nu dispunea de un bloc alimentar/punct de preparare a hranei, prin urmare aceasta era furnizată de Penitenciarul București – Rahova, în baza unei convenții încheiate cu Direcția Generală de Poliție a Municipiului București. Totodată, **centrul nu dispunea de un spațiu special amenajat pentru servirea mesei, astfel că persoanele încarcerate mâncau în camere, în condiții improprii, datorate spațiului redus al camerelor de deținere.**

Din discuțiile purtate cu persoane încarcerate a rezultat că majoritatea preferă să mănânce produse alimentare primite prin sectorul vizită, apreciind calitatea hranei ca nefiind întotdeauna corespunzătoare. În acest sens, trei persoane private de libertate au precizat echipei de vizită că hrana asigurată de centru nu era corespunzătoare regimului dietetic de care aveau nevoie, respectiv regim special

pentru afecțiuni hepatice și regim special pentru diabet – aspect ce a făcut, la rândul său, și obiectul Raportului preliminar în regim de urgență.

Referitor la asistența medicală: în cadrul Centrului de Reținere și Arestare Preventivă nr. 1 București funcționa un cabinet medical, în cadrul căruia își desfășurau activitatea un medic și 6 asistenți medicali. Cabinetul medical era în subordinea Direcției Medicale din cadrul Ministerului Afacerilor Interne.

Pentru situații de urgență există un protocol încheiat între Direcția Generală de Poliție a Municipiului București și Serviciul de Ambulanță. În cadrul cabinetului se monitoriza starea de sănătate a persoanelor custodiate, existau fișe medicale individualizate, iar persoanele private de libertate puteau avea acces la cabinet pentru consultații în baza unei programări făcute dimineața. Cabinetul era dotat cu stetoscop, tensiometru, pulsoximetru și glicometru.

Recomandările formulate ca urmare a vizitei au vizat: **1. efectuarea demersurilor necesare în vederea identificării de modalități pentru preluarea unei alte clădiri care ar permite amenajarea camerelor de deținere în conformitate cu normele legale și standardele internaționale în materie, urmând ca până la punerea în practică a acestei măsuri să se procedeze la: a. remedierea deficiențelor instalațiilor sanitare și de canalizare care nu asigură condiții igienice corespunzătoare; b. dezinfecția, dezinsecția și deratizarea urgentă a tuturor spațiilor în condițiile în care, cu prilejul vizitei s-a observat prezența insectelor dăunătoare și a excrementelor de rozătoare; c. reabilitarea și adaptarea instalației electrice la o capacitate de consum de energie electrică adecvată, în funcție de necesitățile persoanelor private de libertate cazate; d. examinarea posibilității achiziționării hranei în sistem de *catering* astfel încât aceasta să permită asigurarea unui meniu particularizat corespunzător diagnosticelor pentru persoanele cu diverse afecțiuni medicale; e. asigurarea hranei corespunzătoare astfel ca alimentele primite și/sau cumpărate să reprezinte doar un adaos; f. examinarea posibilității amenajării unor spații destinate activităților de petrecere a timpului liber pentru persoanele custodiate; g. examinarea cererilor persoanelor private de libertate având în vedere natura solicitărilor în contextul asigurării dreptului la ocrotirea sănătății; h. eficientizarea investițiilor prin alocarea acestora în funcție de urgența necesităților, în condițiile în care, fuseseră achiziționate și montate aparate de aer condiționat înainte de a fi verificată capacitatea instalației electrice a clădirii, astfel că acestea nu puteau fi folosite întrucât sistemul de electricitate al centrului nu putea face față unui astfel de consum; 2. modificarea Regulamentului de ordine interioară a centrului, astfel încât să se permită persoanelor private de libertate să apeleze mai multe numere de telefon din lista aprobată în timpul maxim permis.**

Direcția Generală de Poliție a Municipiului București a transmis instituției Avocatul Poporului răspunsul cu privire la recomandările cuprinse în Raportul de vizită, potrivit căruia:● în acord cu cele menționate în Raport, **una dintre deficiențele cu care se confruntă Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 1 se reflectă în capacitatea de cazare, fiind necesară alocarea resurselor financiare pentru construirea unui centru nou.** Preocuparea pentru această problemă nu este nouă, primele eforturi de a construi un centru la nivelul Poliției Capitalei datează încă din anul 2006 și sunt continuate și în prezent. Direcția Generală Logistică a Ministerului Afacerilor Interne a predat în baza Protocolului nr. 305378/04.07.2014, în administrarea Direcției Generale de Poliție a Municipiului București, terenul în suprafață de 32.659,98 mp, aflat în domeniul public al statului, teren pe care se urmărește construirea unui arest central

suprateran. ● Având în vedere limitările de natură bugetară, inerente anilor anteriori, Poliția Română a căutat surse alternative de finanțare pentru punerea în aplicare a măsurilor propuse, iar în anul 2014 a reușit accesarea unui proiect finanțat prin Mecanismul Financiar Norvegian. Acesta se derulează pe 24 de luni, iar valoarea eligibilă este de 5.738.600 lei (co-finanțare 860.800 lei). În ceea ce privește Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr.1 din cadrul DGPMB, prin proiect sunt prevăzute: lucrări de amenajare a curților de plimbare și dotarea cu echipamente de gimnastică, ferestre noi, cu sisteme de siguranță pentru camerele de cazare, sisteme de aer condiționat pentru camerele de cazare, înlocuirea instalațiilor sanitare existente (toaile și dușuri anti vandalism), aer condiționat pentru autovehiculele de transport persoane private de libertate, geamuri securizate și sistem audio pentru camerele de acordare a dreptului la vizită, astfel încât la finalizarea implementării proiectului, centrul va beneficia de o îmbunătățire notabilă a condițiilor materiale de detenție. În prezent sunt în derulare procedurile de proiectare și achiziții, finanțate prin intermediul Mecanismului Financiar Norvegian. ● **Referitor la efectuarea serviciilor de deratizare, dezinsecție și dezinfecție, DGMPB a întreprins demersuri pentru atragerea de fonduri financiare destinate acestui scop. În acest sens, după alocarea fondurilor necesare demarării acestei proceduri, vor fi realizate lucrările de dezinfecție/dezinsecție/deratizare.** ● În ceea ce privește reabilitarea și adaptarea instalației electrice la o capacitate de consum de energie electrică adecvată în funcție de necesitățile persoanelor private de libertate, DGPMB a inițiat și finalizat lucrări de reparații și reconfigurare a instalației de utilizare a energiei electrice la imobilul situat în strada George Georgescu nr.1, sector 4 - București. În acest sens, în ultima perioadă, în urma demersurilor **făcute s-au înregistrat progrese vizibile în ceea ce privește îmbunătățirea condițiilor de detenție a persoanelor private de libertate și a condițiilor de muncă ale personalului propriu, aceste aspecte rămânând o preocupare permanentă, în corelație cu resursele financiare alocate.** ● În anul 2009, DGPMB a demarat acțiuni pentru evaluarea posibilității implementării, în sistem externalizat, a modului de hrănire a persoanelor private de libertate din cadrul centrelor proprii, prin transmiterea de cerere de ofertă către firme de catering, din care doar 2 societăți comerciale și-au manifestat interesul de preluare a acestei activități și au transmis oferte de preț conforme cererilor noastre.

Astfel, SC Amero Associates Group SRL, prin divizia sa de catering, „New Taste Catering” a prezentat o ofertă de preț în valoare de 89 lei (inclusiv TVA)/zi/om, în care este inclus și transportul preparatelor culinare la centrele funcționale ale secțiilor de poliție, ceea ce necesită o cerere de credite bugetare în valoare de 11.369.750 lei/an, iar SC Creative Catering SRL a prezentat o ofertă în valoare de 50 lei (inclusiv TVA)/zi/om, fără transportul preparatelor culinare, aceasta impunând un necesar de credite în valoare de 6.387.500 lei (neinclus transport). Ofertele de preț au fost întocmite în baza „Planului meniu decadal” la întocmirea căruia, pentru alegerea felurilor de mâncare s-a avut în vedere respectarea normelor de hrană, a plafoanelor calorice corespunzătoare fiecărei norme, realizarea unui raport optim între principiile alimentare de bază: proteine, glucide, lipide, consistența preparatelor culinare și varietatea acestora, transportul va fi efectuat în condiții igienico-sanitare conforme cu legislația în vigoare, o dată pe zi (3 mese - mic dejun, prânz, cină) pe raza municipiului București, cu mijloacele de transport ale societăților, avizate de către Ministerul Sănătății, dotate cu instalație frigorifică și cu personal atestat pentru această activitate. În contextul ofertelor de mai sus, de menționat este faptul că fondurile bugetare alocate în anul 2015 pentru hrănirea persoanelor private de libertate din centrele de reținere și arestare preventivă ale DGPMB

sunt de 692.750 lei (hrană achiziționată de la Penitenciarul București-Rahova). Pe cale de consecință, pentru externalizarea hrănirii persoanelor private de libertate este necesar ca normele valorice de care acestea beneficiază, respectiv 4,40 lei/zi, conform prevederilor în vigoare, să fie modificate. • La nivelul DGPMB nu există un punct de preparare a hranei pentru persoanele private de libertate deținute în centrele din subordine, aceasta fiind furnizată de către Penitenciarul Rahova, în baza convenției încheiate cu Poliția Capitalei, cantitatea și calitatea hranei reprezentând o obligație ce cade în sarcina furnizorului.

Potrivit prevederilor art. 4 lit. b) din Convenția cadru privind hrănirea prin unități din sistemul administrației penitenciare a persoanelor private de libertate aflate în centrele de reținere și arestare preventivă din subordinea MAI, încheiată între Ministerul Justiției și Ministerul Afacerilor Interne, unitatea de penitenciar are obligația de a asigura o hrană variată, bine preparată, corespunzătoare calitativ și cantitativ regulilor de dietă. Având în vedere prevederile art. 2 alin. (1) din Convenția cadru DGPMB și Penitenciarul Rahova - București au încheiat la data de 04.12.2014 Convenția privind hrănirea persoanelor private de libertate, aflate în stare de reținere, arest preventiv sau detenție în anul 2015. În baza acestei convenții, Penitenciarul Rahova transmite către DGPMB meniul zilnic, defalcat pe norme de hrană, conform recomandărilor medicale ori restricțiilor rezultate din convingeri religioase. În cazul persoanelor private de libertate care prezintă afecțiuni medicale ce necesită regim alimentar diferențiat, medicul care asigură asistența medicală la nivelul centrelor informează administrația locului de deținere cu privire la recomandarea regimului alimentar (hipoglucidic, hipocaloric, hipolipidic, hiposodat). Astfel, persoana privată de libertate este alocată imediat la regim alimentar specific afecțiunilor suferite sau convingerilor religioase. • La nivelul administrației locului de deținere există o preocupare permanentă pentru găsirea de soluții în amenajarea de spații destinate activității de petrecere a timpului liber pentru persoanele custodiate, raportat la posibilitățile oferite de spațiile existente, în acord cu dinamica persoanelor introduse și respectarea normelor de securitate specifice. Mai mult, prin Mecanismul Financiar Norvegian sunt prevăzute lucrări de reamenajare a curților de plimbare și dotarea acestora cu echipamente de gimnastică pentru petrecerea timpului liber. La nivelul centrului funcționează o bibliotecă de unde persoanele private de libertate pot împrumuta cărți, existând o preocupare continuă de creștere a fondului de carte. Totodată, persoanele private de libertate au posibilitatea zilnică de a se informa având acces la programe televizate sau radiofonice. În scopuri recreative persoanele private de libertate aflate în Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr.1 pot primi de la familie jocuri video, șah, table, rummy, cărți de joc, scrabble, monopoly, puzzle etc. • Acordarea asistenței medicale, a tratamentului și a îngrijirilor persoanelor condamnate se face în condițiile regulamentului de aplicare a legii privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, în prezent fiind aplicabile, potrivit art. 188 alin. (2) din Legea nr. 254/2013, dispozițiile HG 1897/2006 (pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 275/2006 privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal).

Potrivit Procedurii Direcției Medicale nr. 4117408/2015 privind activitatea medicală în Centrele de Reținere și Arestare Preventivă, dreptul la asistență medicală, tratament și îngrijiri al persoanelor private de libertate este asigurat de personal specializat, în cazul centrelor de reținere și arestare preventivă din subordinea DGPMB, personalul specializat făcând parte din Centrul Medical de Diagnostic și Tratament Ambulatoriu Dr. Nicolae Kretzulescu. În urma corespondenței purtate, instituția sus-amintită a comunicat

textual faptul că „personalul medical va acorda asistență medicală în limita competențelor și în conformitate cu prevederile legale stabilite prin legislația specifică domeniului sănătății, iar cererile persoanelor private de libertate în care acestea solicită anumite tratamente/investigații/internări la furnizori de servicii medicale nominalizați vor fi soluționate conform prevederilor legale în vigoare.” În acest sens, în limitele competențelor legale și în contextul organizării specifice în materie, administrația centrului va lua toate măsurile necesare respectării dreptului la asistență medicală, tratament și îngrijiri.

Administrația centrului a respectat întocmai prevederile legale referitoare la acordarea dreptului la convorbiri telefonice și a urmărit corelarea legislației existente cu nevoile curente ale persoanelor private de libertate. **În acest sens, în luna mai 2015 Regulamentul de Ordine Interioară al CRAP nr.1 a fost modificat, în sensul creșterii numărului de convorbiri telefonice acordate de la o convorbire (cum era reglementat anterior) la 3 convorbiri telefonice săptămânal.** Recomandarea transmisă pe acest subiect va reprezenta o preocupare în viitorul apropiat a administrației centrului, un pas important fiind adoptarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013, ce ar crea premisele adoptării Regulamentului privind organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă, precum și măsurile necesare pentru siguranța acestora, act normativ aprobat prin ordin al Ministrului Afacerilor Interne.

*** Centrul de Reținere și Arestare Preventivă din cadrul Inspectoratului de Poliție Județean Dolj (în lucru):** se află amplasat în clădirea Inspectoratul de Poliție Județean Dolj, *la demisol*, unde erau amenajate camerele de deținere. Secția de deținere situată pe două holuri, dispunea de 29 de camere, dintre care doar 16 erau funcționale iar restul camerelor nu erau amenajate, fiind folosite pentru depozitarea unor materiale de construcții, saltele și paturi uzate. Echipa a vizitat 10 camere de deținere care erau ocupate la data vizitei, precum și camerele neocupate, dar amenajate pentru custodie.

Camerele nr. 10, 11, 22, 24, 26, 29 erau neocupate la data vizitei, aveau instalate **paturi cu saltele textile uzate**; doar camera 11 era dotată cu wc, chiuvetă și duș, iar camera 10 doar cu wc și chiuvetă. Camerele neocupate **nu prezentau un grad de curățenie corespunzător, pereții erau murdari și inscripționați cu diverse desene** (camera 24). Au fost vizitate și camere de deținere care erau ocupate la data vizitei (camerele nr. 25; 28; 27; 23; 13; 12; 9), constatându-se următoarele:

Referitor la numărul persoanelor private de libertate cazate în camere, în toate camerele vizitate, persoanele custodiate erau cazate atât în paturi suprapuse dispuse pe două niveluri, cât și în paturi nesuprapuse. **Suprafața camerelor raportată la numărul de paturi instalate, asigura în camerele ocupate vizitate între 3,45 – 3,7 mp/persoană față de cei 4 mp/persoană**, cu excepția camerelor nr. 25 și nr. 27, a căror suprafață asigura 4,9 mp/ persoană, respectiv 4,25 mp/ persoană.

În centru era instalat un sistem de avertizare optic, care putea fi acționat în caz de nevoie, de persoanele custodiate.

Referitor la iluminarea și aerisirea camerelor: fiind plasate la demisolul clădirii, **camerele de deținere erau slab luminate natural**, iar iluminatul artificial era folosit și pe timpul zilei. În majoritatea camerelor, iluminatul artificial și cel de veghe erau asigurate de aceleași dispozitive care pe timpul nopții erau mascate sub diferite forme, asigurându-se în acest mod iluminatul de veghe. Iluminatul artificial era furnizat neîntrerupt, iar iluminatul

de veghe între orele 22⁰⁰-6⁰⁰. Toate camerele erau dotate cu aparate de aer condiționat care nu erau funcționale datorită subdimensionării instalației electrice a centrului.

Referitor la mobilierul din camere: camerele vizitate erau dotate cu mobilier simplu pentru servirea mesei în camere (mese și scaune) și măsuțe pe care erau amplasate televizoare. Mobilierul existent în camerele de deținere era insuficient și nu asigura persoanelor private de libertate condiții pentru servirea mesei și depozitarea obiectelor personale.

Referitor la grupurile sanitare și accesul la duș: majoritatea camerelor ocupate vizitate nu erau dotate cu grupuri sanitare proprii, exista un grup sanitar comun situat pe holul centrului, dotat cu patru vase Wc și două chiuvete. Centrul avea o cameră de duș comună dotată cu opt dușuri care nu funcționau în totalitate, iar instalațiile sanitare erau vechi și deteriorate. Baia comună avea pavimentul placat cu gresie și pereții cu faianță, nu era compartimentată și nu asigura intimitatea persoanelor deținute. Apa rece era furnizată permanent din sistemul public centralizat, iar apa caldă era furnizată de două ori pe săptămână fără limită de timp.

În camerele care aveau WC-uri, nu era respectată intimitatea persoanelor custodiate deoarece nu erau prevăzute uși care să asigure separarea spațiilor. De asemenea, grupul sanitar din cameră nu avea sistem de ventilație și aerisire.

Persoanele custodiate în camerele de detenție fără grup sanitar erau nevoite să apeleze supraveghetorul pentru a-și satisface nevoile fiziologice atât ziua cât și pe timpul nopții.

La data vizitei, echipa a constatat că grupul sanitar comun era placat cu gresie și faianță, și avea în dotare patru cabine de WC fără uși și un pisoar la care apa curgea în permanență. Condițiile igienico-sanitare nu erau respectate, wc-urile erau înfundate, capacele de la wc lipseau, apa curgea în permanență la una din chiuvete și starea de curățenie nu era corespunzătoare.

Referitor la igiena și calitatea cazarmamentului: în general, persoanele aflate în stare privativă de libertate au declarat că primeau lenjeria de la familie. Saltelele verificate nu erau în stare corespunzătoare, erau vechi cu excepția celor din camera nr.26 care erau într-o stare corespunzătoare. Nu au fost sesizări în legătură cu prezența insectelor și nu a fost constatată prezența acestora la verificarea camerelor de deținere și a cazarmamentului.

De la începutul anului 2015 și până la data vizitei s-au efectuat cinci operațiuni de dezinsecție și deratizare cu o firmă specializată, desemnată de Inspectoratul de Poliție Județean Dolj.

Echipa de vizitare a constatat că rufele se uscau în camerele de cazare (camerele nr. 23 și nr. 27), iar la momentul vizitei, în majoritatea spațiilor de reținere era dezordine: în camerele nr. 28 și nr. 23, hainele erau depozitate în genți sub paturi; în camera nr. 27, alimentele erau depozitate sub paturi.

Referitor la curțile de plimbare: Curțile de plimbare nu erau amenajate corespunzător pentru condiții meteo nefavorabile și nu erau dotate cu băncuțe.

Referitor la asistența medicală: aceasta era acordată de personalul Centrului Medical Județean Dolj, nefiind prevăzută nici o funcție de medic sau asistent medical pentru acest centru. Pentru acordarea asistenței medicale, erau desemnate șase persoane – trei medici primari cu specialitatea de medicină de familie și trei asistenți medicali principali în specialitatea de medicină de familie (2), respectiv igienă și sănătate publică (1).

Asistența medicală se desfășura prin vizite medicale efectuate în timpul programului de lucru al medicilor și asistenților medicali desemnați de Centrul Medical Județean Dolj.

În incinta centrului exista un cabinet medical care funcționa ca spațiu pentru triajul medical al persoanelor private de libertate și introduse în centrul de arest preventiv. **Inspectoratul de Poliție Județean Dolj nu deținea, cu excepția clădirii Centrului Medical Județean Dolj, alte spații care să respecte prevederile legale privind funcționarea unui cabinet medical.**

Consultațiile medicale complexe în care erau incluse explorările funcționale (EKG și ecografie) și analizele medicale în regim de urgență erau efectuate în cabinetele medicale din cadrul Centrului Medical Județean Dolj. Asigurarea urgențelor medico-chirurgicale pentru persoanele private de libertate din Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Dolj se efectua prin Serviciul 112. În afara orelor de program, în zilele de sâmbătă, duminică și sărbători legale, asistența medicală în Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Dolj era asigurată de un medic și de un asistent medical, pe baza programării întocmite de șeful Centrului Medical Județean Dolj, fiind solicitați de supraveghetori, doar în caz de nevoie. De menționat, era faptul că în **Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Dolj nu era cameră de gardă și nici personal medical prezent permanent în centru.**

Administrarea tratamentelor se făcea pe baza schemelor de tratament aduse la cunoștința pacienților. Medicamentele erau depozitate în cabinetul medical din incinta centrului, într-un spațiu compartimentat și inscripționat cu numărul camerei și numele pacientului. În lipsa cadrelor medicale, **tratamentele erau administrate sub supravegherea personalului de serviciu din centru.**

Procurarea medicamentelor gratuite pentru persoanele private de libertate se efectua de către personalul medico-sanitar pe baza rețetelor întocmite de cei trei medici, de la farmaciile cu care Centrul Medical Județean Dolj avea contract.

Echipa de vizitare a constatat că erau întocmite documente specifice: registru de consultații, fișe de triaj medical, fișe de consimțământ informat al pacientului, note privind constatarea mărcilor traumatiche.

Pe parcursul anului 2015, la Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Dolj au fost acordate un număr de 968 consultații medicale persoanelor private de libertate, nefiind înregistrat niciun caz de boală infecto-contagioasă.

Au fost evidențiate **patru cazuri deosebite**. Pe data de 31.08.2015, a fost consemnat în registrul de consultații **un caz de automutilare**, o persoană custodiată și-a provocat plăgi tăiate superficiale la nivelul tegumentului abdominal, a amenințat că se va sinucide și a refuzat îngrijirile medicale, motiv pentru care **s-au folosit mijloacele de imobilizare din dotare**, pentru o perioadă scurtă de cinci minute. **Alte trei cazuri au fost ale unor persoane încarcerate care au prezentat mărci traumatiche constatate de medicii din cadrul Centrului Medical Județean Dolj, mărci traumatiche anterioare depunerii în arest;** conform procedurilor au fost informate în scris, Parchetul de pe lângă Judecătoria Craiova și Parchetul de pe lângă Judecătoria Segarcea.

În perioada 01.01-22.10.2015, în Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Dolj, nu s-a înregistrat niciun deces. În perioada ianuarie – octombrie 2015, nu au fost înregistrate refuzuri de hrană. Referitor la posibile cazuri de agresiuni fizice la care au fost supuse persoanele custodiate de către personalul unității, în perioada 01.01-22.10.2015 nu au fost înregistrate astfel de situații.

Persoanelor private de libertate din Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Dolj li se acorda **asistență medicală de către medici și asistente medicale din cadrul Centrului Medical Județean Dolj**, această activitate fiind una **suplimentară celei de medicină de familie acordată cadrelor M.A.I., rezerviștilor M.A.I. și membrilor familiilor acestora**. Medicul din echipa de vizitare a **propus următoarele: înființarea în cadrul Centrului Medical Județean Dolj a unui compartiment de asistență medicală pentru Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Dolj, format din cel puțin un medic și trei asistenți sau transferarea centrului în sediul Penitenciarului Craiova; înființarea la sediul Inspectoratului Județean de Poliție Dolj a camerelor de reținere preventivă numai pentru 24 de ore; eliminarea conflictului de interese generat de faptul că medicii și asistenții medicali care acordau asistență medicală în centru erau medici de familie și asistenți de la cabinetul de medicină de familie al M.A.I.; supravegherea igienei grupurilor sanitare și asigurarea materialelor de igienă personală pentru arestații preventiv.**

Recomandările formulate ca urmare a vizitei au vizat: ● asigurarea unui iluminat de veghe separat de iluminatul artificial; ● îmbunătățirea iluminatului artificial care să suplinească luminarea necorespunzătoare în timpul zilei a camerelor de deținere; ● refacerea instalației electrice a centrului, astfel încât să se asigure funcționarea aparatelor de aer condiționat montate; ● dotarea camerelor cu mobilier pentru păstrarea bunurilor personale; ● înlocuirea cazarmamentului vechi și uzat (saltele, pături, lenjerie); ● amenajarea curților de plimbare pentru a putea fi folosite și în condiții meteo nefavorabile; ● dotarea curților de plimbare cu băncuțe; ● suplimentarea măsurilor pentru asigurarea curățeniei și igienizării centrului, în special a grupului sanitar comun și a camerei de duș; ● repararea și înlocuirea instalațiilor sanitare din grupul sanitar comun și din sala de dușuri; ● compartimentarea camerei de baie comună, astfel încât să fie asigurată intimitatea persoanelor cazate, la folosirea dușurilor; ● identificarea soluțiilor în vederea amenajării de spații sanitare în toate camerele în care acestea lipsesc, astfel încât persoanele private de libertate să nu depindă de personalul de supraveghere pentru satisfacerea necesităților fiziologice; ● delimitarea spațiilor de cazare de grupurile sanitare; ● aerisirea corespunzătoare a grupurilor sanitare, în camerele care aveau în dotare duș și toaletă; ● asigurarea materialelor igienico-sanitare, având în vedere că la data vizitei acestea nu mai fuseseră distribuite din luna iunie 2015; ● identificarea posibilității de a asigura permanența asistenței medicale în cadrul Centrului Medical Județean Dolj; ● efectuarea de demersuri la unitatea penitenciară care distribuie hrana centrului, în vederea îmbunătățirii calității acesteia; ● examinarea oportunității amenajării unei săli de mese la nivelul centrului.

***Centrul de Reținere și Arestare Preventivă din cadrul Inspectoratului de Poliție Județean Giurgiu (în lucru):** vizita a avut ca obiect verificarea condițiilor de cazare și tratamentul aplicat persoanelor încarcerate. În cadrul vizitei s-au constatat următoarele:

În ceea ce privește condițiile de cazare - spațiile destinate dormitului aveau pereții curați și erau dotate cu mochetă, covor, aparat aer condiționat (nu era funcțional deoarece rețeaua electric era în proces de modernizare – proiect norvegian), difuzor, întrerupător de chemare/anunțare, coș din plastic pentru gunoi, masă din plastic, scaun, calorifer. Lenjeriile de pat, păturile, fețele de pernă erau schimbate la interval de două săptămâni (unele persoane private de libertate aveau lenjerie de pat și pături de acasă) iar saltelele erau majoritatea corespunzătoare **existând și saltele vechi**. Luminatul natural era asigurat de ferestre cu dimensiunea de 50X50 cm (**lumina naturală fiind insuficientă**) având

protecție un grilaj și o plasă de sârmă iar luminatul artificial era asigurat de becuri economice și tuburi de neon. În toate camerele de cazare erau mape cu documente care conțineau informații privind drepturile persoanelor private de libertate și adresele unor instituții unde puteau face sesizări în legătură cu încălcarea unor drepturi. **Agentul termic nu era distribuit în tot municipiul astfel că, în tot Centrul era frig (era racordat la rețeaua orașului). Lipseau spațiile de depozitare a îmbrăcăminteii persoanelor custodiaste (erau ținute sub pat în genți).** Până la sfârșitul anului 2015, era în proiect înlocuirea tuturor ferestrelor din lemn cu ferestre din termopan.

Cu privire la condițiile de igienă - pentru igiena persoanelor private de libertate centrul dispunea **de un singur grup sanitar pentru toate camerele**, igienizat corespunzător și era dotat cu 2 cabine de duș, 2 cabine de toaletă cu wc – turcesc, spălător tip jgheab prevăzut cu 3 orificii pentru apă, 3 coșuri, un bidon din plastic pentru gunoi). Persoanele private de libertate făceau duș cu apă caldă de 3 ori pe săptămână conform programului de furnizare a apei calde. Produsele igienico-sanitare (perie și pastă de dinți, săpun, hârtie igienică) aparțineau persoanelor custodiaste și erau primite cu ocazia vizitelor. La momentul vizitei nu s-a constatat prezența insectelor dăunătoare (gândaci, ploșnițe). **În grupul sanitar nu exista lumină naturală, deoarece fereastra cu dimensiunea de 60X60 cm era prevăzută cu un ventilator (care asigura aerisirea) și era acoperită de o tablă metalică cu perforații.**

Referitor la hrană – La momentul vizitei, nu exista la blocul alimentară un cântar folosit pentru porționarea hranei.

Din discuțiile avute cu persoanele private de libertate s-au constatat următoarele: au fost examinate medical la încarcerare; condițiile de cazare erau corespunzătoare; mâncarea era acceptabilă; exista apă caldă pentru igiena personală; relațiile cu cadrele erau bune. De asemenea, persoanele private de libertate beneficiau de primirea vizitelor și pachetelor de 2 ori pe săptămână (marțea și joia) și au fost informate la încarcerare de drepturile pe care le au. Totodată, persoanele încarcerate doreau ca în camerele de cazare să fie montat câte un televizor dar, din documentele studiate a rezultat faptul că nu au fost înregistrate asemenea cereri **(nu exista cablu TV instalat în camere deoarece conducerea Centrului avea în vedere construirea unui nou Centru de Reținer și Arestare Preventivă care să funcționeze în spatele I.P.J. Giurgiu, dotat cu camere la nivelul solului).**

Recomandările formulate ca urmare a vizitei au vizat: ● identificarea unor spații pentru amenajarea unui număr corespunzător de grupuri sanitare, până la finalizarea noii locații a Centrului, având în vedere existența unui singur grup sanitar pentru toate persoanele private de libertate; ● identificarea unor mijloace de compensare a lipsei luminii naturale în camerele de cazare cât și în grupul sanitar, până la finalizarea construcției noului sediu (care urma a fi construit începând cu anul 2016), precum și pentru asigurarea unei temperaturi corespunzătoare în perioadele cu temperaturi scăzute, în care agentul termic nu se furnizează; ● asigurarea unor spații de depozitare a bunurilor personale și a îmbrăcăminteii persoanelor încarcerate; ● dotarea camerelor de cazare cu televizoare, având în vedere că accesul la programele tv era realizat numai în bibliotecă, singurul spațiu dotat cu televizor; ● achiziționarea unor saltele noi în vedere înlocuirii celor vechi; ● achiziționarea unui cântar folosit pentru porționarea hranei.

****Centrul de Reținer și Arestare Preventivă nr. 8 București (în lucru):*** vizita inopinată și tematică a avut ca obiect asigurarea hranei și a asistenței medicale în Centrul de Reținer și Arestare preventivă nr. 8 București, obiectiv ce a fost urmărit de altfel și într-o altă unitate similară aflată pe raza Municipiului București, aleasă aleatoriu. Vizita a avut

în vedere și aspectele sesizate printr-o petiție adresată instituției Avocatul Poporului, în care petentul a solicitat explicit ca întregul conținut al acesteia să rămână confidențial.

Constatările rezultate din vizita efectuată și din discuțiile purtate cu persoane încarcerate în Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 8, București:

Referitor la hrană - potrivit prevederilor Regulamentului de Ordine Interioară al Centrului de Reținere și Arestare Preventivă nr. 8, *„dreptul la hrană este asigurat de locul de detenție”*. **Centrul nu dispunea de un bloc alimentar/punct de preparare a hranei**, prin urmare aceasta era furnizată de Penitenciarul București – Rahova, în baza unei convenții încheiate cu Direcția Generală de Poliție a Municipiului București. Totodată, **centrul nu dispunea de un spațiu special amenajat pentru servirea mesei, astfel că persoanele încarcerate mâncau în camere, în condiții improprii, datorate spațiului redus al camerelor de deținere**. Pentru fiecare cameră era asigurat un frigider de dimensiuni medii, în care persoanele custodiate în celula respectivă puteau să-și depoziteze alimentele fie primite prin pachete la sectorul vizite, fie achiziționate prin exercitarea dreptului la cumpărături.

Hrana era furnizată o dată pe zi pe baza unui borderou tipizat, în care era menționat numărul total de persoane, existența sau nu a persoanelor alocate la normă de hrană specială (regim igienico-dietetic), precum și existența persoanelor de religie musulmană alocate la un regim de hrană specific; la primirea hranei se completa un formular cu numărul de porții recepționate. Regulamentul de Ordine Interioară avea următoarele specificații cu privire la dreptul la hrană: *„hrana este asigurată de locul de deținere de 3 ori pe zi, persoanele încarcerate au acces la frigiderule în care își depozitează alimentele, cu o jumătate de oră înainte de servirea fiecărei mese.”*

Nu s-au identificat înscrisuri sau registre în care să fie menționat conținutul meniului prevăzut pentru o zi, precum și ceea ce s-a recepționat, eventuale neconcordanțe între meniul anunțat și alimentele/preparatele primite în ziua respectivă.

Din discuțiile purtate cu persoane încarcerate a rezultat **că majoritatea preferă să mănânce produse alimentare primite prin sectorul vizită**, apreciind calitatea hranei ca nefiind întotdeauna corespunzătoare; unele persoane intervievate au susținut că nici nu au dorit vreodată să vadă mâncarea servită în cadrul centrului de reținere și arestare preventivă, li s-a transmis de către persoane custodiate de mai multă vreme faptul că hrana nu era gustoasă. **Singurul aliment pe care îl acceptau toți cei cazați în centru era pâinea distribuită zilnic**. O singură persoană privată de libertate (cetățean străin) a susținut că mănâncă meniul zilnic pus la dispoziție în cadrul centrului, întrucât nu dispunea de mijloacele financiare necesare pentru a putea să-și cumpere alimente, iar familia nu avea posibilitatea de a-i aduce alimente prin sectorul vizită, singurele produse primite fiind cele oferite de colegii de cameră; aceasta a menționat că hrana era *„acceptabilă”*.

Au fost verificate de către medicul echipei de vizită probele organoleptice recoltate în ziua anterioară vizitei, care a reținut în raportul său că eșantioanele din ziua anterioară vizitei erau păstrate și etichetate corect, aspectul și gustul acestora fiind corespunzător. **Acesta a constatat că nu erau disponibile probe din hrana zilei anterioare care, conform legislației în vigoare trebuie păstrate 48 de ore, după cum „nu existau mostre nici din mâncarea de dimineață și nici din cea de seară.”** S-au solicitat clarificări personalului centrului în legătură cu acest aspect, răspunsul fiind acela că masa se distribuia o singură dată pe zi, când erau aduse toate felurile de mâncare, rămânând la

latitudinea persoanelor custodiate să aleagă ce anume consumă la masa de prânz, respectiv la masa de seară.

Vizita a fost astfel organizată încât desfășurarea sa să permită membrilor echipei de vizită să asiste și la momentul recepției hranei. Astfel, s-a constatat că **livrarea hranei pentru Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 8 București a întârziat cu aproximativ două ore față de ora prevăzută pentru servirea mesei de prânz în programul zilnic. Deși livrarea hranei întârziase semnificativ, personalul centrului nu a contactat penitenciarul care asigura prepararea și transportarea hranei, decât la insistențele medicului echipei de vizită.**

Hrana era livrată cu **un mijloc de transport impropriu**, care nu respecta reguli minime de igienă, în interiorul căruia nu era asigurată o temperatură potrivită pentru prevenirea infestării hranei așa cum reține și reprezentantul organizației neguvernamentale participant la vizită. **Modul de predare și preluare a hranei a fost total necorespunzător** cu normele minime de igienă – hrana era răsturnată din recipiente de metal care prezentau un grad relativ avansat de uzură, în recipientele corespunzătoare ale centrului, iar la nevoie era folosit și un polonic care era întrebuințat pentru toate felurile de mâncare. Cei implicați în predarea și recepția hranei purtau mască, însă **activitatea avea loc în parcare** a secției de poliție, **portierele microbuzului care transporta hrana fiind larg deschise spre stradă.** În acest context, reprezentantul organizației neguvernamentale prezent în echipa de vizită a consemnat în raportul său că „**nu existau proceduri cu privire la servirea mesei, respectiv la asigurarea de condiții minime de igienă pentru transferul hranei preparate, de la mijlocul auto la persoanele arestate [...]** singura măsură de igienă este folosirea unor mănuși de către polițiști și a mănușilor și a măștii de către șofer [...]”.

Prin observație directă s-a constatat că **nu exista practic nici un control cu privire la ce cantitate de alimente, mai ales carne, este alocată/porție/persoană.**

Medicul echipei de vizită a degustat din toate felurile de mâncare distribuite și a făcut următoarele constatări „[...] **gustul și modul de prezentare al alimentelor era incomparabil cu cel al șașantioanelor din ziua precedentă: zeama în care plutea slămina avea un gust acrișor-sălcu, iar orezul era cenușiu, în curs de alterare. Așa-zisa tocană de carne era un fel de ciorbă în care pluteau cartofi întregi și bucăți de slănină, dar care avea un gust destul de bun.**” Acesta a reținut în raportul de vizită că **nu au fost respectate normele privind păstrarea șașantioanelor de alimente în vederea controlului, mâncarea nu a avut carne, ci doar grăsime – deci un conținut proteic apreciat ca insuficient**, existau mari discordanțe între șașantioanele păstrate pentru control și calitatea mâncării recepționate în ziua vizitei, **transferul alimentelor fiind efectuat în condiții improprii.**”

Referitor la asistența medicală - în cadrul centrului **nu-și desfășura activitatea nici un medic sau asistent medical.** Pentru asistență medicală, persoanele custodiate erau prezentate la cabinetul medical din cadrul Serviciului de Reținere și Arestare Preventivă. Pentru situații de urgență era apelat serviciul 112.

Din discuțiile cu personalul centrului a rezultat că solicitările persoanelor încarcerate referitoare la asistența medicală formulate în scris erau înregistrate într-un registru de cereri, ceea ce **nu se aplica și în cazul solicitărilor verbale.** Totodată, din studierea materialelor puse la dispoziție în timpul vizitei, a rezultat faptul că **nu existau mențiuni în registrul de cereri cu privire la modul de soluționare a cererilor de asistență medicală.**

În cadrul întrevederilor avute cu persoane custodiate (alese aleatoriu) acestea au precizat că, deși personalul centrului era receptiv la solicitările lor, la cabinetul medical care funcționează în cadrul Centrului de Reținere și Arestare Preventivă nr. 1 (Arestul Central) **timpii de așteptare pentru consultații erau mari, iar medicamentația insuficientă** aspecte, de altfel, reținute și de către medicul echipei de vizită în raportul său.

De asemenea, o parte dintre persoanele cu care s-au purtat discuții au precizat că au beneficiat de consulturi de specialitate, însă **nu le-a fost comunicat un eventual plan de investigații ulterioare**. Una dintre persoanele intervievate a ținut să precizeze că, în opinia sa, gradul de adresabilitate la nivelul cabinetului medical este unul ridicat, iar asistenții medicali sunt suprasolicitați.

Cu titlu de exemplu – o persoană încarcerată în unitatea vizitată a solicitat verbal un consult medical acuzând dureri la nivelul antebrăului; a fost prezentată la cabinetul medical din cadrul Serviciului de Reținere și Arestare Preventivă, **însă ulterior consultului nu i s-a mai comunicat dacă va beneficia de investigații suplimentare, sau de un consult efectuat de un medic specialist**. În cadrul vizitei, urmare a consimțământului explicit exprimat în scris de către persoana în cauză, a fost consultată fișa medicală a acesteia – **fișă aflată într-un plic sigilat**, anexată la dosarul personal. Astfel s-a constatat **că exista un bilet de trimitere pentru investigații suplimentare care urmau a fi efectuate în ziua în care a avut loc vizita, despre care însă nu fusese informată nici persoana încarcerată, nici personalul centrului de reținere și arestare preventivă**.

În acest context menționăm că, potrivit Regulamentului de Ordine Interioară al centrului - secțiunea referitoare la dreptul la asistență medicală, *„informațiile rezultate din examenul medical vor fi arhivate în dosarul medical al persoanei private de libertate, aceasta având dreptul să își consulte acest dosar sau să primească fotocopii de pe acesta.”*, **însă din discuțiile purtate cu persoanele custodiate a reieșit că acestea nu aveau cunoștință despre faptul că au dreptul să-și consulte și/sau să solicite fotocopii ale documentelor ce au fost întocmite ca urmare a examenului medical**.

Medicul din cadrul echipei a consemnat în raportul întocmit ca urmare a vizitei faptul că **fișele medicale ale persoanelor încarcerate nu erau realizate în conformitate cu prevederile actualizate ale Procedurii privind activitatea medicală în centrele de reținere și arestare preventivă și nu aveau indicii privitoare la date antropometrice la încarcerare, în special nu aveau înscrisă greutatea corporală**. Acesta a menționat totodată că, în timpul vizitei, ca urmare a solicitării de a consulta Procedura privind activitatea medicală, personalul **centrului a prezentat un exemplar dintr-o procedură emisă în 2012 pe coperta căreia era înscrisă mențiunea „abrogat”**. Precizăm că, Procedura în vigoare prevede la secțiunea V – „Descrierea procedurii”, capitolul 1 – „Măsuri la primirea în centrul de reținere și arestare preventivă”, punctul 2.2 următoarele: *„întocmirea fișei medicale și completarea tuturor documentelor, (conform anexei 3) [...]”*; anexa 3 la Procedura mai sus menționată, la secțiunea „Starea prezentă la arestare” prevede rubricatură pentru date antropometrice, respectiv talie și greutate.

În timpul efectuării vizitei, cât și la finalul acesteia, au fost solicitate conducerii locului de detenție copii ale actelor normative referitoare la hrană și acordarea asistenței medicale, Regulamentul de ordine interioară, precum și copii ale unor acte din dosarele individuale ale persoanelor private de libertate, care și –au exprimat acordul în scris pentru consultarea acestora.

Conducerea locului de detenție a invocat necesitatea formulării unei solicitări scrise pentru punerea la dispoziție a copiilor documentelor menționate, deși potrivit prevederilor art. 4 și art. 29⁸ alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republică, cu modificările și completările ulterioare – „Autoritățile publice sunt obligate să comunice sau, după caz, să pună la dispoziția instituției Avocatul Poporului, în condițiile legii, informațiile, documentele sau actele pe care le dețin în legătură cu petițiile care au fost adresate instituției Avocatul Poporului, precum și cele referitoare la sesizările din oficiu și la vizitele anunțate sau inopinate pe care aceasta le efectuează pentru îndeplinirea atribuțiilor specifice Mecanismului național de prevenire a torturii în locurile de detenție, acordându-i sprijin pentru exercitarea atribuțiilor sale. Instituțiile vizitate sunt obligate să pună la dispoziția reprezentanților echipei de vizitare, în condițiile legii, înainte, în timpul sau după efectuarea vizitei, orice documente sau informații care se află la dispoziția lor sau pe care le pot procura, solicitate de aceștia în scopul îndeplinirii atribuțiilor legale.

Recomandările formulate ca urmare a vizitei au vizat: ● întocmirea unui registru care în care să se consemneze meniul anunțat și alimentele/preparatele furnizate de Penitenciarul București – Rahova, în baza convenției încheiate cu Direcția Generală de Poliție a Municipiului București; ●respectarea normelor în vigoare privind păstrarea probelor organoleptice; ●efectuarea demersurilor la Direcția Generală de Poliție a Municipiului București, pentru a aduce la cunoștință rezultatele constatărilor echipei de vizită a Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, sub aspectul calității necorespunzătoare a hranei distribuită persoanelor custodiate de Penitenciarul Rahova; ●examinarea posibilității de amenajare a unui spațiu pentru servirea mesei (eventual în serii) persoanelor custodiate; ● respectarea convenției încheiate cu Penitenciarul București Rahova, sub aspectul îndeplinirii obligației de livrare a hranei în timp util, astfel încât să poată fi respectat programul zilnic de servire a mesei conform prevederilor Regulamentului de Ordine Interioară, respectiv de trei ori pe zi; ●asigurarea unor condiții de igienă corespunzătoare la efectuarea transferului hranei din mijlocul de transport în incinta centrului de reținere și arestare preventivă și identificarea unei modalități de a se asigura porții egale calitativ și cantitativ pentru toate persoanele încarcerate; ●consemnarea în registrul de cereri inclusiv a solicitărilor verbale de asistență medicală, precum și a modului de soluționare a tuturor cererilor de asistență medicală formulate de persoanele încarcerate; ●informarea corespunzătoare a persoanelor încarcerate cu privire la prevederile Regulamentului de Ordine Interioară referitoare la dreptul persoanelor private de libertate de a-și consulta dosarul medical și de a solicita și primi fotocopii ale acestuia; ●efectuarea unor demersuri către autoritățile care au competență în asigurarea asistenței medicale pentru persoanele custodiate, astfel încât personalul centrului să fie informat cu privire la finalitatea administrativă a unui consult medical, respectiv programări pentru investigații/consulturi suplimentare, cu respectarea prevederilor privind confidențialitatea actului medical; ●ordonarea corespunzătoare a documentației privind activitatea centrului de reținere și arestare preventivă astfel încât să se evite apariția unor confuzii privind procedurile în vigoare/abrogate; ●efectuarea demersurilor care se impun în vederea ocupării postului de șef centru; ● prelucrarea personalului în privința însușirii dispozițiilor art.4 și art. 29⁸ alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora: „Autoritățile publice sunt obligate să comunice sau, după caz să pună la dispoziția instituției Avocatul Poporului, în condițiile legii, informațiile, documentele sau

actele pe care le dețin în legătură cu petițiile care au fost adresate instituției Avocatul Poporului, precum și cele referitoare la sesizările din oficiu și la vizitele anunțate sau inopinate pe care aceasta le efectuează pentru îndeplinirea atribuțiilor specifice Mecanismului național de prevenire a torturii în locurile de detenție, acordându-i sprijin pentru exercitarea atribuțiilor sale. Instituțiile vizitate sunt obligate să pună la dispoziția reprezentanților echipei de vizitare, în condițiile legii, înainte, în timpul sau după efectuarea vizitei, orice documente sau informații care se află la dispoziția lor sau pe care le pot procura, solicitate de aceștia în scopul îndeplinirii atribuțiilor legale”.

În privința tratamentului aplicat persoanelor private de libertate în centrele de reținere și arestare preventivă - acesta a făcut obiectul **Raportul special privind condițiile de detenție și respectarea unor drepturi ale persoanelor private de libertate aflate în penitenciare sau în centre de reținere și arestare preventivă**, din care prezentăm în continuare un extras din concluziile și propunerile formulate în acest sens:

1. Concluzii

- *referitor la cadrul legislativ intern*, s-a constatat lipsa unor reglementări secundare importante prevăzute expres de Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cum ar fi: hotărâri de Guvern și ordine ale Ministrului Justiției și ale Ministrului Afacerilor Interne privind organizarea și funcționarea sistemului penitenciar și a sistemului centrelor de arest preventiv.

- *privitor la condițiile de cazare* - în centrele de reținere și arestare preventivă s-a observat: amplasarea necorespunzătoare a camerelor de deținere la nivelul demisolului clădirilor inspectoratelor județene de poliție astfel încât ventilația și aerisirea acestora era deficitară, iar iluminatul natural și artificial insuficient; lipsa grupurilor sanitare în unele camere; insuficiența grupurilor sanitare; instalații sanitare care prezentau un grad ridicat de uzură și amenajarea defectuoasă a toaletelor; folosirea WC-ului tip turcesc ca suport pentru spălarea corporală; gradul avansat de uzură al cazarmamentului; distribuirea neuniformă a materialelor igienico-sanitare; deficitul spațiilor pentru depozitarea bunurilor personale; existența unor spații/curți de plimbare subdimensionate, necesitatea igienizării unor spații de detenție (dezinfecție, dezinsecție și deratizare). De reținut că s-au înregistrat nemulțumiri ale persoanelor private de libertate cu privire la lipsa confidențialității discuțiilor din timpul vizitelor.

- *referitor la calitatea apei și a hranei*, - în centrele de reținere și arestare preventivă s-a constatat lipsa sălilor de mese, precum și a dotărilor corespunzătoare în unele camere pentru asigurarea servirii mesei. De asemenea, s-a reținut situația Centrului de Reținere și Arestare Preventivă Suceava, care nu asigură hrana caldă persoanelor private de libertate în zilele de sâmbătă și duminică.

Mai mult, apreciem ca improprii mijloacele de transport al hranei de la unele penitenciare la centre în bidoane de aluminiu, autospeciale izoterme, autoutilitare.

- *referitor la asistența medicală*: În centrele de reținere și arestare preventivă, ca și în unitățile penitenciare s-a constatat deficitul de personal medical, în special medici, fapt pentru care examenul medical la depunere nu era realizat în toate cazurile; mai mult asistența medicală este asigurată de personal medical din cadrul centrelor medicale județene ale Ministerului Afacerilor Interne, neexistând un Corp medical propriu.

Totodată, au fost invocate dificultăți în asigurarea tratamentului medical ca urmare a introducerii cardurilor de sănătate.

- *privitor la prețurile produselor comercializate de operatorii economici* din incinta penitenciarelor și prețurile convorbirilor telefonice: În incinta centrelor de reținere și arestare preventivă nu existau puncte comerciale, cumpărăturile putând fi efectuate în baza cererilor formulate de către persoanele custodiate, achiziționarea realizându-se din rețeaua comercială a orașelor. Frecvența cumpărăturilor varia, acestea putându-se efectua în unele centre o dată pe săptămână, iar în altele bisăptămânal sau la nevoie.

În privința *convorbirilor telefonice din unitățile penitenciare*, s-a constatat că durata convorbirilor telefonice în unitățile penitenciare și la centrele de reținere și arestare preventivă varia, în funcție de Regulamentul de ordine interioară. Reținem situația din Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Botoșani, în care exercitarea dreptului la convorbiri telefonice se realiza de la un telefon amplasat pe un hol în imediata vecinătate a camerei șefului de schimb. De asemenea, menționăm situația Centrului de Reținere și Arestare Preventivă Dâmbovița, unde exercitarea dreptului la corespondență nu se realiza personal, corespondența fiind predată unui lucrător din cadrul centrului pentru depunerea în cutia poștală aflată în afara unității de deținere.

2. Propuneri:

2.2.1. Măsurile legislative

2.2.1.1. Adoptarea unui act normativ privind subordonarea centrelor de reținere și arestare preventivă Ministerului Justiției

► trecerea centrelor de reținere și arestare preventivă în subordinea Ministerului Justiției, măsură menită să excludă posibilitatea oricărei intervenții arbitrare a organelor de cercetare penală;

► identificarea de noi locații pentru amplasarea acestor centre situate în prezent la subsolul Inspectoratelor de Poliție Județene. Până la adoptarea soluției legislative și implementarea ei se va aplica legislația subsecventă Legii nr. 254/2013.

Spre exemplu, dispozițiile art. 30 din Ordinul Ministrului Administrației și Internelor nr. 988/2005 creează premisele unui cadru nelegal de acțiune al organelor de cercetare penală și de încălcare a demnității umane deoarece, în aplicarea acestor prevederi legale, persoanele private de libertate nu se scot din cameră de la ora stingerii la ora deșteptării; apreciem că aceasta constituie o formă de încălcare a demnității umane, în condițiile în care în unele locuri de arest, camerele nu sunt prevăzute cu grupuri sanitare proprii.

Mai mult, excepția scoaterii din camere a persoanelor încarcerate între ora stingerii și ora deșteptării în cazurile deosebite, pentru activități de urmărire penală, poate genera posibile abuzuri ale organelor de urmărire penală, în condițiile în care locurile de arest sunt plasate în incinta secțiilor de poliție.

2.2.1.2. *Adoptarea legislației subsecvente Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, referitoare la centrele de reținere și arestare preventivă*¹.

- ▶ înființarea, prin Hotărâre a Guvernului, a centrelor de arestare preventivă;
- ▶ adoptarea Ordinului Ministrului Afacerilor Interne privind organizarea și funcționarea în subordinea Ministerului Afacerilor Interne a centrelor de reținere și arestare preventivă (evident că acest act normativ nu va mai fi necesar în cazul trecerii centrelor de reținere și arestare preventivă în subordinea Ministerului Justiției;
- ▶ emiterea Ordinului Ministrului Afacerilor Interne de aprobare a regulamentului privind organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă, precum și a măsurilor necesare pentru siguranța acestora;
- ▶ adoptarea Ordinului comun al Ministrului Afacerilor Interne și al Ministrului Justiției prin care se stabilesc penitenciarele, centrele de arestare preventivă, centrele educative și centrele de detenție în a căror circumscripție funcționează centrele de reținere și arestare preventivă;
- ▶ adoptarea Ordinului Ministrului Afacerilor Interne pentru organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă, care să fie publicat în Monitorul Oficial al României, astfel încât să îndeplinească condițiile prevăzute de Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată cu modificările completările ulterioare, și să asigure posibilitatea cunoașterii de către persoanele interesate și de către instituțiile cu atribuții în apărarea drepturilor și libertăților persoanelor private de libertate. În acest sens, art. 107 alin. (2) din Legea nr. 254/2013 prevede „Organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă, precum și măsurile necesare pentru siguranța acestora se stabilesc prin regulament aprobat prin ordin al ministrului afacerilor interne”.

Mai mult, Ordinul nr. 988/2005 al Ministrului Administrației și Internelor a căzut în desuetudine, având în vedere că în preambulul acestuia se precizează că emiterea acestuia a avut în vedere prevederile Codului de procedură penală, **ale Legii 23/1969 privind executarea pedepselor, republicată, cu modificările și completările ulterioare (abrogată), ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 56/2003 privind unele drepturi ale persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate, aprobată prin Legea nr. 403/2003 (abrogată), ale Legii nr. 218/2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române, cu modificările și completările ulterioare, ale Ordinului Ministrului Justiției nr. 3131/C din 29.10.2003 privind durata și periodicitatea vizitelor, numărul și greutatea pachetelor cu alimente, precum și bunurile care pot fi primite, păstrate și folosite de către persoanele aflate în executarea pedepselor privative de libertate și al Ordinului Ministrului Justiției nr. 3.352/C din 13.11.2003 privind obligațiile și interdicțiile persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate precum și măsurile disciplinare aplicate în cazul săvârșirii de abateri disciplinare.**

¹ Propunerile din această secțiune și soluțiile ce urmează a fi promovate trebuie examinate sub rezerva adoptării sau nu a actului normativ privind trecerea centrelor de reținere și arestare preventivă în subordinea Ministerului Justiției. Astfel, în măsura în care se agreează soluția propusă, se impune reanalizarea situației legislației subsecvente, din perspectiva autorităților competente în emiterea acestora și a atribuțiilor specifice.

2. 2. 2. Măsurile de urmărire penală, judiciară și administrative

► reducerea duratei arestului preventiv executat în centrele de reținere și arestare preventivă prin:

► implementarea Recomandării 22 (99) a Comitetului de Miniștri, privind folosirea în cea mai mare măsură posibilă a alternativelor la detenție, cum ar fi: condiția ca infractorul suspectat să locuiască la o adresă specificată, restricția de a părăsi un loc, sau de a intra într-un anumit loc fără autorizație, prevederea cauțiunii sau a supravegherii și asistării de către o agenție specificată de autoritatea judecătorească. În legătură cu aceasta trebuie să se acorde atenție posibilităților de a verifica respectarea condiției de a rămâne într-un loc specificat prin dispozitive de supraveghere electronică;

► aplicarea pe o scară mai largă a măsurilor controlului judiciar, controlului judiciar pe cauțiune, arestului la domiciliu;

► limitarea perioadei de detenție în centrele de reținere și arestare preventivă, după prezentarea în fața instanței de judecată, și transferarea cât mai rapidă în unități de detenție distincte de poliție, pentru reducerea riscului intimidării și posibilelor presiuni;

► intensificarea rolului judecătorului de supraveghere a privării de libertate, în cazul persoanelor arestate preventiv care recurg la forma refuzului de hrană;

► creșterea rolului consilierii psihologice a persoanelor aflate în arest preventiv, în special a celor care recurg la forme de autoagresiune pentru a protesta față de situația lor juridică;

► reevaluarea necesarului de personal operativ și administrativ, prin raportarea la numărul persoanelor private de libertate din fiecare centru și la atribuțiile specifice;

► examinarea soluției constituirii unui corp medical propriu pentru centrele de arestare preventivă (similar celor din penitenciare), astfel ca persoanele aflate în arest să beneficieze de asistență medicală constantă și pentru probleme specifice perioadei de arest.

În prezent, potrivit art. 62 alin. (1) din Ordinul Ministrului Administrației și Internelor nr. 988/2005 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea locurilor de reținere și arest preventiv din unitățile de poliție ale Ministerului Administrației și Internelor, „(1) La unitățile de poliție care nu sunt încadrate cu personal medico-sanitar asistența medicală este acordată de un medic care asigură asistență altor structuri ale MAI. (2) În lipsa personalului medical încadrat în structurile ministerului, asistența medicală de urgență este asigurată de cea mai apropiată unitate sanitară din rețeaua Ministerului Sănătății”.

Din economia prevederilor legale menționate nu rezultă obligativitatea asigurării personalului medical (medici) în centrele de reținere și arestare preventivă, permițându-se, astfel, ca excepția constând în lipsa personalului medical să poată deveni regulă, în sensul acordării asistenței medicale de către medici din alte structuri ale Ministerul Afacerilor Interne sau de către medici din cadrul Ministerului Sănătății, în cazurile de urgență. Or, potrivit art. 58. alin (1) din Ordinul ministrului administrației și internelor nr. 988/2005, dreptul la asistență medicală al persoanelor supuse măsurilor privative de libertate este garantat.

► examinarea medicală obligatorie la primirea în centrele de reținere și arestare preventivă, cât și periodic, pe parcursul deținerii în centru, nu numai la cerere sau în cazuri de urgență. În acest sens, art. 59 alin. (1) din Ordinul Ministrului Administrației și Internelor nr. 988/2005 prevede că *examenul medical al persoanelor private de libertate este obligatoriu și se realizează la primirea în arest, ocazie cu care medicul trebuie să*

solicite persoanei încarcerate o declarație scrisă cu privire la antecedentele medicale și să-i întocmească fișa medicală.

Mai mult, în cazul în care, din lipsa medicului nu se efectuează examenul medical la depunerea în centru, se ridică problema îndeplinirii procedurii prevăzute de art. 18 din Ordinul ministrului administrației și internelor nr. 988/2005, potrivit căruia „(1) Dacă în urma percheziției se constată că persoana supusă măsurilor privative de libertate prezintă pe corp urme de violență, aceasta este examinată de îndată de către medicul arestului, înștiințându-se despre aceasta procurorul care instrumentează cauza precum și șeful unității sau subunității de poliție ori persoana care îl înlocuiește. În situația prevăzută la alin. (1), medicul avizează primirea persoanei în arest întocmind un proces-verbal în care consemnează cele constatate. În cazul în care se impune internarea persoanei, se înștiințează procurorul care instrumentează cauza precum și șeful unității sau subunității de poliție, ori persoana care îl înlocuiește”.

► măsuri de natură a simplifica distribuirea medicamentelor prin cardul de sănătate pentru persoanele încarcerate;

► efectuarea cumpărăturilor, cel puțin de două ori pe săptămână, avându-se în vedere situațiile în care încarcerarea s-ar realiza în zilele de sâmbătă și duminică;

► stabilirea unei durate de timp rezonabile pentru exercitarea dreptului la convorbiri telefonice, corespunzătoare calității de persoană reținută sau arestată preventiv și nu de persoană condamnată. În același timp, este necesar ca exercitarea dreptului la convorbiri telefonice să se realizeze în condiții de totală confidențialitate;

► respectarea dreptului la corespondență, prin exercitarea acestuia în mod personal, cu depunerea corespondenței de către persoanele private de libertate în cutii poștale amplasate în incinta centrelor;

► creșterea numărului de camere prevăzute cu grupuri sanitare și dușuri proprii, iar în cazul grupurilor sanitare comune asigurarea unui număr corespunzător cu cel al persoanelor custodiate;

► spălarea articolelor vestimentare aparținând persoanelor private de libertate și asigurarea spațiilor speciale destinate uscării obiectelor vestimentare ale persoanelor arestate preventiv;

► dimensionarea corespunzătoare a curților de plimbare;

► asigurarea spațiilor pentru depozitarea bunurilor persoanelor private de libertate;

► măsuri pentru asigurarea condițiilor decente de servire a mesei în camerele de detenție, în situația inexistenței sălilor de mese;

► examinarea posibilității servirii mesei de către persoanele private de libertate aflate în centre de reținere și arestare preventivă în săli de mese, astfel încât să existe o egalitate de tratament cu persoanele condamnate cărora, în măsura în care este posibil, li se asigură servirea mesei în săli de mese special amenajate, potrivit Ordinului Ministrului Justiției nr. 433/C/2010.

Trebuie menționat că, sub acest aspect, art. 34 din Ordinul nr. 988/2005 al Ministrului Administrației și Internelor stabilește că hrana caldă se distribuie direct în camerele de arest.

► măsuri pentru asigurarea hranei calde persoanelor private de libertate în zilele de sâmbătă și duminică în centrele în care hrana este asigurată în regim de catering;

► asigurarea unor mijloace decente de transportare a hranei de la penitenciare la centrele de reținere și arestare preventivă, având în vedere că, în prezent, transportul hranei se realizează în bidoane de inox, autoutilitare sau izoterme;

► asigurarea hranei corespunzătoare religiei și a regimului alimentar specific afecțiunilor de care suferă persoanele private de libertate, care trebuie să fie o obligație a locului de detenție, iar alimentele obținute ca urmare a dreptului la pachete sau cumpărături trebuie să constituie doar un supliment, condiționat de posibilitățile financiare ale deținutului sau ale familiei acestuia.

2.2.3. Măsurile financiare

Alocarea unor fonduri bugetare pentru a permite:

► identificarea unor locații care ar putea fi preluate în administrarea unor centre de reținere și arestare preventivă, și, nu în ultimul rând, construcția unor noi centre care să înlocuiască actualele ”beciuri”, astfel ca acestea să corespundă standardelor europene sub aspectul suprafeței, volumului, ventilației, satisfacerii nevoilor fiziologice în condiții de intimitate;

► alocarea de fonduri corespunzătoare pentru dotarea cabinetelor medicale și a truselor de urgență cu medicamente;

► achiziționarea de cazarmament; înlocuirea cazarmamentului care prezintă un grad avansat de uzură; furnizarea permanentă a apei, energiei electrice și termice; spălarea și uscarea articolelor vestimentare ale persoanelor arestate preventiv; amenajarea curților de plimbare; dotarea camerelor cu mobilier pentru depozitarea bunurilor persoanelor private de libertate; reparațiile grupurilor sanitare; instalarea dușurilor; asigurarea furnizării apei calde, energiei termice și electrice; distribuirea materialelor igienico-sanitare necesare persoanelor private de libertate și modificarea prevederilor Ordinului nr. 503/2008 al Ministrului Administrației și Internelor privind asigurarea structurilor și efectivelor cu materiale de resortul echipamentului, de întreținere și alte materiale specifice; asigurarea curților de plimbare; achiziționarea mobilierului pentru depozitarea bunurilor; amenajarea unor camere speciale de vizite pentru asigurarea confidențialității discuțiilor persoanelor private de libertate cu avocații;

► completarea schemei personalului medical, în special medici pentru centrele de reținere și arestare preventivă;

► salarizarea corespunzătoare și acordarea de sporuri personalului centrelor de reținere și arestare preventivă, având în vedere condițiile improprii de muncă ale acestora și nivelul ridicat de riscuri și pericole.

II. Solicitanți azil/migranți

A. Cadrul legislativ

În temeiul Legii nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție își exercită atribuțiile și în centrele de tranzit, centrele de cazare a străinilor luați în custodie publică, aflate în subordinea și administrarea Inspectoratului General pentru Imigrări, centrele speciale de primire și cazare a solicitanților de azil aflate în subordinea Inspectoratului General pentru Imigrări, având regimul juridic al zonei de tranzit.

În cadrul Inspectoratului General pentru Imigrări, Direcția Azil și Integrare este structura responsabilă pe problematica azilului și a integrării străinilor în societatea

românească. În acest sens, asigură cazarea, asistența materială și financiară a solicitanților de azil care nu dispun de mijloace de întreținere, consiliere, asistență medicală precum și asistența în vederea integrării persoanelor care au dobândit o formă de protecție; de asemenea, colaborează cu Organizații Internaționale și Organizații Neguvernamentale specializate în acest domeniu, care asigură asistența financiară a solicitanților de azil lipsiți de mijloace de întreținere, consiliere, asistență medicală precum și asistența în vederea integrării persoanelor care au dobândit o formă de protecție; totodată, colaborează cu Organizații Internaționale și organizații neguvernamentale specializate în acest domeniu în vederea coordonării asistenței acordate de acestea pe principiul complementarității și pentru asigurarea și respectarea standardelor referitoare la azil, prevăzute de legislația națională, comunitară și internațională.

În același timp, această structură din cadrul Inspectoratului General pentru Imigrări asigură coordonarea și implementarea activităților desfășurate în legătură cu Centrul de relocare de urgență de la Timișoara, conform Acordului încheiat în acest sens între Guvernul României, Înalțul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați și Organizația Internațională pentru Migrație, ratificat prin Legea nr. 291/2008.

Potrivit dispozițiilor Legii nr. 122/2006 privind azilul în România, cu modificările și completările ulterioare, solicitanții de azil au dreptul de a beneficia, la cerere, de asistența necesară pentru întreținere, în situația în care nu dispune de mijloacele materiale necesare, sumele acordate pentru hrana, cazare și alte cheltuieli fiind asigurate prin bugetul de stat, precum și dreptul de a fi cazat în centrele de primire și cazare, aflate în subordinea Inspectoratului General pentru Imigrări până la încetarea dreptului de a rămâne pe teritoriul României, pentru solicitantul de azil care nu dispune de mijloacele materiale necesare pentru întreținere. Persoanele care solicită acordarea unei forme de protecție internațională pe teritoriul României se bucură de o serie de drepturi între care amintim: **dreptul de a rămâne în România până la expirarea unui termen de 15 zile de la finalizarea procedurii de azil; dreptul de a fi asistat de un avocat în orice fază a procedurii de azil; dreptul de a i se asigura, în mod gratuit, un interpret în orice faza a procedurii de azil; dreptul de a contacta și a fi asistat de un funcționar al Înalțului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați (UNHCR) în orice faza a procedurii de azil și de a fi consiliat și asistat de un reprezentant al organizațiilor neguvernamentale, române sau străine, în orice fază a procedurii de azil; dreptul de a fi informat, într-o limbă pe care o cunoaște sau pe care se presupune în mod rezonabil că o cunoaște, în momentul depunerii cererii, cu privire la drepturile și obligațiile pe care le are pe parcursul procedurii de azil; dreptul de a participa la activități de adaptare culturală; dreptul de a beneficia, la cerere, de asistența necesară pentru întreținere, în situația în care nu dispune de mijloacele materiale necesare; dreptul de a primi gratuit asistența medicală primară și tratament corespunzător, asistența medicală spitalicească de urgență, precum și asistența medicală și tratament gratuit în cazurile de boli acute sau cronice care îi pun viața în pericol iminent, prin sistemul național de asistență medicală de urgență și de prim ajutor calificat (servicii care se asigură, după caz, prin serviciul medical al centrelor de cazare sau/și prin alte unități sanitare acreditate și autorizate conform legii).**

Referitor la principiul nereturnării - articolul 18 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene conține, pentru prima dată la nivel european, **dreptul la azil**. În conformitate cu dispozițiile articolului 18, acesta este un drept recunoscut: „dreptul de azil va fi garantat cu respectarea corespunzătoare a dispozițiilor Convenției de la Geneva și în

conformitate cu Tratatul privind Uniunea Europeană și Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene [...]”. Articolul 19 din Cartă include interzicerea returnării unei persoane la o situație în care aceasta se teme, în mod justificat, că ar putea fi persecutată sau expusă unui risc real de tortură și de pedeapsă sau tratament inuman sau degradant.

România a implementat în legislația națională privind materia azilului și migrației prevederile internaționale referitoare la principiul nereturnării. Astfel, potrivit prevederilor art. 6 alin. (1) și (2) din Legea nr. 122/2006 privind azilul în România, cu modificările și completările ulterioare, împotriva solicitantului de azil nu pot fi luate măsuri de expulzare, extrădare sau de returnare forțată de la frontiera ori de pe teritoriul României, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 44 din Legea nr. 535/2004 privind prevenirea și combaterea terorismului. **Persoana care a fost recunoscută ca refugiat sau căreia i s-a acordat protecție subsidiară este protejată împotriva expulzării, extrădării ori returnării în țara de origine sau în orice stat în care viața ori libertatea sa ar fi pusă în pericol sau în care ar fi supusă la torturi, tratamente inumane ori degradante.** Totodată, Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 194/2002 privind regimul străinilor, republicată, prevede la art. 96 alin. (1) lit. a) că executarea obligației de returnare se suspendă în perioada în care Inspectoratul General pentru Imigrări constată că îndepărtarea sub escortă se poate realiza numai către un stat față de care există temeri justificate că viața străinului este pusă în pericol ori că va fi supus la tortură, tratamente inumane sau degradante, iar la art. 100 alin. (1) lit. a) că, expulzarea se suspendă în perioada în care Inspectoratul General pentru Imigrări constată că străinul poate fi îndepărtat sub escortă numai către un stat față de care există temeri justificate că viața îi este pusă în pericol ori că va fi supus la torturi, tratamente inumane sau degradante.

Conform prevederilor Ordonanței Guvernului nr. 44/2004 privind integrarea socială a străinilor care au dobândit protecție internațională sau un drept de ședere în România, precum și a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene și Spațiului Economic European, **persoanele care dobândesc o formă de protecție pe teritoriul României respectiv statut de refugiat sau protecție subsidiară și nu dispun de mijloacele financiare necesare, pot beneficia la cerere de cazare pentru o perioadă de până la 6 luni care, pentru motive întemeiate poate fi prelungită cu încă 6 luni.**

Potrivit prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 194/2002 privind regimul străinilor în România, republicată, străinii împotriva cărora s-a dispus măsura luării în custodie publică sunt introduși în centrele de cazare care sunt locuri închise, special amenajate și destinate cazării temporare a străinilor care au fost luați în custodie publică, administrate de Inspectoratul General pentru Imigrări. Centrele sunt înființate, organizate, autorizate sanitar, amenajate și dotate astfel încât să ofere condiții adecvate de cazare, hrană, asistență medicală și igienă personală.

Prin Ordinul Ministrului Afacerilor Interne nr. 121/2014 a fost aprobat Regulamentul Centrelor de cazare pentru străini luați în custodie publică, structuri aflate în subordinea Direcției Migrație din cadrul Inspectoratului General pentru Imigrări.

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 53/2015 pentru stabilirea unor măsuri aplicabile în cazul apariției la frontiera de stat a României a unui aflus masiv de imigranți, aprobată prin Legea nr. 5/2016 reglementează, între altele, **înființarea unor Centre integrate, care sunt locuri special amenajate, având regimul zonei de tranzit, destinate realizării următoarelor activităților de triere epidemiologică; control pentru trecerea frontierei de stat; primire, înregistrare și soluționare a cererilor de acordare a protecției internaționale; clarificare a situației juridice a străinilor din centrele**

integrate care nu solicită protecție internațională asigurând totodată și cazarea străinilor care fac obiectul activităților sus menționate.

* Potrivit prevederilor art. 98 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 194/2002 privind regimul străinilor în România, republicată, monitorizarea activității de îndepărtare sub escortă se realizează de organizațiile și organismele naționale, internaționale și neguvernamentale cu atribuții în domeniul migrației, iar **rapoartele de evaluare întocmite cu ocazia acestui tip de activități se transmit instituției Avocatul Poporului.** În acest sens, în cursul anului 2015, **Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție a primit spre valorificare și analiză, rapoartele întocmite ca urmare a activităților de monitorizare desfășurate în cadrul unui proiect finanțat prin Fondul European pentru Returnare, implementat de o organizație neguvernamentală. Din examinarea acestora, a rezultat că activitățile de îndepărtare sub escortă, monitorizate s-au desfășurat cu respectarea drepturilor și libertăților fundamentale.**

De asemenea, în materia migrației și azilului, menționăm participarea instituției Avocatul Poporului-Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție la Conferința „*Instituții Ombudsman/Instituții Naționale pentru Drepturile Omului - Provocări privind drepturile omului în criza refugiaților/migranților*”, care s-a desfășurat la Belgrad, ocazie cu care a fost adoptată declarația comună, ca punct de plecare pentru stabilirea unor standarde minime de protejare a drepturilor refugiaților și migranților precum și pentru o mai bună monitorizare a respectării drepturilor omului în contextul actual.

Potrivit Normelor Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratatamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), persoanele custodiate în centre de cazare și proceduri pentru solicitanți de azil sau centre de cazare pentru străini luați în custodie publică, trebuie informate în mod expres și fără întârziere, într-o limbă pe care o înțeleg, cu privire la drepturile lor și la procedura care li se aplică. **Pentru a depăși astfel de dificultăți, acestora trebuie să li se ofere un document prin care să li se explice procedura care le este aplicată și prin care le sunt exprimate drepturile.**

Toate instituțiile de detenție pentru deținuții imigranți trebuie să ofere acces la servicii medicale. Trebuie acordată o atenție deosebită stării fizice și psihice în care se află persoanele care cer azil, printre care se pot afla persoane torturate sau tratate necorespunzător în țara de proveniență.

În cazurile în care privarea unor persoane de libertate pentru o perioadă extinsă de timp conform legislațiilor referitoare la intrarea și sejurul străinilor este considerată ca necesară, acestea ar trebui plasate în centre special create în acest scop, care oferă condițiile materiale, un regim adaptat statutului lor juridic și un personal calificat în consecință; astfel de centre trebuie să ofere condiții de primire și să fie echipate corespunzător, curate, în stare bună și să ofere suficient spațiu de trăit pentru numărul de persoane care pot fi plasate acolo. Mai mult, trebuie avută grijă în conceperea și amplasarea dotărilor pentru a se evita, pe cât posibil, orice impresie de închisoare.

În cursul anului 2015, echipe formate din consilieri din cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale cu care au fost încheiate protocoale de colaborare și ai asociațiilor profesionale **au efectuat vizite în trei centre regionale de cazare și proceduri pentru solicitanți de azil, respectiv - București, Galați și Timișoara.**

Vizitele efectuate în Centrele regionale de cazare și proceduri pentru solicitanți de azil Galați și Timișoara au vizat verificarea condițiilor de cazare și tratamentul aplicat persoanelor custodiate. Vizita care s-a desfășurat la Centrul regional de cazare și proceduri pentru solicitanți de azil București a avut ca obiective tratamentul aplicat solicitanților de azil, în special acordarea asistenței medicale, precum și sesizarea din oficiu a instituției Avocatul Poporului cu privire la situația prezentată în mass-media referitoare la o solicitantă de azil cazată în centrul mai sus menționat care a fost prezentată de urgență la o unitate spitalicească în urma unei presupuse tentative de suicid.

În urma efectuării vizitelor au fost reținute o serie de aspecte pozitive referitoare la asistența juridică și socială acordată persoanelor cazate în acest tip de centre, informarea acestora cu privire la procedura de azil, drepturile și obligațiile pe perioada derulării procedurii, regulile de urmat pe timpul șederii în centrele de cazare și proceduri, diseminarea de materiale informative redactate atât în limbi de circulație precum și limbi rare.

Cât privește deficiențele constatate, au fost reținute următoarele aspecte:

Referitor la condițiile de cazare - lipsa igienei corespunzătoare în unele spații de cazare și officii/bucătării, igienă deficitară la unele grupuri sanitare și instalații sanitare nefuncționale (Centrul regional de cazare și proceduri pentru solicitanți de azil Timișoara).

Referitor la acordarea asistenței medicale - lipsa personalului de specialitate respectiv medic (Centrele Regionale de cazare și proceduri pentru solicitanți de azil Timișoara și București) și deci imposibilitatea acordării unei asistențe medicale care să fie acordată în mod continuu și corespunzător.

Având în vedere deficiențele constatate în timpul vizitelor, considerăm că următoarele **propuneri** ar putea contribui la asigurarea unor servicii de calitate persoanelor cazate în aceste centre: ● efectuarea demersurilor necesare ocupării posturilor vacante la nivelul centrelor regionale de cazare și proceduri pentru solicitanți de azil; ● asigurarea unor condiții corespunzătoare de cazare prin efectuarea operațiunilor de curățenie și igienizare și a reparațiilor obiectelor sanitare.

B. Vizitele efectuate de Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție

În continuare, prezentăm constatările și recomandările rezultate din vizitele efectuate în:

***Centrul regional de cazare și proceduri pentru solicitanți de azil Galați (în lucru):** la momentul vizitei, pavilionul destinat cazării solicitanților de azil se afla în proces de reabilitare prin care se urmărea igienizarea tuturor spațiilor, înlocuirea tuturor instalațiilor uzate, achiziționarea de aparatură pentru dotarea bucătăriilor. În cadrul vizitei s-a constatat existența unor condiții de cazare corespunzătoare, camerele erau curate, oficiile de pregătire a mesei și spațiile de depozitare a alimentelor aveau dotările necesare, toaletele și camerele pentru duș erau organizate separat, structura acestora fiind în măsură să asigure intimitatea celor care le foloseau, spălătoriile erau dotate cu mașini de spălat noi. Centrul dispunea de o sală de sport spațioasă, în care se aflau aparate pentru exerciții fizice complexe, o bicicletă și o masă pentru tenis, o cameră special amenajată pentru rugăciune, cabinet de informatică amenajat cu zece birouri, scaune și calculatoare, precum și o sală de joacă pentru copii.

În Centrul regional de cazare și proceduri pentru solicitanți de azil Galați asistența medicală acordată persoanelor cazate era asigurată în cadrul unui cabinet medical despre a

cărui organizare medicul prezent în echipa de vizită a reținut că era corespunzătoare normelor igienico-sanitare impuse de legislația sanitară în vigoare (sală destinată consultațiilor, cameră pentru efectuarea tratamentelor, cameră pentru vaccinare și izolator). De asemenea, se respectau procedurile de colectare și distrugere a deșeurilor medicale. La nivelul centrului era încadrat un medic primar de medicină de familie precum și un asistent medical generalist. **Asistența medicală stomatologică era asigurată aleatoriu, la diverse cabinete stomatologice de pe raza municipiului Galați. În ceea ce privește testele HIV/SIDA acestea erau procurate de centru, deși prețul de achiziție era mare, or procurarea mai facilă a acestora ar fi putut fi realizată prin încheierea unui parteneriat cu Direcția de Sănătate Publică Galați.**

În timpul desfășurării vizitei, s-a observat existența unor afișiere amplasate în locuri vizibile (la intrarea în pavilionul destinat cazării, precum și la fiecare etaj al acestuia) care prezentau materiale informative redactate în 12 limbi, referitoare la drepturile și obligațiile solicitanților de azil, regulamentul intern al centrului, programe ale unor activități desfășurate în centru etc. La nivelul centrului exista un cabinet special amenajat pentru activități de consiliere și asistență juridică, precum și pentru consiliere psihologică.

Recomandările formulate ca urmare a vizitei au vizat: ● identificarea unei modalități de asigurare inclusiv a asistenței stomatologice, care la momentul vizitei nu era acordată în cadrul centrului, fie prin amenajarea unui cabinet stomatologic sau prin încheierea unui parteneriat cu Facultatea de Stomatologie din municipiul Galați; ● încheierea unui parteneriat cu Direcția de Sănătate Publică Galați pentru procurarea și efectuarea testelor rapide HIV cu asigurarea consilierii necesare pre și post-testare; ● amenajarea unor camere la nivelul centrului în care să fie asigurată asistența și monitorizarea medicală corespunzătoare pentru mamele care alăptează.

****Centrul regional de cazare și proceduri pentru solicitanți de azil Timișoara – Centrul de Tranzit în Regim de Urgență Timișoara (în lucru):***

Camerele de cazare ale solicitanților de azil erau situate în corpul de clădire B și erau dispuse de-a lungul unui hol, în fiecare cameră fiind instalate 12 paturi (suprapuse pe două niveluri), erau renovate recent, pavimentul era din parchet laminat și asigurau condiții de cazare corespunzătoare. Iluminatul și aerisirea camerelor de cazare erau corespunzătoare asigurându-se condiții potrivite pentru lectură și desfășurarea de activități cotidiene; camerele erau dotate cu mobilier funcțional, în stare bună și câte un frigider. **Grupurile sanitare din corpul B asigurau intimitate persoanelor care le foloseau, cu toate acestea, curățenia era deficitară și lipseau dispozitivele tip pară de la dușuri.** În corpul C, unde erau cazați străinii aflați în tranzit, grupul sanitar era curat și bine întreținut. Într-o cameră în care erau cazați solicitanți de azil bărbați s-a constatat o igienă necorespunzătoare **era dezordine, mâncarea era depozitată pe parchet, pe scaune, iar vesela din care serviseră masa era murdară, în timp ce într-o altă cameră care era neocupată la momentul vizitei s-a observat dezordine, pâine, resturi de alimente, ambalaje, vase de unică folosință murdare.** Bucătăria din corpul B al centrului **nu respecta condițiile de igienă, fiind igrasie și pereți murdari, calorifere murdare de grăsime, trei coșuri de gunoi fără sac colector, murdare și emanând un miros neplăcut.**

Exista un post de medic și unul de asistent medical, **dar postul de medic era vacant de trei ani,** astfel că **asistentul medical** desfășura activitățile conform

competențelor sale și regulamentelor în vigoare, fiind **limitat în anumite acțiuni**. În cursul anului 2015 a fost încheiat un contract de prestări servicii cu un medic de medicină generală, care a încetat în cursul lunii octombrie, la solicitarea acestuia. Fostul medic, conform contractului, avea program de două ori pe săptămână, câte două ore. **La data vizitei nu exista medic care să evalueze starea de sănătate a solicitanților de azil, iar asistentul medical lipsea motivat și nu avea un înlocuitor, fapt pentru care nu a putut fi vizitat cabinetul medical.**

S-a observat prezența în locuri vizibile a pliantelor informative redactate în diferite limbi străine prin intermediul cărora erau explicate drepturile și obligațiile solicitanților de azil; de asemenea, se desfășurau activități complementare de asistență juridică, psihologică, socială și materială implementate prin proiecte dezvoltate de o serie de organizații neguvernamentale cu care Inspectoratul General pentru Imigrări a încheiat protocoale de colaborare. În cadrul Centrului de Tranzit în Regim de Urgență erau asigurate sesiuni de orientare culturală și activități de petrecere a timpului liber pentru persoanele cazate.

Recomandările formulate ca urmare a vizitei au vizat: ●efectuarea demersurilor ce se impun **pentru angajarea unui medic care să asigure asistența medicală în centru;** ●efectuarea **operațiunilor de igienizare a grupurilor sanitare** situate în corpul B și dotarea lor corespunzătoare; ●efectuarea demersurilor pentru **operațiuni de igienizare și zugrăvire a bucătăriei** din corpul B al centrului.

*

III. Persoane private de libertate în penitenciare

A. Cadrul legislativ

În temeiul art. 29² alin. (3) lit. a) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, instituția Avocatul Poporului prin Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție își exercită atribuțiile și în penitenciare, inclusiv penitenciarele spital, în centrele educative și centrele de detenție.

Privarea de libertate a persoanelor aflate în locurile de detenție menționate mai sus și drepturile acestora este reglementată, în principal, de:

- Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, potrivit căreia exercitarea drepturilor persoanelor condamnate nu poate fi îngăduită decât în limitele și în condițiile prevăzute de Constituție și lege.

Drepturile persoanelor condamnate, reglementate prin Legea nr. 254/2013: libertatea conștiinței, a opiniilor și libertatea credințelor religioase; dreptul la informație; dreptul la consultarea documentelor cu caracter personal; asigurarea exercitării dreptului la asistență juridică; dreptul de petiționare și dreptul de corespondență; dreptul la convorbiri telefonice; dreptul la comunicări on-line; dreptul la plimbare zilnică; dreptul de a primi vizite și dreptul de a fi informat cu privire la situațiile familiale deosebite; dreptul la vizita intimă; dreptul de a primi, cumpăra și a deține bunuri; dreptul la asistență medicală, tratament și îngrijiri; dreptul la asistență diplomatică; dreptul la încheierea căsătoriei;

dreptul la odihnă și repausul săptămânal; dreptul la muncă; dreptul la învățământ; dreptul la hrană, ținută, cazarmament și condiții minime de cazare.

* Menționăm că, deși art. 187 alin. (2) din Legea 254/2013 prevede că în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a acestui alineat (19 august 2013), dar nu mai târziu de data intrării în vigoare a legii (1 februarie 2014), Guvernul României trebuia să adopte prin hotărâre, regulamentul de aplicare a dispozițiilor Legii nr. 254/2013, precum și Hotărârea privind organizarea, funcționarea și atribuțiile Administrației Naționale a Penitenciarelor, acestea nu au fost adoptate.

- Ordinul nr. 433/C/2010 al Ministerului Justiției pentru aprobarea Normelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a deținuților;

- Ordinul nr. 2713/C/2001 al Ministrului Justiției prin care au fost aprobate „Instrucțiunile privind aplicarea normelor de hrană pe timp de pace, pentru efectivele din Ministerul Justiției (nepublicat);

- Ordinul nr. 429/C/2012 al Ministrului Justiției privind asigurarea asistenței medicale persoanelor private de libertate aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor.

- Ordinul nr. 2056/C/2007 al Ministerului Justiției pentru aprobarea Normelor metodologice pentru stabilirea unitară a drepturilor de echipament și de materiale igienico-sanitare aferente persoanelor private de libertate;

- Ordinul nr. 2714/C/2008 al Ministerului Justiției privind durata și periodicitatea vizitelor, greutatea și numărul pachetelor, precum și categoriile de bunuri ce pot fi primite, cumpărate, păstrate și folosite de persoanele aflate în executarea pedepselor privative de libertate, cu modificările și completările ulterioare.

Art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale impune statelor obligația de a veghea ca **oricărui deținut să-i fie asigurate condiții care sunt compatibile cu respectul demnității umane** și cu adoptarea unor modalități de executare a pedepsei privative de libertate de așa natură încât acesta să nu fie supus unor tratamente sau situații umilitoare ce ar excede nivelul inevitabil al suferințelor inerente detenției și care, având în vedere exigențele practice ale încarcerării, **să-i asigure totuși condiții acceptabile de viață și sănătate** [Convenția europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I, Drepturi și libertăți, Corneliu Bîrsan, Editura All Beck, pag. 225].

Recomandarea nr. R (2006) 2 a Comitetului Miniștrilor Consiliului Europei privind Regulile europene penitenciare stabilește că: **spațiile de detenție, în special cele destinate cazării deținuților pe timpul nopții, trebuie să respecte demnitatea umană și intimitatea, și să întrunească standardele minime sanitare și de igienă, ținându-se cont de condițiile climatice și, în special, de suprafața de locuit, volumul de aer, iluminare, sursele de încălzire și ventilație; în toate clădirile în care deținuții trebuie să locuiască, să muncească sau să conviețuiască: ferestrele vor fi suficient de largi încât deținuții să poată citi sau munci la lumina naturală, în condiții normale, și să permită pătrunderea aerului proaspăt, excepție făcând spațiile în care există sisteme adecvate de aer condiționat; lumina artificială trebuie să corespundă standardelor tehnice recunoscute în domeniu; un sistem de alarmă trebuie să permită deținuților să contacteze imediat personalul; condițiile minime, cu privire la aspectele menționate vor fi stipulate în legislația națională; celulele sau celelalte spații destinate deținuților trebuie să fie curate; deținuții trebuie să aibă acces la instalații sanitare igienice, care să le protejeze intimitatea; trebuie să fie puse la dispoziția deținuților**

spații adecvate pentru baie sau duș, astfel încât deținuții să le poată folosi la o temperatură adecvată, zilnic sau cel puțin de două ori pe săptămână (sau mai frecvent dacă este necesar), în conformitate cu regulile generale de igienă; autoritățile penitenciare vor furniza deținuților mijloacele necesare păstrării curăteniei, inclusiv obiecte de toaletă și menaj, precum și produse de întreținere; fiecare deținut va avea pat separat și lenjerie de pat adecvată, care va fi întreținută corect și înnoită la intervale de timp ce vor permite păstrarea sa într-o stare adecvată; toți deținuții trebuie să aibă oportunitatea de a efectua cel puțin o oră pe zi de exercițiu fizic în aer liber, dacă timpul o permite; în cazul în care vremea nu o permite, deținuților care doresc să facă exerciții fizice trebuie să li se propună soluții alternative.

Conform Normelor CPT, deținuții trebuie să aibă acces regulat la dotările de duș pentru baie. Este de dorit ca apa curentă să fie disponibilă în interiorul celulelor. Accesul, la momentul dorit, la toalete curate și menținerea unor standarde de igienă sunt componente vitale pentru un mediu uman.

B. Vizitele și anchetele efectuate de Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție

În cursul anului 2015, echipe formate din reprezentanți ai instituției Avocatul Poporului - Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție au efectuat vizite și anchete în unitățile penitenciare pentru monitorizarea tratamentului aplicat persoanelor private de libertate, fiind constatate printre deficiențe:

Referitor la condițiile de cazare: ● supraaglomerarea unora dintre camerele de detenție; ● spații de cazare necorespunzătoare sub aspectul asigurării suprafeței minime prevăzută de lege; ● lipsa sălilor de mese și servirea hranei în condiții necorespunzătoare în camerele de detenție; ● lumină naturală și aerisire necorespunzătoare; ● asigurarea iluminatului artificial în baza unui program dispus de conducerea locului de detenție și neasigurarea iluminatului de veghe în camerele de detenție; ● camere de detenție neigienizate corespunzător (pereți murdari și nezugrăviți care prezentau condens, tavane cu igrasie și infiltrații de apă); ● grupuri sanitare nezugrăvite cu instalații nefuncționale; ● obturarea vizetelor de la camerele de detenție; ● saltele cu grad avansat de uzură; ● furnizarea apei reci cu întreruperi; ● număr insuficient de instalații de duș și toalete față de numărul de persoane private de libertate; ● insuficiența timpului ce revine persoanelor private de libertate pentru a face duș; ● lipsa intimității persoanelor private de libertate în grupurile sanitare; ● camere de detenție fără dotare sau dotate insuficient cu mobilier și spații pentru depozitarea bagajelor și bunurilor care aparțin persoanelor private de libertate; ● instalații electrice și prize necorespunzătoare; ● temperatura aerului necorespunzătoare pe timp de vară în camerele de detenție; ● lipsa spațiilor pentru depozitarea și păstrarea alimentelor; ● depozitarea alimentelor în condiții necorespunzătoare în camerele de detenție; ● calitatea necorespunzătoare și insuficiența produselor igienico-sanitare.

Referitor la asigurarea asistenței medicale: ● posturi de personal medical (medici, asistente) neocupate; ● neefectuarea de evaluări psihiatrice de medici specialiști pentru diagnosticare și tratament; ● lipsa testelor HIV și neefectuarea testării persoanelor private de libertate pentru depistarea cazurilor de hepatită B și C; ● dificultăți întâmpinate în cazul transferului în spitale penitenciare a persoanelor private de libertate aflate în faze terminale;

- lipsa fondurilor necesare pentru asigurarea medicamentelor prescrise persoanelor private de libertate.

Referitor la asigurarea hranei: ● hrană necorespunzătoare alocată pentru norma de hrană 18; ● lipsa frigiderelor pentru stocarea hranei suplimentare ale persoanele private de libertate.

Alte aspecte: ● lipsa dotării curților de plimbare cu grupuri sanitare, mese și bănci fixate în ciment pentru odihna deținuților; ● lipsa paravanelor separatoare la dușuri în băile comune; ● efectuarea cu frecvență scăzută a operațiunilor de dezinsecție și folosirea unor materiale ineficiente; ● mijloace de transport cu grad ridicat de uzură; ● cazarea la comun a persoanelor private de libertate cu credință religioasă diferită; ● insuficiența timpului alocat convorbirilor telefonice și întâlnirilor cu persoanele apropiate, familia, mediu profesional, afaceri; ● lipsa unor programe educaționale și activități colective specifice, adaptate nevoilor persoanelor private de libertate cu studii superioare sau cu nevoi intelectuale ridicate; ● folosirea neadecvată a mijloacelor de constrângere.

În urma vizitelor și anchetelor efectuate, Avocatul Poporului a formulat următoarele Recomandări: ● gestionarea supraaglomerării din unele camere de deținere; ● asigurarea iluminatului de veghe în camere; ● reexaminarea programului de utilizare a iluminatului artificial, având în vedere măsurile de întrerupere a acestuia într-un anumit interval de timp și asigurarea iluminatului artificial pe timpul zilei în camerele unde lumina naturală era deficitară; ● efectuarea operațiunilor de reparare a tavanelor care prezentau infiltrații, igrasie și zugrăvirea camerelor de detenție care au pereții murdari cu miros de mucegai și a grupurilor sanitare; ● înlocuirea saltelelor din care prezentau un grad avansat de uzură; ● asigurarea unor condiții decente de servire a hranei de persoanele private de libertate, prin amenajarea unor săli de mese și amenajarea unor spații corespunzătoare; ● asigurarea consistenței hranei preparate în blocul alimentar al penitenciarului; ● reevaluarea măsurilor în vederea amenajării unor spații corespunzătoare pentru depozitarea și păstrarea alimentelor (în special în perioadele cu temperaturi ridicate) și cu asigurarea condițiilor de igienă; ● achiziționarea de frigidere pentru stocarea hranei suplimentare aparținând persoanelor private de libertate cât și a alimentelor închise etanș, în vederea evitării alterării acestora; ● repararea sau înlocuirea mobilierului defect în unele camere; ● verificarea instalațiilor electrice și a prizelor în camera de cazare; ● asigurarea condițiilor pentru păstrarea la rece a produselor perisabile cumpărate de către deținuți de la magazinul din incinta penitenciarului sau primite periodic prin pachete de la familie sau alte persoane; ● dotarea camerelor cu mobilier și crearea și amenajarea mai multor spații de depozitare a bagajelor, bunurilor și obiectelor personale ale persoanelor private de libertate; ● efectuarea operațiunilor de dezinsecție cu o frecvență mai mare, verificarea eficienței materialelor folosite și efectuarea igienizării în camerele de detenție care aveau pereții murdari, precum și reexaminarea planificării activității de dezinsecție în vederea evitării apariției insectelor dăunătoare; ● instalarea unor paravane separatoare la dușurile din băile comune; ● analizarea posibilității de stabilire a unui program de furnizare a apei calde la chiuvetele din camerele de detenție, precum și de prelungire/extindere a programului de furnizare a apei calde la dușuri, fiind insuficient timpul care revenea deținuților pentru a face duș, în special în camerele în care erau cazați mai mulți deținuți raportat la numărul de dușuri existente în camere; ● suplimentarea instalațiilor de duș, în special în camerele unde sunt cazați un număr mare de deținuți; ● amplasarea dușurilor astfel încât să se evite deplasarea deținuților prin aer liber pentru efectuarea dușului necesitatea angajării personalului medical (medici,

asistente etc.), conform grilei de persoane normate, având în vedere adresabilitatea mare a deținuților la cabinetul medical; ●analizarea oportunității efectuării unei evaluări psihiatrice de medicul specialist pentru diagnosticare și tratament în cazul deținuților care prezentau comportamente ce ridicau suspiciuni sub aspectul unor posibile afecțiuni psihice; ●achiziționarea cantităților necesare/adevuate de medicamente și efectuarea testării deținuților în vederea depistării cazurilor de hepatită B și C; ●măsuri pentru o mai bună supraveghere a deținuților pentru reducerea incidentelor și altercațiilor dintre aceștia; ●urgentarea demersurilor pentru înlocuirea dubei marca Roman (DJ-48-DG) care prezenta un grad ridicat de uzură; ●sesizarea Administrației Naționale a Penitenciarelor în privința dificultăților întâmpinate în cazul transferului în spitalele penitenciare a deținuților aflați în faze terminale; ●dotarea curții de plimbare, cu mese și bănci fixate în ciment pentru odihna persoanelor private de libertate; ●reevaluarea măsurilor pentru asigurarea unei temperaturi corespunzătoare în camerele de detenție (spre exemplu vara, în camerele de detenție care nu erau poziționate spre zonele umbroase ale unității penitenciare, precum și în camerele în care sunt cazate mai multe persoane private de libertate); ●dezobturarea vizetelor pentru asigurarea posibilității de supraveghere a deținuților în camerele de detenție; ●identificării fondurilor necesare pentru asigurarea medicamentelor prescrise persoanelor private de libertate; ●supravegherea corespunzătoare a persoanelor private de libertate, în vederea evitării supunerii acestora la agresiuni fizice din partea altor deținuți; ●verificarea oportunității folosirii mijloacelor de constrângere în situația deținuților, diagnosticați cu leucemie; ●supravegherea și protecția corespunzătoare a minorilor, consilierea psihologică a acestora în vederea scăderii nivelului violenței în unitatea de detenție, precum și pentru evaluarea gradului de vulnerabilitate cu ocazia repartizării în camerele de deținere a persoanelor custodiate.

În continuare, prezentăm unele aspecte constatate cu prilejul vizitelor și anchetelor efectuate:

***Penitenciarul Rahova. Instituția Avocatul Poporului - Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție s-a sesizat din oficiu în privința condițiilor de detenție din Penitenciarul Rahova** în perioadele cu temperaturi ridicate pe timpul verii. Vizita efectuată a avut drept obiective verificarea condițiilor de detenție sub aspectul temperaturii din camerele de detenție, a apei potabile, precum și a produselor alimentare (fructe, legume), ce puteau fi primite de persoanele private de libertate în această perioadă. Urmare a vizitei efectuate au fost constatate, în principal următoarele:

La momentul vizitei erau custodiate 1400 persoane private de libertate în condițiile în care penitenciarul avea o capacitate de 1063 de locuri. La nivelul penitenciarului era întocmit un **Plan de măsuri privind acțiunile suplimentare cu privire la temperaturile ridicate pe timpul verii**. În acest sens, a fost pus la dispoziția echipei de vizită un document al Administrației Naționale a Penitenciarelor (iulie 2015) din care rezulta faptul că, pentru asigurarea protecției în perioadele caniculare și pentru prevenirea și combaterea efectelor negative ale fenomenelor meteorologice extreme, trebuie luate măsuri de aplicare în mod corespunzător a dispozițiilor cuprinse în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2000 privind măsurile ce pot fi aplicate în perioadele cu temperaturi extreme pentru protecția persoanelor încadrate în muncă, precum și a celor cuprinse în **“Planul cadru de acțiune”** aprobat prin decizia directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor (iunie 2011). Astfel, a fost întocmit și aprobat de către directorul Penitenciarului București-Rahova **“Planul de acțiune” din 8 iulie 2015**, care cuprindea, spre exemplu, măsuri privitoare la: *Serviciul medical* (depistarea persoanelor private de

libertate cu contraindicații pentru muncă la temperaturi extreme, recomandări de schimbare a locului de muncă când este cazul, anunțarea cazurilor de “stare de rău” și transportarea acestora la cabinetul medical, revizuirea stării de sănătate a persoanelor aflate în evidență cu afecțiuni cardiace și respiratorii, verificarea calității hranei și a condițiilor de transport a acestora la punctele de lucru, monitorizarea lunară a parametrilor de potabilitate a apei, monitorizarea stării de sănătate a persoanelor private de libertate vârstnice sau cu dizabilități); *Serviciul Siguranța Deținerii și Regim Penitenciar* (restrângerea activităților desfășurate cu persoanele private de libertate până la îmbunătățirea condițiilor meteorologice, asigurarea unui program riguros de aerisire a camerelor de detenție, programarea activităților de plimbare în intervale orare în care să se poată evita expunerea prelungită la radiații solare, deschiderea ușilor camerelor de deținere după apelul de dimineață până la apelul de seară și redeschiderea acestora după apelul de seară până la ora 23:00), *Sectorul GAZ* (asigurarea stocurilor de apă potabilă și tehnologică), *Compartiment Protecția Muncii* (pentru perioadele caniculare trebuie asigurat microclimatul corespunzător la locurile de muncă și a ventilației, alternarea perioadelor de lucru cu perioadele de repaus în locuri umbrite, cu curenți de aer).

Au fost vizitate mai multe camere de detenție: E 2.1, E 2.3, E 2.12 (carantină) și E 2.16 (regim închis). În camerele de detenție care aveau dimensiunile suprafeței locuibile de 19,50 mp. (E 2.1 și E 2.16) erau cazate 5 persoane private de libertate în timp ce în camerele E 2.3 și E 2.12, 9 persoane private de libertate. Din cele 6 paturi existente în camerele E 2.1 și E 2.16 - 2 paturi erau suprapuse pe 3 rânduri, **unul fiind destinat depozitării bagajelor deținuților** (camera E 2.16 - patul de sus de lângă fereastră). În ceea ce privește camerele de detenție s-a constatat că unele camere erau complet renovate, **iar camera E 2.3 urma să fie renovată în funcție de bugetul alocat.**

În ceea ce privește temperatura din camerele de detenție, în majoritatea acestora **temperatura era suportabilă.** Pe timp de caniculă **ventilația** (pe timpul zilei și a nopții) **se realiza natural, prin lăsarea în poziția deschis a ușilor** (ușile metalice de acces în camere - ușile cu grilaj rămăneau în poziția închis și asigurat, și ușile de acces în grupurile sanitare) **și a ferestrelor** (din camere și grupuri sanitare). În camerele de detenție nu exista nici un fel de aerisire artificială. De asemenea, secțiile din cadrul penitenciarului nu erau dotate cu ventilatoare și/sau aparate de răcire a aerului, pentru asigurarea ventilației artificiale pe timp de caniculă. **Persoanele private de libertate lăsau apa rece să curgă permanent, pentru a diminua temperatura camerei și pentru a umidifica aerul.** Din interviurile cu persoanele private de libertate a rezultat că temperatura din camerele de detenție (pe timp de caniculă), **era sufocantă pentru cei care nu erau cazați în camere orientate spre zonele umbroase ale penitenciarului.**

În ceea ce privește alimentele personale ale deținuților, acestea erau așezate în spațiul special destinat depozitării lor, în fiecare cameră, pe două rafturi și pe pardoseală. Deoarece nu existau aparate frigorifice, **unele alimente erau puse în pungi de plastic și introduse în găleți, ligheane și cuve** (așezate în grupurile sanitare sau în spațiile destinate depozitării alimentelor) **cu apă rece** (menținută prin curgerea permanentă) **pentru a se putea consuma și pentru a se evita alterarea lor.** Conducerea penitenciarului a făcut precizarea că, în maximum o săptămână, **fiecare secție urma să fie dotată cu câte un frigider** (cu bani provenind din donații și sponsorizări). Din interviurile cu **persoanele private de libertate** a rezultat faptul că acestea **nu erau mulțumite de condițiile de depozitare a alimentelor** (spațiu insuficient și fără posibilități de răcire a aerului).

În ceea ce privește apa potabilă, aceasta se distribuia permanent. Deoarece **era lăsată să curgă de către persoanele private de libertate,** pentru ca aerul să fie mai umed și să se poată respira mai ușor, **cantitatea de apă din tancul de stocare a apei din unitate scădea și se întrerupea alimentarea cu apă timp de 2-3 ore (cât dura umplerea lui) pe timpul nopții.**

În ceea ce privește asistența medicală, aceasta era asigurată permanent conform programărilor pe Secții de deținere. Din verificarea documentelor puse la dispoziție a rezultat că **nu au fost înregistrate consultații/solicitări privind intervenția în cazul simptomelor ce pot fi atribuite expunerii la temperaturi ridicate și că nu au avut loc internări în rețeaua MJ/MS determinate de probleme caniculare.**

Potrivit punctului de vedere al medicului din echipa de vizită, pentru situațiile de urgență a personalului, ca măsură de prim ajutor, se impune **dotarea cu defibrilatoare automate.** Conform punctului de vedere al reprezentantului Organizației Neguvernamentale, **personalul era insuficient.**

a) Avocatul Poporului a recomandat conducerii Penitenciarului Rahova să întreprindă măsurile legale care se impun pentru: ● achiziționarea de frigidere pentru stocarea hranei suplimentare aparținând persoanelor private de libertate, cât și a alimentelor închise etanș, în vederea evitării alterării acestora; ● reevaluarea măsurilor în vederea amenajării unor spații corespunzătoare pentru depozitarea și păstrarea alimentelor (în special în perioadele cu temperaturi ridicate) și cu asigurarea condițiilor de igienă; ● crearea și amenajarea mai multor spații de depozitare a bagajelor și bunurilor care aparțin persoanelor private de libertate; ● evitarea întreruperilor în distribuirea apei reci prin verificarea zilnică a rezervelor de apă potabilă și asigurarea stocării acesteia în vederea folosirii în cazuri urgente; ● reevaluarea măsurilor pentru asigurarea unei temperaturi corespunzătoare în camerele de detenție (spre exemplu vara, în camerele de detenție care nu erau poziționate spre zonele umbroase ale unității penitenciare, precum și în camerele în care sunt cazate mai multe persoane private de libertate); ● achiziționarea unor defibrilatoare pentru cabinetul medical, ca măsură de prim ajutor în vederea creșterii calității serviciilor medicale în cazurile de urgență.

În urma Recomandărilor formulate de Avocatul Poporului, Penitenciarul Rahova a comunicat următoarele: ● în cadrul secțiilor de deținere s-au amenajat camera dotate cu frigidere pentru păstrarea produselor alimentare ale deținuților; ● pe fiecare secție de deținere s-au amenajat camere dotate cu frigidere pentru păstrarea produselor alimentare ale deținuților, în condiții igienico-sanitare corespunzătoare; ● unitatea penitenciară are în vedere o reconfigurare a spațiilor destinate depozitării bagajelor pentru asigurarea corespunzătoare a locării acestora; ● în vederea asigurării în permanență a apei reci, în special pe timpul cu temperaturi ridicate, unitatea penitenciară a demarat lucrări de înființare a unui nou bransament de apă din rețeaua public pentru a suplimenta cantitatea de apă necesară. Acesta urma să funcționeze începând cu anul 2016; ● achiziția unui defibrilator mobil va putea fi efectuată în anul 2016 prin includerea acestuia în lista de dotări.

*** Penitenciarul Craiova. Instituția Avocatul Poporului - Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție a efectuat o vizită Penitenciarul Craiova, care a avut ca obiective: verificarea condițiilor de detenție, tratamentul aplicat persoanelor private de libertate.**

La data efectuării vizitei se aflau în custodia Penitenciarului Craiova un număr de **1132 persoane private de libertate, la o capacitate legală de 680 de locuri,** rezultând un

număr de 452 de persoane private de libertate cazate peste capacitatea legală de deținere (**gradul de ocupare fiind de 166%**). Activitatea Penitenciarului Craiova era asigurată de un număr de 449 de persoane, angajați ai Administrației Naționale a Penitenciarelor, **36 de posturi fiind vacante**.

Suprafața camerelor raportată la numărul de paturi instalate, asigura în camerele vizitate între 1,19 – 2,92 mp/persoană față de cei 4 mp/persoană, prevăzuți de Ordinul Ministrului Justiției nr. 433/ C/ 2010 privind Normele minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate și de standardele internaționale.

Referitor la iluminarea și aerisirea camerelor: echipa de vizitare a constatat că dimensiunile ferestrelor asigurau în general condiții potrivite pentru lectura și desfășurarea anumitor activități curente cotidiene la lumină naturală, precum și condiții pentru aerisirea camerelor. Totuși, camera 111, secția 8A **era parțial întunecoasă**, lumina naturală fiind asigurată doar de o fereastră (1,50m x 1,10m) cu gratii montate la exterior care, diminuau lumina naturală ce pătrundea prin fereastra ; de asemenea în camera 18, Secția E3, lumina naturală era asigurată de 4 ferestre mici (1,50m X 0,65 m), **acestea fiind insuficiente raportat la dimensiunile camerei de deținere în suprafață de 83,71 mp**.

Programul de asigurare a iluminatului artificial în secțiile de deținere era următorul: 16³⁰-22⁰⁰ și 6⁰⁰-8⁰⁰. **În intervalul orar 8⁰⁰ – 16³⁰, era interzisă utilizarea iluminatului electric**. Iluminatul de veghe se folosea între orele 22⁰⁰ – 6⁰⁰.

Referitor la mobilierul din camere: camerele de deținere vizitate erau dotate cu mobilier simplu pentru servirea mesei în camere și pentru depozitarea bunurilor personale. Totuși, **mobilierul existent în camerele de deținere era insuficient** și nu asigura persoanelor private de libertate condiții pentru păstrarea bunurilor și obiectelor personale, precum și pentru servirea mesei.

Referitor la grupurile sanitare și accesul la duș : camerele vizitate erau dotate cu grupuri sanitare proprii, cu chiuvete, dușuri, vase de wc, apă curentă, cu excepția camerei 103, secția E7 care **nu avea duș**. Apa rece era furnizată permanent, iar apa caldă era furnizată după un program aprobat de conducerea penitenciarului, 3 zile pe săptămână, câte o oră/zi. **Timpul alocat efectuării dușului era insuficient, în special pentru camerele unde erau cazați mai mulți deținuți**. Mai mult, **nu era respectată intimitatea deținuților** care foloseau toaletele și se crea aglomerație în acest spațiu, în special dimineața. Spre exemplu, grupul sanitar din camera 18, Secția E3 avea în dotare: 3 cabine de duș, trei vase W.C cu uși PVC și trei chiuvete.

Referitor la condițiile igienico-sanitare, menționăm că, deși camerele și grupurile sanitare vizitate prezentau o stare generală bună de curățenie, **a fost constatată prezența gândacilor de bucătărie sub saltele în camera 16, Secția E3**; deținuții au reclamat și prezența ploșnițelor în timpul nopții. Produsele alimentare **erau depozitate în genți sub paturi, în cambuze care erau neîncăpătoare**. Spre exemplu, în camera 103, Secția E7, **mâncarea era depozitată în grupul sanitar**. Dezinsecția în penitenciar a fost asigurată de o firmă specializată, ultima operațiune efectuându-se în data de 18.08.2015.

Deținuții cazați în secțiile E3 și 8A serveau masa în cele două săli de mese din dotarea secțiilor respective, iar restul în camere. Au fost vizitate sălile de mese amplasate în Secțiile E3 și 8A, care deserveau aceste secții, acestea fiind curate și bine întreținute, dotate cu mese și scaune. Doar sala de mese a Secției 8A avea în exploatare și un grup sanitar. Timpul alocat servirii mesei pentru persoanele private de libertate aflate în custodia Penitenciarului Craiova era, dimineața între orele 6⁰⁰-7⁰⁰, la prânz între orele 12⁰⁰-14⁰⁰, iar seara între orele 18⁰⁰-19⁰⁰. Pentru persoanele cu regimul 18 Diabet – 5 mese, se

distribuiău 3 mese și două suplimente de hrană la ora 10 și în intervalul orar 15-16; pentru regimul 18 Diabet- 6 mese, se distribuiău 3 mese și 3 suplimente de hrană la ora 10, în intervalul orar 15-16 și la ora 21.

Referitor la asistența medicală, Penitenciarul Craiova dispunea de un corp de infirmerie cu 8 asistenți și 6 medici – 3 de medicină generală, un psihiatru, un pneumolog și un stomatolog. **Existau 8 funcții vacante** la cabinetul medical. Cadrele medicale din penitenciar au făcut referire la dificultățile asistenței medicale acordate deținuților aflați în faze terminale, menționând spre exemplu cazul unui deținut care se afla în infirmerie la data vizitei, deoarece acesta nu fusese primit în penitenciar spital și nici la unul dintre spitalele din rețeaua civilă. Din discuțiile cu personalul medical al penitenciarului, a rezultat că 2 deținuți erau diagnosticați cu HIV/ SIDA, urmând un tratament strict supravegheat. Testarea HIV/ SIDA nu se făcea la Penitenciarul Craiova, depistarea și diagnosticarea realizându-se la Penitenciarul Jilava. La cabinetul medical al Penitenciarului Craiova se aflau sub tratament și monitorizare 13 deținuți diagnosticați cu hepatită. La Penitenciarul Craiova nu se făceau testări pentru depistarea virusului hepatitei B și C.

Parcul auto se reînnoiește treptat în funcție de posibilitățile materiale de achiziționare și era alcătuit din: dubă mare închisă (26 locuri), 2 autobuze marca Vario Mercedes (16 locuri fiecare), Mercedes Sprinter (10 locuri), IVECO auto specializată (16 locuri), ARO (6 locuri). Duba era propusă pentru casare prin programul Rabla, iar din suma încasată prin program și veniturile provenite din munca deținuților se va achiziționa un alt mijloc de transport.

Medicul echipei de vizită a recomandat **efectuarea unei evaluări psihiatrice de medicul specialist** pentru diagnosticare și tratament în cazul deținuților care prezentau comportamente ce ridicau suspiciuni sub aspectul unor posibile afecțiuni psihice.

Avocatul Poporului a recomandat conducerii Penitenciarului Craiova să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

- gestionarea supraaglomerării în cadrul Penitenciarului Craiova, în condițiile în care erau cazate 1.132 persoane private de libertate, la o capacitate legală de 680 de locuri, rezultând un număr de 452 de persoane private de libertate, peste capacitatea legală de deținere. Spre exemplu, în camerele vizitate suprafața asigurată unui deținut era între 1,19 – 2,92 mp față de cei 4 mp, prevăzuți de Ordinul Ministrului Justiției nr. 433/C/2010;
- asigurarea unui iluminat artificial corespunzător, în special în camerele în care la data vizitei s-a constatat că iluminatul natural era insuficient, cu atât mai mult cu cât în intervalul orar 8⁰⁰ – 16³⁰, era interzisă utilizarea iluminatului electric;
- asigurarea unor condiții decente de servire a hranei de către persoanele private de libertate, în secțiile în care hrana era servită în cameră și extinderea programului de servire a mesei, în așa fel încât timpul alocat să fie cel puțin 20 min. pentru fiecare serie;
- dotarea camerelor cu mobilier pentru păstrarea bunurilor și obiectelor personale;
- asigurarea condițiilor pentru păstrarea la rece a produselor perisabile cumpărate de către deținuți de la magazinul din incinta penitenciarului sau primite periodic prin pachete de la familie sau alte persoane;
- efectuarea operațiunilor de dezinsecție cu o frecvență mai mare și verificarea eficienței materialelor folosite;
- extinderea programului de furnizare a apei calde, fiind insuficient timpul care revenea deținuților pentru a face duș, în special în camerele în care erau cazați 45 de deținuți și existau doar 3 dușuri;
- suplimentarea instalațiilor de duș și a WC-urilor, în special în camerele unde sunt cazați un număr mare de deținuți;
- necesitatea angajării personalului medical (medici, asistente, etc.), conform grilei de persoane normate, având în vedere adresabilitatea mare a

deținuților la cabinetul medical; ● analizarea oportunității efectuării unei evaluări psihiatrice de medicul specialist pentru diagnosticare și tratament în cazul deținuților care prezentau comportamente ce ridicau suspiciuni sub aspectul unor posibile afecțiuni psihice; ● examinarea posibilității de achiziționare a testelor HIV și efectuarea testării deținuților în vederea depistării cazurilor de hepatita de tip B și C; ● urgentarea demersurilor pentru înlocuirea dubei, marca Roman, nr. DJ-48-DG care prezenta un grad ridicat de uzură; ● sesizarea Administrației Naționale a Penitenciarelor în privința dificultăților întâmpinate în cazul transferului în spitalele penitenciare a deținuților aflați în faze terminale.

Urmare a Recomandărilor formulate, Penitenciarul Craiova a comunicat următoarele:

Cu privire la supraaglomerare: ● **monitorizarea permanentă a efectivului de persoane custodiate; dezinstalarea de paturi din camere; ●ridicarea din cameră a obiectelor care ocupă artificial spațiul util al camerei; ●efectuarea periodică de analize în Comisia de individualizare a regimurilor de executare,** în scopul formulării unor propuneri de transferare a deținuților care au domiciliul în alte județe arondate altor penitenciare; ●în situațiile în care capacitatea concretă de cazare a penitenciarului este depășită, se formulează către Administrația Națională a Penitenciarelor propuneri de transfer; în anul 2012, prin redimensionarea sectorului de producție au fost amenajate 40 de noi locuri de deținere, prin lucrări de reparații curente; ●în anul 2013 penitenciarul a finalizat lucrările de reparații curente în cadrul secției exterioare Ișalnița la mai multe obiective, pentru care s-a aprobat schimbare de destinație în spații de cazare, printre altele, pentru un număr de 60 de persoane private de libertate femei de la regimurile deschis și semideschis; ●începând cu anul 2013 a fost demarat obiectivul de investiții “Transformare grajd în spații de deținere – secția exterioară Ișalnița”, investiție aflată în prezent în faza de execuție cu termen de finalizare 30.06.2016, prin care se suplimentează spațiile de cazare cu 24 de locuri, a fost aprobat obiectivul de investiții “Modernizare rețea apă potabilă și puț forat”, fiind luată în calcul creșterea în următorii ani a locurilor de cazare din secția exterioară la 200 și a fost aprobată până în prezent finanțarea de servicii de proiectare – faza Studiu de fezabilitate, obiectivul de investiții “P46 – Caracal – Penitenciar 1000 de locuri regim închis și maximă siguranță”;

Cu privire la aspectele medicale: ●în ceea ce privește ocuparea posturilor vacante, începând cu 27.10.2015, **a fost repartizat un medic absolvent al Institutului Medico-Militar București;** ● în prezent se desfășoară procedura de încadrare a unui asistent medical generalist și de asemenea, s-a solicitat achiziționarea de servicii de asistent medical generalist, 3 posturi, prin Penitenciarul Spital Colibași, cu contract, remunerați din banii obținuți de la Casa OPSNAJ pe servicii raportate lunar; ●din luna decembrie 2000 este încadrat un medic psihiatru; ●referitor la achiziționarea de teste HIV și hepatită, în anul 2010 în cadrul Programului Apple Angel, susținut de Fondul Global, în populația penitenciară au fost efectuate testări prin metoda teste rapide la un număr de peste 500 de deținuți cu consiliere pre-testare; ●în anul 2013 într-un parteneriat al ANP-DM cu Compania Markel, s-au efectuat recoltări și testare HVB, HVC, HIV/SIDA, pe teste clasice, atât în rândul populației de deținuți, cât și în rândul cadrelor; ●determinarea antigenilor pentru hepatită și testarea HIV/SIDA, se efectuează și în penitenciare spital atunci când simptomatologia impune acest lucru; ●referitor la deținuții cu afecțiuni în fază terminală, actul medical este cel al îngrijirilor paleative, ce ține mai mult de starea de afectivitate și ajutorul în îngrijirile de igienă, alimentație, mișcare zilnică, aceste activități fiind greu de gestionat la nivelul penitenciarului.

Cu privire la condițiile generale de cazare, îmbăiere, hrană și transport: ● în anul 2006 a fost dată în folosință noua centrală termică și stația de gospodărire a apei, acestea asigurând din acel moment în permanență apă rece în mod permanent și căldură suficientă în sezonul rece, precum și apa pentru îmbăiere; ● în fiecare an au fost alocate fonduri pentru executarea de reparații curente la spații, în anul 2015 fiind alocată suma de 100.000 lei strict cu această destinație (au fost realizate lucrări pe secțiile de deținere – secția I, 6 camere, secția IV și V, 10 camere, secția VI A B C , 6 camere, secția VIII A B, 10 camere, secția V bis, 2 camere, clubul deținuților, constând în: reparații de înlocuire a instalațiilor sanitare, reparații placaje gresie și faianță, acoperiri cu lavabil a pereților camerelor de deținere, vopsitorie); ● **au fost realizate lucrări de reparație a jgheaburilor și burlanelor, înlocuirea obiectelor sanitare, reparații și înlocuiri uși grupuri sanitare, reparații instalații sanitare, apă, încălzire, electrice, tencuieli, zugrăveli lavabile și vopsitori;** ● în anul 2016 se are în vedere continuarea lucrărilor de reparații curente în special în cadrul secției III și continuarea lucrărilor în secția VI A B C; ● în semestrul II al anului 2015 au fost achiziționate un număr de 700 de pâuri, fiind deja distribuite 260 bucăți și au fost primite prin transfer fără plată un număr de 200 de saltele pentru înlocuirea celor uzate; ● **în anul 2015 s-au finalizat lucrările de reparații la magazia de alimente care a fost realocată într-un spațiu ce corespunde integral cerințelor specifice** și, de asemenea, au fost achiziționate pentru transportul și distribuția hranei în condiții de igienă și siguranță alimentară 25 de polonice și 44 bidoane inox a 25 de litri (în anul 2012 a fost dată în folosință brutăria din cadrul unității prin care se asigură pâine proaspătă de foarte bună calitate); ● au fost montate suplimentar corpuri de iluminat acolo unde situația a impus-o (camera 18-E3 - 4 corpuri fluorescente, camera 111-E7 – 2 corpuri fluorescente); ● la momentul vizitei, iluminatul era adaptat la sezon, în prezent iluminatul artificial fiind asigurat permanent în toate camerele de deținere; ● referitor la timpul alocat servirii mesei de către deținuți, s-a dispus o analiză fiind constatate următoarele: pentru masa de prânz programul de servire a mesei este de 2 ore (12:00-14:00) – secțiile în care se găsesc săli de mese sunt secția I, 18 locuri (medie de 60 deținuți), secția III, 44 locuri (medie de 220 deținuți), secția VIII, 52 locuri (medie de 60 deținuți) – total persoane care servesc masa în săli de mese, 460 dintr-o medie de 1150 deținuți – în camerele tip celular în care sunt cazați aproximativ 170 deținuți, sunt prevăzute mese și scaune fixate în podea și placate cu faianță; ● în cadrul secției I, servirea mesei s-a organizat pentru un număr mediu de 60 persoane în 6 serii a câte 20 de minute, în cadrul secției III, pentru un număr mediu de 220 de persoane în 6 serii a câte 20 de minute, în cadrul secției VIII A pentru un număr mediu de 120 de persoane în 6 serii a câte 20 de minute, în cadrul secției exterioare Ișalnița, pentru un număr mediu de 60 de persoane în 4 serii, respectându-se separațiunea pe camere și regimuri de executare monitorizarea permanent pentru a preveni întârzierea distribuției hranei de la blocul alimentar care să micșoreze astfel timpul de servire a mesei; ● în ceea ce privește programul orar stabilit pentru masa de prânz între orele 12:00-14:00, acesta nu poate fi modificat în sensul prelungirii întrucât între orele 14:00-18:00 (pregătirea apelului) sunt planificate și se desfășoară alte activități importante respectiv, scoaterea în curțile de plimbare, audiențe, programe desfășurate de educatori, școlarizare; ● de asemenea, este obligatorie servirea produselor alimentare în maxim 2 ore după finalizarea procesului de procesare; ● în anul 2015, s-a realizat repararea mobilierului existent prin aprovizionarea de materiale constând în pal 18 mm, cuie sită, PFL 2.5 mm și holtșuruburi, urmând ca necesarul suplimentar de mobilier pentru servirea mesei și depozitarea bunurilor

deținuților să fie înscris în programul anual al achizițiilor publice pentru anul 2016; ● referitor la programul de îmbăiere, începând cu 16.11.2015, a fost modificat programul de îmbăiere, asigurându-se 2 ore/zi pentru tot efectivul de deținuți; suplimentarea numărului de dușuri și grupuri sanitare în camerele cu număr mare de deținuți este analizată în prezent, dar din punct de vedere constructiv în majoritatea situațiilor nu există această posibilitate; ● există în anumite spații (exemplu camera 18 E3) compartimentări pentru cabinele de duș fără uși, pentru care se vor monta perdele PVC de protecție la panourile despărțitoare pentru asigurarea intimității deținuților; în anul 2015 au fost efectuate 10 acțiuni DDD în toate spațiile din penitenciar și secția exterioară (ultima acțiune de dezinsecție și deratizare a fost demarată la începutul lunii decembrie 2015 și vizează toate spațiile de detenție); ● pentru transportul în bune condiții al deținuților, penitenciarul a achiziționat în luna noiembrie 2015 o autospecială transport deținuți cu 16 locuri, din veniturile proprii realizate de instituție; ● în prezent nu există posibilitatea asigurării condițiilor de păstrare la rece a produselor perisabile, existând potrivit OMJ 2714/C/2008 limitări cu privire la aceste produse tocmai din acest motiv.

*** Penitenciarul Focșani. Instituția Avocatul Poporului - Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție a efectuat o vizită în Penitenciarul Focșani, având ca obiectiv verificarea condițiilor de detenție și tratamentul aplicat persoanelor private de libertate, precum și aspectele sesizate prin petiții adresate instituției Avocatul Poporului.** Urmare a vizitei efectuate au fost constatate următoarele:

Penitenciarul Focșani are o capacitate legală de cazare de **517 locuri**. La momentul efectuării vizitei, erau instalate 860 de paturi și erau custodiate **771 de persoane private de libertate**, astfel că penitenciarul se confrunta cu fenomenul de **supraaglomerare, constatat** în camerele de detenție vizitate aleatoriu: E 1.7 - regim închis, E 4.38, L 1.1.1 și L 1.1.2 - regim semideschis. Spre exemplu, în camera E 4.38 care avea dimensiunea de 54,99 mp., erau custodiate 35 persoane private de libertate. Astfel, fiecare deținut beneficia de o suprafață locuibilă de 1,57 mp., față de norma legală de 4 mp. **Aspectul referitor la supraaglomerarea a rezultat atât din interviurile cu persoanele private de libertate cât și din raportul întocmit de medicul echipei de vizită.** În camera E 1.7. **nu existau spații pentru depozitarea bagajelor** (erau ținute sub paturi) și a alimentelor (așezate la geam). Acest aspect a rezultat și din discuțiile purtate cu directorul adjunct al penitenciarului care a motivat insuficiența compartimentelor de depozitare, **datorită suprafeței mici a camerelor de detenție, rezultată din construcția penitenciarului.** În ceea ce privește dotarea cu **saltele**, majoritatea acestora **corespundeau din punct de vedere al calității** în camerele E 1.1, E 1.2, E 1.7 și E 4.38. În camera L 1.1.1 acestea **au fost schimbate aproape în totalitate** iar în camera L 1.1.2 **toate saltelele au fost schimbate în anul 2014.** Existau și **saltele vechi**, dar foarte puține, acestea urmând să fie schimbate. Majoritatea camerelor de detenție erau prevăzute cu grup sanitar propriu, erau dotate corespunzător iar instalațiile sanitare erau funcționale. În camera L 1.1.1 grupul sanitar avea în componență 3 cabine de toaletă din care **una nu era funcțională**, 3 chiuvete din care **una era defectă** și 2 dușuri din care **unul nu era funcțional**. În cadrul penitenciarului existau 6 curți de plimbare: 4 pentru bărbați, una pentru femei și una pentru categoriile speciale de persoane private de libertate. Acestea erau amenajate cu acoperiș pentru 1/3 din suprafață, erau dotate cu toaletă, cu sursă de apă potabilă, mese și bănci fixate în ciment pentru odihnă (cu excepția **curții de plimbare F1 care nu era dotată cu băncuțe, persoanele private de libertate având posibilitatea să folosească băncuțele din camerele de detenție**).

Activitățile de dezinsecție se efectuau de persoana privată de libertate selecționată conform unui tabel aprobat de directorul unității. Activitatea de dezinsecție se realiza sub îndrumarea directă a supraveghetorilor de pe secțiile de deținere. Totodată, în baza unor tabele aprobate, se realiza atât planificarea pe camere de deținere la scuturat saltele, pături, perne, lenjerie de pat, în timpul programului de plimbare cât și programul de ridicare, spălare și distribuire a lenjeriei de pat și de corp. **Curățenia în camerele de detenție se asigura de către persoanele private de libertate, cărora li se distribuiau lunar produse igienico-sanitare.** Cu toate aceste măsuri, s-a constatat **prezența insectelor dăunătoare, ploșnițe** (în camerele E 4.38, L 1.1.1, L 1.1.2) **și muște** care erau prinse cu ajutorul benzilor adezive (în camera L 1.1.2). Acest aspect a fost reținut atât de medicul echipei de vizită (la unele persoane private de libertate, ploșnițele provocaseră leziuni tegumentare suprainfectate și dureroase) cât și de reprezentantul desemnat de organizația neguvernamentală. Cu ocazia vizitării camerei L 1.1.4 - **sala de mese**, s-a constatat că, aceasta era situată **la 50 m de camerele de detenție.** La prânz se servea masa în 3 serii (persoanele private de libertate scoase la muncă, L 1.1.1 și L 1.1.2), iar dimineața și seara în 2 serii (L 1.1.1 și L 1.1.2). **Persoanelor private de libertate din camerele E 1.1, E 1.7 și E 4.38 li se servea masa în cameră, deoarece nu exista sală de mese, aspect confirmat și de directorul adjunct al penitenciarului (sală de mese exista doar la regimul de detenție deschis).** În acest sens, aceste camere erau dotate **cu câte un suport cu rafturi pentru veselă, tacâmuri și căni.** Hrana se prepara de deținuți sub supravegherea personalului din penitenciar, era verificată și se recoltau probe care erau păstrate în frigiderul din blocul alimentar. Din documentele puse la dispoziție a rezultat faptul că, **hrana era distribuită persoanelor private de libertate, respectându-se regimul alimentar, cantitatea și valoarea calorică.** Din documentele puse la dispoziție a rezultat faptul că, la momentul efectuării vizitei, la cabinetul medical erau încadrați, un medic în baza unui contract de prestări servicii, un medic stomatolog și șase asistenți medicali (5 generaliști și 1 farmacist. **În semestrul I - 2015, la nivelul penitenciarului au fost aplicate 89 de sancțiuni disciplinare (printre altele: lovire deținut, lovire cadre, altercații).**

Avocatul Poporului a recomandat conducerii Penitenciarului Focșani să întreprindă măsurile legale care se impun pentru: ●gestionarea supraaglomerării în cadrul penitenciarului, având în vedere că la data efectuării vizitei erau custodiate 771 de persoane private de libertate, iar capacitatea legală de cazare a acestuia era de 517 locuri; ●reevaluarea măsurilor în vederea amenajării unor spații corespunzătoare pentru servirea mesei de persoanele private de libertate; ●crearea și amenajarea mai multor spații de depozitare a bagajelor și bunurilor care aparțin persoanelor private de libertate; ●înlocuirea saltelelor care prezentau un grad avansat de uzură; ●dotarea curții de plimbare F1, cu mese și bănci fixate în ciment pentru odihna persoanelor private de libertate; ●reexaminarea planificării activității de dezinsecție în camerele E 4.38, L 1.1.1 și L 1.1.2, în vederea evitării apariției insectelor dăunătoare.● asigurarea funcționalității în camera L 1.1.1 a grupului de toaletă (din cele trei existente), a chiuvetei (din cele trei existente) și a instalației pentru duș (din cele două existente), prin efectuarea unor activități de reparație; ● examinarea cauzelor incidentelor în vederea gestionării și reducerii acestora, în condițiile în care, în semestrul I -2015, la nivelul penitenciarului au fost aplicate 89 de sancțiuni disciplinare.

Urmarea Recomandărilor formulate, Penitenciarul Focșani a comunicat următoarele:● în conformitate cu art. 48 alin. (8) din Legea nr. 254/2013 privind

executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, au fost înaintate către Administrația Națională a Penitenciarelor **solicitări pentru transferarea a 117 deținuți la alte penitenciare ca urmare a supraaglomerării.** De asemenea, s-a procedat la analizarea în vederea întocmirii până la data de 31.12.2015 a Notei de fundamentare pentru schimbarea destinației unei clădiri în spațiu pentru cazarea deținuților cu regim deschis; ● **administrația Penitenciarului Focșani se preocupă de identificarea unor propuneri viabile de amenajare a unor săli de mese pentru deținuți,** propuneri ce vor fi analizate până la data de 30.11.2015 în vederea stabilirii oportunității inițierii unor demersuri în acest sens (studii de fezabilitate); ● administrația Penitenciarului Focșani a luat măsura inițierii unui studiu privind posibilitățile de montare a unor dulapuri pentru bunurile personale ale deținuților și impactul montării dulapurilor asupra numărului de paturi instalate în camerele de deținere; concluziile urmează a fi prezentate conducerii Penitenciarului Focșani până la data de 15.11.2015; ● în prezent, Penitenciarul Focșani dispune de un număr de 932 de saltele aflate în folosință, **dintre care un număr de 132 buc. au norma de utilizare îndeplinită, urmând a fi propuse pentru casare;** unitatea nu deține în depozit saltele noi pe care să le distribuie deținuților în vederea înlocuirii celor cu un grad avansat de uzură. Până la sfârșitul anului 2015 vor fi achiziționate un număr de 31 buc. saltele din burete ignifugat, conform normelor tehnice în vigoare, din subvenția aprobată prin buget de ordonatorul secundar de credite pentru lenjerie și accesorii de pat. În funcție de bugetul aprobat pentru anii următori 2016-2017 la alin. Bug. 20.05.03 – lenjerie și accesorii de pat, se va putea achiziționa necesarul de saltele pentru a le înlocui pe cele cu grad avansat de uzură care îndeplinesc condițiile pentru casare; ● administrația Penitenciarului Focșani a luat toate măsurile necesare, astfel că în luna septembrie s-au refăcut pavimentele din beton în cele 4 curți de plimbare și s-au confecționat bănci suplimentare pentru toate curțile. În data de 07.10.2015, în curtea de plimbare F1 au fost montate 2 bănci cu lungimea de 2 metri și o bancă cu lungimea de 3 metri; ● în data de 10.08.2015, comisia constituită conform Deciziei nr. 105/2015 a procedat la recepționarea acțiunilor de dezinsecție la camera de deținere E 4.38 (a fost încheiat la nivelul unității procesul verbal cu nr. B₃ 39298/10.08.2015). În data de 19.08.2015, comisia constituită conform Deciziei nr. 105/2015 a procedat la recepționarea acțiunilor de dezinsecție la camera de deținere L 1.1.1 (a fost încheiat la nivelul unității procesul verbal cu nr. B₃ 40404/20.08.2015). În data de 21.08.2015, comisia constituită conform Deciziei nr. 105/2015 a procedat la recepționarea acțiunilor de dezinsecție la camera de deținere L 1.1.2 (a fost încheiat la nivelul unității procesul verbal cu nr. B₃ 40405/21.08.2015); ● defecțiunile au fost remediate în zilele imediat următoare. Ulterior au mai fost efectuate reparații și în datele de 21.07.2015, 31.07.2015 și 07.08.2015. În prezent, grupul sanitar din această cameră funcționează la parametri nominali; ● administrația Penitenciarului Focșani a pus în aplicare Decizia directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor nr. 467/11.08.2015 privind aprobarea Metodologiei de desfășurare a activităților multidisciplinare care implică intervenții în echipă, raportat la comportamentele agresive (autoagresive, heteroagresive). La nivelul Penitenciarului **Focșani a fost constituită echipa multidisciplinară care are în componență specialiști din sectoarele siguranța deținerii și regim penitenciar, reintegrare socială, medical, prevenirea criminalității și terorismului și un secretar, care au identificat și monitorizat persoane private de libertate cu un comportament agresiv (autoagresiv, heteroagresiv), au stabilit măsurile necesare pentru sprijinirea acestora și au urmărit aplicarea măsurilor respective, folosind instrumentele de lucru elaborate (registru de**

procesele verbale, tabele cu persoanele private de libertate monitorizate, fișe de monitorizare a persoanelor private de libertate cu un comportament agresiv).

***Penitenciarul Arad (în lucru). Instituția Avocatul Poporului - Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție a efectuat o vizită în Penitenciarul Arad, având ca obiectiv verificarea condițiilor de detenție și tratamentul aplicat persoanelor private de libertate, precum și unele aspecte sesizate prin petiții adresate instituției Avocatul Poporului.** Urmare a vizitei efectuate au fost constatate următoarele:

La data efectuării vizitei se aflau în custodia Penitenciarului Arad un număr de **951 persoane private de libertate, la o capacitate legală de 1108 locuri, gradul de ocupare fiind de 85,83%**. Numărul total de paturi instalate era de 1307, fiind ocupate 951 (capacitate existentă 72,76%).

Activitatea Penitenciarului Arad era asigurată de un număr de 486 de persoane, angajați ai Administrației Naționale a Penitenciarelor, **44 de posturi fiind vacante.**

La Sectorul Siguranță Deținerii și Regim Penitenciar (S.D.R.P), penitenciarul funcționa cu un număr de 348 persoane angajate, 7 posturi fiind vacante, 27 de posturi ocupate la Sectorul Reintegrare Socială și 8 vacante, iar la cabinetul medical erau 14 posturi ocupate și 9 vacante.

Referitor la numărul persoanelor private de libertate cazate în camere: în toate camerele vizitate, deținuții erau cazați în paturi suprapuse, dispuse pe două niveluri. La data vizitei, erau cazate **951 persoane private de libertate, la o capacitate legală de 1108 locuri**, rezultând un număr de 157 persoane private de libertate, sub capacitatea legală de deținere.

În ansamblu, Penitenciarul Arad **nu se confrunta cu fenomenul supraaglomerării**, dar în anumite camere de detenție **nu erau asigurați 4 mp/persoană**, prevăzuți de Ordinul Ministrului Justiției nr. 433/ C/ 2010 privind Normele minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate și de standardele internaționale, deoarece se impunea repartizarea deținuților în camere conform regimurilor de executare și în funcție de gradul de risc pentru siguranța locului de deținere (ex. camera 17, Secția E4 – regim închis unde era custodiată o singură persoană).

Pentru asigurarea dreptului la plimbare, Penitenciarul Arad beneficia de un număr total de 21 de curți de plimbare, din care 14 erau destinate regimului închis, iar 7 pentru regimul de maximă siguranță.

Referitor la iluminarea și aerisirea camerelor: echipa de vizitare a constatat că fiecare cameră vizitată beneficia de lumină naturală, având câte o fereastră dublă de dimensiuni mari (2m x 1,5m), care asigura condiții pentru aerisire corespunzătoare și condiții potrivite pentru lectură și desfășurarea anumitor activități cotidiene. Iluminatul artificial era asigurat corespunzător, prin becuri tip neon și becuri economice. În timpul vizitei a fost verificat și iluminatul de veghe și s-a constatat că **nu era funcțional în trei dintre camerele vizitate (camera 13, Secția 2A; camera 3, secția 2A și camera 19, Secția 1C).** În camera 9 Secția E7, **priza era defectă și firele de alimentare ieșite din perete.** Programul de asigurare a iluminatului artificial în secțiile de deținere era următorul: 16³⁰-22⁰⁰ și 6⁰⁰-8⁰⁰. **În intervalul orar 8⁰⁰ – 16³⁰, era interzisă utilizarea iluminatului electric.** Iluminatul de veghe se folosea între orele 22⁰⁰ – 6⁰⁰, iar iluminatul în grupurile sanitare era asigurat fără întrerupere.

Referitor la mobilierul din camere: mobilierul existent în camerele de deținere era **insuficient** și nu asigura persoanelor private de libertate condiții pentru păstrarea bunurilor și obiectelor personale, precum și a alimentelor. Acestea erau depozitate în

paturile care erau neocupate (camera 19, Secția 1C). În unele camere, **mobiliierul nu era în stare bună, fiind degradat și nefuncțional** (camera 17, Secția E4).

Referitor la grupurile sanitare și accesul la duș: grupurile sanitare nu aveau apă caldă la chiuvetele din dotare și **niciuna dintre camere nu avea duș, deși spațiul permitea instalarea unui duș în fiecare cameră**. Apa rece era furnizată permanent, iar apa caldă era furnizată în sălile de baie, după un program aprobat de conducerea penitenciarului, două zile pe săptămână, câte o oră/zi.

Echipa de vizită a constatat că în sălile de baie nu era respectată intimitatea persoanelor private de libertate, deoarece nu erau instalate perdele separatoare.

Referitor la condițiile igienico-sanitare, menționăm că, deși camerele și grupurile sanitare vizitate prezentau o stare generală bună de curățenie, **a fost constatată prezența ploșnițelor în camerele 19 și 27 din cadrul Secției 1C, în camera 9, Secția E7 și în camera 13, Secția 2A.**

Produsele alimentare erau depozitate în geți sub paturi, hainele erau depozitate în geți, pe paturile neocupate și rufele se uscau în camere.

Pavimentul din camera 19, secția 1C fusese din covor PVC tip altro care se deteriorase și a fost înlăturat; la data vizitei camera nu avea nici un fel de paviment montat, fiind doar beton, peste care erau așezate pături.

În cursul anului 2015 s-au efectuat dezinsecții totale trimestrial, precum și acțiuni locale. Dezinsecția a fost asigurată de angajați autorizați din cadrul penitenciarului, sub supravegherea medicului veterinar, care a avizat procesele verbale încheiate. Ultimele operațiuni de dezinsecție s-au efectuat în cursul lunii septembrie 2015, conform proceselor verbale de dezinsecție și deratizare, prezentate de conducerea penitenciarului.

Referitor la igiena și calitatea cazarmamentului: în general persoanele aflate în stare privativă de libertate au declarat că primesc lenjeria de la familie, preferând-o în locul celei de la unitatea penitenciară. Saltelele verificate erau în stare bună în majoritatea camerelor vizitate, excepție făcând cele din camera 9, Secția E7, care erau uzate.

În urma discuțiilor cu persoanele private de libertate, precum și a verificării tabelelor nominale de alocare a drepturilor igienico-sanitare acordate, s-a constatat că materialele igienico-sanitare au fost asigurate conform OMJ 2056/ C/ 06.09.2007 pentru aprobarea Normelor metodologice privind stabilirea unitară a drepturilor de echipament și de materiale igienico-sanitare aferente persoanelor private de libertate, anexa nr.8.

Condițiile de asigurare a hranei și servirea mesei: blocul alimentar era format din camera unde se depozitau zarzavatul și legumele, camera unde erau curățate legume, sala-cazane, unde se prepara mâncarea, camera de tranșare carne, camera de spălare și dezinfectare a bidoanelor și veselei folosite, camera pentru depozitarea alimentelor, camera frigorifică a blocului alimentar. Blocul alimentar fusese renovat, era bine întreținut și curat; incintele, spațiile de depozitare, ustensilele folosite erau curate, excepție făcând **pavimentul, care nu era finisat**. La ora vizitei, în blocul alimentar se pregătea mâncarea pentru cină.

Membrii echipei de vizitare au degustat din hrana preparată pentru toate normele și au constatat că avea gust, miros, consistență și aspect corespunzător. Au fost verificate listele zilnice de alimente, meniul zilnic, rațiile și centralizatoarele zilnice de alimente și s-a constatat că acestea erau întocmite pe tipuri de regim. Medicul șef al unității verifica și aviza meniurile decadale, meniuri ce cuprindeau produse alimentare din toate grupele. Timpul alocat servirii mesei pentru persoanele private de libertate, aflate în custodia Penitenciarului Arad, era dimineața între orele 6⁴⁵-7⁰⁰, la prânz între orele 12³⁰-

13³⁰, iar seara între orele 18³⁰-19⁰⁰. Pentru persoanele cu regimul 18 Diabet erau asigurate cinci mese/zi. Deținuții serveau masa în camerele de detenție, **penitenciarul nu avea amenajate săli pentru servirea mesei.**

Asigurarea asistenței medicale: structura cabinetului medical al Penitenciarului Arad era următoarea: 4 cabinete consultații, sală de așteptare, sală de tratamente, punct farmaceutic, cabinet stomatologic cu punct de sterilizare, vestiar birou administrație, două grupuri sanitare, unul pentru personal și unul pentru deținuți, un hol mare și un spațiu pentru depozitarea materialelor de curățenie. La cabinetul medical erau încadrați doi medici (medic șef și medic generalist), 11 asistenți medicali și un registrator medical; medicul psihiatru și medicul stomatolog funcționau cu contract de prestări servicii. Din situația posturilor pe sectoare de activitate, pentru cabinetul medical erau prevăzute 7 posturi de medici și 15 de asistenți medicali, **deficitul era de 5 medici și 4 asistenți.** La data vizitei, în evidența cabinetului medical erau 89 deținuți cu boli cardio-vasculare, 210 deținuți cu afecțiuni psihice, 34 cu diabet zaharat, din care 9 insulino-dependenți, 31 cu afecțiuni hepatice (în tratament cu antivirale era un deținut, ceilalți cu tratament hepatoprotector, în funcție de indicațiile medicului specialist).

Rapoarte de incident - abateri - recompense: rapoartele de incident vizau perioada ianuarie–octombrie 2015, în această perioadă fiind întocmite 629 de rapoarte de incident, **Comisia de disciplină a penitenciarului a anulat 111 rapoarte de incident.**

Din verificarea registrului cu abateri s-a constatat că în perioada ianuarie–septembrie 2015 au fost înregistrate un număr de **629 abateri:** 136 pentru lovire între deținuți, 69 pentru autoagresiune, 25 pentru deținere obiecte interzise, 71 pentru atitudine necuviincioasă față de cadre, 20 pentru nerespectare R.O.I., 86 pentru distrugerii bunuri, etc. **Pentru aceste abateri au fost aplicate 518 sancțiuni.**

În cursul anului 2015, au fost aplicate personalului încadrat 9 sancțiuni disciplinare, cauzele fiind superficialitatea manifestată în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu și nerespectarea obligațiilor stipulate în fișa postului, fără a avea legătură directă cu deținuții. În cursul anului 2015, nu au fost înregistrate situații în care personalul unității să fie cercetat penal în cauze sesizate de către deținuți.

Deținuții primeau tratamentele corespunzătoare afecțiunilor consemnate în fișele medicale și regimurile alimentare erau în conformitate cu recomandările medicale (conform referatului întocmit de medicul desemnat de Colegiul Medicilor din România).

Se impunea zugrăvirea camerelor care aveau pereții „scorojiți și pătați cu ploșnițe moarte”, schimbarea saltelelor textile cu saltele de burete, efectuarea dezinsecției cu o frecvență mai mare și cu substanțe mai agresive, instalarea perdelelor de protecție în băile comune și amenajarea unor săli de mese, pentru a împiedica prezența insectelor în spațiile de cazare (**conform punctului de vedere al reprezentantului organizației neguvernamentale - Liga Apărării Drepturilor Omului**).

În urma vizitei, Avocatul Poporului a recomandat Penitenciarului Arad **să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:** ● gestionarea supraaglomerării prezente în unele camere de detenție din cadrul Penitenciarului Arad, unde deținuților le revenea o suprafață mai mică de 4 mp. ● asigurarea iluminatului de veghe în unele camere; ● reexaminarea programului de utilizare a iluminatului artificial, având în vedere interzicerea utilizării acestuia în intervalul orar 8.00-16.30; ● urgentarea operațiunilor de refacere a pavimentului atât în camerele de detenție, cât și în blocul alimentar; ● efectuarea operațiunilor de reparare a tavanelor care prezentau infiltrații și zugrăvirea camerelor de detenție care au pereții murdari (camera 27, Secția 1C; camera 9, Secția E7); ● înlocuirea

saltelelor din material textil uzate (camera 9, Secția E7–maximă siguranță); ●asigurarea unor condiții decente de servire a hranei de către persoanele private de libertate, prin amenajarea unor săli de mese; ●repararea sau înlocuirea mobilierului defect în unele camere (camera 19, Secția 1C);●verificarea instalațiilor electrice și a prizelor (camera 9, Secția E7); ●asigurarea condițiilor pentru păstrarea la rece a produselor perisabile deținute de persoanele private de libertate; dotarea camerelor cu mobilier pentru păstrarea bunurilor și obiectelor personale; ● efectuarea operațiunilor de dezinsecție cu o frecvență mai mare și verificarea eficienței materialelor folosite; ● analizarea posibilității de instalare a dușurilor în grupurile sanitare din camerele de detenție; ●instalarea unor paravane separatoare la dușurile din băile comune; ●analizarea posibilității de stabilire a unui program de furnizare a apei calde și la chiuvetele din camerele de detenție, precum și de prelungire a programului de furnizare a apei calde la dușuri, deoarece o oră alocată este insuficientă; ●necesitatea angajării personalului medical (medici, asistente, etc), conform grilei de persoane normate, având în vedere adresabilitatea mare a deținuților la cabinetul medical; ● programarea persoanei private de libertate care a avut o intervenție chirurgicală, la efectuarea recuperării prin kinetoterapie, conform recomandării medicului specialist; ●măsuri pentru o mai bună supraveghere a deținuților pentru reducerea incidentelor și altercațiilor dintre aceștia; ●examinarea cauzelor care conduc la întocmirea de către personalul penitenciarului a unui număr mare de rapoartelor de incident, în vederea reducerii acestora, având în vedere numărul rapoartelor de incident anulate de Comisia de disciplină.

***Penitenciarul Drobeta Turnu Severin (în lucru).** Instituția Avocatul Poporului - Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție a efectuat o vizită în Penitenciarul Drobeta Turnu Severin, având ca obiectiv verificarea condițiilor de detenție și tratamentul aplicat persoanelor private de libertate, precum și unele aspecte sesizate prin petiții adresate instituției Avocatul Poporului. Urmare a vizitei efectuate au fost constatate următoarele:

La data vizitei erau în desfășurare lucrări de amenajare a Secției 4 (igienizare, tencuieli, zugrăveli, vopsiri, etc), persoanele private de libertate fiind mutate în alte camere de deținere. În custodia Penitenciarului Drobeta Turnu Severin se aflau un număr de **649 persoane private de libertate, la o capacitate legală de 745 de locuri**, rezultând un număr de 96 de persoane private de libertate cazate sub capacitatea legală de deținere (**gradul de ocupare fiind de 87%**). Numărul total de paturi instalate era de 804, fiind ocupate 649 (capacitate existentă 81%).

La Sectorul Siguranța Deținerii și Regim Penitenciare (S.D.R.P.), penitenciarul funcționa cu un număr de 187 persoane angajate, 3 posturi fiind vacante, la Sectorul educație și asistență psihosocială cu 10 posturi ocupate și 11 vacante, iar la cabinetul medical erau 12 posturi ocupate și **2 vacante**.

Referitor la condițiile de detenție (supraaglomerarea, starea de curățenie precară, prezența ploșnițelor, ventilația necorespunzătoare, grupurile sanitare și dușurile nefuncționale, lipsa apei reci pe timpul nopții), membrii echipei de vizitare au constatat că în camera de detenție în care fusese cazat un deținut, anterior vizitei, volumul camerei raportat la numărul de paturi instalate, asigura cei 6 mc aer/persoană, prevăzuți de Ordinul Ministrului Justiției nr. 433/C/2010, iar ventilația era corespunzătoare.

Pereții camerei erau murdari, iar la verificarea acesteia nu s-a constatat prezența ploșnițelor, dar pe pereți erau gândaci de bucătărie. Grupul sanitar era curat,

dușurile erau funcționale, **dar nu erau dotate corespunzător (lipseau parele de la dușuri)**, iar apa rece era furnizată permanent.

Referitor la asistența medicală, echipa de vizitare a constatat că deținutul **a primit asistență medicală corespunzătoare**, tratamentul de specialitate și recomandarea de internare într-un penitenciar spital, pe care a refuzat-o.

Echipa a vizitat mai multe camere de deținere, constatându-se următoarele:

Repartizarea deținuților în camere se realiza conform regimurilor de executare, vârstei și gradului de risc pentru siguranța locului de deținere.

Referitor la numărul persoanelor private de libertate cazate în camere: în toate camerele vizitate, deținuții erau cazați în paturi suprapuse, dispuse pe două și trei niveluri. Penitenciarul Drobeta Turnu Severin **nu se confrunta cu fenomenul supraaglomerării**.

Referitor la iluminarea și aerisirea camerelor: echipa de vizitare a constatat că dimensiunile ferestrelor asigurau în general condiții potrivite pentru lectura și desfășurarea anumitor activități curente la lumină naturală, precum și condiții pentru aerisirea camerelor. Totuși, camera E 2.14., secția 2, amenajată ca infirmerie **era parțial întunecoasă**, luminatul natural fiind asigurat de două ferestre cu toc de lemn, dar foarte aproape exista o clădire care obtura lumina naturală.

Referitor la mobilierul din camere: camerele de deținere vizitate erau dotate cu mobilier simplu pentru servirea mesei în camere și pentru depozitarea bunurilor personale. Totuși, **mobilierul existent în camerele de deținere era insuficient** și nu asigura persoanelor private de libertate condiții pentru păstrarea bunurilor și obiectelor personale, precum și pentru servirea mesei. În timpul vizitei echipa a constatat că sub paturi erau depozitate genți cu haine și alimente, cu toate că spațiile de detenție aveau și cambuze (camera E 3.10).

Referitor la grupurile sanitare și accesul la duș: camerele vizitate erau dotate cu grupuri sanitare proprii, cu chiuvete, dușuri, vase de wc sau toalete turcești. Era respectată intimitatea deținuților care foloseau toaletele și dușurile, deoarece în fiecare cameră spațiile destinate satisfacerii nevoilor fiziologice și cele destinate igienei individuale erau delimitate și separate. Majoritatea grupurilor sanitare și toaletelor erau întreținute, dar existau și **grupuri sanitare care prezentau infiltrații (camera E 1.3; camera E 2.14), iar unele instalații sanitare nu erau dotate corespunzător, lipsind dispozitivele tip pară de la duș și sifoanele de pardoseală (camera E 3.10).**

Referitor la condițiile igienico-sanitare, menționăm că spațiile de detenție și grupurile sanitare vizitate prezentau o stare generală bună de curățenie, cu excepția camerelor E 2.14 și E 3.10, care aveau pereții murdari. **A fost constatată prezența gândacilor de bucătărie pe pereți în unele camere (camera E 3.10, camera E 3.4, camera E 1.3) iar unul dintre deținuți a declarat că fusese „mușcat de ploșnițe”.** La verificarea cazarmamentului din camerele vizitate, echipa nu a constatat prezența ploșnițelor. Produsele alimentare erau depozitate în genți sub paturi și în cambuze care erau neîncăpătoare.

Hrana era preparată de doi deținuți - bucătari, ajutați de alte persoane custodiate, a căror stare de sănătate era verificată prin efectuarea de analize medicale, odată la 6 luni (aspect verificat la cabinetul medical al unității penitenciare). Aceștia aveau la dispoziție un vestiar curat și un grup sanitar dotat cu **duș care nu funcționa, iar apa caldă nu era permanent disponibilă**. Membrii echipei de vizitare au degustat din mâncarea preparată, care avea gust, miros, aspect corespunzător, **dar nu avea consistență**. Au fost verificate

listele zilnice de alimente, meniul zilnic, rațiile și centralizatoarele zilnice de alimente și s-a constatat că acestea erau întocmite pe tipuri de regim. Majorității deținuților li se servea masa în camere. Unitatea penitenciară avea amenajată o sală de mese în Secția 4, dotată corespunzător, curată și bine întreținută, în care servea masa persoanelor private de libertate tinere. Timpul alocat servirii mesei pentru persoanele private de libertate aflate în custodia Penitenciarului Drobeta Turnu Severin era dimineața între orele 6¹⁵-6⁴⁵, la prânz între orele 12⁰⁰-13⁰⁰, iar seara între orele 17³⁰-18³⁰.

Activitatea medicală în Penitenciarul Drobeta Turnu Severin era asigurată de trei medici specialiști de medicină de familie, un medic stomatolog aflat în relații contractuale de prestări servicii de medicină dentară, șapte asistenți medicali, un asistent de igienă și un asistent de farmacie. **Existau două funcții vacante la cabinetul medical.**

Camera E 2.14 avea un total de 20 de paturi și era amenajată pentru cazarea persoanelor private de libertate cu afecțiuni acute sau cronice, funcționând ca infirmerie. **Camera necesita o mai bună igienizare și reparații ale tavanului și pereților în grupul sanitar.** De asemenea, **camera era luminată natural insuficient**, fiind nevoie de iluminat artificial suplimentar pe timpul zilei. Aprovizionarea aparatului de urgență cu medicamente și materiale sanitare se realiza de către Spitalul Penitenciar Colibași, neexistând probleme în achiziționarea acestora. Pe timpul nopții asistența medicală era asigurată prin solicitarea ambulanței. La data vizitei, în evidența cabinetului medical erau 218 bolnavi cu afecțiuni cronice, dintre care 84 cu boli cardio-vasculare, 103 cu afecțiuni psihice, 62 cu afecțiuni cronice digestive, 11 cu discopatii vertebrale, 23 cu boli de nutriție și metabolism, 2 cu afecțiuni tumorale, etc. Din discuțiile cu personalul medical al penitenciarului a rezultat că nu existau în tratament bolnavi cu HIV/ SIDA, TBC sau alte afecțiuni infecto-contagioase.

Deținuții primeau tratamentele corespunzătoare afecțiunilor consemnate în fișele medicale, sub supravegherea cadrelor medicale și **nu au fost probleme legate de neacordarea asistenței medicale** (conform referatului întocmit de medicul desemnat de Colegiul Medicilor din România)

Au fost constatate următoarele deficiențe: ●prezența insectelor, ●lipsa unor sifoane de pardoseală în unele băi, ●uscarea rufelor în camerele de detenție, ●dezordinea din camere datorată inexistenței unui mobilier pentru depozitarea hainelor și lipsei frigiderelor pentru păstrarea alimentelor, grupuri și instalații sanitare defecte și nedotate, ●lipsa consistenței hranei. Referitor la neregulile constatate, reprezentantul O.A.D.O. a propus efectuarea de către A.N.P. a unui studiu privind nevoile de reparații a spațiilor de detenție pentru a se stabili o eșalonare rezonabilă a îmbunătățirii condițiilor în conformitate cu normele europene.

Avocatul Poporului a recomandat Penitenciarului Drobeta Turnu Severin să întreprindă măsurile legale care se impun pentru: ●asigurarea iluminatului artificial pe timpul zilei în camerele unde iluminatul natural era deficitar (ex. camera E 2.14, Secția 2 - infirmerie); ●efectuarea operațiunilor de igienizare a camerelor de detenție care aveau pereții murdari (ex. camera E 2.14, camera E 3.10); ●efectuarea operațiunilor de reparare a tavanelor care prezentau infiltrații, igrasie și zugrăvirea grupurilor sanitare (ex. camera E 1.3, camera E 2.14); ●repararea și dotarea corespunzătoare a instalațiilor din grupurile sanitare (ex. camera E 3.10); ●asigurarea consistenței hranei preparate în blocul alimentar al penitenciarului; ●analizarea posibilității de servirea hranei de către toți deținuții în sala de mese existentă, în mai multe serii; ●asigurarea condițiilor pentru păstrarea la rece a produselor perisabile deținute de persoanele private de libertate; dotarea camerelor cu mobilier pentru păstrarea bunurilor și obiectelor personale; efectuarea operațiunilor de

dezinfecție cu o frecvență mai mare și verificarea eficienței materialelor folosite; ● repararea instalației sanitare și asigurarea funcționării dușului la grupul sanitar din cadrul blocului alimentar; asigurarea continuă a apei calde la grupul sanitar din cadrul blocului alimentar; ● angajarea personalului medical pe posturile vacante, conform grilei de persoane normate, având în vedere adresabilitatea mare a deținuților la cabinetul medical.

***Vizită-pilot Penitenciar Rahova. Instituția Avocatul Poporului - Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție a efectuat o vizită pilot la Penitenciarul Rahova, având ca obiect verificarea tratamentului persoanelor private de libertate, sub aspectul condițiilor de cazare în penitenciar și a asistenței medicale acordate deținuților.**

În urma vizitei, s-a constatat că unele camere asigurau suprafața de 2 mp persoanelor private de libertate (față de minimum 4 mp. cât prevăd normele legale în vigoare). Sub acest aspect, Avocatul Poporului a solicitat Penitenciarului Rahova dispunerea de măsuri în ceea ce privește supraaglomerarea.

Potrivit răspunsului Penitenciarului Rahova, unitatea înainta săptămânal către ANP o raportare privind situația locurilor de cazare existente în unitate. În decursul timpului, administrația penitenciarului a dispus suplimentarea numărului de paturi instalate în camerele de detenție, astfel încât să fie posibilă aplicarea prevederilor art. 82 alin.(1) din Hotărârea Guvernului nr.1897/2006 cu referire la **obligativitatea asigurării unui pat individual fiecărui deținut. Consecința instalării unui număr suplimentar de paturi o reprezenta imposibilitatea respectării standardului minim de 4 mp/deținut.** Se întreprindeau măsuri în vederea diminuării efectului suprapopulării: repartizarea judicioasă a deținuților în funcție de regimul de executare și de vârstă; diversificarea activităților din programul zilnic, astfel încât deținuții să petreacă mai mult timp în afara camerelor de detenție; asigurarea pe timpul anotimpului cald a ventilării corespunzătoare a camerelor de deținere, prin deschiderea vizetelor, sau după caz, a ușilor; măsuri igienico-sanitare în vederea asigurării corespunzătoare a regulilor de igienă colectivă și individuală.

Un alt obiectiv al vizitei a fost verificarea tratamentului persoanelor private de libertate, și sub aspectul asigurării asistenței medicale. În urma vizitei s-au constatat următoarele: erau înregistrați 100 deținuți cu probleme în tratament (antisociali, impulsivi, diagnosticați cu schizofrenie, dependenți de droguri); cabinetul medical avea o dotare minim necesară, astfel că se impunea dotarea acestuia cu echipamente suplimentare (electrocardiograf, ecograf); achiziționarea medicamentelor se făcea de Spitalul Penitenciar Rahova în cantități reduse (ex. medicație antiinflamatoare și antitusivă); lipsa testelor HIV, care, potrivit afirmațiilor medicului unității penitenciare, până atunci erau asigurate de o fundație.

În timpul vizitei uneia dintre camere a fost sesizat un deținut care era foarte palid și acuza dureri de stomac. Supraveghetorul a menționat că urma să anunțe cabinetul medical pentru a fi consultat de medic. Cu prilejul vizitei membrilor echipei la cabinetul medical, medicul curant a declarat că nu a fost informat despre solicitarea acestuia de a fi consultat. La ora 14:00, doi dintre membrii echipei de vizită au revenit la Cabinetul medical unde au fost informați că deținutul fusese prezentat anterior la Penitenciarul Spital Rahova, unde a primit diagnosticul de „colică abdominală”. Era așteptat pentru consult medicul curant din cadrul cabinetului medical al Penitenciarului București Rahova. **Ulterior vizitei, Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în privința deținutului și a fost efectuată o anchetă.**

Urmare a vizitei pilot, Avocatul Poporului a solicitat Penitenciarului Rahova dispunerea măsurilor legale pentru: ●creșterea receptivității personalului de supraveghere și a personalului medical pentru soluționarea problemelor de sănătate ale deținuților; ●examinarea solicitării cadrelor medicale privind achiziționarea unui electrocardiograf și a cantităților necesare/adequate de medicamente care se achiziționează de Spitalul Penitenciar Rahova pentru Penitenciarul Rahova; ●examinarea posibilității de achiziționare a testelor HIV; ●necesitatea angajării personalului medical (medici, asistente, psihiatru) suplimentar, conform grilei de persoane normate.

Unitatea penitenciară ne-a comunicat că, începând cu luna mai 2015, în zilele de vineri, în penitenciar se acordau consultații psihiatrice de către un medic psihiatru de la Penitenciarul Spital București Jilava. În organigrama unității exista un post pentru un medic psihiatru care era vacant. Pentru cazurile care necesitau supraveghere medicală psihiatrică se efectuau internări în spitale penitenciare.

S-a solicitat achiziționarea unui aparat EKG mobil atât din fondurile unității, cât și din fondurile primite din partea Casei Asigurărilor de Sănătate a Apărării, Ordinii Publice, Siguranței Naționale și Autorității Judecătorești. Nu s-a solicitat ecograf, având în vedere că ar trebui să fie încadrat un medic cu competențe în ecografie.

În ceea ce privește achiziția de medicamente de la Penitenciarul Spital Rahova, exista un necesar de medicamente și materiale sanitare pentru desfășurarea activității medicale înaintat penitenciarului menționat. Astfel, se putea asigura aprovizionarea doar cu medicamente necompensate.

Referitor la lipsa testelor HIV, acestea erau făcute cu teste rapide prin donație de la diverse agenții neguvernamentale. S-a menționat faptul că testarea HIV cu teste rapide nu punea diagnostic cu certitudine a infecției HIV, în practică chiar existând cazuri de rezultate fals pozitive. Un test rapid HIV pozitiv impunea efectuarea în continuare a două testări ELISA și a unui test WESTERN BLOOT, care necesita efectuare în unități sanitare din rețeaua Ministerului Sănătății.

În ceea ce privește necesitatea angajării personalului medical, conform grilei de persoane normate, exista un deficit de personal raportat la numărul de persoane private de libertate și al documentelor care trebuie întocmite. Nu s-a mai angajat personal medical din cursul anului 2007. În vederea îmbunătățirii actului medical, s-a încheiat un contract de prestări servicii de medicină primară din fondurile primite de la C.A.S.A. O.P.S.N.J. cu un medic generalist.

Referitor la receptivitatea personalului pentru soluționarea problemelor de sănătate ale deținuților, aceasta nu era o situație frecventă și se datora în principal deficitului de personal. Pentru consultații de specialitate deținuții erau trimiși la penitenciare spital din rețeaua proprie sau erau programați la spitale din rețeaua Ministerului Sănătății. În privința situației particulare constatată de către membrii echipei de vizitare cu referire la deținutul indicat, în data de 19.04.2015, acesta a fost prezentat la cabinetul medical de tură, deoarece acuza dureri lombare. Ulterior, s-a făcut trimitere către camera de gardă a Penitenciarului Spital Rahova, unde i s-a administrat tratament antispastic și antiinflamator. În data de 20.04.2015, același deținut s-a prezentat la cabinetul medical cu persistența durerilor lombare și a fost trimis către Spitalul Universitar de Urgență București unde s-a certificat diagnosticul “colică renală” și s-a instituit tratament antispastic, antialgic, antiinflamator. După terminarea tratamentului starea de sănătate s-a ameliorat, iar la 7 zile s-a întocmit nota de internare către Penitenciarul

Spital Rahova pentru reevaluare și stabilire schemă terapeutică de către medicul urolog. În perioada în care a fost cazat în Penitenciarul Rahova acesta nu a mai avut acuze medicale și nu s-a mai prezentat la cabinetul medical.

***Penitenciarul Botoșani:** Comisia juridică, de disciplină și imunități din cadrul Camerei Deputaților a transmis spre competență soluționare instituției Avocatul Poporului petiția unei persoane private de libertate care reclama condițiile de cazare necorespunzătoare din Penitenciarul Botoșani, precum și faptul că în perioada detenției s-a îmbolnăvit de TBC și ulcer pentru care a fost operat de două ori. Reprezentanții instituției Avocatul Poporului au efectuat o anchetă la Penitenciarul Botoșani, constatându-se următoarele:

Camera E 7.3 în care era cazat petentul avea suprafața de **55,44 mp**, din care o suprafață de aproximativ 5 mp era ocupată de grupul sanitar. În cameră erau cazate **26 persoane**, în tot atâtea paturi dispuse supraetajat pe două niveluri. **Saltelele și lenjeria de pat erau asigurate de administrația locului de deținere, fiind vechi. Deținuții au invocat existența temporară a ploșnițelor sau a păduchilor**, dar au declarat că se fac dezinsecții periodice sau la cerere. Există o fereastră mare cu gratii în suprafața de aproximativ 1,5 m/1,5 m și o fereastră mică la baie în suprafața de aproximativ 70 cm/70 cm, care asigură iluminatul natural și ventilația în cameră. Baia avea 2 wc-uri turcești, 2 chiuvete care funcționau și erau curate. Deținuții din camera E 7.3. au ridicat problema **existenței șoarecilor și a șobolanilor, precum și a lipsei medicamentelor necesare tratării diverselor afecțiuni mai ușoare (răceli, indigestii) sau mai complicate. Masa se servea în cameră, în paturi, deoarece măsuțele existente nu erau suficiente pentru servirea mesei.**

În ceea ce privește camera de duș, aceasta se afla în secția E1, avea o suprafață de aproximativ 20 mp și era situată **la o distanță de aproximativ 20 m de Secția E7, ceea ce presupunea deplasarea persoanelor private de libertate prin aer liber**, atât vara cât și iarna. Era dotată cu 12 capete de duș, recondiționate și în stare de funcționare, **însă insuficiente pentru asigurarea efectuării igienei deținuților.**

Cu ocazia anchetei s-a precizat de către reprezentanții unității penitenciare că penitenciarul are o capacitate de 1156 persoane, însă la data efectuării anchetei erau cazate 1038 persoane. **Secția a VII-a, care caza deținuții în regim semideschis, avea un grad de uzură ridicat**, era amenajată într-o clădire anexă, motiv pentru care **nu existau dușuri și nici posibilitatea montării acestora în grupurile sanitare existente.** În ceea ce privește asigurarea normelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate, au fost făcute demersuri pentru respectarea acestora, au fost primite fonduri folosite la zugrăvirea, vopsirea și repararea pereților, s-a înlocuit instalația electrică, băile au fost recondiționate. Cu toate acestea, **cele patru clădiri ale Penitenciarului Botoșani care au vechimi diferite nu mai erau în măsură să asigure normele legale obligatorii, iar în acest sens au fost făcute demersuri la Administrația Națională a Penitenciarelor pentru construirea unui nou pavilion de deținere cu regim de înălțime P+2E, cu o suprafață de 1350 mp și un număr de minim 150 locuri noi de detenție.** În ceea ce privește igienizarea și dezinsecția, aceasta se realiza periodic.

Referitor la asistența medicală acordată persoanelor private de libertate: în Penitenciarul Botoșani **nu era angajat cu contract de muncă un medic generalist, nici medic stomatolog, iar asistenții medicali erau insuficienți**, în condițiile în care au fost organizate mai multe concursuri pentru ocuparea posturilor vacante, dar nu s-au prezentat candidați. Asistența medicală era asigurată de un medic de familie care era angajat pe bază

de contract de prestări servicii și care venea zilnic 4 ore sau mai multe, în funcție de nevoile existente. De asemenea, **nici fondurile pentru medicamente nu erau suficiente, dar se căutau diverse soluții pentru asigurarea minimului necesar.**

Față de cele expuse, Avocatul Poporului a recomandat **Directorului Penitenciarului Botoșani să analizeze și să dispună măsurile legale în privința:** ●supraaglomerării din camera în care era cazat deținutul (26 de persoane într-o cameră de 55,44 mp, astfel că se asigurau 2,13 mp/persoană); ●numărului insuficient de dușuri raportat la numărul de persoane private de libertate și amplasarea dușurilor astfel încât să se evite deplasarea deținuților prin aer liber pentru efectuarea dușului; ●posibilității amenajării unei săli de mese; ●continuarea eforturilor în vederea angajării cu contract individual de muncă a unui medic, generalist, stomatolog și asistenți medical, având în vedere numărul persoanelor private de libertate și gradul de adresabilitate al acestora; ●identificării fondurilor necesare pentru asigurarea medicamentelor prescrise persoanelor private de libertate; ●măsuri suplimentare pentru achiziționarea de saltele, deratizarea și dezinsecția Secției E 7, motivat de faptul că, deși se efectua constant deratizări și dezinsecții, persoanele private de libertate au reclamat prezența dăunătoarelor.

Urmare a Recomandării formulate, conducerea Penitenciarului Botoșani ne-a comunicat următoarele:

● În scopul reducerii gradului de supraaglomerare și încadrarea în normele legale privind capacitatea de cazare (la data formulării răspunsului, capacitatea de cazare a secției E7 calculată la 6 m³ era de 152 locuri, fiind instalate doar 106 paturi) se impunea desființarea Secției E7 și **construirea unui pavilion nou cu regim de înălțime P+2**, care va include atât facilități de cazare, cât și spații destinate acordării drepturilor deținuților (asistență medicală, activități soci-o educative etc). Pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție, **bugetul unității a fost suplimentat** după cum urmează: reparații curente cu suma de 150.000 lei; ●lenjerie și accesorii de pat cu suma de 50.677 lei; alte obiecte de inventar cu suma de 35.422 lei. **Sumele repartizate au fost utilizate pentru efectuarea de lucrări de reparații curente** care au constat în lucrări de hidroizolație în grupurile sanitare, reparații pardoseli (gresie, faianță), reparații instalații sanitare și electrice, reparații la tâmplărie din lemn, înlocuit obiecte sanitare (vas WC, lavoar), înlocuit toate ușile de la grupurile sanitare cu tâmplărie din aluminiu, înlocuit rafturile din cherestea rășinoasă la camerele de alimente, igienizare/zugrăveli la pereți și tavane, turnat șape. Aceste lucrări de reparații curente au fost efectuate la toate cele patru camere din cadrul Secției E7. Cu prilejul finalizării lucrărilor **s-a procedat și la înlocuire cazarmamentului uzat: perne, saltele, cearșafuri.**

●Pentru remedierea deficienței constatate în legătură cu activitatea de îmbăiere a deținuților cazați în cadrul Secției E7, până la identificarea unui spațiu adecvat la nivelul secției, care să poată fi amenajat corespunzător, **s-a urmărit creșterea confortului deținuților înaintea revenirii în cadrul secției, după îmbăiere. În acest sens, s-a procedat la achiziționarea, în luna decembrie 2015, a unui tun cu aer cald care urmează a fi montat luna în curs în vestiarul sălii de îmbăiere din cadrul Secției E1. De asemenea, au fost reparate/înlocuite anumite componente la instalațiile sanitare din cadrul sălii de îmbăiere.**

●Având în vedere lipsa unui spațiu care să fie amenajat ca sală de mese, în vederea îmbunătățirii condițiilor de servire a mesei, **unitatea a identificat ca soluție confecționarea la atelierul de producție bugetară a unor mese pliante raportat la efectivul de deținuți existent/cazat.**

●Pentru anul 2015 s-a reușit încheierea, din fonduri, a unui contract de prestări servicii cu un medic dentist care a rezolvat problemele stomatologice ivite și un contract cu un medic de familie pentru consultații de medicină generală. Se afla în derulare concursul de ocupare a unui post de medic specialist.

●Deși, în luna ianuarie 2015, unitatea a primit fonduri insuficiente, acestea s-au suplimentat în data de 18.08.2015 cu suma de 20.000 lei și în data de 9.11.2015 cu suma de 11.000 lei, așa încât nu a fost afectată asistența medicală acordată deținuților. Pentru anul 2016, Penitenciarul Botoșani are aprobat un buget de 108.000 lei pentru asigurarea medicamentelor pentru deținuți, față de 96.700 lei cât a fost aprobat în anul 2015. Unitatea are în custodie un efectiv mediu de 300 bolnavi cronici (boli cardiace, renale, digestive) pentru care va asigura cu prioritate medicamentația necesară. Medicul angajat pe bază de contract de prestări servicii consultă și eliberează rețete medicale, care vor fi onorate în ordinea prescrierii. În luna decembrie 2015, Penitenciarul Botoșani a achiziționat, din fonduri proprii, un număr de 94 saltele. Săptămânal, se distribuie soluție pentru efectuarea dezinsecției (cloramină) pe secțiile de deținere. Ultima dezinsecție generală la nivelul Secției E7 s-a efectuat în luna august 2015, în continuare acțiunile de dezinsecție efectuându-se sporadic doar la camerele unde s-a semnalat prezența insectelor. Din luna noiembrie 2015 și până în prezent, pe secția E7 nu s-a semnalat nicio problemă. În data de 19 noiembrie 2015, în unitate s-a efectuat deratizare generală.

*Penitenciarul Timișoara. Un deținut aflat în regim deschis ne-a sesizat că era diagnosticat cu leucemie, iar în perioada cât a fost internat în Spitalul Municipal Timișoara „a fost legat de pat cu un lanț”.

Reprezentanții instituției Avocatul Poporului au efectuat o anchetă la Penitenciarul Timișoara, în urma căreia a rezultat că persoana privată de libertate se afla în evidența cabinetului medical din unitate cu o serie de afecțiuni medicale, pentru care era supravegheată medical permanent și tratată în infirmeria penitenciarului. Pacientul era alocat la regim alimentar igienico-dietetic (hipolipidic și hiposodat), corespunzător afecțiunilor sale. Printre diagnosticele rezultate din evidențele medicale: **sindrom mieloproliferativ cronic**; anemie severă secundară, trombocitopenie severă.

Deținutul era prezentat lunar la Spitalul Clinic Municipal Timișoara-Secția Hematologie pentru internări în vederea efectuării consultului și a tratamentului de specialitate. Ultima internare la Spitalul Clinic Municipal-Secția Hematologie fusese în perioada 11-21.04. 2015, iar starea de sănătate a pacientului era echilibrată și stabilă.

Cu privire la afirmația deținutului că ar fi fost legat cu un lanț de pat în timpul internării în spital, conducerea penitenciarului a menționat că, potrivit art. 217 din Ordinul Ministrului Justiției nr. 1676/C/2010 pentru aprobarea Regulamentului privind siguranța locurilor de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor, *„Persoanelor private de libertate internate în spitale li se aplică mijloacele de imobilizare, în urma autorizării directorului unității, după evaluarea riscului pe care îl prezintă aceasta pentru siguranța penitenciarului, ținându-se seama de starea de sănătate și tratamentul medical prescris”*.

Deținutul a fost imobilizat cu o curea de imobilizare din piele. La imobilizarea acestuia s-a ținut cont de starea de sănătate, în sensul că la momentul când i s-au aplicat diferite proceduri medicale (transfuzii de sânge), mijloacele de imobilizare i-au fost scoase. Imobilizarea deținutului a avut ca scop împiedicarea evadării acestuia. Măsura a fost luată

având în vedere faptul că deținutul era recidivist. În antecedente, acesta a comis fapte de violență fiind condamnat la 21 de ani de închisoare pentru art. 176 Cod penal.-omor calificat. A fost arestat și liberat.

Față de cele expuse, **Avocatul Poporului a emis *Recomandarea nr. 9/2015* către Directorul Penitenciarului Timișoara și Administrația Națională a Penitenciarelor, solicitând dispunerea măsurilor necesare în sensul reevaluării oportunității folosirii mijloacelor de constrângere având în vedere: diagnosticul deținutului (leucemie); faptul că anterior a beneficiat de măsura liberării condiționate; asigurarea supravegherii cu escortă și acordul medicului din cadrul unității sanitare privind aplicarea mijloacelor de imobilizare.**

Ulterior, Penitenciarul Timișoara ne-a comunicat că, **la nivelul Penitenciarului Timișoara a fost stabilită o Comisie de evaluare a riscului pe care îl prezintă deținuții internați în spitalele din rețeaua Ministerului Sănătății.** Din această Comisie face parte medicul unității, care face mențiuni cu privire la existența/inexistența contraindicațiilor medicale în ceea ce privește aplicarea mijloacelor de imobilizare. Astfel, cu ocazia internării deținutului, **Comisia a stabilit că aceștia îi vor fi aplicate mijloace de imobilizare (curele de imobilizare din piele) doar pe timpul cât agentul planificat să execute serviciul de pază și supraveghere merge la toaletă pentru a-și satisface necesitățile fiziologice.**

Această măsură de siguranță a fost luată de către administrația Penitenciarului Timișoara pentru a preveni evadarea deținutului sau alte incidente, având în vedere că în timpul cât agentul lipsește, deținutul este nesupravegheat. **În restul timpului, deținutului nu-i sunt aplicate mijloace de imobilizare sau constrângere.**

În plus, pe parcursul internării deținuților în spitalele din rețeaua Ministerului Sănătății **se va solicita opinia/recomandarea medicului curant din spital cu privire la existența unor contraindicații medicale privind imobilizarea.**

*** Penitenciarul Iași. Un deținut a sesizat instituția Avocatul Poporului exprimându-și nemulțumirea față de condițiile de detenție solicitându-ne sprijinul în schimbarea regimului de detenție și transferarea sa în Penitenciarul Vaslui.**

Cu ocazia anchetei efectuate în Penitenciarul Iași de reprezentanții instituției Avocatul Poporului, la data de 25 iunie 2015, s-a constatat că în camera 3.3, în care era cazat deținutul se aflau **26 de persoane. Suprafața camerei era de 32,85mp., respectiv 114,97 mc. aer, din care o suprafață de aproximativ 10 mp., era alocată băii și unui spațiu de depozitare a hainelor, paturile fiind dispuse supraetajat pe trei niveluri.** Camera și grupul sanitar aveau câte o fereastră cu gratii, care **nu asigurau condiții corespunzătoare pentru iluminatul natural, erau deteriorate și nu puteau asigura confortul termic.**

La baie existau două grupuri sanitare separate (cu două chiuvete și două dușuri), **insalubre și insuficiente față de numărul mare de condamnați, aflate într-o stare avansată de degradare.** Deși fereastra băii era deschisă, era un puternic miros de mușgai, iar **pereții erau nezugrăviți și murdari.**

Obiectele personale de igienă și îmbrăcăminte care nu mai încăpeau în locul de depozitare de lângă baie erau ținute în genți și sacose pe paturi. Din cauza supraaglomerării nu exista posibilitatea amenajării altor spații de depozitare. Saltelele și lenjeriile de pat erau asigurate de administrația locului de deținere, fiind vechi, dar într-o

stare acceptabilă. Masa se servea în cameră, în paturi, deoarece nu era loc pentru mese, între paturi fiind amplasate băncuțe care puteau fi folosite la servirea mesei.

Potrivit conducerii penitenciarului, unitatea avea o capacitate de 750 de persoane, însă, din cauză că este singurul penitenciar din Moldova pentru deținuții aflați în regim de executare închis, erau cazați aproximativ 1500 deținuți, capacitatea fiind depășită cu 100%.

Din cauza supraaglomerării camerelor, nu puteau fi respectate standardele prevăzute de Ordinul Ministrului Justiției nr. 433/2010 pentru aprobarea Normelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate, privind asigurarea a 4 mp. și 6 mc. aer pentru fiecare deținut. Drept urmare, supraaglomerarea atrăgea o serie de alte deficiențe, care nu puteau fi remediate. Situația din Penitenciarul Iași era cunoscută de factorii de decizie, însă lipsa fondurilor necesare construcției de noi incinte era principala cauză a supraaglomerării.

Cât privește solicitarea de transfer a deținutului, ulterior anchetei efectuate de reprezentanții instituției Avocatul Poporului, Penitenciarul Iași ne-a comunicat că deținutul a fost transferat la data de 17 iulie 2015, la Penitenciarul Vaslui.

Demersuri anterioare întreprinse de instituția Avocatul Poporului la Penitenciarul Iași:

- în anul 2014, instituția Avocatul Poporului a efectuat o anchetă în Penitenciarul Iași, ca urmare a petiției formulate de un deținut care ne-a sesizat în privința condițiilor de detenție, susținând că în camera în care era cazat saltelele erau vechi, erau ploșnițe și gândaci.

Sușinerile petentului au fost confirmate de conducerea penitenciarului, în sensul că această unitate de deținere era suprapopulată, astfel că într-adevăr condițiile de cazarmament și cazare aveau de suferit, cel puțin pe blocul regim închis construit în anul 1970, iar situațiile expuse de petent (saltele deteriorate, lipsa mai multor mese pe cameră, calitatea spațiilor de toaletare, supraaglomerarea, incapacitatea de individualizare a regimului de executare a pedepsei conform prevederilor legale) erau reale și erau consecința directă a lipsei resurselor financiare și umane.

Instituția Avocatul Poporului a sesizat Administrația Națională a Penitenciarelor, solicitând examinarea prioritizării alocării de fonduri către Penitenciarul Iași, având în vedere gradul de supraaglomerare al acestuia, necesitatea modernizării și igienizării corespunzătoare.

Administrația Națională a Penitenciarelor ne-a comunicat că pentru Penitenciarul Iași, în vederea acoperirii necesarului de cheltuieli materiale curente, au fost alocate fonduri de la bugetul de stat precum și din veniturile proprii încasate, din care un procent de 41% a fost alocat pentru asigurarea condițiilor de cazare, a persoanelor private de libertate. Bugetul pe anul 2015 va fi fundamentat având în vedere asigurarea fondurilor necesare pentru următoarea perioadă în vederea îmbunătățirii condițiilor de detenție ale persoanelor private de libertate.

- în luna februarie 2015, cu prilejul anchetei efectuate de reprezentanții Biroului Teritorial Iași ca urmare a sesizării din oficiu a Avocatului Poporului cu privire la condițiile de detenție din penitenciare, s-a constatat că în Penitenciarul Iași erau cazați 1534 deținuți la o capacitate legală de deținere de 763 deținuți. În pavilionul de deținere pentru condamnații aflați în regim închis și maximă siguranță, fiecare încăpere avea 33 mp. și 24-26 deținuți în cameră. Din cauza depășirii capacității de cazare la nivelul Penitenciarului Iași, în decursul anului 2014, pe lângă propunerile de

transfer întocmite lunar către Administrația Națională a Penitenciarelor, **au fost efectuate propuneri de transfer pentru 330 deținuți clasificați la toate regimurile de executare**, cu excepția regimului semideschis, pentru care Penitenciarul Iași nu era profilat și **au fost primite aprobări pentru 56 deținuți**. De asemenea, **s-a propus transferul unui număr de 752 deținuți clasificați la regim de maximă siguranță, regim închis, regim deschis, pe fondul supraaglomerării și a riscului de a nu se respecta capacitatea legală de deținere și normele minime obligatorii de cazare, transfer neaprobat.**

Cât privește condițiile de servire a mesei, în pavilionul detenție-Corp A (în exploatare din 1983), masa se servea în cameră (deținuții serveau masa pe genunchi)-obiectivul nu a fost prevăzut cu sală de mese din construcție. În pavilionul de detenție-Corp B (în exploatare din 1997), masa se servea în cameră-obiectivul nu a fost prevăzut cu sală de mese din construcție. În pavilionul multifuncțional-Corp D (în exploatare din 2012), masa se servea la sala de mese, special amenajată în acest sens.

- în luna martie 2015, în urma unei alte anchete efectuate de instituția Avocatul Poporului, conducerea Penitenciarului Iași a confirmat suprapopularea unității (grad de ocupare peste 200%, iar în Secția 1 aproape 300%). Sub acest aspect, Avocatul Poporului a sesizat Administrația Națională a Penitenciarelor, și a solicitat respectarea prevederilor art. 48 din Legea nr. 254/2014 privind regimul de executare a pedepselor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, având în vedere gradul de supraaglomerare al acestuia, necesitatea modernizării și igienizării corespunzătoare.

Administrația Națională a Penitenciarelor ne-a comunicat că, numai la o eventuală rectificare bugetară pozitivă se pot alocă noi fonduri bugetare Penitenciarului Iași, aspect care va fi în atenția Administrației Naționale a Penitenciarelor. Însă, pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție la nivelul Penitenciarului Iași, s-au luat următoarele măsuri: s-au înlocuit/reconstrucționat saltelele care prezentau cel mai avansat grad de uzură; a fost solicitată/fundamentată Administrației Naționale a Penitenciarelor suma de 508.000 lei pentru paturi, respectiv 95.000 lei pentru cazarmament; s-au reparat/reconstrucționat paturi și saltele, în limita resurselor bugetare la art. 20.02 „reparații curente” (înlocuire platband cu plasă de tip „griro”, înlocuire elemente metalice deteriorate, vopsit etc.); la nivelul Secției I de detenție au fost reconstrucționate un număr de 50 de paturi (aproximativ 70% din total), 27 dintre acestea fiind înlocuite în luna februarie 2015, iar 23 erau în curs de înlocuire până la sfârșitul lunii mai 2015; s-a demarat achiziția de materiale pentru confecționarea de uși metalice la grupurile sanitare din toate camerele de deținere.

Referitor la „reexaminarea prevederilor OMJ nr. 2714/2008 cu privire la bunurile pe care deținuții le pot introduce sau primi în penitenciar, în condițiile în care se constată incapacitatea sistemului de a asigura condiții decente de trai pe perioada privării de libertate”, Administrația Națională a Penitenciarelor a precizat că actul normativ a fost reanalizat și inclus în proiectul Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013, care nu a fost încă adoptată. Față de cele expuse, Avocatul Poporului a emis o Recomandare Administrației Naționale a Penitenciarelor solicitând: •reducerea supraaglomerării Penitenciarului Iași, având în vedere că, potrivit site-ului Administrației Naționale a Penitenciarelor, la data de 25 august 2015, se aflau 1.508 deținuți, capacitatea la 4 mp-699, iar indicele de ocupare (la 4 mp) era de 215,74%. •dispunerea măsurilor legale care se impun pentru asigurarea unor condiții decente de cazare (efectuarea de reparații, zugrăvire) și de servire a mesei

persoanelor private de libertate, asigurarea spațiilor pentru depozitarea bunurilor, asigurarea luminii naturale corespunzătoare •dispunerea măsurilor legale pentru asigurarea unui număr suficient de grupuri sanitare față de numărul deținuților. •dispunerea măsurilor legale pentru supravegherea corespunzătoare a persoanelor private de libertate, în vederea evitării supunerii acestora la agresiuni fizice din partea altor deținuți.

Potrivit informațiilor comunicate de **Administrația Națională a Penitenciarelor**, aceasta are cunoștință de aspectele semnalate, referitoare la supraaglomerarea unităților penitenciare. În acest sens, **Administrația Națională a Penitenciarelor dispune în limita competenței**, măsuri de extindere a spațiilor de cazare, de îmbunătățire a condițiilor de detenție, de asigurare a patului individual fiecărei persoane private de libertate custodiate, precum și transferarea condamnaților în alte unități penitenciare cu indice de ocupare mai mic.

În prezent, toate unitățile penitenciare se confruntă cu fenomenul de supraaglomerare, în special în privința deținuților incluși în regimul închis și de maximă siguranță, astfel încât posibilitățile ANP de a contracara acest fenomen sunt limitate, oportunitatea transferării persoanelor private de libertate analizându-se de la caz la caz. Eficacitatea luării unor măsuri la nivelul Administrației Naționale a Penitenciarelor, în sensul diminuării supraaglomerării, depinde în mare măsură de evoluția numărului de deținuți raportat la capacitatea legală de deținere. **Din datele statistice existente la data de 17.09.2015, rezultă că este imposibil să se asigure celor 28.466 de deținuți câte 4 mp, atâta timp cât capacitatea este de 18.975 locuri.**

Sunt în curs de amenajare 484 locuri de detenție, prin lucrări de investiții/intervenții de natura investițiilor, la 4 unități penitenciare, iar prin lucrări de reparații capitale vor fi modernizate spațiile de detenție existente la 3 penitenciare. La prima rectificare bugetară, Ministerul Justiției a suplimentat bugetul Administrației Naționale a Penitenciarelor cu suma de 60.631 mii lei pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție și pentru achitarea drepturilor de natură salarială.

Îmbunătățirea condițiilor de detenție reprezintă o prioritate pentru sistemul penitenciar, sens în care, din suma suplimentată de 60.631 mii lei, 7.600 mii lei au fost alocate pentru această destinație și au fost repartizați, după cum urmează: efectuarea de reparații curente la spațiile de cazare a deținuților: 3810 mii lei; achiziția de lenjerie și articole de pat: 1.390 mii lei; achiziția de obiecte de inventar (vase inox pentru transport hrană, paturi metalice etc.) 2.400 mii lei.

În același context, acela al diminuării efectelor supraaglomerării se înscrie și inițiativa concretizată prin adoptarea Hotărârii Guvernului nr. 196/2015 destinată finanțării studiilor de prefezabilitate pentru 2 noi penitenciare pentru care este prevăzută suma de 1.000 mii lei. Prin Hotărârea Guvernului nr. 646/2015 s-a aprobat achiziția celor două studii de prefezabilitate. După realizarea studiilor de prefezabilitate, ar trebui să fie inițiat un proiect de hotărâre de Guvern prin care se vor aproba indicatorii tehnici.

În Planul de acțiune al Strategiei de dezvoltare a sistemului judiciar 2015-2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1155/2014 s-a propus **modernizarea și dezvoltarea infrastructurii sistemului penitenciar prin reparații curente, capitale și investiții, ținta de atins până în anul 2020 fiind 3000 locuri de cazare amenajate și modernizate și demararea construirii a 4 penitenciare.**

Cât privește reducerea supraaglomerării din Penitenciarul Iași, această unitate a solicitat Administrației Naționale a Penitenciarelor sprijin pentru transferarea unui număr de 764 deținuți din regimul închis la alte penitenciare, în vederea respectării standardului minim privind condițiile de detenție.

Demersul este urmare a celor dispuse de Judecătoria Iași prin Sentința penală nr. 1721/2015, respectiv obligarea administrației Penitenciarului cu Regim de Maximă Siguranță Iași de a lua măsurile legale care se impun în vederea respectării sentinței penale prin care s-a constatat încălcarea normelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate.

Față de distribuția efectivelor de deținuți din regimul închis în unitățile subordonate profilate pe deținerea acestei categorii penale, Administrația Națională a Penitenciarelor nu a putut dispune asupra celor 764 deținuți, în sensul transferării la alte unități.

În acest moment, Administrația Națională a Penitenciarelor are în vedere cauzele în care judecătorul de supraveghere a privării de libertate/instanța de judecată a constatat încălcări în ceea ce privește respectarea normelor minime obligatorii (mutarea într-o altă cameră de deținere, transferarea la un alt penitenciar).

De asemenea, se are în vedere intensificarea demersurilor pentru creșterea capacității de cazare. În acest sens, față de deficitul cronic de locuri de cazare (9.491 de locuri, la data de 17.09.2015), în ultimii 3 ani, cu sprijinul conducerii Ministerului Justiției, Administrația Națională a Penitenciarelor a derulat în cadrul obiectivelor strategice stabilite mai multe activități în direcția creșterii și modernizării numărului de locuri de cazare. În mod concret, în perioada 2013-2014, examinarea tuturor spațiilor aflate în administrarea penitenciarelor a fost un obiectiv care s-a concretizat prin darea în folosință a unui număr de 2.622 de locuri prin lucrări de investiții, reparații curente și capitale.

Referitor la asigurarea unor condiții decente de cazare: în contextul unei subfinanțări cronice a sistemului penitenciar, Administrația Națională a Penitenciarelor a depus eforturi pentru a asigura condiții decente de deținere. Datorită volumului mare de necesități privind condițiile minimale de cazare, Penitenciarul Iași a priorizat lucrările pe articolul bugetar 20.02, în sumele alocate după cum urmează: în anul 2014-90.000 lei și în anul 2015-150.000 lei.

Acțiunile întreprinse la nivelul Penitenciarului Iași, pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție, au fost următoarele:

Pentru anul 2014: recondiționat paturi metalice (aproximativ 200 de paturi) la atelierul unității-înlocuire elemente metalice, sudură, vopsire etc.; recondiționat saltele la atelierul unității; igienizare anuală-reparații locale la tencuială, finisaje, zugrăveli simple, vopsitorii; înlocuit obiecte sanitare-chiuvete, vase wc, rezervoare wc etc.; confecționat și recondiționat ferestre tâmplărie metalică și lemn.

Pentru anul 2015: camerele din Pavilion detenție-Corp A: igienizare anuală-reparații locale la tencuială, finisaje, zugrăveli simple, vopsitorii; întreținere instalație sanitară-remediere avarii, înlocuire obiecte sanitare; recondiționat paturi metalice la atelierul unității-înlocuire elemente metalice, sudură, vopsire; recondiționat saltelele la atelierul unității; modernizare baie comună-înlocuirea instalației sanitare, placări cu gresie și faianță, tencuieli, zugrăveli; confecționat/montat uși metalice la grupurile sanitare; confecționat suport TV; Secția E6-10 camere (în curs de modernizare): tencuieli cu mortar de ciment și var pastă; placări cu gresie și faianță în grupurile sanitare; înlocuirea tuturor obiectivelor sanitare; înlocuit instalație electrică și instalație sanitară; refacere tâmplărie lemn ferestre; Camerele din Pavilion detenție-Corp B: igienizare anuală-reparații locale la

tencuială, finisaje, zugrăveli simple, vopsitorii etc; întreținere instalație sanitară-remediere avarii, înlocuire obiecte sanitare etc; confecționați suport TV; Secția E8-19 camere (în curs de modernizare): tencuieli cu mortar de ciment și var pastă; placări cu gresie și faianță în grupurile sanitare; înlocuirea tuturor obiectelor sanitare; înlocuit tâmplărie existentă (ferestre) cu tâmplărie PVC (termopan); înlocuit paturi (în curs de achiziționare); confecționat/montat ansamblu masă și 2 scaune-încăstrate în pardoseală (progresiv); înlocuit instalație sanitară în totalitate și a fitingurilor aferente; înlocuit instalație electrică parțială.

Modalitatea în care pot fi asigurate un număr suficient de grupuri sanitare față de numărul deținuților este corelată cu rezultatul măsurilor care vor fi luate în ceea ce privește reducerea supraaglomerării, dar și cu posibilitatea de a crea noi spații de deținere.

Suplimentarea numărului de grupuri sanitare la nivelul Penitenciarului Iași este îngreunată și de structura corpurilor de deținere, sens în care, modalitatea în care pot fi asigurate proporțiile stabilite prin OMJ nr. 433/2010 este aceea a diminuării supraaglomerării.

Referitor la supravegherea persoanelor private de libertate la Penitenciarul Iași: în vederea reducerii numărului de agresiuni, conducerea Penitenciarului Iași a ținut și ține cont la cazarea în camerele de deținere și la planificarea activităților zilnice de neînțelegerile existente între deținuți, de conflictele anterioare care au existat între aceștia, astfel încât deținuții în cauză să nu se intersecteze.

În Semestrul I al anului 2015, s-au efectuat 3.190 de mutări de la o secție de deținere la alta, iar conform analizelor lunare ale șefilor de secții, între deținuți au existat 7 altercații, cu 16 mai puține decât în Semestrul I al anului 2014, când au existat 23.

Imposibilitatea asigurării normelor de cazare conform Ordinului Ministrului Justiției nr. 433/C/2010, cumulate în special cu temperaturile ridicate, conduc la stări tensionate între deținuți, ce facilitează producerea evenimentelor negative, la agravarea stării de sănătate a acestora și de asemenea, la multitudinea de plângeri fondate pe condiții de detenție și implicit, supraaglomerarea și la obținerea unor hotărâri de condamnare a României în cauzele aflate pe rolul CEDO întemeiate pe nerespectarea acestor condiții minimale.

Din datele prezentate rezultă că măsurile luate de Administrația Națională a Penitenciarelor nu sunt suficiente pentru combaterea fenomenului supraaglomerării. De aceea, acestea ar trebui întregite cu măsuri legislative în vederea reducerii numărului de persoane private de libertate. De altfel, în ședința din 13 martie 2015, Comitetul de Miniștri ai Consiliului Europei, în activitatea sa de supraveghere a punerii în executare a hotărârilor CEDO, prin decizia luată în ceea ce privește grupul de cauze Bragadireanu, a făcut referire la:

- intensificarea eforturilor pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție;
- stabilirea impactului real al noilor dispoziții din Codul penal și Codul de procedură penală cu privire la evoluția numărului de deținuți;
- luarea unor măsuri legislative suplimentare, întrucât măsurile legislative adoptate nu sunt de natură să diminueze/stopeze fenomenul supraaglomerării.

Față de cele prezentate, ANP a formulat o propunere adresată Ministrului Justiției privind crearea unui grup de lucru constituit din reprezentanți ai Consiliului Superior al Magistraturii, Ministerului Justiției, Ministerului Finanțelor și Administrației Naționale a Penitenciarelor pentru identificarea unor soluții viabile pentru sistemul de drept românesc

din cele enumerate în Recomandarea R (99)22 adoptată de Consiliul de Miniștri al Consiliului Europei, referitoare la supraaglomerarea penitenciarelor și inflația populației carcerale.

***Penitenciarul pentru Minori și Tineri Tichilești•** Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în urma informațiilor transmise de mass-media referitoare la un minor în vârstă de 16 ani, arestat preventiv în *Penitenciarul pentru Minori și Tineri Tichilești*, care a decedat în urma unei altercații cu un coleg de cameră. Făptuitorul era cercetat pentru comiterea infracțiunii de loviri sau vătămări cauzatoare de moarte.

Urmare a anchetei efectuate de reprezentanții instituției Avocatul Poporului la *Penitenciarul pentru Minori și Tineri Tichilești* a rezultat că, în data de 7.09.2015, în jurul orelor 18.30, supraveghetorul Secției E5 a fost alertat de bătăi în ușă care proveneau din camera E 5.2, unde erau cazați 6 minori arestați preventiv. Acesta a constatat că **deținutul Andrei (nume fictiv) arestat preventiv pentru săvârșirea infracțiunii de viol, era inconștient pe pat, urmare a unui conflict fizic cu un coleg de cameră.** A fost informat telefonic șeful de tură, iar minorul a fost prezentat imediat la cabinetul medical și diagnosticat (de asistenta medicală) cu „lipotimie, necooperant, insensibil la stimuli”, fiind transportat de urgență la Spitalul Județean Brăila.

Tot în data de 07.09.2015, orele 22:30, minorul a fost transferat de la Spitalul Județean Brăila la Spitalul Județean Galați, secția anestezie-terapie intensivă pentru efectuarea unei intervenții chirurgicale pe creier. Conform informațiilor transmise de agentul care efectua paza și supravegherea minorului la Spitalul Județean Galați, în data de 13.09.2015, ora 7.20 a intervenit decesul acestuia, cu diagnosticele: insuficiență acută cardio-respiratorie, bronhopneumonie, contuzie și hemoragie meningo-cerebrală. A fost informată familia minorului, judecătorul de supraveghere a pedepselor privative de libertate și procurorul de caz. Din cercetările efectuate în cauză s-a stabilit faptul că, pe fondul unei dispute verbale legate de o geantă de voiaj, deținutul decedat a fost lovit prin surprindere cu pumnii și picioarele în cap de unul din colegii săi de cameră (arestat preventiv pentru săvârșirea infracțiunii de complicitate la omor calificat), situație care i-a provocat starea de inconștiență.

Anterior incidentului, cei doi minori nu au avut neînțelegeri. Doar minorul care decedase mai fusese implicat în incidente (care au fost anchetate, s-au întocmit rapoarte de incident), însă cu alți colegi din cameră, care au fost mutați la secții diferite ale Penitenciarului pentru Minori și Tineri Tichilești.

Agresorul a fost mutat în altă cameră de deținere și s-a întocmit raport de incident disciplinar (agresorul a recunoscut faptele), fiind informat judecătorul de supraveghere a pedepselor privative de libertate și sesizat Parchetul de pe lângă Tribunalul Brăila. Toți ceilalți deținuți din camera E 5.2. au fost prezentați la cabinetul medical, unde s-a constatat că nu au suferit vătămări corporale.

Referitor la incidentul din data de 07.09.2015, personalul unității de deținere a întocmit documentele primare pentru cercetarea cazului. Agresorul a fost prezentat la Serviciul de Medicină Legală, rezultatul acestei verificări fiind depus la dosarul de cercetare penală. Cazul se afla în soluționare la Parchetul de pe lângă Tribunalul Brăila.

Avocatul Poporului a formulat o *Recomandare* Administrației Naționale a Penitenciarelor solicitând ca, pentru prevenirea incidentelor violente din cadrul Penitenciarului pentru Minori și Tineri Tichilești, să se analizeze și să se dispună măsuri legale în privința supravegherii și protecției corespunzătoare a minorilor, consilierii

psihologice a acestora în vederea scăderii nivelului violenței în unitatea de detenție, precum și pentru evaluarea gradului de vulnerabilitate cu ocazia repartizării în camerele de deținere a persoanelor custodiate.

Administrația Națională a Penitenciarelor ne-a comunicat că minorii care execută o pedeapsă privativă de libertate în unitățile subordonate Administrației Naționale a Penitenciarelor reprezintă o categorie penală specială, **intervenția recuperativă destinată acestora necesitând activități și metode de lucru specifice, integrate într-un demers recuperative adaptat particularităților psihosomatice și nevoilor de dezvoltare personal.** Totodată, **activitatea de recuperare socială și morală a minorilor se realizează în condițiile prioritizării intervenției, urmărindu-se reducerea vulnerabilității și prevenirea recidivei.** De asemenea, măsurile sau deciziile personalului referitoare la minori au în vedere respectul pentru drepturile acestora și prevalanța aspectului educativ, astfel încât să fie menținută o stare psihofizică echilibrată, să fie stimulat respectul de sine, în vederea dezvoltării responsabilității și încurajării comportamentelor prosoziale.

În acest sens, secția/camerele destinate cazării minorilor constituie cadrul specific în care sunt create premisele respectării și promovării drepturilor fiecărui adolescent, a garantării siguranței acestora, precum și locul exercitării influențelor educative, care au ca finalitate formarea/dezvoltarea comportamentelor dezirabile social și prevenirea terțiară a recidivei. Astfel, în cazul minorilor identificați cu risc de vulnerabilitate, sunt intensificate măsurile de protecție, cunoaștere și monitorizare, cu întreprinderea operativă a măsurilor de izolare/separare de colectiv/victimă, în condițiile suspiciunii privind producerea unor incidente negative. Ori de câte ori minorii acuză manifestări de vulnerabilitate, probleme de sănătate sau există semne de violență prezumtivă sau de autoagresiune, aceștia sunt prezentați neîntârziat la cabinetul medical și la psiholog.

Minorii care manifestă comportamente deviante sunt prezenți medicului psihiatru, la recomandarea medicului curant, în vederea stabilirii existenței unei posibile tulburări psihice și a măsurilor de întreținere și suport ce se impun. Totodată, pentru toți minorii privați de libertate care au fost implicați în incidente agresive produse în spațiul de detenție este asigurat de urgență consultul medical (general, sau după caz, de specialitate).

Luând în considerare insuficienta maturizare afectivă a delincventului minor, determinată de personalitatea slab conturată, complianța la influențele mediului extern, inconsecvența și absența unor metode stabile de raportare la varietatea de indivizi și situații cu care se confruntă, Administrația Națională a Penitenciarelor este preocupată de integritatea fizică, sănătatea și bunăstarea minorilor, în condițiile respectării interesului superior al copilului. Administrația Națională a Penitenciarelor a gândit o politică educațională și de asistență psihosocială orientată, în principal, pentru instruire școlară, formare profesională, educație și cultură, educație fizică și sport, asistență psihologică și asistență socială. Activitățile directe cu minorii privați de libertate sunt desfășurate de către personal anume desemnat, în număr suficient, în selecția personalului ținându-se cont de aptitudinile psiho-pedagogice, abilitățile de relaționare și disponibilitatea de lucru cu această categorie populațională. Relațiile între personalul implicat și minori trebuie să fie fondate pe principiul de educație și de dezvoltare personală. Atribuțiile specialistului desemnat vizează în principal, gestionarea eficientă a timpului petrecut în detenție de către minori, medierea comunicării dintre minori și administrația penitenciarului, sprijin în soluționarea problemelor cu care se confruntă minorii pe perioada executării pedepsei, corectarea limbajului și a comportamentului în vederea

formării unei conduite corespunzătoare, respectarea de către minorii custodiați a regulamentului de ordine interioară și a programului zilnic precum și stimularea participării minorilor la activități cu caracter formativ și dezvoltarea responsabilității acestora în raport cu evoluția psihocomportamentală, pe timpul executării pedepsei.

În situația producerii unor evenimente negative în rândul minorilor privați de libertate, coordonatorul structurii de reintegrare socială de la nivelul penitenciarului/centrului informează structura de specialitate din Administrația națională a Penitenciarelor, cu privire la natura incidentului produs și măsurile care au fost întreprinse în consecința acestuia, din perspectiva educației și asistenței psihosociale specifice.

În sensul celor menționate, începând cu anul 2014, a fost implementată, la nivel sistemic, Strategia de reducere a comportamentelor agresive în mediul carceral, abordată din perspectivă multidisciplinară. Astfel, în Planul anual de implementare au fost incluse obiective care vizează: elaborarea și implementarea unui sistem unitar de evaluare, care să permită comprehensiunea fenomenologiei comportamentelor agresive la nivel de sistem; elaborarea și implementarea unor politici transdisciplinare de abordare a comportamentelor autoagresive, precum și a comportamentelor heteroagresive; completarea cadrului de reglementare a intervențiilor necesare gestionării eficace și eficiente a fenomenologiei agresivității în mediul penitenciar, pentru asigurarea accesului persoanelor custodiate la demersuri îmbunătățite; îmbunătățirea măsurilor de siguranță și promovarea securității fizice pentru deținuți, personal și alte persoane.

Totodată, aferent Strategiei de reducere a comportamentelor agresive au fost realizate numeroase demersuri concretizate prin, vizite de monitorizare a modului de implementare a Strategiei de reducere a comportamentelor agresive în mediul penitenciar, susținerea temelor specifice din cadrul cursurilor corespunzătoare Modulului I și III – Gestionarea incidentelor critice, efectuarea misiunilor de selecție a negociatorilor, participarea la Exercițiul de instruire prin simulare desfășurat la centrul de instruire prin simulare (CISM) din cadrul UNAP.

În contextul intervențiilor recuperative, o prioritate o reprezintă implicarea minorilor în programe de asistență psihologică generală și specifică, în special în programe de intervenție destinate reducerii agresivității. **Pentru minorii identificați cu risc de abuz/victimizare se asigură, în mod obligatoriu, cel puțin unul dintre serviciile de consiliere individuală – psihologică, educațională, pe probleme sociale, urmărindu-se prevenirea victimizării. Astfel, în mediul carceral au fost implementate programe prin care se urmărește pregătirea pentru liberare, formarea abilităților parentale, medierea relațiilor cu familia, prevenirea recidivei.**

Administrația Națională a Penitenciarelor, acordă o importanță deosebită persoanelor private de libertate aparținând grupurilor vulnerabile, în sensul prioritizării demersurilor recuperative în funcție de nevoile identificate. În acest sens, asistența de specialitate este particularizată pentru fiecare caz în parte, specialiștii din unitățile penitenciare acționând în echipe multidisciplinare, în vederea acordării unei șanse reale la integrarea socială.

*

În privința tratamentului aplicat persoanelor private de libertate în unitățile penitenciare, acesta a făcut obiectul **Raportul special privind condițiile de detenție și respectarea unor drepturi ale persoanelor private de libertate aflate în penitenciare sau în centre de reținere și arestare preventivă**, din care prezentăm în continuare în extras concluziile și propunerile formulate în acest sens:

Concluzii:

a) referitor la cadrul legislativ intern, s-a constatat lipsa unor reglementări secundare importante prevăzute expres de Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cum ar fi: hotărâri de Guvern și ordine ale Ministrului Justiției și ale Ministrului Afacerilor Interne privind organizarea și funcționarea sistemului penitenciar și a sistemului centrelor de arest preventiv.

b) în ceea ce privește gradul de ocupare, s-au constatat următoarele: existența unui grad ridicat sau foarte ridicat de ocupare în unele unități de detenție (spre exemplu, Penitenciarele Iași, Focșani și Mărgineni), care nu asigurau suprafața minimă prevăzută de normele legale interne și internaționale. În plus, raportarea capacității legale de cazare a unor penitenciare la numărul de persoane private de libertate nu reflecta realitatea existentă în camerele de detenție.

În același timp, s-a mai reținut că unele secții ale penitenciarelor se confruntau cu problema supraaglomerării din cauza deținuților aflați în tranzit sau arestați preventiv.

Subliniem că, promovarea unor propuneri legislative privind reducerea numărului deținuților ar fi de natură să contribuie la evitarea unor condiții necorespunzătoare de detenție, la diminuarea simțitoare a sumelor care trebuie alocate de la buget sau din fonduri europene în acest scop, precum și a unor condamnări ale Statului Român de către CEDO, inclusiv pronunțarea unei hotărâri pilot.

c) privitor la condițiile de cazare în penitenciare s-au constatat următoarele: existența unor condiții de cazare necorespunzătoare cauzate de vechimea imobilelor; existența infiltrațiilor, umezelii, mucegaiului în pereții camerelor; aerisirea deficitară; cazarmamentul cu un grad ridicat de uzură; instalații sanitare deteriorate; cantitatea insuficientă și calitatea necorespunzătoare a produselor de igienă personală distribuite persoanelor private de libertate; numărul redus al dușurilor și grupurilor sanitare raportat la numărul de persoane cazate în camere, și în unele situații, lipsa intimității pentru satisfacerea nevoilor fiziologice; existența insectelor și dăunătorilor; reducerea în unele unități penitenciare, a programului de furnizare a energiei electrice și a apei, motivată de restricții bugetare; dimensiunile, amenajările, și uneori, amplasamentul necorespunzător al curților de plimbare; spălarea și uscarea efectelor personale în camere; lipsa mobilierului pentru păstrarea bunurilor și obiectelor personale.

Sub aspectul vechimii imobilelor în care își desfășoară activitatea unele penitenciare, reținem: Penitenciarul Aiud-1892; Centrul de detenție Tichilești, cu un corp de clădire (E1) dat în folosință în anul 1958; Penitenciarul Mărgineni-corp de clădire din 1952; Penitenciarul Poarta Albă-1949; Penitenciarul Satu Mare-1896; Spital Penitenciar Jilava, corpurile B și C de clădire din 1952 și 1956; Spital Penitenciar Târgu Ocna-pavilion A-1851 și Pavilion C-1937; Penitenciarul Târgu Mureș-1890.

Față de cele expuse, se impun o serie de măsuri de ordin legislativ, judiciar-administrativ și financiar cu impact asupra persoanelor private de libertate, precum și asupra sistemului penitenciar, măsuri pe care le enunțăm ca propuneri dintre care sperăm ca autoritățile competente să aleagă cât mai multe și pe cele mai bune (alături de altele care pot fi avute în vedere), în scopul asigurării condițiilor de detenție ca factori determinanți în respectarea demnității umane.

Propuneri

2.1.1. Măsuri legislative

2.1.1.1. Adoptarea legislației subsecvente Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal (prevăzute expres de acest act normativ)

► adoptarea prin Hotărâre de Guvern a Regulamentului pentru aplicarea Legii nr. 254/2013;

► adoptarea de către Guvern a Hotărârii privind organizarea, funcționarea și atribuțiile Administrației Naționale a Penitenciarelor;

► emiterea de către Ministrul Justiției a Ordinului prin care se stabilesc măsurile necesare pentru siguranța penitenciarelor;

► emiterea Ordinului Ministrului Justiției privind stabilirea penitenciarelor în a căror circumscripție funcționează centrele de arestare preventivă, precum și regulamentul de organizare și funcționare a acestora;

► emiterea de către Ministrul Justiției a Ordinului privind stabilirea normelor minime obligatorii de hrană;

► adoptarea Ordinului comun al Ministrului Justiției și al Ministrului Afacerilor Interne prin care se stabilesc penitenciarele, centrele de arestare preventivă, centrele educative și centrele de detenție în a căror circumscripție funcționează centrele de reținere și arestare preventivă.

2.1.1.2. Adoptarea unor acte normative pentru garantarea respectării art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și respectiv a executării hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului, precum și ale instanțelor naționale

► adoptarea unei Hotărâri de Guvern privind crearea unei comisii interministeriale, alcătuită din reprezentanți ai Ministerului Afacerilor Externe, Ministerului Finanțelor Publice și Ministerului Justiției, care să asigure o reală monitorizare și executare a hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului privind încălcarea art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau crearea unui organism la nivel național care să aibă asemenea atribuții.

În mod similar, actul normativ propus ar trebui să prevadă ca membrii comisiei interministeriale, în special reprezentanții Ministerului Finanțelor Publice și ai Ministerului Justiției, să conlucreze pentru executarea hotărârilor instanțelor naționale referitoare la nerespectarea aceluiași art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

2.1.1.3. Adoptarea unor acte normative care să contribuie la reducerea populației carcerale

Suntem conștienți că în actualul context intern și internațional este delicată punerea problemei adoptării unor acte normative prin care să se reducă supraaglomerarea din penitenciare și din centrele de reținere și arestare preventivă. În schimb, s-ar părea că aceasta este singura modalitate prin care s-ar putea îmbunătăți considerabil condițiile de detenție și micșora sumele care ar putea fi alocate unităților penitenciare, iar pe de altă

parte s-ar evita pronunțarea unei hotărâri pilot de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin care Statul Român ar fi condamnat pentru neasigurarea condițiilor de detenție corespunzătoare persoanelor private de libertate.

Facem precizarea că propunerile prezentate în continuare exclud infracțiunile și pedepsele aplicate pentru infracțiunile de corupție și violență.

Pentru reducerea supraaglomerării din penitenciare și centrele de reținere și arestare preventivă, în opinia noastră, legiuitorul ar putea avea în vedere adoptarea între altele, a unora dintre următoarele măsuri:

a) măsuri preventive

► reducerea pe cât posibil a cazurilor de aplicare a măsurii arestului preventiv și reducerea duratei menținerii în arest preventiv, prin aplicarea măsurii preventive a arestului la domiciliu, controlului judiciar și controlului judiciar sub cauțiune, respectându-se astfel și principiul potrivit căruia arestarea preventivă trebuie să constituie o măsură excepțională, iar nu o regulă;

b) măsuri de modificare a legislației penale

► măsuri de politică penală orientate spre aplicarea sancțiunilor necustodiale/alternative (amendă, muncă în folosul comunității, suspendarea executării pedepsei sub supraveghere) în locul detenției ca sancțiune de referință pentru anumite infracțiuni, în special în cazul faptelor săvârșite de infractori primari.

În acest context, menționăm că, în data de 31.12.2014, așa cum rezultă din Raportul anual 2014 al ANP (Structura condamnaților definitiv după durata pedepsei), infracțiunile de până la 1 an și între 1-5 ani reprezentau: **între 1-5 ani, 14.363 condamnați, iar până la 1 an, 450 condamnați.**

► implicarea voluntarilor (inclusiv a reprezentanților organizațiilor neguvernamentale) în executarea măsurilor alternative, având ca obiective reducerea riscului de recidivă, dezvoltarea relațiilor intercomunitare, astfel cum rezultă din Regulile ONU privind standardele minime privind măsurile necustodiale (Regulile de la Tokyo);

► reevaluarea încadrărilor punitive, în funcție de tabloul gradual cu măsuri alternative la pedeapsa închisorii;

► **reglementarea, cel puțin cu caracter temporar a unei forme de acordare a liberării condiționate, în sensul punerii în libertate a persoanelor deținute aflate în executarea ultimilor 3 ani din pedeapsa închisorii și/sau reducerea la jumătate a pedepsei aplicate, față de două treimi în cazul închisorii care nu depășește 10 ani, cum prevede legislația actuală și respectiv două treimi față de trei pătrimi, în cazul închisorii mai mari de 10 ani, cum prevede legislația actuală, sub condiția plății de către persoanele condamnate a datoriilor către stat și către partea civilă;**

► reevaluarea dispozițiilor legale referitoare la partea din durata pedepsei care este considerată, potrivit legii, ca executată pe baza muncii prestate și/sau a instruirii școlare și formării profesionale.

Astfel, potrivit art. 96 alin. (1) lit. a), b) și c) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal: în cazul în care se prestează o muncă remunerată se consideră 5 zile executate pentru 4 zile de muncă; în cazul în care se prestează o muncă neremunerată se consideră 4 zile executate pentru 3 zile de muncă; pe timpul nopții se consideră 3 zile executate pentru 2 nopți de muncă.

Spre deosebire de prevederile art. 96 din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, art. 52 alin. (2) din Legea nr. 253/2013 privind executarea pedepselor, a măsurilor educative și a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal stabilește, **în cazul executării muncii neremunerate în folosul comunității, că 2 ore de activitate prestată efectiv echivalează cu o zi de muncă.**

De asemenea, apreciem că se impune modificarea în mod corespunzător a art. 96 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 254/2013, potrivit căruia în cazul participării la cursurile de școlarizare pentru formele de învățământ general obligatoriu se consideră 30 de zile executate pentru absolvirea unui an școlar.

► **reconsiderarea legislației în materia acordării liberării condiționate, astfel încât să permită asigurarea unui tratament echitabil pentru persoanele private de libertate care nu pot presta munci din motive neimputabile lor, pe de o parte, și persoanele private de libertate cărora, datorită unui bun management al penitenciarului, li se asigură condițiile exercitării dreptului la muncă, pe de altă parte. În acest sens, opinăm că este necesară reglementarea în Planul de management al locului de detenție a obligației fiecărui director de a identifica locuri de muncă pentru persoanele private de libertate, de natură a contribui la asigurarea unui tratament echitabil acestora și de a permite realizarea fracției de pedeapsă considerată ca executată pe baza muncii prestate, obligație care să fie prevăzută în Hotărârea de Guvern privind organizarea, funcționarea și atribuțiile Administrației Naționale a Penitenciarelor, care urmează a fi adoptată;**

► **reconsiderarea dispozițiilor legale referitoare la comisia de liberare condiționată (alcătuită, în prezent, din judecătorul de supraveghere a privării de libertate, care este și președintele comisiei, directorul penitenciarului, directorul adjunct pentru siguranța deținerii și regim penitenciar, directorul adjunct pentru educație și asistență psihosocială și un consilier de probațiune din cadrul serviciului de probațiune competent potrivit legii în circumscripția căruia se află penitenciarul), componentă care poate crea o prezumție de parțialitate în privința soluționării cererilor de liberare condiționată formulate de deținuți. În acest context, apreciem că pentru a aduce un plus de transparentă și imparțialitate în procedura liberării condiționate ar fi importantă participarea unui reprezentant al unei organizații neguvernamentale, având în vedere că în prezent există Protocoale de colaborare încheiate între acestea și unitățile penitenciare;**

► ar putea fi avută în vedere și judecarea în primă instanță a plângerii împotriva respingerii cererii de liberare condiționată de către judecătorul de supraveghere a privării de libertate și judecarea contestației împotriva soluției pronunțate de acesta de instanța de judecată în circumscripția căreia se află penitenciarul. Desigur, în această situație judecătorul de supraveghere a privării de libertate nu ar mai face parte din comisia de liberare condiționată, judecând în primă instanță plângerile împotriva hotărârilor comisiei, iar instanța de judecată ar deveni instanță de soluționare a contestației;

► **grățierea persoanelor condamnate cu afecțiuni medicale incurabile, aflate în stadii terminale (neoplasm, HIV ș.a) și eventual a celor care nu se pot vindeca în sistem penitenciar și care prezintă focare contagioase pentru celelalte persoane private de libertate (TBC, Hepatita C);**

► **implementarea Recomandării 22 (99) a Comitetului Miniștrilor privind supraaglomerarea închisorilor și inflația populației închisorilor, potrivit căreia pentru a evita supraaglomerarea excesivă, trebuie stabilită capacitatea maximă a**

instituțiilor penale. Astfel, apreciem ca oportună adoptarea unui act normativ care să fixeze o limită a numărului de persoane private de libertate care pot fi cazate în fiecare unitate penitenciară;

► creșterea numărului de penitenciare cu regim semideschis și deschis, având în vedere că la data de 31.12.2014, așa cum rezultă din Raportul anual 2014 al ANP, profilul penitenciarelor era structurat în mod egal între penitenciare în regim semideschis și deschis (16) și penitenciare în regim închis și de maximă siguranță (16);

► stabilirea cadrului legal menit, pe de o parte, să asigure un just echilibru între necesitatea măsurii transferului și puterea discreționară a autorităților implicate, iar, pe de altă parte, să determine stoparea „turismului penitenciar”, precum și reglementarea unei căi de atac împotriva acestei măsuri prin formularea unei plângeri către judecătorul de supraveghere a privării de libertate, reamintind sub acest aspect, că unul dintre motivele invocate de către persoanele deținute în cazul refuzului de hrană a fost tocmai acela al deciziilor de transfer în alte unități penitenciare;

► stabilirea unui prag critic în funcție de care persoana privată de libertate este supusă unui control medical psihiatric, precum și a unor prevederi referitoare la verificarea discernământului deținuților în cazul refuzului prelungit de hrană și a măsurilor ce trebuie luate de autoritățile publice responsabile, având în vedere că acesta poate avea ca efect decesul deținutului, persoană aflată în custodia statului;

► crearea cadrului legislativ adecvat prin stabilirea criteriilor care să asigure dezvoltarea parteneriatului public-privat în administrarea sistemului penitenciar;

► reînființarea Institutului Național de Criminologie, care să aibă ca atribuții realizarea periodică a unor statistici referitoare la rata criminalității, natura infracțiunilor săvârșite, numărul infractorilor recidiviști, propuneri pentru reducerea riscului de recidivă, printr-o politică socială și penală, după comiterea faptei și aplicarea pedepsei privative de libertate, pentru controlul și prevenirea criminalității; urmărirea impactului asupra ratei criminalității în funcție de propunerile de politică penală. Cu titlu de exemplu, dacă nu se acceptă de la început adoptarea unor măsuri propuse anterior, se impune măsurarea impactului anumitor propuneri formulate mai sus.

2.1.2 Măsuri judiciare și administrative

Măsuri pre-detenție

► intensificarea măsurilor de prevenire a infracțiunilor/criminalității prin programe de coeziune socială;

► creșterea rolului programelor de intervenție directă în ameliorarea comportamentelor celor violenți, toxicomanilor și alcoolicii.

Măsuri în timpul detenției

► în activitatea lor, comisiile de liberare condiționată din penitenciare și respectiv instanțele de judecată să utilizeze într-un număr mai mare de cazuri liberarea condiționată, când sunt întrunite condițiile legale;

► valorizarea potențialului persoanelor private de libertate prin folosirea la muncă, având în vedere că munca este un factor important de stabilitate în viața deținuților și în reintegrarea lor în societate. În acest sens, este importantă prioritizarea obiectivelor Administrației Naționale a Penitenciarelor pentru introducerea unui volum

semnificativ de muncă, care să permită atragerea unui număr mare de deținuți în activități diverse, aducându-se astfel și contribuții mai mari bugetului public. Sub acest aspect, reiterăm propunerea reglementării în Planul de management al locului de detenție a obligației fiecărui director de a identifica locuri de muncă pentru persoanele private de libertate, de natură a contribui la asigurarea unui tratament echitabil acestora și de a permite realizarea fracției de pedeapsă considerată ca executată pe baza muncii prestate;

► **separarea categoriilor de deținuți cu afecțiuni psihice în Penitenciare spital de psihiatrie**, astfel ca aceștia să fie supuși unui tratament penitenciar distinct, axat pe acordarea tratamentului medical adecvat;

► **asigurarea unei calități corespunzătoare a serviciilor medicale**, de natură a permite identificarea și tratarea unor afecțiuni, astfel ca agravarea acestora să nu conducă la decesul persoanelor private de libertate, în condițiile în care din anchetele efectuate de reprezentanții instituției Avocatul Poporului rezultă că **ponderea cea mai mare o reprezintă decesele survenite în urma afecțiunilor cardio-vasculare**;

► **creșterea rolului serviciilor de asistență socială și de consiliere psihologică**, care să contribuie la descoperirea și tratarea cauzelor care determină persoanele private de libertate să recurgă la forme de protest și acțiuni care le pun viața în pericol;

► **respectarea obligației sesizării parchetului de către toți medicii din sistemul penitenciar**, indiferent dacă decesul a intervenit într-o unitate penitenciară sau într-un spital penitenciar și indiferent de cauza deceselor, în vederea respectării dispozițiilor art. 52 alin. (1) din Legea nr. 254/2013, potrivit căreia în cazul decesului unei persoane condamnate, administrația penitenciarului înștiințează parchetul;

► **întărirea colaborării între unitățile penitenciare și spitalele civile**, prin încheierea unor Protocoale de colaborare la nivel local, în baza unui ordin comun al Ministrului Sănătății și al Ministrului Justiției de natură a asigura asistența medicală adecvată oricărui pacient, chiar dacă acesta face parte din categoria persoanelor condamnate;

► **reevaluarea condițiilor eliberării certificatului de încadrare în grad de handicap a persoanelor private de libertate**, prin indicarea comisiilor de stabilire a gradului de handicap competente;

► **urmărirea evoluției refuzurilor de hrană**, astfel încât să se asigure o concordanță cu evidențele existente la nivelul locurilor de detenție;

► **formarea profesională continuă a pregătirii personalului medical în vederea întreținerii stării de sănătate a persoanelor private de libertate, inclusiv a foștilor consumatori de droguri/opiacee**;

► **verificarea săptămânală de către comisiile special constituite la nivelul penitenciarelor a prețurilor produselor comercializate în punctele comerciale amplasate în locurile de detenție, precum și stabilirea unor prețuri maxime unitare la nivelul tuturor unităților penitenciare pentru serviciile de telefonie oferite de operatorii de telefonie**;

► **inclusiunea în componența comisiilor pentru verificarea prețurilor produselor din incinta operatorilor economici din unitățile penitenciare și a reprezentanților societății civile** (organizații neguvernamentale), pentru asigurarea transparenței;

► **colaborarea dintre Administrația Națională a Penitenciarelor/unitățile penitenciare și Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor, în vederea asigurării unor prețuri corespunzătoare, atât pentru produsele comercializate prin**

intermediul punctelor comerciale din incinta unităților penitenciare, cât și pentru tarifele convorbirilor telefonice;

► **atragerea mass-media, a societății civile, a instituțiilor statului**, organizarea de vizite și evenimente de tipul ”Ziua porților deschise” în unitățile penitenciare, de natură a conștientiza opinia publică asupra posibilei sale contribuții, la prevenirea comportamentului antisocial, formarea și dezvoltarea unui comportament civic responsabil, prevenirea actelor antisociale, a consumului de substanțe interzise, a traficului de ființe umane ș.a.

Măsuri post-detenență

► **reducerea riscului de recidivă, printr-o politică socială și penală, după comiterea faptei și aplicarea pedepsei privative de libertate**. Astfel, este necesară urgentarea transpunerii în practică a Hotărârii Guvernului nr. 389/2015 privind aprobarea Strategiei naționale de reintegrare socială a persoanelor private de libertate 2015-2019, aspect de natură să asigure condițiile de reinserție socială pentru cei eliberați și, prin urmare, să reducă riscul recidivei;

► **promovarea unei politici de investiții necesare și raționale în spațiile de deținere**, astfel încât insuficiența fondurilor disponibile să fie suplinită de o orientare a lor către necesități imperative, ce țin de asigurarea condițiilor decente de trai în penitenciare;

► **colaborarea cu autoritățile locale competente în privința foștilor deținuți infectați cu HIV/SIDA**, care după eliberare nu sunt interesați în continuarea tratamentului, putând deveni un pericol pentru sănătatea publică;

2.1.3. Măsuri financiare

► **creșterea bugetului alocat sistemului penitenciar și reexaminarea dispozițiilor cuprinse în Hotărârea Guvernului nr. 1849/2004 privind organizarea, funcționarea și atribuțiile Administrației Naționale a Penitenciarelor**, care prevăd la art. 1 alin. (2) că *„Finanțarea Administrației Naționale a Penitenciarelor și a unităților subordonate se asigură din venituri proprii și din subvenții acordate de la bugetul de stat, potrivit legii”*. Or, **finanțarea din venituri proprii**, în contextul actual determinat de dificultățile economice și de lipsa locurilor în care persoanele private de libertate pot presta aceste munci în condiții legale, **nu poate constitui principala sursă de venituri**. **Sub acest aspect, în reevaluarea bugetului alocat sistemului penitenciar trebuie avute în vedere condamnările CEDO și supraaglomerarea din unitățile de detenție**;

► **alocarea de resurse bugetare de natură să permită:**

- **preluarea unor imobile în stare bună din domeniul public al statului și administrarea acestora**, pentru a permite renunțarea la corpurile de clădire din unitățile penitenciare aflate într-un stadiu avansat de uzură, a celor care nu asigură condiții decente pentru satisfacerea necesităților fiziologice în camere și aerisirea camerelor;

- **construirea de noi locuri de detenție prin folosirea sumelor alocate de la bugetul de stat și accesarea de fonduri europene;**

- **construcția de noi curți de plimbare cu dimensiuni corespunzătoare în unitățile penitenciare;**

- înlocuirea saltelelor cu grad ridicat de uzură; asigurarea mobilierului din camerele de detenție; dotarea cu mașini de spălat a efectelor personale ale deținuților;

- alocarea produselor igienico-sanitare în funcție de necesitățile persoanelor deținute, și nu în cantități maxime prevăzute de norme ce nu pot fi depășite. Implicit, se impune modificarea prevederilor Ordinului Ministrului Justiției nr. 2056/2007 pentru aprobarea Normelor metodologice privind stabilirea unitară a drepturilor de echipament și de materiale igienico-sanitare aferente persoanelor private de libertate, potrivit cărora *„Se pot aproviziona și distribui cantități mai mici decât cele prevăzute de norme, dacă această situație nu dăunează desfășurării normale a activității, cu aprobarea directorului unității”*, precum și dispozițiile referitoare la bunurile pe care deținuții le pot introduce sau primi în penitenciar, **prevăzute în Ordinul Ministrului Justiției nr. 2714/2008** privind durata și periodicitatea vizitelor, greutatea și numărul pachetelor, precum și categoriile de bunuri ce pot fi primite, cumpărate, păstrate și folosite de persoanele aflate în executarea pedepselor privative de libertate;

- efectuarea periodică a igienizării camerelor de deținere, a reparațiilor instalațiilor sanitare; asigurarea furnizării permanente a apei și a energiei. În acest context, se impune interzicerea realizării de economii bugetare prin reducerea programului de furnizare a energiei și a apei potabile în unitățile penitenciare. Referitor la asigurarea apei potabile, menționăm situația deținuților din Penitenciarele Galați și Mărgineni care erau nevoiți să-și păstreze apă în recipiente pentru grupurile sanitare; în Penitenciarul Poarta Albă existau sincope în asigurarea apei pe perioada verii;

- asigurarea hranei corespunzătoare regimului alimentar și religiei;

- asigurarea diversității hranei persoanelor private de libertate,

dotarea blocurilor alimentare cu aparatura necesară și asigurarea condițiilor decente de servire a mesei, în condițiile în care în 22 de unități nu existau săli de mese. De asemenea, în același context, în care deținuții nu beneficiau de apă curentă în regim permanent, ar trebui să fie alocate resurse bugetare Penitenciarelor Galați și Mărgineni.

- asigurarea de parcuri auto corespunzătoare;

- asigurarea dotărilor cu aparatură necesară pentru spălarea efectelor personale ale deținuților și asigurarea spațiilor corespunzătoare uscării acestora;

- angajarea personalului necesar în unitățile penitenciare (personal medical, pentru asigurarea siguranței, pentru reintegrare socială). Subdimensionarea schemei de personal corelată cu supraaglomerarea generează o diversitate de evenimente în care sunt implicate persoanele private de libertate, îngrijorătoare fiind: **numărul refuzurilor de hrană (223 în Penitenciarul Galați), numărul autoagresiunilor (141 în Penitenciarul Galați) și al imobilizărilor persoanelor condamnate (53), numărul agresiunilor între deținuți (52 în Penitenciarul pentru Minori și Tineri Bacău), agresiunile sexuale între deținuți (spre exemplu, în Centrul de Reeducare Târgu Ocna)**. În plus, având în vedere gradul ridicat de adresabilitate a persoanelor condamnate la cabinetele medicale, **este necesară completarea schemei personalului medical**, cu atât mai mult cu cât autoritățile publice au obligația de a veghea la menținerea stării de sănătate a acestora, inclusiv prin efectuarea examenelor medicale, atât la depunerea în penitenciar, cât și pe parcursul privării de libertate. Se impune revizuirea dispozițiilor legale referitoare la perfecționarea pregătirii personalului unităților penitenciare în cadrul unor instituții de învățământ cu specialitate juridică, distincte de cele ale Ministerului Afacerilor Interne;

►reevaluarea necesarului de personal operativ și administrativ, prin raportarea la numărul persoanelor private de libertate din fiecare unitate penitenciară și la atribuțiile specifice;

►alocarea unor resurse bugetare suficiente pentru: achiziționarea de medicamente și preîntâmpinarea întârzierilor în achiziționarea acestora; pregătirea de personal, întreținerea stării de sănătate pentru foștii consumatori de droguri/opiacee, includerea deținuților diagnosticați cu HIV în programul național HIV.

►reevaluarea bugetului alocat sistemului penitenciar, de natură a asigura cadrelor din unitățile penitenciare condiții de muncă și salarizarea corespunzătoare

IV. Persoane cu tulburări psihice

A. Cadrul legislativ

În temeiul dispozițiilor art. 29² alin. (3) lit. e) și j) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție realizează monitorizarea spitalelor de psihiatrie, spitalelor de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță, a centrelor de recuperare și reabilitare psihiatrică.

Protecția drepturilor persoanelor cu tulburări psihice este reglementată de Legea nr. 487/2002 a sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice, care cuprinde o serie de prevederi, în sensul prevenirii abuzurilor și a tratamentului discriminatoriu, statuând că orice pacient cu tulburări psihice trebuie recunoscut de drept ca persoană și îngrijit în condiții care să asigure respectarea demnității umane.

Conform art. 37 alin. (1) din Legea nr. 487/2002 se interzice supunerea oricărei persoane internate într-o unitate de psihiatrie sau admise în centre de recuperare și reabilitare la tratamente inumane sau degradante. Potrivit Comitetului European pentru Prevenirea Torturii, **neasigurarea unor condiții de viață corespunzătoare poate fi asimilată tratamentelor inumane și degradante**. Crearea unui mediu terapeutic pozitiv implică, înainte de toate, asigurarea unui spațiu suficient pentru fiecare pacient (dotat inclusiv cu noptiere și șifoniere), precum și iluminarea, încălzirea și aerisirea adecvate ale acestuia, întreținerea corespunzătoare a instituției și respectarea regulilor medicale de igienă. Alimentația trebuie să se asigure în cantitate necesară și la o calitate adecvată, fiind importante servirea alimentelor la o temperatură corectă, cu tacâmuri adecvate.

Legea nr. 487/2002 a sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice prevede cazarea persoanelor internate individual sau în comun, în încăperi care dispun de lumină naturală și iluminat artificial corespunzător, fiecare având la dispoziție un pat. Pentru petrecerea timpului liber, orice pacient are dreptul la mijloace de educație, la mijloace care să-i permită participarea la diferite activități, adaptate mediului său social și cultural. **Mediul și condițiile de viață în serviciile de sănătate mintală trebuie să fie, pe cât posibil cât mai apropiate de viața normală a persoanelor de vârstă corespunzătoare.**

Persoanelor internate li se poate restricționa libertatea de mișcare, în scopul salvării de la un pericol real și concret a vieții, integrității corporale sau sănătății lor ori a altei persoane. Normele de aplicare ale legii stabilesc necesitatea respectării procedurilor de conținere și izolare, în scopul de a împiedica producerea unei vătămări pentru sine sau pentru o altă persoană. Măsura conținuturii este permisă doar în situații excepționale și

numai dacă aplicarea celor mai puțin restrictive tehnici a fost neadecvată sau insuficientă pentru a preveni orice lovire sau vătămare. Nu poate fi folosită ca sancțiune, ca parte a programului de tratament și nu poate fi dispusă pentru cazuri de suicid sau de autoizolare ori ca soluție pentru lipsa de personal sau de tratament, ca o sancțiune ori formă de amenințare sau pentru forțarea unei bune purtări ori pentru a preveni distrugerile de bunuri.

Mai mult, mijloacele de constrângere trebuie să fie adecvate, iar folosirea lor trebuie să fie proporțională cu starea de pericol și să se aplice numai pe o perioadă determinată. Utilizarea lor trebuie autorizată în prealabil de către medicul șef de secție sau, în cazuri de urgență, cu încunoștințarea acestuia.

De asemenea, legea prevede posibilitatea ca persoanele internate să fie izolate temporar, fără conținținare, în vederea protejării acestora, dacă reprezintă un pericol pentru ele însele sau pentru alte persoane. Pacientul este plasat într-o încăpere special prevăzută și dotată în acest scop, care trebuie să ofere posibilitatea unei observări continue a pacientului, să fie luminată și aerisită în mod corespunzător, să fie protejată astfel încât să prevină rănirea persoanei izolate și să aibă acces la grup sanitar.

Registrul măsurilor de conținținare și izolare aplicate pacienților vor menționa în detaliu factorii care au condus la conținținare, natura conținținării, ora la care măsura a fost luată, durata acesteia.

Comitetul European pentru Prevenirea Torturii în cel de-al 16-lea Raport general [CPT/Inf (2006) 35] a recomandat consemnarea în registrul special a tuturor situațiilor în care a fost nevoie să se recurgă la mijloace de restrângere corporală, ora la care a început și la care a încetat constrângerea, circumstanțele cazului, motivele pentru care s-a recurs la această măsură, numele medicului care a autorizat-o sau a aprobat-o, o relatare a oricăror vătămări suferite de către pacient sau de către membrii personalului. Pacienții trebuie să aibă dreptul de a adăuga comentarii în registru, să fie informați cu privire la acest aspect și, la cerere, să primească o copie a întregii relatări a situației în care a fost nevoie de conținține. Pe tot timpul conținținării, pacientul trebuie să fie monitorizat pentru a observa dacă nevoile sale fizice, de confort și siguranță sunt îndeplinite.

Pe parcursul anului 2015, instituția Avocatul Poporului a efectuat vizite la Spitalul de Psihiatrie “Eftimie Diamandescu” Bălăceanca”, Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Pădureni-Grajduri, la Centrul de Recuperare Neuropsihiatrică “Bălăceanca”, Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Jibou, iar vizitele au avut ca obiectiv verificarea condițiilor de cazare și tratamentul aplicat persoanelor custodiate.

Din vizitele efectuate s-au desprins o serie de deficiențe, dintre care reținem:

- **condițiile de cazare:** saloane cu un număr mare de locuri (Spitalul de Psihiatrie “Eftimie Diamandescu” Bălăceanca); supraaglomerarea saloanelor (Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Pădureni-Grajduri, în care la o capacitate de 240 de paturi erau cazați 354 de pacienți, nu exista loc de trecere între unele paturi, accesul la unii dintre pacienți fiind îngreunat); lumina naturală necorespunzătoare (Spitalul de Psihiatrie “Eftimie Diamandescu” Bălăceanca); mobilier (noptiere și dulapuri) insuficient și învechit; lipsa unui mediu terapeutic pozitiv; numărul redus al grupurilor sanitare raportat la numărul de persoane cazate în cameră; lipsa alimentării cu apă potabilă (Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Pădureni-Grajduri);

- **condițiile igienico-sanitare:** cantitatea insuficientă a produselor de igienă personală distribuite persoanelor internate (Spitalul de Psihiatrie “Eftimie Diamandescu”); neefectuarea activităților de igienizare periodic și/sau eficient (Spitalul de Psihiatrie

“Eftimie Diamandescu” Bălăceanca, în care s-a constatat prezența insectelor dăunătoare în sala de mese) și de câte ori era necesar (Centrul de Recuperare Neuropsihiatrică “Bălăceanca”, unde în camerele de la parterul și nivelul superior al clădirii persista un pregnant miros de urină);

- **hrană și condițiile de servire a hranei:** neasigurarea unei alimentații corespunzătoare cantitativ (Centrul de Recuperare Neuropsihiatrică “Bălăceanca); condițiile necorespunzătoare de servire a mesei (Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Pădureni-Grajduri, Centrul de Recuperare Neuropsihiatrică “Bălăceanca”);

- **asistența medicală:** deficitul de personal medical, respectiv medici și asistenți medicali (Spitalul de Psihiatrie “Eftimie Diamandescu” Bălăceanca; Centrul de Recuperare Neuropsihiatrică “Bălăceanca”, unde erau 3 medici cu specializarea medicină generală, care lucrau în schimburi dar nu făceau gărzi, permanența după plecarea acestora fiind asigurată de asistenți medicali); existența unor sincope la confirmarea plăților medicamentelor (Spitalului de Psihiatrie “Eftimie Diamandescu” Bălăceanca);

- **aplicarea măsurilor restrictive:** cazurile de conțenționare erau consemnate într-un caiet studentesc, cu rubricile trecute de mână; ca și registru de sesizări exista un caiet studentesc, în care nu erau consemnări (Centrul de Recuperare Neuropsihiatrică “Bălăceanca); efectuarea măsurii de izolare în condiții neadecvate, respectiv camera de izolare nu era capitonată corespunzător pentru a putea preveni eventuale leziuni corporale sau acte violente, iar ușa din metal nu avea geam, ci numai gratii, iar patul prezenta un dispozitiv metalic care putea constitui un mijloc de vătămare (Centrul de Recuperare Neuropsihiatrică “Bălăceanca); lipsa încăperilor atraumatice (Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Pădureni Grajduri).

- deficit de personal în cazul unor categorii profesionale, altele decât medicii, precum: **psihologi, ergoterapeuți, kinetoterapeuți** și a **serviciilor asigurate** de acestea;

- deficiențe la toate cele trei unități vizitate cu privire la implicarea persoanelor cu tulburări psihice în **activități pentru petrecerea timpului liber**;

- număr insuficient de personal angajat pentru **asigurarea activității de pază și supraveghere** a persoanelor cu tulburări psihice;

- **lipsa unor norme pentru gestionarea incidentelor**, de natură a reglementa procedurile aplicabile în astfel de situații, în scopul protejării persoanelor cu tulburări psihice și a personalului și a prevenirii agresiunilor între persoanele cu tulburări psihice (Centrul de Recuperare Neuropsihiatrică “Bălăceanca”).

Având în vedere deficiențele constatate în timpul vizitelor, considerăm că următoarele **propuneri** ar putea contribui la asigurarea unor servicii de calitate persoanelor cu tulburări psihice internate în centrele de psihiatrie și a celor admise în centre de recuperare neuropsihiatrică:

- cazarea pacienților în saloane cu un număr redus de paturi; ● reevaluarea necesarului de personal (în special medici și asistenți medicali) pentru îngrijirea și tratarea persoanelor cu tulburări mintale (eventual o normare a personalului în funcție de numărul de pacienți); ● identificarea de noi locații sau construirea de noi pavilioane pentru evitarea suprapopulării; ● alocarea unor resurse bugetare suficiente pentru renovarea pavilioanelor unităților, asigurarea unui număr corespunzător de grupuri sanitare, alimentarea cu apă potabilă; ● regândirea tratamentului aplicat persoanelor cu tulburări psihice, în sensul valorificării activităților de rehabilitare psiho-socială.

Menționăm că în materia persoanelor cu tulburări psihice, Comitetul pentru Prevenirea Torturii a formulat următoarele recomandări: ● înființarea saloanelor cu un

număr redus de paturi-factor esențial de conservare/restaurare a demnității pacienților care constituie un element cheie al oricărei politici de reabilitare psihologică și socială a pacienților. Structurile de acest tip facilitează, printre altele, repartizarea pacienților pe categorii diferite în vederea procesului terapeutic. ● tratamentele pacienților trebuie să cuprindă un număr mare de activități de reabilitare și terapeutice, incluzând accesul la ergoterapie, terapia de grup, psihoterapia individuală, la artă, teatru, muzică și sport. De asemenea, pacienții trebuie să aibă acces periodic la săli de recreere dotate corespunzător și să beneficieze zilnic de exerciții în aer liber, trebuie să li se ofere activități educative și o muncă potrivită.

B. Vizitele efectuate de către Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție

În continuare, prezentăm principalele constatări din vizitele efectuate în locuri care custodiază persoane cu tulburări psihice:

***Spitalul de Psihiatrie “Eftimie Diamandescu-Bălăceanca”.** Cu ocazia vizitei, s-au constatat următoarele: conțenționările erau efectuate la recomandarea medicului, sub supravegherea asistentului medical, măsurile aplicate fiind consemnate și în Fișa de observație și în Registrul de conțenționare.

Se înregistra un **deficit de personal medical angajat**: medici (erau 7 medici, deși schema de personal prevedea 17 medici) și asistenți medicali. Reprezentanții unității apreciau ca fiind suficiente medicamentele alocate, precizând însă că au existat **sincope referitoare la confirmarea plății**.

Exista și un **deficit de personal de îngrijire și supraveghere** (conform reprezentanților unității existau doar 3 agenți de pază care își desfășurau activitatea la acces poartă, magazine, paza pe secții realizându-se exclusiv cu infirmieri; instituția a solicitat achiziționarea unui sistem de monitorizare video pentru securitatea personalului).

Spitalul nu dispunea de norme pentru gestionarea incidentelor, de natură a reglementa procedurile aplicabile în aceste situații.

Referitor la condițiile de cazare, s-a constatat că unitatea era organizată în pavilioane situate într-o **curte lipsită de indicatoare pentru orientarea pacienților și a vizitatorilor**. Saloanele erau curate, dar **mobiliierul era insuficient și învechit** (era în desfășurare un proces de renovare a saloanelor, urmând a se obține noi fonduri).

La Secția 2 din Pavilionul “Castel” existau două **saloane întunecoase, cu 20, respectiv 19 paturi, dotate doar cu noptiere**. Existau 3 toalete, din care doar una era disponibilă pentru pacienți, una fiind pentru folosința personalului, iar alta era închisă fără un motiv clar. **La un grup sanitar bateria de la chiuvetă era defectă. Unele grupuri sanitare nu erau dotate cu produse de igienă: săpun, hârtie igienică, prosoape.**

Cu ocazia vizitei, s-a constatat în sala de mese prezența insectelor dăunătoare, deși, conform personalului unității ultima dezinsecție fusese efectuată cu aproximativ o lună și jumătate înainte de efectuarea vizitei. Masa se servea pe serii, pe saloane.

Secția în cadrul căreia funcționa **compartimentul de geriatrie nu dispunea de un spațiu special amenajat pentru petrecerea timpului liber**. În unitate exista un club cu program de la 08:00 la 15:00 dotat cu o bibliotecă, sistem audio pentru meloterapie, materiale pentru activități de ergoterapie, lucru manual și pictură și **un televizor conectat la rețeaua de televiziune prin cablu care era însă nefuncțională. La momentul vizitei clubul era încuiat.**

Nu exista o procedură clară privind modul în care erau selectate persoanele care urmau a participa la activități, însă psihologul unității a precizat că solicita trimiterea pacienților a căror stare de sănătate le permitea să participe la activitățile organizate.

Conform observațiilor medicului din echipa de vizită, pacienții internați, în special cei cu afecțiuni cronice erau spitalizați pe o perioadă lungă de timp. În general, era vorba de cazuri mai mult sociale, persoane cu vârstă înaintată, cu afecțiuni psihice și alte afecțiuni cronice asociate, care, din motive financiare sau de natură socială erau internate pe termen lung.

În urma vizitei efectuate, Avocatul Poporului a recomandat Spitalului de Psihiatrie “Eftimie Diamandescu” Bălăceanca să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

- scoaterea la concurs a posturilor vacante de medici specialiști, asistenți medicali, infirmieri, îngrijitori;
- acordarea unei atenții sporite serviciilor de terapie psihologică, individuală sau de grup;
- implicarea pacienților în activități organizate în cadrul clubului spitalului;
- stabilirea unei proceduri clare privind modul de selecție al persoanelor care participă la activități;
- efectuarea reparațiilor la instalațiile sanitare;
- acordarea suportului financiar de către Consiliul Județean Ilfov în vederea renovării pavilioanelor și efectuării reparațiilor;
- evitarea riscului transformării unității într-o instituție cu profil medico-social prin monitorizarea cazurilor pacienților cu afecțiuni cronice.

Urmare a recomandărilor formulate de instituția Avocatul Poporului, unitatea vizitată a luat următoarele măsuri:

- a fost aprobată scoaterea la concurs a unui număr de 19 posturi vacante;
- au fost luate măsuri pentru prevenirea incidentelor legate de pacienți (spre exemplu, stabilirea unor grafice de intervenție cu personal propriu în cazul pacienților agitați/agresivi pe parcursul gărzii), avându-se în vedere completarea lor cu noi măsuri;
- creșterea calității și diversității serviciilor auxiliare psihologice prin introducerea în structura organizatorică a Staționarului de zi psihiatrie și angajarea de personal specializat;
- s-a achiziționat mobilier (paturi, noptiere) și produse igienico-sanitare, avându-se în vedere distribuirea lor individual;
- s-au efectuat periodic dezinsecții, dar se va solicita furnizorilor de servicii DDD creșterea concentrației/schimbarea substanțelor utilizate; parcul spitalului precum și incintele clădirilor au fost dotate cu indicatoare.

***Centrul de Recuperare Neuropsihiatrică “Bălăceanca”.** Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu și a dispus efectuarea unei vizite, în baza informațiilor din mass-media referitoare la decesul unui beneficiar, urmare a agresiunii fizice la care a fost supus de o altă persoană cazată în centru, alături de care fusese mutat în camera de izolare. De asemenea, în privința decesului beneficiarului a fost sesizat Parchetul de pe lângă Tribunalul Ilfov.

Cu ocazia vizitei, s-a constatat că în centru se aflau persoane adulte cu deficiențe accentuate și grave, neuropsihice și asociate (în general schizofrenii și retard mintal). Aceste persoane erau puse sub interdicție, pe termen nelimitat, aveau stabilit tutore și majoritatea erau încadrate în grad de handicap grav. O categorie a beneficiarilor centrului o reprezentau persoanele provenite din centrele de plasament pentru copii cu dizabilități.

Erau cazate 200 persoane, dispunând de 220 paturi. Erau 137 de posturi și 117 persoane angajate, dintre care 3 medici generaliști (care lucrau în schimburi, dar nu făceau gardă), un psiholog, un kinetoterapeut, dar nu exista colaborare permanentă cu un medic psihiatru.

Nu exista personal specializat de pază, în cazurile în care se impunea, supravegherea fiind asigurată de infirmieri și îngrijitori. De asemenea, nu existau proceduri de lucru referitoare la siguranța beneficiarilor și a angajaților. Nu existau reguli privind accesul beneficiarilor în alte saloane. Aceștia nu erau separați pe camere în funcție de afecțiune sau comportament, ci în funcție de afinități personale.

În ceea ce privește condițiile de cazare, camerele erau relativ mari, dar mobilierul era insuficient și cu un grad ridicat de uzură. Grupurile sanitare erau insuficiente raportate la numărul persoanelor internate, existau săli cu dușuri uzate, unele chiar nefuncționale. În camerele vizitate atât la parterul clădirii cât și la nivelul superior era un miros pregnant de urină.

Mâncarea era asigurată prin catering, dar nu era corespunzătoare cantitativ, în ziua vizitei meniul pentru masa de prânz fiind ciorbă de pui, un ardei umplut cu sos și smântână, prăjiturică. Deși clădirea avea mai multe căi de acces la etaje, în mod curent era folosită numai scara centrală, ceea ce ducea la un acces dificil, când era servită masa în sala de mese de la parter.

În ceea ce privește asistența medicală, nu exista medic psihiatru, medicația, în mare parte de profil psihiatric, era decisă și recomandată de către medicii generaliști din centru. Sub acest aspect, echipa de vizită a considerat necesar a se stabili un program de consultații de specialitate psihiatrică pentru toți beneficiarii măcar o dată pe an. Potrivit medicului echipei de vizită, existau trei medici generaliști angajați și deși Centrul este o unitate de protecție socială, aceasta este intens medicalizată, beneficiarii fiind tratați ca niște pacienți. Or, de mai bine de un deceniu, una din prioritățile reformei în domeniul protecției sociale a persoanelor cu dizabilități a fost demedicalizarea instituțiilor de acest gen. Persoanele protejate trebuie tratate ca persoane cu nevoi speciale și nu ca pacienți, iar personalul de îngrijire și supraveghere nu părea a fi instruit suficient cu privire la nevoile specifice beneficiarilor.

Deși este un centru de recuperare și reabilitare, această instituție oferea prea puține servicii și asistență de specialitate. Beneficiarii se plimbau afară sau pe holuri, neavând nicio ocupație, în condițiile în care unitatea dispunea de serviciile unui psiholog și ale unui kinetoterapeut și de o sală destinată terapiilor. Conținuturile erau înregistrate într-un caiet studentesc, cu rubricatură de mână. De asemenea, nu exista un registru pentru sesizări.

Izolatorul unde a avut loc decesul nu era capitonat corespunzător, ușa din metal nu avea geam, ci numai gratii, iar patul prezenta un dispozitiv metalic care putea constitui un mijloc de vătămare.

Din informațiile obținute în cadrul vizitei rezulta că la data incidentului nu se mai afla niciun medic, astfel că se ridică un semn de întrebare asupra calității serviciilor de supraveghere, în condițiile în care niciuna dintre persoanele care lucrau în tura de după amiază nu a auzit zgomotele specifice unei altercații.

Avocatul Poporului a recomandat Centrului de Recuperare Neuropsihiatrică “Bălăceanca” să întreprindă măsurile legale care se impun pentru: ●încheierea unei colaborări cu un medic psihiatru, având în vedere că medicația în mare parte era de profil psihiatric și era decisă și recomandată de către medicii generaliști din centru; ●reevaluarea medicației administrate în prezența beneficiarilor și a situației persoanelor internate sub aspectul menținerii în continuare în centru, sub coordonarea unui medic psihiatru, cel puțin o dată la 6 luni, maximum 1 an, sau ori de câte ori este nevoie; ●efectuarea cu celeritate a demersurilor pentru asigurarea personalului specializat pentru pază având în vedere

cazurile în care se impune supravegherea, aceasta fiind asigurată de infirmieri și îngrijitori;

- asigurarea condițiilor de igienă corespunzătoare în camere (realizarea activităților de igienizare ori de câte ori este necesar, în condițiile în care la data vizitei persista un miros de urină) și a unui număr suficient de grupuri sanitare raportate la numărul beneficiarilor;
- implicarea beneficiarilor în programe ocupaționale coordonate de psihologi și terapeuți ocupaționali, în care ar putea fi antrenat inclusiv personalul de îngrijire, în condițiile în care la data vizitei beneficiarii erau afară sau pe holuri, neavând nicio ocupație;
- reamenajarea în totalitate a camerelor de izolare;
- dotarea tuturor camerelor cu mobilier adecvat nevoilor beneficiarilor și crearea unui mediu terapeutic pozitiv prin decorarea camerelor și a spațiilor de recreere;
- stabilirea unor reguli privind accesul beneficiarilor în alte saloane și organizarea programului de servire a mesei, pentru evitarea aglomerării spațiilor de acces comune;
- asigurarea unei alimentații corespunzătoare cantitativ, având în vedere că la masa de prânz, porțiile de mâncare servite erau în cantități relativ reduse;
- reevaluarea pregătirii profesionale a personalului de îngrijire și supraveghere din centru;
- supravegherea strictă a personalului auxiliar de către personalul medical și sanitar calificat și plasarea sub autoritatea acestuia în timpul îndeplinirii sarcinilor de serviciu;
- întocmirea unor proceduri de lucru care să asigure siguranța beneficiarilor și a angajaților, în condițiile în care în centru au fost mai multe incidente violente, precum și întocmirea unor registre tipizate pentru conținuturi și sesizări, în conformitate cu standardele în vigoare;
- întocmirea unei proceduri pentru protejarea anumitor pacienți bolnavi psihic față de pacienți care le-ar putea aduce prejudicii, având în vedere incidentul din centru în urma căruia un beneficiar aflat în custodia sa a decedat urmare a acțiunilor violente ale altui beneficiar.

Centrul de Recuperare Neuropsihiatrică “Bălăceanca” a comunicat următoarele:

- au rămas neschimbate schema de personal și numărul de locuri disponibile;
- pentru postul de medic psihiatru a fost organizat concurs de două ori, însă nu a existat niciun dosar depus, astfel postul nu a putut fi ocupat;
- în prezent reevaluarea beneficiarilor din centru se realizează de către medicii de la Spitalul de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu”;
- conform precizărilor conducerii DGASPC Ilfov, schema de tratament nu a fost întocmită niciodată în totalitate de medicul curant generalist, tratamentul fiind urmărit în cazul noilor instituționalizați din ultima schemă de tratament a unui medic psihiatru;
- pentru supravegherea în timp real a beneficiarilor din Centru a fost instalat un sistem de monitorizare video performant, iar pentru creșterea securității și evitarea incendiilor s-au instalat detectoare de fum și butoane de panică pe fiecare etaj;
- efectivul personalului de pază a fost ridicat la trei agenți pe tură acoperindu-se astfel perimetrul curții de serviciu a centrului;
- potrivit conducerii DGASPC Ilfov, la momentul vizitei era de un agent care asigura paza la poarta de acces în Centru;
- igienizarea dormitoarelor și a spațiilor comune ale Centrului se face zilnic și ori de câte ori este nevoie, însă eficiența materialelor de curățenie este scăzută din cauza numărului mare de beneficiari cu disfuncții sfincteriene și a rezistenței acestora la purtarea scutecelor pentru adulți;
- există un plan pentru activități ocupaționale realizat sub supravegherea psihologului Centrului, dar, datorită patologiei prezentate de beneficiari, aceștia își pierd rapid interesul pentru activități susținute și continue;
- pentru dezvoltarea acestui tip de activități, în structura Centrului se află un post instructor de ergoterapie și un post fiziokinetoterapeut, posturi pentru care se intenționează reorganizarea concursului de recrutare, ținând cont de faptul că la concursul anterior nu au putut fi ocupate și că a fost utilat complet cabinetul de kinetoterapie;
- se află în curs de amenajare a spațiilor de izolare;
- achiziționarea de mobilier nou este prinsă în propunerea

de investiții a anului 2016 așa cum a fost propusă și în anii precedenți, în funcție de disponibilitatea bugetului aprobat și ținând cont de permisivitatea legislativă; se intenționează modificarea totală sau parțială a mobilierului care suferă de o uzură avansată; ●servirea mesei se face organizat, primii care coboară la masă fiind beneficiarii de la etajul trei, urmând cei de la etajul doi, ultimii fiind cei de la parter; impunerea unor reguli cu privire la restricționare accesului beneficiarilor în alte saloane ar fi un motiv de disconfort pentru aceștia, deoarece sunt beneficiari care au dezvoltat relații de prietenie și socializare; ●meniurile se întocmesc ținând cont de propunerile medicilor din cadrul CRRN “Bălăceanca” și ulterior de recomandările nutriționistului firmei de catering care asigură alimentația beneficiarilor, ținându-se cont de nevoile beneficiarilor cu diabet; ●pregătirea profesională a personalului este corespunzătoare și atestată prin certificatele de absolvire a școlilor de meserii pentru îngrijitori, infirmieri și asistente medicale; ●a fost organizat un curs de igienă pentru toți salariații, un curs de implementare a sistemului de control intern managerial; ●ierarhizarea în cadrul CRRN „Bălăceanca” este luată la cunoștință și acceptată prin fișa postului; ●au fost întocmite atât proceduri privind admiterea, sistarea serviciilor, identificarea, semnalarea și soluționarea abuzului, asistența beneficiarilor în fază terminală, asistența în caz de deces și privind gradul de satisfacție, precum și activități de procedură ale Centrului, fiind în plin proces de aducere la cunoștință a acestora salariaților; ●setul de proceduri întocmite cuprinde și proceduri referitoare la contenționare, evitarea și semnalarea abuzurilor, gradul de satisfacție al beneficiarilor, proceduri menite să preîntâmpine incidentele nedorite.

***Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Pădureni-Grajduri (în lucru):** Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în legătură cu pacienții din Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Pădureni-Grajduri, care, potrivit informațiilor din presă, erau înghesuiți în câteva camere și aveau voie să se spele o dată pe săptămână. Autoritățile susțineau că nu au nici bani, nici medici pentru a trata pacienții așa cum se cuvine, iar un asistent și doi infirmieri au în supraveghere câte 90 de pacienți. În urma vizitei efectuate s-au constatat următoarele:

Cu privire la condițiile de cazare, s-a constatat că, **deși capacitatea de cazare era depășită (erau 240 de paturi aprobate, fiind cazați 354 de pacienți – nu era asigurată pentru fiecare pat o suprafață de 7 mp și 20 mc aer, conform normelor în vigoare)**, conducerea nu putea refuza internarea altor pacienți, motivat de faptul că fiecare nou pacient era internat în baza unei hotărâri emise de diverse instanțe de judecată din țară. Conform managerului și echipei de doctori a unității, personalul medical, cu acordul Comitetului Director, a găsit soluții provizorii de mărire a spațiilor de cazare: s-a suplimentat numărul de paturi din saloane, spațiile recreative au fost transformate în saloane. Din aceasta cauză, **accesul la unii dintre pacienți s-a restricționat, situație potențial periculoasă în cazurile în care se impune intervenția de urgență, s-a redus considerabil spațiul de mișcare al pacienților, fapt care a creat tensiuni psihice cu potențial de pericolozitate.**

Pavilioanele cuprindeau între 3 și 20 de saloane care erau aerisite, suficient de luminoase natural (neoane pentru iluminatul pe timpul nopții), însă **erau supraaglomerate, pacienții neavând loc de trecere între unele paturi.** Mobilierul, saltelele și așternuturile erau curate, dar s-a constatat un **număr insuficient de dulapuri față de numărul de pacienți.** Ușile de la intrarea în saloane erau din lemn, cu partea

superioară decupată, lăsată fără geam, ceea ce putea fi un posibil pericol. Grupurile sanitare erau în număr insuficient.

Apa rece era distribuită fără întrerupere din 3 puțuri împrejmuite, dar era folosită doar ca apă menajeră. Pentru consum se utiliza apă îmbuteliată și la dozatoare. Conform răspunsului autorităților în domeniu la solicitările unității spitalicești, **alimentarea cu apă potabilă în sistem centralizat va fi realizată în cadrul investițiilor promovate de Guvern în cadrul Programului Operațional Infrastructura Mare (POIM) până în anul 2020.** Apa caldă era raționalizată, după un program stabilit în funcție de necesități, iar pacienții erau întotdeauna supravegheați sau ajutați la îmbăiere. Dezinsecția și dezinfecția, precum și clorinarea apei se făcea conform normelor legale și a protocoalelor stabilite de Compartimentul de Epidemiologie din cadrul spitalului.

Informațiile din mass-media conform cărora s-a înregistrat la spital infectarea cu scabie a pacienților au fost infirmate în urma verificărilor efectuate de un reprezentant al Direcției de Sănătate Publică Iași – Serviciul de Control în Sănătate Publică.

Bucătăria și spălătoria, aflate în pavilionul 7, erau curate și bine dotate. Meniul din ziua respectivă era afișat și corespundea necesităților pacienților. Distribuirea alimentelor se făcea de către asistenta de serviciu, în sala de mese a fiecărui pavilion. Sălile de mese nu aveau însă o capacitate suficientă pentru ca tuturor pacienților să le fie servită masa în același timp, astfel că aceștia erau împărțiți în două serii.

Exista un club în pavilionul 3, dotat cu scaune, mese pe lateral, un televizor și o masă de tenis, dar nimeni nu juca tenis. **Personalul existent nu îi antrena pe pacienți la alte activități, singurul obiectiv fiind doar supravegherea lor.** Din discuțiile purtate cu unii dintre pacienți a reieșit că nu sunt mulțumiți de condițiile de cazare, vor să fie mutați în alte unități, iar **personalul “le vorbește urât și îi scuipă”.**

În ceea ce privește asistența medicală, **numărul personalului medical (medici și asistenți medicali) era insuficient pentru asigurarea tuturor necesităților pacienților internați în spital.**

Pacienții care prezentau agitație psiho-motorie erau conționați la nivelul patului, cu legături din piele, conform protocoalelor stabilite, conționările fiind consemnate în Registrul de conținție. **Spitalul nu era dotat cu încăperi atraumatice.**

Spitalul avea un singur psiholog clinician, care trebuia să evalueze toți pacienții internați. **Datorită supranormării, eficiența terapeutică era redusă.**

Exista un deficit de îngrijitori și bucătari, mai ales că, potrivit managerului unității, o parte a personalului nu mai corespundea necesităților pacienților și avea deprinderi care afectau calitatea serviciilor asigurate. S-a propus modificarea Regulamentului intern în sensul aplicării sancțiunii disciplinare a desfacerii contractului de muncă în cazul constatării unor abateri precum prezența la lucru sub influența băuturilor, comportament necuvenit față de pacienți, dar sindicatul s-a opus.

O situație deosebită o reprezenta **lipsa personalului specializat pentru pază și lipsa împrejmuirii unității,** mai ales că aceasta este localizată într-o zonă împădurită și exista atât riscul ca unii pacienți să părăsească unitatea, cât și ca alte persoane neautorizate sau animale sălbatice să pătrundă în interiorul spitalului (curțile de care dispuneau pavilioanele erau însă împrejmuite și securizate). Au existat demersuri pentru remedierea acestei situații, dar fără rezultat, în inventarul unității nefiind cuprinsă împrejmuirea unității, iar fondurile alocate erau pentru reparații capitale, nu și pentru noi investiții.

Ambulanța unității spitalicești nu mai corespundea din punct de vedere tehnic, astfel că, în situații de urgență, se apela Serviciul de Ambulanță Iași, ceea ce îngreuna și întârzia accesul la asistența medicală de specialitate.

În urma vizitei întreprinse, Avocatul Poporului a recomandat conducerii Spitalului de Psihiatrie și pentru Măsurile de Siguranță Pădureni–Grajduroasa să întreprindă măsurile legale care se impun pentru: ●evitarea supraaglomerării unității; ●dotarea tuturor camerelor cu mobilier adecvat nevoilor beneficiarilor și decorarea camerelor și a spațiilor de recreere; ●asigurarea unui număr corespunzător de instalații sanitare; ●asigurarea personalului necesar îngrijirii și tratării pacienților: medici, asistenți medicali, psihologi clinicieni; ●amenajarea unei camere atraumatice; ●reevaluarea pregătirii profesionale a personalului de îngrijire și supraveghere; inițierea și finalizarea procedurilor pentru asigurarea distribuției apei în sistem centralizat; ●delimitarea spațiului exterior și contractarea unei firme de pază care să asigure securitatea pacienților și a personalului; ●achiziționarea unei ambulanțe.

***Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Jibou:** cu o capacitate de 112 locuri, asigură găzduire, îngrijire, recuperare și integrare socială pentru persoane adulte cu handicap mintal. Erau găzduite în centru 116 persoane încadrate în grad de handicap cu vârste cuprinse între 18 – 80 de ani.

Centrul avea o colaborare cu un medic psihiatru care venea de două ori/lună. Paza centrului era asigurată numai noaptea, de un serviciu de pază autorizat, ziua neexistând nici o formă de pază a acestuia, beneficiarii având posibilitatea oricând să părăsească centrul.

Centrul era format din două corpuri de clădire: clădirea A era formată din 16 saloane, dintre care 15 saloane cu câte 3 paturi fiecare și un salon cu un singur pat, cabinet medical, sală kinetoterapie, sală de mese, bucătărie și oficii, vestiar angajați, izlator, 5 săli de depozitare, 2 grupuri sanitare pentru angajați. La fiecare două saloane învecinate era grup sanitar cu acces separat din fiecare cameră. Grupurile sanitare erau moderne, curate, având pardoseală de gresie și pereți de faianță, dotate cu wc, chiuvetă și duș iar unul cu cadă.

Clădirea B compusă din P+E cuprindea 23 de camere, fiecare cu câte 3 paturi, 3 săli de terapie ocupațională, sală de club, sală de mese și oficiu. La fiecare două saloane învecinate era grup sanitar cu acces separat din fiecare cameră. Grupurile sanitare moderne dotate cu 13 dușuri, 12 chiuvete și 12 wc-uri erau curate și îngrijite. Clădirea beneficia și de o curte interioară curată, amenajată cu bănci și covor de culoare verde.

Fiecare beneficiar avea în dormitor un pat propriu, o noptieră și spațiu în dulapul comun pentru a-și păstra bunurile personale. Curățenia spațiului de locuit se realiza de către personalul centrului în prezența și cu sprijinul beneficiarilor, încercându-se astfel implicarea acestora în activități zilnice. Iluminatul natural era realizat prin ferestre cu geam termopan, iar cel artificial prin neoane. Beneficiarii erau repartizați pe camere în funcție de sex, afecțiuni medicale, preferințe.

Nu erau afișate în locuri vizibile, deși existau, Regulamentul de ordine interioară, Regulamentul de organizare și funcționare, Ghidul beneficiarului. Nu exista nici o cutie pentru depunerea unor eventuale reclamații, deși era un Registru de evidență al reclamațiilor în care nu era consemnat nimic. Nu exista un program de vizită stabilit pentru persoanele din afara centrului.

Hrana se servea în sălile de mese amenajate în fiecare corp de clădire, având în dotare mese, scaune și veselă corespunzătoare. Meniul era diversificat, format din 3 mese/zi și două gustări.

Centrul avea un spațiu recent amenajat pentru izolarea persoanelor agitate. Acesta era monitorizat de o cameră video care păstra înregistrările timp de 30 de zile. Acest spațiu era compus dintr-o cameră cu pat și baie, ambele fiind prevăzute cu geamuri rabatabile, care nu puteau fi deschise total. În baie era instalată o oglindă deasupra chiuvetei care, în opinia membrilor echipei de vizită trebuia îndepărtată pentru a preîntâmpina accidente sau acte voite de auto sau heteroagresiune.

Pentru aplicarea măsurilor restrictive se impune elaborarea unei proceduri interne, referitoare la durata și motivul care a condus la măsura izolării unui pacient, realizarea unei evidențe a pacienților restricționați. Registrul de evenimente deosebite existent în Centru, unde se consemnau astfel de situații nu arăta exact ora la care a fost introdus pacientul la izolare, ora la care a fost scos din izolare, motivul exact al izolării și care a fost persoana care a decis izolarea. Nu exista un Plan de intervenție în caz de risc, situații de urgență și agresiune fizică, acțiunile care ar trebui întreprinse în astfel de cazuri și responsabilii/echipa de intervenție.

De asemenea, lipseau: Registrul de informare a beneficiarilor, Registrul privind perfecționarea continuă a personalului, Registrul de evidență zilnică a programelor de recuperare/reabilitare, a unui program zilnic de activități al fiecărui specialist în funcție de nevoile identificate și a planurilor individualizate de asistență /îngrijire și un program lunar de activități pentru promovarea vieții active. Asistentul social, angajat al Centrului nu era înscris în Registrul Național al Asistenților Sociali, neavând eliberat avizul de exercitare al profesiei, neutilizând ștampila pe actele întocmite, conform constatărilor echipei de vizită.

Avocatul Poporului a recomandat conducerii Centrului de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Jibou să întreprindă măsurile legale care se impun pentru: ●asigurarea pazei Centrului pe timpul zilei și întocmirea unui program de vizite; ●afișarea la loc vizibil a Regulamentului de ordine interioară, Regulamentului de organizare și funcționare, Codul drepturilor, Ghidul beneficiarului; ●asigurarea unei casete/cutii la loc vizibil pentru depunerea unor eventuale reclamații; ●demersuri în vederea încheierii unei colaborări cu un medic psihiatru, care să se implice în evaluarea și tratamentul beneficiarilor, la nevoie și la întocmirea procedurilor interne referitoare la aplicarea măsurilor restrictive și suplimentarea personalului medical, insuficient raportat la numărul de beneficiari; ●înlăturarea oglinzii din baia izolatorului și întărirea măsurilor de siguranță în ceea ce privește deschiderea geamurilor în această cameră; ●demersuri în vederea examinării posibilității ocupării postului de asistent social, de către o persoană cu studii de specialitate, înscrisă în Registrul Național al Asistenților Sociali; ●întocmirea unei proceduri interne pentru aplicarea măsurilor restrictive; ●întocmirea Registrului de informare a beneficiarilor, a Registrului privind perfecționarea continuă a personalului, a Registrului de evidență zilnică a programelor de recuperare/reabilitare, a unui program zilnic de activități pentru fiecare specialist în funcție de nevoile identificate și a planurilor individualizate de asistență /îngrijire și a programelor lunare de activități pentru promovarea vieții active; ●întocmirea unui plan de intervenție în cazuri de risc, situații de urgență și agresiune fizică cu riscuri, inclusiv după efectuarea vizitelor în familie.

V. Centre rezidențiale pentru copii

A. Cadrul legislativ

În temeiul dispozițiilor art. 29² alin. (3) lit. j) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Avocatul Poporului monitorizează orice loc de detenție aflat în sistemul de asistență socială.

Termenul de „*copil*” definește persoana care nu a împlinit 18 ani și nu a dobândit capacitate deplină de exercițiu, în condițiile legii. Dispozițiile legale în materie stabilesc **obligatia autorităților publice, a organismelor private autorizate, precum și a persoanelor fizice și a reprezentanților persoanelor juridice care au în îngrijire sau asigură protecția unui copil, de a respecta, promova și garanta drepturile copilului prevăzute în legislația internă și internațională în domeniu.** De asemenea, orice reglementări adoptate în domeniul respectării drepturilor copilului, precum și orice act juridic emis sau, după caz, încheiat în acest domeniu se subordonează cu prioritate interesului superior al copilului (conform Legii nr. 292/2011 a asistenței sociale).

În România, conform Constituției, copiii și tinerii se bucură de un regim special de protecție și de asistență în realizarea drepturilor lor. Protecția specială este garantată și persoanelor cu handicap, statul asigurând realizarea unei politici naționale de egalitate a șanselor, de prevenire și de tratament ale handicapului, în vederea participării efective a persoanelor cu handicap în viața comunității, respectând drepturile și îndatoririle ce revin părinților și tutorilor. Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, prevede dreptul copilului cu handicap la îngrijire specială, adaptată nevoilor sale, la educație, recuperare, compensare, reabilitare și integrare, adaptate posibilităților proprii, în vederea dezvoltării personalității sale.

În calitatea sa de stat parte a Convenției ONU cu privire la drepturile copilului, a instrumentelor regionale, România a asimilat în legislația internă o serie de prevederi, printre care amintim **interzicerea supunerii la tortură, la pedepse sau la tratamente inumane sau degradante, precum și obligația de a asigura protecție alternativă pentru copilul care este, temporar ori permanent, lipsit de mediul său familial sau care, pentru protejarea intereselor sale, nu poate fi lăsat în acest mediu.**

Astfel, Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, prevede dreptul la protecție alternativă a copilului, precum și protecția acestuia împotriva abuzului și neglijării.

Conform aceluiași act normativ, protecția alternativă include, printre alte măsuri, **măsurile de protecție specială.** Acestea se stabilesc și se aplică în baza planului individualizat de protecție întocmit de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului și pot prevedea **plasamentul copilului într-un serviciu de tip rezidențial**, în cazul în care nu a putut fi instituită tutela ori nu a putut fi dispus plasamentul la familia extinsă, la un asistent maternal sau la o altă persoană sau familie. **Măsura plasamentului într-un serviciu de tip rezidențial** se stabilește de către comisia pentru protecția copilului în situația în care există acordul părinților, în caz contrar de către instanța de judecată. În situația copilului abuzat, neglijat sau supus oricărei forme de violență ori găsit sau părăsit în unități sanitare, se stabilește **plasamentul în regim de urgență.**

Serviciile de tip rezidențial sunt servicii prin care se asigură protecția, creșterea și îngrijirea copilului protejat. Cele care aparțin autorităților administrației publice se organizează numai în structura Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția

Copilului, în regim de componente funcționale ale acestora, fără personalitate juridică. Se organizează pe model familial, asigură găzduire pe o perioadă mai mare de 24 de ore și pot avea caracter specializat în funcție de nevoile copilului plasat.

Copilul beneficiază de protecție specială până la dobândirea capacității depline de exercițiu. Este interzisă plasarea copilului care nu a împlinit vârsta de 2 ani în servicii de tip rezidențial, cu excepția situațiilor în care acesta prezintă handicapuri grave, cu dependență de îngrijiri în servicii de tip rezidențial specializate. În cazul tânărului care a dobândit capacitate deplină de exercițiu și își continuă studiile o singură dată în fiecare formă de învățământ de zi, protecția specială se acordă pe toată durata studiilor, dar fără a se depăși vârsta de 26 de ani. Dacă nu își continuă studiile și nu are posibilitatea revenirii în propria familie, fiind confruntat cu riscul excluderii sociale, beneficiază, la cerere, de protecție specială pe o perioadă de până la 2 ani, în scopul facilitării integrării sale sociale.

Conform Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, persoana cu handicap poate beneficia de **servicii sociale în centre rezidențiale de diferite tipuri, publice, public-private sau private**, în cazul în care acestea nu i se pot asigura protecția și îngrijirea la domiciliu sau în cadrul altor servicii din comunitate. Centrele publice sunt structuri cu sau fără personalitate juridică, aflate în subordinea consiliilor județene, respectiv a consiliilor locale ale sectoarelor municipiului București, în structura direcțiilor generale de asistență socială și protecția copilului, cu avizul și sub îndrumarea metodologică a Autorității Naționale pentru Persoanele cu Handicap. Centrele private se înființează și funcționează ca structuri cu sau fără personalitate juridică, cu avizul și sub îndrumarea metodologică a Autorității Naționale pentru Persoanele cu Handicap.

Conform Standardului 3 din Standardele Minime Obligatorii din 10 martie 2004 privind serviciile pentru protecția copilului de tip rezidențial pentru copiii cu dizabilități, copiii/tinerii beneficiază de serviciile și activitățile desfășurate în cadrul serviciului de tip rezidențial pentru protecția copilului cu dizabilități numai dacă acesta poate răspunde nevoilor lor individuale de îngrijire, reabilitare, educație, socializare etc., stabilite printr-o evaluare complexă a nevoilor sale specifice (de către personalul serviciului de evaluare complexă) și în baza hotărârii comisiei pentru protecția copilului, care are drept anexe, după caz, certificatul de încadrare într-un grad de handicap, certificatul de orientare școlară și planul de servicii individualizat.

În toate aceste centre serviciile sociale sunt acordate de personal calificat și pregătit pentru abordarea adecvată a relațiilor cu copiii cu dizabilități, în concordanță cu nevoile speciale ale acestora de comunicare, sprijin afectiv, îndrumare și control al comportamentului, pentru a putea preveni și interveni în mod eficient în situațiile de risc pentru copii sau pentru cei din anturaj (Standardul 19 din Standardele Minime Obligatorii din 10 martie 2004). Personalul este selectat cu atenție și responsabilitate prin intermediul unui proces de recrutare și angajare care se desfășoară în acord cu legislația în vigoare (Standardul 27 din Standardele Minime Obligatorii).

Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, **interzice săvârșirea oricărui act de violență, precum și privarea copilului de drepturile sale de natură să pună în pericol viața, dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială, integritatea corporală, sănătatea fizică sau psihică a copilului aflat în orice instituție publică sau privată care furnizează servicii sau desfășoară activități cu copiii.** Conform Standardului 18 din Standardele minime obligatorii din 10 martie 2004, serviciul pentru protecția copilului de tip rezidențial pentru

copii cu dizabilități promovează și aplică **măsuri de protejare a copiilor împotriva oricărei forme de intimidare, discriminare, abuz, neglijare, exploatare, tratament inuman sau degradant și interzice în mod strict agresarea verbală sau fizică a copiilor**. În acest sens, centrele rezidențiale asigură efectuarea de către întregul personal (inclusiv personal auxiliar, angajați temporar sau voluntari) a unor cursuri de formare privind problematica protejării copilului împotriva abuzului, neglijării și exploatării. Formarea include și aspectele particulare privind riscul de abuz și modalitățile de protecție specifice copiilor cu dizabilități.

Conform Standardului 20, personalul este pregătit și aplică procedurile cu privire la formarea și controlul comportamentului copiilor în concordanță cu particularitățile de vârstă și cu nevoile individuale ale copiilor, inclusiv cele determinate de prezența unei/unor dizabilități. **Sunt interzise măsurile disciplinare excesive sau iraționale, printre care menționăm pedeapsa corporală, deprivarea de hrană, apă sau somn.**

Se pot aplica măsuri restrictive precum conțenționare, izolare etc., dar numai ca ultimă soluție de prevenire sau stopare a vătămării copilului, a altor persoane ori a unor distrugerii importante de bunuri materiale. Măsurile nu se aplică punitiv, ci doar pentru oprirea comportamentelor deviate. Toate cazurile în care se aplică măsuri restrictive copiilor sunt înregistrate într-o fișă specială, atașată programelor de intervenție specifică pentru sănătate, care conține cel puțin: numele copilului; data, ora și locul incidentului; măsurile luate; numele membrilor personalului care au acționat; numele altor persoane martore la incident, inclusiv copii; eventualele consecințe ale măsurilor luate; semnătura persoanei autorizate să efectueze înregistrările. După aplicarea măsurii restrictive, copilul va fi examinat de un medic, în termen de 24 de ore.

Pe parcursul anului 2015, instituția Avocatul Poporului a efectuat vizite în centrele rezidențiale pentru copii având ca obiectiv verificarea tratamentului aplicat beneficiarilor și a condițiilor de cazare: Centrul de plasament „C.A. Rosetti” Iași, Centrul „Domnița Bălașa”, Complexul de Servicii Sociale „Istru”, Centrul Rezidențial de Recuperare a Tinerilor cu Afecțiuni Neuropsihice Băbeni, Centrul de plasament modulat – Complexul de servicii „Romanița” Roman, Centrul de Plasament pentru Copiii Preșcolari cu Dizabilități „Prichindel” Craiova, Centrul Rezidențial „Pro-Familia Bacău”, Casele de tip familial “Sf. Mihail” Caracal, Centrul de Plasament Modulat-Module Familiale Panciu, Complexul de Servicii destinat Protecției Copilului nr. 1-Centru de tip rezidențial pentru copiii cu dizabilități Cluj Napoca, Centrul de plasament pentru copilul cu dizabilități - Complex de servicii “Prichindel” Sibiu, Casa de tip familial – Centru rezidențial pentru copiii cu deficiențe neuropsihiatrice „Casa Tereza” Târgu Mureș”, Centrul de Plasament pentru Copii cu Dizabilități „Orhidea” Arad; Centrul de primire în regim de urgență „Cireșarii” București; Adăpostul pentru copii străzii „Dănilă Prepeleaac” București; Centrul de primire în regim de urgență Bistrița; Casa de tip Familial „Maria” Satu Mare; Casa de tip familial „Piticot”-Complexul pentru servicii comunitare pentru copii cu handicap Zalău, Casa de tip familial „Amicii” Craiova (ultimele patru rapoarte de vizită fiind în lucru).

Din vizitele efectuate s-au desprins o serie de deficiențe, dintre care amintim:

a) referitor la condițiile de cazare: ●neefectuarea activităților de igienizare de câte ori este necesar, în special în grupurile sanitare (Centrul Rezidențial de Recuperare a Tinerilor cu Afecțiuni Neuropsihice Băbeni); ●instalații sanitare uzate (Centrul de Plasament pentru Copii cu Dizabilități „Orhidea” Arad); ●prezența mușcăiului în unele dormitoare (Centrul de Plasament Modulat – Module Familiale „Panciu”); ●lipsa

iluminatului de veghe (Centrul de Plasament pentru Copii cu Dizabilități „Orhideea” Arad); ●repartizarea beneficiarilor în paturi fără a se ține cont de deficiențele motorii (Complexul de Servicii destinat Protecției Copilului nr. 1-Centru de tip rezidențial pentru copiii cu dizabilități Cluj Napoca); ●mobilier uzat (Centrul de Primire Copii în Regim de Urgență “Cireșarii”); ●paturile neadecvate copiilor (Centrul de plasament pentru copilul cu dizabilități-Complex de servicii “Prichindel” Sibiu); ●lipsa unei rampe pentru deplasarea copiilor cu mobilitate scăzută (Casa de tip familial – Centru rezidențial pentru copiii cu deficiențe neuropsihiatrice Casa Tereza Târgu Mureș); ●lipsa dotării corespunzătoare cu mașini de spălat, aragaz (Adăpostul pentru Copiii Străzii “Dănilă Prepeleac” din București).

b) referitor la asistența medicală: ●lipsa unui medic angajat (Centrul de Plasament pentru Copii cu Dizabilitati „Orhideea” Arad); ●lipsa medicilor cu specializare în psihiatrie infantilă (Centrul Rezidențial de Recuperare a Tinerilor cu Afecțiuni Neuropsihice Băbeni, Casele de tip familial „Sf. Mihail” Caracal); ●aplicarea pe termen lung a tratamentului medicamentos, în lipsa unor evaluări periodice psihiatrice (Centrul Rezidențial de Recuperare a Tinerilor cu Afecțiuni Neuropsihice Băbeni); ●lipsa substanțelor dezinfectante standardizate și agreate de Direcția de Sănătate Publică și a recipientelor de colectare a reziduurilor medicamentoase (Centrul de Plasament Modulat – Module Familiale „Panciu”); ●neînscrierea beneficiarilor pe listele unui medic de familie - Adăpostul pentru Copiii Străzii Dănilă Prepeleac.

c) consiliere psihologică: ●lipsa psihologului (Centrul de plasament „C.A.Rosetti”, Complexul de Servicii destinat Protecției Copilului nr. 1-Centru de tip rezidențial pentru copiii cu dizabilități Cluj Napoca); ●lipsa evaluărilor psihologice periodice (Centrul Rezidențial de Recuperare a Tinerilor cu Afecțiuni Neuropsihice Băbeni); ●lipsa cabinetului psihologic, a rapoartelor de consiliere și a fișelor psihologice completate pe anul 2015 (Centrul de Plasament Modulat – Module Familiale „Panciu”); ●lipsa programelor terapeutice, necesare în cazul copiilor abandonati, abuzați, neglijați sau exploatați (Centrul de Primire în Regim de Urgență “Cireșarii” București); ●realizarea consilierii psihologice de către un psiholog clinician practicant în supervizare (Adăpostul pentru Copiii Străzii “Dănilă Prepeleac” București).

d) aplicarea măsurilor restrictive: ●conținuturi neconforme cu prevederile legale (Centrul Rezidențial de Recuperare a Tinerilor cu Afecțiuni Neuropsihice Băbeni, Casele de tip familial „Sf. Mihail” Caracal) și repetate în lipsa unor evaluări psihiatrice periodice (Complexul de Servicii Sociale- Căsuțe de tip familial Istru); ●lipsa registrului de conținuturi (Casele de tip familial „Sf. Mihail” Caracal), registrul de conținuturi întocmit și completat fără respectarea prevederilor legale (Complexul de Servicii Sociale- Căsuțe de tip familial Istru); ●mijloace de conținuturi neadecvate (Complexul de Servicii Sociale- Căsuțe de tip familial Istru, Casele de tip familial „Sf. Mihail” Caracal); ●lipsa recomandării sau aprobării de către medic a aplicării măsurii conținuturii (Casele de tip familial „Sf. Mihail” Caracal)

e) deficit de kinetoterapeuți (Complexul de Servicii Sociale- Casute de tip familial Istru, Centrul de Plasament pentru Copiii Preșcolari cu Dizabilități „Prichindel” Craiova, Complexul de Servicii destinat Protecției Copilului nr. 1-Centru de tip rezidențial pentru copiii cu dizabilități Cluj Napoca); ●**neasigurarea serviciilor de kinetoterapie** (Complexul de Servicii Sociale- Căsuțe de tip familial Istru); ●**deficit de logopezi** (Centrul de Plasament pentru Copiii Preșcolari cu Dizabilități „Prichindel” Craiova, Complexul de

Servicii destinat Protecției Copilului nr. 1-Centru de tip rezidențial pentru copiii cu dizabilități Cluj Napoca)

f) personal insuficient pentru îngrijire și supraveghere (Centrul de Plasament pentru Copiii Preșcolari cu Dizabilități „Prichindel” Craiova, Casa de tip familial „Sf. Mihail” Caracal, Centrul de Plasament C.A.Rosetti”); **•lipsa personalului calificat în prepararea hranei** (Casa de tip familial „Sf. Mihail” Caracal, Centrul de Plasament C.A.Rosetti”); **•lipsa unei pregătiri profesionale continue și a evaluărilor periodice a personalului** (Complexul de Servicii Sociale „Istru”, Casa de tip familial „Sf. Mihail” Caracal, Centrul de plasament „C.A. Rosetti”, Centrul Rezidențial de Recuperare a Tinerilor cu Afecțiuni Neuropsihice Băbeni)

g) lipsa spațiilor exterioare amenajate pentru recreere (Complexul de Servicii Sociale- Casute de tip familial „Istru”)

h) lipsa unei ambulanțe proprii (Centrul de Plasament Modulat – Complex de Servicii “Romanița” Roman).

i) situații de superficialitate în aplicarea metodei de lucru a managementului de caz de către asistentul social; •lipsa întâlnirilor de echipă; •lipsa vizitelor în teren precum și lipsa demersurilor pentru reintegrarea copiilor în familia extinsă; •evaluări asemănătoare ca și conținut, deși se refereau la persoane diferite (Centrul de primire în regim de urgență „Cireșarii” București).

Având în vedere deficiențele constatate în timpul vizitelor, considerăm că următoarele **propuneri** ar putea contribui la asigurarea unor servicii de calitate beneficiarilor din centrele rezidențiale pentru copii: **•suplimentarea resurselor bugetare**, după caz, în vederea asigurării unor condiții de cazare corespunzătoare pentru: înlocuirea mobilierului uzat și adaptarea acestuia nevoilor beneficiarilor; achiziționarea de mașini de spălat; accesibilizarea mediului înconjurător; crearea unui ambient plăcut în cameră și în spațiile exterioare; achiziționarea unor ambulanțe proprii; efectuarea reparațiilor instalațiilor sanitare; **•asigurarea iluminatului de veghe pe holurile centrelor rezidențiale; •efectuarea înregistrărilor măsurilor restrictive, conform prevederilor legale; •asigurarea serviciilor recuperatorii (kinetoterapie); •asigurarea unui număr suficient de personal de îngrijire, pentru acoperirea în mod eficient a nevoilor beneficiarilor; •monitorizarea eficientă a asistenței medicale și a consilierii psihologice acordate beneficiarilor; •modificarea Legii nr. 292/2011 a asistenței sociale în sensul abrogării prevederilor art. 40 alin. (4) potrivit căroră “În situația în care, din cauze obiective, **nu se pot angaja asistenți sociali sau achiziționa serviciile acestora, furnizorii de servicii sociale pot angaja lucrători sociali pentru realizarea activităților de identificare și, după caz, de evaluare a nevoilor persoanelor care solicită acordarea de beneficii de asistență socială și servicii sociale**”; •colaborarea cu asociațiile profesionale (Colegiul Psihologilor din România, Colegiul Asistenților Sociali) în vederea selectării specialiștilor pentru ocuparea posturilor vacante din centrele rezidențiale și supravegherii profesionale. Argumentăm propunerea prin faptul că au fost constatate cu prilejul vizitelor situații în care activitatea asistentului social (manager de caz) a prezentat o serie de lipsuri, spre exemplu în cazul Centrului de primire în regim de urgență „Cireșarii” București.**

B. Vizitele efectuate de către Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție

În continuare prezentăm principalele constatări din vizitele efectuate în centrele rezidențiale pentru copii:

**Centrul de plasament modulat – Complex de servicii „Romanița” Roman, județul Neamț (în lucru).* Cu ocazia vizitei s-au constatat condiții de cazare corespunzătoare nevoilor beneficiarilor. Camerele erau curate, bine luminate natural, iar fiecare beneficiar avea pat propriu și un spațiu necesar asigurării unui trai în condiții bune și conform normelor legale în domeniu. Apa caldă și curentul electric erau distribuite fără întrerupere în sistem centralizat. Dezinsecția și dezinfecția generală se realizau de două ori pe an de către o firmă cu care DGASPC Neamț a încheiat contract de prestări servicii. În plus, pe fiecare etaj exista o lampă cu ultraviolete cu care se făcea zilnic dezinsecția camerelor și spațiilor de joacă.

În ceea ce privește prepararea hranei, cele două bucătării de la parter erau curate și bine dotate, la una din bucătării se prepara hrană dietetică, iar la cealaltă, hrană pentru beneficiarii care nu aveau meniu dietetic. Meniurile erau afișate și avizate de persoanele implicate în stabilirea și prepararea lor, precum și de medicul pediatru al unității care le întocmea, cu respectarea numărului de calorii zilnice. Cele trei săli de mese erau curate, dotate corespunzător, dar copiii mâncau mai ales în cameră, motivat de specificul afecțiunilor de care suferă și de vârsta foarte mică a acestora.

Referitor la tratamentul aplicat beneficiarilor centrului, în relația dintre asistente/infirmiere și copii s-a observat un stil de atașament sănătos (securizant), implicând două componente importante: o bază de siguranță din care copilul poate porni încrezător să exploreze lumea din jur (adultul fiind atent și supraveghindu-i cu grijă acțiunile) și un refugiu sigur atunci când copilul se simte amenințat sau își dorește reapropierea. Copiii manifestau emoții pozitive la interacțiunea cu personalul, neprezentând semne de tristețe, deprimare sau anxietate.

Asistența medicală permanentă era asigurată în zilele lucrătoare de un medic pediatru angajat cu fracțiune de normă și de trei asistente medicale de la centru (pe ture, câte una la fiecare grupă de copii). Cabinetul medical era bine dotat, fiecare copil avea un dosar medical propriu cu patologia de bază și evoluția, astfel: 17 copii cu malformații cardiace (un copil internat în spital în momentul vizitei), 1 copil nevăzător, 2 copii cu handicap locomotor, majoritatea cu handicap neuropsihic grav și accentuat.

Monitorizarea stării de sănătate pentru afecțiunile cronice se făcea de către medicul pediatru și prin internare în clinici pentru evaluare și intervenții chirurgicale. Transportul se asigura cu salvarea, cu programare prealabilă în clinici din Roman sau Iași, motivat de faptul că **mașina unității nu putea asigura condițiile speciale necesare transportului beneficiarilor în condiții de siguranță**. Copiii aveau asigurat accesul la servicii medicale și la medicația impusă de afecțiunile lor.

Deși schema de personal nu era completă (erau vacante posturi de logoped, instructor de educație, educator puericultor, asistent medical, infirmieră, maseur, șofer) cei 37 angajați puteau asigura necesitățile beneficiarilor Centrului. Chiar dacă Centrul a fost recent supus unei evaluări complete a parametrilor de încadrare în standarde și a primit aviz favorabil de autorizare, s-a pus în discuție de către membrii echipei **necesitatea construirii unui lift care să deservească beneficiarii celor două etaje ale centrului**.

În urma vizitei efectuate, Avocatul Poporului a recomandat Centrului de plasament modulat – Complex de servicii „Romanița” Roman, să întreprindă următoarele măsuri: ●efectuarea demersurilor legale la autoritățile ierarhic superioare în vederea identificării soluțiilor pentru instalarea unui lift care să deservească unitatea; ●cooperarea între instituțiile statului (Avocatul Poporului, Colegiul Medicilor din România, etc.) și ONG-urile specializate pentru implicarea acestora în procedura de efectuare a intervențiilor

chirurgicale cardio-vasculare de cea mai înaltă complexitate, necesare în cazul copiilor cu malformații congenitale din centru; ●achiziționarea unei ambulanțe proprii.

*** Centrul Rezidențial de Recuperare a Tinerilor cu Afecțiuni Neuropsihice Băbeni, județul Vâlcea.** Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în legătură cu situația prezentată în mass- media referitoare la copiii aflați în acest centru, cărora le erau administrate medicamente neconforme cu vârsta și nevoile lor, precum și reprize de tratament mult prea lungi. Cu ocazia vizitei s-au constatat următoarele: condițiile de cazare din centru corespundeau nevoilor beneficiarilor. Igiena era corespunzătoare în camere, însă în grupurile sanitare persista un miros puternic de urină.

Referitor la asistența medicală, **nu exista medic psihiatru**, astfel, potrivit reprezentanților centrului, pentru prescrierea tratamentului de specialitate, **copiii erau prezentați la Vâlcea**, unde își desfășurau activitatea doi medici cu specializare în psihiatrie infantilă.

În ceea ce privește cazul de contenționare despre care s-a făcut referire în mass-media, infirmiera de serviciu a fost sancționată prin desfacerea contractului de muncă. Comisia pentru protecția copilului a dispus mutarea minorei în alt centru unde era mai ușor de monitorizat.

Echipa de vizită a constatat deficiențe referitoare la evaluarea psihologică și psihiatrică a copiilor și tinerilor aflați în centru. **S-a reținut necesitatea angajării unui medic psihiatru care să efectueze o evaluare mai atentă, medicația să fie administrată individual pentru fiecare bolnav, în doze progresive și pe un interval de timp în legătură cu simptomatologia.**

Având în vedere că centrul rezidențial era în curs de desființare, Avocatul Poporului a recomandat Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Vâlcea să dispună măsuri în sensul: ●reevaluării și asigurării pregătirii specifice atât a personalului care încă mai desfășoară activități în centrul rezidențial cât și a personalului care după desființarea centrului va interacționa direct cu beneficiarii; ●repartizării copiilor și tinerilor către alte unități luând în considerare compatibilitatea dintre aceștia; ●asigurării evaluării psihologice periodice pentru toți beneficiarii; ●încadrării unui medic specialist psihiatru.

Urmare a recomandărilor formulate de instituția Avocatul Poporului, unitatea vizitată a luat următoarele măsuri: ● în luna iulie 2015 s-a efectuat o ședință de instruire cu întreg personalul centrului; ● beneficiarii au fost repartizați către alte unități având în vedere compatibilitatea dintre aceștia; ●evaluarea psihologică s-a făcut și urma a fi realizată în continuare cu specialiști din alte centre; ●a fost scos la concurs un post de medic specialist psihiatru.

***Complexul de Servicii Sociale „Istru”.** Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în legătură cu informațiile publicate în mass-media privind **situația contenționării unor minori cu dizabilități care au fost „scoși în curte, legați cu funii și lăsați în soare întreaga zi chiar de către cei care trebuie să-i îngrijească”.**

La momentul vizitei, în cele două căsuțe de tip familial ale centrului, erau cazați 21 de copii cu dizabilități, cu vârste între 10 și 20 de ani, repartizați în funcție de gradul de handicap, respectiv într-o căsuță erau găzduiți un număr de 11 copii cu handicap sever și asociat iar în cealaltă căsuță, 10 copii cu handicap mediu. În căsuța de tip familial vizitată, 4 copii erau școlarizați, unul beneficia de școlarizare la domiciliu, iar ceilalți 6 erau

absolvenți ai cursurilor de pedagogie curativă. Condițiile de cazare și igienă corespundeau nevoilor beneficiarilor.

La momentul vizitei **nu erau organizate niciun fel de activități terapeutice, ocupaționale sau de alt tip pentru beneficiarii cazați**. Fiind perioada vacanței școlare, nu era prezent niciun pedagog specialist în pedagogie curativă.

Minorii și tinerii din căsuța familială vizitată **nu beneficiau de servicii de kinetoterapie, deși în cadrul Complexului de servicii sociale care deservea beneficiari pe raza sectorului 6 erau angajați aproximativ 7 kinetoterapeuți care, la nevoie puteau forma echipe mobile ce se deplasau acolo unde erau solicitați**.

În cadrul centrului exista un cabinet medical dotat corespunzător, beneficiarii erau înscrși la medicul de familie și la nevoie erau consultați de medical pediatru din cadrul centrului Domnița Bălașa.

Din afirmațiile reprezentanților conducerii și ale asistentei medicale a rezultat că sunt întâmpinate **dificultăți atunci când se pune problema internării beneficiarilor în spitale și/sau secții de specialitate atât pentru afecțiunile acute cât și pentru boala cronică, de bază**. Exista astfel suspiciunea că sunt rar evaluați de către medicii specialiști.

Întrucât la baza sesizării din oficiu au stat aspectele sesizate în mass-media privind conțenționarea unui minor, în cadrul vizitei a fost verificat **registru de conțenționări** al unității, constatându-se următoarele aspecte:

Evidența care reprezenta Registrul de conțenționări era realizată din foi volante, nenumerate, prinse într-un dosar de plastic, neavând nicidecum forma unui document compactat, cu rubrică care să cuprindă date precum ora și durata măsurii de conțenționare, detalii referitoare la măsura aplicată, manifestarea care a condus la aplicarea măsurii etc. Prima completare în registru a fost în data de 21 iunie 2015, ultima fiind menționată în data de 14 iulie 2015.

Erau înregistrate 22 de notări, singura persoană la care se făcea referire fiind o minoră, care, conform reprezentanților DGASPC Sector 6 avea recomandare medicală pentru conțenție și pentru casca specială ca mijloc de conțenționare (din studierea documentelor medicale a reieșit că recomandarea era data de un medic specialist psihiatru începând cu **luna aprilie 2011**, neexistând vreo reevaluare mai recentă a conduitei terapeutice psihiatrice) întrucât manifesta tendințe de automutilare. La momentul vizitei, deși minora era conțenționată, nu exista vreo mențiune în acest sens în registrul de conțenționare.

În ceea ce privește conțenționarea minorului, care a fost prezentată în mass-media, această măsură nu a fost înregistrată, deși conform procedurilor de lucru aprobate (pe care reprezentanții DGASPC sector 6 le-au pus la dispoziția echipei de vizită), înregistrarea era obligatorie.

Din discuțiile cu reprezentanții conducerii unității și studierea materialelor prezentate (declarații olografe ale personalului implicat în incident, referate, raport de intervenție specifică), a rezultat faptul că minorul a avut un comportament agitat, motiv pentru care **personalul de îngrijire împreună cu asistenta medicală au decis conțenționarea acestuia prin legarea cu un fular prins în jurul mijlocului de ușa de la o clădire anexă aflată în curtea căsuței de tip familial, timp de aproximativ 20-30 minute**.

Asistenta medicală și personalul de îngrijire implicați în incident au fost sancționați cu desfacerea contractului de muncă, fiind sesizate și organele de cercetare penală.

Copilul, la momentul vizitei, prezenta o stare de agitație, având tendința de a se trânti pe jos, purta scutech, întrucât nu avea control sfincterian. **Îngrijitorii încercau să comunice cu acesta verbalizând, în condițiile în care minorul avea o deficiență auditivă profundă. Primea tratament antiepileptic de 4 ani, deși, potrivit afirmațiilor personalului de îngrijire și a asistentei medicale, în toată această perioadă, nu a avut nicio criză de epilepsie.**

În urma vizitei efectuate, Avocatul Poporului a făcut următoarele recomandări Complexului de Servicii Sociale Istru: ●întocmirea unui registru de contenționare conform prevederilor legale; ●aplicarea măsurilor restrictive numai ca ultimă soluție pentru prevenirea vătămării copilului, cu respectarea procedurilor reglementate în aceste cazuri; ●reevaluarea neurologică pentru o nouă conduită terapeutică pentru minorul al cărui caz a făcut obiectul vizitei; ●reevaluarea conduitei psihiatrice în cazul minorei contenționate în mod frecvent; ●inițierea demersurilor pentru stabilirea unor colaborări în vederea depășirii dificultăților întâmpinate în cazul internării beneficiarilor pentru tratarea afecțiunilor medicale; ●organizarea de activități terapeutice, ocupaționale, recuperare psiho-educatională sau de alt tip pentru beneficiarii cazați.

Având în vedere formele inadecvate de comunicare și interacțiune ale personalului de îngrijire, s-a recomandat reevaluarea profesională a personalului de îngrijire și inițierea de cursuri de formare a acestuia.

Urmare a recomandărilor formulate de instituția Avocatul Poporului, conform răspunsului unității vizate, au fost luate următoarele măsuri: ●aplicarea măsurilor restrictive în conformitate cu procedurile reglementate în aceste cazuri; ●întocmirea registrului de contenționare cu pagini numerotate, cu rubrici care cuprind date referitoare la data și durata contenției; ●evaluarea tuturor beneficiarilor de către specialiști din cadrul Complexului Servicii de Recuperare, cu recomandări pe fiecare domeniu, în funcție de nevoile copiilor; ●întocmirea unui Plan de Intervenție Specifică pentru educație și fișă de implementare; ●reevaluarea neurologică și psihologică pentru minorul în cauză; ●efectuarea unui control de specialitate pentru minora contenționată; ●inițierea cursurilor de formare.

****Centrul de Plasament pentru Copiii Preșcolari cu Dizabilități „Prichindel” Craiova.*** Cu ocazia vizitei s-au observat următoarele: spațiile Centrului se prezentau în stare bună, cu excepția tavanului holului de la intrare și din subsolul clădirii, care necesitau reparații; rufele curate erau aduse de la spălătorie la parter, făcându-se trecerea prin dormitorul nr. 1.

Referitor la asistența medicală, era **necesară prezența zilnică a unui medic în Centru care să nu aibă și atribuții administrative.**

Echipa de vizită a constatat că exista un Registru privind măsurile de contenționare, dar Centrul **nu avea în dotare mijloace de contenționare** (conform reprezentanților conducerii centrului, nu a fost necesară contenționarea vreunui copil).

S-a constatat **lipsa unui logoped și a unui kinetoterapeut și a spațiilor special amenajate pentru asigurarea unor astfel de servicii**, deși beneficiarii erau copii cu dizabilități motorii și de natură psihică.

În urma restructurărilor prin care a trecut Centrul în perioada 2009-2010, **personalul era insuficient pentru asigurarea condițiilor optime de îngrijire și supraveghere a copiilor.**

În timpul vizitei s-a constatat că sterilizarea tetinelor se făcea prin fierbere, într-o oală de inox, în sala de preparare. **Nu exista un sterilizator electric destinat sterilizării biberoanelor.**

Exista o sală de terapie educațională dotată cu grup sanitar, dar acesta era folosit în mod necorespunzător ca spațiu de depozitare.

Având în vedere aspectele constatate, Avocatul Poporului a recomandat conducerii Centrului de Plasament pentru Copiii Preșcolari cu Dizabilități „Prichindel” Craiova să întreprindă măsurile legale care se impun pentru: ●executarea reparațiilor în holul de la intrare și în subsol, unde tavanele aveau porțiuni afectate de infiltrații de apă; ●folosirea grupului sanitar aferent sălii de terapie educațională conform destinației; ●examinarea posibilității de a elimina circuitul prin dormitoare, pentru aducerea lenjeriei curate de la spălătorie situată la subsolul clădirii; ●angajarea unui kinetoterapeut și a unui logoped, precum și amenajarea unui spațiu necesar desfășurării activității acestora; ●achiziționarea unui sterilizator electric pentru sterilizarea tetinelor; ●asigurarea unui personal suficient, în scopul realizării în condiții optime a îngrijirii și supravegherii copiilor.

Urmare a Recomandării formulate de instituția Avocatul Poporului unitatea vizată a făcut următoarele precizări: ●la nivelul DGASPC Dolj exista un plan anual de întreținere și reparații a imobilelor în care funcționau structurile organizatorice, Centrul de Plasament pentru Copiii Preșcolari cu Dizabilități „Prichindel” urmând a beneficia de o evaluare în vederea efectuării reparațiilor necesare; ●materialele depozitate în grupul sanitar aferent sălii de terapie educațională au fost mutate în alt spațiu adecvat, grupul sanitar fiind folosit conform destinației; ●igienizarea lenjeriei și a echipamentului copiilor se realiza zilnic în spațiul destinat spălătoriei, situat la subsolul clădirii, ulterior, lenjeria curată fiind depozitată în dormitoare, în dulapuri și în spațiile proprii destinate copiilor; ●în cadrul metodei managementului de caz aplicată copiilor aflați sub măsura protecției speciale, fiecare copil a beneficiat de o evaluare detaliată efectuată de către o echipă multidisciplinară de specialiști, inclusiv de o evaluare a stării de sănătate, în funcție de rezultatul evaluării, fiind formulate recomandări cu privire la tipurile de servicii de care urma a beneficia fiecare copil în parte; se asigurau servicii specializate în cadrul Centrului de recuperare și reabilitare pentru copilul cu handicap „Vis de copil” care funcționa la aceeași adresă cu unitatea vizată; ●se avea în vedere achiziționarea unui sterilizator electric; ●potrivit Hotărârii de Guvern nr. 23/2010 privind aprobarea standardelor de cost pentru serviciile sociale, raportul copil/angajat era 1/1. În raport de capacitatea centrului de plasament (30 de locuri) numărul maxim de posturi aprobat era de 30 și erau ocupate 27 de posturi, iar numărul copiilor aflați sub măsura protecției speciale era de 22.

***Centrul de plasament C.A. Rosetti Iași.** Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu cu privire la cazul unui **minor cu nevoi speciale, care a fost lovit de o educatoare pentru că nu-și controla necesitățile fiziologice.**

Cu ocazia vizitei s-au constatat următoarele: condițiile de cazare corespundeau nevoilor beneficiarilor; la fiecare grupă formată din 10-13 minori era alocat un educator, care lucra inclusiv duminica, precum și pe timp de noapte ca supraveghetor, conducerea centrului menționând **necesitatea completării schemei de personal cu toate categoriile de angajați** pentru a putea face față în mod optim nevoilor beneficiarilor.

În perioada 20 martie-14 mai 2015, Centrul nu a beneficiat de serviciile unui medic, situația fiind remediată în data de 15 mai 2015. Medicația era asigurată pentru toți

copii, iar dacă medicul unității recomanda transfer la spital, se foloseau mașinile proprii sau era chemată salvarea.

Referitor la **situația minorului agresat fizic de o educatoare pentru că nu-și controla nevoile fiziologice**, acesta, în vârstă de 13 ani și 11 luni era diagnosticat cu deficiență mintală severă spre moderată și era încadrat în gradul de handicap grav. Urma cursurile școlare și avea o bună relație cu psihologul unității, față de care dezvoltase un oarecare atașament. Din explicațiile date de psihologul unității și asistentul social, din documentele prezentate, a rezultat faptul că în urma interacționării cu minorul prin metode specifice care presupuneau o serie de jocuri au aflat că educatoarea l-a lovit.

În documentele medicale, verificate de echipa de vizită, singurele mențiuni cu privire la incident au fost redactate de o asistentă medicală în registrul de consultații și în fișa medicală a minorului („beneficiarul avea echimoze multiple pe fața anterioară a coapselor (vechi de 2-3 zile)”), **în data producerii incidentului copilul nefiind examinat de medic. Fișa de evaluare și consiliere psihologică** a copilului, realizată profesionist de psihologul instituției, **conținea numai informații referitoare la dizabilitatea copilului și consilierea specifică pentru acesta, fără a fi menționat abuzul fizic și psihologic la care a fost supus.**

Conform psihologului centrului, copilul a primit consiliere psihologică în mod constant pentru a putea trece mai ușor peste traumă, la momentul vizitei copilul fiind stabil emoțional, în afara oricărui pericol.

Educatoarea, angajată a Centrului din anul 2004, cu experiență anterioară tot în domeniul asistenței sociale, inițial a recunoscut abuzul față de reprezentanții centrului de plasament, ulterior a negat, susținând că minorul s-ar fi automutilat.

În urma incidentului, a fost informată Direcția Generală pentru Asistență Socială și Protecția Copilului Iași și s-a întrunit comisia pluridisciplinară, care, în urma, cercetărilor a decis sancționarea educatoarei cu o reducere de 10 % a salariului pentru o perioadă de șase luni, ulterior a fost transferată la alt centru, unde nu s-a prezentat, conducerea instituției urmând să ia măsuri în acest sens.

Avocatul Poporului a recomandat Centrului de plasament C.A.Rosetti să dispună măsuri pentru protecția minorilor împotriva torturii și a pedepselor și a tratamentelor inumane și degradante și să reevalueze profesional personalul centrului.

În răspunsul adresat instituției Avocatul Poporului, Centrul a menționat că au fost a dispuse măsurile necesare conform recomandărilor instituției Avocatul Poporului. Referitor la situația minorului, instituția Avocatul Poporului a sesizat Secția 4 Poliție Iași. La data efectuării vizitei, era în curs de desfășurare o anchetă a Secției 4 Poliție Iași pentru săvârșirea infracțiunii de purtare abuzivă, în urma autosesizării Inspectoratului de Poliție Județean Iași, fapt confirmat de conducerea Secției 4 Poliție, în răspunsul adresat instituției.

***Centrul Rezidențial „Pro-Familia Bacău.** Cu ocazia vizitei s-au constatat următoarele:

Centrul dispune de mai multe locații, iar în sediul central se află birourile centrului, cabinetul de consiliere pentru copii, precum și Centrul Pinochio și Complexul Ștrand, în care erau cazați cei mai mulți beneficiari. Complexul mai conținea 3 apartamente cu câte 6 locuri și 3 case cu 26 de locuri.

Au fost **vizitate Complexul Ștrand și Centrul Pinochio**. S-au constatat condiții de cazare și igienă corespunzătoare. Ambele complexe beneficiau de toate utilitățile necesare bunei funcționări.

Personalul Centrului era în număr corespunzător conform prevederilor legale în domeniu, corespundea cerințelor, cunoștea procedurile de lucru (de admitere în centru, PSI, administrare medicamente), participase la programe de pregătire având ca obiect dezvoltarea abilităților de viață și intervenție pentru copilul aflat în dificultate sau pentru copilul cu nevoi speciale. Săptămânal erau organizate cursuri interne obligatorii privind confidențialitatea, procedurile de lucru.

Încăperea destinată consilierii, o cameră mică, dotată cu strictul necesar era **lipsită de decorațiunile interioare care să ofere o atmosferă relaxantă beneficiarilor**.

O parte dintre beneficiari frecventau licee bine cotate din municipiul Bacău, existând și beneficiari care au urmat cursuri universitare. De asemenea erau beneficiari care au fost premiați la diverse concursuri.

Au existat însă și situații (3 în cursul anului 2015, până la momentul efectuării vizitei) când **beneficiari** care prezentau tulburări de comportament, **au părăsit unitatea fără bilet de voie și fără să anunțe**. În toate cazurile s-a anunțat urgent Poliția, DGASPC Bacău, s-au transmis semnalmente beneficiarilor și s-au demarat activitățile de căutare. La revenirea în Centru beneficiau de ședințe de psihoterapie, prin care se urmărea identificarea cauzelor care au determinat fuga, cât și eliminarea unui astfel de comportament.

În urma vizitei efectuate, Avocatul Poporului a recomandat Centrului Rezidențial “Pro Familia” Bacău să întreprindă măsurile legale care se impun pentru: ●efectuarea demersurilor legale la autoritățile ierarhic superioare pentru dotarea tehnico-materială și metodologică a cabinetului psihologic; ●identificarea soluțiilor pentru pregătirea profesională continuă a personalului de educație și îngrijire și în domenii precum psihologia vârstelor, psihologia copilului și adolescentului, elemente de psihopedagogie; ●consilierea beneficiarilor în scopul prevenirii părăsirii Centrului; ●realizarea unei colaborări cu Inspectoratul Școlar al Județului Bacău, în vederea susținerii beneficiarilor care s-au evidențiat în cadrul concursurilor școlare.

***Cazele de tip familial “Sf. Mihail” Caracal.** Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în legătură cu situația prezentată în mass-media referitoare la **o tânără cu nevoi speciale din Casele de tip familial Sf. Mihail, care a fost conțenționată de personalul unității**. Cu prilejul vizitei s-au constatat următoarele: condițiile de cazare corespundeau nevoilor beneficiarilor.

Referitor la asistența medicală: **nu exista un medic specialist în psihiatrie infantilă al Centrului**.

Nu era angajat personal calificat pentru prepararea hranei, angajații unității: doi asistenți personali, trei educatoare, doi instructori, două infirmiere, se ocupau de toate problemele din casă.

În ceea ce privește cazul de conțenționare, la care s-a făcut referire în mass-media, s-a dovedit că **tânăra a fost conțenționată de mai multe ori de către personalul angajat, utilizându-se “un artificiu vestimentar”, confecționat din pânză și fără recomandarea explicită a medicului specialist**.

Nu exista un Registru privind măsurile de conțenționare întocmit conform Standardelor minime obligatorii privind serviciile pentru protecția copilului de tip

rezidențial pentru copiii cu dizabilități. De asemenea, nu era consemnată în fișa beneficiarei nici o dispoziție scrisă a medicului specialist, în acest sens.

Instituția Avocatul Poporului a sesizat Inspectoratul de Poliție Județean Olt cu privire la cazul minorei. La data efectuării vizitei, se desfășura deja o anchetă în urma autosesizării Inspectoratului de Poliție Județean Olt.

Având în vedere cele constatate, Avocatul Poporului a recomandat unității vizate să dispună următoarele măsuri: ●reevaluarea și asigurarea pregătirii personalului; ●asigurarea unor controale periodice riguroase din partea DGASPC Olt; ●suplimentarea personalului angajat; ●întocmirea Registrului măsurilor de contenționare și aplicarea măsurilor restrictive, în baza dispoziției scrise a medicului specialist, precizându-se data, ora și durata măsurii aplicate, detalii referitoare la măsura aplicată, manifestarea care a condus la aplicarea acesteia; ●colaborarea cu un medic specialist psihiatru; ●încadrarea unei persoane care să aibă pregătirea necesară pentru prepararea hranei beneficiarilor, conform baremurilor legale și cu respectarea regimului alimentar; ●reevaluarea medicală a tuturor beneficiarilor căsuței de tip familial.

Urmare a recomandării formulate de instituția Avocatul Poporului, DGASPC Olt s-au luat următoarele măsuri: ●achiziționarea unor servicii de formare care urmau să se desfășoare în luna decembrie 2015; ●numirea unui manager de caz pentru casele de tip familial, care efectuează trimestrial vizite de monitorizare a serviciilor și intervențiilor furnizate pentru beneficiari; ●dublarea statului de funcții prin delegarea a 20 de angajați din alte centre subordonate; ●la nivelul caselor de tip familial se păstrează evidența cazurilor în care s-au aplicat măsuri restrictive, șeful centrului având obligația de a o verifica cu regularitate, cel puțin lunar; ●beneficiarii se aflau în evidența secției de neuropsihiatrie infantilă din cadrul Spitalului Județean de Urgență Slatina; ●casele de tip familial au fost înființate pe principiul sistemului familial, unde activitățile administrativ-gospodărești se efectuează de către personalul de asistență și îngrijire; ●beneficiarii sunt încadrați într-un grad de handicap care este reevaluat anual, Comisia pentru Protecția Copilului eliberând un nou certificat de încadrare în grad de handicap la expirarea acestuia.

***Centrul de Plasament Modulat-Module Familiale Panciu.** Echipa de vizită a constatat următoarele aspecte: Modulul Familiar “Speranța” format dintr-o clădire cu un singur nivel, împrejmuită, cu 4 dormitoare și Modulul Familiar “Fortuna”, compus dintr-un apartament și două garsoniere. Cu privire la condițiile de cazare, acestea corespundeau în mare parte nevoilor beneficiarilor. În dormitorul cu trei paturi din Modulul Familiar “Fortuna” era miros de mușgai, șefa Centrului precizând că era o problemă întâlnită la toate apartamentele din aripa respectivă a blocului.

Referitor la asistența medicală: beneficiarii erau înscriși la un medic de familie din localitatea Panciu, la cabinetul căruia se aflau fișele medicale ale beneficiarilor; **Centrul nu dispunea de cabinet medical; la Centru nu exista un grafic al vizitelor medicului de familie; nu existau substanțe dezinfectante standardizate și agreate de Direcția de Sănătate Publică Vrancea și nici recipient de colectare a reziduurilor medicamentoase (eventual un contract de prestări servicii cu o firmă specializată pentru distrugerea acestora).**

În ceea ce privește consilierea psihologică: **nu exista cabinet psihologic (psihologul își desfășura activitatea în cabinetul Șefului Centrului), nu erau întocmite**

fișele psihologice pe anul 2015, în cazul majorității beneficiarilor, a rapoartelor de consiliere.

Având în vedere cele constatate, Avocatul Poporului a recomandat unității vizate să dispună următoarele măsuri: ●înființarea și dotarea tehnico-materială a cabinetului medical; ●înființarea și dotarea tehnico-materială a cabinetului psihologic; ●achiziționarea substanțelor dezinfectante standardizate și agreate de Direcția de Sănătate Publică Vrancea și a unor recipiente de colectare a reziduurilor medicamentoase; ●verificarea cu regularitate a condițiilor de cazare; ●asistența medicală și consilierea psihologică în condiții optime; ●menținerea unei evidențe la zi a dosarelor beneficiarilor (fișe psihologice, rapoarte de consiliere).

****Complexul de Servicii destinat Protecției Copilului nr. 1-Centru de tip rezidențial pentru copiii cu dizabilități Cluj Napoca (în lucru).*** Cu ocazia vizitei s-au constatat următoarele: beneficiarii Centrului urmau să fie mutați într-o locație nouă, modernă, respectiv într-o casă de tip familial situată în curtea complexului. Realizarea proiectului, respectiv a celor două case de tip familial cu o capacitate totală de 24 de locuri a fost posibilă datorită parteneriatului încheiat între Consiliul Județean Cluj prin Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului. Referitor la condițiile de cazare, în camera în care unul dintre paturi era suprapus, **patul de la nivelul superior era repartizat unei fete cu hemipareză**, ceea ce îi afecta parțial autonomia personală.

Din discuțiile avute în timpul vizitei a reieșit faptul că **fișele de program recuperator ale beneficiarilor nu se aflau în centru**, toate activitățile de recuperare (kinetoterapie, logopedie, gimnastică recuperatorie, etc) se făceau într-o altă locație, la Complexul de servicii comunitare pentru copii și adulți Cluj Napoca, astfel că personalul de îngrijire se ocupa doar de însoțirea copiilor la activități și nu avea cunoștință despre planurile de recuperare.

Din cauza faptului că planurile de intervenție nu se aflau în aceeași locație cu beneficiarii, **intervențiile (logopedice, kinetoterapeutice, psihoterapeutice) nu puteau fi susținute în mod sistematic** pentru eficientizarea procesului de recuperare și susținere a recuperării acestora. **Timpul petrecut de copii în intervenții specifice pentru recuperarea lor era insuficient (1-2 ore pe săptămână).** De asemenea, s-a constatat lipsa personalului calificat, respectiv nu era angajat un psiholog, logoped, kinetoterapeut, psihoterapeut care să deservească centrul. Posturile erau vacante la momentul vizitei.

Nu exista un plan de intervenții specific, ce ar putea fi aplicat/adus la cunoștință copilului în vederea reducerii ca intensitate/frecvență a comportamentelor nedorite/tulburărilor de comportament.

Nu exista un program prestabilit și discutat cu copilul pentru petrecerea timpului liber sau efectuarea temelor. Echipa de vizită a constatat că existau intervenții pentru dezvoltarea abilităților de joc și de joc independent, însă **cele pentru dezvoltarea abilităților de socializare în vederea unei mai bune integrări la școală/grădiniță erau sporadice.**

Având în vedere cele constatate, Avocatul Poporului a recomandat conducerii să întreprindă măsurile legale care se impun pentru: ●examinarea posibilității extinderii timpului petrecut de copii în intervenții specifice pentru recuperare; ●evaluarea și pregătirea profesională a personalului, cu precădere în privința intervențiilor minimale în recuperarea limbajului, motricității fine; ●angajarea personalului calificat: psiholog, logoped, kinetoterapeut, psihoterapeut pentru asigurarea activităților specifice, astfel încât

acestea să se poată asigura constant; ●derularea de programe de voluntariat pentru creșterea abilităților sociale care ar putea duce la o mai bună integrare a copiilor în societate; ●reexaminarea repartizării beneficiarilor în paturi.

***Casa de tip familial – Centru rezidențial pentru copii cu deficiențe neuropsihiatrice „Casa Tereza” Târgu Mureș (în lucru).** Cu ocazia vizitei s-au constatat următoarele: condițiile de cazare corespundeau în mare parte nevoilor beneficiarilor.

Echipa de vizită a constatat că accesul în clădire se făcea pe scări, deoarece nu exista o rampă pentru deplasarea copiilor cu mobilitate scăzută, aceștia fiind purtați în brațe de personal. De asemenea, a constatat lipsa unui spațiu de joacă pentru beneficiari în curtea centrului.

Schema de personal la nivelul centrului era formată din personal permanent (4 infirmiere, 2 asistenți medicali, 7 instructori de educație specială) și personal auxiliar permanent (4 bucătari, 2 șoferi, 1 magazioner, 1 îngrijitor curățenie). Personalul de specialitate era format din psiholog clinician, psihopedagog, 4 persoane specializate în pedagogie de recuperare, logoped, kinetoterapeut, medic specialist neuropsihiatrie infantilă și în cazul apariției unor probleme medicale, personal asigurat de DGASPC Mureș. **Pe tura de noapte erau doar două persoane, astfel că în cazul apariției unor situații neprevăzute (boală, crize de agitație etc.) acestea s-ar soluționa cu dificultate.**

În ceea ce privește asistența medicală, fișele de evoluție și tratament erau completate la zi. Medicația prescrisă, atât pentru probleme neuropsihiatrice cât și pentru cele curente (gastrite, viroze, etc.) era depozitată în condiții de siguranță, copiii neavând acces la aceasta. S-a constatat întocmirea unor planuri complexe de recuperare implicând terapie specific neuropsihiatrică, kinetoterapie și terapie de stimulare neuropsihică.

Interacțiunea personalului cu beneficiarii era de excepție iar tonusul general al acestora era foarte bun.

Conform documentului Metode de contenționare și măsuri aplicate în caz de hetero și autoagresivitate a beneficiarilor, pentru acest centru era consemnată modalitatea în care se putea realiza contenționarea.

O singură fetiță de 9 ani cu diagnostic deficiență mintală gravă și hipoxie la naștere avea recomandare medicală de la medical specialist în neuropsihiatrie infantilă pentru imobilizarea brațelor când era auto-agresivă. Există recomandare din partea medicului pentru imobilizare parțială (nu legare) de foarte scurtă durată și pentru alți copii, dar în ultimii 7 ani nu a fost cazul, fiind identificate și utilizate alte strategii de calmare în perioadele de agitație.

În Registrul de Auto și Hetero Agresivitate era notată ora declanșării situației care necesită imobilizarea, descrierea stării care a dus la aceasta, metoda folosită pentru ieșirea din situația de agitație, comportamentul în timpul și după imobilizare, durata imobilizării. Situațiile de imobilizare erau monitorizate de către personalul specializat.

Față de cele expuse, Avocatul Poporului a recomandat unității vizitate să întreprindă măsurile legale care se impun pentru: ●identificarea soluțiilor pentru construirea unei rampe pentru deplasarea copiilor cu mobilitate scăzută; ●suplimentarea personalului pe timpul nopții, timp în care pot apărea situații neprevăzute (boală, crize de agitație etc.) care pot fi soluționate cu dificultate; ●amenajarea unui spațiu de joacă pentru beneficiari în curtea centrului.

***Centrul de Primire Copii în Regim de Urgență „Cireșarii” (în lucru).** Cu ocazia vizitei s-au constatat următoarele: condițiile de cazare corespundeau în mare parte necesităților beneficiarilor; **în ceea ce privește mobilierul, unele dulapuri pentru haine, noptiere, rafturi pentru jucării erau în stare avansată de degradare.**

Activitatea cabinetului psihologic era asigurată de un psiholog clinician practicant în supervizare care desfășura activitatea profesională timp de 4 ore/zi în baza unei convenții civile de prestări servicii încheiată între Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 2 și persoana fizică menționată care era în colaborare ca și persoană fizică, nu ca și psiholog clinician.

În urma interviurilor realizate cu beneficiarii s-au identificat unele comportamente și conduite de tip agresiv prezente între beneficiari. Cabinetul dispunea de teste, fișe de lucru, echipamente și materiale didactice necesare pentru buna funcționare a orelor de consiliere psihologică. **Totuși în cadrul cabinetului psihologic, nu se desfășurau programe terapeutice, necesare în cazul copiilor abandonați, abuzați, neglijăți sau exploatați.**

Din discuțiile avute cu personalul centrului și din documentele puse la dispoziție de conducerea acestuia s-a constatat **o superficialitate în aplicarea metodei de lucru a managementului de caz, lipsa întâlnirilor de echipă, lipsa vizitelor în teren precum și lipsa demersurilor pentru reintegrarea copiilor în familia extinsă.** Evaluările întocmite în centru erau extrem de asemănătoare ca și conținut deși se refereau la persoane diferite. **Totodată s-a constatat că asistentul social al centrului nu era membru al Colegiului asistenților sociali.**

Față de cele expuse Avocatul Poporului a recomandat conducerii Centrului de Primire Copii în Regim de Urgență „Cireșarii” să întreprindă măsurile legale care se impun pentru: ●ocuparea posturilor cu personal de specialitate, respectiv psihoterapeut, înscris în Colegiul Psihologilor din România și asistent social, înscris în Colegiul Național al Asistenților Sociali din România; ●înlocuirea mobilierului aflat în stare avansată de degradare prin achiziționarea de dulapuri și noptiere noi.

***Adăpostul pentru Copiii Străzii”Dănilă Prepeleac” (în lucru).** Cu ocazia vizitei s-au constatat următoarele: condițiile de cazare corespundeau în mare parte necesităților beneficiarilor; spălătoria era **dotată cu două mașini de spălat aflate în stare avansată de degradare, iar bucătăria cu un aragaz cu cinci ochiuri propus pentru casare.**

În ceea ce privește asistența medicală existau probleme pentru cazurile trimise la examenele de specialitate, deoarece copiii adăpostului nu erau arondați pe listele unui medic de familie.

Echipa de vizită a constatat că din dotarea cabinetului medical lipsea trusa medicală de urgență. Potrivit opiniei medicului echipei de vizită era benefică eliminarea din denumirea adăpostului a noțiunii de ”Copiii Străzii” și ocuparea posturilor vacante de asistent medical pentru asigurarea asistenței medicale permanente a copiilor.

Cabinetul psihologic avea o dotare minim necesară, nu erau folosite teste de investigație psihologică recomandate pentru evaluarea copiilor abandonați, abuzați, neglijăți, exploatați și nici nu se desfășurau programe terapeutice, necesare în cazul acestora.

În Adăpost își desfășura activitatea un psiholog clinician practicant în supervizare în baza unei convenții civile de prestări servicii încheiată între DGASPC

Sector 2 București și persoana fizică menționată care era în colaborare ca și persoană fizică, nu ca și psiholog clinician.

De asemenea, echipa de vizită a constatat că nu exista evaluare psihologică în toate dosarele copiilor, iar programul personalizat de consiliere nu era realizat. Totodată, nu au fost identificate planuri terapeutice de intervenție cu obiectivele terapeutice pentru fiecare copil în parte. În urma interviurilor realizate cu beneficiarii s-au identificat unele comportamente și conduită de tip agresiv prezente între beneficiari precum și unele mici incidente legate de relația personalului cu copiii.

Din discuțiile avute cu personalul centrului și din documentele puse la dispoziție de conducerea acestuia s-a constatat o superficialitate în aplicarea metodei de lucru a managementului de caz, lipsa întâlnirilor de echipă, lipsa vizitelor în teren precum și lipsa demersurilor pentru reintegrarea copiilor în familia extinsă. Evaluările întocmite în centru erau extrem de asemănătoare ca și conținut, deși se refereau la persoane diferite. **Potrivit organigramei Adăpostului, postul de asistent social era neocupat**, iar activitățile de asistență socială erau desfășurate de către personalul DGASPC sector 2 și nu de o persoană angajată. La momentul vizitei s-a solicitat prezența asistentului social al DGASPC sector 2, dar nu s-a primit nici o explicație cu privire la absența acestuia. **De asemenea, echipa de vizită a constatat lipsa unei încăperi cu rol de izolator, având în vedere tipologia beneficiarilor acestui adăpost.**

Față de cele expuse Avocatul Poporului a recomandat conducerii Adăpostul pentru Copiii Străzii”Dănilă Prepeleac” să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

- dotarea corespunzătoare a cabinetului psihologic;
- dotarea cabinetului medical cu o trusă medicală de urgență;
- ocuparea postului de psiholog de către o persoană înscrisă în Colegiul Psihologilor din România;
- ocuparea postului de asistent social de către o persoană înscrisă în Colegiul Național al Asistenților Sociali din România;
- amenajarea unei încăperi cu rol de izolator;
- achiziționarea a două mașini de spălat și a unui aragaz;
- identificarea posibilităților de scoatere/eliminare din denumirea adăpostului, a sintagmei “Copiii Străzii”.

VI. Cămine pentru persoane vârstnice

A. Cadrul legislativ

În temeiul dispozițiilor art. 29² alin. (3) lit. j) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Avocatul Poporului monitorizează sistemul de asistență socială, în speță și căminele pentru persoane vârstnice.

Prin **persoană vârstnică** se înțelege orice persoană care a împlinit vârsta legală de pensionare stabilită de lege. Persoanele vârstnice reprezintă o categorie de populație vulnerabilă cu nevoi particulare, datorită limitărilor fiziologice și fragilității caracteristice fenomenului de îmbătrânire. În funcție de situațiile personale de natură socio-economică, medicală și fiziologică, persoanele vârstnice beneficiază de măsuri de asistență socială. În vederea prevenirii, limitării sau înlăturării efectelor temporare ori permanente ale unor situații care pot afecta viața persoanei vârstnice sau pot genera riscul de excluziune socială, au dreptul la **servicii sociale**, care, **în anumite condiții și numai dacă îngrijirea la**

domiciliu nu a fost posibilă, se asigură în **cămine pentru persoanele vârstnice** (conform Legii nr. 292/2011 a asistenței sociale).

Serviciile de îngrijire, sub forma îngrijirii în acest tip de cămine, se realizează conform **planului individualizat de asistență și îngrijire**, elaborat de personal de specialitate, în baza recomandărilor formulate de echipa de evaluare. Accesul în cămin se face ținându-se seama de următoarele **criterii de prioritate**: necesită îngrijire medicală permanentă deosebită, care nu poate fi asigurată la domiciliu; nu se poate gospodări singură; este lipsită de susținători legali sau aceștia nu pot să își îndeplinească obligațiile datorită stării de sănătate sau situației economice și a sarcinilor familiale; nu are locuință și nu realizează venituri proprii.

Potrivit Legi nr. 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice, îngrijirea temporară sau permanentă în cămine pentru vârstnici se realizează **cu consimțământul** acestora și cu încheierea unui contract de furnizare servicii (însoțit de un acord de plată, în funcție de condițiile contractuale) între centru și beneficiar sau, după caz, de reprezentantul legal al acestuia. În situația în care starea de sănătate a persoanei vârstnice nu permite obținerea consimțământului, decizia se ia de serviciul social al consiliului local sau de direcția de asistență socială din cadrul direcțiilor de muncă, solidaritate socială și familie județene și a municipiului București, pe baza anchetei sociale și a recomandărilor medicale făcute de medicul de familie, prin consultarea și a medicului specialist, cu acceptul rudelor de gradul I ale persoanei respective sau, în lipsa acestora, cu acceptul unui alt membru de familie.

Conform aceluiași act normativ, căminul pentru persoane vârstnice are în componență secții pentru persoanele încadrate în diferite grade de dependență și asigură **condiții corespunzătoare** de găzduire și hrană, îngrijiri medicale, recuperare și readaptare, activități de ergoterapie și de petrecere a timpului liber, asistență socială și psihologică.

Prin Legea nr. 74/1999, România a ratificat Carta socială europeană, revizuită, adoptată la Strasbourg la 3 mai 1996, prin care se obligă să promoveze măsuri adecvate destinate persoanelor vârstnice pentru a permite acestora să rămână membri deplin ai societății. Potrivit art. 23 lit. b) din Cartă, **statele părți trebuie să garanteze persoanelor vârstnice care trăiesc în instituții o asistență corespunzătoare în privința vieții private și participarea la determinarea condițiilor de viață în instituție.**

În acest context, Legea nr. 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice, reglementează ca principale **obiective** ale unui cămin pentru persoane vârstnice: asigurarea maximului posibil de autonomie și siguranță, condiții de îngrijire care să respecte identitatea, integritatea și demnitatea persoanelor vârstnice, menținerea sau ameliorarea capacităților fizice și intelectuale ale persoanelor vârstnice, participarea acestora la viața socială, facilitarea și încurajarea legăturilor interumane, inclusiv cu familiile persoanelor vârstnice, supravegherea și îngrijirea medicală necesară, precum și prevenirea și tratarea consecințelor legate de procesul de îmbătrânire.

Pe parcursul anului 2015, instituția Avocatul Poporului a efectuat vizite la Căminul pentru Persoane Vârstnice Bacău, Centrul Rezidențial pentru Persoane Vârstnice „Speranța” București, Căminul pentru persoane vârstnice „Lacu Sărat” Brăila, Căminul pentru persoane vârstnice Hunedoara, Căminul pentru persoane vârstnice Timișoara, Căminul pentru persoane vârstnice „Sacu” Caraș Severin, Căminul pentru persoane vârstnice Sebeș, iar vizitele au avut ca obiectiv verificarea condițiilor de cazare și tratamentul aplicat beneficiarilor.

Din vizitele efectuate s-au desprins o serie de deficiențe, dintre care reținem:

- **condițiile de cazare:** ●pereți cu tencuiala deteriorată (Căminul pentru persoane vârstnice Timișoara, în camerele de la etajul I, destinat beneficiarilor cu nevoi speciale, în spălătorie, camera pentru călcarea rufelor și blocul alimentar); ●infiltrații ale apei (Căminul pentru persoane vârstnice Hunedoara); ● mobilier deteriorat și /sau insuficient (Căminul pentru persoane vârstnice „Sacu” Caraș Severin, Căminul pentru persoane vârstnice Timișoara, Căminul pentru persoane vârstnice „Lacu Sărat” Brăila, clubul Căminului pentru Persoane Vârstnice Bacău); ● lipsa luminii naturale corespunzătoare (Căminul pentru persoane vârstnice „Sacu” Caraș Severin, în camerele nr. 2 și nr. 3 din pavilionul vechi, datorită copacilor din fața ferestrelor care obturau pătrunderea luminii naturale în camere); ●aerisire necorespunzătoare (Căminul pentru persoane vârstnice „Lacu Sărat” Brăila); ●temperatură neadecvată în camere (Căminul pentru persoane vârstnice „Sacu” Caraș Severin); ●instalații electrice cu probleme funcționale (Căminul pentru persoane vârstnice Hunedoara); ●igienizare necorespunzătoare (Căminul pentru persoane vârstnice „Sacu” Caraș Severin, în camera nr. 3 din pavilionul nou, în clubul situat în curtea căminului; Căminul pentru persoane vârstnice Timișoara, la etajul I din corpul destinat cazării beneficiarilor, Căminul pentru persoane vârstnice Sebeș, în camera unde era cazată o persoană care refuza orice activitate de igienizare); ●număr insuficient de grupuri sanitare (Căminul pentru persoane vârstnice Timișoara, în care erau 9 beneficiari la câte un grup sanitar) sau uzate (Căminul pentru persoane vârstnice „Lacu Sărat” Brăila, Căminul pentru persoane vârstnice Hunedoara); ●lipsa perdelelor de protecție de la dușuri pentru asigurarea intimității beneficiarilor (Căminul pentru persoane vârstnice Timișoara); ●lipsa unei macarale de mobilizare (Căminul pentru persoane vârstnice Timișoara, pentru cada amplasată la etajul I); ●lipsa barelor de susținere (Căminul pentru persoane vârstnice Sebeș); ●cantitatea insuficientă a produselor igienico-sanitare (Căminul pentru persoane vârstnice „Sacu” Caraș Severin); ●lipsa unui ambient familial (Căminul pentru persoane vârstnice „Lacu Sărat” Brăila); aparate electrocasnice nefuncționale (Căminul pentru persoane vârstnice Timișoara - mașina de spălat, un uscător); ●lipsa dotării fiecărei camere cu aparate TV (Căminul pentru persoane vârstnice Timișoara); ●număr insuficient de aparate frigorifice pentru depozitarea produselor alimentare aparținând beneficiarilor (Căminul pentru persoane vârstnice „Sacu” Caraș Severin); ●repartizarea beneficiarilor pe etaje fără a se ține seama de dificultățile motrice (Căminul pentru Persoane Vârstnice Bacău)

- **hrană:** neasigurarea regimului alimentar pentru persoanele cu diabet zaharat (Căminul pentru persoane vârstnice „Sacu” Caraș Severin)

- **asistența medicală:** ●personal medical insuficient (Căminul pentru persoane vârstnice Sebeș, Căminul pentru persoane vârstnice „Lacu Sărat” Brăila, Căminul pentru persoane vârstnice Timișoara); ●medicamente în cantitate insuficientă (Căminul pentru persoane vârstnice „Lacu Sărat” Brăila); ●lipsa îngrijirii paliative și a asistenței medicale permanente (Căminul pentru persoane vârstnice „Sacu” Caraș Severin, Căminul pentru persoane vârstnice Timișoara); ●completarea deficitară a fișei medicale a beneficiarilor (Căminul pentru persoane vârstnice „Sacu” Caraș Severin); ●autoadministrarea medicației de către beneficiari și lipsa supravegherii de către personalul medical (Căminul pentru persoane vârstnice „Sacu” Caraș Severin); ●programul redus al medicului de acordare a asistenței medicale (Centrul Rezidențial pentru Persoane Vârstnice „Speranța” București); ● lipsă paravanelor mobile care să asigure semiizolarea în timpul consultației (Centrul Rezidențial pentru Persoane Vârstnice „Speranța” București); ● neamenajarea corespunzătoare a cabinetului medical (Căminul pentru persoane vârstnice Hunedoara);

●neasigurarea confidențialității medic-pacient (Căminul pentru persoane vârstnice Hunedoara)

- **consiliere psihologică:** ●lipsa unui cadru specific desfășurării activităților psihologice care să permit tuturor psihologilor angajați să-și desfășoare activitatea conform Standardelor de calitate ale serviciilor psihologice (Căminul pentru persoane vârstnice „Lacu Sărat” Brăila, Căminul pentru persoane vârstnice Hunedoara); ●nerespectarea dreptului beneficiarului la confidențialitate (Căminul pentru persoane vârstnice „Lacu Sărat” Brăila); ●psihologul nu era înregistrat la Colegiul Psihologilor din România (Căminul pentru persoane vârstnice Hunedoara)

- **asistența socială:** ●nerespectarea prevederilor legale în angajarea asistenților sociali (Căminul pentru persoane vârstnice „Lacu Sărat” Brăila, Centrul Rezidențial pentru Persoane Vârstnice „Speranța” București, Căminul pentru persoane vârstnice Hunedoara); ●lipsa unui spațiu destinat exclusiv cabinetului de asistență socială (Căminul pentru persoane vârstnice „Lacu Sărat” Brăila); ●deficiențe în completarea planului individualizat (Căminul pentru persoane vârstnice „Lacu Sărat” Brăila); ●necorelare în ceea ce privește obiectivele Planului de asistență și îngrijire cu activitățile desfășurate în cadrul căminului (Căminul pentru persoane vârstnice Hunedoara)

- **activități de recuperare medicală:** ●lipsa unui kinetoterapeut angajat (Căminul pentru persoane vârstnice Sebeș); ●lipsa cabinetului de kinetoterapie (Căminul pentru persoane vârstnice Timișoara)

- **activități de socializare și petrecere a timpului liber, religioase:** ●lipsa spațiilor destinate acestor tipuri de activități (Căminul pentru persoane vârstnice „Lacu Sărat” Brăila); ●lipsa unui program cu activități zilnice și/sau implicarea beneficiarilor de către personal (Căminul pentru persoane vârstnice „Lacu Sărat” Brăila); ●utilizarea spațiilor de recreere în alte scopuri (Căminul pentru persoane vârstnice „Sacu” Caraș Severin); ●lipsa unui spațiu pentru exercitarea libertății religioase de către persoanele de altă confesiune decât cea creștin-ortodoxă (Căminul pentru persoane vârstnice „Lacu Sărat” Brăila)

- **lipsa de personal** precum: îngrijitori, bucătari, personal spălătorie, etc. (Căminul pentru persoane vârstnice „Lacu Sărat” Brăila Căminul pentru Persoane Vârstnice Bacău); ●personal insuficient pe timpul turei de noapte (Căminul pentru persoane vârstnice Hunedoara)

- **prezența persoanelor care necesită internarea într-o unitate specializată patologiei persoanei** (Căminul pentru persoane vârstnice Sebeș)

- **lipsa unui mijloc de transport corespunzător nevoilor specifice căminului pentru vârstnici** (Căminul pentru persoane vârstnice „Lacu Sărat” Brăila, Căminul pentru Persoane Vârstnice Bacău)

- **lipsa prevederilor în Regulamentului de ordine interioară a căminului a procedurii de internare în cămin** (Căminului pentru persoane vârstnice Hunedoara).

Având în vedere deficiențele constatate în timpul vizitelor, considerăm că următoarele **propuneri** ar putea contribui la asigurarea unor servicii de calitate beneficiarilor din căminele pentru persoane vârstnice: ●suplimentarea resurselor bugetare, după caz în vederea asigurării unor condiții de cazare corespunzătoare pentru: reabilitarea căminelor; ●înlocuirea mobilierului uzat și adaptarea acestuia nevoilor beneficiarilor, ●achiziționarea de macarale de mobilizare, perdele de protecție la dușuri; ●produse igienico-sanitare în cantitate suficientă; ●efectuarea reparațiilor instalațiilor sanitare și electrice; ●achiziționarea de mijloace de transport corespunzătoare nevoilor specifice ale căminului, ●crearea unui ambient plăcut în cameră și în spațiile exterioare, ●achiziționarea

de aparatură electrocasnică și electronică; ●asigurarea unui număr suficient de personal de îngrijire, pentru acoperirea în mod eficient a nevoilor beneficiarilor; ●colaborarea cu asociațiile profesionale (Colegiul Psihologilor din România, Colegiul Asistenților Sociali) în vederea selectării specialiștilor pentru ocuparea posturilor vacante din căminele pentru persoane vârstnice; ●ocuparea postului de asistent social, de către o persoană cu studii de specialitate, înscrisă în Registrul Național al Asistenților Sociali; ●asigurarea îngrijirii paliative și a asistenței medicale permanente; ●administrarea medicamentelor de către și sub stricta supraveghere a personalului medical; ●asigurarea spațiilor destinate cabinetelor psihologice, de asistență socială, de kinetoterapie și amenajarea corespunzătoare a acestora; ●amenajarea unor spații destinate activităților de socializare și petrecere a timpului liber și pentru exercitarea libertății credințelor religioase de către toți beneficiarii; ●căminele pentru persoane vârstnice să elaboreze și să aplice o Cartă a drepturilor beneficiarilor astfel cum este prevăzut în Standardele minime de calitate pentru serviciile sociale cu cazare organizate ca centre rezidențiale destinate persoanelor vârstnice aprobate prin Ordinul nr. 2126/2014; ●inexistența normelor de aplicare a Legii nr. 292/2011 a asistenței sociale și a Legii nr. 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice constituia un impediment pentru desfășurarea în bune condiții a tuturor activităților din cămin.

B. Vizitele efectuate de către Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție

În continuare, prezentăm principalele constatări din vizitele efectuate în căminele pentru vârstnici:

****Căminul pentru Persoane Vârstnice Bacău (în lucru): personal în număr insuficient***, la un număr de 191 de beneficiari fiind angajați doar 68 persoane, necesarul fiind de aproximativ 90 de angajați. Personalul corespundea cerințelor și cunoștea procedurilor de lucru (de admitere în cămin, PSI, administrare medicamente, identificarea, semnalarea și soluționarea cazurilor de abuz și neglijență în rândul beneficiarilor, etc.), însă nivelul salariilor din domeniu era un impediment pentru realizarea de noi angajări sau pentru fidelizarea angajaților.

Activitatea se desfășura în baza **Legii nr. 292/2011 a asistenței sociale și a Legii nr. 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice**, iar un aspect pus în discuție cu prilejul vizitei s-a referit la **inexistența normelor de aplicare a celor două legi menționate, care constituia un impediment pentru desfășurarea în bune condiții a tuturor activităților din cămin**. Această opinie a fost susținută și de asistentul social al echipei, care a precizat că apariția Normelor metodologice pentru cele două legi enumerate mai sus, ar putea ajuta la punerea în practică a tuturor serviciilor pentru persoanelor vârstnice.

Condițiile de cazare corespundeau în mare parte necesităților beneficiarilor. **Clubul de la parterul clădirii, era o cameră luminoasă, spațioasă, însă insuficient dotată.**

În ceea ce privește asistența medicală, în cazuri de situații deosebite, personalul de specialitate solicita serviciul de urgențe, **căminul neavând posibilitatea de a transporta la spital beneficiarii, din cauza lipsei unui mijloc de transport.**

Cu prilejul vizitei, s-a constatat că era necesar ca fișele de monitorizare să conțină și riscogramele pacienților, deoarece în cazul persoanelor care aveau deja boli cronice, consultația preventivă periodică nu va mai include evaluarea riscului depistat anterior, ci vor fi utilizate celelalte rubrici ale riscogramei pentru inventarierea și documentarea protecției față de alte riscuri specifice vârstei și stilului de viață (potrivit opiniei medicului echipei de vizită).

Față de cele expuse, Avocatul Poporului a recomandat conducerii Căminului pentru Persoane Vârstnice Bacău să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

- achiziționarea unui mijloc de transport corespunzător nevoilor specifice;
- angajarea personalului necesar desfășurării activităților din cămin;
- dotarea clubului cu mobilierul și dotările necesare pentru folosirea acestui spațiu conform destinației sale;
- formularea propunerilor de Norme metodologice de aplicare a Legii nr. 292/2011 a asistenței sociale și Legii nr. 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice;
- repartizarea în camere aflate la nivele inferioare a beneficiarilor care întâmpină dificultăți motrice.

***Centrul rezidențial pentru Persoane Vârstnice "Speranța" (în lucru):** condițiile de cazare din centru corespundeau nevoilor beneficiarilor, camerele erau spațioase, curate, dotate cu mobilier adecvat nevoilor beneficiarilor. Centrul era dotat cu rampă construită pentru transportul persoanelor cu dizabilități și afecțiuni locomotorii (prevăzută cu gresie antiderapantă și inserții metalice pentru oprire) și cu ascensor.

Referitor la hrană, deoarece în centru nu existau bucătari, mâncarea beneficiarilor era preparată la Centrul de îngrijire și asistență socială nr. 2 Tunari, București și transportată în condiții igienico-sanitare corespunzătoare. Meniul era întocmit săptămânal de asistentul medical (când era cazul împreună cu nutriționistul) al centrului și corespundea nevoilor specifice de dietă a beneficiarilor.

În ceea ce privește asistența medicală, în cadrul Centrului funcționa un cabinet medical deservit de șase asistente medicale care asigurau asistență medicală permanentă. Cabinetul medical era dotat corespunzător. Pentru cazurile bolnavilor cu afecțiuni psihice, existau paturi prevăzute cu grilaj. În cabinetul medical exista un dispozitiv de alarmă pentru centralizarea semnalelor sonore și luminoase ce putea fi accesat din fiecare cameră în caz de nevoi, de către beneficiar. Asistența medicală a beneficiarilor era asigurată, **săptămânal, în fiecare zi de joi, de un medic.**

Centrul colabora cu medici de diferite specializări: medic neurolog care avea cabinet individual, medic psihiatru și un psiholog care făceau reevaluări lunar pentru beneficiarii cu probleme psihiatrice. Din discuțiile purtate de echipa de vizită cu conducerea centrului a rezultat faptul că, nu se impunea și nu era necesară prezența unui medic geriatru.

Săptămânal se stabilea un program de discuții cu psihologul pentru beneficiarii nedeplasabili, iar lunar se stabilea de către conducerea unității împreună cu psihologul, programul cu activități (zile onomastice, aniversări, plimbări).

Echipa de vizită a constatat că personalul de asistență socială nu avea studii de specialitate în asistență socială (aveau studii superioare în administrația publică și sociologie, conform celor declarate de aceștia

În afara Centrului beneficiarii se deplasau doar cu însoțitor. Beneficiarii centrului aveau libertate deplină în ceea ce privește deplasarea, atâta timp cât starea lor de sănătate le permitea.

Existau condică de sugestii și condică de reclamații dar nu erau menționați cu privire la vreo nemulțumire a beneficiarilor față de personalul centrului.

Față de cele expuse, Avocatul Poporului a recomandat conducerii Centrul rezidențial pentru Persoane Vârstnice să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

- angajarea de personal de specialitate în asistență socială sau încheierea de contracte de prestări servicii de asistență socială, cu specialiști asistenți sociali;
- extinderea programului medicului pentru asigurarea asistenței medicale, având în vedere că beneficiarilor li se acordă asistență medicală de către un medic o singură zi pe săptămână.

*** Căminului pentru persoane vârstnice Hunedoara (în lucruri).** Din luna decembrie 2015, grație unui proiect cu finanțare europeană, căminul urma să se mute într-un alt sediu reabilitat și reamenajat, extinzându-și activitatea, asigurând astfel pe lângă serviciile de tip rezidențial acordate și servicii de zi.

Procedura de a beneficia de serviciile căminului era adecvată obiectivelor centrului, dar lista de așteptare existentă la momentul efectuării vizitei era neactualizată. Au fost luate măsuri de limitare a ieșirilor din incinta căminului pentru beneficiarii care consumau băuturi alcoolice, însă în regulamentul intern nu era specificată procedura de urmat în acest sens.

În ceea ce privește condițiile de cazare, căminul era situat într-o clădire veche, cu infiltrații ale apei, tencuială căzută, instalații sanitare și electrice cu probleme funcționale. Un grup sanitar deservea două dormitoare, care prezentau semne de igrasie.

Asistența medicală (controalele medicale și tratamentele) se făceau în cabinetul medical sau la patul beneficiarului (datorită vârstei sau problemelor de sănătate) neexistând paravane mobile care să asigure semiizolarea și intimitatea fiecărei persoane. Atmosfera, potrivit constatărilor medicului și psihologului echipei de vizită, nu conferea intimitate. Cabinetul psihologului era improvizat dintr-un coridor de trecere, iar cabinetul medical cu dotările minime necesare era transformat dintr-un hol de trecere.

În cabinetul medical era amplasată o cameră video (monitorul se afla în biroul directoarei căminului) – care, potrivit afirmațiilor acesteia avea rolul de a preveni furtul de medicamente și materiale sanitare, fiind orientată spre dulapul în care acestea erau amplasate, neasigurându-se în acest caz confidențialitatea medic-pacient.

Psihologul angajat al căminului nu avea formarea și nici experiența specifică în domeniul psihologiei clinice, nefiind înregistrat la Colegiul Psihologilor pe această specialitate și neavând la momentul verificării nici cursuri de formare continuă specifică, cursuri care să ofere creditele minime anuale necesare practicării profesiei conform legii. **Asistentul social al căminului nu era membru al Corpului profesional al asistenților sociali**, acest aspect putând avea implicații asupra actelor întocmite de acesta în conformitate cu dispozițiile Legii 466/2004 privind Statutul asistentului social și a Regulamentului de organizare și funcționare a Colegiului Național al Asistenților Sociali.

În urma analizei unui dosar ales aleatoriu în vederea verificării documentelor specifice furnizării de servicii, cât și a instrumentelor întocmite de personalul implicat în furnizarea serviciilor, a fost constatată o necorelare în ceea ce privește obiectivele Planului de asistență și îngrijire cu activitățile desfășurate în cadrul căminului, potrivit opiniei asistentului social, membru al echipei de vizită.

Structura de personal la nivelul căminului era formată din 18 persoane, dintre care personal de specialitate (1 medic, 1 psiholog, 1 asistent medical, 2 îngrijitori, 3 infirmiere și un asistent social). **Se efectuau ture de 12/24 ore, pe timp de noapte fiind de cele mai multe ori o singură persoană.**

Față de cele expuse, Avocatul Poporului a recomandat conducerii Căminului pentru persoane vârstnice Hunedoara să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

- montarea unor paravane mobile care să asigure semiizolarea în timpul consultației la pat sau al tratamentului;
- organizarea cabinetului medical și a celui psihologic într-un spațiu accesibil cu asigurarea confidențialității pentru beneficiarii căminului;
- renunțarea la supravegherea video existentă în cabinetul medical și identificarea unor alte modalități de supraveghere a medicamentelor depozitate;
- ocuparea postului de asistent social, de către o persoană cu studii de specialitate, înscrisă în Registrul Național al Asistenților Sociali;
- revizuirea Planurilor de asistență socială și îngrijire pentru beneficiarii Căminului cu formularea unor obiective specifice, adaptate la nevoile beneficiarilor;
- ocuparea postului de psiholog de către o persoană înscrisă în Colegiul Psihologilor din România;
- particularizarea spațiilor personale ale beneficiarilor, astfel încât ele să reflecte personalitatea fiecăruia;
- suplimentarea personalului pe timpul turei de noapte;
- completarea Regulamentului de ordine interioară a căminului cu procedura de internare în cămin și actualizarea la zi a situației privind solicitările de a beneficia de serviciile acestuia, precum și a situațiilor în care se restricționează ieșirea din centru;
- repararea instalațiilor sanitare și electrice și asigurarea unor condiții corespunzătoare de cazare, până la mutarea în altă locație.

***Căminul pentru Persoane Vârstnice „Lacu Sărat” Brăila (în lucru).** Cu privire la condițiile de cazare din cămin, **în unele camere mobilierul și saltelele erau vechi și neschimbate de la deschiderea Căminului, iar la unele etaje holurile nu erau aerisite (aerul fiind greu respirabil din cauza mirosului) și luminate insuficient.** Fiecare cameră avea baia proprie, dotată cu wc, chiuvetă și duș, dar, **o parte din spațiile de cazare grupurile sanitare aveau instalațiile uzate.**

La capătul fiecărui hol exista un spațiu pentru socializare, relaxare, dar **nefiind amenajat corespunzător nu suscita interesul beneficiarilor, aceștia preferând să stea în camere.** Holurile erau reci și nepersonalizate, pereții goi transmițând mai mult **ideea de unitate spitalicească și nu de unitate socială în care se asigură condiții apropiate dintr-o familie.** Nu exista un *spațiu amenajat pentru club*, care să permită socializarea beneficiarilor, participarea la activități motivante, ocupaționale. La momentul vizitei aceste **activități se desfășurau în holul de la intrarea în instituție**, spațiu impropriu, având în vedere că reprezenta și un culoar de trecere a personalului către birouri și încăpeau doar câteva scaune.

Referitor la asistența medicală, s-a constatat că medicamentele necesare tratamentului de urgență erau în **cantitate insuficientă raportată la patologia variată și gravitatea afecțiunilor** (cardiace, reumatismale, vasculare și psihice).

Nu exista un spațiu special folosit exclusiv de către asistenții sociali, **cabinetul de asistență socială fiind folosit și ca birou al directorului căminului.** De asemenea, nu existau documente întocmite exclusiv de asistentul social, acesta însă avea în atribuții gestionarea dosarelor personale și participa la elaborarea planului individualizat alături de ceilalți specialiști din echipa terapeutică.

În ceea ce privește planul individualizat, acesta se completa la admiterea în centru și se revizua la fiecare șase luni sau la trecerea la alt grad de dependență al beneficiarului. La completarea planului individualizat **s-au putut remarca unele deficiențe, în sensul că în unele dosare, planul nu era datat sau nu era semnat de toți membrii echipei terapeutice.**

În ceea ce privește **cabinetul psihologic, acesta nu a putut fi vizitat, motivat de faptul că psihologul șef se afla în concediu de odihnă** (atribuțiile acestuia nu erau preluate de altcineva pe perioada concediului), iar cheia cabinetului se afla la acesta. Pe partea de psihologie s-a discutat cu psihologul stagiar, care își desfășura activitatea într-un cabinet medical, care, conform managerului instituției purta *"discuții pe colțul patului"* în camera beneficiarilor și făcea terapie ocupațională cu beneficiarii, **în sala de mese. Nu se respecta astfel dreptul beneficiarului la confidențialitate și se încălca Codul deontologic al profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, Secțiunea a VIII-a, Principiul confidențialității și păstrării secretului profesional, art. 14, al. 1, dar și al Regulamentului de organizare și funcționare a Instituției de Asistență Socială – Cămin pentru persoane vârstnice – Lacu Sărat, lit. k si j).** Mai mult, **se considera că nu era nevoie de un spațiu specific desfășurării acestor activități, ceea ce însemna minimalizarea importanței actului psihologic. Registrul actelor profesionale prezentat nu respecta standardele impuse de Colegiul Psihologilor din Romania.**

În lipsa accesului la metodologia de evaluare și la dosarele psihologice ale beneficiarilor, nu s-a putut aprecia dacă existau evaluări ale beneficiarilor sau dacă au beneficiat de consiliere sau psihoterapie. De asemenea, **nu s-a prezentat un plan zilnic de activități psiho-sociale, acestea ocupând un plan secund în dinamica vieții beneficiarilor.**

Beneficiarilor li se asigurau nevoile primare de bază, însă nu aveau obișnuința activităților psihosociale, nu erau stimulați și implicați, pentru că nu exista un program cu activități zilnice; de aici și tendința de a refuza să se implice și să participe la activități, atunci când acestea sunt create (la momentul vizitei ultimul eveniment fusese la data de 2 octombrie 2015, iar următorul era programat pentru data de 6 decembrie 2015).

La nivelul căminului era amenajată o capelă folosită doar de către creștinii ortodocși, **nu exista un spațiu multiconfesional, deși nu toți beneficiarii căminului erau de religie creștin-ortodoxă (o persoană musulmană).**

În ceea ce privește personalul angajat, s-a constatat un deficit (în special de personal medical și bucătari), nivelul salariilor din domeniu fiind un impediment pentru realizarea de noi angajări sau pentru fidelizarea angajaților.

Căminul nu avea posibilitatea de a transporta la spital beneficiarii, din cauza lipsei unui mijloc de transport.

În urma vizitei efectuate, Avocatul Poporului a recomandat unității vizate să întreprindă măsurile care se impun pentru: ●efectuarea demersurilor legale la autoritățile ierarhic superioare pentru achiziționarea unui mijloc de transport corespunzător nevoilor specifice Căminului; ●efectuarea demersurilor legale la autoritățile ierarhic superioare pentru angajarea personalului necesar desfășurării activităților din Cămin (personal medical, infirmieri, personal spălătorie, îngrijitori, bucătari și asistenți sociali, având în vedere că, cele două persoane aflate pe post de asistent social, erau angajate fără respectarea legislației specifice, respectiv art. 7 și art. 8 alin. (1) din Legea nr. 466/2004 privind Statutul asistentului social); ●înființarea și dotarea unui club cu mobilierul și dotările

necesare care să ofere posibilitatea de a participa concomitent tuturor beneficiarilor la evenimente socio-culturale, de relaxare, un loc unde pot socializa cu alte persoane asemenea lor, sub supravegherea personalului de specialitate; ●exercitarea libertății religioase și pentru celelalte confesiuni decât cea creștin-otodoxă; ●efectuarea demersurilor legale la autoritățile ierarhic superioare pentru dotarea tehnico-materială a cabinetului medical, conform legislației în vigoare și nevoilor specifice Căminului; ●efectuarea demersurilor legale la autoritățile ierarhic superioare pentru înființarea și dotarea tehnico-materială a cabinetului asistentului social, conform nevoilor Căminului și înlăturarea deficiențelor constatate în completarea Planului individualizat; ●efectuarea reparațiilor care se impun la instalațiile grupurilor sanitare și înlocuirea mobilierului și saltelelor din camere; ●creșterea calității actului psihologic, profesional în raport cu beneficiarii serviciilor psihologice din Cămin prin crearea cadrului specific desfășurării activităților psihologice care să le permită ambilor psihologi să își desfășoare activitatea conform Standardelor de calitate ale serviciilor psihologice și a prevederilor Legii nr. 213 din 27 mai 2004; ●formarea continuă a personalului prin participări la cursuri de geriatrie și gerontologie, pentru a se putea raporta corect la categoria de beneficiari cu care lucrează; ●planificare zilnică a activităților psiho-sociale, implicarea beneficiarilor în aceste activități; ●personalizarea spațiilor comune.

**Căminul pentru Persoane Vârstnice” Sacu” Caraș Severin (în lucru).* Spațiile Căminului se prezentau în general în stare bună, fiind curate și bine întreținute.

Lumina naturală era asigurată în bune condiții, geamurile fiind de dimensiuni mari, asigurând o bună aerisire, **cu excepția celor două camere (camerele nr. 2 și nr. 3) din pavilionul vechi, care erau mai întunecoase, datorită unor copaci care obturau lumina naturală.** Camerele erau curate, **cu excepția camerei nr. 3 din pavilionul nou, unde era dezordine, pereții erau murdari și o parte din mobilier era deteriorată.** Spațiile de cazare erau aerisite, bine iluminate artificial (2 corpuri cu câte 2 neoane), iar **temperatura în camere era optimă, cu excepția camerelor din pavilionul vechi, care erau mai răcoroase.**

S-a constatat cantitatea insuficientă a produselor igienico-sanitare.

În curte se afla **un club de formă octogonală, unde fuseseră însă depozitate ajutoarele primite din donații, spațiul fiind neigienizat la data vizitei.**

În ceea ce privește asigurarea alimentației beneficiarilor, **beneficiarilor diagnosticați cu diabet zaharat sau celor care aveau recomandare pentru regim hiposodat nu le era asigurat regimul specific.** Frigiderul din sala de mese era utilizat pentru depozitarea alimentelor care aparțineau beneficiarilor, fiind insuficient doar un frigider pentru acest scop.

Cu privire la asistența medicală, serviciul medical al căminului era asigurat de un medic de medicină generală și de două asistente medicale, angajați cu contract de muncă pe perioadă nedeterminată. În zilele de sâmbătă, duminică și sărbătorile legale, serviciile medicale urgență erau asigurate de către asistentele medicale, prin chemarea de la domiciliu și prin apelarea la Serviciul de Urgență.

În timpul vizitei, s-a constatat că un **beneficiar în vârstă de 83 de ani, care prezenta tulburări de comportament și era încadrat în grad de handicap, era lăsat să-și administreze singur insulina.** De asemenea, s-a constatat că o beneficiară în vârstă de 69 de ani, cunoscută cu etilism cronic malativ, avea o afecțiune care nu a fost notată în fișă. La examinarea fizică făcută de medicul din echipa de vizitare asupra

acesteia, s-a constatat că prezenta o contuzie cu plagă escoriată frontal stânga, de aproximativ o săptămână, afirmativ dobândită prin cădere, fiind aflată sub influența consumului de băuturi alcoolice (incident confirmat de colegele de cameră, trauma nefiind consemnată în fișa medicală a beneficiarei).

În urma vizitei efectuate, Avocatul Poporului a recomandat unității vizate să întreprindă măsurile care se impun pentru: ●efectuarea operațiunilor de igienizare a camerei nr. 3 (pavilionul nou) și repararea mobilierului deteriorat din această cameră; ●asigurarea unei lumini naturale corespunzătoare în camerele nr. 2 și nr. 3 din pavilionul vechi, prin toaletarea copacilor din fața ferestrelor, care obturau pătrunderea luminii naturale în camere; ●analizarea posibilității de suplimentare a cantității de produse igienico-sanitare distribuite beneficiarilor; ●studierea posibilităților de eficientizare a distribuției căldurii în camerele situate în pavilionul vechi; ●analizarea posibilității de achiziționare a încă unui frigider destinat depozitării alimentelor deținute de beneficiari; ●introducerea și prepararea meniului specific pentru diabetici și a meniului hiposodat, acolo unde exista recomandare; ●examinarea posibilității de asigurare permanentă a asistenței medicale și îngrijirii paliative acordate beneficiarilor; ●asigurarea administrării insulinei și a medicației sub supraveghere și numai de către cadrul medical specializat, în special în cazul beneficiarilor diagnosticați și cu probleme neuro-psihiice; ●consemnarea în fișa beneficiarilor a oricărei traume suferite în decursul instituționalizării și modul în care s-a produs aceasta; ●consemnarea dependenței de alcool în fișa beneficiarei cu etilism cronic malativ și înscrierea acesteia într-un program de consiliere psihologică, pentru combaterea dependenței de băuturi alcoolice; ●igienizarea clubului din curtea căminului și utilizarea acestuia conform destinației sale.

Căminul pentru Persoane Vârstnice Timișoara (în lucru).* Spațiile Căminului pentru Persoane Vârstnice Timișoara, se prezentau în general în stare bună, fiind curate și bine întreținute. Camerele de cazare erau mici, dar asigurau spațiul necesar fiecărui beneficiar. **Nu toate camerele aveau în dotare televizoare.

Condițiile de cazare în camerele repartizate beneficiarilor cu nevoi speciale, unii dintre ei fiind mobilizați la pat, situate la etajul I, erau nesatisfăcătoare: nu erau renovate, pereții și tavanele erau degradate pe alocuri; erau utilizate cu mobilier insuficient și vechi, pavimentul era din ciment mozaicat. Echipa de vizitare a constatat că au fost începute lucrările de renovare la aceste camere (ex. camera nr. 14), fiind deja înlocuite ușile și ferestrele, șefa căminului a menționat că urmau să continue operațiunile de amenajare și igienizare a tuturor spațiilor de cazare de la etajul I.

La capătul holurilor etajelor se afla câte un grup sanitar compus din două cabine wc, două dușuri și o cadă. **Numărul grupurilor sanitare era mic,** raportat la numărul de beneficiari: **erau repartizate 9 persoane la un duș și 9 persoane la o toaletă.** Băile erau curate, bine întreținute, apa rece și apa caldă erau asigurate permanent. Cabinele de duș erau delimitate în cadrul grupului sanitar, dar **lipseau perdelele de protecție de la dușuri, pentru asigurarea intimității beneficiarilor.** La etajul I, unde erau cazate persoane vârstnice cu nevoi speciale, **grupul sanitar avea în dotare o cadă specială, dar lipsea macaraula de mobilizare.**

Blocul alimentar era într-o stare de curățenie corespunzătoare, dar pe unele porțiuni **pereții și tavanul erau decojiți, necesitând lucrări de reparații și zugrăvire.**

Spălătoria căminului era dotată corespunzător (o cadă pentru dezinfecția rufelor, trei mașini de spălat automate, o mașină de spălat industrială și un uscător mare), existau

camere separate pentru rufe curate și rufe murdare; în camera de rufe murdare exista o lampă cu ultraviolete pentru dezinfectia aerului. Mașina de spălat industrială fusese achiziționată cu doi ani în urmă, **dar nu era în stare de funcționare, conducerea căminului motivând lipsa unui specialist în domeniu. De asemenea, în spălătorie se mai afla un uscător vechi, defect, care nu se mai putea repara și necesita demontarea.** Sistemul de transport al rufelor nu respecta regulile de igienă: rufele murdare erau aduse la spălătorie în coș deschis sau lighean.

Spălătoria și camera pentru călcarea rufelor necesitau lucrări de reparații și zugrăvire, pereții și tavanele fiind pe alocuri deteriorate.

În curtea căminului, care era mică, erau amplasate: două baldachine, **două bănci deteriorate**, o alee betonată, o grădiniță cu câțiva trandafiri și delimitată de un gard viu, **care nu erau bine întreținute.** Din discuțiile purtate cu conducerea căminului, o parte din terenul curții căminului făcea obiectul unui litigiu în instanță.

Cu privire la asistența medicală, **deoarece personalul medical era insuficient, nu se putea asigura asistență medicală permanentă; pe timpul nopții persoanele vârstnice rămâneau doar cu paznicul, acesta avea responsabilitatea să solicite Serviciul de Urgență 112, în situația în care beneficiarii aveau nevoie de îngrijiri medicale.**

S-a constata lipsa unui spațiu destinat activităților de kinetoterapie. Kinetoterapeutul **își desfășura activitatea prin recuperare doar la pat, prin mișcare și re poziționare.**

La nivelul Căminului pentru Persoane Vârstnice Timișoara, disfuncțiile erau legate de numărul mic de personal angajat (existau patru posturi vacante/blocate de infirmiere, cinci posturi vacante/blocate de îngrijitoare), încărcarea personalului rămas cu alte atribuții, proceduri greoaie de angajare, salarizare mică.

În urma vizitei efectuate, Avocatul Poporului a recomandat unității vizate să întreprindă măsurile care se impun pentru: ●urgentarea renovării, igienizării și utilării complete a camerelor de cazare de la etajul I (zugrăvirea camerelor, dotarea cu mobilier corespunzător nevoilor beneficiarilor, acoperirea pavimentului din ciment mozaicat); ●efectuarea lucrărilor de reparații și zugrăvire a spațiilor din blocul alimentar; din spălătorie și din camera de călcat rufe; ●amenajarea și întreținerea curții căminului și înlocuirea băncilor uzate; ●examinarea posibilității de dotare cu televizor a fiecărei camere; ●analizarea posibilității de suplimentare a numărului grupurilor sanitare (dușuri și toalete) din cămin; ●instalarea unor perdele de protecție la cabinele de duș din grupurile sanitare, pentru asigurarea intimității beneficiarilor; ●demontarea uscătorului de rufe care nu mai era folosit de mulți ani, fiind vechi și defect; ●montarea și punerea în funcțiune a mașinii de spălat industriale, aflate în incinta spălătoriei căminului; ●găsirea unei soluții pentru transportul rufelor murdare și a rufelor curate din cămin în spălătorie și invers, cu respectarea regulilor de igienă; ●achiziționarea unei macarale de mobilizare pentru cada amplasată la etajul I, unde se aflau cazați beneficiarii cu nevoi speciale; ●înființarea unui cabinet de recuperare medicală dotat cu aparatură pentru kinetoterapie, fizioterapie și tehnici complementare gen meloterapie, cromoterapie; ●examinarea posibilității de asigurare permanentă a asistenței medicale și îngrijirii paliative acordate beneficiarilor; ●asigurarea administrării insulinei și a medicației sub supraveghere și numai de către cadrul medical specializat; ●completarea riscogramei pentru fiecare beneficiar și atașarea la fișa medicală.

CAPITOLUL XII

ACTIVITATEA BIROURILOR TERITORIALE ALE INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI

SECȚIUNEA I

ACTIVITATEA BIROURILOR TERITORIALE

În vederea înlăturării accesului tuturor cetățenilor la serviciile instituției Avocatul Poporului, la nivel teritorial au existat 14 birouri ale instituției. Aceste birouri teritoriale sunt organizate în Alba-Iulia, Bacău, Brașov, Constanța, Cluj-Napoca, Craiova, Galați, Iași, Oradea, Pitești, Ploiești, Suceava, Târgu-Mureș și Timișoara, care își desfășoară activitatea pe raza teritorială de competență jurisdicțională a curților de apel.

Birourile teritoriale îndeplinesc la nivel local rolul constituțional și legal al instituției, și anume apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice în raporturile acestora cu autoritățile publice.

Activitatea birourilor teritoriale constă în: soluționarea petițiilor prin demersuri întreprinse la autoritățile administrației publice locale, acordarea de audiențe și preluarea apelurilor telefonice, îndrumarea cetățenilor în vederea soluționării problemelor cu care aceștia se confruntă, efectuarea unor anchete cu scopul de a verifica existent/inexistența încălcării ori restrângerii drepturilor ori de a verifica veridicitatea susținerilor autorităților, promovarea instituției Avocatul Poporului și reprezentarea instituției Avocatul Poporului la evenimente (seminarii, conferințe, mese rotunde etc.), organizate la nivel local.

Activitatea birourilor teritoriale s-a concretizat la nivelul anului 2015 în: soluționarea unui număr de 3414 petiții, verificarea veridicității informațiilor din mass-media în 36 sesizări din oficiu, efectuarea a 104 anchete, acordarea a 14808 de audiențe, înregistrarea a 5690 apeluri telefonice prin serviciul dispecerat și 797 activități informative, după cum urmează:

- **Biroul Teritorial Alba-Iulia:** soluționarea unui număr de 143 petiții, efectuarea a 7 anchete, acordarea a 539 audiențe, înregistrarea a 234 apeluri telefonice prin serviciul dispecerat și 27 colaborări interinstituționale.

Dosar nr. 193/2014: Visarion (nume fictiv) a sesizat Biroul Teritorial Alba Iulia al instituției Avocatul Poporului, în legătură cu refuzul Casei Județene de Pensii Sibiu de a-i soluționa favorabil o cerere prin care a solicitat recalcularea pensiei.

Aspectele semnalate au fost analizate în contextul unei posibile încălcări a dreptului la un nivel de trai decent, prevăzut de art. 47 din Constituția României și a dreptului persoanei vătămate de o autoritate publică, prevăzut de art. 52 din Constituția României.

Au fost solicitate informații de la Casa Județeană de Pensii Sibiu. Aceasta și-a păstrat punctul de vedere, dar a refuzat emiterea unei decizii care să poată fi contestată de către petent. Ca atare, ne-am adresat Casei Naționale de Pensii Publice.

Ca rezultat al acestui demers, Casa Națională de Pensii Publice ne-a comunicat că, în data de 26 august 2015, Casa Județeană de Pensii Sibiu a emis Decizia de respingere privind recalcularea drepturilor de pensie ale petentului.

- **Biroul Teritorial Bacău:** soluționarea unui număr de 179 petiții, efectuarea a 15 anchete, acordarea a 691 audiențe, înregistrarea a 205 apeluri telefonice prin serviciul dispecerat, 2 sesizări din oficiu și 7 colaborări interinstituționale.

Dosar nr. 149/2014: Ca urmare a publicării în cotidianul „Deșteptarea“ Bacău, a articolului „Calvarul unei tinere de 26 de ani”, în care a fost prezentată situația unei tinere de 26 de ani din orașul Comănești, județul Bacău, cu afecțiuni psihice, aflată într-o situație disperată și care nu beneficiază de protecția autorităților publice cu atribuții în furnizarea de servicii sociale, Biroul Teritorial Bacău al instituției Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu cu privire la posibila încălcare a dreptului la protecție a persoanei cu handicap, a dreptului la nivel de trai și a dreptului la ocrotirea sănătății, prevăzute de art. 50, art. 47 și art. 34 din Constituție.

Experții din cadrul Biroului Teritorial Bacău, au efectuat o anchetă la Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bacău, la data de 16 septembrie 2015 și la Primăria orașului Comănești, județul Bacău, la data de 22 septembrie 2015. **Otilia** (nume fictiv) a fost evaluată de specialiștii din cadrul Serviciului de Evaluare Complexă și Vocațională a Persoanelor Adulte cu Handicap, demers în urma căruia a fost eliberat certificat de încadrare în grad de handicap accentuat, deficiență psihică.

Având în vedere cele constatate la efectuarea celor două anchete, Biroul Teritorial Bacău a înaintat propunerea de emitere a unei Recomandări către directorul general al D.G.A.S.P.C. Bacău, referitoare la internarea în regim de urgență a persoanei în cauză.

Recomandarea a fost însoțită de autoritatea sesizată, astfel că petenta a fost internată inițial la Spitalul orășenesc Buhuși, județul Bacău-Secția Psihiatrie unde i-a fost instituit tratamentul de specialitate, iar de la data de 1 decembrie a fost instituționalizată la Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Gâșteni, județul Bacău.

- **Biroul Teritorial Brașov:** soluționarea unui număr de 199 petiții, verificarea veridicității informațiilor din mass-media în 6 sesizări din oficiu, efectuarea a 12 anchete, acordarea a 997 audiențe, înregistrarea a 432 apeluri telefonice prin serviciul dispecerat și 61 colaborări interinstituționale.

Dosar nr.502/2015: Maria (nume fictiv), fără acte de identitate, mama a doi copii minori – un copil de 2 ani și unul de 10 luni ne-a sesizat faptul că nici ea și nici copii săi nu au acte de identitate (certificat de naștere, cărți de identitate).

În data de 07 decembrie 2015, reprezentanții Biroului Teritorial Brașov al instituției Avocatul Poporului au efectuat o anchetă la SPCLEP Brașov.

Ulterior desfășurării anchetei, petenta a fost informată telefonic cu privire la modalitățile legale prin care poate obține înregistrarea nașterii. Conform celor declarate de către directorul executiv al SPCLEP Brașov, aceasta s-a prezentat în data de 09 decembrie 2015, împreună cu o persoană majoră cu act de identitate valabil, la Serviciul de Stare Civilă din cadrul SPCLEP Brașov, unde i s-a primit dosarul, urmând ca în cursul aceleiași zile de 09 decembrie 2015 să i se elibereze deja certificatul de naștere, de către SPCLEP Brașov.

- **Biroul Teritorial Cluj-Napoca:** soluționarea unui număr de 227 petiții, verificarea veridicității informațiilor din mass-media în o sesizare din oficiu, efectuarea a 16 anchete, acordarea a 1053 audiențe, înregistrarea a 472 apeluri telefonice prin serviciul dispecerat și 22 colaborări interinstituționale.

• **Biroul Teritorial Constanța:** soluționarea unui număr de 228 petiții, verificarea veridicității informațiilor din mass-media în o sesizare din oficiu, efectuarea a 14 anchete, acordarea a 750 audiențe, înregistrarea a 375 apeluri telefonice prin serviciul dispecerat și 67 colaborări interinstituționale.

Dosar nr. 221/2015: Geta (nume fictiv), ne-a sesizat în legătură, cu faptul că în luna iunie 2015, a solicitat Primăriei Medgidia acordarea indemnizației pentru minora B. D. M., născută în data de 26.06.2011, cu grad de handicap grav cu asistent personal, potrivit hotărârii nr. DXXX, emisă în data de 07.05.2015 de Comisia pentru Protecția Drepturilor Copilului din cadrul Consiliului Județean Constanța, însă până la data sesizării instituției noastre problema nu a fost rezolvată.

Petenta susține că Primăria Medgidia a tergiversat efectuarea anchetei sociale până în data 10.07.2015 și în audiență i s-a comunicat că trebuie să aștepte rectificarea bugetară pe anul 2015, întrucât la acest moment nu sunt fonduri. Serviciul Resurse Umane din cadrul Primăriei Medgidia a informat-o că trebuie să aștepte 3-4 luni până când va intra în plată, deoarece nu mai sunt fonduri pentru indemnizații și că plata drepturilor ce i se cuvin minorei și asistentului personal al acesteia, nu se face retroactiv.

În conformitate cu art. 49 din Constituția României, copiii și tinerii se bucură de un regim special de protecție și asistență în realizarea drepturilor lor. Conform art. 1 alin. 2 din Legea nr. 272 din 2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, autoritățile publice sunt obligate să respecte, să promoveze și să garanteze drepturile copilului stabilite prin Constituție și lege. Ca urmare Primăria Medgidia trebuie să ia măsurile care se impun în apărarea interesului superior al copilului și să acorde protecție socială în conformitate cu prevederile legale, inclusiv ale Legii nr. 448/2006 privind protecția persoanelor cu handicap.

S-au efectuat demersuri la Serviciul Resurse Umane din cadrul Primăriei Medgidia, în legătură cu cele sesizate de petentă și ca urmare a intervenției instituției Avocatului Poporului, ni s-a comunicat faptul că, începând cu data de 14.07.2015, petenta beneficiază pentru fiica ei de indemnizația prevăzută de art. 42 alin (4) din Legea nr. 448/2006, privind protecția persoanelor cu handicap, indemnizație ce se acordă de către Primăria municipiului Medgidia.

• **Biroul Teritorial Craiova:** soluționarea unui număr de 304 petiții, verificarea veridicității informațiilor din mass-media în 9 sesizări din oficiu, efectuarea a 21 anchete, acordarea a 1271 audiențe, înregistrarea a 913 apeluri telefonice prin serviciul dispecerat și 46 colaborări interinstituționale.

Dosar nr.52/2015 Jenica (nume fictiv) ne-a adus la cunoștință faptul că, în calitate de proprietară a unui imobil situat în orașul Balș, a adresat o sesizare împreună cu mai multe persoane Primăriei Balș, cerere la care nu a primit nici un răspuns, cu privire la schimbarea încadrării zonale a străzii de la zona C la zona A, pentru anul 2014, conform HCL nr.XX/2013, solicitând revenirea la încadrarea zonală a străzii respective la zona C.

Față de aspectele sesizate, Biroul Teritorial Craiova al Instituției Avocatul Poporului a sesizat Primăria Balș, județul Olt. Având în vedere că Primăria Balș, județul Olt, nu a dat curs demersurilor Biroului Teritorial Craiova al Instituției Avocatul Poporului, *în scopul clarificării situației semnatale și obținerii de informații privitoare la stadiul de soluționare al cererii petentei, în data de 11.05.2015, s-a efectuat o anchetă la Primăria Balș, județul Olt, care nu a dus la rezultatul solicitat de petentă.*

În această situație, Instituția Avocatul Poporului, în temeiul art.13, alin.1, lit. j din Legea nr.35/1997 privind Organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, art.1, alin.3 coroborat cu art.11, alin.1 și 3 și art.14 din Legea nr.554/2004 privind Contenciosul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, a sesizat instanța de contencios administrativ competentă material și teritorial, respectiv Tribunalul Olt.

Tribunalul Olt, a admis acțiunea formulată de instituția Avocatul Poporului.

- **Biroul Teritorial Galați:** soluționarea unui număr de 109 petiții, verificarea veridicității informațiilor din mass-media în 2 sesizări din oficiu, efectuarea a 13 anchete, acordarea a 235 audiențe, înregistrarea a 284 apeluri telefonice prin serviciul dispecerat și 21 colaborări interinstituționale.

Dosar nr. 312/2015: Vasile (nume fictiv) ne-a adus la cunoștință faptul că fiul dumnealui a fost, timp de doi ani de zile, *„terorizat si agresat verbal, supus la abuzuri emotionale de catre două cadre didactice la Colegiul Național de Agricultură și Economie Tecuci.*

De asemenea, petentul a precizat că fiul său este bolnav (având certificat de încadrare în grad de handicap grav) și deține și un Certificat de orientare școlară și profesională, eliberat de Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Galați. Dumnealui a susținut faptul că, în mod abuziv, cadrele didactice menționate au considerat ca nemotivate absențele fiului său de la școală, deși a prezentat scutiri medicale, fapt ce a dus la declararea elevului ca fiind repetent.

Pentru clarificarea celor prezentate, ne-am adresat Centrului Județean de Resurse și Asistență Educațională Galați, Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Galați și Inspectoratului Școlar al județului Galați.

Ca rezultat al demersurilor noastre, instituțiile sesizate au formulat punctele lor de vedere și ni le-au comunicat. Astfel, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Galați a menționat faptul că situația fiului petentului se află în atenția instituției din luna decembrie 2014 și că a făcut parte din Comisia multidisciplinară formată printr-un Ordin al Prefectului Județului Galați, comisie care a analizat situația școlară a minorului. Instituția a precizat faptul că *„In urma verificarilor si a aspectelor semnalate de catre comisia multidisciplinara, cu privire la situatia scolara a minorului, AAA s-a decis luarea in considerare a tuturor adeverintelor medicale, motivarea absentelor si promovarea clasei a X-a, A, profil economic.”.*

De asemenea, Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Galați a comunicat prin adresa nr. 2348/22.10.2015 următoarele: *„ situația elevului AAA a fost monitorizată de CJRAE Galați, psihologul de la cabinetul de asistență psihopedagogică a Colegiului s-a implicat în a acorda consiliere psihologică elevului, acest demers neavând niciun rezultat prin neprezentarea acestuia la orele de consiliere...”.* Cazul a fost reanalizat de către Consiliul de Administrație al Colegiului Național de Agricultură și Economie Tecuci și s-a hotărât validarea adeverințelor medicale, în vederea motivării absențelor, aduse în afara termenului legal prevăzut de R.O.F.U.I.P., având în vedere situația specială a elevului.

Inspectoratul Școlar al județului Galați a răspuns prin adresa nr. 13371/23.10.2015, precizând că *„nu s-au confirmat acuzațiile de abuz emoțional reclamate de tatăl elevului AAA...”* și că *„este declarat promovat în anul școlar 2014-2015 și este înscris în anul*

școlar 2015-2016 în clasa a XI-a profil economic,..., în urma motivării absențelor pe baza adeverințelor medicale prezentate.”

● **Biroul Teritorial Iași:** soluționarea unui număr de 347 petiții, verificarea veridicității informațiilor din mass-media în 5 sesizări din oficiu, efectuarea a 15 anchete, acordarea a 884 audiențe, înregistrarea a 432 apeluri telefonice prin serviciul dispecerat și 64 colaborări interinstituționale.

Dosar nr. 1314/2015: Florin (nume fictiv) din Iași, ne-a sesizat în legătură cu faptul că, ulterior emiterii Deciziei de pensionare nr.310612/7 martie 2013 depune la Casa Județeană de Pensii Iași o adeverință emisă de SC Fermit SA care atestă că a muncit în grupa I de muncă - înscrisă în poziția nr. 51 din tabelul 2 la Legea nr. 263/2010 și poziția nr. 73 din anexa 3 -pentru o perioadă de 3 ani, 6 luni și 20 de zile, însă următoarea decizie – nr.310612/22 mai 2013 – nu se modifică în sensul diminuării numărului lunilor de anticipare.

Cu alte cuvinte, domnia sa pretinde că, dacă prin decizia din martie diminuarea a fost de 60 de luni, în decizia din mai diminuarea ar fi trebuit să fie de 42 de luni, urmare depunerii adeverinței care atestă că acesta a lucrat în grupa I de muncă 3 ani 6 luni și 20 de zile conform prevederilor anterior menționate.

În acest context, ne-am adresat Casei Județene de Pensii Iași care, în prima fază ne comunică că își menține punctul de vedere în sensul în care nu ia în calcul adeverința care a făcut obiectul demersului, ulterior, după discuții telefonice cu Șef serviciu prestații și a reverificării dosarului petentului, autoritatea sesizată ne-a comunicat că a emis o nouă decizie de pensionare în sensul că numărul lunilor de anticipare a devenit de 42 de luni, iar diminuarea cuantumului pensiei de 31,5%.

● **Biroul Teritorial Oradea:** soluționarea unui număr de 200 petiții, efectuarea a 8 anchete, acordarea a 735 audiențe, înregistrarea a 336 apeluri telefonice prin serviciul dispecerat și 39 colaborări interinstituționale.

Dosar nr. 358/2015 : Marin și Mihai (nume fictive) au sesizat BT Oradea, în legătură cu soluționarea cererii privind înscrierea la Facultatea de Medicină și Farmacie din cadrul Universității Oradea sau la Facultatea de Medicină și Farmacie din cadrul Universității Ovidius din Constanța, cu recunoașterea perioadelor de studiu efectuate la aceasta din urmă până în anul 2012.

Petenții susțin că au fost studenți la Facultatea de Medicină și Farmacie din cadrul Universității “Ovidius” Constanța până în anul 2012.

Din cauza unor probleme cu alți studenți au fost nevoiți să renunțe la studiile de la această universitate și au încercat să se înscrie la Universitatea Oradea, Facultatea de Medicină și Farmacie. Aici au întâmpinat dificultăți, inițial depunând cererea după termenul de înscriere, iar ulterior, solicitând în mod greșit “transferul” în loc de înscriere cu recunoaștere a perioadei de studiu efectuată.

Având în vedere problemele întâmpinate la Universitatea Oradea, petenții au încercat revenirea la studii în cadrul Universității “Ovidius” Constanța. În acest sens s-au adresat acestei instituții printr-o scrisoare recomandată cu confirmare de primire. Până la sesizarea instituției Avocatul Poporului, Biroul Teritorial Oradea, nu au primit nici un răspuns.

Au fost efectuate demersuri la Facultatea de Medicină și Farmacie din cadrul Universității Oradea și la Facultatea de Medicină și Farmacie din cadrul Universității Ovidius din Constanța.

Ca urmare a demersurilor întreprinse la Facultatea de Medicină și Farmacie din cadrul Universității Ovidius Constanța, am transmis petentului răspunsul primit de la această autoritate.

În cuprinsul acestuia se arată că solicitarea petenților având ca obiect reînmatricularea la studii în cadrul Universității Ovidius Constanța a fost respinsă în unanimitate de Consiliul Facultății de Medicină și Farmacie, iar situațiile școlare solicitate le-au fost comunicate acestora.

Ca urmare a demersurilor întreprinse la Facultatea de Medicină și Farmacie din cadrul Universității Oradea, ni s-a răspuns că petenții nu mai au calitatea de student, se pot înscrie la continuare studii pentru anul universitar 2015/2016 doar în baza concursului de admitere ca și candidați în ani superiori în limita capacității maxime de școlarizare și cu respectarea calendarului admiterii.

În răspunsul primit sunt menționate și documentele necesare înscrierii și site-ul facultății unde se pot găsi toate informațiile necesare.

Petenții au depus documentele solicitate și s-au prezentat la concursul de admitere ca și candidați în ani superiori, prin urmare au fost admiși ca studenți ai Facultății de Medicină și Farmacie din cadrul Universității Oradea.

● **Biroul Teritorial Pitești:** soluționarea unui număr de 500 petiții, efectuarea a 6 anchete, acordarea a 1476 audiențe, înregistrarea a 242 apeluri telefonice prin serviciul dispecerat și 41 colaborări interinstituționale.

Dosar nr. 989/2015: Constantin (nume fictiv), cu domiciliul în comuna Mărăcineni, județul Argeș, ne-a sesizat că la data de 01.04.2014 s-a procedat la înlocuirea apometrului vechi, instalat la domiciliul său, pe motiv că a expirat metrologic. Cu acest prilej, a fost întocmit Avizul de montare nr. PH 07-012-12 din 25.03.2013 și procesul verbal de demontare-montare contoare apă (01.04.2014), constatându-se și consemnându-se faptul că indexul la demontare indica 1427 m.c. iar indexul la montare indica 8 m.c. Numărul buletinului de verificare metrologică este 0157853 din **04.03.2014**. La emiterea facturii seria ACG nr. 1720026 din **11.03.2014** și desfășurătorul aferent figurau înscrise indexul anterior – 1509 m.c. și indexul actualizat 1526 m.c. adică un consum de 99 m.c. pe care petentul susține că l-a achitat. În susținerea argumentației sale invocă plățile pe care le-a făcut conform facturilor fiscale nr. 140414133450000/11.03.2014 și nr. 140414135450000 din 14.04.2014. Factura fiscală nr. 1679494, în sumă de 69.39 lei a fost achitată la data de 20.03.2014.

În legătură cu această situație a sesizat S.C. APA CANAL PREST SRL și a primit răspunsul nr. 10413 din 14.11.2014 conform căruia “începând data emiterii acestei adrese, consumul estimat va fi zero”. Cu toate acestea, la data de 14.01.2015, petentul a primit un preaviz pentru achitarea sumei de 345,71 lei aferentă perioadei 10.04.2015 – 08.01.2015 pe care a refuzat să o achite din considerentele mai sus enunțate și anume că societatea nu a ținut cont la regularizare despre consumul impus pentru în sarcina sa deși acesta nu a existat în realitate.

BT Pitești a solicitat directorului S.C. Apă Canal 2000 S.A. să dispună măsurile legale de verificare și îndreptare. Răspunsul fundamentat însoțit de modalitatea de soluționare îl va comunica, în termenul legal, atât biroului cât și petentului.

Ca urmare a intervenției BT Pitești la data de 07.10.2015 s-a emis factura de regularizare seria AG nr. 2368934 prin care cantitatea de apă facturată pe consumul mediu estimat până la demontarea vechiului contor, în valoarea de 116 mc, a fost scăzută cu ocazia regularizării, rămânându-i de plată 1 mc de apă (117 mc apă consum aferent perioadei 04.04.2015-15.09.2015, din care se scade cantitatea de 116 mc de apă facturată în plus, conform înregistrărilor vechiului contor).

● **Biroul Teritorial Ploiești:** soluționarea unui număr de 344 petiții, verificarea veridicității informațiilor din mass-media pentru 2 sesizări din oficiu, efectuarea a 13 anchete, acordarea a 1670 audiențe, înregistrarea a 706 apeluri telefonice prin serviciul dispecerat și 121 colaborări interinstituționale.

Dosar nr. 388/2015. Cristian (nume fictiv) s-a adresat B.T. Ploiești sesizând o posibilă încălcare a prevederilor art. 52 din Constituția României, privind dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică, de către Primăria comunei Teișani, județul Prahova.

În acest sens, petentul a sesizat faptul că împreună cu mai mulți locuitori ai comunei Teișani s-au adresat în scris Primăriei Teișani, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire în data de 29.05.2015, solicitând explicații cu privire la schimarea zonei de impozitare a satului Bughea de Sus, însă nu au primit răspuns la respectiva solicitare, termenul de soluționare fiind deja depășit.

Urmare a demersurilor întreprinse de instituția noastră, Primăria comunei Teișani ne-a informat că petentului i s-a comunicat răspuns prin adresa nr. XXX/24.08.2015.

Din verificările efectuate s-a constatat că majorarea impozitului aferent anului 2015 (comparativ cu anul 2014) se datorează încadrării întregii comune Teișani (a tuturor satelor componente, inclusiv a satului Bughea de Sus) în zona A, rangul IV, impozitarea fiind efectuată în anul 2015 în baza H.C.L. nr. 40/27.11.2014 privind valorile impozabile, impozitele și taxele locale, alte taxe asimilate acestora, precum și amenzile aplicabile anului fiscal 2015.

Din analiza documentelor puse la dispoziția instituției noastre, a rezultat că satele componente ale comunei Teișani au avut stabilite impozite egale cu satul reședință de comună, ceea ce nu era în concordanță cu prevederile art. 4 din H.C.L. nr. 46/30.10.2010 a Consiliului Local Teișani și ale art. 2 lit e și f din Legea nr. 351 din 6 iulie 2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a IV-a .

Potrivit dispozițiilor mai sus citate numai satele reședință de comună pot fi încadrate la rangul IV, celelalte sate componente fiind încadrate la rangul V, impozitarea satelor componente trebuia făcută corespunzător dispozițiilor legale mai sus citate.

Având în vedere aspectele prezentate de instituția Avocatul Poporului – Biroul teritorial Ploiești, Primăria comunei Teișani a inițiat în cursul lunii noiembrie 2015 un proiect de hotărâre privind stabilirea impozitelor și taxele locale aplicabile în anul 2016 pe raza localității Teișani, prin care a corectat rangul satelor componente ale comunei Teișani conform prevederilor legale în vigoare.

● **Biroul Teritorial Suceava:** soluționarea unui număr de 149 petiții, verificarea veridicității informațiilor din mass-media în 6 sesizări din oficiu, acordarea a 1319 audiențe, înregistrarea a 259 apeluri telefonice prin serviciul dispecerat și 37 colaborări interinstituționale.

Dosar nr. 131/2015. Urmare articolului intitulat „O fetiță de 3 ani a ajuns la spital cu urme de agresiune după ce mama ei a plecat în străinătate”, publicat în cotidianul

„Monitorul de Suceava” din data de 27 aprilie 2015, precum și a știrii „O fetiță de 3 ani a ajuns la spital după ce a fost arsă, mușcată și bătută” difuzată pe Antena 1 la Observatorul de la ora 13 din 27 aprilie 2015 în care se relatează că o fetiță de 3 ani a ajuns la Unitatea Primiri-Urgențe a Spitalului Județean „Sf. Ioan cel Nou” Suceava cu „vânătăi pe față, era arsă pe mână, în palmă, mușcată de picior” de către bunica paternă după ce „a luat fetița de la mama minorei, care i-a adus-o și i-a spus să aibă grijă de copilă, întrucât ea pleacă la muncă în străinătate”, instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu și a dispus efectuarea unor anchete la Primăria comunei Șcheia, județul Suceava și Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Suceava

În urma anchetelor efectuate s-au concluzionat următoarele:

- autoritățile nu depun diligențele necesare asigurării protecției și promovării drepturilor copilului;
- lipsa de cooperare între autoritățile statului în general pe aspecte de natură socială, în special în cazul protecției minorilor;
- existența premisei că asemenea cazuri există, se vor generaliza și că autoritățile în măsură nu vor reacționa corespunzător.

Pentru toate cele de mai sus s-a aprobat formularea unei recomandări de către Avocatul Poporului către Primăria comunei Șcheia, județul Suceava și Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Suceava în vederea cunoașterii și aplicării corecte a legislației, privind protejarea și promovarea drepturilor copilului.

Prin adresa nr.56127 din 02 iulie 2015 a Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Suceava înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr.8976 din 07 iulie 2015 ne comunică planul de măsuri întreprinse în vederea evitării pe viitor a unor asemenea cazuri.

● **Biroul Teritorial Târgu-Mureș:** soluționarea unui număr de 1272 petiții, verificarea veridicității informațiilor din mass-media în 3 sesizări din oficiu, acordarea a 1272 audiențe, înregistrarea a 287 apeluri telefonice prin serviciul dispecerat și 52 colaborări interinstituționale.

Dosar nr. 614/2015 Laurențiu (nume fictiv) – minor aflat în plasament la casa de tip familial în subordinea Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Mureș -solicita intervenția instituției noastre pentru clarificarea următoarei situații: petentul arată faptul că prin cererea înregistrată la Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Mureș la nr. 3485/2015 a solicitat punerea la dispoziție a alocației de stat la care are dreptul potrivit prevederilor art. 4 din Legea nr. 61/1993 privind acordarea alocației de stat, motivând această solicitare cu necesitatea achiziționării unor obiecte necesare/personale. Petentul subliniază faptul că este o situație care impune urgența, întrucât obiectele pe care dorește să le achiziționeze sunt necesare pentru plecarea în tabara la mare ce are loc în a doua jumătate a lunii august 2015. De altfel, petentul arată că are cunostința de întocmirea referatului înregistrat la nr. 3497/24.07.2015 emis de această instituție, urmare a cererii depuse, astfel că dorește cât mai repede cu putință să intre în posesia drepturilor cuvenite.

Față de aspectele prezentate, în conformitate cu prevederile art. 59 alin. (2) din Constituția României, coroborat cu dispozițiile art.4 din Legea nr.35/1997, republicată, privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, s-a solicitat Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Mureș, pentru a analiza și verifica

situatia prezentată și de a proceda la respectarea prevederilor legale prin acordarea indemnizației lunare cuvenite.

DGASPC Mureș ne comunică faptul că în temeiul procedurilor interne de lucru - data de 15 ale lunii este stabilită pentru ridicarea sumelor din conturile deschise la bănci, în care sunt capitalizate alocațiile copiilor instituționalizați, în baza solicitărilor acestora. Întrucât în luna august este o perioadă de efectuare a concediilor de odihnă, s-a procedat la onorarea solicitărilor copiilor privind eliberarea alocațiilor în data de 05.08.2015, astfel că și solicitarea petentului a fost onorată în data de 05.08.2015.

● **Biroul Teritorial Timișoara:** soluționarea unui număr de 201 petiții, acordarea a 608 audiențe, înregistrarea a 483 apeluri telefonice prin serviciul dispecerat și 22 colaborări interinstituționale.

Dosar nr. 183/06.05.2015 Nicolae (nume fictiv) a sesizat instituția Avocatul Poporului în contextul unei posibile încălcări a prevederilor art. 44 coroborat cu art. 52 din Constituția României referitoare la dreptul la proprietate privată și respectiv dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică de către Primăria Cuza Vodă, jud. Călărași.

În acest sens petentul ne-a relatat că la data de 19.04.1989 a cumpărat un imobil în comuna Cuza-Vodă compus din casă cu 2 camere și anexe gospodărești, terenul aferent casei trecând în proprietatea statului conform Legii nr. 58/1974.

Prin cererea nr. 970 din 25 martie 2015 către Primăria Cuza Vodă petentul a solicitat rezolvarea situației terenului aferent casei sale, în speță propunerea Primăriei Cuza Vodă pentru emiterea unui Ordin al Prefectului județului Călărași de atribuire în proprietate a terenului în cauză, în conformitate cu prevederile art. 36 din Legea nr. 18/1991.

Potentul mai relatează că până în prezent nu i s-a comunicat nici un răspuns cu privire la stadiul cererii sale.

Urmare a sesizării noastre, prin adresa nr. 2175/24.06.2015, înregistrată la Biroul Teritorial Timișoara al Avocatului Poporului cu nr. 251/25.06.2015, Primăria Cuza Vodă ne-a comunicat că, în data de 25.03.2015, s-a depus cererea privind emiterea titlului de proprietate pentru suprafața de 1910 mp teren intravilan aferent fostei locuințe situate în com. Cuza Vodă, jud. Călărași.

În ședința din luna iunie 2015, comisia locală de fond funciar a analizat cererea în cauză și a constatat că documentația depusă îndeplinește condițiile pentru a fi înaintată Instituției Prefectului în vederea emiterii Ordinului Prefectului pentru suprafața de teren solicitată.

Ulterior, prin adresa nr. 4416/15.06.2015, documentația a fost depusă la Instituția Prefectului jud. Călărași.

SECȚIUNEA a 2-a
INSTRUIREA PERSONALULUI BIROURILOR TERITORIALE ALE
INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI

Anual, la nivelul instituției Avocatul Poporului, se desfășoară programul de pregătire a personalului birourilor teritoriale ale instituției Avocatul Poporului.

În cadrul acestui program, la data de 16 decembrie 2015 a avut loc la Hotel Ambassador, București, Seminarul de formare privind aplicarea instrumentelor de colectare a datelor pentru Raportul Special al Instituției Avocatul Poporului privind respectarea drepturilor copiilor din instituții rezidențiale, organizat de către instituția Avocatul Poporului, în colaborare cu UNICEF România.

Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de către dl. Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, dl. Ionel Oprea, Adjunct al Avocatului Poporului, Ligia Gherța, consilier, Carmen Iliescu, consilier, Cristian Cristea, consilier, Camelia Cristian, expert, Gabriela Stan, expert, Andreea Cârjan, expert, Maria Bucur expert, BT Alba Iulia, Alina Olah, expert coordonator, BT Oradea, Cătălina Matei, expert coordonator, BT Brașov, Mihaela Stănciulescu, expert coordonator, BT Pitești, Doina Sârghie, expert coordonator, BT Bacău, Camelia Reghini, consilier coordonator, BT Cluj Napoca, Felicia Nedea, expert coordonator, BT Constanța, Madalina Botina, expert, BT Constanța, Simona Emandi, consilier coordonator, BT Craiova, Iuliana Păduraru, expert coordonator, BT Galați, Carla Cozma, consilier coordonator, BT Iași, Paula Iekel, expert, BT Iași, Ioana Enache, expert coordonator, BT Ploiești, Eugen Ciobota, consilier coordonator, BT Târgu-Mureș, Roxana Marcu, expert coordonator, BT Timișoara, Iuliana Buta, expert coordonator, BT Suceava.

Din partea UNICEF România au participat dna. Sandie Blanchet, Reprezentant Unicef, dna. Viorica Ștefănescu, Specialist Sisteme de Monitorizare a Drepturilor Copilului și dl. conf. univ. dr. Florin Lazăr, consultant Unicef.

La deschiderea lucrărilor a participat și dna. Elena Tudor, Director General, Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție.

Instituția Avocatul Poporului, în parteneriat cu UNICEF și cu sprijinul Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție, desfășoară un studiu privind monitorizarea drepturilor copiilor în instituții de tip rezidențial, în vederea realizării unui raport special.

Cercetarea pornește de la contextul național legat de nevoia de monitorizare a respectării drepturilor copiilor, fiind prevăzută în acordul de parteneriat dintre UNICEF România și Instituția Avocatul Poporului pentru perioada 2014 – 2017, în contextul mai larg al Acordului de țară dintre UNICEF și Guvernul României.

Protocolul de cercetare a primit avizul Comisiei de Etică a Facultății de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea din București, înregistrat sub nr. 1034 din 17 decembrie 2015.

Documentarea se va realiza pe toate palierele respectării drepturilor copiilor cum ar fi: dreptul de a fi protejat împotriva abuzului, neglijării, exploatării, dreptul la educație și dreptul la sănătate, menținerea relațiilor cu persoane față de care au dezvoltat legături de atașament, precum și dreptul de a crește alături de părinții săi.

Pentru realizarea studiului se vor utiliza următoarele instrumente:

- chestionar adresat copiilor cu vârsta cuprinsă între 10 și 17 ani;

- chestionar adresat personalului din centrele rezidențiale;
- grilă de evaluare a instituției, ce conține o parte ce va fi completată împreună cu conducătorul instituției și una completată după părăsirea instituției;
- fișa instituției, ce va fi completată de către conducătorul instituției;
- ghid de interviu pentru conducătorul instituției
- ghid de interviu de grup focalizat cu părinții ce au copii în instituții rezidențiale.

Colectarea datelor necesare elaborării raportului se va face de către experții și consilierii instituției Avocatul Poporului. În acest sens, au fost prezentate participanților toate aceste instrumente, de către dna. Viorica Ștefănescu, Specialist Sisteme de Monitorizare a Drepturilor Copilului și dl. conf. univ. dr. Florin Lazăr, consultant Unicef.

După prezentarea fiecărui instrument au avut loc dezbateri, în cadrul cărora experții și consilierii instituției Avocatul Poporului (atât de la sediul central, cât și de la birourile teritoriale) s-au implicat activ prin formularea de propuneri de îmbunătățire a instrumentelor.

În urma lucrărilor, s-a procedat la adoptarea formei finale a instrumentelor de lucru, precum și la stabilirea etapelor procesului de colectare a datelor.

Durata estimată a colectării datelor este de două luni, iar volumul eșantionului este de 200 instituții, iar volumul eșantionului de copii a fost stabilit la 1000.

SECȚIUNEA a 3-a

COLABORĂRI CU ALTE AUTORITĂȚI ȘI O.N.G.-URI

Biroul Teritorial Alba:

- Acordarea de audiențe la Instituția Prefectului județul Hunedoara, în lunile: ianuarie, februarie, aprilie, mai, iulie, septembrie, noiembrie și decembrie 2015;
- Acordarea de audiențe la Instituția Prefectului județul Sibiu, în lunile: februarie, martie, aprilie, mai, iulie, august, octombrie, noiembrie și decembrie 2015;
- Acordarea de audiențe la primăria orașului Câmpeni, județul Alba, în data de 22 octombrie 2015.

Biroul Teritorial Brașov:

- Întâlnire cu primarul și viceprimarul comunei Belin, județul Covasna, cu reprezentantul DSVSA Covasna, reprezentantul Gărzii de Mediu Covasna, respectiv cu reprezentanții Postului de Poliție din Comuna Belin, cât și cu membrii Consiliului Local al comunei Belin, în data de 29 ianuarie 2015, în vederea însușirii Recomandării Avocatului Poporului nr. 25/2014;
- Acordare de audiențe la Instituția Prefectului Județul Covasna, în lunile: martie, aprilie, mai, iunie, iulie, august, septembrie, octombrie și noiembrie 2015;
- Acordarea de audiențe la Primăria Municipiului Făgăraș, în lunile: martie, aprilie, mai și octombrie 2015;
- Acordare de audiențe în Municipiul Sfântu Gheorghe, în data de 2 decembrie 2015.

Biroul Teritorial Cluj:

- Instituția Prefectului județului Sălaj – acordare audiențe în lunile: martie, aprilie, mai, iunie, octombrie, noiembrie;
- Instituția Prefectului județului Maramureș – acordare audiențe în lunile: martie, aprilie, mai, iunie, octombrie, noiembrie;
- Instituția Prefectului județului Bistrița-Năsăud – acordare audiențe în lunile: martie, aprilie, mai, iunie, octombrie, noiembrie.

Biroul Teritorial Constanța:

- Acordarea de audiențe la Primăria Medgidia și la Primăria Cernavodă, în lunile: ianuarie, februarie, martie, mai, iunie, iulie, august, septembrie, octombrie și noiembrie 2015.
- Acordarea de audiențe la Instituția Prefectului Județului Tulcea, în lunile: ianuarie, februarie, martie, aprilie, mai, iunie, iulie, august, septembrie, octombrie și noiembrie 2015.

Biroul Teritorial Craiova:

- Acordare de audiențe la sediul Prefecturilor Gorj, Olt și Mehedinți în lunile: ianuarie, februarie, martie, aprilie, iunie, iulie, august, septembrie, octombrie, noiembrie și decembrie 2015.

Biroul Teritorial Galați:

- Acordare de audiențe la sediul Instituției Prefectului Județul Brăila, în lunile: ianuarie, martie, mai, iunie, iulie, august, septembrie, octombrie, noiembrie și decembrie 2015;
- Acordare de audiențe la sediul Instituției Prefectului Județul Vrancea, în lunile: ianuarie, februarie, martie, mai, iunie, iulie, august, septembrie, octombrie și noiembrie 2015.

Biroul Teritorial Iași:

- Acordarea de audiențe la Instituția Prefectului Județului Vaslui, în data de 25 martie 2015.
- Participare la programul *Colaborarea previne discriminarea*, organizat de Penitenciarul Iași și Asociația Alternative Sociale în scopul: încheierii unui acord de colaborare și cooperare interinstituțională în vederea reintegrării sociale a persoanelor private de libertate, în datele de 11 și 24 septembrie 2015.
- Semnarea unui Protocol de colaborare între Direcția Județeană de Sport și Tineret Iași Biroul Teritorial Iași, în data de 30 octombrie 2015.
- Acordul de parteneriat pentru reintegrarea socială a persoanelor private de libertate, încheiat între Penitenciarul Iași și 18 autorități și ONG-uri, în data de 30 octombrie 2015.

Biroul Teritorial Oradea:

- Acordarea de audiențe la Instituția Prefectului Județul Satu-Mare, în lunile: ianuarie, februarie, martie, mai, iunie, iulie, august, septembrie, octombrie și noiembrie 2015.
- Acordare de audiențe la Instituția Prefectului Județul Satu Mare, în data de 14 mai 2015.
- Acordare de audiențe la Primăria orașului Negrești Oaș, în data de 25 septembrie 2015.
- Discuții cu personalul juridic din cadrul Casei Județene de Sănătate pentru clarificarea unor aspecte privind drepturile bolnavilor cu afecțiuni incluși în programul național de sănătate, fără plata contribuției la fond, dacă nu realizează venituri din muncă, pensie sau alte surse, 7 decembrie 2015.

Biroul Teritorial Pitești:

- Acordare de audiențe la Biblioteca „Antim Ivireanul” din Râmnicu Vâlcea, în lunile: ianuarie, februarie, mai, august, noiembrie și decembrie 2015.
- Participare la dezbaterile cu tema *Dreptul consumatorilor la o hrană sănătoasă*, organizată de Comisariatul Județean pentru Protecția Consumatorilor, în data de 12 martie 2015.
- Participare la Adunarea trimestrială a Filialei Argeș a Asociației Naționale Cultul Eroilor, în data de 12 martie 2015.
- Participare la Adunarea generală a Asociației județene „Basarab I” a cadrelor militare în rezervă și în retragere, în data de 26 martie 2015.
- Întâlnire cu președintele interimar al Camerei de Comerț și Industrie Argeș, la sediul Biroului Teritorial Pitești, în data de 14 august 2015.
- Participare la evenimentul de lansare al Clubului civic CAESAR Pitești, organizat de Fundația pentru Acces la Expertiza Studenților și Absolvenților Români, în data de 2 noiembrie 2015.

Biroul Teritorial Ploiești:

- Acordare de audiențe la Consiliul Județean Dâmbovița și Instituția Prefectului Județul Buzău, în lunile: ianuarie, februarie, martie, aprilie, mai, iunie, iulie, august, septembrie, octombrie, noiembrie și decembrie 2015;
- Întâlnire cu un reprezentant al Inspectoratului Teritorial de Muncă Dâmbovița, în data de 19 ianuarie 2015. Au avut loc discuții privind colaborarea instituțională, situația persoanelor care reclamă probleme legate de eliberarea adeverințelor care atestă perioadele lucrate în grupe speciale de muncă;
- Participare la sesiunea *Piața* din cadrul programului *Reducerea riscului de recidivă după închisoare în unitățile penitenciare și serviciile de Probațiune*, organizată de Serviciul de Probațiune Prahova și Penitenciarul Ploiești, în data de 4 martie 2015;
- Participare, în calitate de invitat, la Ședința Colegiului Prefectural Prahova, în datele de: 22 aprilie, 19 mai, 10 iunie, 9 noiembrie și 16 decembrie 2015;
- Participare la prezentarea proiectului *Biblioteca Vie*, activitate realizată de Penitenciarul Ploiești, având ca obiectiv combaterea stereotipurilor și prejudecăților despre mediul de detenție, în data de 26 iunie 2015;
- Întâlnire cu prefectul județului Buzău, discuțiile au vizat colaborarea instituțională în anul 2015;
- Întâlnire cu prefectul județului Prahova, în data de 2 septembrie 2015. Întâlnirea a avut ca temă identificarea soluțiilor în vederea unei mai bune colaborări și a îmbunătățirii modului de reacție al autorităților locale față de problemele semnalate de cetățeni;
- Întâlnire cu prefectul județului Prahova, în data de 12 octombrie 2015. Au fost discutate aspecte referitoare la colaborarea instituțională și aspecte referitoare la stadiul rezolvării cererilor de reconstituire a dreptului de proprietate;
- Participare la recepția noilor pavilioanelor de detenție, eveniment organizat de Penitenciarul Mărgineni, județul Dâmbovița, în data de 22 octombrie 2015;
- Întâlnire cu subprefectul județului Dâmbovița, în data de 9 noiembrie 2015. Discuțiile au vizat colaborarea instituțională și identificarea unor măsuri de îmbunătățire a acestei colaborări cu serviciile deconcentrate din județul Dâmbovița;

- Întâlnire cu directorul Casei de Pensii Dâmbovița, în data de 7 decembrie 2015. Discuțiile au vizat colaborarea instituțională și identificarea unor măsuri de îmbunătățire a acestei colaborări cu serviciile deconcentrate din județul Dâmbovița.

Biroul Teritorial Suceava:

- Acordarea de audiențe la Instituția Prefectului Județul Botoșani în fiecare lună a anului 2015;
- Acordarea de audiențe la Clubul Copiilor Dorohoi, județul Botoșani, în lunile: ianuarie, februarie, martie, aprilie, mai, iunie, iulie, august, noiembrie 2015;
- În data de 23 iunie 2015, s-a acordat o audiență unui deținut din Penitenciarul Botoșani;
- Participare la activitatea de prevenire și informare desfășurată la sediul Primăriei comunei Pătrăuți, județul Suceava, organizată de Agenția Națională Împotriva Traficului de Persoane - Centrul Regional Suceava, în data de 14 octombrie 2015.

Biroul Teritorial Târgu-Mureș:

- Acordarea de audiențe la Instituția Prefectului Județul Harghita, în lunile: ianuarie, martie, aprilie, mai, iunie, iulie, septembrie, octombrie și noiembrie 2015.

Biroul Teritorial Timișoara:

- Participare la ședința Colegiului prefectural Timiș, în datele de: 30 ianuarie, 28 februarie, 27 martie, 24 aprilie, 26 iunie, 28 august, 25 septembrie, 21 octombrie, 27 noiembrie și 18 decembrie 2015;
- Acordarea de audiențe la sediul Direcției de Venituri a Municipiului Arad, în lunile: mai, iulie, septembrie și noiembrie 2015;
- Acordarea de audiențe la sediul Poliției locale Reșița, în lunile: mai, iulie, septembrie și noiembrie 2015;
- Participare la ceremonia de numire în funcție a prefectului județului Timiș, în data de 21 decembrie 2015.

SECȚIUNEA a 4-a

PARTICIPĂRI LA CONFERINȚE, SEMINARII INTERNE ȘI INTERNAȚIONALE

Biroul Teritorial Alba:

- Conferința organizată de Baroul Alba – Hunedoara - *Avocatura în România - Starea actuală și perspectivele profesiei de avocat în contextul integrării europene și al regionalizării*, în data de 18 aprilie 2015;
- Ziua psihologului, organizată de Colegiul Psihologilor – Filiala Alba, în data de 27 mai 2015;
- Întâlnirea de lucru și conferința organizată de Baroul Alba și Universitatea 1 Decembrie 1918 din Alba Iulia, în data de 27 mai 2015;
- Al 57-lea Congres al Institutelor de drept Constituțional, Polonia, în data de 17 septembrie 2015.
- Conferința cu tema *Raporturile Curții Constituționale cu celelalte autorități publice*, Chișinău, în data de 24 septembrie 2015.

- Conferința internațională cu tema *Law and its challenges in socio-economic and administrative field*, organizată de Universitatea 1 Decembrie 1918 din Alba Iulia, în perioada 30.10.2015-1.11.2015.
- Seminarul de formare privind colectarea date pentru Raport Special al Avocatului Poporului privind respectarea drepturilor copiilor din instituții rezidențiale, organizat de UNICEF, în data de 16 decembrie 2015.

Biroul Teritorial Bacău:

- Seria de dezbateri *Serbările Normalității-celebrarea unei normalități care exclude și condamnă violența domestică, traficul de persoane și lipsa egalității de șanse*, organizate de Departamentul pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați din cadrul MMFPSPV, la Casa Culturii „Ion Creangă” din Târgu Neamț, în data de 30 octombrie 2015.
- Seminarul de formare privind colectarea date pentru Raport Special al Avocatului Poporului privind respectarea drepturilor copiilor din instituții rezidențiale, organizat de UNICEF, în data de 16 decembrie 2015.

Biroul Teritorial Brașov:

- Evenimentul intitulat *Femeia în cariera juridică*, organizat în data de 10 martie 2015, de către organizația non-guvernamentală ELSA Brașov;
- Participare, în calitate de membru al juriului, la procesul simulat organizat în data de 24 aprilie 2015, la sediul Tribunalului Brașov, de către organizația non-guvernamentală ELSA Brașov, în colaborare cu studenții Universității Transilvania din Brașov;
- Conferința profesională organizată de Baroul Brașov, în data de 20 iunie 2015, cu ocazia Zilei avocatului;
- Conferința națională *Aspecte actuale privind regimul juridic al proprietății publice în România din perspectiva codificării dreptului administrativ, 24 iunie 2015*, organizată în data de 24 iunie 2015 de Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu” al Academiei Române și Ministerul Dezvoltării Regionale;
- Evenimentul *Universalitatea aplicării legii – Egalitatea între sexe*, organizat de Organizația Europeană a studenților la Drept, Filiala Brașov, în data de 25 noiembrie 2015;
- Lansarea de carte *România 1989 – De la revoltă populară la lovitura de stat*, la Academia Națională de Informații, la sediul Universității Transilvania din Brașov;
- Seminarul de formare privind colectarea date pentru Raport Special al Avocatului Poporului privind respectarea drepturilor copiilor din instituții rezidențiale, organizat de UNICEF, în data de 16 decembrie 2015.

Biroul Teritorial Cluj:

- Seminarul de formare privind colectarea date pentru Raport Special al Avocatului Poporului privind respectarea drepturilor copiilor din instituții rezidențiale, organizat de UNICEF, în data de 16 decembrie 2015.

Biroul Teritorial Constanța:

- Seminarul cu tema *Medierea în administrația publică*, organizat de Facultatea de Drept din cadrul Universității „Ovidius” din Constanța, în data de 26 februarie 2015;
- Festivitatea de celebrare a 25 de ani de învățământ universitar a Universității „Ovidius” din Constanța, în data de 19 martie 2015;

- Seminarul cu tema *Criminalitatea feminină de la victimă la agresor*, organizată de Facultatea de Drept din cadrul Universității „Ovidius” din Constanța, în perioada 14-15 martie 2015;
- Seminarul cu tema *Avocatul Poporului – competențe, atribuții și rolul instituției*, organizat de Facultatea de Drept din cadrul Universității „Ovidius” din Constanța, în data de 16 aprilie 2015;
- Seminarul cu tema *Dreptul în lumea contemporană și provocările la adresa lui*, organizat de Facultatea de Drept din cadrul Universității „Ovidius” din Constanța, în data de 14 mai 2015;
- Conferința internațională cu tema *Probleme actuale ale economiei globale*, organizată de Facultatea de Științe Economice din cadrul Universității „Ovidius” din Constanța, în data de 18 iunie 2015;
- Colocviile juridice - *Dreptul muncii, practică și perspectivă*, organizate de Facultatea de Drept din cadrul Universității „Ovidius” din Constanța, în data de 20 iunie 2015;
- Conferința cu tema *Înțelegerea și aplicarea noilor coduri fundamentale ale României*, organizată de Institutul Național pentru Pregătirea și Perfecționarea Avocaților în colaborare cu Baroul Constanța, în data de 24 octombrie 2015;
- Simpozionul Științific *Ziua Dobrogei – 137 de ani de la Reintegrarea Dobrogei la Statul Român*, organizată de Facultatea de Istorie din cadrul Universității Ovidius din Constanța, în data de 14 noiembrie 2015;
- Decernarea titlului Doctor Honoris Causa Prof. univ. dr. Marin Voicu – judecător la CEDO din partea României 1996-1999, în data de 27 noiembrie 2015;
- Seminarul de formare privind colectarea date pentru Raport Special al Avocatului Poporului privind respectarea drepturilor copiilor din instituții rezidențiale, organizat de UNICEF, în data de 16 decembrie 2015.

Biroul Teritorial Craiova:

- Masa rotundă cu tema *Dreptul copiilor la protecție împotriva muncii*, organizată de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj, în data de 20 aprilie 2015;
- Seminarul cu tema *Dreptul copiilor cu dizabilități la îngrijire, educație și instruire specială*, organizat de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj, în data de 19 iunie 2015.
- Seminarul cu tema *Dreptul copiilor la educație*, organizat de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj, în data de 14 iulie 2015.
- Seminarul cu tema *Dreptul la educație al copiilor*, organizat de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj, în data de 20 august 2015.
- Seminarul cu tema *Dreptul la asistență medicală al copiilor*, organizat de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj, în data de 18 septembrie 2015.
- Seminarul cu tema *Identificarea copiilor neșcolarizați sau care nu urmează cea mai adecvată formă de învățământ*, organizat de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj, în data de 29 octombrie 2015.
- Seminarul cu tema *Accesul copiilor cu handicap la serviciile de recuperare-reabilitare*, organizat de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj, în data de 10 noiembrie 2015;

- Seminarul de formare privind colectarea date pentru Raport Special al Avocatului Poporului privind respectarea drepturilor copiilor din instituții rezidențiale, organizat de UNICEF, în data de 16 decembrie 2015;
- Seminarul cu tema *Asigurarea protecției copilului cu dizabilități care, necesită stabilirea unei măsuri de protecție ce impune creșterea, îngrijirea și educarea copilului într-un serviciu de tip rezidențial*, organizat de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj, în data de 21 decembrie 2015.

Biroul Teritorial Galați:

- Seminarul de formare privind colectarea date pentru Raport Special al Avocatului Poporului privind respectarea drepturilor copiilor din instituții rezidențiale, organizat de UNICEF, în data de 16 decembrie 2015.

Biroul Teritorial Iași:

- Proiectul de colaborare cu ONG-urile privind reintegrarea socială în penitenciare, organizat de Penitenciarul Iași, în data de 29 mai 2015;
- Simpozionul *150 de ani de evidență a persoanelor*, organizat de Primăria Municipiului Iași și Asociația Națională a Funcționarilor de stare civilă din România, în perioada 1-5 septembrie 2015. Reprezentantul Biroului Teritorial Iași a susținut prelegerea *Dreptul la identitate între garanție și protecție constituțională*;
- Seminarul de formare privind colectarea date pentru Raport Special al Avocatului Poporului privind respectarea drepturilor copiilor din instituții rezidențiale, organizat de UNICEF, în data de 16 decembrie 2015.

Biroul Teritorial Oradea:

- Seminarul de formare privind colectarea date pentru Raport Special al Avocatului Poporului privind respectarea drepturilor copiilor din instituții rezidențiale, organizat de UNICEF, în data de 16 decembrie 2015;
- Sărbătorirea a 10 ani de la înființarea Colegiului Consilierilor Juridici Bihor, decembrie 2015.

Biroul Teritorial Pitești:

- Evenimentul *M-am decis să mă implic. Am ce să spun, vreau să fiu ascultat și vreau să mi se răspundă*, organizat de Camera de Comerț și Industrie Argeș și Academia de Advocacy în cadrul proiectului Campaniile Coaliției 52 – conștientizare, monitorizare, consolidare, influențare, în data de 7 aprilie 2015;
- Deschiderea conferinței internaționale *Cetățenie, cultură și civilizație europeană*, ediția a VIII-a, organizată de Universitatea din Pitești, Facultatea de Științe Juridice și Administrative în parteneriat cu Universitatea „Valahia” din Târgoviște, în data de 8 mai 2015;
- Simpozionul *Ziua rezervistului militar*, organizat de Asociația „Basarab I” a cadrelor militare în rezervă și în retragere, filiala Pitești și Ploiești la Cercul Militar din Pitești, în data de 29 mai 2015;
- Simpozionul dedicat Zilei Mondiale a Refugiatului, organizat de Centrul Cultural Pitești și Clubul Româno - Arab de Cultură și Presă în data de 19 iunie 2015;
- Dezbateră cu tema *Despre Avocatul Poporului și atribuțiile sale*, organizată de Camera de Comerț și Industrie Argeș, în data de 10 septembrie 2015;

- Conferința cu tema *Arbitrajul comercial: de ce, unde, ce și cum*, organizată de Camera de Comerț și Industrie Argeș, în data de 28 septembrie 2015;
- Seminarul de formare privind colectarea date pentru Raport Special al Avocatului Poporului privind respectarea drepturilor copiilor din instituții rezidențiale, organizat de UNICEF, în data de 16 decembrie 2015.

Biroul Teritorial Ploiești:

- Conferința Internațională cu tema *Reintegrarea socială a deținuților – de la provocare la realizare*, organizată de Penitenciarul Ploiești în colaborare cu penitenciare din Grecia, Malta, Italia, în data de 4 martie 2015;
- Seminarul de formare privind colectarea date pentru Raport Special al Avocatului Poporului privind respectarea drepturilor copiilor din instituții rezidențiale, organizat de UNICEF, în data de 16 decembrie 2015.

Biroul Teritorial Suceava:

- Evaluarea anuală a activității Centrul de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog al Județului Suceava, organizată de Instituția Prefectului Județului Suceava, în data de 19 ianuarie 2015.
- Jurizarea concursului *Mesajul meu antidrog*, organizat de Centrul de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog al Județului Suceava – CPECA, în data de 22 mai 2015;
- Dezbaterile privind serviciile integrate de tratament destinate persoanelor cu probleme de dependență de substanțe, în centru rezidențial, din Rețeaua națională Clinicile ALIAT, în data de 5 iunie 2015;
- Dezbaterile cu tema *Întărirea colaborării interinstituționale în domeniul implementării Planului de acțiune pentru realizarea obiectivelor Strategiei Județene Anti drog în perioada 2014-2020*, în data de 1 octombrie 2015;
- Conferința de închidere a proiectului *PRISON*, organizată de Penitenciarul Botoșani, în data de 8 octombrie 2015;
- Dezbaterile publice *Serbările Normalității* în cadrul proiectului START- o viață de calitate în siguranță, organizată de Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse între Bărbați și Femei, în data de 23 octombrie 2015;
- Conferința de deschidere a celei de a V-a ediții a Campaniei *16 Zile de Activism împotriva Violenței și Respectarea Demnității*, organizată de Instituția Prefectului – Județul Suceava, Comisia Județeană pentru Egalitate de Șanse, în data de 25 noiembrie 2015;
- Activitatea de prevenire și informare desfășurată la Școala Gimnazială Zvoriștea, județul Suceava, organizată de ANITP-CR Suceava, în data de 26 noiembrie 2015;
- Seminarul de formare privind colectarea date pentru Raportul Special al Avocatului Poporului privind respectarea drepturilor copiilor din instituții rezidențiale, organizat de UNICEF, în data de 16 decembrie 2015.

Biroul Teritorial Târgu - Mureș:

- Seminarul de formare privind colectarea date pentru Raport Special al Avocatului Poporului privind respectarea drepturilor copiilor din instituții rezidențiale, organizat de UNICEF, în data de 16 decembrie 2015.

Biroul Teritorial Timișoara:

- Atelierul de lucru al Proiectului Pro FEM – *Promovarea egalității de șanse a femeilor*, în data de 25 martie 2015;
- Seminarul de formare privind colectarea date pentru Raport Special al Avocatului Poporului privind respectarea drepturilor copiilor din instituții rezidențiale, organizat de UNICEF, în data de 16 decembrie 2015.

CAPITOLUL XIII

RESURSE UMANE, MATERIALE ȘI BUGETARE

SECȚIUNEA 1

RESURSE UMANE

Instituția este condusă de Avocatul Poporului, asistat de 5 adjuncți care au calitatea de secretar de stat, specializați pe cinci domenii de activitate din cele cinci existente.

În teritoriu, activitatea se desfășoară prin cele 14 birouri teritoriale, organizate pe criteriul geografic al Curților de Apel, precum și prin cele 4 centre zonale ale Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

Personalul existent în instituție de 108 salariați, este format din: 6 demnitari, 1 director coordonator, 1 șef serviciu, 4 șefi de birou, 40 consilieri, 41 experți, 7 referenți, 8 angajați ca personal tehnico-administrativ la care se adaugă 6 consilieri și un referent cu jumătate de normă la Cabinetul Avocatului Poporului.

Structura organizatorică a instituției Avocatul Poporului este prevăzută în Regulamentul de organizare și funcționare a instituției, care necesită însă actualizare în raport cu ultima modificare legislativă.

Structura organizatorică a instituției reflectă domeniile de specializare, astfel cum sunt stabilite prin lege, și anume:

- a) drepturile omului, egalitate de șanse între bărbați și femei, culte religioase și minorități naționale;
- b) drepturile copilului, ale familiei, tinerilor, pensionarilor, persoanelor cu handicap;
- c) armată, justiție, politie, penitenciare;
- d) proprietate, muncă, protecție socială, impozite și taxe;
- e) prevenirea torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție.
- f) serviciul de contencios constituțional, recurs în interesul legii, contencios administrativ și juridic, analiză acte normative, relații externe și comunicare.

Activitatea economică și administrativă a instituției este coordonată de directorul coordonator.

În cadrul instituției funcționează Consiliul Consultativ, care este compus din Avocatul Poporului, adjuncții, directorul coordonator, precum și alte persoane desemnate de Avocatul Poporului. Consiliul se întrunește o dată pe lună sau ori de câte ori se consideră necesar.

Consiliul Consultativ se convoacă de Avocatul Poporului.

În teritoriu, activitatea se desfășoară prin cele 14 birouri teritoriale, din cele 15 legal constituite, organizate pe criteriul geografic al Curților de Apel și cele patru centre zonale ale Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

Instituția Avocatul Poporului și-a desfășurat activitatea în anul 2015 cu o schemă de personal ce cuprindea un număr de 147 de posturi finanțate, din care 139 de posturi repartizate la sediul central și la birourile din teritoriu, precum și la cele patru centre zonale; iar 8 posturi la Cabinetul Avocatului Poporului.

La începutul anului 2015 au fost înregistrați 92 salariați și 55 posturi vacante. În cursul anului, în perioada ianuarie - decembrie au avut loc 30 intrări și 7 ieșiri.

La sfârșitul anului 2015 au fost înregistrate 32 posturi vacante, astfel: șef Birou (1), consilieri (15), expert (10), șofer (4) și referenți (2).

Personalului instituției Avocatul Poporului îi sunt aplicabile prevederile Statutului personalului din structurile de specialitate ale Parlamentului.

SECȚIUNEA a 2-a

RESURSE MATERIALE ȘI BUGETARE

Prezentul capitol tratează resursele financiare ale instituției și modul în care au fost consumate, baza legală și modificările legislative privind creditele puse la dispoziție prin bugetul instituției.

Situația creditelor bugetare alocate și consumate de instituția Avocatul Poporului în anul 2015 este prezentată în tabelul următor:

Titlul	Buget inițial Legea 186/2014	Influențe rectificare bugetară conform OUG 47/ 29.10.2015	Retrageri credite conform art.54 din Legea 500/2002	Buget diminuat rămas de executat	Buget consumat la data de 31.12.2015	Realizat %
Total, din care:	9.733.000	0	-1.522.500	8.210.500	8.009.692	97,56
Cheltuieli personal	6.751.000	-	-793.000	5.958.000	5.913.532	99,26
Bunuri și servicii	2.423.000	-324.000	-404.500	1.694.500	1.648.331	97,27
Transferuri	14.000	-	-1.000	13.000	12.570	96,70
Capital	545.000	324.000	-324.000	545.000	435.259	79,87

În vederea desfășurării activității în anul 2015, instituției Avocatul Poporului i s-au alocat prin **Legea nr. 186/2014 a bugetului de stat pe anul 2015**, credite în valoare de **9.733.000 lei**.

Prin *Ordonanța Guvernului cu privire la rectificarea bugetului de stat pe anul 2015, nr. 47/2015*, a fost aprobat transferul sumei de 324.000 lei de la *Titlul II, Bunuri și servicii* la *Titlul X, Active nefinanciare*.

Prin *adresa nr. 433.627/18.12.2015* Ministerul Finanțelor Publice ne-a comunicat aprobarea diminuării bugetului Avocatului Poporului pe anul 2015, având în vedere prevederile art. 54, alin. (3) din Legea 500/2002 cu suma de 1.522.500 lei.

Execuția bugetară a anului 2015, deși s-a făcut la nivelul a 97,56% din bugetul alocat a prezentat disfuncționalități în ceea ce privește ritmicitatea cheltuirii fondurilor alocate, fapt ce a condus la realizarea de economii substanțiale și în final la disponibilizarea către bugetul de stat a 15,65% din creditele bugetare alocate inițial.

La **Titlul I. Cheltuieli de personal** s-au realizat economii generate, în principal, de imposibilitatea ocupării celor 55 posturi vacante disponibile pentru anul 2015.

Consumarea fondurilor privind cheltuielile de personal s-a făcut cu respectarea dispozițiilor Ordonanței 83/2014 privind salarizarea în anul 2015 a personalului plătit din fonduri publice, procedându-se concomitent și la stabilirea încadrării personalului în conformitate cu prevederilor Legii nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fondurile publice.

În urma reanalizării execuției bugetare și ținând cont de necesitățile de finanțare pe luna decembrie 2015, în bugetul instituției au fost identificate economii în sumă de 793.000 lei la Titlul I, Cheltuieli de personal. Acest lucru a fost posibil dat fiind faptul ca la finele anului 2015 s-au raportat 32 de posturi vacante.

În baza art.54 din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice s-a propus disponibilizarea acestor sume la Fondul de rezervă bugetară la dispoziția Guvernului. În acest fel, bugetul rămas de executat în anul 2015 a fost de 5.958.000 lei, iar cheltuielile cu salariile au fost, la finele anului 2015, în valoare de 5.913.532 lei, execuția bugetară fiind de 99,26%.

La Titlul I. Cheltuieli de personal - au fost plătite integral și la timp salariile angajaților și indemnizațiile de delegare. Instituția Avocatul Poporului nu are datorii și nici întârzieri la plata contribuțiilor la bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat.

La **Titlul II. Bunuri și servicii** s-au ridicat la începutul anului 2015 restricțiile legate de achizițiile de mobilier și birotică așa cum erau prevăzute de art. 24 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 34/2009 cu privire la rectificarea bugetară pe anul 2009 și reglementarea unor măsuri financiar-fiscale. Ca urmare a acestui fapt, precum și datorită ocupării, în cursul anului 2015, a 30 de posturi vacante, cheltuielile cu obiectele de inventar au crescut față de anul precedent de 3,36 ori.

De asemenea, în cursul anului 2015, a fost încheiat un contract de prestări servicii cu o firmă specializată, în vederea arhivării documentelor instituției atât de la sediul central cât și de la birourile teritoriale. Acest contract a generat cheltuieli în valoare de 130.510 lei.

În urma reanalizării execuției bugetare și ținând cont de necesitățile de finanțare pe luna decembrie 2015, în bugetul instituției au fost identificate economii în sumă de 404.500 lei la Titlul II, Bunuri și servicii. Acest lucru a fost posibil dat fiind faptul ca la finele anului 2015 s-au raportat 32 de posturi vacante, ceea ce a determinat un volum mai mic de cheltuieli față de cele previzionate cu bunurile și serviciile achiziționate (birouri, calculatoare, rechizite, deplasări etc.).

În baza art.54 din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice s-a propus disponibilizarea acestor sume la Fondul de rezervă bugetară la dispoziția Guvernului. În acest fel, bugetul rămas de executat în anul 2015 a fost de 1.694.500 lei, iar cheltuielile realizate au fost, la finele anului 2015, în valoare de 1.648.331 lei, execuția bugetară fiind de 97,27%.

La **Titlul VII. Alte transferuri**, în urma reanalizării execuției bugetare și ținând cont de necesitățile de finanțare pe luna decembrie 2015, în bugetul instituției au fost identificate economii în sumă de 1.000 lei la Titlul VII, Alte transferuri. Și în baza art.54

din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice s-a propus disponibilizarea acestei sume la Fondul de rezervă bugetară la dispoziția Guvernului.

În acest fel, bugetul rămas de executat în anul 2015 a fost de 13.000 lei, iar cheltuielile realizate au fost, la finele anului 2015, în valoare de 12.570 lei. Execuția bugetară a fost de 96,70 % și economia realizată a fost determinată de cursul leu/euro ce a fost practicat pentru achitarea facturilor către organisme internaționale la care instituția este afiliată.

La **Titlul X. Active nefinanciare** instituția a avut o prevedere inițială de 545.000 lei, din care, 500.000 lei o reprezenta achiziția de autoturisme, iar 45.000 lei achiziția de soft.

În cursul anului 2015 au fost achiziționate 26 de calculatoare pentru noii salariați ai instituției, fapt ce a determinat necesitatea achiziționării softului aferent, respectiv câte 26 de licențe WinPro 8.1 și Office 2013 Home and Bussines în valoare totală de 42.799 lei.

Achiziția a 5 autoturisme a fost realizată cu încadrarea în prevederile Ordonanței Guvernului nr. 80/2001 privind stabilirea unor normative de cheltuieli pentru autoritățile administrației publice și instituțiile publice.

Instituția Avocatul Poporului a avut în dotare, în parcul auto, 6 autoturisme din care 4 autoturisme cu o vechime mai mare de 8 ani și amortizate complet pe care le-a cedat cu titlu gratuit Inspectoratului pentru Situații de Urgență.

De asemenea, în cadrul instituției Avocatul Poporului s-a înființat un nou domeniu, care îndeplinește atribuțiile de *Mecanism național de prevenire a torturii în locurile de detenție* condus de un adjunct al Avocatului Poporului care a necesitat achiziționarea celui de al cincilea autoturism.

Totodată, în vederea dotării cu autoturisme a departamentului „*Mecanism național de prevenire a torturii în locurile de detenție*” s-a întocmit un proiect de hotărâre în vederea achiziționării a 4 autoturisme. Ca urmare a acestui proiect instituția Avocatul Poporului a obținut prin *Ordonanța Guvernului cu privire la rectificarea bugetului de stat pe anul 2015, nr. 47/2015*, aprobarea transferului sumei de 324.000 lei de la *Titlul II, Bunuri și servicii la Titlul X, Active nefinanciare*. Proiectul nu a putut fi finalizat în termen util pentru ca achiziția să se poată efectua în cursul anului 2015, fapt pentru care, în baza art.54 din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice s-a propus disponibilizarea acestor sume la Fondul de rezervă bugetară la dispoziția Guvernului.

În acest fel, bugetul rămas de executat în anul 2015 a fost de 545.000 lei, iar cheltuielile realizate au fost, la finele anului 2015, în valoare de 435.259 lei, execuția bugetară fiind de 79,87 %.

CAPITOLUL XIV

AUDIT ȘI MANAGEMENTUL RISCURILOR

În anul 2015, în instituția Avocatul Poporului au fost efectuate misiuni de audit privitoare la fondurile destinate deplasărilor interne și în străinătate, gestionarea și contabilizarea imobilizărilor corporale, necorporale și stocurilor, activitățile de asigurare a securității fizice a instituției, de securitate și sănătate în muncă, auditul biroului teritorial Alba Iulia și evaluarea procesului și stadiului de implementare a sistemelor de control managerial sub prisma standardelor din Ordinul Secretariatului General al Guvernului nr. 400/2015 referitoare la mediul de control, la performanțe, la managementul riscului, la informare și comunicare, la activități de control.

În rapoartele de audit întocmite s-a constatat fiabilitatea sistemelor auditate, dar și aspecte care necesită perfecționări atât din punct de vedere procedural, organizatoric cât și al resurselor umane implicate. O atenție specială s-a acordat îmbunătățirii sistemului de control intern, mai ales prin elaborarea de noi proceduri operaționale interne și revizuirea celor existente.

SECȚIUNEA I

ACTIVITATEA DE AUDIT PUBLIC INTERN

În anul 2015, au fost efectuate misiuni de asigurare prin monitorizarea proceselor de management al riscurilor, de control și de guvernanță, dar și activități de consiliere menite să adauge valoare și să îmbunătățească procesele guvernantei în instituția Avocatul Poporului. Activitățile de asigurare au fost misiuni de regularitate/conformitate și de sistem.

Tematica misiunilor s-a referit la:

- Evaluarea modului de respectare al cadrului legal și normativ privind gestionarea fondurilor bugetare destinate deplasărilor interne și în străinătate;
- Analiza modului de organizare a gestiunilor și înregistrare în contabilitate a imobilizărilor corporale, necorporale și stocurilor;
- Evaluarea activităților de asigurare a securității instituției, în ceea ce privește respectarea condițiilor de legalitate, economicitate, eficacitate;
- Auditul biroului teritorial Alba Iulia;
- Evaluarea procesului și stadiului de implementare a sistemelor de control managerial sub prisma standardelor din Ordinul Secretariatului General al Guvernului nr. 400/2015 referitoare la mediul de control, la performanțe, la managementul riscului, la informare și comunicare, la activități de control.

În activitatea de audit intern sunt respectate prevederile Legii nr. 672/2002 privind auditul public intern; cadrul metodologic și procedural necesar desfășurării activității de audit public intern este în conformitate cu legislația în vigoare, fiind adoptate și avizate norme metodologice proprii privind auditul public intern, Carta auditului intern și Codul

privind conduita etică a auditorului intern. Sunt elaborate și actualizate ghiduri procedurale adaptate specificului instituției.

Consilierul pentru audit a avut acces la toate datele și informațiile, inclusiv la cele existente în format electronic, pe care le-a considerat relevante pentru scopul și obiectivele misiunii. Conducerea a dispus măsurile necesare, având în vedere recomandările din rapoartele de audit intern, în scopul perfecționării activităților auditate.

În anul 2015, în instituția Avocatul Poporului, activitatea de audit intern a continuat, ca și în perioadele precedente, să sprijine structurile auditate prin intermediul opiniilor și recomandărilor, să asigure o mai bună monitorizare a conformității cu regulile și procedurile existente.

Misiunile de audit intern aferente anului 2015 s-au efectuat conform Planului anual de audit intern, aprobat de conducere.

Principalele constatări din rapoartele de audit aferente anului 2015 s-au referit la următoarele aspecte:

- a) În conformitate cu Codul Muncii, li s-a acordat salariaților dreptul la plata cheltuielilor de transport și cazare, precum și la o indemnizație de delegare, în conformitate cu Codul Muncii și a legislației în vigoare. Cheltuielile cu deplasările s-au încadrat în sumele prevăzute în bugetul anual. Delegările au fost dispuse în scris de către conducerea instituției. Au fost îndeplinite condițiile legale privind decontarea cheltuielilor de transport, a indemnizației de delegare și a cheltuielilor de cazare, au fost întocmite documentele justificative și contabile privind înregistrarea cheltuielilor cu deplasările interne. Justificarea necesității și oportunității fiecărei deplasări, prin avizarea documentelor de delegare, s-a făcut numai de ordonatorul de credite.
- b) Instituția Avocatul Poporului a implementat un sistem eficace de control al imobilizărilor, bazat pe: verificarea existenței, integrității, păstrării bunurilor și valorilor de orice fel și deținute cu orice titlu prin inventariere, verificarea utilizării valorilor materiale de orice fel, declasării și casării de bunuri, verificarea modului de întocmire și circulația documentelor primare, documentelor tehnic-operative și contabile. Gestionarea și contabilizarea imobilizărilor corporale, necorporale și stocurilor din instituția Avocatul Poporului a fost corespunzătoare; s-a asigurat înregistrarea cronologică și sistematică, prelucrarea și păstrarea informațiilor conform legii, asigurând informații ordonatorului de credite cu privire la patrimoniul aflat în administrare. Dotarea cu autoturisme, precum și consumul de carburanți și materiale s-au încadrat atât în normativele legale cât și în prevederile bugetare, în perioada analizată realizându-se în mod constant economii de carburant.
- c) S-a efectuat instructajul cu personalul din București privind securitatea și sănătatea în muncă (protecția muncii). Paza sediului instituției Avocatul Poporului se asigură, în mod gratuit, de către Jandarmeria Română, care supraveghează accesul în clădire al persoanelor și accesul stradal al autovehiculelor venite în interes de serviciu. Există instalat un sistem de prevenire și stingere a incendiilor. Pe culoarele de acces sunt afișate regulile specifice de prevenire și stingere a incendiilor, precum și interdicții de folosire a focului deschis, de utilizare a unor aparate electrice cu defecțiuni, de fumat în interiorul instituției, de îngreunare a accesului mijloacelor de intervenție, de depozitare a materialelor pe holuri, subsol, case scări, lângă tabloul electric; de asemenea, mai sunt afișate: planul de evacuare-schița de intervenție, instrucțiuni de folosire a hidranților de incendiu, telefoanele serviciilor publice de urgență.

- d) Biroul Teritorial Alba Iulia a avut o activitate susținută, materializată în acordarea de audiențe, soluționarea de petiții, răspunsul la apeluri telefonice ale cetățenilor prin serviciul dispecerat, sesizări din oficiu, colaborări inter-instituționale, apariții mass-media și elaborarea de rapoarte speciale. Salariații cunosc prevederile Codului Etic al instituției Avocatul Poporului și ale Strategiei Naționale Anticorupție. Personalul biroului teritorial a participat la reuniunile de lucru anuale organizate în cadrul instituției Avocatul Poporului. Circuitele informaționale actuale între sediul central și B.T.Alba Iulia asigură o difuzare rapidă, fluentă, practică și oportună a informațiilor. În cadrul B.T. Alba Iulia, în perioada auditată, rata de răspuns la petiții/corespondență în termenul legal a fost de 100%.
- e) Comisia pentru dezvoltarea sistemelor de control managerial din instituția Avocatul Poporului a elaborat 32 proceduri operaționale interne; membrii Comisiei au colaborat în redactare și în planificare, astfel încât să existe o bună coordonare a activităților. Acțiunile de implementare a programului sistemului de control managerial au fost până eficiente, în sensul că au fost îndeplinite obiectivele programate. Sunt urmăriti anumiți indicatori de performanță, care pot fi perfecționați, pentru a corespunde progreselor instituționale.

Principalele recomandări de audit au subliniat necesitatea dezvoltării cadrului procedural intern și de continuare a eforturilor de implementare a standardelor de management la entitățile publice, prevăzute în Ordinul Secretariatului general al Guvernului nr. 400/2015 pentru aprobarea Codului controlului intern.

În rapoartele de audit întocmite s-a constatat fiabilitatea sistemelor auditate, dar și aspecte care necesită îmbunătățiri atât din punct de vedere procedural, organizatoric cât și al resurselor umane implicate. A fost întocmit și raportul anual în legătură cu activitatea de audit public intern referitoare la anul precedent, pe care l-a înaintat Avocatului Poporului spre avizare. Acesta a fost transmis în termenul legal Curții de Conturi și Unității Centrale de Armonizare pentru Auditul Public Intern din cadrul Ministerului Finanțelor Publice.

În ceea ce privește pregătirea profesională continuă, auditorul instituției a urmat în cursul anului 2015, programe de perfecționare profesională în domeniul auditului de performanță și al reformării legislației în domeniul achizițiilor publice.

SECȚIUNEA a 2-a

CONTROLUL MANAGERIAL INTERN

Un rol fundamental pentru întărirea capacității organizatorice a instituției Avocatul Poporului îl are Comisia pentru dezvoltarea sistemelor de control managerial, care are ca atribuție de bază implementarea standardelor de control intern în conformitate cu Ordinului Secretariatului General al Guvernului nr. 400/2015, pentru aprobarea Codului controlului intern/managerial, cuprinzând standardele de control intern/managerial la entitățile publice și pentru dezvoltarea sistemelor de control intern/managerial.

În anul 2015, Comisia pentru dezvoltarea sistemelor de control managerial a inventariat activitățile instituției Avocatul Poporului, iar obiectivele generale și specifice ale entității publice au fost transpuse de Comisie în activități care au fost reflectate în fișele posturilor, în care responsabilitățile individuale au fost prevăzute cu claritate. Practic,

pentru fiecare politică și activitate, s-a asigurat monitorizarea performanțelor, utilizându-se indicatori cantitativi și calitativi relevanți.

Controlul intern a avut ca obiective principale:

- responsabilizarea personalului
- conformitatea cu legile și regulamentele interne
- operațiuni sistematice, cu caracter etic, economice și eficiente
- protejarea resurselor.

În cadrul sistemului de control intern al instituției Avocatul Poporului, un rol foarte important l-a avut controlul financiar preventiv, care are drept scop identificarea proiectelor de operațiuni care nu respectă condițiile de legalitate și regularitate și/sau, după caz, de încadrare în limitele și destinația creditelor bugetare și de angajament și prin a căror efectuare s-ar putea prejudicia patrimoniul public și/sau fondurile publice. Monitorizarea făcută asupra controlului financiar preventiv de către controlorul delegat și evaluarea făcută prin auditul intern au fost de natură să ofere o bază de asigurare rezonabilă că procedurile de control intern operează eficient în practică.

Prin dezbaterile cazuisticii, a noutăților legislative și prin schimburi de experiență cu instituții omoloage de tip ombudsman din alte țări, s-a urmărit perfecționarea sistemului de control intern/managerial al instituției Avocatul Poporului, pentru îmbunătățirea eficacității și eficienței funcționării, fiabilitatea informațiilor interne și externe, conformitatea cu legile, regulamentele, politicile interne și cu Acquis-ul comunitar în domeniul controlului intern, instrument managerial de importanță strategică, servind la atingerea obiectivelor generale ale instituției legate de apărarea drepturilor și libertăților cetățenilor în raporturile acestora cu autoritățile publice.

În anul 2015, Comisia pentru dezvoltarea sistemelor de control managerial a avut o activitate eficientă, concretizată în elaborarea de proceduri operaționale interne noi sau revizuirea lor, cum sunt:

- Procedura operațională privind stabilirea și plata drepturilor salariale cuvenite personalului;
- Stabilirea, plata și declararea impozitului pe veniturile realizate din salarii, precum și a contribuțiilor sociale;
- Procedura operațională privind organizarea și desfășurarea achizițiilor publice în Instituția Avocatul Poporului;
- Procedura operațională privind angajarea prin concurs a personalului;
- Procedura operațională privind încadrarea, promovarea și avansarea personalului;
- Procedura operațională privind drepturile și obligațiile personalului trimis în străinătate pentru îndeplinirea unor misiuni cu caracter temporar;
- Procedura operațională privind deplasările interne;
- Procedura operațională privind managementul conflictelor de interese.

În anul 2015, a fost îndeplinită cu regularitate obligația de raportare semestrială a situațiilor centralizatoare privind stadiul implementării sistemului de control intern/managerial. De asemenea, s-a desfășurat activitatea de autoevaluare a stadiului implementării standardelor de control intern/managerial în instituția Avocatul Poporului, fapt care a stat la baza întocmirii Raportului anual asupra sistemului de control intern/managerial.

SECȚIUNEA a 3-a

MANAGEMENTUL RISCURILOR

În anul 2015, instituția Avocatul Poporului a analizat sistematic riscurile legate de desfășurarea activităților sale, a elaborat planuri corespunzătoare, în direcția limitării posibilelor consecințe ale acestor riscuri și a numit salariații responsabili în aplicarea planurilor respective.

Comisia pentru dezvoltarea sistemelor de control managerial s-a întrunit periodic, pentru a identifica și analiza riscurile care puteau afecta realizarea obiectivelor și pentru a elabora planuri corespunzătoare, în direcția limitării posibilelor consecințe ale acestor riscuri.

Managementul riscului a reprezentat pe parcursul anului 2015 un proces continuu bazat pe activități de control și monitorizare permanentă, ceea ce a presupus: identificarea riscurilor care pot afecta realizarea obiectivelor, respectarea regulilor și regulamentelor, încrederea în informațiile financiare, protejarea bunurilor, prevenirea și descoperirea fraudelor, definirea categoriilor de riscuri (externe, operaționale, privind schimbarea), precum și a riscului inherent, riscului rezidual și apetitului pentru risc, evaluarea probabilității ca riscul să se materializeze și a mărimii impactului acestuia, monitorizarea și evaluarea riscurilor, precum și a gradului de adecvare controalelor interne. Strategia majoră de atenuare a riscului a fost prevenția, în vederea atingerii obiectivelor fără evenimente negative disturbatoare.

Analiza riscurilor s-a efectuat la nivelul fiecărui compartiment s-a completat registrul riscurilor la nivelul instituției, pentru a monitoriza expunerea la risc, indicator calculat în funcție de două componente:

- probabilitatea manifestării riscurilor;
- impact riscurilor asupra realizării obiectivelor instituției;

Principalele tipuri de riscuri evaluate în instituția Avocatul Poporului în anul 2015 au fost următoarele:

- Riscuri strategice referitoare la realizarea unor acțiuni greșite legate de organizare și alocarea de resurse materiale, financiare, umane.
- Riscuri informaționale, referitoare la adoptarea unor sisteme nesigure sau neperformante pentru prelucrarea informațiilor și raportare;
- Riscuri de organizare (neformalizarea procedurilor): lipsa unor responsabilități precise, insuficienta organizare a resurselor umane, documentația insuficientă, neactualizată;
- Riscuri operaționale: neînregistrarea în evidențele contabile; arhivare necorespunzătoare a documentelor justificative;
- Riscuri generate de schimbările legislative, structurale, manageriale etc.
- Riscuri financiare, legate de pierderea unor resurse financiare sau acumularea de pasive inacceptabile, plăți nesecurizate, nedetectarea operațiilor cu risc financiar, neîncadrarea în bugetul aprobat.

Identificarea și evaluarea riscurilor la nivelul entității auditate a fost realizată și de auditorul intern la fiecare misiune, pentru fiecare categorie de operațiuni supusă auditului.

ANEXA NR. 1

**TABEL PRIVIND VOLUMUL GENERAL DE ACTIVITATE ȘI INDICATORII
ÎNREGISTRAȚI**

Nr. crt.	Indicatorul	Total
1.	Audiențe acordate cetățenilor la sediul instituției Avocatul Poporului și la birourile teritoriale	15428
2.	Petiții înregistrate la instituția Avocatul Poporului și la birourile teritoriale, referitoare la încălcarea unor drepturi și libertăți cetățenești	12164
3.	Apeluri telefonice înregistrate prin dispecerat la Avocatul Poporului și la birourile teritoriale	7968
4.	Anchete efectuate de instituția Avocatul Poporului	240
5.	Sesizări din oficiu	117
6.	Recomandări emise de Avocatul Poporului	28
7.	Puncte de vedere exprimate la solicitarea Curții Constituționale	1132
8.	Excepții de neconstituționalitate ridicate direct de Avocatul Poporului	7
9.	Obiecții de neconstituționalitate ridicate de Avocatul Poporului	-
10.	Acțiuni în contencios administrativ	1
11.	Promovări de recursuri în interesul legii	3
12.	Rapoarte speciale	2
13.	Vizite efectuate de Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție	54

ANEXA NR. 2

**STATISTICA PETIȚIILOR ÎNREGISTRATE ÎN RAPORT CU DREPTURILE ȘI
LIBERTĂȚILE ÎNCĂLCATE**

Nr. crt.	Drepturi constituționale	Nr. petiții
1.	Egalitatea în drepturi (art. 16)	103
2.	Străini și apatrizi (art.18)	2
3.	Dreptul de azil, extrădare, expulzare (art. 19)	1
4.	Accesul liber la justiție (art. 21)	2237
5.	Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică (art. 22)	307
6.	Libertatea individuală (art. 23)	2
7.	Dreptul la apărare (art. 24)	33
8.	Dreptul la libera circulație (art. 25)	2
9.	Dreptul la viață intimă, familială și privată (art. 26)	11
10.	Inviolabilitatea domiciliului (art.27)	1
11.	Secretul corespondenței (art.28)	1
12.	Libertatea conștiinței (art. 29)	5
13.	Libertatea de exprimare (art. 30)	20
14.	Dreptul la informație (art. 31)	580
15.	Dreptul la învățătură (art. 32)	22
16.	Accesul la cultură (art. 33)	1029
17.	Dreptul la ocrotirea sănătății (art. 34)	235
18.	Dreptul la mediu sănătos (art. 35)	46
19.	Dreptul de vot (art. 36)	3
20.	Dreptul de a fi ales (art. 37)	5
21.	Dreptul de asociere (art. 40)	11
22.	Dreptul la muncă și protecția socială a muncii (art. 41)	301
23.	Dreptul de proprietate privată (art. 44)	2049
24.	Libertatea economică (art. 45)	12

25.	Dreptul la moștenire (art. 46)	18
26.	Dreptul la un nivel de trai decent (art. 47)	900
27.	Familia și dreptul la căsătorie (art. 48)	12
28.	Protecția copiilor și tinerilor (art. 49)	127
29.	Protecția persoanelor cu handicap (art. 50)	195
30.	Dreptul de petiționare (art. 51)	1682
31.	Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică (art. 52)	923
32.	Restrângerea exercițiului unor drepturi sau libertăți (art. 53)	19
33.	Așezarea justă a sarcinilor fiscale (art. 56)	291
34.	Dreptul la un proces echitabil (art. 6 din CEDO)	50
35.	Alte drepturi	929
	TOTAL GENERAL	12164

ANEXA NR. 3

STATISTICA PETIȚIILOR PRIMITE DIN STRĂINĂTATE

Nr. crt.	ȚARA	Nr. petiții înregistrate
1.	Austria	2
2.	Belgia	1
3.	Canada	3
4.	Franța	4
5.	Federația Rusă	1
6.	Germania	16
7.	Grecia	4
8.	Israel	4
9.	Italia	7
10.	Republica Moldova	6
11.	Spania	4
12.	Suedia	1
13	Statele Unite ale Americii	10
TOTAL		63

ANEXA NR. 4

**ACTIVITATEA BIROURILOR TERITORIALE ALE INSTITUȚIEI
AVOCATUL POPORULUI**

Nr. crt.	Biroul teritorial	Audiențe	Petiții înregistrate	Apeluri telefonice	Activități informative
1.	Alba-Iulia	539	143	234	- 2 emisiuni radio-tv; - 18 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 7 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.
2.	Bacău	691	179	205	- 1 emisiune radio-tv; - 3 articole publicate în presa locală; - 3 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.
3.	Brașov	997	199	432	- 9 emisiuni radio-tv; - 18 articole publicate în presa locală; - 27 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 7 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.
4.	Cluj-Napoca	1053	227	472	- 21 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 1 participare la conferințe, seminarii interne și internaționale.
5.	Constanța	750	228	375	- 18 emisiuni radio-tv; - 7 articole publicate în presa locală; - 31 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 11 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.

Nr. crt.	Biroul teritorial	Audiențe	Petiții înregistrate	Apeluri telefonice	Activități informative
6.	Craiova	1271	304	913	- 2 emisiuni radio-tv; - 35 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 9 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.
7.	Galați	235	109	284	- 20 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 1 participare la conferințe, seminarii interne și internaționale.
8.	Iași	884	347	432	- 4 emisiuni radio-tv; - 52 articole publicate în presa locală; - 5 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 3 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.
9.	Oradea	735	200	336	- 9 emisiuni radio-tv; - 19 articole publicate în presa locală; - 12 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 1 participare la conferințe, seminarii interne și internaționale.
10.	Pitești	1476	500	242	- 9 emisiuni radio-tv; - 12 articole publicate în presa locală; - 13 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 7 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.

Nr. crt.	Biroul teritorial	Audiențe	Petiții înregistrate	Apeluri telefonice	Activități informative
11.	Ploiești	1670	344	706	- 17 emisiuni radio-tv; - 74 articole publicate în presa locală; - 38 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 2 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.
12.	Suceava	1319	149	259	- 27 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 10 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.
13.	Târgu-Mureș	1272	183	287	- 16 emisiuni radio-tv; - 25 articole publicate în presa locală; - 10 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 1 participare la conferințe, seminarii interne și internaționale.
14.	Timișoara	608	201	483	- 1 emisiune radio-tv; - 19 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 2 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.
	TOTAL:	13500	3313	5660	639

171 anchete efectuate de birourile teritoriale:

Alba: 7 anchete efectuate;
Bacău: 15 anchete efectuată;
Brașov: 12 anchete efectuate;
Cluj: 16 anchete efectuate;
Constanța: 14 anchete efectuate;
Craiova: 21 anchete efectuate;
Galați: 13 anchete efectuate;
Iași: 15 anchete efectuate;
Oradea: 8 anchete efectuate;
Pitești: 6 anchete efectuate;
Ploiești: 13 anchete efectuate;
Suceava: 11 anchete efectuate;
Târgu-Mureș: 10 anchete efectuate;
Timișoara: 10 anchete efectuate.

37 sesizări din oficiu ale birourilor teritoriale:

Bacău: 2 sesizări din oficiu;

Brașov: 6 sesizări din oficiu;

Cluj: 1 sesizare din oficiu;

Constanța: 1 sesizare din oficiu;

Craiova: 9 sesizări din oficiu;

Galați: 2 sesizări din oficiu;

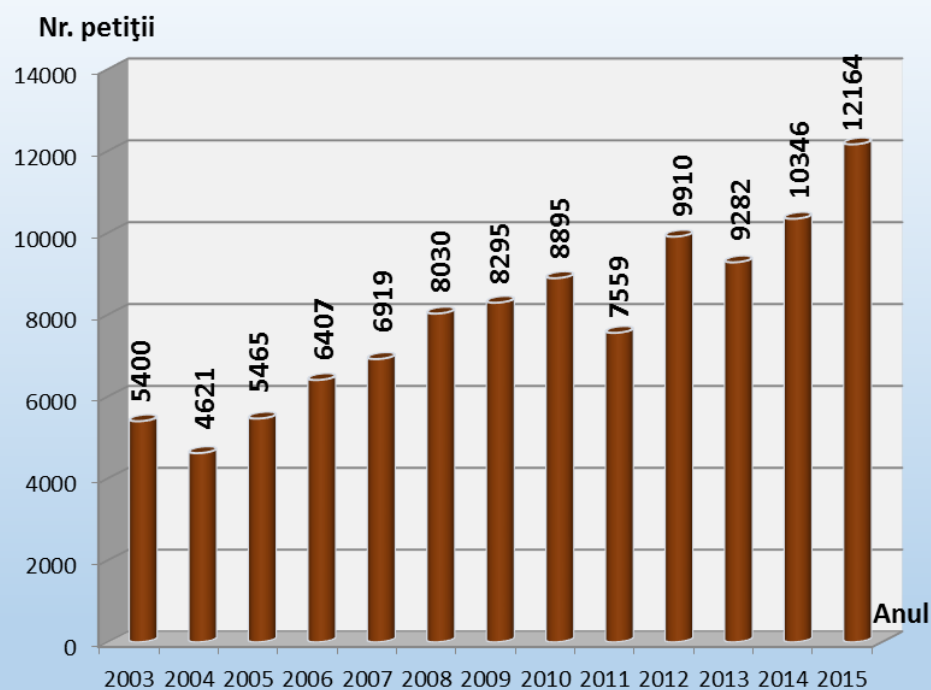
Iași: 5 sesizări din oficiu;

Ploiești: 2 sesizări din oficiu;

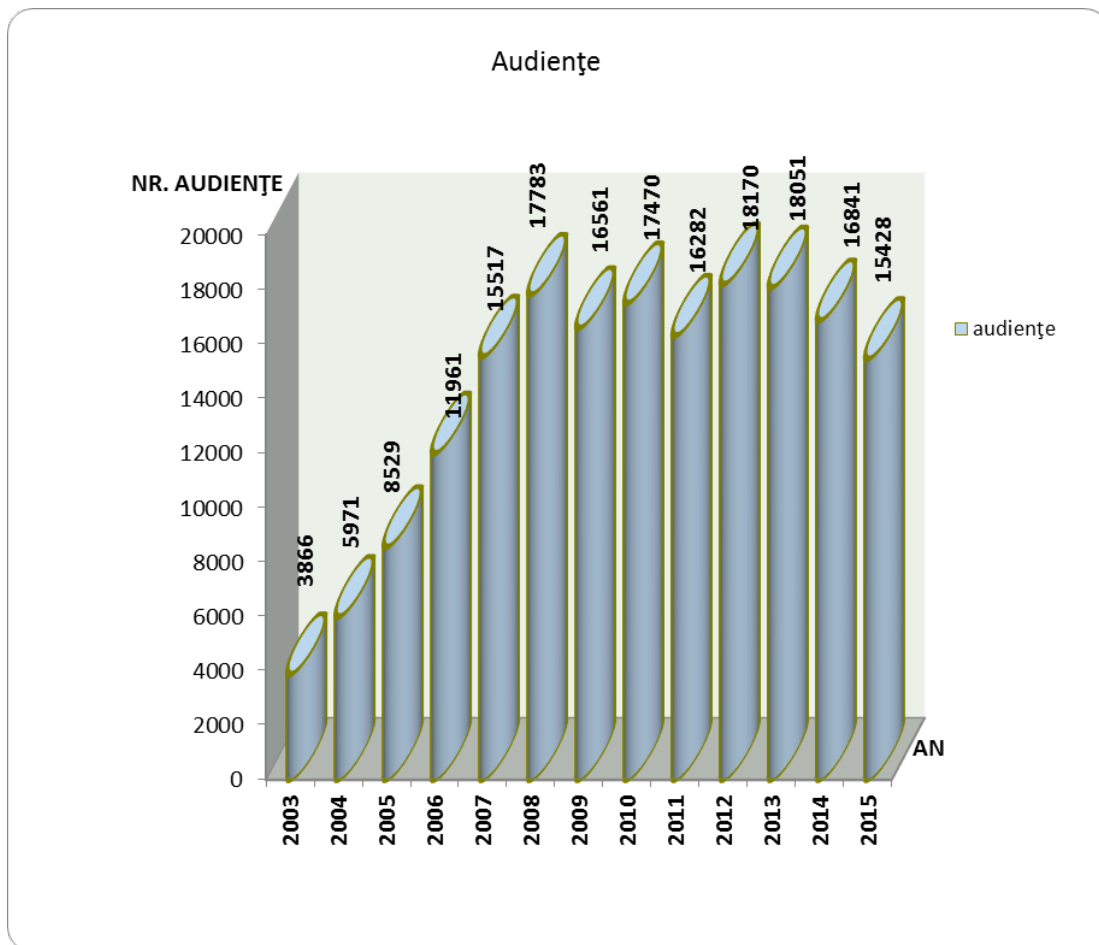
Suceava: 6 sesizări din oficiu;

Târgu-Mureș: 3 sesizări din oficiu.

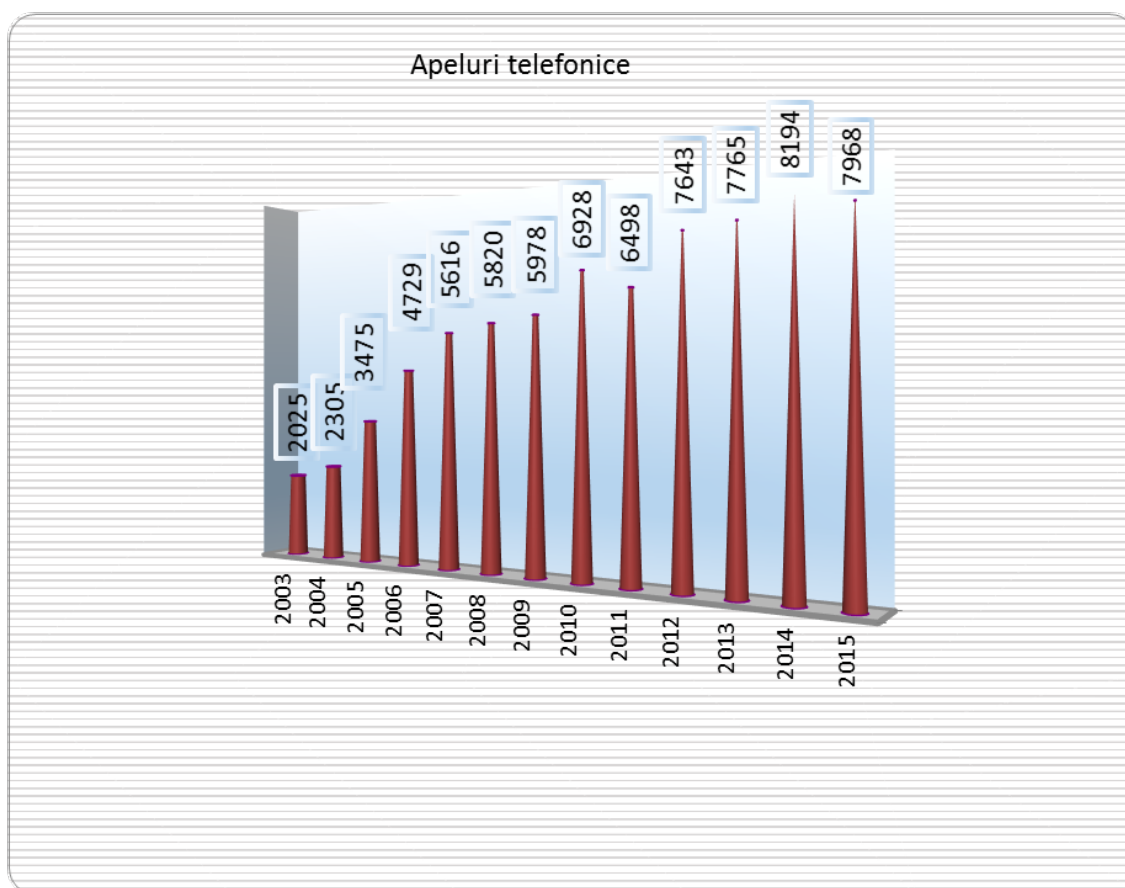
ANEXA NR. 5

**GRAFICE PRIVIND INDICATORII ÎNREGISTRAȚI ÎN ACTIVITATEA
INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI****Petiții înregistrate la instituția Avocatul Poporului și la birourile teritoriale**

Audiențe acordate cetățenilor la sediul instituției Avocatul Poporului și la birourile teritoriale

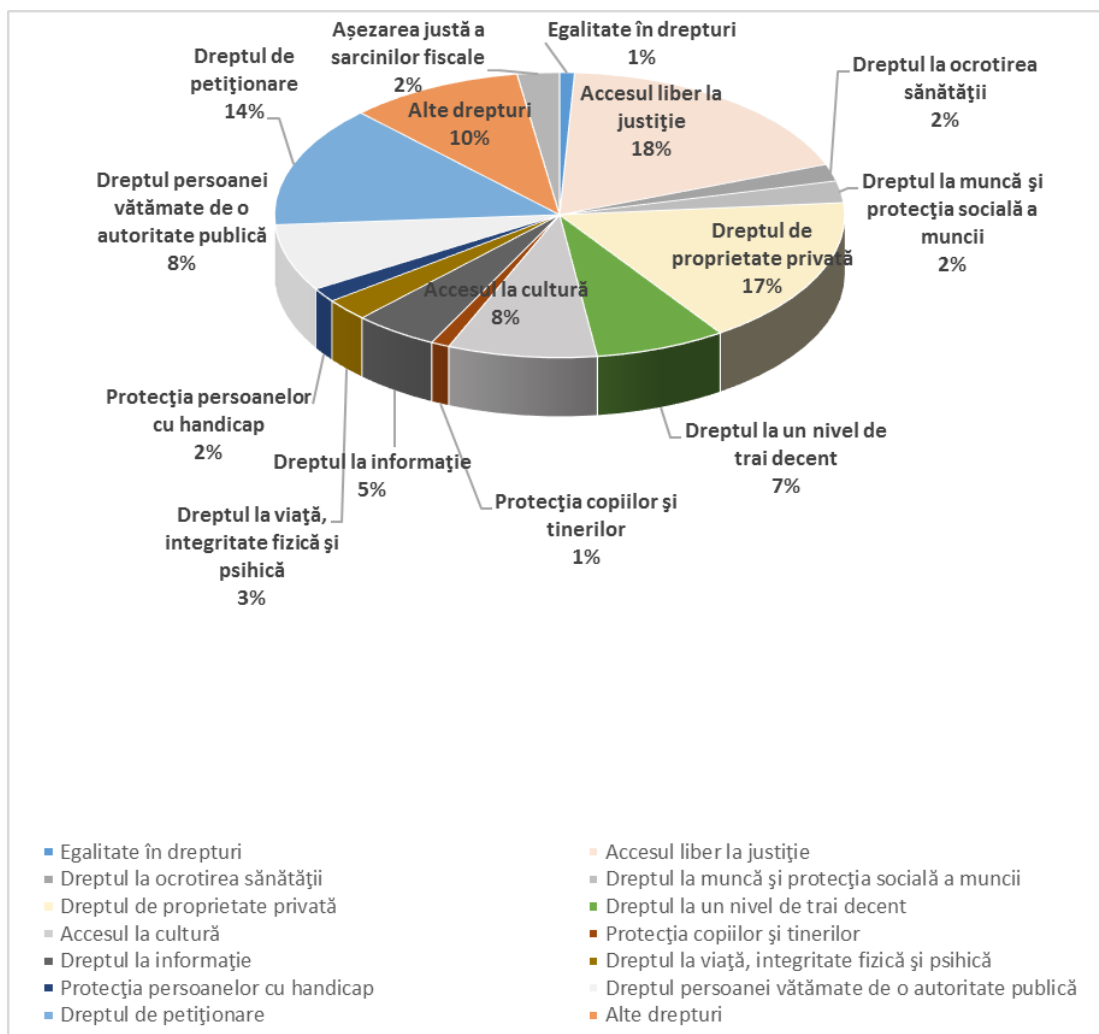

Apeluri telefonice înregistrate prin dispecerat la Avocatul Poporului și la birourile teritoriale

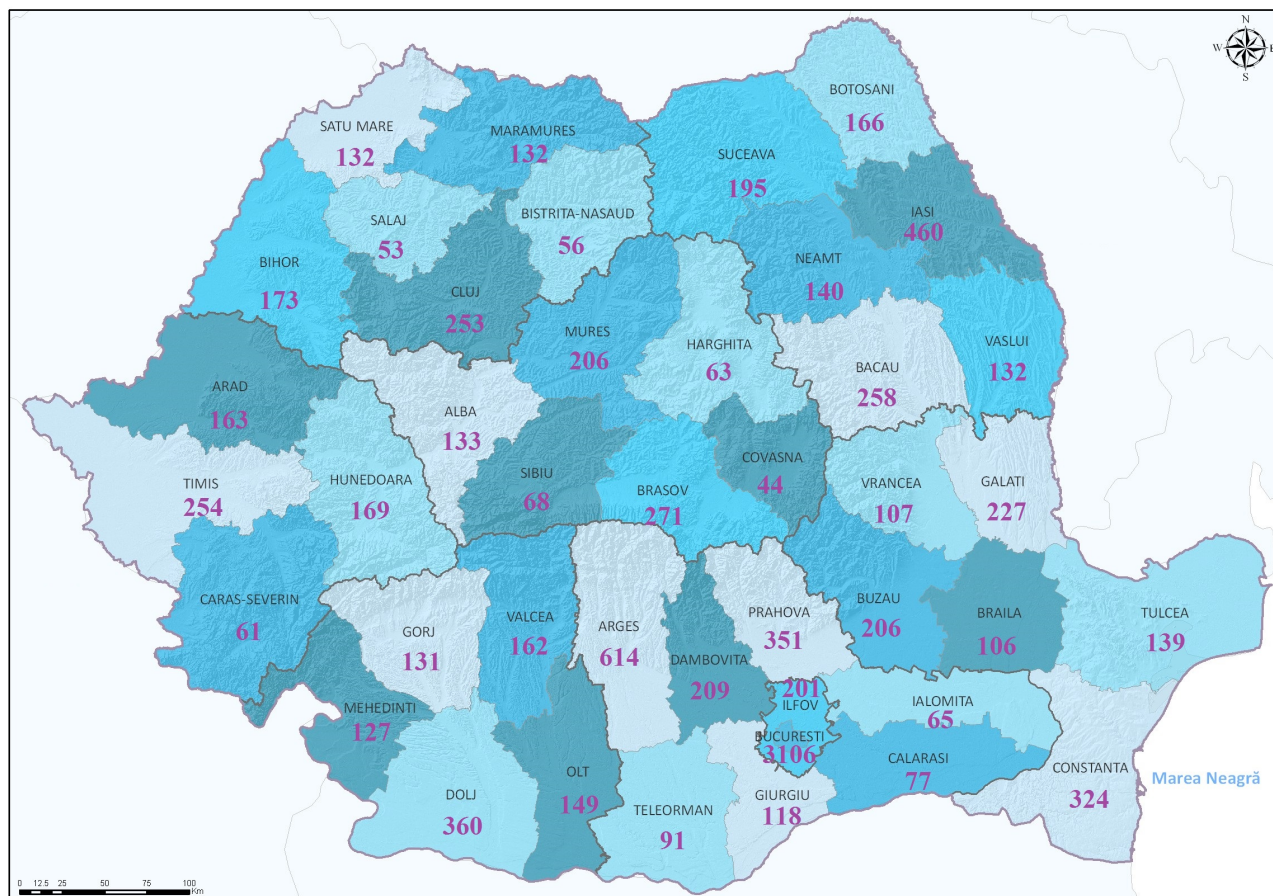

Excepții de neconstituționalitate ridicate direct de Avocatul Poporului

Petițiile înregistrate la instituția Avocatul Poporului și la birourile teritoriale, în funcție de principalele drepturi încălcate

Statistica petițiilor trimise din țară, pe suport de hârtie, după județe

Observații:

**La cele 10452 de petiții adresate instituției Avocatul Poporului din țară pe suport de hârtie, se adaugă un număr de 1649 de petiții comunicate prin poșta electronică și 63 de petiții primite din străinătate, în total 12164 petiții adresate instituției Avocatul Poporului.*

**Din cele 12164 de petiții înregistrate la instituția Avocatul Poporului, 8257 de petiții au fost formulate de bărbați, 3907 de petiții de femei.*